

Proband

Gyrd Ingjaldsson på O. Levde fra 1385 til 1400 på O, Vang (HE).

Gyrds mor var «Hustru Cecilia af Hr. Sigurd (Hafthorssøn) i Giske».

Utdrag av møtereferat i Genalogen fra NSF's temakveld om slekten Bratt 28.12.1998
forfattet av Tore H. Vigerust:

«2. Bratt, Guttorm Eindridsessons ætt.

....

Da dette er et møtereferat, ingen selvstendig artikkel, skal jeg nøye meg med å ta opp et lite problem. Det gjelder spørsmålet om Guttorm Bratt Endridssons kone, Cecilie Petersdotter av Skjåk-ætten fra Skjåk, var av kongsætt. Ingen forskere har påvist en slik slektsmessig sammenheng. Cecilie skulle angivelig være datter av en ukjent søster til adelsmennene Eivind Gjerdsson (på O i Vang på Hedemarken) og Jon Gjerdsson (på Botner i Høland i Akershus), kjent i tiden 1438-1471. Disse to tilhørte O-ætten og stammer riktig nok fra kong Håkon 5 Magnusson. Deres etterkommere skal søkes i den senere O-ætten og Botner-ætten fra Høland. Det er helt åpenbart at bønder på 1600-tallet der er etterkommere til kongsætten Sverre-ætten. 1)

I et dokument 1448, som stammer fra arkivet på Bjølstad, gis slekten Bratts hjemmel til gården Lier i Veldre i Ringsaker, som slekten på Bjølstad eide i år 1500 (DN III 797 datert 02.04.1448 og DN II 1010 datert 19.01.1500). Gården var tidligere solgt av Gyrd Ingjaldsson i O til Goden Leiksson, og i 1448 ble Godens sønn, Østen Godensson, stevnet av Gyrds sønn, Jon Gjerdsson, for gården. Rettsforhandlingene ble ledet av lagmannen Ravald Nikleson (Ravald Niklessons ætt) og ble ført på By i Veldre i Ringsaker. Det var Østen Godensson som rådde over ødegården Lier og lagmannsbrevet endret ikke noe på dette - saken ble utsatt. Det videre utfallet er ikke kjent, men siden arkivet fra Bjølstad er såpass rikholdig, er det uriktig å konkludere med andre rettsavgjørelser enn det som er kjent. Brevet forteller med andre ord at gården nå eies av Østen Godensson.

Østens motpart, Jon Gjerdsson, bodde trolig på denne tiden på Botner, mens hans bror på samme tid bodde på O. Hvis en skulle oppkonstruere andre rettsutfall av saken enn det som er kjent, og hevde at Jon Gjerdsson senere var eier av Lier, blir det vanskelig å forklare gårdens videre arvegang. Det er jo rimelig at Jon etterlot seg etterslekt. Hans bror, Eivind, var ikke part i saken 1448, og kan også ha etterlatt seg etterslekt. Skulle det konstrueres slektskap mellom O-ætten og Bratt burde jo helst Jon eller Eivind ha barn gift til Bjølstad. Men det er det ikke plass til.

Det ville da også være merkelig at Bjølstad-arkivet, et av de best bevarte norske middelalderarkiv med innpå 40 pergamenter eldre enn 1500, ikke inneholder ett eneste dokument fra O-ætten, noe som viser at de Bratter ikke stammer fra denne ætten. O-ætten tilhører den etablerte solide adelen i middelalderen, med kongstjeneste, mens Bratt på Bjølstad knappast kommer i nærheten av adelsskap før i 1520-årene.

Det er sannsynlig at Østen Godensson og hans far var gårdbrukere på By i Veldre, der saken foregikk i 1448. Gården Lier som saken dreide seg om, var en ødegård som ble brukt som slått under nabogårder. Derfor burde sammenhengen være at Østen Godensson beholdt gården Lier etter 1448 (derfor ble dokumentet bevart) og fikk en datter gift til Skjåk i Skjåk, som ble Cecilie Petersdotters mor, eller at folket på Bjølstad arvet gården Lier på en mer infløkt måte etter Østen Godensson. På denne måten får vi forklaringen på hvorfor Øystein (Østen) Bratt Guttormsson fikk sitt fornavn - ved oppkalling.

1) Jf. Odd Ottesen: Slekten Botner i Høland (utg. Høland Historielag 1982). Jeg er uenig med Ottesen i måten han har koblet den eldre og den yngre O- og Botner-ætten sammen; - dette problemet må utforskes videre.»

Etter at hans mor var død, solgte Gyrd gården Lier på Veldre til Goden Leiksson. Dette framgår av et brev datert 02.04.1448, da han forlengst var død (DN III 797):

«Thet see ollom godhom monnom kunnikth som thetta breff sea ædher høra ath æk Raffwaldh Niclisson logman a Vplandom var a By som ligger a Vældrom i Fylkæsaukx sokn rettom stempnaby anno domini mcdxlviiijo tysdaghin nest æpther pasca vikuna komo þær þa a stempno ffor mik Jon Gyrdhzsson a æinne halffwo æn a annare Østen Godhensson ok fwlla vidhergango væitto ath þa var þæira rette samtykkæliken proffsdagher æpther laghar orskurdh ath þæir tiith dømdo varo tiil proffs þær ath wæra a fœrnempdom dæghi ok þæira proff lata ganga a badha sidhor mangom godhom monnom ahørande þæira ordh ok vidherkæningh som þær þaa nær mik waro vm tiltalo þaa som Jon Gyrdhzsson fœrnemdhær sagdis haffwa in til Østens Godhensson fœrnempds for æin ødha gardh som Liidh hæithir liggjandis i Fylkiasaukx sokn som hans breff sæghir æn Østen Godhensson swaradhe swa *saghiandis hær liggia vist þwæir øidha garda som Liidh hæitha i þessa sama sokn æn þøm fylghir æk æinkthe ok æi fforswara vil som danda monnom ær vitherlikæth ær for wttan Lidhar som liggær næst nordan for Biærghom j fforrnempds Fylkæsaugs sokn þet ær ydhar fadher Gyrdh i Oo salde Godhene Læikxsyni fadher minom þet vil æk medh retto ffylghia ok laghom fforswara æpther þy som breff þær vm giort sik sialff watta. Þær æpther qwadde þaa ok kraffde fforrnempdr Østen Godhensson ffœrnempdan Jon Gyrdhzsson ath lata gaa fforst siith proff skææl ok skylrikæ hwru skyldh þæn mænniskia ær Jon Gyrdhzsson fœrnempdom annadh þwæggia til fadher hans ædher modher som i hans breffwæ staar ædher ok annadh proff medh hwadh skææl ædher visso ath han vppa honom talaar ædher stempdh haffvær for ffœrnempth Liidh. Swaradhe þaa ffœrnempdh Jon sva sæghiane æk haffvær ængen vithne ædher proff hær ath lata ganga vttan sith proff ok vithne sagdis han vilia lata koma for laghen a Æidhzwallæ ath Botolffs voko nu næst akomandis ær þæir skulo medh laghom aath skylias. þær æpther badh æn adhernempdh Jon Gyrdhzsson fforrnempdhan Østen ath lata ganga sith proff ok sagdis þa vara ræidhaboghin ath høra þet. quadde þa ok kraffde ffœrnempdh Østen mik til ath þaka sith proff ok vithne. þook æk þaa æith skilrikth vithne þet ær swa hæither ok swa swoor a book medh fwllom æidhstaff Vnna Wæsætærsdotter ath hon hørde sina modher sigh fore visso ok sanninda ath sæghia Gudhruna Olaffsdotter ath Hakon a Saudhastadha som hona wpp ool saath a Lidhar ffœrnempt alth til þæs ær þet wp

bran aff wadha ældh ok æi hørde min modher fford Hakon annadh ath sæghia æn þet ath han haffdhe ford Lidhar tillans aff herra Siughwrth i Gidhzskoo fadher hustrv Sidhcilia som Jngeldh i Oo atte sikh til wpresnar mædhan han þær a saath. sakar þes ath han haffdhe waridh hans dagliken tiænare ok war þa hans sæthwsswen. Jtem þook æk æn æith skælikt vithne þet ær swa hæither ok a book swor Siughurdh Læikxsson hørde fadher sin for sikh ffor saninda ath sæghia Læik Þrondhzson ath i swa mangh aar som han sloo offwær Lidhar fõrnemþ þa læigde han þet aff ængom androm manne æn Jngiældh j Oo ædher hans hustrw Sidhcilia ffõrnemþdh; ok æi haffwær æk æn annath hørth sidhan æn ath Gyrder i Oo þæira son þet fylgde til þæs daghx ær han þet salde Godene Læikxsyni som breff þær vm watta. Jtem þook æk æn æith skylrikth vithne ær swor fwillan æidh medh bokar ahalde ær Jngæriddh Siugwrhdodthher hæiter ath hon hørde Læik Þrondhzsson sæghia vm iwla tiidh þaa ær han hõø kørde aff Liidhar fõrnemþt ath þetta haffwer æk ffor mina landhzskyldh som æk gaff Jngiældh i Oo ffor Liidhar. haffde ok ffõrnemþdh Jngeridh þet i æidhe sinom ath hustrw Sidhcilia bydde ffõrnemþt Lidhar ok landskyldh aff þook Østene Narffwasyni som þa saath a Barghauster æpther Jngiældhz sins bonda daudha. vithnadhe hon ok i sama æidhe ath Gyrðær Jngiældzsson fylde ffõrnemþth Lidhar ok landhzskyldh aff þook æpther bæggias þæira daudha Jngiældhz ok Sidhcilia til þes dagx ær han þet saalde fornemþdh Godhene Læikxsyni som ffør sæghir etc. Jtem vithna ok þæssær dandamen þet vndir sin jnsighle Alff Østensson Siughurdh Haraldhzsson ok Þosten Þoresson ath þet vitha þær fforir gudhi santh waræ ath i ffõrnemþdh Fylkæsaukx ssokn liggia þwa øidha garda som Liidh hæitha æn þæn þridhi Lidhar. haffdo þær ok þet i skilmala sinom ath þær æro aff barndom vpfõddær i fornemþth sokn ok hørdo ængen amagha ædher wppa tala ffõrnemþth Lidhar for æn j ffiordh ær Jon Gyrðhzsson þet loghffeste. til saninde hær wm sætto tesser godher men Alff Østensson Siughurdh ok Þorsten ffõrnemþdher sin insigle medh mino for þetta breff sakar sinne næruaro þa ær æk þetta pproff þook a staadh dæghi ok aare som ffor sæghir.»

Sammendrag:

Ravald Niklissön, Lagmand paa Oplandene, optager forskjellige Vidnesbyrd, som Eystein Godenssön förte om sin Ret til en Ödegaard Lider i Fylkeshaug Sogn (Hedemarken), imod Jon Gyrðssön, hvis Farfader Ingjald havde faaet Gaarden med sin Hustru Cecilia af Hr. Sigurd (Hafthorssön) i Giske, og hvis Fader Gyrd solgte den til Goden Leikssön.

Han nevnes også i biskop Øysteins jordebok (side 213). Der står det at Gyrd (før 1396) gav bispestolen i Oslo 12 øresbol i Tøien gård i Aker mot 1 markebol i O på Hedmarken, samt mot at kirken oppgav et rettskrav den hadde på ham (1 markebol = 8 øresbol). Det dreier seg her åpenbart om et makeskifte hvor Gyrd sikrer seg en del i farsgården O som kirken har eid. Jordeboken opplyser til og med hvordan kirken er blitt eier av parten i O. Gudrun på Staur i Stange på Hedmarken står nemlig oppført som giver av 1 markebol i O til bispestolen i Oslo, og denne notisen er overstrøket i jordeboken (side 236)! Det dreier seg således utvilsomt om samme parten i gården som den Gyrd makeskifter til seg.¹

(Far I:1, Mor I:2)

Gift med ??? **Eivindsdatter**. Født omkring 1360 på Botner, Løken, Høland (AK). Levde 1400 på O, Vang (HE).

Gyrd og datteren til Eivind Astesson på Botner hadde følgende barn (minst):

Jon, døde etter 1448 uten å etterlate seg livsarvinger.

Ca. 1400: Eivind, på Botner i 1443, levde i 1471.

I henhold til Odd Ottesen en datter gift med Peter Gudleiksson på Skiaker i Vågå.

Eivind Astesson har utvilsomt eid og bodd på gården Botner, og brødrene Jon og Eivind Gyrdssønner må høre til hans etterslekt. De kan ikke ha fått Botner fra sin fedrene ætt. Derfor blir den rimeligste konklusjonen at Gyrd Ingjaldsson har vært gift med en datter av Eivind Astesson, og at han har fått Botner med sin kone. Eivind Astesson kan da neppe ha hatt andre barn som overlevet ham enn denne datteren, og hun må være født omkring 1360 i hans ekteskap med Tora. Gyrd's sønn Eivind er i så fall oppkalt etter sin morfar. Dette vil også forklarer at både gården O i Vang og gården Botner i Høland åpenbart er i en og samme slekts besittelse på midten av 1400-tallet.

Det er nesten litt underlig at to slekter på to gårder, O og Botner, som ligger såvidt langt fra hverandre, i det hele tatt er blitt knyttet sammen. Men forklaringen er ganske enkel. Gyrd's morfar, Sigurd Havtorsson døde først omkring 1392, og Gyrd's søskenbarn har også bodd på Sudreim på den tiden da han har sett seg om etter et passende gifte. Antagelig har Gyrd's slektinger på Sudreim hatt kjennskap til folket på Botner i Høland og formidlet kontakten mellom slektene på O og Botner.

Således har brødrene Jon og Eivind Gyrdssønner som arvinger etter de gamle slektene på O og Botner hatt hånd om begge disse gårdene på midten av 1400-tallet. Omlag 150 år senere er det igjen to brødre som eier disse to gårdene, nemlig Gulbrand Hallesen på Botner og Eivind Hallesen på O, og det må på ett eller annet vis være en slektsforbindelse mellom disse brødrepårene.²

Barn:

Jon Gyrdsson. Levde 1443. Død etter 1448.

Brødrene Jon og Eivind har tydeligvis sterke eierinteresser i Gausdal. Og når de i 1443 på Botner

¹ Odd Ottesen: Slekten Høland i Botner, side 8-10, 13. Adelsnytt - Genalogen 1-99 - av Tore H. Vigerust.

² Odd Ottesen: Slekten Botner i Høland, side 12-13.

utsteder et brev om gods i Gudbrandsdalen, må det være fordi de også eier denne gården. Det kan se ut som om Eivind på denne tiden bor på Botner, og broren Jon nevnes nærmest bare som medutsteder av brevet, idet det gjelder deres felles interesser.

Jon har trolig vært den eldste av brødrene selv om Eivind nevnes først i brevet av 1443. Men dette brevet er åpenbart ført i pennen - om enn ikke bokstavelig - av Eivind som også er den eneste av brødrene som nevnes ved navn i selve teksten, og trolig har han besejlet det alene. Jon nevnes ved navn bare under selve brevtteksten, mens de i teksten omtales om «wy brøderrenne». Som antydning har Eivind trolig bodd på Botner på denne tiden, mens broren Jon, som eldste sønn åpenbart har overtatt farsgården O, Vang.

I et brev datert den 02.04.1448 på By i Veldre på Hedmarken tar lagmannen på Opplandene, Ravald Niklisson, opp prov i en sak mellom Jon Gyrdsson og Østen Godensson angående ødegården Lier på Veldre (DN III 797). Jons farfar - Ingjald i O, Vang på Hedmarken - hadde i sin tid fått gården Lier med sin kone, hustru Cecilia, som var datter av Sigurd Havtorsson til Giske. Leik Trondsson hadde bygslet Lier av Ingjald i O, og etter Ingjalds død, av hustru Cecilia. Da også hustru Cecilia var død, hadde deres sønn Gyrd Ingjaldsson i O solgt Lier til Goden Leiksson, en av sønnene til Leik Trondsson. Godens sønn var Østen Godensson som i 1448 prøvde å bevise sin rett til gården Lier. Jon hadde ved denne anledning, 2. april, hverken bevis eller vitne å føre for den rett han mente å ha til gården Lier, men skulle fremlegge dette noe senere.³

Eivind Gyrdsson. Lagrettemann. Født omkring 1400 på O, Vang (HE). Levde 1443 på Botner, Løken, Høland (AK). Levde 1471.

Jon Gyrdsson var sønn til Gyrd Ingjaldsson på O og sønnesønn til «Hustru Cecilia af Hr. Sigurd (Hafthorssøn) i Giske». Etter at Cecilia var død, solgte Gyrd gården Lier på Veldre til Goden Leiksson.

Dette framgår av et brev datert 02.04.1448 på By i Veldre på Hedmarken, etter at han forlenget var død. I brevet tar lagmannen på Opplandene, Ravald Niklisson, opp prov i en sak mellom Jon Gyrdsson og Østen Godensson angående ødegården Lier på Veldre (DN III 797). Jons farfar - Ingjald i O, Vang på Hedmarken - hadde i sin tid fått gården Lier med sin kone, hustru Cecilia, som var datter av Sigurd Havtorsson til Giske. Leik Trondsson hadde bygslet Lier av Ingjald i O, og etter Ingjalds død, av hustru Cecilia. Da også hustru Cecilia var død, hadde deres sønn Gyrd Ingjaldsson i O solgt Lier til Goden Leiksson, en av sønnene til Leik Trondsson. Godens sønn var Østen Godensson som i 1448 prøvde å bevise sin rett til gården Lier. Jon hadde ved denne anledning, 2. april, hverken bevis eller vitne å føre for den rett han mente å ha til gården Lier, men skulle fremlegge dette noe senere (DN III 797).

Om den Jon Gyrdsson som omtales i brevet av 02.04.1448 er identisk med Jon Gyrdsson på Botner omtalt i følgende brev, må også Eivind Gyrdsson være sønnesønn til Ingjald Guttormsson og Cecilia Sigurdsdatter på O!

03.04.1443 var brødrene Eivind og Jon Gyrdsson på Botner, Høland, og kunngjorde at de hadde «atter wunnet medh laghum» (dvs. tatt på odel) gårdene Segestad, Kalstad og Gryte i Gausdal i Gudbrandsdalen. Videre gjør de helt klart at dersom noen skulle prøve å lovfeste disse gårdene, det være seg biskopen eller «anner man», da ville brødrene stevne dem for «skuld ok skadha». Leilendingene gjøres ansvarlige for gårdene, og brevet sendes til Vilhelm Segestad og Erik Kalstad (DN IX 288):

«Þet skal allom godhum monnom witerlikt wera ad er þet sa ad nokor loghfesster þe ierdher sasum wy hafua atter wunnet medh laghum som eiter Seghastadher Kalstadher Grytenne hwat þet er helder biskuppen eller anner man þa wilia wy brøderrenne theim tilsstande badhe fore skuld ok skadha þa fyrnemde ierdher. en fulkomeleghe skula þe lanbolenne os brøderrenne fore loghum swara vmmen þe lata nokra lunindh vndan ganggħa som til þeim iordhum fyrnemdh hafua leget ad forno fare ok sa sum wart doms bref vt wisser. Til meire wisse setter ek Eiuindhe Giurssson mit insigla fore þetta bref er giort war j Botnum a Raumerike mywikkedaghæn nesste efter mitfassto a fyrste are rikis okars wyrdelix herræ herræ Krisstofor med gusnadh Norex kunx. Ek Eiuinde Giurssson ok Ion Giurssson sende yder þetta bref.»

Tillegg:

«Wiliemme Seghastade ok Erikkæ Kalstadhe sendes þetta bref.»

Sammendrag:

Brødrene Eyvind og Jon Gyrdssønner kundgjøre Vilhjalm (Aasmundssön) Segestad og Erik Kalstad, hvorledes de ville forholde sig mod dem, der maatte lovfæste Gaardene Segestad (Seielstad), Kalstad og Gryte (i Gausdal), samt gjöre Leilendingerne ansvarlige, for hvad der maatte komme fra disse Gaarde.

Fartein Valen-Sendstad har omtalt dette brevet og sier: «Det er noe mer enn skarpsindig bondejus vi støter på her, det er intet mindre enn en harmdirrende protest mot selveste biskopen på Hamar som hadde slått mer jord under seg enn noen annen mann i denne bygda.»

Det er vel ikke usannsynlig at biskopen faktisk har vært frempå i dette tilfellet, for alt fem år tidligere var Eivind Gyrdsson på Segestad, en gård som brødrene da antagelig alt eide. I et diplom datert Segestad 10.02.1438 gir Eivind Gyrdsson Vilhelm Asmundsson fullmakt til å lovfeste så mye i gården Vålen Nedre,

³ Odd Ottesen: Slekten Botner i Høland, side 7-9, 16.

Gausdal, som hustru Tora besitter (DN IX 272):

«Þet se ollum godhum monnum kunnikt þet ek Eiuindhe Giurssson kennes þes med þesso mine ofne brefue þet ek hafuer gefuet Viliem Asmunsson fult vmbot ok logleghe ad logfeste jord þe som eiter Wordene j nedregardenum j Gausdals sokn, swa mykit som hustru Þore ber þer j med rette ok hennes bref watter þer vm. Til meire visso trykker ek mit insigle fire þette bref er giort war a Segastadum manedaghen j nyo wiku fassto anno dominj mo cdo xxx viij.»

Sammendrag:

Eyvind Gyrdsson kundgjör, at han har givet Villhjaln Aasmundsson Fuldmagt til at lovfæste den Del af nedre Vorden (Vaalen) i Gausdal, som Hustru Thora besidder.

Kilde: Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Det bagpaa trykte Voxsegl affaldet.

Vilhelm Asmundsson, som synes å ha bodd på Segestad, nevnes forøvrig også 10.01.1446 da han får kvittering av biskop Gunnar av Hamar for fullt regnskap over Gausdals kirkes inntekt og utgift (DN VI 497).

Brødrene har tydeligvis sterke eierinteresser i Gausdal. Og når de i 1443 på Botner utsteder et brev om gods i Gudbrandsdalen, må det være fordi de også eier denne gården. Det kan se ut som om Eivind på denne tiden bor på Botner, og broren Jon nevnes nærmest bare som medutsteder av brevet, idet det gjelder deres felles interesser.

Jon har trolig vært den eldste av brødrene selv om Eivind nevnes først i brevet av 1443. Men dette brevet er åpenbart ført i pennen - om enn ikke bokstavelig - av Eivind som også er den eneste av brødrene som nevnes ved navn i selve teksten, og trolig har han beseglet det alene. Jon nevnes ved navn bare under selve brevteksten, mens de i teksten omtales om «wy brøderrenne». Som antydning har Eivind trolig bodd på Botner på denne tiden, mens broren Jon, som eldste sønn åpenbart har overtatt farsgården O, Vang.

Antagelig etter brorens død en tid etter 1448, synes Eivind å ha flyttet bort fra Høland igjen. I alle fall nevnes han flere ganger som lagrettemann og medbesegler av diplomer utstedt på Hamar, nemlig i 1457 (DN II 817), 1462 (DN III 859), 1466 (DN XXI 553), 1469 (DN I 889) og siste gang 22.03.1471 (DN II 880). Hele denne tiden har Eivind formodentlig bodd på farsgården O som ligger like ved Hamar, og som han kan ha overtatt etter sin brors død.⁴

Generasjon I

I:1 f

Ingjald Guttormsson på O. Sysselmann. Født omkring 1330 på O, Vang (HE). Levde 1361 på O, Vang (HE).

Ingjald er nevnt i flere diplomer. Første gang han nevnes er i et brev datert på Stange 28.04.1346 i forbindelse med et makeskifte mellom Andres Bjarnesson, prest på Stange, som opptre på Ingjalds vegne, og Torodd Torsteinsson, korsbror i Hamar. Sira Andres (på Ingjalds vegne) får ved makeskiftet 5 øresbol i Øvre Hovin i Bergs sogn på Nes mot å gi like mye til sira Torodd i Øvre Jesnes på Furnes. Ingjald har da tydeligvis vært umyndig, og han kan være født omkring 1330 (DN II 274):

«Ollum monnum þæim sem þetta bref sea eder høeyra senda Þoroddr Þorsteinsson korsbroder j Hamri ok Andres Biærnersson prestær aa Stanghum q. g. ok sina. þet se yder kunnicht at aa friadaghen nesta firir Philippi ok Jacobi vm varet anno domini mo. ccco. xlo. vi. varum mit aa Stanghum i Skaun ok gedom þetta iærder skipti. fek ek Þoroddr sira Andrese i vmbode Jngiælz Guthormssonar fim auræ bool iærder i Hofuini i œfra gardenum er ligr i Bærgsokn aa Nese fornt ok uaukit frialst ok heimolt firir huarium manne med allum þæim lunnendum ok tillægium sem till hennær eighu at liggia at forno ok at nyu vten gardz ok innæn. ok med saumu skilorde fek mer sira Andres i vmbode Jngiælz fim auræ bool i œfræ Jæsnese er ligr aa Furnese. ok till sanz vithnisburder sakar sinner neruero settu sira Gunnær Jfuersson vicarius aa Stanghum ok sira Estein Ormsson vicarius aa Køemestadum sin innsigli med okkrom innsiglum firir þenna cyrografum er gor var aa deghi ok are sem fyr seghir.»

Tillegg på baksiden samtidig:

«vm Houini a Nese.»

Sammendrag:

Thorodd Thorsteinsson, Chorsbroder i Hammer, mageskifter til Andres Bjarnesson, Prest paa Stange, paa Ingjald Guttormssøns Vegne, 5 Øresbol i øvre Hofvin i Bergs Sogn paa Nes, imod ligesaameget i øvre Jesnes paa Furnes (Hedemarken).

Fra «Regesta Norvegica», Bind V 1337-1350, nr. 845:

«Makeskiftet fra Torodd Torsteinsson, kannik i Hamar, og Andres Bjørnsson, prest på Stange: De var samme dag på Stange i Skaun og gjorde følgende skifte: Torodd gav sira Andres, som var ombudsmann for Ingjald Guttormsson, 5 øresbol i øvre Hovin i Berg sogn i Nes, mot å få 5 øresbol i øvre Jesnes i Furnes.

⁴ Odd Ottesen: Slekten Botner i Høland, side 7-9, 16. Fartein Valen-Sendstad: Gudbrandsdalen i middelalderen, Garden og samfunnet (Hamar 1956), side 171f.

Beseglet av utstederne, og dessuten av sira Gunnar Ivarsson, vicarius på Stange, og sira Øystein Ormsson, vicarius på Kjemstad».

Neste gang han nevnes er 14.02.1358, og han er da sysselmann på Toten. Kanhende er Ingjald da, i 1358, nokså nylig gift med Sigurd Havtorssons datter Cecilia, og det er ikke utenkelig at svigerfaren har hjulpet ham til syslen på Toten (DN IV 389):

«Ollum monnom þeim sœm þetta bref sea eder høeyræ sendæ Ræidulfuer Hakonarson korsbroder j Hamre Ingjælder Gudþormsson systlumader a Potne ok Sigurder Eriksson loghmader a Uplondom q. g. ok sinæ. þet se yder kunnigt. at mer uaarom j bakskiurttu j biskupsgarde j Hamre a osku odensdaghen. a þridiæ aare rikis vars vyrduleugs herræ Hakonar med gudes naad Noregs konongs. saom ok høeyrdum a at þær gierdo saatmalæ sin jmedall med handarbande. af æinni halfuu Arne Bryniulfs son ok af annære Andres Sigurdæson. j þui nafne at fyrnæfder Arne skall lukæ adernemfdum Andrese firir goz þet sœm Haldor Æiuindæson tok a Lautini. eftir sira Sigurd Andresson fadur oftnemdz Andres. þretighi markæ peningha. aat Olafs uoku nu nest er kemer. en adrer þretighi mækræ aat paaskom þer nest eftir. ok skall Andres oftnæfder gangæ eftir sinu huar sœm han ka(n) þet finnæ sua mykit sœm Haldor Æiuindæson hafde æi burt latet eder fyrnæmfder Aarne. Ok till sannyndæ settum mer uoor inzsigli firir þetta bref er gort uar a timæ ok aare sœm fyr segir.»

Sammendrag:

Tre Mænd kundgjøre et Forlig mellem Arne Brynjulfsson og Andres Sigurdsson, hvorefter denne skal have 60 Mark af Arne for sin Faders efterladte Gods paa Lautin. (jfr. No. 399).

Fra «Regesta Norvegica», Bind VI 1351-1369, nr. 479:

«Vitnebrev om arveforlik, utferda av Reidulv Håkonsson, kannik i Hamar, Ingjald Guttormsson, systemann på Toten, og Sigurd Eiriksson, lagmann på Opplanda: Dei var same dagen i bakskjorta [tyder truleg bakgarden] i biskopsgarden i Hamar då Arne Brynjulfsson og Andres Sigurdsson handtokst på at Arne skulle gje Andres 30 mark penningar til olsok som kjem og 30 mark til påske deretter, for det godset etter sira Sigurd Andresson, far til Andres, som Halldor Eivindsson tok på Løten. Det Halldor eller Arne ikkje tok, skal Andres søkje der han kan finne det.

Besegla av utferdarene».

Siste gang Ingjald nevnes er 04.08.1361, og han er fortsatt sysselmann på Toten (DN III 320). Han sitter da på O i Vang hvor han sammen med en lagrettemann kunngjør at Kolbjørn Sveinsson solgte hele gården Gulkunrud, Stange, til Torstein Flaugsson.

I en artikkel av Christian Spangen sannsynliggjøres at Kolbjørn Sveinsson og Ingjald Guttormsson har tilhørt samme slektskrets. Også Stavangerbiskopen Guttorm Pålsson (død 1350) og sira Andres Bjarnesson (død 1347) må ha tilhørt samme slekt, men hvordan det innbyrdes slektskapsforhold har vært, er uvisst. (Kolbjørn Sveinsson var trolig en søstersønn av sira Andres.)

At Ingjald Guttormsson ikke nevnes i live etter 1361 kan tyde på at han døde ganske tidlig, men sikkert er dette selvsagt ikke.⁵

(Barn Proband, Mor II:2)

Gift med neste ane.

Barn:

Gyrd Ingjaldsson på O. Levde fra 1385 til 1400 på O, Vang (HE). (Se Proband).

I:2 m

Cecilia Sigurdsdatter på O. Født før 1342. Levde 1361 på O, Vang (HE).

Cecilia er sikkert født utenfor ekteskap, ellers ville Sigurd Havtorsson utvilsomt ha funnet en mer verdig ektefelle til sin datter. Cecilia er vel født noen år før 1342 da Herr Sigurd ble gift med Erling Vidkunssons datter Ingeborg. På en underlig måte ligner Cecilias skjebne mye på skjebnen til hennes farmor Agnes. Agnes ble også gift langt under sin fars stand. Men til tross for dette tyder det ene faktum at Ingjald ble gift med en datter til en av de mektigste menn i Norge på den tid, i høy grad på at Ingjald selv har vært av god ætt. Cecilia kom ikke til arv med sine ektefødte søsken, men har likevel fått en brukbar medgift. Godset på Veldre kom jo fra henne, og kanhende har også Tøien i Aker vært en del av hennes medgift, for slekten hun ble giftet inn i, hørte til på Hedmarken og hadde neppe jordegods på Oslo-kanten.

Cecilia overlevet sin mann med flere år, for ifølge brevet om Lier fra 1448 er det tydelig at hun har overtatt styre og stell etter Ingjalds død, før sønnen Gyrd overtok.⁶

(Barn Proband, Far II:3)

Gift med forrige ane.

⁵ Odd Ottesen: Slekten Botner i Høland, side 10-11. Hedmark slekthistorielags tidsskrift, bind 6 (Hamar 1970), side 109-119.

⁶ Odd Ottesen: Slekten Botner i Høland, side 10-11. Hedmark slekthistorielags tidsskrift, bind 2 (Hamar 1948), side 26-30. NST, bind VIII (Oslo 1942) side 112ff, Henning Sollied om Sudreimsættten. Norsk Biografisk Leksikon.

Generasjon II

II:2 fm

Gudrid på O. Levde fra 1348 til 1349 på O, Vang (HE).

Ingjalds far er ukjent, men hans mor er utvilsomt den hustru Gudrid på O som nevnes i 1348 og 1349, og hun er da sikkert enke.

10.02.1348 solgte Guttorm Andresson på Skjerve i Romedal (etter all sannsynlighet sønn av sira Andres Bjarnesson) ½ markebol i Hovin i Bergs sogn til Gudrid på O (DN III 252):

«Ollum monnum þeim sem þetta bref sea eðr høyra sendir Guðthormer a Skiærfuum q. g. ok sinæ yðr kunnict gerande at ek væitir þui viðr gangu, at ek hefuer sælt Guðriðu a Oo hallfr mærkær boll j Hafuini er liggær i Bærghs songn a Nesse ok allæ auræ firi teikitt eftir þui sem i kaup okkart kom, ok till sans vitnisburðær minni viðr gangu ok sinni hia vero settu Arnulfuær a Harkstaðum (ok) Hafuorðær a Gauttæstadum sin insiglli meðr minu insiglli firi þetta bref er gort var a sunnudaghæn nestæ efttir Agattæ mæssø a niundæ aare ok tyttugtæ rikis vars vyrðulegs herra Magnusær Noregs Suia ok Skanæ konongs.»

Tillegg på baksiden samtidig:

«Vm Houini a Nese.»

Sammendrag:

Guttorm paa Skerve sælger til Gudrid paa O 1/2 Markebol i Gaarden Hofvin i Bergs Sogn paa Nes (Hedemarken).

Fra «Regesta Norvegica», Bind V 1337-1350, nr. 1010:

«Salgsbrev med kvittering fra Guttorm [Andresson] på Skjerve: Han har solgt til Gudrid på O ½ markebol i Hovin i Berg sogn i Nes og fått full betaling.

Beseglet av utstederen, Arnulv på Harstad og Håvard [Sigurdsson?] på Gaustad».

I et brev datert på O 24.04.1349 kunngjøres at hustru Gudrid på O fremførte tre vitner på at hun hadde stevnet Guttorm på Skjerve til å høre vitnesbyrd om at han hadde solgt henne 1 markebol i Hovin i Bergs sogn på Nes (DN VIII 155):

«Ollum monnum þeim sæm þættha bref sea ædda høyra sendæ Gudthormær a Hannæimi Gunnær Erlings son ok Sigurdær Eirix son q. g. ok sinæ mer vilium ydær kunnigt gera at mer varom a O. daghen nesta firir litlæ gangdagha dag a x are ok xx rikis vars vyrdulægs herra Magnusær med guds miskun Norex Swiæ ok Skanæ konongs lett þa Gudrid husp(r)œy ganghæ firir oss iii mannæ vitni þau er sua hæitæ Nikulas Erlings son Luci ok Gudrun at Gudrid stemdi. Gudthorme a Skiærfini ii n[atta] stæmnu *stæmnu til O. at lydæ þær vitnum vm uidæganghu at han hafde sælt hænne mærk[æ] boll jærdær j Hofuini er liggær j Bærghs sokn a Nese frialst ok hæimolt med ollum lunnændum hafdu ok adærnæmfð vitni þæt j eidi sinum at fymæmfðær Gudthormær a Skiærfinni væitti þui vidærgonghu at han hafde fyrstæ pænning ok œfstæ ok allæ þær j millum eftir þhy sæm j kaup þæirre kom firi adærnæmt mærkæ boll j Hofuini. Ok til sanz vitnisbordær sættum mer vor jnsigli firir þættæ bref er gort var degi are ok timæ sem fyr seghir.»

Tillegg på baksiden samtidig:

«vm jordænæ j Hofvini a Nese. -»

Tillegg på seglremmerne kan læses:

«. at mitt v[arom a.] O. sunnudaghen nest firir igangh langhæfastu [a] [ar]æ rikis okka[rs vyr]dulegs herra [herra Magnusær med] guds miskun Noregks Swiæ ok Skanæ konongs Eiuinder son væitti þwi vider gonghu at han hafde selt Gudridu huspræyu a. O. hæfseldo boll ierder j Hiællæy. . . »

Sammendrag:

Tre Mænd kundgjøre, at Hustru Gudrid paa O fremførte 3 Vidner for, at hun havde stevnet Gudthorm paa Skerfvin til at høre Vidnesbyrd, om at han havde solgt hende 1 Markebol Jord i Hofvin i Bergs Sogn paa Nes, samt at han erkjendte at have modtaget Betalingen derfor.

Fra «Regesta Norvegica», Bind V 1337-1350, nr. 1145:

«Provsbrev fra Guttorm [Audunsson] på Hanum, Gunnar Erlingsson og Sigurd Eiriksson: De var samme dag på O, da Gudrid husfrue lot Nikolas Erlingsson, Luci og Gudrun vitne at hun hadde stevnet Guttorm på Skjerve til O for å høre hennes vitner angående hans salg til henne av 1 markebol i Hovin i Berg sogn på Nes. Vitnene svor også på at Guttorm hadde vedgått å ha fått full betaling for dette markebolet.

Beseglet av utstederne».⁷

(Barn I:1)

Gift

Barn:

Ingjald Guttormsson på O. Født omkring 1330 på O, Vang (HE). Levde 1361 på O, Vang (HE). (Se I:1).

II:3 mf

Sigurd Havtorsson til Giske. Sysselmann og riksråd. Født omkring 1315 på Sørum (Sudreim, Skedjuhof), Sørum

⁷ Odd Ottesen: Slekten Botner i Høland, side 11.

(AK). Død omkring 1392.

Sigurd kan ikke ha vært mer enn høyst 20 år gammel da han blir nevnt første gang i 1333 sammen med broren Jon. «Havtoresønnene» sammen med Erling Vidkunsson og Ulv Sakseson blir sagt å ha «holdt Tunsberghus for kong Magnus», men siden ga seg i hans vold. Den feudale selvrådigheten som her fikk uttrykk, møter vi igjen hos Sigurd ved flere anledninger opp gjennom 1330-årene, og for hans del var den vel også utslag av ungdommelig overmot. Det har kanskje sammenheng med oppsetsigheten i 1333 som vi hører om i et pavebrev fra 25.06.1334, da han ble løst fra det bann han var lyst i for å ha fanget bisp Hallvard av Hamar og tvunget ham til for en tid å overlate ham et av bispens faste slott, sikkert Mjøskastellet. Det er mulig at dette gjelder den notis som finnes i en enkelt islandsk årbok under året 1339, at «biskopene Salomon (av Oslo) og Hallvard ble fanget og ranet for gods av Roar (ellers ukjent), Sigurd og Ulv».

Etter faren arvet han hovedgården Sørum på Romerike med tilhørende gods. Den 29.09.1342 fikk han pavelig dispensasjon til å gifte seg med Ingebjørg, datter til herr Erling Vidkunsson, som han ifølge pavebrevet var beslektet med i 4. ledd. De var begge etterkommere til Alv Erlingsson d.e. av Tornborg. Han ble dermed en av arvingene til det største jordegods i Norge, og da Erlings eneste sønn Bjarne døde barnløs i 1353 ble han i virkeligheten hovedarvingen. Allerede før sin død i 1354 innsatte Erling Sigurd som arving til Giske, og etter Erlings død fikk han dessuten Bjarkøy. Derved ble han uten tvil den rikeste godseieren i Norge. Allerede i 1353 var han også blitt medarving til Sundbugodset, og i 1363 fikk han dom for medarverett etter sitt søskenbarn fru Herdis Torvaldsdatter. Han øket sitt gods ved jordkjøp både nordenfjells og vestenfjells, og han hadde også gods i Värmland. Mens broren, herr Jon, mer og mer holdt seg til Sverige, ble Sigurd den fremste adelsmann i Norge.

Kong Magnus ble myndig en gang i løpet av 1331-32. Rett etter kom det første av i alt to opprør av norske stormenn mot kongen som vi kjenner til. Det andre skjedde i 1338-39. Kildematerialet er for tynt til at en kan rekonstruere konfliktenes omfang og innhold i større detalj, men begge gangene var det fremstående verdslige stormenn som gikk i åpen konfrontasjon med kongen, typisk nok blant annet ved å kontrollere festninger, datidens viktigste politisk-administrative støttepunkt, henholdsvis Tunsberghus og Akershus. Under det første opprøret deltok blant annet den avgåtte drottseten Erling Vidkunsson. Om dette opprøret heter det uttrykkelig i det bevarte kildematerialet at opprørerne underkastet seg kongen, unntatt én. Fra den andre konflikten vet vi at det ble inngått en våpenstillstand og avtalt forhandlinger, uten at vi kjenner til om disse ble holdt. Noen ensidig seier for kongen kan det imidlertid ikke ha vært snakk om i siste omgang. Kongens fetter, Sigurd Havtoresson, tok del i begge reisningene, og han fortsatte å spille en fremtredende rolle i norsk politikk utover på 1300-tallet. Det samme gjaldt også andre av opprørerne.

Flesteparten av norske historikere har tolket de to opprørene som utslag av unionsmotvilje hos nordmennene og ønske om å oppløse kongefellesskapet med Sverige. Denne uviljen som skal ha gått tilbake til siste del av Håkon V's regjeringstid, da norske stormenn opplevde at de var blitt utmanøvrert i den nordiske politikken og slik heller søkte å isolere seg. I tråd med dette har norske historikere ment at en unionskonflikt mellom konge og aristokrati i Norge ble løst da nordmennene presset kong Magnus til å la sin yngste sønn Håkon bli hyllet som norsk konge av riksrådet i 1343 og av en allmueforsamling året etter. Samtidig ble den eldste sønnen Erik utpekt til farens etterfølger i Sverige. Svenske historikere har på sin side gjennomgående avvist den norske forklaringen på hyllingen av Håkon som norsk konge. De har ment at kong Magnus tok initiativet til hyllingene både i Norge og i Sverige av hensyn til freden innen dynastiet. Ved å tildele sine to sønner hvert sitt kongerike, kunne kong Magnus håpe på at en unngikk en brødrestrid, lik den som hadde herjet innen det svenske dynastiet i farens levetid.

Den svenske teorien forklarer en del av hendelsesforløpet, men gir ikke tilfredsstillende svar på hvorfor norske stormenn hadde gjort opprør, eller på at Håkon - i motsetning til broren - skulle tiltre som konge straks han ble myndig. Den norske teorien forklarer også bare en del av hendelsesforløpet i Norge og ikke hva som samtidig skjedde i Sverige. Ingen av de konkurrerende teoriene kan derfor i sin mest rendyrkede form gi en overbevisende tolkning av det samlede bevarte kildematerialet. Vi skal derfor se kritisk på de to forklaringene i lys av det vi vet om hendelsene i Norge og Sverige i de ti første årene av Magnus Erikssons regjeringstid som myndig konge. Det gir samtidig mulighet for å avdekke de grunnleggende trekkene ved norsk riksstyre i perioden.

Hvis vi legger til grunn tilstanden i Sverige i samme periode, riksstyrets funksjon i formynderperioden forut og det at kongen nettopp hadde tiltrådt som myndig konge, er det liten grunn til å tro at opprøret i 1332-33 bunnet i misnøye med kongens personlige politikk. Det er lite trolig at den 16-årige kong Magnus alt høsten 1332 hadde rukket å utfordre norske stormenn i den grad at de skulle gjøre opprør. Sannsynligvis bunnet det første opprøret i en konflikt innad i det norske aristokratiet om innflytelse på riksstyret i den nye situasjonen da kongen var erklært myndig. Dette var en konflikt som hadde forbindelseslinjer bakover til formyndertiden. Som toppfiguren i riksstyret, måtte kongen likevel nødvendigvis bli opprørets formelle motpart.

Derimot er det ingen grunn til å betvile at opprøret i 1338-39 var en reaksjon på kong Magnus' egne handlinger. Nyere forskning har imidlertid trukket i tvil det tradisjonelle synet om at norske stormenn i perioden var styrt av en allmenn unionsmotvilje. Kong Magnus Eriksson videreførte på mange måter den politikken som hadde vært ført av riksstyret i begge land mens han var umyndig, og han bekreftet i sin praktiske politikk den manglende vilje hos både konge og stormenn til å utvikle kongefellesskapet mellom de to rikene tettere enn høyst nødvendig. Kongen startet ikke noen bevisst forsvenskning av norsk styringsapparat eller tok initiativ til å etablere felles styringsorgan for de to landene. De få eksemplene en har på at kong Magnus overførte elementer fra et lands politiske tradisjoner til et annet, er ikke mer enn en måtte vente når landene hadde felles konge. Impulsene gikk dessuten begge veier, der de «norske» elementene særlig var knyttet til lovarbeid og geistlige i kongens tjeneste. Grunnstrukturene i det norske

kongedømmets forvaltningsapparat ble derfor opprettholdt og til dels videreutviklet under Magnus Eriksson.

Kong Magnus utfordret imidlertid maktbalansen og samarbeidet mellom konge og aristokrati i begge rikene.

Kongen søkte i både Norge og Sverige dels å regjere uten rådets medvirkning i flere saker og dels å knytte til seg rådgivere utenfor topparistokratiet, det vil si menn som gjennomgående var mer avhengig av kongens gunst for å gjøre karriere. Samtidig gjennomførte han i begge land administrative reformer som skulle styrke kongens makt på bekostning av rådet. Det var en provoserende politikk overfor stormennene som på lengre sikt skulle koste kong Magnus dyrt i Sverige. Det var likevel i Norge at den åpne motstanden kom først, og grunnen var at kongefellesskapet her i denne perioden forsterket konfliktpotensialet mellom konge og riksbærende aristokrati.

Kongefellesskapet og det faktum at Magnus Eriksson var fraværende fra Norge i lange perioder, opptatt med gjøremål som svensk konge, reduserte nemlig i betydelig grad norske stormenns innflytelse på norsk utenrikspolitikk og forvaltningen av rikets ressurser. Ikke minst var faren der for at landets ressurser ble brukt til utenrikspolitikk som ikke tjente det norske kongedømmets og aristokratiets interesser. En hovedårsak til kongens fravær fra Norge var at han svært tidlig ble opptatt med å sikre seg Skåne, noe som bandt mye av hans tid og ressurser. Dessuten øynet han muligheter for ytterligere ekspansjon i Danmark og Østersjøområdet. Alt dette skjedde med utgangspunkt i det svenske kongedømmets interesser og ble støttet av det svenske aristokratiet. Fra Norge hadde ikke kong Magnus de samme mulighetene for å ekspandere, og følgelig ble den norske komponenten i utenrikspolitikken hans betydelig mindre enn den svenske. Norske stormenn hadde tidligere vist at de kunne støtte en ekspansjonspolitikk, men nordmennene hadde liten grunn til å la norske ressurser bli brukt til å oppnå utenrikspolitiske mål som utelukkende tjente det svenske kongedømmets interesser, som for eksempel kontrollen over Skåne. Kongen hadde i sin tid kjøpt panteretten til Skåne og Blekinge av en holsteinsk greve for formidable 34 000 mark sølv, kølnsk vekt, en sum kong Magnus hadde store problemer med å reise. Som viktig grunn til at norske stormenn gjorde opprør, har derfor norske historikere trukket frem frykten for at kong Magnus skulle bruke norske riksinntekter til å finansiere sin Skånepolitikk.

Kongefellesskapet gjorde dermed spørsmålet om kontrollen med riksinntektene ekstra følsomt i Norge. Alt i Osloavtalen fra 1319 ble det uttrykt bekymring for statsinntektene fra norsk side, og kuppet i 1323 ble blant annet begrunnet med hensynet til rikets finanser. Spørsmålet ble ikke mindre aktuelt da kong Magnus grep til ulike tiltak for å styrke de norske riksinntektene og sin direkte kontroll med bruken av dem. Typisk for kongens politikk i disse årene var at han la to av Norges tre festninger i det sønnafjelske direkte under kongehuset, henholdsvis Tunsberghus og Båhus. Dette innebar at det norske rådsaristokratiet ble avskåret fra å øve innflytelse på besettelsen av hovedmannsposten og på bruken av inntektene fra de nevnte festningene. Det styrket kongens kontroll over blant annet finansene på bekostning av aristokratiet, ettersom festningene var periodens viktigste administrative støttepunkt for riksstyret. Med datidens forvaltningssystem måtte dessuten kongens lange fravær fra landet uten at det var oppnevnt noen som kunne fylle kongens plass i styringsverket, medføre problemer for det daglige riksstyret.

Sett under ett var det derfor nordmennene som hadde opplevd både de største og de fleste negative følgene av kongefellesskapet i løpet av 1330-årene. Situasjonen ble øyensynlig vurdert som så alvorlig at norske stormenn i 1338 gikk til det drastiske skritt å reise opprørsfanen mot kong Magnus. Derfor kan vi si at opprøret virkelig har bunnet i unionsmotstand dersom en med det mener motstand mot de konkrete negative følgene som den felles kongen hadde hatt for det norske riksstyret og den riksbærende elitens interesser. Hyllingen av Håkon Magnusson som norsk konge og vedtaket om at han skulle ta over etter faren når han ble myndig, må ha vært et forsøk på å bøte på dette. Det var en løsning som bokstavelig talt kan ha sett dagens lys i kjølvannet av det siste norske opprøret. Kongens to sønner ble nemlig født i rask rekkefølge, Erik senest i begynnelsen av 1339 og Håkon i 1340. At den yngste sønnen fikk navnet «Håkon», et navn helt ukjent i det svenske dynastiet, men desto mer typisk for det norske, og vokste opp i Norge, peker dessuten klart mot at han var tiltenkt den norske tronen.

Det er imidlertid ytterst tvilsomt at kong Magnus frivillig gikk med på å abdisere til fordel for sønnen. Det ville være et for stort maktpolitisk tap for Magnus Eriksson. Videre overbeviser ikke argumentet fra enkelte historikere om at forskjellsbehandlingen mellom Håkon og broren Erik var et tiltak for å sikre freden mellom de to i fremtiden, ved at Håkon skulle sitte trygt på den norske tronen før broren Erik ble svensk konge. Et mye enklere og mindre vidtfaavnende vedtak i den forbindelse ville ha vært å la Erik som eldstefødte sønn arve Norge, og la Håkon bli valgt i Sverige. Beslutningen om at Håkon Magnusson skulle ta over regjeringsmakten i Norge etter faren når han ble myndig, må derfor ha blitt presset frem av de norske stormennene. I hyllingsbrevet for Håkon fra 1343 uttalte de da også at den vedtatte løsningen var noe de på forhånd hadde tenkt å be kongen om.

Ut fra en styrket posisjon både i Sverige og utenrikspolitisk ser det imidlertid ut til at kong Magnus under prosessen lyktes i å omgjøre det opprinnelige vedtaket om fremtidig full abdikasjon til bare en delvis. I hyllingsbrevet fra bønder og bymenn fra 1344 het det ikke lenger at Håkon skulle ta over hele Norge, men en del. Og det var trolig representanter for Håkons fremtidige riksdal som hyllet ham. Både kong Magnus og norske stormenn kunne akseptere en fremtidig riksdaling som løsning. Sistnevnte hadde vunnet en betydelig seier ved at landet igjen ville få en konge som oppholdt seg mer i riket, med de maktpolitiske gevinstene det ville innebære for stormennene. Kongen på sin side hadde greid å bevare dynastiets kontroll med Norge.

Også det alminnelige politiske klimaet åpnet for en kompromissløsning med riksdaling. Det er ikke mulig å spore et unionsønske verken hos kongen eller hos de svenske stormennene. Men det er også vanskelig å tillegge norske stormenn en særskilt motstand mot unionstanken som sådan. Innbakt i hyllingen av Håkon Magnusson lå nemlig muligheten for et nytt kongefellesskap med Sverige i fremtiden. I bymenns og bønders hyllingsbrev fra 1344 het det at dersom Håkon døde uten sønner, skulle den gamle arvefølgen tre i kraft. I klartekst betydde det en åpning for at Erik eller en sønn av ham kunne bestige den norske tronen. Passusen avdekker altså nordmennenes lojalitet til dynastiet.

Hyllingene i Norge og Sverige i 1343-44 var derfor i tråd med politikken som de ledende gruppene i begge land, inkludert kongen, hadde ført siden 1319, at det norsk-svenske kongefelleskapet var et dynastisk nødvendig intermesso som på lang sikt måtte avvikles. Folkungene var anerkjent som det rettmessige dynastiet i begge rikene, samtidig som en innenfor denne dynastiske rammen ønsket å gjenopprette det innenlandske kongedømmet både i Norge og Sverige.

Maktbalansen mellom konge og aristokrati innen det norske riksstyret så langt på vei ut til å være gjenopprettet etter 1344. Kong Magnus slo inn på en mer samarbeidspreget politikk overfor stormennene i Norge og oppholdt seg mer regelmessig i landet. Samtidig overlot han flere styringsoppgaver til det norske riksrådet. Med forholdet til kongen og Sverige avklart, var det vilkårene for de tyske kjøpmennene i Norge som sto sentralt i norsk utenrikspolitikk i 1340-årene.

Kong Magnus forsøkte å utnytte den kaotiske situasjonen i Danmark til omsider å fa stadfestet herredømmet sitt over Skåne og eventuelt vinne enda mer dansk land. Den nye danske kongen fra 1340 av, Valdemar Atterdag (1340-75), arbeidet imidlertid målbevisst for å gjenreise den danske kongemakten over så mye av det opprinnelige danske territoriet som mulig. Resultatet var en krig i 1342 mellom på den ene siden kong Magnus og holsteinerne og på den andre siden kong Valdemar og de vendiske byene med Lübeck i spissen. I samband med fredsoppgjøret stadfestet kong Magnus i 1343 de tyske kjøpmennenes privilegier i Norge og avskaffet samtidig den nye tollen Håkon V hadde pålagt dem. I stedet skulle tollprivilegiet fra 1294, som var mer gunstig for de tyske sjøbyene, gjelde. Et viktig motiv for kongens innrømmelse overfor de tyske sjøbyene var utvilsomt kong Magnus' behov for støtte fra dem - ikke minst finansielt - for å kunne oppnå en endelig og varig overføring av Skåne, fra den danske til den svenske kronen.

Stadfestingen var et brudd med hovedlinjene i Håkon V's og formynderstyrets politikk overfor de tyske kjøpmennene, en politikk som kong Magnus hadde fulgt frem til 1343. Norske historikere har oppfattet privilegiebrevet fra 1343 som et knefall for hanseatene fra kongens side og et brudd med den «nasjonale» handelspolitikken. Kongen avslørte imidlertid i sin videre politikk at han ikke hadde til hensikt å gi de tyske kjøpmennene frie tøyler i Norge. Kort etter innrømmelsen til tyskerne ble Bergen bys privilegier fornyet, og i 1346 fikk Oslo sitt første privilegiebrev. Meningen var tydeligvis å styrke den norske kjøpmannsstanden og hindre de tyske kjøpmennene i å tøyte privilegiene lenger enn deres nøyaktige ordlyd. Denne politikken som har blitt kalt «motbrev-politikken», og som fortsatte utover i senmiddelalderen, kan selvsagt i første rekke ha vært et resultat av stormennenes innflytelse på kongens politikk, ettersom de hadde økonomisk interesse av den mer restriktive politikken som var fulgt frem til 1343. Men også kongen ville ha interesse av å holde hanseatene i tømme. Det er derfor ikke vanskelig å se at konge og stormenn her kunne møtes i en grunnleggende enighet. En skal dessuten huske at Håkon V også hadde måttet stadfeste hansprivilegiene trass i sitt forsett om å føre en restriktiv politikk på området.

Uavhengig av om han hadde et formelt ombud eller ikke, var en kongsmann forpliktet overfor kongen til å ta del i forvaltningsoppgaver i det området han befant seg, dersom kongen eller ombudsmannen hans der ba om hjelp. Det viser manglende formalisering av administrative handlinger og hvor personbasert periodens styringsapparat var.

De formelle ombudene utviklet seg imidlertid i takt med kongedømmets økende oppgaver i samfunnet, og det viktigste lokalombudet i kongedømmets landsomfattende administrasjonsapparat i perioden hadde «systemannen». Systemannsombudet dukket opp omtrent samtidig med byggingen av de første stenborgene og var enda et uttrykk for økt spesialisering og institusjonalisering av riksstyringsapparatet. Systemannen hadde større ansvarsområde, autoritet og prestisje enn hva årsmannen hadde hatt, samtidig som de fleste ser ut til å ha manglet lendmannens geografiske tilknytning til distriktet der han representerte kongen. Systemannen opptrådte som representant for kongemakten i sin sysle og hadde myndighet i kraft av det.

Hele landet så langt nord som til og med Hålogaland var delt i ca. femti sysler, av vekslende utstrekning og med varierende folketall. Så langt vi kan bedømme, skiftet systemennene relativt ofte ombudsdistrikt. Det finnes eksempler på at bestemte sysler ble forlent bort til slekter, og Håkon V åpnet, som nevnt, for et arveelement i sysleforvaltningen. Da kongens fettere, Jon og Sigurd Havtoressønner, ønsket å få stadfestet retten til Borgarsysla (dagens Østfold), som Håkon V hadde forlent dem med, avsa imidlertid en forsamling av riksrådsmedlemmer og lagmenn en dom i januar 1347 om at en norsk konge ikke kunne forlene eller gi bort en så stor del av riket for lengre tid enn sine egne levedager. Et viktig premiss i dommen var altså at den til enhver tid regjerende kongen i sin levetid, i utgangspunktet fritt forvaltet kongedømmets styringsapparat og undersätter, uavhengig av hva forgjengerne på tronen hadde bestemt.

En nyutnevnt systemann skulle avlegge en skriftlig ed for kongen, den såkalte «systemannsreversen». Her skulle systemannen love blant annet å være hensynsfull mot kongens leilendinger, å bysle bort og la huse kongens eiendommer vel, og ikke personlig dra fordeler av embetet, verken i form av gaver eller i form av underhold. Videre lovte han at kongens «visse øre», det vil si faste kongsinntekter som skatt og avgifter, skulle komme inn på den tid og det sted som kongen bestemte, og på rett måte og med rette fradrag for systemannen. Sistnevnte skulle gjøre fullt rede for kongens visse øre hver tolvte måned, enten den vokste eller minket, det samme gjaldt for veitsler, og også her skulle det gjøres med «rett utregning».

Systemannsreversens påbud om regnskap har fått enkelte historikere til å mene at sysla var en form for regnskapslen, langt på vei lik senmiddelalderens regnskapslen. Betegnelsen «len» brukes da også noen få ganger om «sysle» i dokumenter fra høymiddelalderen, men det er ikke helt klart hva samtidens nordmenn la i dette. Andreas Holmsens hypotese var at i denne sammenheng betegnet «len» inntektene fra sysla, mens «sysle» betydde sysla som administrasjonshet. Samtiden manglet de tekniske forutsetningene for regnskapsføring og kontroll i moderne forstand, det gjaldt både tallbruk og allmenn lese- og skrivekyndighet, selv om en god del kongelige ombudsmenn må ha kunnet lese og skrive. Selve regnskapsavleveringen i perioden kunne foregå muntlig der flere personer deltok, noe

som gjorde at også menn som verken kunne lese eller skrive kunne følge prosessen. Regnskapsplikten var pålagt først og fremst for at kongen skulle kunne kontrollere ombudsmannen, ikke for å skape oversikt over finansene. På tross av at datidens riksstyre hadde tilstrekkelig administrative ferdigheter til å utvikle et system med skyldsetting av alle landets gårder og til å fastsette deres leidangsskatt, må vi derfor ikke overvurdere kongens mulighet for å kontrollere de inntektene som kom inn i hver enkelt sysle.

Selv om det ble presisert i systemannsreversen at kongens faste inntekt kunne variere, ser systemet i praksis ut til å ha bygd på at den visse øre i utgangspunkt var en forventet fast sum. Dersom systemannen hver tolvte måned kunne avlevere en sum lik den forventete, var det neppe særlig mye kongen kunne gjøre for å ettergå systemannens «regnskap» og sjekke om denne hadde underslått noen av kongens inntekter. Systemannen skulle bli lønnet gjennom en andel av kongsbøtene. Bøtene var blant de «uvisse» kongsinntektene ettersom de kunne variere i størrelse. Dertil kom at systemannen hadde flere måter å øke inntektene sine på, noe som ikke minst bevitnes av samtidige kongebrev med klager om at systemenn urettmessig tilegnet seg kongsinntekter.

På tross av at systemannsombudet betydde en økt profesjonalisering av kongedømmets styringsapparat, var ombudet likevel tidstypisk gjennom sin flerfunksjonelle karakter, i motsetning til dagens tjenestemenn som gjennomgående har én grunnleggende funksjon. Systemannen hadde karakteristisk nok både fiskale, rettslige og militære oppgaver, og til å hjelpe seg på enkelte felt hadde han «lensmannen». Lensmannen skulle i utgangspunktet ikke være en kongens håndgangne mann, med mindre lokalbefolkningen aksepterte det, men velges blant «forstandige bønder ... slike som ætter fra og er kjent for god oppførsel i bygdelaget», som det heter i en rettarbot fra 1293. Tanken var åpenbart at systemannen skulle ha en assistent i sysla som hadde lokalkjennskap og tillit hos lokalbefolkningen. I de eldste kildene ser det ut til at lensmannen først og fremst skulle opptre som systemannens stedfortreder i rettshåndhevelsen, men senere ser vi at han også deltok i oppebørselen av kongens inntekter.⁸

(Barn I:2, Far III:5, Mor III:6)

Frille

Barn:

Cecilia Sigurdsdatter på O. Født før 1342. Levde 1361 på O, Vang (HE). (Se I:2).

Gift 2. gang 1342 med **Ingeborg Erlingsdatter.** Født omkring 1320. Levde 1400.

Ingeborg var datter til Erling Vidkunsson fra Bjarkøy og Tora Toresdatter Tornberg. Tora var igjen oldebarn til Alv Erlingsson d.e. av Tornberg og derfor tremening til Sigurds far, Havtore Jonsson til Sudreim.

Ingeborg og Sigurd etterlot seg sønnen Håkon og datteren Agnes.

Da Håkon døde barnløs i 1407, gikk arven gjennom datteren og hennes mann, den svenskfødte ridder Jon Marteinson, til deres sønn, riksførstanderen Sigurd Jonsson.⁹

Generasjon III

III:5 mf f

Havtore Jonsson til Sudreim. Sysselmann og riksråd. Født omkring 1275. Død 1320 på Sørnum (Sudreim, Skedjuhof), Sørnum (AK).

I en artikkel om «Sudrheimsætten og Romerike» diskuterer Eldbjørg Arnesen teoriene om Havtores slektsskapsforhold:

«Andreas Holmsen har påvist at en mengde jordegods ble konfiskert på Romerike av rikskongen, både i forbindelse med slittingenes og ribbungenes opprør i 1220-årene og i rikssamlingstiden nesten 200 år tidligere. Holmsen mener videre at den første lendmannen som ble etablert fra Sudrheimsætten på Romerike tidligst kom i 1237 [Andreas Holmsen: Nye studier i gammel historie, s. 121-124, 140-146]. Vi vet at det satt en meget fremstående sysselmann på Romerike så sent som i 1238 - brorsønnen til baglerkongen Filippus [Håkonar saga, kap. 276, 285]. Det ser videre ut til å ha manglet lokal øvrighet her under vårbelgenes opprør. Det er derfor mye som tyder på at tiden etter hertug Skules nederlag må bli det tidligste tidspunkt for etablering av en lendmann her.

Men etter den tid var altså Romerike et område som var pasifisert under kongens sterke ombudsmann. Ikke minst dette har vist Håkon V. at en forbindelse mellom kongehuset og Sudrheimsætten var en gunstig allianse. Og i Jon Ivarsson Raud har han hatt en trofast mann i de stormfulle årene mens stormannsregjeringen førte landets styre i brorens navn. Rent innenrikspolitiske forhold kan altså forklare giftermålet mellom Havtore Jonsson og Agnes Håkonsdatter.

Det er likevel et spørsmål om Jon Ivarssons sønn var «ættstor» nok til at forbindelsen kunne forsvares fra et

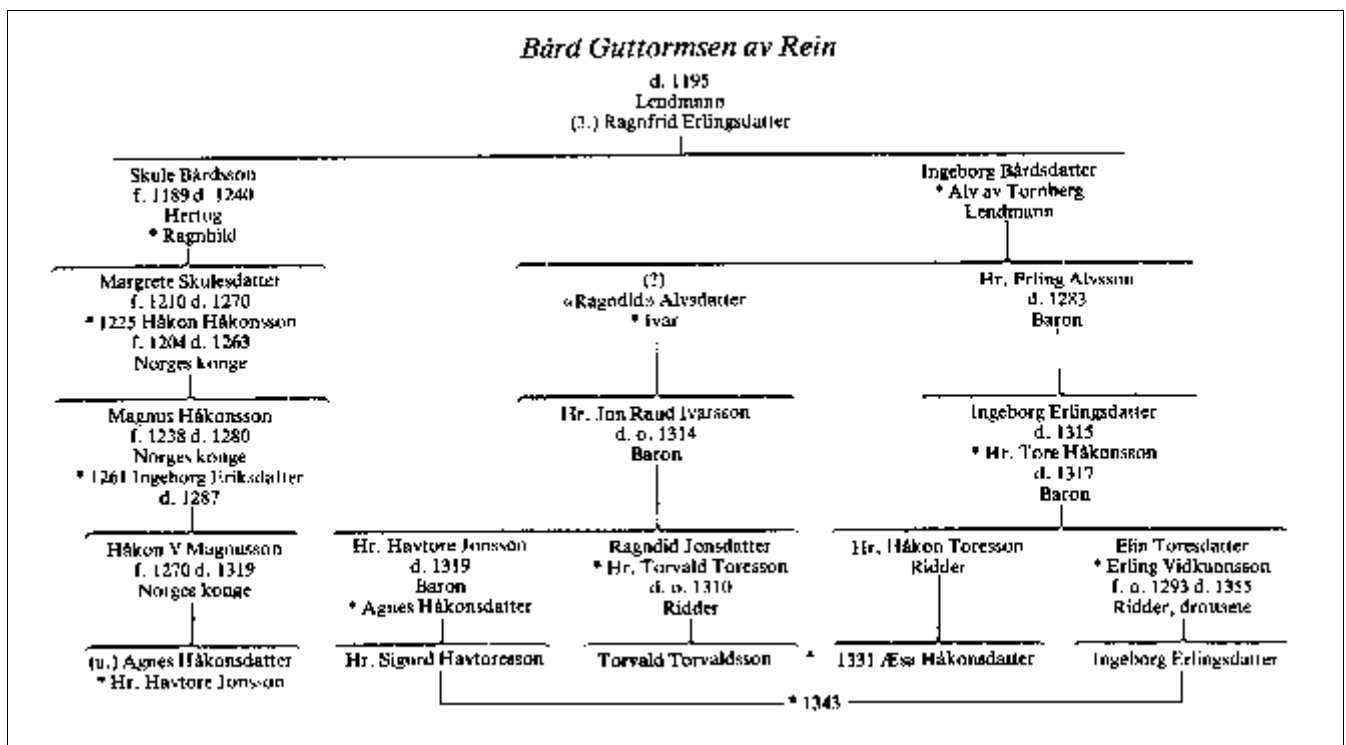
⁸ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST VIII (1942), side 118. Cappelen's Norges Historie, Bind 15, side 524-525. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 161-165, 190-192. Norsk Biografisk Leksikon, Bind XIII (1938), side 308-310. Odd Ottesen: Slekten Botner i Høland, side 10.

⁹ Norsk Biografisk Leksikon, Bind XIII (1938), side 310. Odd Ottesen: Slekten Botner i Høland, side 10.

dynastisk synspunkt. I og med at ekteskapet kom i stand, blir svaret selvfølgelig ja, men det kan være interessant å se litt nærmere på Havtore Jonssons sannsynlige avstamning. Henning Sollied har studert dette spørsmålet. Han mener Jon Rauds far må være Ivar av Skedjuhof, som nevnes flere ganger i Håkon Håkonssons saga som kongens sveithøvding, både i kampen mot ribbungene og senere i kampen mot vårbeigene og hertug Skule. Han nevnes riktignok aldri som lendmann, men det er intet bevis for at han ikke har blitt utnevnt til en slik verdighet i den rolige perioden etter hertug Skules fall. Det sterkeste indisium for at Ivar av Skedjuhof virkelig var Jon Ivarssons far, er imidlertid selve den gården som er knyttet til hans navn. Flere gårder i Norge kan ha hatt dette navnet i høymiddelalderen. Men Skea i Sørum, som også er avledet av Skedjuhof, gjenfinnes senere i Romeriksgodset til Jon Havtoresson. Gården var like høyt skyldsatt som Sørum i 1647, så mye taler for at den også kan ha vært herresetet på 1200-tallet og at det var Ivar av Skedjuhof som hadde den. Denne mannen er derfor svært sannsynlig som Havtore Jonssons farfar.

Sollied har gjettet på at Ivars far var Olav Måk, sysselmannen som ble overfalt av ribbungene da han var i bryllup på Løren og senere falt i kampen mot dem. Håkon Håkonssons saga forteller at lendmannen Ale Varg var Olav Måks bestefar. Ale var gift med en datter til Harald Gille, og ifølge denne teorien ville Ivar av Skedjuhof være av kongeætt. Teorien er morsom, men kan aldri bli annet enn en dristig konjunktur. Jeg tør ikke ta stilling til den.

Derimot er det bedre belegg for Henning Sollieds teori om en sammenheng mellom Sudrheimsætten og Reinsætten. Konstruksjonen bygger på at to av Jon Ivarson Rauds barnebarn og to av baron Tore Håkonssons barnebarn var firemenninger og måtte ha pavelig dispensasjon for å inngå ekteskap. Det er imidlertid mange muligheter for en felles stamfar. Vi vet intet om Agnes Håkonsdatters morsslekt. Vi vet heller intet om Havtore Jonssons mor, mormor og farmor. Dessuten vet vi ikke hvem som var baron Tore Håkonssons mor og besteforeldre - faren var erkebiskop Håkon. Det er derfor mange muligheter for søskenforbindelser blant ekteskapskandidatenes oldeforeldre. Men det faktum at det blant deres oldeforeldre fantes noen som var søsken er i seg selv et godt nok bevis på at de alle var av fremstående slekter. Blant den norske høyadelen giftet man seg standsmessig. Jon Ivarssons avstamning var god nok til at hans sønn kunne bli en konges svigersønn og fremtidig kongers far.»¹⁰

Av hr. Jon Ivarssons barn var formodentlig hr. Havtore den eldste. Han ble trolovet med kongedatteren Agnes Håkonsdatter i 1302. Hun var dengang neppe stort mer enn 10 år gammel slik at ekteskapet mellom dem derfor først kan være inngått flere år senere, sannsynligvis omkring 1307. Antagelig var det i forbindelse med bryllupsfestlighetene at hr. Havtore fikk ridderslaget, og sannsynligvis samtidig må han være blitt utnevnt til baron. Han nevnes vel i kildene aldri uttrykkelig som baron, men i et brev av 29.06.1312 (DN IV 95) som han medutsteder, nevnes han foran hr. Snare Aslaksson, som gis baron-tittel i et brev av 20.03.1308 (DN IX 79). Sistnevnte datum blir altså «terminus ante quem» også for hr. Havtores utnevning. Ved den kongelige forordning av 17.06.1308 ble det nemlig bl.a. bestemt at baron (lendmann)-tittelen for framtiden ikke skulle utdeles.

Trolovelsen med jomfru Agnes hadde sikkert sin politiske mening som et ledd i kongens forbund med lendmannsaristokratiet. Trolovelsen fant sted samtidig med at kongens ektefødte datter Ingebjørg ble trolovet med den svenske hertug Erik, og samtidig med vedtaket om nye regler for den kongelige arvefølge og for formynderstyrelsen. Etter de nye regler ble det mulig at også en uektefødte kongsdatters sønn kunne arve tronen.

Navnene Hafþórir og Hafþórr synes i begynnelsen av 1300-tallet å gå over i hverandre. Hr. Havtores navn gis som

¹⁰ Eldbjørg Arnesen: «Sudrheimsætten og Romerike», artikkel i Romerike Historielags årbok 1982, bind XII, side 19-21.

regel førstnevnte form, mens hans to sønner ofte bruker den kortere form i farsnavnet. Bortsett fra et tilfelle fra Härjedalen ved midten av 1200-tallet er hr. Havtore den første bærer av navnet i Norge. Derimot forekommer det på Island allerede på 900-tallet og i de følgende århundrer, om enn meget sjeldent. Navnet ble imidlertid også brukt i Sverige, og det sannsynligste er vel at det er kommet inn i Sudreims-ætten gjennom inngifte i en svensk ætt.

Sammen med faren var han tilstede i Mariakirken i Oslo i august 1309 ved hustruens halv søsters troløvelse.

I medgift med hustruen fikk hr. Havtore av Kong Håkon 15 mindre gårdparter på Romerike, men i brev av 09.01.1312 (DN I 132) tilbakekalte kongen denne disposisjon og skjenket i stedet hr. Havtore og fru Agnes 6 markebol i Sorknes i Solør, antagelig hele denne gården. Selv om medgiften således ikke var helt ubetydelig var det altså ikke akkurat «det halve kongerike» hr. Havtore fikk med hustruen. Det var kanskje også på grunn av dette at kongen et par dager senere, i brev datert Bergen 13.01.1312, skjenket sin måg «tuft ok gard varn j Sarpsborgh med lyckiumi ok fossenum allt vt i mitt arennar sua bræitt lyckian gjengr bræitt ofuan til» (DN III 97):

«Hakon með guðs miskunn Noregs konongr son Magnus konongs sændir allum monnum þeim sæm þetta bref sea eða hœyra q. g. ok sina. ver vilium at þer vitir. at firir hollrar þionostu saker. er ver hafum jamfnan rœynt af herra Hafpore Jons syni maghe vaarom þa hafum ver gefuet hanom ok hans logleghom ærfingia æftir hann till æfuenlegrar [æignar tuft ok garð varn j Sarpsborgh með lyckiumi ok fossenom allt vt i mitt arennar sua bræitt sem lyckian gengr bræitt ofuan till, skal hann þessa sama tuft ok foss vpp lata byggia ser til handa ok sinom ærfuingium, af þui firirbiodom ver huærium manne þessa vara [giöf at] hindra eða talma firir hanom eða hans ærfingium, j nockorom lut. nema huæ[rr sem þat gerer] vili sæta vare sannre ræiði. Var þetta bref gort j Biargvinn s[ia]u nattom æftir þrettanda dagh jola a þrettanda are rikis vars, herra Biarne Auðunar son jnsiglaðe en Thorgæir klærkr ritaðe.»

Sammendrag:

Kong Haakon Magnussön giver Hafthor Jonssön og Arvinger sin Gaard og Tomt i Sarpsborg (Borregaard) med Lykken og (Sarp-) Fossen til midt i Aaen langs Lykkens Bredde.

Kilde: Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Ved senere Segl forbundet medagl. Stadfæst. af 1447, 1470, 1474 og 1507.

Fra «Regesta Norvegica», Bind III 1301-1319, nr. 757:

«Gavebrev fra kong Håkon Magnusson til svigersønnen Havtore Jonsson: For de tjenestene han har ytt kongen, får han og hans lovlige arvinger kongens tomt og gård i Sarpsborg med jordstykket og fossen.

Bjarne Audunsson beseglet, Torgeir klerk skrev.»

Av senere kongers stadfestelsesbrev og en riksrådsdom av 01.02.1474 fremgår at gaven gjelder Borregård med tilhørende fossefall, en eiendom som forble i hr. Havtores etterslekts eie til inn på 1600-tallet (DN III 903):

«Wij Hans meth gudz nade hoghboren førstis konningh Cristierns son karad kung til Danmarck retter arffwinge til Noriges rige hærtogh i Sleszwich greffue j Holsten Stormaren Oldenburg oc Delmenhorsth gøre alle witherligt anno domini mcdlxx quarto ath skicket wor for oss oc for wort elskeligt radh kyndermøsse affthen j commenet i Oslo her Swen Galle poo then ene sidhe oc Hans Eder poo then andre sidhee poo sin husfrwes weghne. kerde forne Hans Edher till her Swen Galle om en gardh som Borbergardh hether oc qwerne oc qwernefoss meth som ther til ligger liggendes i Sarsborgh oc en annen qwernefoss som hether Steenbeck. thede forne Hans Edher oss breff som lwder poo forne Borbergardh oc qwernefoss som thette wort breff er wederfest fwne wij for retthe ath forne Hans Eder poo sin husfrwes weghne [Her er i Originalen udeglemt: skall beholde eller noget lignende] Borbergardh oc qwernefoss til ewerdeligh eye henne oc hennes arffwinge en Steinbecks qwerne bruge oc beholde swo lunge som wor nadige herres kunges breff vtviser en hwat som her (Swen) Galle haffuer vporet aff renthen aff forne qwerne sidhen the komme j qwersethningh thet skall han j geen giffue jnen thette oc poske. ther meth wore the wanner oc welsothe om alt thet som them j mellom haffwer waret. Jn cuius rei testimonium secretum nostrum presentibus impensum.

Datum die et loco quibus supradictis.»

Sammendrag:

Den udvalgte Konge Hans og Norges Rigsraad paadømme en Sag mellem Hr. Svein Galle og Hans Eder angaaende Borgegaard i Sarpsborg med Kvern og Fos samt Stenbek Fos, hvilket alt tildømmes Hans Eder paa hans Hustrus Vegne i Henhold til de vedheftede ældre Kongebreve.

Kilde: Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Sigillat. forbundet med No. 97,794, 886 og Kongebrev af 20 April 1507 nedenfor.

Hr. Havtore omtales som medutsteder av et par brev av 29.06.1312 (DN IV 95) og 03.05.1314 (DN IV 107). Under sistnevnte er hans segl bevart.

Tiden omkring 1300 var mer en tid for jurister enn for historikere. Om Håkon V på sitt siste var opptatt av historiske vyer, kan være tvilsomt. Sikkert er at han, eller iallfall hans omgivelser, var opptatt med ved rettslige tiltak å forebygge fremtidige farer. Den 20.04.1319, tre uker før kongen døde, utferdiget kansleren Ivar Olavsson, merkesmannen Pål Eiriksson, kongens svigersønn Havtore og fem andre fremtredende menn et dokument (DN I 156) i Tunsberg. De vitnet at de hadde lovet kong Håkon og svoret på det hellige kors «og mange andre helligdommer» at de skulle overholde kongens ordning angående kongearv og formynderstyre. Dessuten hadde de svoret at de skulle være forlikte og samrådige «og ikke dra inn noen utenlandske menn til å ha borger, rå for sysler eller ha noen myndighet over Norges konges undersätter, verken under rikets arvings mindreårighet eller siden når han er fullmyndig». Dette er siste gang Hr. Havtore nevnes i live.

Kongen døde 08.05.1319 og hans svigersønn hr. Havtore kort tid senere. Ifølge Gottskalks annaler døde hr. Havtore i 1319, ifølge Flatø-annalene i 1320 (Isl Ann. VIII og IX). I et brev utstedt i Tønsberg mellom 08.05.1319 og

08.05.1320 omtales hr. Havtore som død. At hr. Havtore ikke medbesegler unionstraktaten med Sverige som ble utstedt i Oslo omkring 28.06.1319 (DN VIII 50) kan tyde på at han da allerede var død eller ihvertfall for syk til å avgi møte.

Hr. Havtore var sysselmann på Romerike (DN I 213) og ihvertfall i 1319 medlem av Riksrådet. Foruten Sudreim og tallrike andre gårder på Romerike og i Solør må han ha eid adskillig gods i Borgesyssele. Enda i 1400 hadde således Idd, Rokke og Eidsbergs kirker gamle tiendekrav på hr. Havtores arvinger (RB side 545 f, 565).

Som sysselmann på Romerike, og han bygsle bort kongens jordegods. Et vitne attesterer i 1331 den praksis Havtore fulgte. Vitnet sier: «Jeg gjør kjent for dere at jeg var tilstede da Gisle på Odinshov lovet å sende ett skippund malt av hvert bruk på Odinshov til herr Havtore, og godt havremalt, og det skulle føres til Sudreim hvert år mens han (dsv. Havtore) hadde sysla, i stedet for den pliktveitsle som sysselmannen hvert år hadde rett til på Odenshov.» Den avløste pliktveitsla hadde vært holdt hvert år «mellom jul og Kyndelsmesse (dvs. 2. februar) for sysselmannen og fem tjenere og fem mynder, gjennom et helt døgn med full kost slik at sysselmannen ikke syntes å mangle noe».

Det var som bortbygslar av kongens to bruk på Odingshov sysselmannen tok denne pliktveitsla, og avløsningen. Om han hadde tatt den i egenskap av kongens ombudsmann i alminnelighet, ville dette ellers vært like ulovlig, etter Landsloven og senere forordninger. Ombudsmannens ulovlige tilleggsytelser blir i dette dokumentet betraktet som ordinære, noe det gjelder å vitnefeste. De må altså ha vært utbredt.

Fra hans to sønner Jon og Sigurd nedstammer en tallrik etterslekt.

Det sto ikke den norske kongen fritt å fatte avgjørelser i riksstyret. Først og fremst måtte han gjøre vedtak i samråd med det riksbærende aristokratiet. Ettersom hirden var den organisatoriske rammen for landets verdslige aristokrati i størstedelen av perioden 1240-1350, fattet hirdstevnet, hirdens eget korporasjonsorgan, ikke bare vedtak for selve hirdorganisasjonen, men også for riksstyret. Hirdkorporasjonens betydning for kongedømmets politikk kommer tydelig frem både i den bevarte «hirdskræen», korporasjonens egen lov, og i tronfølgelovene av 1260 og 1273.

Hirdskræen omtaler kongens høyeste rådgivere blant hirdmedlemmene, og tronfølgelovene bestemte at lendmennene (de senere baronene) og andre «hirdstjorer» (hirdoffiserer) skulle avlegge en ed ved konungstekja som ikke bare forpliktet dem til å styrke kongen med sine råd, men som også gjorde disse hirdmennene medansvarlig for at kongen holdt eden sin til undersåttene om å holde lovene. Edsavleggelsen plasserte de nevnte hirdmennene i en posisjon mellom konge og undersåtter, med forpliktelser til begge sider. Eden uttrykte de fremste hirdmennenes kontrollerende, avbalanserende funksjon i forhold til den personlige kongemakten. Det nye, og det som pekte fremover, var altså at de fremstående hirdmennene ble tilkjent denne kontrolloppgaven ikke bare på egne og hirdkorporasjonens vegne, men også på vegne av alle kongens undersåtter. Dette er ett av flere vitnesbyrd om at hirden i løpet av 1200-tallet hadde utviklet seg fra å være et relativt begrenset militærfølge for kongen til å bli en riksomfattende organisasjon for landets maktelite og dermed en helt grunnleggende del av det norske kongedømmets forvaltningsapparat.

At hirdorganisasjonen ble riksomfattende med medlemmer spredt rundt omkring, medførte imidlertid at hirdstevnet ikke kunne fungere som et daglig råd for den ambulerende kongen. Den norske kongen hadde rådgivere rundt seg helt fra det norske kongedømmet ble etablert, men det er umulig å fiksere et tidspunkt for når vi kan regne med en rådsinstitusjon. Under Håkon Håkonsson og sønnen Magnus ble en rådgiverkrets øyensynlig et mer fast element i styret av riket, bestående av en mindre gruppe kongsfrender, hirdmedlemmer, enkelte nærstående lendmenn og en eller flere biskoper. Sammensetningen kunne variere etter tid og sted, og kretsen kunne bli supplert med prelater og lokale hirdmedlemmer fra steder der kongen reiste. Den økende betydningen til den mer snevre kretsen av rådgivere kom ikke minst tydelig frem i samband med det aktive lovgivingsarbeidet under Magnus Lagabøte.

Et viktig steg på veien frem mot en rådsinstitusjon ble tatt under Eirik Magnussons umyndighetstid. Situasjonen tvang frem et mer organisert kollegium av fremstående verdslige stormenn som styrte i kongens sted og navn. Denne rådgiverkretsen fortsatte å øve en dominerende innflytelse under hele kong Eiriks regjeringstid, også etter at han var blitt myndig. Etterfølgeren, Håkon V Magnusson, var provosert av rådsherrenes posisjon og politikk under broren Eiriks regjering og omtalte i negative ordelag «den fremferd som ymse menn har hatt overfor våre tegner, både i vår begge brødres barndom og likedan nå en tid siden». Kong Håkon forsøkte derfor på ulike måter å styrke kongens kontroll over riksstyret for som han sa å ta «vår fedrearv, hele Norges konges rike under vårt rådvelde». Blant annet fengslet og henrettet han fremstående rådgivere fra brorens regjeringstid.

Aristokratiets nøkkelrolle for kongedømmets eksistens og funksjoner tilsa imidlertid at kongen ikke kunne regjere uten et råd av stormenn. Kongsrådet spilte derfor en sentral rolle også i Håkon V's regjeringstid, særlig innen rettsvesenet og i utenrikspolitikken, men det tok også del i politiske beslutninger generelt. Vi kjenner ikke til om det eksisterte en grad av formell organisering når det gjaldt medlemmer, medlemstall og oppgaver, men av kildene ser vi at både verdslige og geistlige menn opptrådte som kongelige rådgivere.

Betegnelsen «rikets råd» i stedet for kongens råd dukker første gang opp i det norske kildematerialet i Håkon V's rettarbot fra 1302 om en mulig fremtidig organisering av et formynderstyre. Rettarbota hadde etter alt å dømme samband med at datteren Ingeborg skulle troløves med hertug Erik, og inneholdt faste regler for rådets sammensetning og oppgaver. At et eventuelt fremtidig formynderråd ble kalt «rikets råd» i stedet for «kongens råd», kom sannsynligvis av at et slikt råd nødvendigvis ville få en mer selvstendig funksjon under en umyndig konge. Av totalantallet på tolv skulle fire av rådgiverne, deriblant kansleren som leder og merkesmann, ta seg av det daglige riksstyret med utgangspunkt fra kongsgården. De resterende åtte skulle være spredt rundt i landet og føre tilsyn med

kongedømmets lokale ombudsmenn. Én gang i året skulle hele rådet samles med to biskoper for å drøfte rikets anliggender. De to biskopene skulle dessuten ha som særlig oppgave å føre tilsyn med rikets skattkammer sammen med de fire rådgiverne i kongsgården og motta årlig regnskap for kronens inntekter og utgifter.

Tronskiftet i 1319 medførte behov for et formynderstyre for den treårige kong Magnus. Brevet som ble satt opp i forbindelsen med avtalen mellom nordmenn og svensker i Oslo i 1319, ble da også fra norsk side beseglet med «det alminnelige seglet til rikets råd i Norge». Likevel oppfylte ikke det formynderstyret som ble etablert under Erling Vidkunnsossonns lederskap i 1323, fullt ut bestemmelsene fra 1302. Formynderrådet med drottseten i spissen var mer dominert av de verdslige stormennene enn hva kong Håkon V hadde lagt opp til, og gjenspeilte etter alt å dømme det verdslige aristokratets styrke i 1320-årene.

Magnus Erikssons umyndighetstid ga dermed rom for de norske stormennene til å omdanne og konsolidere kretsen av rådgivere rundt kongen til et «riksråd». Også det at hirdorganisasjonen med hirdstevnet forsvant i samme periode, bidro til at de verdslige stormennene hadde behov for å bygge ut et politisk organ som kunne artikulere aristokratets interesser i riksstyret og balansere kongens personlige makt. Som myndig konge forsøkte Magnus Eriksson illustrerende nok å holde rådet utenfor deler av riksstyret i både Norge og Sverige. Det var en fåfengt politikk på lang sikt fordi aristokratiet hadde for sterke maktpolitiske interesser knyttet til rådets eksistens til at det var mulig for kongen å neglisjere rådets deltakelse i beslutninger. Riksrådet var allerede veletablert i den norske riksforsvaltningen, der det hadde funksjon som aristokratisk interesseorgan, samtidig som det var et samarbeidsorgan for kongen i styret av landet.

På tross av dette fortsatte samarbeidet mellom konge og riksråd å variere i den daglige politikken. Ikke minst skyldtes dette at middelalderen sammenliknet med vår tid ikke hadde sans for formelt å avgrense politiske organ og deres myndighetsområde, noe som igjen blant annet hang sammen med det nevnte fraværet av atskilte samfunnsfærer. Denne mangelen på klare formelle grenser for å utøve myndighet kommer til uttrykk i den svenske landslovens bestemmelser om riksrådet fra rundt 1350. Her het det at kongen skulle velge rådet, som skulle bestå av erkebiskopen foruten et «hensiktsmessig» antall biskoper, samt tolv verdslige menn. Imidlertid presiserte loven karakteristisk nok ikke rådets kompetanse i riksstyret.

Den rådseden som den svenske landsloven foreskrev for riksrådene, uttrykte klarere enn de tilsvarende norske edene fra slutten av 1200-tallet at rådsherrene hadde en kontrollerende funksjon både overfor konge og overfor befolkning. Riksrådet ble foreskrevet å skulle stå i en meklerstilling mellom konge og undersåtter ved å representere «riket», et begrep som i loven var løsrevet fra begrepene «konge» og «allmue» og gitt en egen eksistens og betydning uavhengig av disse.

Utviklingen av et riksråd løp noenlunde parallelt i de tre nordiske rikene. I alle landene var formynderperioder grunnleggende for utviklingen mot et riksråd, men svenske og danske historikere har i tillegg lagt stor vekt på at henholdsvis Sverige og Danmark var valgriker. Valgsituasjonen krevde etter hvert et organ med valg- og kontrollrett overfor kongen, og et slikt organ måtte ut fra datidens maktpolitiske grunnstrukturer være et aristokratisk organ. Trass i at Norge ikke var et valgkongedømme, eksisterte det imidlertid også her i landet elementer av valg i tronfølgen, ikke minst i forholdet mellom hirden og kongen. Da hirden forsvant på begynnelsen av 1300-tallet, fremsto riksrådet, i kraft av å være aristokratets fremste politiske organ, som hirdstevnets arvtaker i rikspolitiske vedtak, for eksempel om tronfølgen.

Forskjellen i innhold mellom de norske 1200-talls-edene og den rundt åtti år yngre svenske eden, må derfor hovedsakelig gjenspeile den mellomliggende utviklingen av kongens råd til et etablert riksråd i de respektive landene. Også i Norge ble det formelt anerkjent at riksrådet representerte det norske riket. Etableringen av riksrådet er samtidig uttrykk for en sterkere grad av institusjonalisering av riksstyret, noe som igjen ga den politiske organisasjonen i Norge et sterkere elitistisk preg, med klarere skillelinje mellom den daglige styringseliten og resten av befolkningen, enten det gjaldt medlemmer av aristokratiet eller bønder. Hirdorganisasjonens forsvinning kan koples til denne utviklingen. Et annet utslag av det samme var at antallet riksmøter ble færre etter 1280. Utover på 1300-tallet kom større møter av geistlige og verdslige stormenn aldri opp mot 1200-tallets når det gjaldt antall, deltakere og omfang. Folkets aksept av riksstyret skjedde primært ved tronskifter, mens det ikke lenger var samme behov for styringseliten til å konsultere bredere lag av undersåttene, både aristokrater og bønder, i det daglige styret.

Det økende elitepreget og avstanden til befolkningen fra riksstyret side kom også til uttrykk ved at det ble reist stenborger som støttepunkt i kongedømmets riksomfattende styringsapparat.¹¹

(Barn II:3, Far IV:9)

Gift med neste ane.

Barn:

Jon Havtorsson av Sudreim til Borregaard. Riksråd. Født omkring 1312 på Sørums (Sudreim, Skedjuhof), Sørums (AK). Død omkring 1390.

Havtoresønnene hørte til lendmannsadelen, Norges gamle høyadel. Slekten ble etterhvert så fornem at

¹¹ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 116-118. Cappelen's Norges Historie, Bind 3, side 275, 458. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 173-176. Norsk Biografisk Leksikon, Bind V (1931), side 546-547. Aschehougs Leksikon 1974, «Sudreim». Axel Coldevin: Elingaard, Et gammelt herresete og dets historie, side 11. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 349. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 825. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 95.

medlemmene søkte utenfor landets grenser for å finne jevnbyrdige ektefeller. Jon styrte Borgesyssel og bodde dels på Borregård, dels på Huseby.

Jon og hans bror Sigurd kan ikke ha vært voksne da faren døde i 1319 eller 1320. De synes ikke å være født enda i januar 1312, da kong Håkon ga Borregård til Havtore og «hans lovlige arvinger». Den endelige deling av arven har nok derfor først funnet sted senere. Herr Jon nevnes i et dokument første gang i 1337 og var da allerede «herre», altså ridder. Få år senere giftet han seg med den svenske adelsdame Birgitta Knutsdatter.

I et dokument etter 1395 er det tilfeldigvis fortalt at Jon en gang holdt et høstgilde, et «skurdøl» på Elin. Der gikk det ikke bedre til enn at en mann som het Helge tilføyde en av de andre gjestene et knivstikk, og for det ble han bundet og satt i mørkestue («myrka stufuo»). Det fremgår også av det samme dokument at Jon hadde begynt å samle jordegods i Onsøy.

Jons sønn Håkon var på tale som konge etter Olav Håkonssons død i 1387.

I 1331, sannsynligvis på høstparten, ble Magnus Eriksson erklært myndig. Det var en ungdom på bare femten år som overtok regeringsmakten i de to unionsrikene. Magnus var fra nå av personlig ansvarlig for styret. Formynderregjeringens funksjonstid var formelt ute.

En islandsk annalist forteller under året 1333 at Erling Vidkunsson, Havtoresønnene og Ulv Saxesson hadde inntatt Tunsberghus og nektet å utlevere borgen til dens rette herre. Dette var opprør. Noe senere gjorde de imidlertid avbikt og oppnådde kongens nåde. Bare Ulv Saxesson unnlot å gå kong Magnus til hånde, istedet flyktet han fra landet.

15.08.1343 utstedte Erling Vidkunsson, Sigurd og Jon Havtores sønner, Ivar Ogmundsson, Håkon Ogmundsson, Ogmund Guttormsson, Ulv Saxesson, Bjarne Erlingsson, Ogmund Finnsson, Gert Smidsson og Eilif Eilifsson, alle de verdslige riksrådsmedlemmene, følgende brev:

«Herved vil vi gjøre kjent at i året 1343 etter Herrens fødsel på jomfru Marias himmelfartsdag var vi samlet til drøftinger på Varberg slott med vår herre Magnus, Norges, Sveriges, Skånes og Hallands konge. Han lot oss vite at han ville gjøre sin yngre sønn junker Håkon til konge over Norge. Dette hadde vi selv tenkt å be ham om. Derfor beskikken kong Magnus, ledet av den himmelske nåde og for å trygge freden mellom sine sønner og Norge og Sverige, Håkon til konge over Norge og Skattlandene med all den heder og alle de rettigheter som tilkommer Norges konge. Vi sluttet oss med glede til kong Magnus' avgjørelse og tok junker Håkon til vår konge, likesom vi ved dette brevet tar ham til konge over hele Norges rike.»

De norske prelatene avga en lignende erklæring.

I 1343 var det rådet som sammen med kong Magnus gjorde Håkon til Norges konge. Riksrådets handling ved denne anledning var klart rettsstiftende, i faktisk forstand kan den karakteriseres som et kongevalg. Avstanden til Sverreættens automatiske arvekongedømme var åpenbar. Begivenhetene på Varberg demonstrerte samtidig at rådet hadde vunnet en selvstendig forfatningsrettslig posisjon.

Tre år senere kom det til strid mellom kong Magnus og Havtoresønnene om de sistnevntes rett til å besitte Borgesyssla. Havtoresønnene hadde i sin tid blitt forlenet med Borgesyssla av Håkon 5. Spørsmålet var om en konge kunne gi slike forleninger utover sin egen livstid. Problemet hadde stor prinsipiell interesse, og det ble overlatt til riksrådet å dømme i saken. Rådets kjennelse gikk i kongens favør. I 1347 falt det altså naturlig at riksrådet dømte i saker som angikk kongedømmets, det vil si rikets, rett.

I 1349 undertegnet Jon kong Magnus' norske testamente, i 1357 deltok han i et politisk møte som en av kongens tillitsmenn og i 1370 ble han oppnevnt til å delta i et møte i Sverige angående en fredsslutning. Ca. 1380 trakk han seg tilbake fra det offentlige liv, men deltok i 1388 i riksmøtet i Oslo angående riksstyret og tronfølgen.¹²

Sigurd Havtorsson til Giske. Født omkring 1315 på Sørums (Sudreim, Skedjuhof), Sørums (AK). Død omkring 1392. (Se II:3).

III:6 mf m

Agnes Håkonsdatter til Sudreim. Født omkring 1292. Død 1319 på Sørums (Sudreim, Skedjuhof), Sørums (AK).

Jomfru Agnes var Kong Håkon V.s eldste «naturlige» datter. Hennes mor kjennes ikke. Hun ble trolovet med hr. Havtore i 1302. (Isl. Ann. IV, V). Hun var dengang neppe stort mer enn 10 år gammel. Ekteskapet mellom dem kan derfor først være inngått flere år senere, sannsynligvis omkring 1307.

I medgift med hustruen fikk hr. Havtore av Kong Håkon 15 mindre gårdparter på Romerike, men kongen tilbakekalte denne disposisjon. I stedet skjenket han 6 markebol i Sorknes i Solør til hr. Havtore og fru Agnes, antagelig hele

¹² Cappelen's Norges Historie, Bind 4, side 30, 41, 52-53. Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter - III Sudrheim-ætten, NST Bind VIII (1942), side 118. Norsk Slektshistorisk Tidsskrift, Bind XV (1956), side 200. Norsk Biografisk Leksikon, Bind VII (1936), side 103-105. Axel Coldevin: Elingaard, Et gammelt herreset og dets historie, side 11-12. Aschehougs Leksikon 1974, «Sudreim». C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 349. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 824. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 39, 95.

denne gården. Diplomet er datert Bergen 09.01.1312 (DN I 132):

«Hakon með guðs miskunn Noregs konongr son Magnus konongs. sændir allum monnum þeim sem þetta bref sia eða hœyra Q. G. ok sina. ver vilium at þer vitir, þo at ver gæfuem þessar jarðer hæiman með Aghnæisi dottor vare, er ver giptum herra Hafþore Jons syni, er sua hæita, j vestra gardenum j Smiðz ruði, þriu sponn ok œyre; j Frœyhofs sokn af Borgyn tuau sponn; j Vlloom vestra gardenom, fiughur sponn; j Laðu engi tuær aurar; j Þriukstaðum, halfan setta œyre, j Lundz sokn af Vittale noerdre, halfuan œyre; af sydra Vittale, halfan annan œyre, j Hof sokn (af) Birkiflætj. tuaura; j Enda j Matlausea grænj atta œertogar; j Skia þuæit, fiughur sponn; j Eindriða rudi halfan þridia œyre; jtem j Siofuarlijd j Nes sokn. halft timbr skinna; j Auðunar ruði þriu sponn ok halfr þridi œyrir; j Haugha lijð hæfsællða; j Læm. af Olstadum. þriu sponn; þa hafum ver þær aftr tækit vndir konongdomen, til æfuenlegar æignar. En þeim herra Hafþore ok Agnæisi dottor vare, hafum ver gefuet aftr j mot með sama skilorðe sæx marka bol j Surku nese j Solœyium; með allum þeim lunnyndom sem till hennar liggia, eða leghet hafua at forno ok nyiu; með þessom skilmala, at þau skulu þersa iorð hafua frialslegha firir huærium manne, æ meðan er hon lifuir, ok þeira loglegr arfue af henni niðrkomen, eftir hana, en ef þau æigu æi loglegan arfua sem nu er sagt, þa skal þerse jorð aftr vndir konongdomen falla; af þui firirbioðom ver huærium manne þersa jorð. eða þær aðrar sem ver hafum hæiman gefuet með henni, hindra, eða talma. firir þeim, nema sa er þat gerer, vili sæta logleghom ræfsingum. Var þetta bref gort j Bjargvinn þrim nattom æftir þrettanda dagh jola, a þtrettanda are rikis vars; herra Biarne Auð unar son jnsiglaðe; en Thorgæir klærkr ritaðe.

Tillegg: Bagpaa med senere Haand: bref vm Sarku næss j Soløyom.»

Sammendrag:

Kong Haakon Magnussøn lægger det Jordegods, han havde givet sin Datter Agnes i Medgift, da hun ægtede Hr.Hafthor Jonssøn, atter under Kongedømmet, og giver dem i Stedet Gaarden Sorknes i Solöer, som skal gaa i Arv til hendes Börn; men lever ingen Börn efter hende, skal Gaarden falde tilbage til Kongen.

Kilde: Efter Orig. p. Perg. i Dipl. Arn. Magn. i Kbhvn. fasc. 51. No. 9. Kongens Segl vedhænger noget beskadiget. Fra «Regesta Norvegica», Bind III 1301-1319, nr. 756:

«Makeskiftebrev mellom kong Håkon Magnusson og hans datter Agnes: Kongen skal ha tilbake følgende gårder eller gårdparter som han ga Agnes da hun giftet seg med herr Havtore Jonsson: Smedsrud, Borgyn i Frøyhov sogn, Uller, Løding, Trøgstad, Nedre Vettal i Lund sogn, Søndre Vettal, Bjørkeflåtten i Hof sogn, Endi i Matlausgrend, Skjatvet, Enderud, Sjøli, Audunarrud, Haugli og Olstad i Lem.

Agnes og Havtore og deres barn skal ha 6 markebol i Sorknes. Dersom ekteskapet blir barnløst, skal eiendommene falle tilbake til kongen når Agnes dør.

Herr Bjarne Audunsson beseglet, Torgeir [Tovesson] klerk skrev.»¹³

(Barn II:3, Far IV:11, Mor IV:12)

Gift med forrige ane.

Generasjon IV

IV:9 mf ff

Jon Raud Ivarsson til Sudreim. Baron og Sysselmann. Født omkring 1245. Død omkring 1312 på Sørum (Sudreim, Skedjuhof), Sørum (AK).

Sudreim-ættens første med sikkerhet kjente mann er baronen hr. Jon Raud Ivarsson. Tilnavnet Rauðr henspiller utvilsomt på hans hårfarge, og det er derfor liten grunn til å drøfte spørsmålet om mulig slektskap med andre som bærer det samme tilnavnet. Slekten fra Sørum i Akershus fortsatte i Sverige under navnene Roos af Ervalla og Roos af Hjelmsäter. Etter at Hårfageslekten var dødd ut på mannsiden, var slekten arvinger til Norges trone. De fraskrev seg imidlertid arveretten.

Det er mulig at hr. Jon var gift med en datter til Tore Tinghatt d.e. Hans sønn, Tore Tinghatt Jonsson, kan ha vært oppkalt etter denne ane.

Hr. Jon nevnes i kildene første gang som medbesegler av våpentilstandsavtalen med Danmark, sluttet på Hindsgavl, Fyn, 25.09.1295. Han var da ridder og nevnes først blandt de herrer som medbesegler avtalen. Likeledes medbesegler han Kong Eriks privilegiebrev for Hamburg-borgere av 31.07.1296 (DN V 33). Videre er han medutsteder av et brev av 25.02.1299 angående gården Frogner Store, Ullensaker, (DN II 47). I 1302 ble hans sønn Havtore troløvet med jomfru Agnes (Isl. Ann. IV, V) og senest ved denne anledning må hr. Jon være blitt utnevnt til baron, som sådan nevnes han i alle fall allerede 09.09.1302 (NGL III side 46). I brev av 14.09.1307 (DN I 111) skjenket Kong Håkon ham 1½ øresbol i gården Duflá (Doblaug) på Hedmark. Sommeren 1309 var hr. Jon til stede i Mariakirken i Oslo ved Kong Håkons ektefødte datter, jomfru Ingeborgs troløvelse med Junker Magnus Birgersson, sønn til Kong Birger av Sverige. Endelig medbesegler han et makeskifte av 29.06.1312 (DN IV 95) mellom Mariakirken i Oslo og Hovedø kloster. Senere forekommer han ikke i kildene, og er formodentlig død ikke lenge etter. Ifølge flere av de islandske

¹³ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 116-117. Cappelen's Norges Historie, Bind 15, side 391. Aschehougs Leksikon, 1994, «Sudreim». C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 349. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 827. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52, 95.

annaler (Isl. ann. V, VIII, IX, X) skulle hr. Jon være død i 1306, men dette er ikke riktig. På grunn av barnas levetid må han antas å være født senest omkring 1245. Hr. Jons hustru nevnes ikke i kildene, men også hun har sikkert tilhørt en fremtredende ætt, siden en av sønnene kunne bli valgt til ektefelle for kongens datter.

Hr. Jon må antas å være dattersønn av lendmannen Alv av Tornberg og Ingeborg Baardsdatter av Reins-ætten. I et brev av 18.12.1330 (DN VII 134) gir Paven dispensasjon til inngåelse av ekteskap mellom Torvald Torvaldsson, sønn til hr. Torvald Toresson og fru Ragndid Jonsdatter, og Æsa Haakonsdatter, datter til ridderen og riksråden hr. Haakon Toresson til Manvik i Brunlanes og Leikvang i Eidsberg idet partene var beslektet i 4de grad. Av dette er det mulig å dra nærmere slutninger om Sudreimsættens opprinnelse. Allerede godsforholdene gjør det temmelig sikkert at hr. Torvald Toressons slekt må søkes på Hjaltland. Herdis-navnet er også praktisk talt ukjent i Norge. På den annen side er Æsas mor sikkert dansk av fødsel. Det er altså overveiende sannsynlig at det er fru Ragndid Jonsdatter og hr. Haakon Toresson som er beslektet. Nå foreligger det innen deres nærmeste slekt også en annen pavelig ekteskapstillatelse, idet fru Ragndids brorsønn hr. Sigurd Havtorsson den 29.09.1342 (DN VI 166) fikk tillatelse til å ekte hr. Håkons søsterdatter Ingeborg Erlingsdatter, datter av drottseten hr. Erling Vidkunsson og fru Elin Toresdatter. Også hr. Sigurd og Ingeborg oppgis å være firmeninger. Det kan derfor ikke være noen tvil om at fru Ragndid og hr. Havtore var tremenninger av hr. Håkon og fru Elin. Dette betyr igjen at hr. Jon Raud Ivarsson, eller dennes hustru, må være søskenbarn enten av hr. Håkon og fru Elins far, baronen hr. Tore Håkonsson (Biskopsson) av Leikvang eller av deres mor, som også het fru Ingeborg Erlingsdatter. Forsåvidt foreligger det altså flere muligheter. Om hr. Tores forfedre vites kun at han var sønn av erkebiskop Håkon og det foreligger i hvert fall intet som tyder på at han var av særlig fremtredende ætt, det skulle da være sønnens fornemme giftemål. Hr. Tores hustru, fru Ingeborg Erlingsdatters slektskapsforhold er derimot bedre kjent. Hun var søster av den berømte jarl hr. Alv Erlingsson («Milder-Alv») og datter av baronen hr. Erling Alvsson til Tornberg (Tanberg) på Ringerike som igjen var sønn av lendmannen Alv av Tornberg og Ingeborg Baardsdatter av Reins-ætten, kong Inges og hertug Skules søster.

Jon hadde en datter med navnet Ragndid (egentlig Ragnfrid) og to av barnebarna het Gudrun. Begge navn forekommer nettopp i Reins-ætten, Ragndid sågar flere ganger. Ragndid er et så sjeldent navn at alene den omstendighet at det forekommer innen Sudreims-ætten gjør det overveiende sannsynlig at det må ha vært en eller annen forbindelse mellom denne og Reins-ætten.

Ser man nå de foreliggende momenter i sammenheng viser det seg at man vil oppnå en fullt tilfredsstillende forklaring både på de omtalte yngre slektskaps-oppgaver og på navneforholdene ved å anta at hr. Jon Rauds mor (Gudrun eller Ragndid?) var datter til Alv av Tornberg og Ingeborg Baardsdatter. Dermed får man også den best mulige forklaring på Sudreims-ættens fremtredende sosiale posisjon og på den omstendighet at hr. Jons sønn blir utvalgt til ektefelle for kong Håkons datter.

Hr. Jon selv var lendbåren, det kan man på bakgrunn av slektens posisjon trygt ta for gitt. I Håkon Håkonssons saga omtales imidlertid bare en lendmann med navnet Ivar, nemlig Ivar Nef, men han hørte hjemme i Hålogaland, nevnes allerede i 1198 og ble lendmann ved juletid 1217. Han kan derfor ikke komme i betraktning som mulig far til Hr. Jon Raud.

For fredstiden 1240-63 er imidlertid sagaens beretning meget lite utførlig, og da en rekke lendmenn døde ved denne periodes begynnelse, kan man med sikkerhet gå ut fra at flere av Kong Håkons fortjente, høyættede menn i denne tid har oppnådd lendmannsverdigheten, selv om dette ikke direkte er opplyst i sagaen.

En av de personer som det ligger nær å anta at må være blitt denne utmerkelse tildelt er Ivar av Skedjuhof. Skedjuhof i Sørum tilhørte på 1300-tallet hr. Jon Havtorsson og var også hovedgården i hans store gods på Romerike! Hr. Jons eiendommer har, bortsett fra noen gårder i Østfold, tidligere ikke vært kjent, men kan nå fastslås på grunnlag av yngre godsforhold.

Da hr. Jons hustru, fru Birgitte Knutsdatter, var svensk, og da de eiendommer hans far fikk med sin hustru, kongedatteren fru Agnes, i hvert fall i hovedsak er kjent, er det etter omstendighetene ingen grunn til å tvile på at Skedjuhof med tilhørende gods er arv etter farfaren, hr. Jon Raud. At Hr. Jon som eldste sønn, velger Skedjuhof, og ikke Sudreim, til sin hovedgård på Romerike, peker også tydelig på at det er den førstnevnte eiendom som er ættens opprinnelige sæte.

Etter det foreliggende kan det derfor tas for gitt at hr. Jon Raud Ivarsson er sønn av Ivar av Skedjuhof.

Hirdskræen fra Magnus VI Lagabøtes regjeringstid har et arkaisk preg ved at dens formelle ramme langt på vei viser tilbake til hirdens opprinnelige oppgave som daglig krigerfølge, og det trass i at hirdens karakter hadde endret seg betydelig. På slutten av 1200-tallet gjennomløp landets verdslige aristokrati en formell elitedannelse, en prosess som endte med at hirdorganisasjonen gikk i oppløsning i første halvdel av 1300-tallet.

Magnus Lagabøte besluttet i 1277 at lendmenn og skutilsveiner skulle ha rett til herretittel, samt at lendmennene heretter skulle tituleres «baroner» og skutilsveinene «riddere». «Baron» var tittelen på de engelske kronvasallene, det vil si de som hadde jord i forlening direkte av kongen tilsvarende de norske lendmennene. «Ridder» var den høyeste rangen innen det europeiske riddersvesenet som hadde utviklet seg fra 1000-tallet av. Den opprinnelige rene ryttersoldaten i Frankeriket med rustning, skjold og sverd eller lanse hadde gradvis blitt prototypen på det høybårne, aristokratiske medlemmet av vasallstanden i Europa. Ridderen var høytidelig tatt opp i et lukket fellesskap, «ridderskapet», gjennom ridderslag og ridderløfte. For å kunne kvalifisere til ridderslag måtte en blant annet ha gjennomgått militær trening som «væpner». Utover i høymiddelalderen fikk væpnerklassen mindre entydig preg av å

være en gruppe unge menn som trente til å bli riddere, og ble i stedet en fullverdig rangklasse av samme type som ridderklassen. Det fullt utviklete europeiske riddervesenet på 1100-tallet besto derfor av rangklassene riddere og væpnere, med den første som den gjevreste. Fremdeles var det slik at veien til ridderslag gikk via væpnerrangen, men ikke alle væpnere ble riddere.

Riddervesenet rommet en ridderideologi som bidro ytterligere til å heve medlemmene over resten av befolkningen, ikke minst fordi det i økende grad ble lagt vekt på «byrd». Ridderideologien hadde tre hovedpilarer: «Det Militære broderskapet», «kirkelige idealer», som å beskytte de fattige og svake, straffe de onde og forsvare kirken, og «høvisk opptreden». Til det militære brorskapet utviklet det seg en «æreskodeks», det vil si regler alle medlemmer av ridderstanden var pliktig til å følge i krig dersom de ikke skulle forspille sin ære og dermed kanskje bli utstøtt av ridderstanden. Æreskodeksen var felles for alle medlemmene av ridderstanden uavhengig av lojalitetsbånd og dannet derfor et grunnlag for et visst fellesskap på tvers av konfliktlinjer, ikke minst i krig.

At riddervesenet ble innført i Norge på slutten av 1200-tallet, er et klart utslag av den elitedannelsen som skjedde i denne perioden, og viser samtidig hvordan det norske samfunnet ble overrislet av samtidens felles europeiske kultur- og samfunnsutvikling. Begge deler kom også til uttrykk ved at ikke-fyrstelige personer i Norge fra slutten av 1200-tallet av, begynte å bruke faste våpenmerker i skjold og segl.

Et annet ledd i eliteutviklingen var at kongemakten på slutten av 1200-tallet innrømmet hirdmedlemmene skattefrihet som motytelse for deres personlige militærtjeneste. Skattefriheten var opprinnelig knyttet til fritak for personer, men ble rundt 1300 i stedet gjort gjeldende for jord fordi leidangsskatten var blitt en skatt på jord. Det bevarte kildetilfanget er ikke stort nok til at vi kan følge utviklingen i nevneverdig detalj frem til at norske stormenn i 1370-årene hadde oppnådd skattefrihet for hele setegården, det vil si den jorda de drev for egen regning, et privilegium de beholdt resten av senmiddelalderen. Det skattefritaket norske stormenn oppnådde i høymiddelalderen, var svært beskjedent i europeisk målestokk. Deres nordiske standsbrødre fikk et tilsvarende, men betydelig mer omfattende privilegium omtrent samtidig, fritak fra kongelige skatter og pålegg for alt jordegods uansett rang.

Den økonomiske gevinsten av fritaket var såpass liten for norske stormenn at privilegiet i hovedsak må ha hatt en symbolsk-honorær betydning. Det ga stormennene i Norge mindre insitament til å øke sin private godsmengde, sammenliknet med kollegaene i Danmark og Sverige, ettersom nytt gods som de ikke drev selv, ble skattlagt. Jordeiendom ga riktignok prestisje, noe som var viktig i datidens samfunn, men fordi alt deres privatgods var fritatt fra kongelige skatter, kunne danske og svenske stormenn i en helt annen grad enn norske øke sine økonomiske ressurser, og dermed også sine politiske, gjennom å skaffe seg mer gods. Hovedgrunnen til forskjellen mellom Norge og de andre nordiske rikene på dette området må være at riksstyret måtte balansere behovet for å opprettholde et levedyktig aristokrati som riksbærende elite opp mot det å bevare tilstrekkelig med riksinntekter. Kongedømmet i Norge hadde ikke råd til å gi fra seg en såpass stor inntektskilde som skatt fra aristokratiets samlede gods, fordi landets totale areal av dyrkbar jord, middelalderens viktigste kapital, var relativt lite. Dette forklarer også de sterke interessene det norske verdslige aristokratiet hadde i kongedømmets forvaltningsapparat, ikke minst i inntekter fra kongstjeneste. Tilsvarende må det betydelig større jordarealet som de to andre nordiske rikene hadde, særlig Danmark, være årsaken til at aristokratiet oppnådde et større skatteprivilegium og ikke hadde like sterk interesse av å styrke kongedømmets forvaltningsapparat. Aristokratiets skattefrihet betydde imidlertid en alvorlig økonomisk belastning for kongedømmets finanser i både Danmark og Sverige, en belastning som i perioder medførte økonomisk bankerott med alvorlige følger for riksstyret. Og i begge land ble det gjennomført tiltak for i størst mulig grad å begrense inntektstapet for kongedømmet, uten at skatteprivilegiet av den grunn ble opphevet.

Trass i forskjellen når det gjaldt grad av skattefrihet for stormennene, er det gode grunner til å tro at oppløsningen av hirdorganisasjonen og etableringen av en verdslig privilegert krigerstand, fulgte de samme hovedlinjene i alle tre rikene, men at hirden forsvant sist i Norge. Norske historikere har gjennomgående ment at hirdens oppløsning i Norge skyldtes kongefellesskapet med Sverige fra 1319 av, fordi oppgaven med å være kongens livvakt og væpnede følge forsvant etter hvert som felleskongen for det meste oppholdt seg utenfor Norges grenser. I både Danmark og Sverige derimot, forsvant kongshirden allerede på 1200-tallet, altså uten at noen av landene var i kongefellesskap med et annet land.

Det dominerende synet blant norske historikere overser imidlertid to viktige poeng. For det første at den unge Magnus Eriksson og hans mor ser ut til å ha oppholdt seg mer i Norge enn i Sverige i 1320-årene, og for det andre og viktigste det faktum at hirden lenge før 1319 først og fremst var blitt en organisasjon for landets verdslige aristokrati, og at denne funksjonen ikke forsvant, selv da landet fikk felles konge med et naboland. Dessuten er det relativt klare indikasjoner på at hirdorganisasjonen var i oppløsning alt i siste halvdel av Håkon V's regjeringstid.

I den forbindelse har den store rettarbota som kong Håkon utstedte i juni 1308, fanget interessen hos historikerne. Rettarbota er blant de mest omdiskuterte dokumentene i norsk historie, det gjelder både dens innhold, motiv, legitimitet og dens virkninger på kort og lang sikt. Bakgrunnen for rettarbota var utvilsomt de erfaringene kong Håkon hadde hatt i riksstyret frem til da. Som det heter innledningsvis i rettarbota: «Det har vært kjent for alle menn at på grunn av den fremferd som ymse menn har hatt overfor våre tegner, både i vår begge brødres barndom og likedan nå ei tid siden ... så tar vi vår fedrearv, hele Norges konges rike, under vårt rådvelde.» Deretter bestemmer kongen detaljert om riksstyrets administrasjonsapparat og hirden, og bak det hele lå ønsket om å styrke kongens kontroll med riksstyret.

I den forbindelse har det særlig vært trukket frem at kongen for all fremtid avskaffet jarle- og lendmannsnavnet. Nye lendmenn skulle ikke utnevnes, og bare kongesønnen og jarlen av Orknøyene skulle for fremtiden ha rett til å bære tittelen jarl. Flere historikere har karakterisert rettarbota som antiaristokratisk og hevdet at den på lengre sikt bidro til at det norske aristokratiet som riksbærende gruppe ble sterkt svekket.

At kongen søkte å styrke sin egen innflytelse, forhindret imidlertid ikke at han samtidig ga innrømmelser til

medlemmene av aristokratiet i sin alminnelighet ved å åpne for at systemmannsombud i realiteten kunne bli arvelige. Det var en betydelig konsesjon ettersom sysla var aristokratiets fremste inntektskilde fra kongedømmet på dette tidspunktet. Det var svært få lendmenn i 1308, og krongodset var ikke lenger stort nok til å underholde en større gruppe av lendmenn. Det er derfor ikke grunnlag for å karakterisere rettarbota som generelt antiaristokratisk. Kongens hensikt var etter alt å dømme å reorganisere riksstyre og riksaristokrati som følge av grunnleggende samfunnsendringer, og det var en politikk der kongen måtte spille på lag med flertallet av det riksbærende aristokratiet.¹⁴

(Barn III:5, Far V:17, Mor V:18)

Gift

Barn:

Havtore Jonsson til Sudreim. Født omkring 1275. Død 1320 på Sørum (Sudreim, Skedjuhof), Sørum (AK). (Se III:5).

Ivar Jonsson. Ridder. Død 1309.

Et par islandske annaler (Isl. Ann. III, V) beretter under året 1309: «falt Ivar Jonsson». De nærmere omstendigheter ved hr. Ivars fall fremgår av den svenske «Erikskrønika» som synes å være forfattet i 1320-årene. Det fortelles her at nordmennene på vårparten 1309 falt inn i Dalsland i Sverige for å hevne hertug Eriks tokt til Oslo like i forveien. Krøniken beretter om nordmennene:

«En riddare war thera forman
herra jwar jonson swa heet han».

Det opplyses videre i krøniken at da Kong Håkon i juni med en stor flåte dro fra Tønsberg til København for å avslutte den endelige freds- og forbundstraktat med kong Erik Menved, ble en avdeling av flåten, som av motvind var drevet inn i Kalvsund ved Kongehelle, der angrepet av hertug Eriks menn som erobret syv skib. I denne forbindelse heter det i krøniken:

«herra iwar Jonson bleff ther dødh
A herra gud warkunne then nød
han han i then wanda kom
hertoghin loot ther illa om
at then dughande man war dødher
the baro han til barfötta bröder
ok lotho han erligha begaa
mangin dughande man thy saa.»

Det fremgår altså at hertugen beklaget hr. Ivars død og lot ham begrave i et franciskanerkloster, rimeligvis det i Skara.

I et udatert brev (DN III 92), sikkert utstedt kort tid senere, skjenker hr. Jon Ivarsson to gårdparter på Romerike til Mariakirken i Oslo «firir saal herra Iuars sunar mins ok hans alltida hallz». At hr. Ivar Jonsson var sønn til hr. Jon Raud er således helt på det rene. Som det vil fremgå av det følgende må Hr. Ivar antas å ha vært gift, men hustruens navn kjennes ikke.

I et brev utstedt på Gryting i Fron 30.03.1353 kunngjør åtte menn at Gunnar Erlandsson og hans hustru Jartrud Pålsdatter avsto alt jordegods som hr. Sigurd Erlandsson og hans hustru fru Gudrun Ivarsdatter hadde eid på Romerike, i Agder med laksefisket i Sokndal, på Hadeland og på Hedmark, til hr. Sigurd Havtorsson, mot at denne fraskrev seg all rett til videre arv etter ekteparet. Det kan etter omstendighetene neppe være tvilsomt at det er som en av arvingene etter fru Gudrun hr. Sigurd her opptrer, og at Gunnar er hr. Sigurd Erlandssons slektsarving, sannsynligvis hans bror. Det ligger da videre nær å gå ut fra at fru Gudrun er datter til hr. Ivar Jonsson og altså kusine av hr. Sigurd Havtorsson. Fru Gudrun nevnes ikke i andre kilder, hennes ektefelle, hr. Sigurd Erlandsson forekommer mellom 1336 og 1345. Formodentlig døde ekteparet i sortedøden.¹⁵

Tore Tinghatt Jonsson. Levde 1310.

Flere islandske annaler (Isl. Ann. V jfr. VIII, IX) beretter under året 1310: «Hakon konungr haför leiðangr vti eptir jol ok för i moti Eiriki hertuga Sviarikis því at hann brendi Vikina. I því striði fell Þorir Þinghottir son herra Jons rauðs Ivar sonar.» Opplysning om de nærmere omstendigheter ved denne kamp gis av Erikskrønikan som forteller at hertugene Erik og Valdemar beleiret Ragnhildarholm ved Kongehelle og at kong Håkon, som må ha ligget i nærheten med sin flåte, sendte en ikke navngitt ridder med en

¹⁴ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 116, 121, 129-132, 259-261, 263. Ole Georg Møseeng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 184-187. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 826. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 95.

¹⁵ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 118-120.

større styrke for å unnsette festningen, men at hertug Erik sendte en avdeling under ledelse av den norskfødte hr. Bjarne Lodinsson mot nordmennene som ble slått.

«Swa at the møttos wnder en liid
wiid eth bergh en morgons tiid
konungsins riddare wart ther saar
swa at han haffde yffrit alt thz aar».

Denne ukjente norske anfører har sannsynligvis nettopp vært Tore Tinghatt, selv om det er tvilsomt om denne virkelig var ridder, og krøniken dessuten bare melder at anføreren ble hårdt såret. Trefningen må ha funnet sted i slutten av januar eller begynnelsen av februar 1310.

Tore Tinghatt var gift med en Gyda som må ha overlevd ham. I 1396 eide nemlig Krossalteret ved Hallvardskirken i Oslo flere parter i gården «Stumfnustad» (senere forsvunnet) i Ullensaker, deriblandt 1 øresbol skjenket av «Gyda er Þorer Þingotte atte» (RB side 275).

I et brev avfattet omkring 1270 (NGL II side 491) forekommer en eldre Tore Tinghatt som en av de 6 norske medlemmer av den norsk-svenske nevnd som foresto opptrekningen av grensen mellom Norge og Sverige. At den yngre Tore Tinghatt er oppkalt etter - og følgelig nær beslektet med - den eldre, er helt utvilsomt, og etter de foreliggende omstendigheter skulle det være grunn til å anta at han har vært en dattersønn av denne. Hr. Jon Raud må i så fall ha vært gift med en datter av Tore Tinghatt d.e. Tilnavnet Þinghottr kan muligens skrive seg fra at denne Tore har opptrådt på et ting iført en eiendommelig hatt.

Hva Tore Tinghatt Jonssons eventuelle etterslekt angår har man ingen bestemte holdepunkter i kildene. Arveforholdene i slekten tyder heller ikke på at han har hatt barn som nådde voksen alder, ihvertfall ikke sønner.¹⁶

Ragnhild Jonsdatter. Levde fra 1322 til 1336.

Av hr. Jons kjente døtre må fru Ragnhild gift med baronen hr. Sæbjørn Helgesson, være den eldste. At hun var hr. Jons datter opplyses vel ikke direkte av kildene, men synes å fremgå av yngre arveforhold. Fru Ragnhild selger nemlig i brev av 17.05.1322 (DN III 129) en part i Lunder i Sørums sogn. En annen - adskillig større - part i denne gård hadde ifølge et brev av 26.03.1384 (DN I 486) tidligere vært i hr. Sigurd Havtorssons eie.

Hr. Sæbjørn nevnes første gang i et brev som må være utstedt i Stavanger ca. 1296 (DN IV 16), han var da allerede ridder. Sammen med sin værfar hr. Jon Ivarsson utsteder han i Oslo 25.02.1299 et makeskifte angående Store Frogner i Ullensaker (DN II 47). Som yngste baron og riksråd medbesegler han Kong Håkons forordning om kongearven og riksstyrelsen av 16.09.1302 (NGL III side 46). Han forekommer også i en rekke andre brev fra de første par årtier av 1300-tallet. Hans segl er bevart ved et par brev og viser at han førte en bjelke belagt med 3 nedadvendte muslinger («ibskaller») i våpenet (NS 88, 89).

Hr. Sæbjørn nevnes siste gang i brev av 18.03.1322 (DN I 165), men døde senere samme år (Isl. Ann. V, VIII) eller muligens i begynnelsen av 1324 (Isl. Ann. IX).

Fru Ragnhild overlevde sin ektefelle. I et brev av 16.06.1324 (DN I 162), stadfester hun en døds gave fra ham til Stavanger Domkirke, så sannsynligvis er han begravet der. Hun omtales også i brev av 14.08.1328 (DN II 165) og, siste gang, i et brev utstedt på værsønnens hovedgård Hestbø den 30.10.1336 (DN IV 227).¹⁷

Ragndid Jonsdatter. Levde 1305.

Fru Ragndid var gift med ridderen hr. Torvald Toresson av Papøy på Hjaltland (Shetland). Hun omtales ikke i samtidige kilder, men hennes eksistens fremgår av et nedenfor omtalt brev av 1363. Hr. Torvald nevnes første gang i et brev av 01.04.1289 (DN XIX 328) hvori kong Erik Magnusson meddeler kong Edward I av England at han har gitt sine sendemenn, deriblandt ridderen «Thorwaldum de Shetland», fullmakt til å forhandle angående hans datter Margareta, Skottlands dronning. Av andre dokumenter sees imidlertid at hr. Torvald ikke kom til å delta i forhandlingene (DN XIX 333, 335). Av et brev av 13.06.1292 (DN I 81) fremgår at hr. Torvald dengang var gift med fru Sigrid Olavs datter, datter til Olav Hallvardsson på Eikeland i Liknes (Kvinesdal), en gård hr. Torvald hadde fått med hustruen. I brevet nevnes også hans sønn Torgils Torvaldsson og hans «måg» (her utvilsomt værsønn) Bødvar. Da hr. Torvald altså allerede dengang hadde en gift datter, må han antas å være født senest omkring 1250. I 1295 deltok hr. Torvald i kong Eriks tog til Danmark og medbeseglet våpenstillstanden på Hindsgavl 25.09.1295. I 1299 og fremdeles i 1307 omtales han som sysselmann på Hjaltland (DN I 89, 109), en stilling han forøvrig sikkert har innehatt i hvert fall fra 1280-årene av. I 1306 var han på et besøk i Bergen (DN XII 42) og nevnes siste gang som medbesegler av fredstraktaten med Danmark av 17.07.1309 (DN IX 82). Hr. Torvald nevnes her som den eldste av 16 riddere, og formodentlig er han død kort tid etter.

¹⁶ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 120-121.

¹⁷ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 122-123.

Med fru Ragndid hadde hr. Torvald to barn som vokste opp, en sønn (Torvald) og en datter (fru Herdis). Eldst av disse er sikkert datteren, som vel er født omkring 1305.

Gottskalks annaler (Isl. Ann. VIII) beretter under året 1363 etter omtalen av kongssønnen Håkon Magnussons giftermål med Margrete Valdemarsdatter av Danmark. «Var þetta hof j Kaufmannahofn, var þar svikin frv Blancia drottning og frv Herdis Þorvaldsdotter og hertugi Christoforus son Valldimars kongs.» Opplysningen om at dronning Blanche, fru Herdis og hertug Christopher skulle være tatt av dage beror vel bare på et rykte, det er sikkert ikke historisk. Sannsynligvis har imidlertid fru Herdis ledsaget dronningen til Danmark og at hun døde der eller kort etter hjemkomsten til Norge.

Sikkert er at fru Herdis var død noen tid før 26.09.1363. Denne dag lot nemlig hr. Sigurd Havtorsson ved sin ombudsmann føre vidner for lagmannen i Bergen om sitt slektskapsforhold til fru Herdis (DN II 375). Det opplyses herunder at hr. Havtore og fru Ragndid var fullsøsken og lagmannen tildømte deretter hr. Sigurd arven etter fru Herdis inntil noen annen kunne bevise seg å være nærmere arveberettiget. At Havtoressønnene virkelig var fru Herdis' nærmeste arvinger er sikkert riktig, og hennes søsken og deres eventuelle etterkommere må altså være døde før henne.¹⁸

IV:11 mf mf

Håkon V Magnusson av Norge. Konge. Født 1270. Død 08.05.1319 på Tunsberghus.

Fragment av en steinskulptur i Nidarosdomen, antagelig av Håkon Magnusson som ble konge over hele riket i 1299. Kong Håkon var den første konge som ble kronet i Oslo, og fra hans tid regnes byen som rikets hovedstad.

Konge av Norge 1299 - 1319.

Håkon fikk hertugnavn i 1273. Ved farens død i 1280 ble han hertug over Opplandene, Oslo og Færøyene. Han ble hyllet og kronet i 1299 som nærmeste tronarving etter at broren Eirik døde sønneløs.

Han regjerte med kraft, opphevet jarle- og lendermannstitlene og begrenset biskopenes verdslige makt. Håkon fortsatte krigen med Danmark til 1309, da fred ble sluttet i København.

Håkon V prøvde seg fram i mange ting. Han hadde også mangfoldige ekteskapsplaner. I 1294 forhørte han seg hos den engelske kongen om råd og hjelp til å finne en høvelig engelsk dame, som han selv senere ville komme over og se på. Men alt i 1295 inngikk Audun Huggleiksson i Paris på hans vegne ekteskapsavtale med Isabella av Joigny, en slektning av Frankrikes dronning. Forlovelsen var nærmest et ledd i en militær støtteavtale, rettet mot England. Audun opptrådte her med generalfullmakt fra kongen, så det er uvisst om han har kjent seg forpliktet til å innhente noen tillatelse til forlovelsen fra hertug Håkon selv. Episoden kan derfor tenkes å være en av dem som i tidens fylde kostet Audun hodet. I hvert fall ble det ikke bryllup her heller. I stedet giftet Håkon seg i 1299, mens han ennå var hertug, med sin firmening, den nordtyske grevedatteren Eufemia av Arnstein. Under parets kroning i Oslo 1. november 1299 tok overrådigheten henimot orientalske former. Man kunne, etter de islandske annalene, gå de omkring 700 meterne ute fra Ørene til Hallvardskirken på «dunklær, kostbar silke og baldakin».

Det er klart at denne kongelige giftermålspolitikken har sammenheng med at Norges samkvem med utlandet, handelsmessig og ellers, ble viktigere. Kongens giftermål med utlendinger hadde da den samme mening for det norske samfunnet som eksogami i alminnelighet har. I stedet for isolasjon innebar disse giftermålene nyttige forbindelser utad. Den politiske nytten kunne likevel noen ganger være diskutabel. Tvisten om dronning Ingeborgs medgift

¹⁸ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 126-129.

medførte spente forhold og til dels krig mellom Danmark og Norge gjennom flere tiår.

Man skal ikke glemme at selve hovedårsaken til at kongen søkte make utenlands, uten tvil var den samme som fikk enhver bonde til å finne seg kone på eget sosialt nivå. Her var størrelsen av medgiften i begge tilfeller en hovedsak. Giftermålstraktaten mellom kong Eirik Magnusson og Margrete Alexandersdatter i 1281 fastsatte en medgift på 14 000 mark sterling. Dette var virkelig en betydelig sum når den norske kongens årlige skatteinntekt er beregnet til 3000 norske sølvmark, som endog var noe mindre enn 3000 mark sterling. Brudgommen måtte riktignok legge imot en klekkelig morgengave på 1400 markebol jord. Det var likevel den store forskjell at medgiften kom utenfra til landet, mens landskylda av morgengaven forble her.

Giftermålsforbindelsene mellom det norske kongehuset og utenlandske fyrstehus var altså meget forståelig både ut fra hva man må kalle statsfinansielle hensyn og av hensyn til kongens privatøkonomi. Fremfor alt var de uunngåelige etter tidens forestillinger om kongens opphøydhed. Det er imidlertid lett å se at systemet pekte mot kongefelleskap, ved at samme person kunne bli arving til flere kroner. I Norges tilfelle, riket som var det økonomisk minst betydelige av de selvstendige kongedømmer innen synskretsen, pekte giftermåls- og arvesystemet dermed automatisk mot nasjonal underordning under sterkere, utenlandske interesser.

Allerede giftermålstraktaten av 1281 var en potensiell unionstraktat med Skottland. Den gjorde kong Eiriks og Margretes barn til arvinger av den skotske tronen, så fremt kong Alexander ikke etterlot seg ektefødte arvinger. Det var deretter trolig bare rene tilfeldigheter av biologisk-familiær art som hindret at Norge allerede sist på 1200-tallet kom inn i en trerikunion med Skottland og England. Kong Alexander og hans eneste sønn var virkelig begge døde uten avkom i 1286, og kong Eiriks eneste barn Margreta ble anerkjent som Skottlands arving. Samtidig kom det i stand giftermålsavtale mellom den lille Margreta og den engelske tronarvingen Edvard. Bare den seksårige Margretas død under overfarten høsten 1290 forhindret at hun ble Englands og Skottlands dronning. Da verken kong Eirik eller hans eneste bror Håkon fikk noen sønner, og heller ikke fikk andre arvinger før 1297, kunne Margretas ekteskap meget lett ha kommet til å forene alle de tre nordsjøkronene.

Det norske dynastiet ble i stedet innfiltrert i forbindelser østover og sørover. Allerede fra slutten av 1280-årene ble den norske kongen innviklet i indre danske stridigheter, med leidangstog sørover i 1289, 1290, 1293 og 1295. Kong Eirik var i 1295 endelig i stand til å sikre seg bruksretten til den famøse Ingeborg-arven, jordegods i Danmark, foruten de to danske borgene Hune Hals i Nord-Halland og Hjelm ved Jyllands østkyst.

Kong Håkon V trappet sterkt opp dette norske engasjementet øst- og sørover. I 1312 lot han de to eneste ektefødte kongsdøtrene, den 11-årige Ingebjørg Håkonsdatter og den 15-årige Ingebjørg Eiriksdatter, gifte bort til de to svenske kongssønnene og nære tronarvingene, hertugene Erik og Valdemar.

Han knyttet øyensynlig disse giftermålsforbindelsene som et ledd i sine politisk-økonomiske fremstøt langs den danske og svenske kysten av Kattogat. I virkeligheten ble han selv mer brukt i det spill hans svigersønn drev for å sikre seg både den svenske og norske kronen. Det var gode utsikter til at hertugens spill kunne lykkes gjennom sønnen Magnus, som den 15-årige Ingebjørg Håkonsdatter fødte ham i 1316.

Våren 1319 lå kong Håkon V på dødsleiet i Tunsberg. Han var siste ledd på den ubrutte mannslinjen man regnet fra Harald Hårfagre, og siste mann av Sverres ættegren. Det kunne være naturlig om kongen her kastet et blikk tilbake. I fall han gjorde det, kunne han ha grunn til å føle atskillig tilfredshet og stolthet, både på egne og kongeættens vegne. Det samfunnet der stamfaren mer enn fire hundre år tidligere hadde vunnet kongemakten, var i den tid som hadde gått, blitt fullstendig omskapt. En løs samling nokså enkle bondesamfunn var blitt forvandlet til en politisk og sosial enhet, styrt og dominert av en nasjonal elite av kongsmenn og kirkemenn. Som ledd i dette var det utviklet en elitekultur, hvis litterære og kunstneriske skaperverk skulle bestå gjennom århundrene. Selve gjennombruddet til en tidsmessig middelalderstat hadde skjedd under kongene av Sverre-ætten, og nærmest et kongelig enevelde, gjennom et kirkelig-verdslig ombudsverk, hadde Håkon V selv nådd.

Det ville være for mye å si at kongeætten hadde vært en hoveddrivkraft i det som hadde skjedd. Skal man tale om hoveddrivkrefter, må det være den sterke økningen i folketallet som hadde presset fram lagdelingen i samfunnet, og dernest kanskje samspillet mellom det norske og det europeiske kulturmiljøet. Likevel hadde samfunnsomformingen foregått i et vekselspill med kongedømmet. Energiske og, fra 1177, velutdannede konger hadde ofte med utmerkelse spilt den stjernerolle historien hadde tildelt dem. Når det norske samfunnet i 1319 var blitt mer av en enhet enn tilfellet var med de fleste andre europeiske land, hadde disse hovedrollenehaverne, ikke minst av Sverres ætt, sin personlige andel i det.

Tiden omkring 1300 var likevel mer en tid for jurister enn for historikere. Om Håkon V på sitt siste var opptatt av historiske vyer, kan være tvilsomt. Sikkert er at han, eller iallfall hans omgivelser, var opptatt med ved rettslige tiltak å forebygge fremtidige farer. Den 20. april, tre uker før kongen døde, utferdiget kansleren Ivar Olavsson, merkesmannen Pål Eiriksson, kongens svigersønn Havtore Jonsson og fem andre fremtredende menn et dokument i Tunsberg. De vitnet at de hadde lovet kong Håkon og svoret på det hellige kors «og mange andre helligdommer» at de skulle overholde kongens ordning angående kongearv og formynderstyre. Dessuten hadde de svoret at de skulle være forlikte og samrådige «og ikke dra inn noen utenlandske menn til å ha borger, rå for sysler eller ha noen myndighet over Norges konges undersåtter, verken under rikets arvings mindreårighet eller siden når han er fullmyndig».

På dette tidspunkt må det ha vært klart at arvingen, den treårige svenske hertugsønnen Magnus Eriksson, også ville bli tatt til svensk konge. Det ble han samme sommeren. Kong Håkon V kan umulig ha vært bekymret over denne utsikten; den var en naturlig følge av hele hans konsekvente giftermålspolitikk gjennom snart 20 år. Hans svigersønn hertug Erik, død 1318, var jo under enhver omstendighet innehaver av et svensk fyrstedømme, og var i den egenskap en reell maktøver i Sverige, noenlunde på linje med kongen. Det som Håkon V på sitt dynastis vegne

måtte frykte, var at de norske kongsombudsmennene nå skulle være så redde for å bli fortrent av svensker at de ikke ville ta den lille dattersønnen til konge.

Eden av 20. april viser at de sentrale kongsombudsmennene har drøftet disse spørsmålene. De har tross alt funnet det tryggest å holde seg til den nærmeste tronarvingen. Et frafall ville med sikkerhet ha skapt indre splittelse, der en av partene ville ha fått sterk svensk støtte, i Magnus Erikssons navn. Men de norske sentralombudsmennene godtok tronarvingen bare med forbehold. Det mest interessante punkt i eden er at selv ikke den myndige kongen skulle få velge sine ombudsinnehavere fritt, utenom kretsen av nordmenn. Denne begrensningen av dattersønnens fremtidige kongemakt var selvfølgelig ikke i kongsættens eller i Håkon V's interesse, men desto mer livsviktig for det norske ombudsmannssjiktet. Det ville uten tvil være grovt anakronistisk å gjøre Håkon V til en nasjonalist som satte «nasjonale» interesser over kongsættens. Det er altså all grunn til å tro at denne eden om samhold mellom de norske ombudsmennene er et verk nettopp av de menn som faktisk utferdiget dokumentet, ikke primært av kongen. Kanskje var Håkon allerede den 20. april så svak at han ikke medvirket aktivt, eller ikke visste om hele eden. Hadde han medvirket, ville det ha vært rimelig om han hadde vært blant utstederne og forseglerne; det ville ha styrket dokumentets autoritet. Det siste man ellers hører til Håkon V, er at han fire måneder før, 13. desember 1318, gav merkesmannen generalfullmakt til å opptre på hans vegne i rettshåndhevingen. Både selve fullmakten og den til ham å være usedvanlig lange tausheten etterpå tyder på at kongen alt i desember 1318 var temmelig svak.

Eden fra 1319 viser da at det statsbærende norske ombudsmannssjiktet hadde selvoppholdelsesdrift, stilt overfor det kommende kongefellesskapet. Om Norge skulle forbli en selvstendig politisk enhet, ville bero på om dette sjiktet fortsatte å være norsk, og om det i så fall ville forbli sterkt nok til å vareta sine særinteresser overfor konkurrenter som lett ville komme inn utenfra med en unionskonge.

Selve den samfunnsordningen som Håkon V presiderte over, stiller man seg i våre dager ofte sterkt kritisk til. Og det har man enhver rett til. Det er lett å se at stats- og kirkebygningen hvilte knugende på bondefolket. Vi ser at de fleste var fattige, og noen få, som bispene, uhyrlig rike. Sløseriet med materielle ressurser og menneskelige evner og muligheter var stort, og vi føler medlidenhet med ofrene.

Men selv om hvert menneske, historikere og historielesere ikke unntatt, har all rett og plikt til å dømme som de vil og kan, så er og blir det uhistorisk å dømme på annet grunnlag enn det tidens egne muligheter gav. Og sannheten er vel, blant annet, at med et så lite produktivt næringsliv som høymiddelalderen hadde, var fattigdommen og elendigheten viss, enten skatter og avgifter var noe høyere eller lavere, særlig med det raskt økende folketallet. Og det er lite mening i å tale om politisk og sosial frigjøring under de naturens trelldomsbånd som en slik økonomi medfører.

Og her kan man si at det meget betydelige politiske organisasjonsarbeidet i høymiddelalderen, i Norge og i andre land, la et nødvendig grunnlag for senere fremstøt. Man oppnådde en langt høyere grad av indre og ytre pasifisering. Dette, sammen med opphopningen av produksjonsoverskuddet på få hender, dannet forutsetningene for stadig økende varebytte, for yrkesspesialisering og dermed for den produktivitetsøkning som i sin tid kunne gi virkelig mening til talen om frigjøring, også for de mange.

Ser man på perioden under et slikt langtidsperspektiv, og verken glemmer det tidligere barbariet eller den langt senere utviklingen, finner man at det aristokratiske samfunnsherredømmet i høymiddelalderen slett ikke var et blindspor i historien; det var ett av de virkelig store sprangene fremover på den veien mot økonomisk og sosial frihet som vi ennå befinner oss på. Når man betrakter dette spranget, skal man bare ikke forestille seg at hertug Skule og hans samtidige var preget av overmenneskelig visdom og klarsyn. Også de hadde sin fulle menneskelige skjerv av forvirring og halvblindhet.

Mellom 01.05.1312 [Dronning Eufemias dødsdag] og 08.05.1319 [Kong Håkons dødsdag] ble det oppsatt et testamente fra kongen. Et sammendrag er trykt i «Regesta Norvegica», Bind III 1301-1319, nr. 1112:

«Testamente fra Håkon V for bl a de kongelige kapellene Mariakirken i Oslo, Apostelkirken i Bergen, Olavskirken på Avaldsnes, Mikaelkirken på Tønsberghus og Bjarne Audunsson [Bare den delen av testamentet som omfatter gavene til disse fem er bevart]: Mariakirken får 500 mark brent sølv, 100 markebol i Viken i tillegg til den alt har fått til bygging, reparasjoner, vedlikehold av takene, tepper, bøker og annet utstyr og 300 mark brent for innkjøp av jordegods innen eller utenlands og som skal gå til underhold av kapellets studenter. Prosten får kongens flyttbare kapell med sølvkorset og messeboken som dominikaneren Hjalm skrev. Prosten skal for dette bespise 60 fattige på kongens dødsdag og 7 fattige klerker hver lørdag. Kommunet skal ha Ljan og to breviarer; det ene, beregnet på å transporteres, skal brukes av klerker som med prostens tillatelse er på reise utenfor kollegiet, det andre er skrevet i Paris og skal nyttes av dem som pleier syke. Kommunet skal for dette bespise 60 fattige og 13 andre på kongens årsdag, vaske føttene deres og gi dem 5 penninger og et stykke vadsmål og bespise 8 fattige klerker hver lørdag. Kongens og dronning Eufemias årsdag skal feires med sang, klokking og annet som hører til. Apostelkirken får 70 mark brent til en tavle med utstyr til å oppbevare relikvier av samme type som den Mariakirken i Oslo har, dessuten forskjellige messeklær, bl.a. av silke, og liturgisk utstyr og alle inntekter av Hjalmland og Færøyene så lenge byggearbeidene pågår. Olavskirken får messeklær, bøker og relikvier, som nå befinner seg i kirken, og silketøy i rødt og med gullmønster, en sølvduk, forskjellig liturgisk utstyr, en kirkeklokke som Sigleiv [Susse] fikk støpt i England og alle inntekter av Karmøy så lenge byggearbeidene ved kirken pågår. Kirken får bekreftet alle privilegier og friheter den har fått fra kongen og avdøde dronning Eufemia. Mikaelkirken får klær, bøker, relikvier og annet liturgisk utstyr [avskriften slutter før alle gavene til Mikaelkirken er regnet opp]. De tre første kapellene får dessuten stadfestet alle sine privilegier. Bjarne Audunsson får 20 mark brent.

Avskrift (papir): Det kongelige Bibliotek, København - Barth E s 760-764.

Trykt: DN IV nr 128 (gavene til de 4 kapellene), jfr DN XIX nr 484. Nevnt: RN IV nr 9 (gaven til Bjarne

Audunsson)».

På sitt dødsleie utpekte Håkon sine nærmeste rådgivere, med kansleren i spissen, til regenter for dattersønnen Magnus Eriksson.

Håkon ble gravlagt i Mariakirken i Oslo. Han var vår siste konge av Sverre-ættens mannslinje.¹⁹

(Barn III:6, Far V:21, Mor V:22)

Utenfor ekteskap med neste ane.

Barn:

Agnes Håkonsdatter til Sudreim. Født omkring 1292. Død 1319 på Sørum (Sudreim, Skedjuhof), Sørum (AK). (Se III:6).

Gift 01.11.1299 med **Eufemia av Arnstein.** Dronning. Født omkring 1270. Død 01.05.1312.

Dronning av Norge 1299 - 1312.

Hun var grevedatter fra Nord-Tyskland, og Håkons firmenning. Hennes far var fyrst Wizlaw II av Rügen.

Under parets kroning i Oslo tok overdådigheten henimot orientalske former. Man kunne, etter de islandske annalene, gå de omkring 700 metre ute fra Ørene til Hallvardskirken på «dunklær, kostbar silke og baldakin».

Fyrst Wizlaw, kong Håkons svigerfar, var i Norge i anledning festemålet mellom kong Håkons datter Ingebjørg og hertug Erik. Hans testamente ble da oppsatt og datert 27.12.1302, et sammendrag er trykt i «Regesta Norvegica», Bind III 1301-1319, nr. 66:

«Testament for fyrst Wizlaw II av Rügen. Følgende punkter angår Norge: Fyrsten ønsker å bli gravlagt i Mariakirken, som får 100 mark rent sølv norsk vekt til byggearbeider. Kollegiet ved kirken får 100 norske mark for å lese messe og gi mat til 50 fattige på årsdagen for hans død. Hallvardskirken får 100 norske mark for at det skal leses messe på årsdagen hans både der og i alle sognekirkene i Oslo. Han gir mindre pengesummer til ulike geistlige institusjoner i Oslo: dominikanerne, fransiskanerne, Hovedøy kloster, Nonneseter kloster, Nikolaskirken, Klemenskirken, Korskirken og St Laurentiushospitalet. Ellers får dronning Eufemia 2 store sølvboller, en gave fra kongen av Sverige, en annen datter 6 små sølvboller som var en gave fra dronning Eufemia, og en tredje datter som oppholder seg hos den norske dronningen får 200 slaviske mark. Hertug Henrik av Mecklenburg får et forgylt sølvbelte som er en gave fra den norske kongen. Testamenteksekutører er kong Håkon, hertug Erik av Sverige, hertug Valdemar av Sverige og herr Erik av Langeland. Vitner: kong Håkon, dronning Eufemia, hertug Erik av Sverige, grev Jacob av Halland, hertug Eriks drottsete Armbjørn Sigstenson, kong Håkons kansler Åke, fyrst Wizlaws kapellan og sekretær Lambert Pralenberg og andre geistlige og lekmenn.

Beseglet av fyrst Wizlaw og hans kapellan Lambert Pralenberg.»

Original (latin pergament): Staatsarchiv Stettin (Mser I 33) nr 125 fol 41 v (Codex Rugianus).

10.12.1305 ble følgende vitnebrev utferdet i Bergen (DN III 61):

«Allum monnum þeim sem þetta bref sea eda hœyra senda Jorunder med guds miskun ærkibiskup i Nidarosi, Erlender biskup i Færœyium Ketill biskup i Stavangre, Arne biskup i Biorgvin oc Jngiællder biskup i Hammre, Biærne Ærlingsson, Jon Rognalldzson Sæbiorn Hælgason, Biærne Lodensson Velent af Stikl[an] Ake canceler Snara Aslaksson, Erlinger Amundarson, Salamon korsbroder i Nidarose, Gibbun markskalk oc Biarne Audunar son q. g. oc sina. Ver gerom allum monnum kunnigt at þa er lidnir varo fra burd vars herra Jesu Christi þushundrat vetra. ccc. oc fim veter, lett var hinn virdulege herra Hacon Noregs konongr a freadagin nesta eftir Nicolaus messo kalla oss firir sik i bræida stofu i Biorgvin oc lysti því firir oss oc vider kenndizst at han hafde tæikit alla hæiman fylgiu varrar virdulegrar fru Evphemie med guds miskun Noregs drotnegar, þriu þushundrud marka brændra at kolneskre vett, oc at herra Vislæif greiddi hana alla af hondom, oc feck þar af æiftir bode oc skipan sialfs konongsens hærtoganom Waldemare firir sunnan aa j Jutlande tvau þushundrada marka brendra, en at kolneskre vagh, er varr hinn virdulege herra konong renn lede honom med þeiri vissu sem þar er firir gorr. Sva endrnyade hann oc, oc stadfæisti med alla varra samþyct at fyrræfnd vor fru drotningen skal hafa æiftir hans dagha i tilgiof sina medan hon livir Bygdœy vider Osslo med allum lunnendom, bui oc allu adru lausafe því sem þar ligger til, oc um fram þa tiu hundrad marka rennto aat atta ærtoga smiœervi oc allum adrum fornorn auralogum af visœyri hans i þeim stadum sem hann skipar hæne oc næfnir sidarr mæir i adrum brefom sinum þar sem henne er haghlegazt med þeiri græin sem þau onnur bref hans vatta sem þar ero um gorr. Jattadom ver oc varom virdulegom herra konongenom oc sva fyrræfndri varre fru drotningenne at ver skulum þetta stadfastlega halda oc styrkia hana til þessa oc allz annars þers sem henne værdi til gagns oc æro. Oc til sanz vitnis burdar settum ver vor imzsigli firir þetta bref er gort var i Bergvin, a því are oc þeim dæigi sem fyr sæigir.»

Sammendrag: Sexten geistlige og verdslige Høvdinger kundgjøre, at Kong Haakon for dem tilkjendegav, at han havde modtaget sin Dronnings Eufemias Medgift af Fyrst Vitzlav af Rygen med 3000 Mark köllnsk Vegt, hvoraf han havde laant Hertug Valdemar af Sönderjylland 2000 Mark, samt at han havde skjænket Dronningen Bygdö ved Oslo i Tillæg til det for hende fastsatte Underhold efter hans Död, hvilket alt Udstederne love at overholde (jfr. No. 60.)

¹⁹ Cappelen's Norges Historie, Bind 3, side 454-460; Bind 15, side 173. Norsk Biografisk Leksikon, Bind V (1931), side 173-180. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 349. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 828. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52, 95.

Kilde: Efter Afskriften i Barth. IV. (E) 298-300 af en tabt bergensk Codex.

Fra «Regesta Norvegica», Bind III 1301-1319, nr. 307:

«Vitnebrev fra erkebiskop Jørund av Nidaros, biskopene Erlend av Færøyene, Kjetil av Stavanger, Arne av Bergen og Ingjald av Hamar, Bjarne Lodinsson, Weyland av Sticklaw, Åke kansler, Snare Aslaksson, Erling Åmundesson, Salomon, kannik i Nidaros, Gibbun marskalk og Bjarne Audunsson: Var tilkalt av kongen i Breidastova i Bergen da kong Håkon [Magnusson] kunngjorde at han hadde mottatt hele dronning Eufemias medgift, 3000 mark kølnsk vekt, av fyrst Wizlaw, hvorav 2000 mark var utbetalt som lån til hertug Valdemar av Sønderjylland mot den sikkerhet som tidligere er stilt (Jfr nr 228). Kongen fornyet også med utstedernes samtykke dronningens tilgave, nemlig Bygdøy ved Oslo med alt som tilhører den, og som fast inntekt 1200 (ti hundrad) mark verd 8 ørtoger smør og andre gamle betalingsmidler av vissøren på de steder han bestemmer i egne brev og det er best for henne, på de betingelser som hans tidligere brev om dette fastsetter (nr 306). Utstederne lover å overholde disse bestemmelsene.

Beseglet av utstederne.»

Avskrift (papir): Det kongelige Bibliotek, København. ²⁰

Barn:

Ingeborg Håkonsdatter. Hertuginne. Født 1301. Død omkring 1360.

Gjennom Ingeborg fortsatte Sverre-ætten som regjerende kongehus i Norge inntil Olav Håkonssons død i 1387.

Ingeborg ble i august 1309 trolovet med junker Magnus Birgersson, sønn til Kong Birger av Sverige, i Mariakirken i Oslo.

Hun ble senere gift med Hertug Erik i 1312 og Knut Porse i 1327.

26-28 juni 1319 ble det inngått en avtale om kongefelleskap mellom Norge og Sverige. Et sammendrag er trykt i «Regesta Norvegica», Bind III 1301-1319, nr. 1129:

«Avtale mellom nordmenn og svensker om kongefelleskap, utstedt av biskop Karl av Linköping, Knut lagmann, Erik Toresson, Sigge Hallsteinsson, Stefan Röreksson, Gisle Elinesson og Knut Porse: Utstederne lover, på vegne av seg og Sveriges menn, å ta Magnus, sønn av hertug Erik og kong Håkon [Magnusson] datter Ingebjørg, til konge i Sverige, hvis dette ikke allerede er skjedd. Magnus skal deretter senest innen 1. august komme til Lödöse, for derfra å dra til Tønsberg for hylling. Seinere skal han hver mikkelsmesse (29. september) normalt veksle oppholdssted mellom de to land og være like lenge i begge. Stormennene (rikis menn) i de to land skal ikke følge ham lenger enn til grensen. Det blir videre gitt bestemmelser om bruk av kongens inntekter i Norge, om at svenskene skal yte nordmennene tilsvarende hjelp som de har mottatt av dem, og spesiell tillatelse for nordmenn til å tjene kongen og hans mor i Sverige. Utstederne forsikrer også at kong Magnus var i live da de forlot Sverige.

De verdslige utstederne avla ed på denne avtalen, og biskop Karl høytidelig løfte. De lovet også at erkebiskopen av Uppsala og 24 svenske riddere skulle avlegge tilsvarende løfte eller ed. Erkebiskop [Eiliv] av Nidaros [og biskop Håkon av Stavanger (mangler i teksten, men er sannsynligvis uteglemt, siden han var med på å besegle)] avla samme løfte som biskop Karl, og følgende norske lændmenn og riddere avla ed: Ivar Olavsson kansler, Peter Andresson, Sæbjørn, Helgesson, Snare Aslaksson, Erling Vidkunsson, Pål Eiriksson merkesmann, Sigurd Ormsson, Bjarne Audunsson, Eiliv i Naustdal, Finn Ogmundsson, Ivar Ogmundsson, Jon Bjarnesson, Smid Eiriksson, Trond Hallvardsson, Håkon Toresson, Gaute Isaksson, Sigvat på Leirhol, Onund Borgarsson, Torvald Hallvardsson, Torgeir Simonsson, Aslak Olavsson, Guttorm Kolbjørnsson, Guttorm Helgesson, Andres Kyrning, Sigurd Jonsson, Hallkjell Hallkjellsson, Hauk Erlendsson, Munan Bårdsson, Guttorm Sigurdsson og Eindride Petersson. Nordmennene underkastet seg erkebiskopen av Uppsalas og biskopen av Linköpings dom og svenskene erkebiskopen av Nidaros' og biskopen av Stavangers i tilfelle de skulle bryte avtalen.

Beseglet av utstederne, erkebiskop [Eiliv] av Nidaros, biskop [Håkon] av Stavanger og med riksrådet i Norges alminnelige segl.

Avskr (latin papir): Det kongelige Bibliotek, København - Barth E s II -IS; AM Apographa - Kbh.

Trykt: DS III nr 2196; DN VIII nr 50; Middelalderdok nr 68 (også i overs).

Det har vært uenighet i forskningen både om avtalens art, bl.a. om den skal oppfattes som en unionstraktat mellom de to land, og om dens form, om den opprinnelig har vært skrevet på latin og om nordmennene har utferdiget et eget brev som nå er tapt. Jfr bl.a. Rydberg Traktater s 399 ff; S. Clason, SHT 1889 s 54 ff; H. Jägerstad, Hovdag och råd s 240 ff; G.A. Blom og R. Hagland, VidenskSelsk-SkrTrh 6, 1980».²¹

IV:12 mf mm

(Gro) ????. Levde 1290.

²⁰ Cappelen's Norges Historie, Bind 3 side 455, Bind 15 side 426. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52.

²¹ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 116-117. Cappelen's Norges Historie, Bind 15, side 459. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52.

Man vet ikke sikkert hvem som var mor til Agnes Håkonsdatter. Det er imidlertid trolig at den var den Gro eller Groa som var abbedisse i Nonnesæter Kloster i Oslo. Uten å kunne føre bevis har det blitt ført frem at hun kan være av Bolt-slekten eller en datter på Rein.

Gro's mor het antagelig Gunnhild, dette fremgår av et utdrag i «Regesta Norvegica», Bind III 1301-1319, nr. 20: Kong Håkons 2. regjeringsår [10.08.1300 - 09.08.1301].

«Stadfestelsesbrev fra kong Håkon [V] for Groa abbedisse og hennes søstre (sødschinde) i Nonneseter kloster på Hokset som de fikk fra Groas mor Gunnhild».²²

(Barn III:6)

Utenfor ekteskap med forrige ane.

Generasjon V

V:17 mf ff f

Ivar av Skedjuhof. Sysselmann på Hedmark. Levde 1224.

Ivar nevnes i 1224 som sysselmann på Hedmark og var en av Kong Håkon Håkonssons fremste høvdingen under kampene mot ribbungene. I en av trefningene ble han alvorlig såret i foten så han siden stadig gikk halt. Senere omtales han i sagaen som kongens sendebud til Skule jarl, og nevnes siste gang som deltager i toktet mot Oslo i 1240 hvor Skule led det avgjørende nederlag. Om hans senere skjebne og hans død gir sagaen ingen opplysninger, men på bakgrunn av hans mangeårige tjeneste som innehaver av en viktig syssel og hans kampbedrifter for kongens sak tør man sikkert slutte at han har stått høyt i dennes gunst.

Hvor Ivars hovedgård lå opplyses det ikke noe om i sagaen. G. Munthe går ut fra at han hadde sitt navn etter gården Skjeau i Høijord sogn i Andebu, mens O. Rygh har gjort gjeldende at hans hjemsted med like god grunn kan antas å være den nåværende gård Skea i Sørumsø eller Ske i Bohuslen. Skjeau omtales imidlertid i det hele tatt ikke i middelalderlige kilder og kan etter sin størrelse heller ikke godt ha vært noe høvdingssæte. Forøvrig er det mindre rimelig at en mann som hørte hjemme i Vestfold eller Bohuslen skulle ha syssel på Hedmark. Det er således ingen grunn til å tvile på at Ivars hovedgård er Skedjuhof (nå Shea, opprinnelig vel Skeiðihofr) i Sørumsø sogn på Romerike. På denne betydelige gård, hvis skyld omkring år 1600 var 3 skpd. mel (nøyaktig tilsvarende Sudreims), sto i middelalderen en kirke, som nevnes i 1400 («Skæidiof» kirke, RB side 560). I 1412 omtales også «Skædafs» sogn (DN V 481). Kirken har da antagelig opprinnelig vært kapell - «høgendeskirke» - på storgården.

Hva Ivars ætteforhold angår gir sagaen ingen direkte opplysninger, men hva den beretter gir likevel anledning til visse slutninger.

Kong Håkon Magnussons bekjente retterbot av 17.06.1308 inneholder bl.a. den bestemmelse at sysselmenn skulle få beholde systene i sin levetid, under forutsetning av at de før lovlig og lempelig fram mot almuen, og at deres sønner skulle være fortrinnsberettiget til å etterfølge dem. Denne bestemmelse er imidlertid sikkert ingen nyskaping, men kun en stadfestelse av gammel fast sedvane på dette område.

Nå fremgår det klart av sagaen at Ivar av Skedjuhof som sysselmann på Hedmark etterfulgte Olav Mok som ble drept av ribbungene i 1224. Ifølge sagaen ble Olav Mok og Fridrek Slafse i 1218 utnevnt til sysselmenn på Hedmark, og umiddelbart etter beretningen om Olavs drap opplyses i sagaen at Ivar og Fridrek Slafse hadde sysselen på Hedmark på Kong Håkons vegne. Dette er første gang Ivar nevnes, og sagaen beretter i denne forbindelse at hedmarkingene skar opp hærpil og «reisto ferð or bygðom sinom at Ribbvngom austr a Vermaland ok vt a Ravmariki ok gerðo þeim marga bakellða». Av sammenhengen fremgår at dette, som ventelig var, skjedde på sysselmennenes initiativ og var foranlediget ved ribbungenes tokt til Romerike og drapet av Olav Mok. Beretningen synes således tydelig å vise at Ivar av Skedjuhof opptrer som en av Olavs ettermålsmenn.

Hærpil = budstikke. Den som merket ufred, hadde plikt til å varsle, og det gjorde man ved å sende «hærpil» fra gård til gård; den hadde et reip eller vidjeband i den ene enden og kalte alle menn væpnet til ting. Lovene har nøyaktige foreskrifter om dette underretningsvesenet for forsvaret.

Som beskrevet i Olav Moks anebeskrivelse er det også annet som tyder på at han står i forbindelse med Sudreim-ætten. Hertil kommer at det opplyses i sagaen at Olavs farfar var lendmann på Romerike, og at det følgelig må antas at ætten egentlig hører hjemme der. På den annen side er Sudreims-ætten ved 1200-tallets slutt den eneste kjente lendmannsætt fra Romerike, og allerede dette er i seg selv et sikkert tegn på slektskapsammenheng med Olav Moks ætt.

På grunnlag av alle disse momenter ligger det meget nær å slutte at Ivar av Skedjuhof ikke bare var Olav Moks etterfølger som sysselmann, men også hans sønn. Etter ættens jordegods og tilknytningen til Romerike å dømme, må den syssel disse innehadde antagelig være Søndre Hedmark.²³

²² Odd F. Fladstad: Jøran Willumsdatter Sjøgaard, Maren Cathrine Wogn, og deres aner.

²³ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 259-263.

(Barn IV:9, Far VI:33)

Gift ca. 1240 med neste ane.

Barn:

Jon Raud Ivarsson til Sudreim. Født omkring 1245. Død omkring 1312 på Sørum (Sudreim, Skedjuhof), Sørum (AK). (Se IV:9).

V:18 mf ff m

(Ragndid/Gudrun) Alvsdatter.

Hr. Jon hadde to barnebarn med navnet Gudrun, og det er også av andre grunner sannsynlig at dette navn er gammelt i slekten. Videre hadde Hr. Jon en datter med navnet Ragndid (eg. Ragnfrid) og både dette og Gudrun-navnet forekommer nettop i Reins-ætten, det første endog flere ganger. Ivar av Skedjuhofs hustru het derfor antagelig Ragndid eller Gudrun.

Hun var søskenbarn til dronning Margrete gift med Kong Håkon IV Håkonsson. Hennes far som var hertug Skules svoger og lendmann, deltok i dennes oppstand i 1240, men nevnes ikke senere i sagaen. Datterens ekteskap, som tydeligvis først er inngått etter Skules fall, har sikkert hatt en politisk bakgrunn.

Etter Skules oppstand og fall har det sikkert vært kongen meget maktpåliggende å hindre at det omkring hans ætt skulle samle seg et nytt opposisjonsparti, og et ledd i disse bestrebelser måtte da også ha vært å sørge for at Skules gifteferdige søsterdatter fikk en ektefelle som kongen kunne lite på. Ut fra denne forutsetning får ekteskapet sin særlige interesse. Ivar var en av Kong Håkons trofaste tilhengere og, som sønn av Olav Mok, også kongens frende.²⁴

(Barn IV:9, Far VI:35, Mor VI:36)

Gift ca. 1240 med forrige ane.

V:21 mf mf f

Magnus VI Håkonsson Lagabøte av Norge. Konge. Født 01.05.1238 i Tønsberg. Død 09.05.1280 i Bergen.

Konge av Norge 1263 - 1280.

Magnus fikk kongenavn i 1257 og ble kronet i 1261. Han ble regjerende monark etter farens død i 1263.

Sitt tilnavn fikk han for sine store forbedringer av lovverket. I landsloven ble det innført at riket ikke måtte deles og at det skulle gå i arv til den eldste ektefødte sønn. Han var fredelig, elsket prakt og innførte flere utenlandske skikker ved hirden. Kjøpmennene i de nordtyske byer fikk store rettigheter til skade for landet. Overfor geistligheten var han ettergivende.

Etter en trefning mot skottene i 1263, trakk Magnus' far, kong Håkon IV, flåten tilbake til Orknøyene for vinteren. Der ble han syk og døde i Kirkjuvåg (Kirkwall) like før jul i 1263.

Hjemme i Norge satt den allerede hyllete og kronete kong Magnus VI Håkonsson, og verken han eller rådskreten rundt ham var øyensynlig villige til å fortsette krigføringen mot skottene. En nøktern vurdering av den militær-politiske situasjonen tilsa at det norske lederskapet burde søke å oppnå en avtale med den skotske kongen. Nordmennenes forsøk på å avskrekke skottene gjennom flåtemakt hadde slått feil, og andre militære muligheter hadde ikke nordmennene i den aktuelle situasjonen. Da den lokale befolkningen viste seg lite villig til å yte nordmennene militærhjelp, ble muligheten alvorlig svekket for de norske lederne til å hevde norsk overhøyhet i området. Dessuten presset den engelske kongen på for en fred mellom Norge og Skottland, ettersom de økonomiske forbindelsene mellom Norge og England hadde lidd under krigen.

Forhandlinger ble derfor innledet mellom Norge og Skottland, og endte med avtalen i den daværende fremste skotske kongeresidensbyen Perth i 1266. Her avsto den norske kongen Man og Sudrøyene til den skotske kongen, mot at sistnevnte anerkjente den norske kongens herredømme over Orknøyene og Hjaltland. Bispedømmet som Sudrøyene og Man utgjorde, skulle imidlertid fremdeles lyde under erkebiskopen i Nidaros. Skottene betalte en engangsavgift, og i tillegg lovte de den norske kongen en årlig avgift.

Den regelmessige betalingen av denne avgiften opphørte etter få år uten at det førte til åpen konflikt mellom det norske og det skotske kongedømmet. Tvert imot ble de politiske båndene mellom dem styrket på tradisjonelt vis da den norske tronfølgeren Eirik Magnusson i 1280 ble gift med den skotske prinsessen Margreta. Deres 6-årige datter, Margreta, ble anerkjent som skotsk dronning da den skotske tronen sto ledig i 1291. Samtidig ble det avtalt giftemål mellom den norske prinsessen og den engelske tronarvingen. Hele avtaleverket falt imidlertid i grus da den vesle jenta døde på overfarten til Skottland. De norske initiativene i Skottland gikk senere stort sett ut på å fremme krav om innbetaling av årsavgiften for Sudrøyene, i tillegg til ulike økonomiske krav som den norske kongen hevdet i samband med at Margreta var blitt anerkjent som skotsk dronning. Bortsett fra at kong Eirik giftet seg andre gang med en sønnedatter av en skotsk tronkandidat, betydde denne norske politikken overfor Skottland lite på lang sikt.

Avtalen i Perth var en merkestein for den norske kongemaktens kontroll i vest. Fra en konkurrerende makt fikk

²⁴ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 131-132, 262-263.

kongen garantier om herredømme over viktige områder, samtidig som han måtte avstå fra noen områder. Så lenge ikke andre krefter utfordret ham, som på Grønland og Island, evnet den norske kongen å hevde overhøyhet over oversjøiske områder. Hvis han måtte bekjempe andre fyrster derimot, hadde hendelsene i siste halvdel av 1200-tallet avslørt at den norske kongemakten ikke hadde militære ressurser eller andre ressurser til å hevde overhøyhet, og særlig gjaldt dette når rivalene befant seg geografisk nærmere de omstridte områdene, slik tilfellet var med den skotske kongen. Når heller ikke den lokale befolkningen med høvdingene i spissen sluttet opp om den norske kongen, ble det nærmest umulig å opprettholde norsk kontroll.

Like fullt hadde nordmennene greid å bevare herredømmet over Orknøyene. Sammen med islendingers og grønlandingers hylling av den norske kongen som sin herre, innebar avtalen med skottene at den norske kongemaktens vesterhavsvælde ble konsolidert. Skattlandssystemet på slutten av 1200-tallet kan best beskrives som resultatet av et flere hundre års forhold mellom den norske kongen og innbyggerne i området der det ytre landnåmet hadde funnet sted. På grunn av oppfatningen om en felles fortid ble innbyggerne i de gamle norske utbygdene oppfattet som kongens potensielle eller reelle undersåtter. Det norske skattlandssystemet var basert på tradisjon, lov, rett og gjensidighet, og ivaretok så vel kongemaktens som det lokale aristokratiets interesser.

Men kongedømmet hadde ikke bare interesse av områder over havet i vest. Også fastlandsterritoriet forsøkte nordmennene å utvide.

Den norske kongen regjerte ikke bare over Norge og nordmenn. I Landsloven fra 1274 het det at bare én person skulle «være konge over alt Norges kongevælde, både innenlands og likeså (over) skattlandene». Leidangsplikten ble i samme lov slått fast til også å gjelde skattlandene. På tross av at lovgiving og de politisk-institusjonelle rammene mellom konge og undersåtter varierte innenfor dette veldet, kommer det klart frem flere steder i loven at ut fra det vi kan kalle datidens statsrettslige forestillinger, utgjorde det geografiske området Norge og skattlandene en enhet overfor omverdenen. Det samlede kriteriet var at hele befolkningen var underlagt den norske kongens riksstyre («ríkisstíorn»). Landsloven slo fast den norske kongens velde på slutten av 1200-tallet. Hovedterritoriet i dette veldet, Norge, var imidlertid ikke en fast størrelse. Den norske kongemakten var interessert i å utvide Norge, eventuelt bruke området som utgangspunkt for å legge nye områder under seg. Konkurrentene i denne ekspansjonspolitikken fantes i sør, den danske kongemakten, i øst, den svenske, og i nord, det russiske storfyrstedømmet i Novgorod, som hadde Karelen under seg.

Trolig hadde norske konger helt siden Harald Gråfells tid gjort krav på finneskatt og kontroll med vareproduksjon og handel i håloygjarlenes gamle interesseområde, som strakte seg helt fra Namdalen til Kvitsjøen. Kong Harald og de nærmeste ettermennene engasjerte seg i handels- og herjingsferder til Kvitsjøen, enten de selv deltok eller de bare bidro med kapital. Sannsynligvis fra Olav Haraldssons tid hadde den norske kongen dessuten forbeholdt seg retten til oppkjøp av «all klovare», det vil si pelsverk, nord for Namdalen. Med utgangspunkt i en rettarbot fra kongene Sigurd, Øystein og Olav Magnussønner, mener mange at dette må ha vært et kongelig regale alt i Olav Haraldssons regjeringstid.

Så langt øst som til Kolahalvøya strakk imidlertid det norske kongedømmet seg ikke. Kongens mål var å hevde retten til å handle med og ta skatt av samene, den folkegruppe som dominerte Finnmarka. I vid betydning omfattet Finnmarka også det store området fra Malangen til Kolahalvøya i tillegg til det vidstrakte skogslandet som i dag ligger innenfor de svenske lappmarkene, men som da var bosatt av samene. Skattekravet i denne perioden gjorde imidlertid ikke samene til den norske kongens undersåtter på linje med nordmenn.

For å styrke innenlandsk kontroll og fortjeneste på eksporthandelen innskrenket det norske riksstyret handelsretten for utlendinger i 1282. Reaksjonen på dette var et forbund mellom tyske østersjø- og nordsjøbyer, først og fremst Lübeck og de andre opprinnelige såkalte vendiske byene Rostock, Wismar og Stralsund, sammen med territorialfyrster i området. Den danske kongen sluttet seg også til. Det ble innført blokade av Norge, og landet var tvunget til å søke fredsforhandlinger. Den svenske kongen meklet frem en forlikdom i Kalmar der Norge ble pålagt å betale en drøy erstatning og ellers likestille utenlandske kjøpmenn med innenlandske når det gjaldt handel i norske byer og markedsplasser. I en norsk rettarbot fra 1294 ble dette stadfestet samtidig som utenlandske kjøpmenn fikk forbud mot å seile nord for Bergen. Alliansen fra 1280-årene avslørte at de nordtyske byene allerede på denne tiden kunne slutte seg sammen for å fremme sine økonomiske interesser. Den blir sett på som en viktig milepæl på veien mot det forbundet som kom til å øve så stor innflytelse i Norden i senmiddelalderen: Hansaforbundet.

En gang mellom 1268 og 1282, kanskje i 1273, fastsatte visstnok en norsk-svensk kommisjon en grense mellom de to kongedømmene i det tilstøtende landskap fra Götaelv i sør til norsk Jemtland og svensk Ångermanland i nord. Det var imidlertid ikke en grensetrekking i moderne forstand. Det som ble gjort, var å peke ut punkter i terrenget som, dersom de ikke var naturlige grensemerker som vassdrag, ble merket med steiner, påler eller liknende.

Den urolige situasjonen i Danmark ga den norske kongen spillerom for å ekspandere på den danske kongemaktens bekostning. Det nærliggende målet var Halland, det daværende nordligste grenselandskapet for det danske kongedømmet. En eventuell kontroll med Halland ville gi fordeler for den norske kongen utover det å oppnå kontroll over et nytt område. Områdene rundt Kattegat og Øresund fikk økende økonomisk betydning i perioden. Det skyldtes sildefisket ved kysten av Båhuslen og Skåne, det store internasjonale markedet i sistnevnte område og den voksende handelssjøfarten mellom Nordsjøen og Østersjøen. En viktig del i dette bildet var også den stadig sterkere rollen som nordtyske områder spilte i nordisk handel, ikke minst Lübeck. Det var politiske, strategiske og økonomiske grunner til den norske kongemaktens ekspansjonsvilje i regionen, og det langsiktige målet kan ha vært Skåne. Kontroll over hele eller deler av denne regionen kunne gi inntekter. Den norske kongemakten påla for eksempel utførselstoll for fangsten

til utlendinger som deltok i fisket i Båhuslen.

Også svenskene ville imidlertid ha et ord med i laget. Frem til midten av 1200-tallet grenset det norske og det danske kongedømmet til hverandre gjennom Båhuslen og Halland. Mellom disse landskapene oppnådde da de svenske makthaverne kontroll med et lite område som ga dem kontakt med havet. Dermed hadde den svenske byen Lödöse, som lå et stykke opp i landet langs Götaelv, fått en utskipingshavn. For svenskene gjaldt det å trygge og helst utvide denne korridoren mot vest - og på lang sikt endte denne politikken med at både Båhuslen og Halland ble svenske områder - men først og fremst å hindre at verken nordmenn eller dansker ble for mektige i området. Den svenske riksstyrreren Birger jarl ville for eksempel ikke la kong Håkon Håkonsson få kontroll over Halland og dermed beherske områdene på begge sidene av den svenske korridoren i vest. Jarlen opptrådte derfor som mekler mellom den norske og danske kongen, der han ifølge den partiske Håkonssagaen «helte vel mye til danskekongens side».

Den norske ledelsen styrket nærværet i området ved å bygge ut Marstrand og anlegge en borg, Ragnhildsholm, ved sørgrensen for kongeriket. Overfor Danmark brukte den norske kongen dessuten våpenmakt som ren styrkedemonstrasjon ved forhandlingsmøter, også i militære operasjoner i den danske kongens rike. Typisk var det som skjedde i 1250-årene. Da den danske kongen ikke var villig til å pantsette Halland til den norske kongen for en del av en skadeerstatning, sendte kong Håkon leidangsflåten sin til Halland med ordre om at troppene skulle «herje landet og ødelegge både med ild og våpen», slik det heter i Håkonssagaen. Skal en tro den samme sagaen, dro nordmennene «gjennom landet og drepte folk og brente bygder hvor de kom». Da hærferden var over, delte troppene hærfanget mellom seg etter kongens råd, helt i tråd med datidens militære kodeks. Felttog var ment som et anslag mot den danske kongens interesser, samtidig som det betydde gevinstmuligheter for de norske troppene. Dessuten oppfylte kong Håkon gjennom felttoget også én av sine viktigste oppgaver som konge, nemlig å føre mennene sine i krig.

Større kontroll enn i 1250-årene fikk aldri Håkon IV. Kongen slo imidlertid inn på en ny vei for å vinne innflytelse i Danmark. Han inngikk forlik og allierte seg med danskekongen og fikk sønnen Magnus gift med en dansk kongedatter, Ingeborg. Samtidig ble den svenske kongen gift med en søster av Ingeborg. Slik fikk både den norske og den svenske kongemakten mer direkte interesser i Danmark ettersom de to danske kongsdøtrene var arvinger til et stort gods etter den avdøde faren, kong Erik Plogpenning (1241-50). Ved siden av de rent økonomiske interessene som lå i dette arvespørsmålet, innebar ekteskapene politiske muligheter.

Arvespørsmålet forble uløst gjennom mange år og var derfor en kime til spenning mellom Norge og Danmark i lang tid. Situasjonen ble tilspisset i 1286 da den danske kongen Erik Klipping (1259-86) ble myrdet. En gruppe opposisjonelle danske stormenn ble, med rette eller urette, dømt for drapet. De søkte og fant støtte hos den norske kongen og allierte seg med ham. En av disse stormennene var greven over Nord-Halland, og ved hjelp av norsk støtte etablerte de danske fredløse stormennene seg i det landskapet. Dermed ble området unndratt den danske kongens kontroll og kom i stedet under den norske kronen. Gjennom alliansen med de danske stormennene oppnådde dermed det norske kongedømmet en kontroll over den nordlige delen av Halland, som det tidligere ikke hadde hatt. Borger ble bygd på territoriet, og området var utgangspunkt for fremstøt mot den danske kongen og hans tilhengere, både fra de danske fredløses og fra norsk side. Dessuten økte kontrollen og innflytelsen over skipsfarten til og fra Nordsjøen. Etter flere års krigføring ble det i 1295 inngått en våpenstillstand som var fordelaktig både for nordmennene og for de danske fredløse. Den neste store nordiske styrkeprøven kom i de to første tiårene av 1300-tallet.

Problemet med underhold for brødre av en regjerende konge ble i alle de tre nordiske rikene oftest søkt løst gjennom å tildele dem deler av kongeriket, gjerne i form av hertugdømmer. Formelt var kongen den øverste herren og hertugene hans vasaller. I praksis fikk imidlertid en hertug fulle kongelige rettigheter innen territoriet sitt, og det gjorde ham i stand til å konsolidere og eventuelt bygge ut maktposisjonen sin. Og ut fra samtidens maktstrukturer var det ingen selvfølge at en konge kunne tukte en egenmechtig hertug. Hertuger og andre fyrster av dynastiet kunne derfor i realiteten være tilnærmet uavhengig av kongen.

Fra midten av 1280-tallet av var Norge delt mellom Magnus Lagabøtes sønner, kong Eirik II og hertug Håkon. Hertugen opptrådte dessuten som tilnærmet likeverdig partner med kongen i utenrikspolitikken. Det kom aldri til konflikt mellom kong Eirik og hertug Håkon, noe som sto i kontrast til forholdet mellom konger og hertuger i de to andre nordiske rikene. I Danmark gikk den sørligste delen av kongedømmet, Sønderjylland, gradvis tapt for kongemakten og ble i stedet langt på vei et selvstendig fyrstedømme under en sidegren av kongehuset.

I Sverige hadde kong Magnus Birgersson Ladulås (1275-90) i sin tid fordrevet den eldre broren fra tronen. Da han selv fikk flere sønner, visste derfor Magnus Ladulås av egen erfaring at dynastiet rommet en latent tronkonflikt, som kunne eksplodere kanskje alt i hans levetid og i hvert fall etter hans død. Den svenske kongen grep derfor til datidens vanlige tiltak for å forebygge en mulig slik konflikt. Han fikk sin eldste sønn, Birger, valgt til konge alt i sin egen levetid for å sikre sønnens fremtidige kongedømme overfor brødre og andre mulige utfordrere. Dessuten var det et relativt utilslørt fremstøt for arvekongedømmet fra den regjerende kongens side. Samtidig med at Birger ble valgt til konge og farens etterfølger, fikk broren Erik hertugtittel. Den samme rangen fikk senere en tredje sønn, Valdemar.

Kong Magnus' tiltak for å opprettholde freden i riket skulle imidlertid vise seg for svake til å temme de innebygde maktpolitiske spenningene i det svenske riket. Få år etter at de tre brødrene var blitt myndige, brøt det ut en åpen konflikt om herredømmet i det svenske riket da de to svenske hertugene, med Erik som leder, gjorde opprør mot broren kong Birger (1290-1318). Opprøret innledet flere års blodig og bitter konflikt i Sverige. Det svenske topparistokratiet grupperte seg rundt henholdsvis kongen og de to hertugene, men også nabomaktene ble trukket inn. Konfliktene i Sverige skulle få store ringvirkninger for hele Norden.

Selv om alliansene som vanlig skiftet, er det mulig å trekke frem hovedlinjene i allianstrukturene. De grunnleggende motivene for valg av alliansepartner var ønske om kontroll over landområder og menn, foruten at selve tronfølgespørsmålet i alle tre rikene fikk økende betydning i løpet av striden. I Magnus Ladulås' regjeringstid ble det gjennom ekteskapsavtaler mellom det svenske og det danske kongehuset smidd en allianse som kom til å vare rundt tjuve år, en uvanlig lang periode i denne sammenheng. Den svensk-danske forståelsen isolerte til en viss grad den norske kongen og tvang ham til å støtte opposisjonelle stormenn, ikke bare i Danmark, men også i Sverige dersom han skulle nå målene sine i den nordiske politikken. Det viktigste var fremdeles å sikre Halland for den norske kronen.

Mens det fremdeles var fred mellom ham og brødrene, hadde kong Birger Magnusson i Sverige brutt med det svenske riksstyrets lange pro-danske linje og i stedet inngått en freds- og forbundstraktat med kong Håkon. En viktig del i avtalen var at hertug Erik Magnusson ble forlovet med Håkon V's datter Ingeborg. Da striden mellom konge og hertuger brøt ut i Sverige, så kong Håkon og rådgiverne hans seg imidlertid best tjent med å støtte hertugene. Og så lenge den norske kongen ikke var villig til å oppgi alliansen med hertugene, var kong Birger tvunget til å søke støtte hos sin danske svoger, kong Erik Menved (1286-1319). Bak den danske kongens valg av alliansepartner lå ønsket om å vinne kontrollen tilbake over Nord-Halland og å knekke de opposisjonelle danske stormennene som var alliert med den norske kongen. Kong Erik førte samtidig en målbevisst politikk for å utvide maktområdet sitt østover langs Østersjøen. Som alltid i perioden, var et viktig middel i en slik politikk å knytte fyrster og stormenn i området til seg som vasaller. Erik Menveds politikk førte derfor til at også enkelte nordtyske fyrster, som greven av Holstein og fyrsten av Mecklenburg, ble involvert i den nordiske striden. Dette engasjementet skulle få langsiktige virkninger på nordisk politikk.

Fra dansk historikerhold har det dessuten vært hevdet at Erik Menved i tillegg arbeidet for å samle alle de tre nordiske kronene under ett dynasti. Kong Erik hadde ingen sønn som kunne følge etter ham på tronen. For å hindre at hans intrigante bror, hertug Kristoffer, skulle bestige den danske tronen etter ham, presset den danske kongen på for et ekteskap mellom kong Birgers sønn Magnus og Håkon V's eldstefødte datter Ingeborg. Et ekteskap mellom disse to kunne gi avkom som var mulige tronpretendenter til alle de tre nordiske tronene. For Norges del var det i den forbindelse avgjørende at også kong Håkon, ikke bare den danske kong Erik, var sønnløs. Endringen av den norske tronfølgeordenen i 1302 til fordel for dattersønner av kongen, avslører at kong Håkon og kretsen rundt ham på dette tidspunkt vurderte det som en realistisk mulighet at den norske kongen ikke ville få en sønn som tronarving. Og troløvingene for den vesle Ingeborg Håkonsdatter skiftet i tråd med farens allianser; hun ble i tur og orden forlovet med både hertug Erik og kong Birgers sønn. Håkon V og hans menn var altså klar over hvilke interesser som sto på spill i valget av ektefelle til kongens døtre.

Den viktigste årsaken til at kong Håkon V flere ganger brøt med hertugene og nærmet seg motpartiet, var åpenbart at han innså at hertug Erik drev sitt eget spill, uavhengig av interessene til den norske kongen. Hertugen ser ut til å ha hatt den svenske og den norske tronen som mål, med broren Valdemar som lojal støttespiller. For å sikre lojaliteten fra hertug Eriks side brukte kong Håkon datidens viktigste middel i den forbindelse: tildeling av land og borger. Hertugen fikk tildelt den sørligste delen av Båhuslen som len i tillegg til Nord-Halland, det sistnevnte landskapet hadde kong Håkons danske støttespiller vært tvunget til å overlate til den norske kongen på grunn av danske angrep. Hertug Erik fikk dessuten gjennom riksdeler i Sverige kontrollen over de svenske landskapene som grenset til hans norsk-danske besittelser. Dette mellomnordisk riket ble en ypperlig base for hertugens høye politiske spill. En viktig årsak til hertugens suksess var dessuten at en så stor del av de svenske stormennene sluttet opp om hertugpartiet, noe som utvilsomt skyldtes at hertug Erik fremsto som den dyktigste av de nordiske fyrstene i maktkampen. Også enkelte norske stormenn sluttet seg til hertug Erik i de periodene han var i konflikt med kong Håkon.

Datidens politiske mekanismer bidro dermed til at en opprinnelig innenlandsk kamp om den svenske tronen i begynnelsen av 1300-tallet hadde utviklet seg til en strid mellom en dansk-svensk og en norsk-svensk allianse om herredømme i Norden på lengre sikt. Etter en del frem og tilbake ble alliansebandene mellom Håkon V og hertugene Erik og Valdemar bekreftet i 1312 ved at hertug Erik ble gift med Ingeborg Håkonsdatter, mens broren Valdemar fikk Eirik II's datter, som også het Ingeborg. På dette tidspunktet ser det ut til at de norske styresmaktene hadde slått inn på en mer forsiktig utenrikspolitikk i Norden. Hertug Erik hadde avslørt seg som en upålitelig alliansepartner, og uten lojale, mektige støttespillere i de andre nordiske rikene manglet nordmennene tilstrekkelig militære ressurser til å fortsette den aggressive politikken overfor nabolandene. Resten av sin regjeringstid forsøkte Håkon V øyensynlig å kombinere dynastiets interesser i spørsmålet om tronfølgen i landet, spesielt da dattersønnen Magnus ble født i 1316, med et mål om å verne rikets politiske interesser i de utenrikspolitiske brottsjøene som den nordiske politikken skapte.

Den nordiske politiske scenen på 1310-tallet gjorde det imidlertid umulig for Norge å isolere seg fra utviklingen i Sverige og Danmark. Til det var de tre rikene blitt for mye vevd inn i hverandre dynastisk og politisk. Striden i Sverige endte ikke før hertugene Erik og Valdemar sultet ihjel i kong Birgers fangenskap i 1318 og Birger selv to år senere døde i landflyktighet i Danmark etter å ha blitt fordrevet av hertugpartiet innen det svenske aristokratiet. Både kong Håkon i Norge og kong Erik i Danmark var døde året før. For å fylle det maktvakuemet som var oppstått, og slik sikre posisjonen sin i det svenske riket, valgte hertug Eriks svenske stormannstilhengere den norske tronarvingen Magnus Eriksson til svensk konge i 1319.

Svenskene valgte den treårige Magnus Eriksson vel vitende om at de dermed også valgte kongefellesskap med nordmennene, men det lå ingen aktive unionsbestrebelse bak svenskenes handlemåte. Situasjonen som åpnet for det norsk-svenske kongefellesskapet var en frukt av foregående års nordiske politikk, men valget i Sverige ble foretatt for å løse et innenlandsk styringsproblem. Fra norsk side var det lite en kunne gjøre for å hindre at den norske

tronarvingen ble satt på den svenske tronen. Både kong Håkon og stormennene i Norge søkte imidlertid å sikre interessene sine overfor det kommende kongefelleskapet de innså ville komme da kong Birger led nederlag i Sverige. På kongens dødsleie i slutten av april 1319 utstedte åtte av kong Håkons nærmeste rådgivere en erklæring der de lovte å overholde kongens bestemmelser om kongearv og riksstyre med mer, å stå sammen til styrke for riket og dets rette arving, og ikke å dra inn utlendinger til å ha slott, sysler eller annen myndighet over den norske kongens undersåtter.

Norske historikere har gjennomgående villet se en på rikets vegne bekymret kong Håkon som initiativtaker til kunngjøringen fra de åtte rådgiverne. Brevet har også vært oppfattet som utslag av en mer isolasjonistisk linje i norsk utenrikspolitikk på 1310-tallet, ikke minst forbudet mot utlendinger i norske ombud. Et slikt krav var imidlertid ikke noe særnorsk fenomen i samtiden, men et levende program for de innenlandske stormennene i alle de tre nordiske rikene, ja, for alt innenlandsk aristokrati i datidens Europa. Innenlandske stormenn bekjempet kongens bruk av utlendinger i riksstyret av frykt for å bli skjøvet til side av personer som ikke delte deres grunnleggende interesser, men i stedet var redskaper for en egenmektig kongemakt. Både den danske og den svenske kongen brukte i utstrakt grad utlendinger som rådgivere og i andre tjenester, noe heller ikke den norske kongen var fremmed for.

Punktet om utlendinger i kunngjøringen fra april 1319 må derfor i først rekke ha vært ført frem av de åtte stormennene på egne og sine standsfellers vegne. Kong Håkon kan ha vært redd for at stormennene ikke ville anerkjenne dattersønnen Magnus som norsk konge, fordi de fryktet for at kongefelleskapet med Sverige ville føre til at utenlandske stormenn kom inn i norsk riksstyre, først og fremst svensker, men - på bakgrunn av svenske kongers og hertugens forvaltningspraksis - dernest tyskere. Forbudet kan derfor primært ha vært en konsesjon til det norske aristokratiet for at de skulle slutte opp om kong Håkons dynastiske politikk. Samme motiv lå sannsynligvis bak hos kongen da han avkrevde hertug Erik et tilsvarende løfte i den endelige avtalen mellom dem i 1310.

Da Håkon V døde 08.05.1319, sluknet Sverreætten på mannssiden. Tronarvingen var tre år og befant seg utenfor landets grenser. Det var derfor de verdslige stormennene som alene måtte føre den norske riksskuta inn i en ny og ukjent situasjon. De norske og svenske stormennene som møttes til forhandlinger om det politiske fellesskapet i Oslo forsommeren 1319, hadde en vanskelig oppgave foran seg. Ingen av landenes politisk-institusjonelle system, det vi med et moderne ord kan kalle «konstitusjon», hadde regler for hvordan kongefelleskap med et annet land skulle fungere i praksis. Resultatet ble en avtale som skulle gjelde så lenge kongen var umyndig. Avtalen viste klart at verken norske eller svenske stormenn ønsket et politisk fellesskap tettere enn nødvendig. Det var ikke snakk om å bygge en «union», men å fastlegge retningslinjer for hvordan Magnus Eriksson skulle kunne fungere som respektiv norsk og svensk konge. Dette var helt nødvendig i en tid da statsmakten i så høy grad ble legemliggjort av kongen. Kongen skulle være det eneste som var felles, men han skulle opptre som henholdsvis norsk eller svensk konge med fast regulerte og like lange opphold i hvert land. De to naborikene lovte dessuten hverandre støtte og hjelp.

Etter at nordmenn og svensker var blitt enige i Oslo i slutten av juni 1319, ble den treårige Magnus Eriksson valgt til svensk konge 8. juli. I august kom den nye kongen til Norge og ble hyllet på Haugating, det gamle kongehyllingstinget ved Tønsberg. Hyllingsstedet signaliserte Oslofjordområdets økte politisk betydning som følge av at kongen også var svensk konge.

Magnus ble gravlagt i Franciskanerklosteret i Bergen.²⁵

(Barn IV:11, Far VI:41, Mor VI:42)

Gift 11.09.1261 i Bergen med neste ane.

Barn:

Eirik II Magnusson av Norge. Konge. Født 1268. Død 1299.

Konge av Norge 1280 - 1299.

Eirik ble kronet i Bergen i 1280, 12 år gammel. Formynderstyre av baroner og hirdembetsmenn fram til kongen ble myndig, visstnok i 1282.

En følge av den store politiske betydningen de kongelige dynastiene nå hadde fått, var de tidlige giftermålene. Sønn til Magnus Lagabøte, den stakkars vanføre Eirik som ble kalt Prestehater, ble alt 12 år gammel i 1281 formælet med den 20 år gamle skotske kongsdatteren Margrete. Sine dynastiske plikter løste den meget unge og svake Eirik ellers ulike bedre enn man hadde rett til å vente. Alt først på året 1283, da Eirik var knapt 15 år, fødte hans dronning en datter. Dronning Margrete døde dette året, og Eirik giftet seg i 1293 igjen med den 15-årige Isabella, datter av den skotske tronarvingen Robert Bruce.²⁶

Håkon V Magnusson av Norge. Født 1270. Død 08.05.1319 på Tunsberghus. (Se IV:11).

²⁵ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 131. Cappelen's Norges Historie, Bind 3, side 454; Bind 15, side 173. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 139-141, 148-156. Norsk Biografisk Leksikon, Bind IX (1940), side 36-40. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 349. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 829. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52.

²⁶ Cappelen's Norges Historie, Bind 3, side 454; Bind 15, side 173.

V:22 mf mf m

Ingeborg Eriksdatter. Dronning. Født omkring 1244. Død 1287.

I 1260 ble det planlagt å få Magnus gift med Ingeborg, datter til den i 1250 myrdede danske konge Erik Plogpenning og dennes tyskfødte dronning Jutta av Sachsen. Frieriet ble fremført først hos hennes morfar, hertug Albrecht, dernest i 1261 hos hennes danske formyndere. Hun ble så hentet i Danmark av biskop Håkon og andre norske høvdinger i juli 1261, uten at noe formelt samtykke fra den danske konge forelå. Muligens ble det handlet så hurtig fordi Birger jarl i Sverige ønsket å få henne gift med en av sine sønner. Bryllupet sto så i Bergen med stor stas, og den 14.09.1261 ble begge kronet av erkebisp Einar.

Alv Erlingsson var sønn av Skule Bårdssons søstersønn, dvs. en tremening av kong Magnus Lagabøte. Han var altså barnebarn til Ingeborg Baardsdatter og Alv av Tornberg. Etter kongens død fikk herr Alv en storhetstid som enkedronning Ingeborgs yndling og redskap. Hun var en stridbar og initiativrik dame som 17 år gammel lot seg bortføre av Håkons menn. Det kan være et spørsmål om den meget fredsommelige Magnus i alle deler svarte til Ingeborgs smak. I hvert fall hadde han gjennom 20 år aldri klart å få hennes farsarv utbetalt, uten at han lot dette føre til åpen strid. Det var hennes fars brorsønn, Erik Klipping som da var konge i Danmark, som ikke ville utlevere hennes farsarv.

Ingeborg synes å ha vært kvinne for å prege toppolitikken etter mannens død. Det er påtagelig at det nå endelig skulle settes fart i sakene, både om farsarven og om de grådige norske bispene. Til dette formål passet den kjekke herr Alv ulike bedre enn den spake Magnus Lagabøte.

I forholdet til danskekongen ble nå også hans forbundsfelle Lübeck øyensynlig innblandet. Tyske kjøpmannsvarer ble beslaglagt i Bergen i 1283. Alv Erlingsson, baron og sysselmann i Borgesysla, opererte i 1284 og 1285 fra sin private borg Isegran ved det nåværende Fredrikstad, mot både danske, tyske og frisiske kjøpmannsskip, og herjet på de danske kystene. Det er sikkert at Alv i dette hadde støtte ikke bare hos dronningen, siden han ble forfremmet til jarl «for å verge Norges rike».

Den norske dristigheten ble meget lite lønnsom for kongedømmet, hvem som nå var ansvarlig for den. Et forbund av tysk-pommerske byer, nordtyske fyrster og kong Erik Klipping tvang Norges konge til å akseptere en voldgiftsdom i Kalmar i 1285. Nordmennene måtte betale 6000 mark sølvmynt i erstatning - ett års skatteinntekter - foruten tilbakebetaling av beslaglagt gods og andre innrømmelser. Dronning Ingeborgs arv ble ikke nevnt.

Den daværende hertug Håkon var i mellomtiden, i 1284, blitt myndig. Han, og den krets som samlet seg om ham i hertugdømmet, så med gremmelse på Ingeborgs og herr Alvs eventyrligheter, og tok uttrykkelig avstand fra krigstiltakene mot tyskerne. Motsetningen til Alv, som var sysselmann innen Håkons hertugdømme, slo ut i lys lue da Ingeborg døde i mars 1287. Alv gjorde opprør, fanget og drepte hertugens borghøvedsmann i Oslo, Hallkjell Krøkedans. Opprøret var sikkert nok en reaksjon på forsøket på å begrense eller frata Alv hans maktstilling. Opprøret mislyktes. 260 mann av Alvs «sveitunger» ble drept. Alv selv søkte tilflukt i Sverige. Han endte sine dager «på steile og hjul» ved Helsingborg.

Disse begivenheter kan ikke ha unngått å gjøre et sterkt inntrykk på hertug Håkon, som var 13-17 år da de foregikk. Og det var ikke minst dem han siktet til i 1308.²⁷

(Barn IV:11, Far VI:43, Mor VI:44)

Gift 11.09.1261 i Bergen med forrige ane.

Generasjon VI

VI:33 mf ff ff

Olav Mok. Sysselmann på Hedmark. Død omkring 1224.

I Håkon Håkonssons saga skildres kampene mellom birkebeiner og ribbunger i 1224. Det fortelles at ribbungene kom uforvarende over Olav Mok, kongens frende, mens han var i bryllup på gården Leyrin (Løren) i Sørum og tok ham til fange mens alle hans menn, herav 20 hirdmenn, ble drept. Olav kom seg bort, samlet nye folk og tok kampen opp mot overfallsmennene, men ble drept kort etter. Det berettes videre at kongen da han fikk høre om drapet, beklaget dette meget, og i denne forbindelse opplyses at Olavs farmor var datter av kong Harald Gille og at hans farfar het Áli (Aale) Varg og var lendmann på Romerike. Olav Mok omtales forøvrig allerede i 1218 som sveitehøvding og ble samme år sysselmann på Hedmark.

Når Olav, som hadde syssel på Hedmark, deltok i bryllupet på Leyrin, kan man vel gå ut fra at han var beslektet eller besvogret med ætten der. Nå hørte Leyrin på 1400- og 1500-tallet til Sudreim-godset og var sikkert en av ættens

²⁷ Henning Sollied: Kildekristiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST, Bind VIII (1942), side 131. Cappelen's Norges Historie, Bind 3, side 437-439. Norsk Biografisk Leksikon, Bind IX (1940), side 36. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 340. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 897. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52.

gamle odelsgårder.

Sudreim gård på Romerike nevnes i kildene med sikkerhet først i et brev av 1331 (DN I 213) hvor fremgår at gården tidligere hadde vært residens for Hr. Havtore Jonsson. Det er da etter omstendighetene heller ingen grunn til å tvile på at den også i sin tid tilhørte hr. Havtores far, baronen hr. Jon Raud Ivarsson.²⁸

(Barn V:17, Far VII:65)

Gift

Barn:

Ivar av Skedjuhof. Levde 1224. (Se V:17).

VI:35 mf ff mf

Alv Erlingsson d.e. av Tornberg. Lendmann på Ringerike. Levde 1200. Død omkring 1240.

Alv var en mektig opplandsk høvding. Han var lendmand på Tornberg (Tandberg) i Norderhov på Ringerike, Buskerud, og hans far het Erling. Skule Baardsson var hans svoger.

Han var 1220 - 1231 Skules sysselmann på Søndmør, bodde i Borgund by, og nevnes som en av Varbelgernes førere.

Fra 1232 hadde neppe Skule Baardsson en reel maktposisjon som tilsa at han kunne holde tredjedelen av landet. Sagaen regner opp de mektige menn som sto på Skules side under riksmøtet i 1233 i Bergen mellom Skule og kong Håkon, da krav om reduksjon av jarledømmet først ble reist. Kretsen omfattet bl.a. Alv Erlingsson av Tornberg på Ringerike.

I 1239 var Alv blandt Skules ivrigste tilhengere, da denne ville anta kongenavn, og innstevnet da de beste bønder fra hele Trøndelag til Øreting.

Han deltok i hertug Skules oppstand i 1240 og var en av Skules beste høvdinge under kampene med Birkebeinerne som ble slått det året. Da han ikke nevnes senere, døde han antagelig kort tid senere.²⁹

(Barn V:18)

Gift 1221 med neste ane.

Barn:

(Ragndid/Gudrun) Alvsdatter. (Se V:18).

VI:36 mf ff mm

Ingeborg Baardsdatter fra Rein.³⁰ Levde fra 1205 til 1240.

(Barn V:18, Far VII:71, Mor VII:72)

Gift 1221 med forrige ane.

VI:41 mf mf ff

Håkon IV (Håkonsson) av Norge. Konge. Født 1204 på Falkenberg, Eidsberg. Død 15.12.1263 på Orknøyene.

Konge av Norge 1217 - 1263.

Håkon, angivelig en sønn til Håkon III Sverresson, ble født sommeren 1204, noen måneder etter Håkons død, på Folkingsborg, Eidsberg i Borgesyssel. Baglerne var herrer i Viken dengang, så det gjaldt å være forsiktig og ikke la dem få rede på at det var født en sønnesønn av kong Sverre. Selve fødselen foregikk i all hemmelighet, kun en prest som Inga bodde hos, visste hvem gutten var. Men da et år var gått, fant Traand prest og Inga det rådelig å komme bort med ham, de fór til Oplandene og fikk der noen gamle birkebeinere til å fare over fjellet med ham til Nidaros, midt på den hardeste vinteren.

I samråd med bergensbiskopen utpekte birkebeinerhirden til ny konge den 4-årige Guttorm, sønn av Sverres avdøde sønn Sigurd Lavard. Formynderne ble en krets av yngre, ærgjerrige høvdinge. Sønn av Sigurd Munns datter Cecilia, Håkon med det megetsigende tilnavnet «galen», ble leder av hirden og hæren. Han var en typisk kriger og

²⁸ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 114-115, 261-263. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 95.

²⁹ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 130-132, 262-263. Cappelen's Norges Historie, Bind 3, side 200. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 348. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 812. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 95.

³⁰ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 130-132. NST Bind XIV (194?), side 119-129, 262-263. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 348. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 813. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84, 95.

ikke rette mann til å skape forsoning mellom de tidligere motstanderne. Baglerne på sin side samlet seg igjen i Danmark om en angivelig sønn av Magnus Erlingsson, Erling Steinvegg. Reisningen ble aktivt støttet av danskekongen Valdemar Seier (1202-41), som vel så en mulighet til å gjenvinne det gamle danske herredømmet i Viken, hvor baglerne nå igjen gjorde seg til herrer.

Guttorm Sigurdsson døde i Nidaros samme år. Håkon Galen, støttet av birkebeinerhirden, ville bli hans etterfølger, men måtte vike plassen for sin halvbror, Inge Bårdsson, Cecilias ektefødte sønn med Sverres trønderske lendmann Bård Guttormsson på Rein. Dette ble drevet igjennom av erkebiskop Eirik og trønderbøndene. Håkon ble militær leder og overtok styringen av Vestlandet, mens Inge for det meste holdt seg i Trøndelag. I striden som fulgte, hadde birkebeinerne sin støtte i disse landsdelene, mens baglerne holdt til i Viken som på Sverres tid. Det lyktes ingen av partene å engasjere bredere folkegrupper i åpen kamp. Kampen ble nå ført av profesjonelle hærflokker.

Tidlig på året 1206 kom birkebeinerne frem til Nidaros, til kong Inge Baardsson med Håkon, og både kongen og siden jarlen Haakon Galen tok vel imot gutten og anerkjente ham som kongesønn. Sagaen har en rekke fortellinger om hvor tidlig ute han var og hvor godt han kunne svare for seg, helt fra han var tre år gammel og for noen dager var kommet i baglernes vold i Bergen.

Da Erling Steinvegg døde i 1207, ble biskop Nikolas' søstersønn, Filippus Simonsson, ny baglerkonge med støtte fra biskop Nikolas og bøndene, men mot hærfolkenes vilje. Vi kan altså merke oss at både birkebeinerne og baglernes kongevalg endte med seier for kandidater som ble støttet av kirke og bønder, mot hird og hær. Fredsbehovet i brede lag av befolkningen var blitt så stort at de profesjonelle krigerne måtte finne seg i å bøye av for bøndenes ønsker. Uten faste ytelser fra bondesamfunnet ville det være umulig å fortsette striden. Og sommeren 1207 tok den nye erkebiskopen, Tore, og biskop Nikolas initiativet til å forlike partene. Endelig forlik ble inngått i Kvitsøy i Ryfylke høsten 1208.

Grunnlaget for forliket i Kvitsøy, som førte til forsoning mellom partene, var en reell tredeling av land og inntekter mellom kong Inge, Håkon Galen som hadde fått jarletittel, og kong Filippus som fikk Sverres ektefødte datter Kristin til hustru. Med dette forliket ble grunnlaget lagt for den fredelige middelalderstaten, og da Håkon Galen døde i 1214, overtok kong Inge også hans del av riket (Vest-Norge). I perioden med riksdeling (1208-17) ble de gamle partimotsetningene svekket, og aristokratiet styrket sin makt gjennom stort sett å opptre samlet i forholdet til andre samfunnsgrupper.

Biskopene hadde en gavnlige innflytelse på folkemoralen. Baglerpartiet var nesten oppløst og den gamle strid var i ferd med å ta slutt.

Tronfølgespørsmålet dukket nå opp igjen, og de sterke kandidatene var Håkon, Håkon Sverressons angivelige sønn med Inga fra Varteig i Østfold, kong Inges sønn Guttorm eller Inges ektefødte halvbror på farsiden, Skule Bårdsson. Da Inge ble syk våren 1217, utnevnte han etter hirdens ønske Skule til jarl og leder av hird og hær.

Etter Inges død samme år kom det brev fra lendmenene på Vestlandet, som tok bestemt parti for Håkon. Håkon ble så valgt av birkebeinerhirden hvor han hadde vokst opp og til slutt ble han også tatt til konge på Øyretting. Skervald fra Gauldal ga ham kongsnavn, vistnok den samme som 15 år tidligere hadde gitt Håkon Sverreson kongsnavn. Men korsbrødrene nektet å la St. Olavs skrin bære ut til hyllingen, så den vanlige eden kunne ikke bli svoret. Skule Bårdsson og hans tilhengere ble tatt på sengen, men våget ikke å splitte birkebeinerne gjennom å nekte å godta Håkon som konge.

Håkon ble også hyllet i Bergen i 1217 mens Skule Bårdsson ble riksstyrer og jarl med en tredjedel av riket under seg. Da Filippus Simonsson så døde om sommeren det året, dro Skule straks til Viken med Håkon og fikk ham tatt til konge av baglerne før de hadde funnet et nytt kongsemne. Baglerne, som hadde problemer med styringen i sitt område, godtok dette mot militærhjelp fra birkebeinerne.

For kirken var det likevel utilfredsstillende at den var blitt holdt utenfor kongevalget, i strid med tronfølge-loven av 1163 og de standpunkter kirken hevdet i samsvar med denne, nemlig at kirken ved behov skulle avgjøre hvem som var best skikket til konge. Og kirken, i dette tilfellet erkebiskop Guttorm og kannikene i Nidaros, hadde gått inn for Skule. Det ble derfor sommeren 1218 sammenkalt et riksmøte i Bergen for å granske Håkons kongssrett. Der beviste Inga fra Varteig Håkons farsrett gjennom jernbyrd. Som plaster på såret fikk Skule ha kongens inntekter og andre rettigheter i en tredjedel av riket. På et riksmøte i Bergen 1223 ble det så definitivt, med kirkens støtte, fastslått at Håkon hadde rett til tronen fremfor noen annen, og av alle rikets lagmenn ble Håkon anerkjent som rett arving til Norges rike. I 1225 ble så avtalen sikret gjennom ekteskap mellom Håkon og Skules datter Margrete.

Da kong Håkon IV planla straffefelttoget mot Värmland 1225, var det ifølge Håkonssagaen noen av sveithøvdingene hans (offiserer) som frarådet kongen mot «å ri inn i riket til en annen konge». De fryktet blant annet at den svenske kongen skulle svare på angrepet. Kongen bestemte seg likevel for å angripe det svenske grenselandskapet, for å «hevne den skade som er gjort oss fra Sveaveldet», som det heter i sagaen. Etter felttoget het det etter samme kilde, at den svenske kongen og «alle göter hadde store klagemål mot Norges konge for den ferden han gjorde i Värmland». Sagaen lar kong Håkon forsvare seg med at det var kjent «hvor ofte han hadde bedt om at sveakongen skulle jage bort fra riket sitt de tjuvene som dagstøtt stjal og ranet i den norske kongens rike».

Sagaens fremstilling av den norske felttoget i Värmland og vurderingen av dette, viser at det rundt midten av 1200-tallet eksisterte forestillinger om en territoriell grense mellom det norske og det svenske kongedømmet. Samtidig vitner sagaberetningen om at det er klare forskjeller mellom 1200-tallet og moderne tid i synet på betydningen av en slik grense mellom Norge og Sverige. Et angrep som det nordmennene gjorde mot Värmland i 1220-årene, ville i dag ha vært ensbetydende med en krigserklæring mot den svenske staten. Et moderne statsbegrep opererer med et samfunn som har eksklusiv myndighet over et gitt, avgrenset territorium, en myndighet som i middelalderen ikke ble oppfattet som like ukrenkelig.

At partene valgte å samle seg om én konge, har høyst sannsynlig sammenheng med et økende motsetningsforhold mellom aristokratene som satt rundt i landet som systemenn, og bondefolket som betalte gildet. I perioden ca. 1210-27 var det en rekke lokale opprør mot systemmannsveldet. Bøndene klaget over hardstyre, men alle opprør ble slått ned. Og etter at birkebeinerne og baglerne hadde slått seg sammen, dukket et nytt uroelement opp, nemlig skuffete baglerhøvdinge som følte seg forfordelt når det gjaldt sysler eller andre ressurser. Den siste av disse opprørsflokkene, «ribbungene» (røverne), ble endelig eliminert av värmlendingene i 1227. Håkon Håkonsson hadde gjennom toget til Värmland vinteren 1225 overbevist dem om at det var fornuftig ikke å støtte opprørsflokker mot den norske kongen. Med ribbungstriden ebbet de egentlige borgerkrigene ut.

En siste strid om tronen ble reist av Skule Bårdsson i 1239. Etter riksmøtet i Bergen 1223 satt han med full styringsmyndighet i den nordligste tredjedelen av riket, og i 1237 fikk han som den første i Norge tittelen hertug. Men samtidig søkte kongen og kretsen rundt ham å beskjære Skules selvstendige makt gjennom å frata ham herredømmet over et samlet territorium. I stedet for en tredjedel av landet skulle han nå ha inntektene fra en tredjedel av syslene. For Skule må denne ordningen ha fortonet seg som uholdbar, for to år senere tok han kongsnavn i opprør mot Håkon.

Skule hadde støtte blant kannikene i Nidaros og noen trønderske stormenn og bønder. Dessuten fikk han tilslutning på Opplandene og i de urolige områdene helt øst i Viken. Skules opprør var personlig motivert, og selv om han en siste gang prøvde å blåse liv i den østlandske motviljen mot birkebeinerkongedømmet, var det ikke lenger mulig å føre en landsomfattende strid om tronen på det gamle grunnlaget. Under de kampene som da oppstod, ble Håkon først slått ved Laaka på Raumarike, men senere ble Skule slått ved Oslo. Skule flyktet til Trøndelag, men fikk heller ikke lenger oppslutning der. Han ble felt av en avdeling birkebeinere utenfor Elgeseter kloster ved Nidaros den 23.05.1240.

Utbruddet av borgerkrigene skyldtes i utgangspunktet aristokratiets innbyrdes kamp om del i kongedømmets ressurser. Borgerkrigerne hadde vist at ingen av de stridende partene var sterke nok til å monopolisere inntektene for seg alene. I tredje fase av borgerkrigene forsøkte birkebeinerne og baglerne fra 1208 av forsoning gjennom riksdeling. Dette førte imidlertid ikke til fullt opphør av stridighetene, og det viste seg vanskelig hver for seg å holde befolkningen under kontroll.

Løsningen på de problemene som utløste og holdt i gang borgerkrigene, synes for det første å ha vært at antall aristokratiske ætter ble sterkt redusert i løpet av borgerkrigene. Det ble dermed færre konkurrenter om ressursene - både aristokratiets og kongens. For det andre maktet man å øke ressursgrunnlaget i form av økte kongsinntekter til en styrket kongemakt, og dette oppnådde man gjennom tvungne overføringer fra bondebefolkningen. Men for å lykkes måtte man bilegge stridighetene, noe som skjedde da bagler- og birkebeineraristokratiet samlet seg om kong Håkon Håkonsson som riksaristokrati eller kongelig tjenestearistokrati. Stormennene fikk del i kongens inntekter sentralt som hirdembetsmenn, lokalt som systemenn. Overføringer fra bøndene fikk man i form av kongens økte bøteinntekter og skattlegging.

Både antall ubotamål, antall forbrytelser det skulle bøtes for, og bøtetakstene ble økt etter hvert som kongemakten i alt større grad tok hånd om rettsvesenet, noe som også kom kirken til gode. Skatten hadde sitt opphav i de leidangsyttelsene som borgerkrigkongene krevde i de områdene de kontrollerte. Disse ytelsene ble nå en fast skatt til kongen, uten at vi vet hvor mye bøndene betalte. Midlet til å sikre disse overføringene fra bøndene hadde man etablert takket være mer profesjonelle militære styrker som kunne hamle opp med eventuell motstand fra bøndenes side. Borgerkrigene hadde ført til en mer spesialisert krigerklasse, noe ikke minst kong Sverres militære taktikk bidro til.

Prinsippet om enekongedømme ble fastslått i Magnus tronfølgelov av 1163. Dette prinsippet ble videreført i alle nye tronfølgelover på 1200- og 1300-tallet.

Til tross for Sverres uttynning av lendmannsættene, ble aristokratiets samfunnsstilling neppe avgjørende svekket. I stedet for drepte og beseirede høvdinge overtok i stor utstrekning nye menn som ikke hadde noen egen maktbasis utenfor kongedømmet; det skjedde mer et personskifte enn et systemskifte. Personskiftene bidro til å knytte høvdingklassen fastere til kongstjenesten. Dette var et betydningsfullt sprang i en utvikling som alt var i gang, og som fortsatte senere. Landets stormenn bygde i stigende grad sin samfunnsstilling på deltakelse i statsstyret, først og fremst som systemenn, og i mindre grad på nedarvet lokalt maktgrunnlag. Systemmannsombudet var trolig etablert alt under Magnus Erlingsson, men Sverre gjorde mer systematisk bruk av systemennene. Alt dette styrket statsmakten uten å svekke det aristokratiske elementet i samfunnslivet.

Innenfor rettspleien økte kongedømmets innflytelse i løpet av borgerkrigene. Senest under Sverre - kanskje nettopp under ham - oppstod offentlig oppnevnte «lagmenn» som ledere av tingforhandlingene. Lagmennenes funksjon på tinget var opprinnelig å gi «orskurd», det vil si «skjære ut av loven» og fremsi det som var relevant i en sak; nå fikk de etter hvert regulær dommerfunksjon.

Når det gjaldt militærvesenet, økte kongens kontroll over leidangsordningen i løpet av perioden. Kongen fikk rett til å utnevne skipsstyrere og derigjennom kontroll med utskrivningen av mannskap. Manntallet ble skjerpet i Gulatingslagen, det vil si at færre gårder skulle gå sammen om å stille én mann ved leidangsutbud, og det ble gitt påbud om større skip.

De kongelige finansene ble styrket. Deler av leidangsyttelsene ble økonomiske ytelser også i fredstid, den første norske statsskatt. Ordningen var langt på vei innført på Vestlandet ved midten av 1100-tallet. I Trøndelag og i Viken ble denne leidangsskatten i det minste tidvis innkrevd på Sverres tid. Skattleggingen av de norske bøndene var imidlertid vesentlig lavere enn i nabolandene Sverige og Danmark, der hele militærplikten, ikke bare kostytelser, ble konvertert til skatt.

Når dette ikke skjedde i Norge, må grunnen ha vært at kongemakten hadde større fordeler av å opprettholde leidangsplikten. På grunn av landets topografi var i Norge flåten den viktigste formen for militær oppbud, og så sent som mot slutten av 1200-tallet viste leidangsflåten seg effektiv nok til at kongene kunne hevde seg militært i konflikter med naborikene.

Kongemaktens avhengighet av bøndernes masseoppbud ga høndene fordeler, kongene måtte føre en politikk som ikke avlet for sterk uvilje blant undersåttene, både når det gjaldt økonomiske krav, og når det gjaldt nedarvete rettigheter. Sentralmakten var altså til en viss grad bygd på et gjensidighetsforhold til bønderne. Dette kommer da også til uttrykk i kongenes lovgivning i andre halvdel av høymiddelalderen der omsorg for undersåttene, «tegnene», er et gjennomgående trekk.

Økende offentlig styringsmakt er altså en klar linje gjennom borgerkrigstiden. Fra andre halvpart av 1100-tallet søkte kongedømmets representanter å bygge opp et riksomfattende styringsapparat, noe som møtte motstand hos bønder, blant annet i Trøndelag, som så dette som en ulempe eller som ikke selv hadde fordel av det. Dette skjerpet i første omgang konflikten. Men på lengre sikt førte den statlige konsolideringen til en pasifisering av samfunnet, og borgerkrigene opphørte i et rike der territoriell splittelse og sosiale spenninger var overvunnet eller holdt i tømme av rikskongedømmet. Grunnlaget for det sterke middelalderkongedømmet under Håkon Håkonsson og hans etterkommere var dermed lagt.

Kong Håkon Håkonsson og kretsen rundt ham hadde arbeidet for å oppnå kroning alt fra slutten av 1220-årene. I datidens politiske system var det selve kongehyllingen, «konungstekja», som gjorde en tronpretendent til konge i Norge, mens kroningen var en kirkelig innvielsesseremoni. Men kroningen ga en kristen legitimitet til det embetet kongen forvaltet på Guds vegne, og slik fikk den kronete konge en særlig autoritet og hellighet. Dette var tydelig allerede under konflikten mellom kongene Magnus Erlingsson og Sverre.

Som uektefødt behøvde kong Håkon paven dispensasjon for å kunne bli kronet. Både paven og den hjemlige geistligheten forlangte imidlertid motytelser fra kongens side for å innvilge ham kroning. De norske biskopene krevde utvidete rettslige og økonomiske privilegier i tillegg til at Håkon skulle avlegge samme kroningsed som Magnus Erlingsson hadde gjort. Alt dette ville svekke kongedømmet i forhold til kirken i så sterk grad at kongen nektet. Den norske geistligheten hadde innflytelse på paven som lot saken trekke i langdrag.

Hertug Skules fall satte imidlertid fart i prosessen. Før den avgjørende kampen mot hertugen hadde kong Håkon latt den åtteårige sønnen Håkon med tilnavnet «unge» få kongsnavn på Øyratinget ved Nidaros. Hyllingen av Håkon unge var situasjonsbestemt og et åpenlyst trekk for å sikre dynastiet mot utfordreren hertug Skule. Tildeling av kongsnavn til sønner av regjerende konger, var samtidig et utilslørt fremstøt for å styrke arveelementet innenfor middelalderens kongedømmer. Samme praksis kjenner vi også fra Norges to nærmeste naboland, Danmark og Sverige, trass i at begge var og forble valgkongedømmer i middelalderen. Det faktum at kong Håkon valgte å tildele sin eldste ektefødte sønn - ikke den reelt eldste, som var uektefødt - kongsnavn, måtte dessuten bli positivt mottatt hos den norske høygeistligheten. Kirken stilte nemlig kravet om ektefødt med stor styrke.

Da trusselen fra hertug Skule var fjernet, sto kong Håkon enda sterkere enn før. Dessuten var den nye paven, Innocens IV, fra 1243 i en klem politisk posisjon overfor den tysk-romerske keiseren Fredrik II. Pavens trengte stilling gjorde ham åpen for å knytte allianser og søke støtte der han kunne. Det utnyttet den norske kongen og kretsen rundt ham på en så vellykket måte at paven i 1246 fritok kong Håkon for alle mangler ved fødselen og styrket arvekongedømmet i ætten hans ved å love at hans rettmessige etterkommere skulle følge ham på tronen. Dessuten ga Innocens IV (1243-54) den norske kongen innsetnings- og styringsrett over visse kirker i Norge, og innvilget ham rett til å innkassere en tyvendel av hele den norske kirkens inntekter i tre år. Paven sendte endelig en egen utsending til Norge for å forestå kroningen. Kardinal Vilhelm av Sabina kom til landet sommeren 1247 og ledet kroningsseremonien på olsokdagen 29. juli i domkirken i Bergen.

Til kroningen i domkirken var alt folket samlet på kirkegården. Åtti hirdmenn i fulle hærklær gikk først fra kongsgården til kirken og ryddet vei. De gikk to og to. Dernest fulgte to merkesmenn med hver sitt merke, så sysselmenn og skutelsveiner «i gode klær», videre lendmenn «med prydde sverd». Så fulgte fire lendmenn som bar et bord med kongens skrud og kroningsklær på, deretter Sigurd kongsson og Munan biskopsson med hver sin kongestav av sølv, den ene med gullkors, den andre med gullørn. Så kom Håkon Unge, kongens eldste sønn som selv hadde fått kongsnavn i 1240, med kronen, og Knut jarl med vigslingssverdet.

Den kongeløje «Håkon Håkonssons saga» fremstiller kroningen som en stor seier for kongemakten, der kongen nærmest ikke hadde måttet gi noe for å oppnå det han ville. Selv om sagaens kongevennlige slagside, dens tendens, trolig gjør sitt til å overdrive hans suverene posisjon overfor kirkens menn, var utvilsomt kongen den største seierherren. Kardinal Vilhelm utstedte flere brev og statutter (forskrifter) om forholdet mellom norske geistlige og verdslige institusjoner og representanter under oppholdet i Norge, og nesten konsekvent var de til fordel for kongelige og andre verdslige interesser. Imidlertid utstedte kardinalen også en erklæring om den norske kirkens rettsstatus for å trygge denne gjennom en offisiell definisjon anerkjent av kongemakten. En uttrykkelig kongelig godkjenning av erklæringen er likevel ikke kjent. Betydningen av den har derfor vært omstridt blant historikerne. Uansett avslørte den senere utviklingen at grensene for kirkens samfunnsrett versus kongedømmets ikke ble endelig fastlagt i samband med kroningen i 1247.

Kroningen i 1247 kaster lys over viktige grunntrekk ved styringsapparatet i Norge i den første tiden etter hertug Skules fall, både ideologisk og institusjonelt. Den fullførte en lengre politisk utvikling og signaliserte styrken ved det norske kongedømmet, både overfor undersåttene og overfor omverdenen, på dette tidspunktet. Kroningsinstituttet var et godt barometer ikke minst på forholdet mellom middelalderens to samfunnsmakter, kongedømmet og kirken. Å sammenlikne situasjonen rundt kroningene av Magnus Erlingsson og Håkon Håkonsson gir derfor innsikt i

høymiddelalderens politiske maktforhold. Ved begge kroningene hevdet kirkens menn at kongen hadde sin autoritet fra dem, fordi kirken sto for kroningsseremonien. I 1164 satt mennene som hadde plassert kong Magnus på tronen, utrygt i salen, og strakte seg langt for å oppnå kirkens støtte. På 1200-tallet var situasjonen en annen. Da kunne kongemakten argumentere med at det ikke var kirken som gjorde kongen til Herrens salвете, men Gud selv. Ifølge dette synet var kroningsseremonien bare et ytre uttrykk for den verdigheten som kongen allerede hadde. Kong Sverre hadde argumentert langs slike linjer da han ble kronet i 1194, en politikk som sønnesønnen Håkon Håkonsson bygde videre på da han som farfaren nektet å underkaste seg kirken slik Magnus Erlingsson hadde gjort.

Begge kroningene viser at langt fra all rett ble vunnet med våpenmakt i middelaldersamfunnet. Kirkens militære ressurser i Norge var alltid beskjedne sammenliknet med kongemaktens, men den hadde til gjengjeld betydelige organisatoriske, økonomiske og ideologiske ressurser. Den var bedre organisatorisk utbygd enn kongemakten. Det skyldtes dels at den var en del av en overnasjonal pavekirke i Europa, men også at den involverte seg sterkere i folks hverdag, både økonomisk og ikke minst åndelig. Økonomisk sto kirken på bedre fot enn kongemakten på grunn av tiende, ulike avgifter og landskyld. Ideologisk forvaltet kirken datidens enerådende religion, kristendommen, som i økende grad ble utnyttet for å legitimere politisk makt og styringsrett. Kongedømmet skulle etterstrebe å oppfylle det augustinske herskerideal om å være en katolsk (det vil si universell) kristen institusjon som i rettferdighet skulle tjene Gud.

De to samfunnsmaktene hadde mange felles grunnleggende økonomiske og politiske interesser, og bare gjennom samarbeid kunne de opprettholde og utbygge posisjonen sin i samfunnet. Uansett uenigheten mellom kirke og kongemakt når det gjaldt den konkrete tolkningen av kroningsseremonien, var kroningen uttrykk for et dypere interessefellesskap mellom kirke og kongedømme i å bygge opp en sentralmakt, der kongedømmet stillte sine fysiske maktmidler til kirkens disposisjon og kirken sin ideologi og administrative erfaring til kongedømmets. Kroningen av Håkon Håkonsson ble også et vendepunkt i den forstand at det fra da av ble vanlig at den norske kongen ble kronet.

Behovet for samarbeid forhindret likevel ikke at det kunne være konflikter mellom de to institusjonene og deres representanter, og styrkeforholdet mellom dem varierte. Maktkampen mellom dem kulminerte med reformasjonen som gjorde slutt på middelalderens politisk-institusjonelle dualisme i Norden.

Kroningen og vedtakene i dens kjølvann innebar at Sverreættens rett til den norske tronen ble befestet. Erklæringen fra paven, Guds stedfortreder på jord, om arvefølgen etter kong Håkon svekket i betydelig grad eventuelle utfordreres mulighet for å trekke i tvil den legitime retten konger av Sverreætten hadde til å herske over det norske kongedømmet. Kroningen legitimerte dessuten Sverreættens styringssystem i Norge. Den kristne ideologien som var knyttet til kroningen, forsterket nemlig oppfatningen av kongeposisjonen som et embete uavhengig av den enkelte som til enhver tid beklede det. Så lenge kongen innehadde embetet, hadde han særlig legitimitet og beskyttelse, uansett personlige egenskaper.

Et sentralt poeng for kongene av Sverredynastiet var at de mente å ha det norske arvekongedømmet av Guds nåde. I den norske kongens titulatur het det fra 1280-årene av i norskspråklige brev «med Guds miskunn (etter hvert «nåde») Norges konge», og Håkon V formulerte i en av sine mange rettarbøter dynastiets kongsideologi på følgende måte: «Gud valgte oss til riksstyringen etter våre forfedre.» Kongefamiliens guddommelighet lå som en arv i blodet, slik Kåre Lunden har formulert det.

Kong Håkon Håkonsson og hans menn innledet fra 1250-årene av en pågående utenrikspolitikk på flere fronter, ikke minst overfor Danmark. De områdene der det norske kongedømmet oppnådde mest varige posisjoner i siste halvdel av 1200-tallet, var imidlertid i vest og sørvest, nærmere bestemt på Grønland, Island, Orknøyene og Hjalmland.

I vest hadde Grønland, Island, Færøyene, Hjalmland (Shetland), Orknøyene, Sudrøyene (Hebridene) og Man ulike sosiale, økonomiske, politiske, kulturelle og religiøse bånd til Norge før Håkon IV's tid. Alle bispedømmene i dette vestlige området var formelt underlagt erkebiskopen i Nidaros, men i praksis hadde han ikke en slik innflytelse over bispestolene i vest som kirkeretten tilkjente ham. Her lå det derfor an til at den norske erkebiskopen og kongen kunne samarbeide for å vinne økt fotfeste.

Verken på Grønland eller Island hadde den norske kongen noen nærliggende konkurrenter om herredømmet. De norrøne innbyggerne på Grønland sverget den norske kongen skatt og lydighet som undersåtter i 1261, uten at vi kjenner hendelsesforløpet i detalj. Trolig mente grønlendingene at dette ville styrke den livsnødvendige tilførselen fra Norge av kornvarer, jern og tre.

Det islandske samfunnet var et helt annet enn de grønlandske utbygdene. Befolkningstallet var mye større, og på toppen av samfunnet hersket en rekke stormenn. Landet manglet imidlertid en sentralmakt, noe som var et særstykke i datidens Europa. Hovedgrunnen var trolig Islands isolerte beliggenhet ute i Atlanterhavet. Et relativt svakt politisk press utenfra gjorde at islendingene ikke hadde behov for å samle seg under én politisk leder. En sårbarhet ved det islandske samfunnet var imidlertid avhengigheten av norsk handelssjøfart. Maktkampen mellom de islandske høvdingene, «godene», åpnet dessuten i det lange løp for at en sterkere politisk makt kunne oppnå herredømme over landet.

Både kongen og erkebiskopen i Norge, samt andre stormenn, hadde i lang tid grepet inn i islandske forhold. Den norske kirken hadde lagt under seg valgetten til de to islandske bispestolene, og fra 1238 satt det nordmenn i disse bispeembetene. Disse var til dels aktive støttespillere for kong Håkon Håkonsson i hans Islandspolitikk. Da de islandske høvdingene utover 1200-tallet svekket seg så mye gjennom maktkamp at ingen av dem var sterke nok til å slå seg opp til islandsk enehersker, søkte en del av dem støtte hos kong Håkon i Norge. Flere islandske stormenn ble den norske kongens håndgangne menn, med det resultat at kong Håkon rundt 1250 hadde kontroll over flesteparten av de islandske høvdingembetene, godordene. I slutten av 1250-årene utnevnte kongen så en islandsk stormann til jarl

over Island. Jarlens oppgave var å få islendingene til endelig å underkaste seg Norges konge. Etter noen års politisk dragkamp svor islendingene i etapper troskap til kong Håkon i årene 1262-64.

Vilkårene fra islendingenes side var at kongen skulle la dem nyte fred og islandsk lov. Den norske kongen skulle også sørge for å opprettholde den nødvendige skipsfarten mellom Island og Norge - seks skip årlig i de to første årene etter 1262 og senere så mange som kongen og islendingene fant nødvendig. Selv om islandsk lov og det administrative apparatet på øya ble tilpasset det norske kongedømmet etter 1262, kan en likevel ikke snakke om at det islandske samfunnet ble fornorsket. Den viktigste grunnen var islendingenes standhaftige forsvar av retten til å bli styrt av islendinger etter islandsk lov. Etter flere tiår med nye lov bøker og strid rundt disse, satt landet på begynnelsen av 1300-tallet med sin egen lovebok, forskjellig fra den norske landsloven. Kongen ga dessuten særskilte rettarbøter for Island, og kunne ikke kreve militærtjeneste av islendingene.

Islendingene mislyktes i forsøket på å opprette et innenlandsk fyrstedømme, dels fordi Island befant seg innenfor interessesfæren til den norske kongen, dels fordi den islandske kirken hørte under erkebispesetet i Nidaros. Det norske kongedømmet behøvde derfor ikke å erobre landet med våpenmakt, men kunne spille på islandsk splittelse, fredstrang og økonomisk avhengighet av Norge. Slik var det i hovedsak politiske ressurser den norske kongen måtte mobilisere for å legge Island under den norske kronen. Lenger sør var derimot utfordringene større.

Forbindelsen mellom den norske kongen og øygruppene nord og vest for Skottland varierte i styrke og innhold, fra Færøyene og Hjalmland (Shetland) som i siste halvdel av 1200-tallet langt på vei må regnes som en regulær del av det norske kongedømmet, til fyrstene på Man og Sudrøyene som til tider anerkjente den norske kongen som sin formelle overherre. At både Færøyene og Hjalmland ble gitt den norske landsloven uendret, er en kraftig indikasjon på at de var relativt tett integrert i det norske kongedømmet. Det å nyte felles lov var noe av det mest integrerende for en befolkning under datidens politisk-institusjonelle system. Selv om havet bandt land sammen på denne tiden, betydde likevel øygruppenes beliggenhet i forhold til det norske fastlandet at de helst bør kalles norske skattland, det vil si land som var pliktig til å betale skatt til den norske kronen.

At orknøyjarlen Harald Maddadsson støttet øyskjeggopprøret mot kong Sverre i 1193-94, fikk store konsekvenser for jarledømmets forhold til den norske kronen. Jarlen måtte underkaste seg kong Sverre på svært harde vilkår, blant annet fikk kongen rett til halve sakøren av Orknøyene. Det innebar at øygruppa langt på vei ble inkorporert i det norske riket, deretter opptrådte kongelige systemmenn på øyene i perioder. Jarledømmet ble imidlertid ikke opphevet, og regimet på øygruppa vekslet periodevis mellom styre av en jarl som var den norske kongens vasall, noen ganger samtidig med kongelige systemmenn, og styre øyensynlig utelukkende av kongelige systemmenn. Den norske kongens reelle kontroll over orknøyjarlen varierte dessuten. Sistnevnte hadde betydelige skotske interesser både gjennom besittelser på det skotske fastlandet og gjennom slektsrelasjoner.

Til forskjell fra orknøyjarlene førte flere av høvdingene på Man og Sudrøyene kongetittel. Det indikerer at disse områdene var løst forbundet med den norske kongen og mer keltisk (gælisk) preget enn Orknøyene. De politiske forholdene på Man og Sudrøyene liknet dem på Island ved at det var en heftig og uoversiktlig maktkamp mellom stormenn. En viktig forskjell var imidlertid at høvdingene i dette området kunne spille på motstridende interesser hos ulike fyrster utenfor øyene. Det gjaldt i første rekke den norske og den skotske kongen som var hovedrivalene når det gjaldt overhøyheten, men også den engelske kongens og irske fyrsters interesser spilte inn. Rivaliseringen ga høvdingene på Man og Sudrøyene større spillerom, og gjorde det vanskeligere for én utenforstående fyrste å underlegge seg øyene.

Presset fra England og behovet for alliansepartner, gjorde at de skotske riksstyrene måtte ha hovedoppmerksomheten vendt sørover. De nordlige og vestlige delene av det skotske høylandet ble derfor liggende som fjerne randområder der dynastiske opprørere og andre opprørere kunne reise opprørsfanen og eventuelt søke tilflukt. Slik fikk de skotske kongene etter hvert et behov for å legge de fjerne delene av høylandet under seg. Dessuten var det et mytisk poeng, som ikke må undervurderes i middelalderen, å få kontroll over området, det skotske kongedømmet hadde dype røtter i denne vestlige delen av landet.

Henrik III's lange regjeringstid i England (1216-72) var fylt av uro, opprør og maktkamp mellom kongen og aristokratiet. Det lettet det engelske presset mot Skottland, og gjorde at skottene kunne vende blikket nordvestover for å vinne kontroll over fastlandet der og Sudrøyene. I tillegg til at den skotske kongen knyttet til seg høvdingene fra området, bygde skottene ut en flåte, som var en forutsetning for å kunne kontrollere øysamfunnene. Samtidig sendte den skotske kongen representanter til det norske hoffet med tilbud om å kjøpe øyene, noe som ble avslått fra norsk side. Den norske kongemakten hadde neppe stor økonomisk gevinst av forbindelsen med disse øyene lengst i sørvest. Men foruten prestisjehensyn tvang strategiske hensyn kong Håkon og kretsen rundt ham til å handle ettersom skotsk kontroll med Sudrøyene kunne true det norske jarledømmet på Orknøyene.

Datidens politiske, militære og økonomiske strukturer tilsa at den norske kongen bare kunne håpe å opprettholde kontrollen over øyene ved at de lokale stormennene var lojale og ikke inngikk i allianser med den skotske kongen. Det var da også dette kongen forsøkte å gjøre i første omgang; nordmennene hadde ikke mulighet til å holde militær kontroll gjennom å stasjonere permanente tropper på øyene. Demonstrasjon av militær styrke til å avskrekke og pasifisere var imidlertid noe annet, og da skottene herjet øyene sommeren 1262, utrustet kong Håkon året etter en stor flåte som han seilte i spissen for over til Orknøyene.

Skottene unnlot å møte nordmennene i åpent sjøslag, samtidig som nordmennene ikke var utstyrt for en landkrig. Dette var i det lange løp til gunst for skottene, ettersom en flåte ikke kunne være til sjøs hele året, men måtte søke havn før vinteren satte inn. Etter en trefning ved byen Largs, som vi ikke kjenner det eksakte omfanget eller utfallet av, trakk kong Håkon flåten tilbake til Orknøyene for vinteren. Der ble kongen syk og døde i Kirkjuvåg (Kirkwall) like før jul 1263 og ble bisatt i Bergen i 1264.

I 1260 ble det fastslått at riket skulle arves uten deling i ekte mannslinje. Håkons styre var mildt og godt, landet hadde fremgang, lovene ble forbedret og nye ble vedtatt. I 1261 ble Grønland og i 1262 Island underlagt Norge. Håkon bygde Håkonshallen i Bergen.

Det hadde vært en tid da kongedømmet ikke var mer opphøyd eller politisk viktig enn at tronarvingen kunne avles med døtre av folket - og slike tider skulle komme tilbake. Men slutten av 1200-tallet var ikke en slik tid. Kong Håkon Håkonsson var den siste tronarving på 750 år som var sønn av en kvinne av folket; han var den siste uektefødt, og han var den siste på mer enn 700 år som selv giftet seg med en norsk dame, riktignok av høvdingætt. Enekonngens særstilling og opphøydhed krevde senere at han søkte sin make på eget sosialt nivå, og det kunne han nå bare finne utenlands. Dette var uunngåelig. Men det medførte selvfølgelig en dynastisk infiltrering i fremmede fyrstehus; og den kunne bli farlig for den politiske selvstendigheten til et lite rike som Norge, i en tid da statsmakten i så høy grad ble legemliggjort av kongen.

Med en viss Kanga «den Unge» hadde han datteren Cecilia som døde i 1248. Cecilia var gift med Gregorius Andresson.³¹

(Barn V:21, Far VII:81, Mor VII:82)

Gift 25.05.1225 med neste ane.

Barn:

Håkon Håkonsson Unge av Norge. Medkonge. Født 1234. Død 1257.

Håkon fikk kongenavn 8 år gammel på Øyratinget ved Nidaros i 1240.

Hyllingen av Håkon unge var situasjonsbestemt og et åpenlyst trekk for å sikre dynastiet mot utfordreren hertug Skule. Tildeling av kongsnavn til sønner av regjerende konger, var samtidig et utilslørt fremstøt for å styrke arveelementet innenfor middelalderens kongedømmer.

For sin sønn Håkon Unge fant Håkon Håkonsson en passende brud i Rikiza, søster av den svenske kong Valdemar Birgersson.

Ti år senere ble hans bror Magnus Lagabøte gift med den danske kongsdatteren Ingeborg. Bryllupet avspeilte kongedømmets nye posisjon, med 1600 gjester i tre haller i Bergen.³²

Magnus VI Håkonsson Lagabøte av Norge. Født 01.05.1238 i Tønsberg. Død 09.05.1280 i Bergen. (Se V:21).

VI:42 mf mf fm

Margrete Skulesdatter. Dronning. Født omkring 1210. Død 1270 i Reins kloster.

Margrete var norsk dronning.

Hun levde i et lykkelig ekteskap med sin mann. Etter hans død i Skotland i 1263 førte hun hans lik til Bergens Kristkirke i 1264. Senere dro hun seg tilbake til Reins kloster hvor hun døde.³³

(Barn V:21, Far VII:83, Mor VII:84)

Gift 25.05.1225 med forrige ane.

VI:43 mf mf mf

Erik IV Valdemarsson Plogpenning av Danmark. Konge. Født 1216. Død 10.08.1250 på Slien.

Hertug av Jylland (Slesvig) 1218 - 1232.

Samkonge av Danmark 1232 - 1241.

Enekonng av Danmark 1241 - 1250.

Erik var eldste sønn i Valdemar II's ekteskap med Berengaria, og ble straks etter fødselen utnevnt til Hertug av Jylland. Han avløste i 1226 sin halvbror Valdemar som fange i Schwerin og ble utløst i 1230. Etter brorens død krontes han i Lund til konge sammen med sin far av erkebisp Uffe Pinsedag den 30.05.1232. Ved Valdemars død ble

³¹ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 131, 263. Cappelen's Norges Historie, Bind 3, side 373, 454; Bind 15, side 172-173. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 122-126, 129-131, 136-139, 148. Norsk Biografisk Leksikon, Bind V (1931), side 163-165. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 349. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 785. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52, 84.

³² Cappelen's Norges Historie, Bind 3, side 454; Bind 15, side 457. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 129.

³³ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 130-132. NST Bind XIV (194?), side 119-129, 262-263. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 348. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 830. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52, 84.

han enekonge, og det ble på et riksmøte i et aktstykke fastsatt regler for landets styre.

I hele sin regjeringstid lå Erik i strid med sin yngre bror Abel, hertugen av Slesvig, og med geistligheten. Krigslykken var vekslende, men han fikk til slutt overmakten.

Sitt tilnavn fikk han for en plogskatt han utferdet i 1249.

I 1250 hjalp han sin bror Abel mot angrep fra tysk hold, men han ble selv tatt til fange av Abel og så halshugget av hans menn på Slien i Slesvig. Hans lemlestedede legeme ble kastet i sjøen, men ble berget av fiskere. I 1258 ble det ført til Ringsted kirke av hans bror Christoffer I.

Hans tragiske død førte til at han ble dyrket som helgen selv om han aldri ble kanonisert.³⁴

(Barn V:22, Far VII:85, Mor VII:86)

Gift 09.10.1239 med neste ane.

Barn:

Ingeborg Eriksdatter. Født omkring 1244. Død 1287. (Se V:22).

VI:44 mf mf mm

Jutta av Sachsen. Dronning. Født omkring 1223. Død før 02.02.1267.

Dronning av Danmark.

Jutta nevnes som vitne i det brev hvori kong Erik få måneder etter sin fars død uttalte sitt ønske om å få dø i Franciskanenes ordensdrakt og begraves i deres klosterkirke i Roskilde. Ellers er det kun opplyst om henne at hun en tid residerte på Skanderborg og derfra i høy grad plaget munkene i Øm kloster. Det ble klaget over at hun sendte sine svenner ut for å ta klosterets korn og føre munkenes gods på båter til Skanderborg. Jutta fødte sin ektefelle mange barn, om det var sønner blandt disse må de ha vært døde før faren. Av hennes fire døtre ble to dronninger, Sophie i Sverige og Ingeborg i Norge, mens Jutta og Agnes en tid ble satt i kloster.

Etter drapet på Erik i 1250 vendte Jutta vistnok tilbake til Tyskland. En datter, Sophie, i hennes 2. ekteskap med Grev Burchard av Rosenburg, borggreve i Magdeburg, ble gift med Erik (Langben) av Langeland.

Jutta ble gift tredje gang 07.05.1255 med Johan I av Brandenburg som døde 04.04.1266.³⁵

(Barn V:22, Far VII:87, Mor VII:88)

Gift 09.10.1239 med forrige ane.

Generasjon VII

VII:65 mf ff ff f

??? Aalesson. Lendmann (?). Levde omkring 1170.

Håkon Håkonssons saga opplyser ikke hvem Olav Mok var sønn av, men beretter at hans farfar het Aale Varg og var lendmann på Romerike. Hans farmor var ifølge sagaen en datter til Kong Harald Gille. Olavs far var angelig også lendmann.³⁶

(Barn VI:33, Far VIII:129, Mor VIII:130)

Gift

Barn:

Olav Mok. Død omkring 1224. (Se VI:33).

³⁴ Norsk Biografisk Leksikon, Bind IX (1940), side 36. Cappelen's Norges Historie, Bind 3, side 406, 438, Bind 4, side 11. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 6 (1935), side 366-369. Svensk Uppslagsbok, Bind 8 (1931), «E. Plogpenning». C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 340. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 898. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20, 52.

³⁵ Politiken's Danmarks Historie, Bind 3 (1969), side 63, 481; Bind 4 (1970), side 12, 76, 122. Norsk Biografisk Leksikon, Bind IX (1940), side 36. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 6 (1935), side 366, Bind 12 (1937), side 153. Allgemeine deutsche Biographie. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1114. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20, 52.

³⁶ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende nogen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 114, 262-263. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 95.

VII:71 mf ff mm f

Baard Guttormsson på Rein. Lendmann. Født omkring 1150. Død 03.04.1194 i Florvåg ved Askøya.

Bård Guttormsson på Rein i Trøndelag var Birkebeinernes høvding. Han talte blandt sine forfedre folk som Sigurd Syr, Toste jarl, Torberg Arnesson, Tord Folesson, Erling Skjalgsson, Einar Tambarskjelve og Håkon jarl den gamle.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 98:

«Kong Olav giftet ham (Skule Kongs-fostre) med sin frenke, Gudrun Nevsteinsdatter; hennes mor var Ingerid, datter til kong Sigurd Syr og Åsta; hun var søster til kong Olav den hellige og kong Harald. Sønn til Skule og Gudrun var Åsolv på Rein (i Rissa, Sør-Trøndelag). Han var gift med Tora, datter til Skofte Ogmundsson. Hennes og Åsolv sønn var Guttorm på Rein, far til Bård, som var far til kong Inge (Bårdsson) og hertug Skule.»

Senest fra 1181 fikk Kong Sverre støtte Bård, av en av landets aller mest fremstående og høyættede menn. Fra hans sønn, den senere birkebeinerkongen Inge Bårdssons tid vet vi positivt at trønderne la stor vekt på at Bård Guttormsson nedstammet fra Trøndelags gamle ledere, ladejarlene og Einar Tambarskjelve. Bård og hele hans farsætt hadde hørt til stormannspartiet omkring Sigurd Munn og Håkon Herdebrei. Dette er alene nok til å fortelle at reaksjonen i innflytelsesrike kretser i Trøndelag var meget langvarig og sterk, mot det kystaristokratiet som bar Magnus Erlingssons kongedømme oppe. Oppslutningen fra en mann som Baard på Rein må også ha bidratt avgjørende til at de bedre kretser i Trøndelag godtok Sverre.

Bård nevnes første gang i 1181 og er da lendmann. Han deltok da i slaget ved Nordnes.

Han var nå rimeligvis allerede enkemann etter sitt første ekteskap med Ulvhild. Allerede nå forteller Sverres saga at Baard møtte Sverres søster Cecilia, som hadde rømt fra sin mann Folkvid lagmann i Värmland. Da noenlunde mannjevn støtte fra minimum ett helt landskap som Trøndelag antagelig var nødvendig for Sverre om han skulle ha noen fremgang på lang sikt, må Baards tilslutning ha betydd noe av et vendepunkt for Sverre. At han satset nærmest alt på denne forbindelsen viser seg også ved at han lot sin «søster» Cecilia si ekteskapet med Folkvid Lagmann ugyldig, og giftet henne med Baard. Ekteskapet mellom Baard og Cecilia møtte imidlertid vanskeligheter fra geistlighetens side og synes først å ha funnet sted etter slaget i Norefjord i 1184. Også senere ble dets gyldighet anfektet, men sagaen om deres sønn, kong Inge, gjør naturligvis alt for å påvise at det var fullt ut legitimt. Cecilia må være død etter et ganske kort ekteskap.

Inges saga skildrer Baard i meget almindelige ord: «Han var meget rik, vakker at set til, saktmodig og stille og holdt seg vel.» Han nevnes ofte i Sverres saga, men det fortelles bare om en enkelt personlig bedrift av ham, nemlig at han felte Vidkunn Erlingsson av Bjarkey.

I Sverres slag mot eyskjeggene i Florvåg ved Askøya i 1194 ble Baard såret og døde kort etter i Bergen. Liket ble ført til Nidaros og begravet i Kristkirken på den nordre siden i koret, ved siden av Cecilia.³⁷

(Barn VI:36, Far VIII:141, Mor VIII:142)

Gift 1. gang med **Ulvhild Pålsdatter.**

Ulvhild var datter til biskop Pål 1. Han var bisp i Holar 1195-1211, og sønn til storhøvdingen Jon Loptsson, som førte blod fra den norske kongesætt. Bispembeter ble ofte tildelt for fortjeneste av kongen. Bergensbispen Pål 1., som hadde vært kong Øystein Haraldssons hirdprest, ble gjort til bisp av denne i 1157. Etter Øysteins fall ble Pål fordrevet av kong Inges kandidat Nikolas. Påls ætteniva og rikdom fremgår tilstrekkelig tydelig av at hans datter Ulvhild ble gift med kong Sverres senere svoger, Bård Guttormsson på Rein. De kongelige hirdprestene gjorde på ingen måte kun geistlig tjeneste i moderne forstand. Det var like mye alminnelig forretningsdyktighet og lovkunnskap kongene hadde bruk for.³⁸

Gift 2. gang med **Cecilia Sigurdsdatter.** Født 1155. Død 1186.

Kong Sverre satset mye på tilslutning fra Baard Guttormsson på Rein. Dette viser seg bl.a. vet at han lot sin «søster» Cecilia (hun var kong Sigurd Munns datter) si ekteskapet med Folkvid Lagmann ugyldig, og giftet henne med Baard.³⁹

Barn:

Inge II Baardsson av Norge. Konge. Født 1185. Død 23.04.1217 i Nidaros.

Konge av Norge 1204 - 1217.

³⁷ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 131-132. Norsk Biografisk Leksikon, Bind I (1923), side 334-335, Bind XIV (1940), side 22. Cappelen's Norges Historie, Bind 3. Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 98. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 348, 378. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 832. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

³⁸ Cappelen's Norges Historie, Bind 3, side 87-88. Norsk Biografisk Leksikon, Bind I (1923), side 334. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

³⁹ Cappelen's Norges Historie, Bind 3 side 51-52, Bind 15 side 172. Norsk Biografisk Leksikon, Bind I (1923), side 334. Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 832. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

Ved tronskiftet i Nidaros i 1204, etter Håkon Sverresons og Guttorm Sigurdssons død og etter de langvarige partikampene, var det ikke mange brukbare tronfølgere. De eneste det kunne være alvorlig tale om, var Cecilias sønn i ekteskap med en svensk lagmann, Håkon Galen, og hennes yngre, rent norske sønn, Inge. Bøndene ville helst ha Inge og høvdingene Håkon, og det endte da med at Inge ble konge og Håkon hans jarl.

Inge ble hyllet som birkebeinkonge på Øreting i 1204. Etter Kvitsøy-forliket mellom baglere og birkebeiner i 1208 satt Inge formelt som enekonge, men landet ble faktisk delt. Birkebeinerne skulle styre over Trøndelag og Vestlandet, baglerne over Østlandet. Inge delte riksstyringen med halvbroren Håkon jarl til hans død i 1214, deretter var Inge enekonge i det trøndersk-vestlandske birkebeinriket til sin død.⁴⁰

Gift 3. gang med neste ane.

Barn:

Skule Baardsson av Norge. Født omkring 1189. Død 24.05.1240 ved Nidaros. (Se VII:83).

Ingeborg Baardsdatter fra Rein.⁴¹ Levde fra 1205 til 1240. (Se VI:36).

VII:72 mf ff mm m

Ragnði Erlingsdatter. Levde omkring 1189.

Rangdi (Ragnfrid eller Ragnhild) var fra Kviden i øvre del av Valdres.⁴²

(Barn VI:36, Far VIII:143)

Gift med forrige ane.

VII:81 mf mf ff f

Håkon III Sverresson av Norge. Konge. Født omkring 1180. Død 01.01.1204 i Bergen.

Konge av Norge 1202 - 1204.

Håkon var sin fars annen uekte sønn. Hans mor var Astrid Roesdatter.

I 1185 giftet han seg med Margareta, datter til Erik den Hellige av Sverige. Hun døde i 1209.

På senvinteren 1202 lå kong Sverre dødssyk i Bergen. Baglerkongen Inge Magnusson satt på Opplandene, og hans flokk behersket ellers hele kystlandet fra Stadt til innløpet av Trondheimsfjorden. Kong Sverre og hans hjelpere var i kirkens bann, og alle bispene i landflyktighet. Det var ikke tegn til løsning av de gamle stridsspørsmålene.

På sitt dødsleie var Sverre opptatt av de problemer og nye muligheter sønnen Håkon ville stå overfor etter hans egen bortgang. Håkon var ikke så sterkt personlig kompromittert i kirkens øyne som faren. Derfor ville han ha en bedre mulighet til å splitte bispene og baglerkongen. Dette så Sverre, og lot skrive et brev til Håkon i Trondheim, hvor han rådet sønnen til å forlike seg med bispene, Sverre forutså også at Håkon her kunne støte på motstand i egen leir, innen birkebein-partiet. Motstand fra bispefiendtlige kretser i Trøndelag var trolig mest aktuelt. Sverre traff tiltak også mot dette. Brevet hvor han rådet til kirkeforlik lot han lese opp for hirden, så det skulle være helt klart at han selv gikk inn for dette. Sverre tok også mennene sine til vitne på at han ingen annen levende sønn hadde enn Håkon, et klart tiltak mot mulige konkurrerende kongsemner som kunne bli reist innen birkebeinkretsen. Baglerne kunne neppe tenkes å finne et brukbart kongsemne i en sønn av den forhatte Sverre.

Håkon Sverresson var den eneste levende sønnen Sverre vedkjente seg. Fra Sverres side var anerkjennelsen et tiltak mot konkurrerende kongsemner. Etter farens død 09.03.1202 ble Håkon utpekt til konge på et hirdstevne i Nidaros 1202 og hyllet på Øyratinget senere på våren. I løpet av knappe to år lyktes det ham langt på vei å vinne herredømme over hele landet. Ifølge sagaen kalte han biskopene hjem og forlikte seg med dem, noe som bekreftes av et pavebrev fra 1204. Kongen utstedte et forliksbrev til de norske biskopene, hvor han oppga striden med kirken og innrømmet den full frihet i samsvar med kanonisk rett og tidligere innrømmelser fra kongene. Fredsvilkårene er formulert i allmenne, svevende vendinger, noe historikere har ment var bevisst, slik at partene kunne tolke inn i dem sine egne standpunkter til konkrete stridsspørsmål:

«Mer strev og vansker og harmelig strid har ligget på oss og landet vårt i lang tid enn det hadde vært nødvendig,

⁴⁰ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 130. Snorre Sturlasson: Inges saga. Cappelen's Norges Historie, Bind 3, Bind 15 side 172. Norsk Biografisk Leksikon, Bind I (1923), side 334, Bind V (1936), side 163, Bind VI (1934), side 504-505. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

⁴¹ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 130-132. NST Bind XIV (194?), side 119-129, 262-263. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 348. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 813. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84, 95.

⁴² Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 131-132. Norsk Biografisk Leksikon, Bind I (1923), side 334, Bind XIV (1940), side 22. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 894. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

med bedre lykke. Og det er dessverre så at man kan si dette landet er kommet enden nær, hvis Gud ikke med sin hellige miskunn snart lar bedringen komme. For nå er nesten alle de døde, som hadde omsorg for landet og landslovene og elsket Gud og den hellige kirken. Men de lever etter som bare legger seg etter umåtehold og ondskap, avind og illvilje, og som alltid fremmer all uråd. Nå frykter verken lærde eller ulærde for Gud eller gode menn, men hver lever som han lyster i lovløshet, for loven foraktes og ran råder, useder vokser og seder tynes, kvinner blir skjemet med skammelig leiermål, kirker blir oppbrutt, og nå er all kristendom kommet til randen av fall, hvis ikke Gud og gode menn vil sørge for bedring.»

Noen historikere har hevdet at forliket innebar kongens kapitulasjon for kirkens standpunkter. Mot dette hevder andre at brevet tydelig viser birkebeinerkongen som den klart sterkeste part. Han vant stillingen som kirkelig anerkjent, fullt lovlig konge - enda han var Sverres bannsatte sønn. Dette ble gjort klart og tydelig for alle ved at kirken løste ham av bannet, og at biskopene vendte hjem. Kirken kunne på sin side fortsatt hevde sine rettigheter fra 1152-53 og senere; om de skulle bli respektert, var et maktspørsmål. Gjennom forliket med biskopene sprengte Håkon koalisjonen mellom kirken og baglerne, og han styrket sin stilling øst i landet - ikke minst gjennom fornuftig politikk overfor bondefolket. Og da bønder på Opplandene sommeren 1202 overfalt baglerkongen Inge Magnusson og drepte ham, førte dette til en tilnærming mellom birkebeinerne og baglerne til styrking av felles interesser.

Det så nå ut til at man gikk inn i en fredelig periode med balanse mellom de tidligere stridende partene. Men Håkons fredsverk brøt sammen da han brått døde i Bergen ved nyttårstider 1204, etter sigende forgiftet av sin stemor Margrethe Eriksdotter. Alt folket sørget over ham.

Håkon Sverresson var ikke gift, men han hadde angivelig en sønn med Inga av Varteig som ble født etter hans død, den senere kong Håkon IV Håkonsson. For å fjerne all tvil om kong Håkon Håkonssons herkomst, lot kongen og hans menn Inga kongsmor bære jernbyrd i Bergen sommeren 1218.⁴³

(Barn VI:41, Far VIII:161, Mor VIII:162)

Utenfor ekteskap med neste ane.

Barn:

Håkon IV (Håkonsson) av Norge. Født 1204 på Falkenberg, Eidsberg. Død 15.12.1263 på Orknøyene. (Se VI:41).

VII:82 mf mf ff m

Inga av Varteig. Født anslått 1185. Død omkring 1234.

Inga skal ha vært meget vakker. Hun gjorde Håkon Sverressons bekjentskap i Sarpsborg høsten 1203 under et opphold hos sin frende Audun, en av de gjeveste menn i Borg.

Mens hun var fruktsommelig ble hun sveket av sine frender, måtte vandre hjemmefra og ble mottatt av Erland på Huseby i Eidsberg. Hun bodde på nabogården Falkenberg da hun fødte Håkon. I 1205 måtte hun dra med gutten til Hamar på julaften, men av frykt for sin frende, biskop Ivar, reiste hun straks videre til Lillehammer og gjemte seg der i julen. I januar 1206 dro hun nordover gjennom Østerdalen, ble forfulgt av biskop Nikulas og baglerne, men kom lykkelig frem til Nidaros.

Hun hørte åpenbart til en god bondeslekt i Østfold og ble, etter rimelige konstruksjoner av moderne historikere, kort etter kongesønnens fødsel i 1204 gift med birkebeinerhøvdingen Vegard fra Verdal. I dette ekteskapet hadde hun visstnok en sønn, Olav. På den annen side er dette ikke til hinder for at hun i 1217-18, etter en del vanskeligheter, «bærer jern» for sannheten av at kong Håkon er Håkon Sverressons sønn. Etter Vegards død i 1221 nevnes hun en og annen gang i Håkon Håkonssons saga sammen med andre av hoffets damer.

Inga er antagelig begravet i St. Halvards kirke.⁴⁴

(Barn VI:41)

Utenfor ekteskap med forrige ane.

VII:83 mf mf fm f

Skule Baardsson av Norge. Hertug/Konge. Født omkring 1189. Død 24.05.1240 ved Nidaros.

Konge av Norge 1239 - 1240.

Skule blir i 1204 sammen med sin bror, Guttorm, nevnt som fostersønner hos morfaren Erling på Kviden. De ble

⁴³ Henning Sollid: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 263. Cappelen's Norges Historie, Bind 3, side 139f. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 121-122. Norsk Biografisk Leksikon, Bind V (1931), side 191-192. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 349. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 786. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52.

⁴⁴ Norsk Biografisk Leksikon, Bind V (1931), side 163, 192, Bind VI (1934), side 504. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 183-185. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 805 (NST 2 s. 239). Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52.

straks etter flyttet til den nyvalgte kongen, halvbroren Inge Baardsson.

Kort før Kong Inges død 23.04.1217 ble Skule av Inge gjort til hirdstyrer og fikk jarlenavn. Senere gjorde Skule krav på Norges krone samtidig med Håkon Håkonsson som imidlertid på riksmøtet i Bergen i 1223 ble kjent enberettiget til tronen. Skule fikk likevel Frostatingslagen med Sundmøre, men det var ikke tilstrekkelig for ham. I 1237 ga Håkon, som i 1225 hadde ektet hans datter, Skule hertugnavn og styret over tredjedelen av landets sysler.

Skule tok imidlertid kongsnavn på Øreting i 1239, og gikk i åpen strid mot Håkon. Han dro med sin hær sydover for å underlegge seg de landsdeler som ikke hørte til hans sysler, men i Oslo led han nederlag. Han flyktet til Nidaros og tok sin tilflukt i Elgeseter kloster. Dette ble stukket i brand, og da Skule kom ut med sine menn, ble han drept.

Skule ble jordet i Kristkirken i Nidaros.⁴⁵

(Barn VI:42, Far VIII:165, Mor VIII:166)

Gift ca. 1209 med neste ane.

Barn:

Margrete Skuledatter. Født omkring 1210. Død 1270 i Reins kloster. (Se VI:42).

VII:84 mf mf fm m

Ragnhild ???. Levde 1247.

Ragnhild ble siste gang nevnt i 1247. Hennes avstamning er usikker

I «Rosensverdslektens forfedre» av Bent og Vidar Billing Hansen antas at hun var datter til Nikolas Kuvung (Nokkve Pålsson), lendmann på Giske, som døde i 1217.

I «Våre forfedre» av Mogens Bugge antas at hun var datter til Jon Torbergsson av Randaberg og Ragnhild Erlingsdatter som igjen var datter til jarlen Erling Skakke (1115-79) og Kristina Sigurdsdatter (død 1178), datter til kong Sigurd Jorsalfare (1090-1130).⁴⁶

(Barn VI:42)

Gift ca. 1209 med forrige ane.

VII:85 mf mf mf f

Valdemar II Valdemarsson Sejr av Danmark. Konge. Født 28.06.1170. Død 28.03.1241 i Vordingborg.

Hertug av Slesvig 1182 - 1202.

Konge av Danmark 1202 - 1241.

Kun 18 år gammel ble Valdemar innsatt som hertug i Sønderjylland av sin bror kong Knud VI. Hans fetter, biskop Valdemar av Slesvig, en sønn til kong Knud Magnussen, hadde hittil utøvet hertugens embete, og det ser ut til at han tok tilsidesettelsen ille opp og derfor innlot seg på konspirasjoner med rikets fiender. Under alle omstendigheter lot Valdemar beslaglegge hans borger og gods, og fikk medhold til dette av den pavelige legat Cencio, som skulle megle i striden. Følgen ble at biskop Valdemar i 1191 flyktet til Sverige. Da han neste år forsøkte å vende tilbake i spissen for en flåte, falt han i fangenskap hos kong Knud, hermed var Valdemars hertugstilling sikret. Valdemar erobret i 1201 og de følgende år hele Nordalbingen.

Han ble konge i 1202 og kronet i Lund 25.12.1202 av erkebiskop Andreas Sunesen.

Valdemar fikk ca. 1205 sønnen Knud med Helene Guttormsdatter.

Han ble gift første gang i 1205 med Margrete Dagmar, datter til den bøhmiske kongen Premysl Ottokar I. Margrete Dagmar døde 24.05.1212.

Valdemar giftet seg så i 1214 med Berengaria av Portugal.

Under sitt fangenskap 07.05.1223 - 21.12.1225 mistet han de fleste av de erobrede land.

Valdemar døde skjærtorsdag 1241 i Vordingborg og ble begravet i Ringsted kirke.⁴⁷

⁴⁵ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 130-131. Norsk Biografisk Leksikon, Bind I (1923), side 334, Bind XIV (1940), side 22-28. Cappelen's Norges Historie, Bind 15, side 173. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 348, 378. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 831. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

⁴⁶ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 131. Norsk Biografisk Leksikon, Bind XIV (1936), side 22. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 348-349. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 896. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17, 84.

⁴⁷ Dansk Biografisk Leksikon, Bind 25 (1943), side 27-32. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 340. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 899. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 44.

(Barn VI:43, Far VIII:169, Mor VIII:170)

Utenfor ekteskap med **Helena Guttormsdatter**. Født omkring 1160. Levde 1230.

Hennes foreldre var rike, faren var Guttorm Jarl i Sverker-partiet, han eide gods i Östergötland, Västergötland, Småland, på Gotland og i Danmark. Moren er ukjent.

Helena ble i ung alder, antagelig 18 år gammel, gift med Esbern Snare. Deres ekteskap varte i 26 år, men de fikk kun et felles barn, Ingeborg av Kalundborg.

Kort tid etter Esberns død i 1204 fikk hun sønnen Knud med kong Valdemar II Sejr av Danmark. Han ble senere hertug av Reval.

Da Valdemar giftet seg, flyttet Helena og sønnen Knud til Östergötland. Vår Frues Kapell med tilhørende prebende ble stiftet av Helena og Knud, tidligst i 1223.

Helena ble begravet i den daværende domkirken i Linköping, tidligst på 1230-tallet.

Etter morens død oppførte hennes barn, Ingeborg og Knud, Helena-kapellet i nåværende Tisvildeleje.⁴⁸

Barn:

Knud Valdemarsson av Reval. Hertug. Født omkring 1205. Død 15.10.1260.

Han fikk først gods i Sverige av kong Valdemar II Sejr og senere arvet han godset etter sin mor, Helena.

Knud ble hertug av Reval ved Estlands erobring i 1219. Han kunne imidlertid ikke bli i Estland, men vendte tilbake til Danmark hvor han fikk Blekinge og senere Lolland til len.

I 1246 deltok han i Abels og Christoffers opprør mot Erik IV Plogpenning.

Han ga gods til St. Benedict-ordenens cistercianerkloster på Gotland.

Knud giftet seg med Hedvig, datter til Svantepolk III av Pommern.

Han oppholdt seg mest i Östergötland og arvet store jordeiendommer, spesielt i dette landskapet.

Ett av deres tre barn var Svantepolk Knutsson (etter 1225-1310), en av Sveriges mektigste menn. I mars 1288 ble hans datter Ingrid borttrøvet fra Vreta kloster av Folke Algotsson, bror til biskop Brynolf Algotsson. 09.03.1321 ble Ingrid nonne i Vreta kloster.⁴⁹

Gift 02.05.1214 med neste ane.

Barn:

Erik IV Valdemarsson Plogpenning av Danmark. Født 1216. Død 10.08.1250 på Slien. (Se VI:43).

VII:86 mf mf mf m

Berengaria av Portugal. Dronning. Født omkring 1192. Død 27.03.1221.

Berengaria var sin fars yngste datter. Da moren døde i 1198 etter 17 års ekteskap, og etter å ha brakt 9 barn til verden, er hun rimeligvis født ca. 1192. Etter morens død ble hun oppdratt av sin eldste søster som hadde vært gift med kong Alfons av Leon. De portugisiske krøniker antar at hun døde ugift, men muligens har hun under søsterens stridigheter med deres eldre bror kong Alfons II av Portugal begitt seg til sin yngre bror Ferdinand. Han hadde ved ekteskap blitt greve i Flandern, hvorfra hun lett kunne bli kjent i Danmark.

Berengaria kom utvilsomt til Danmark fra Flandern. Hennes bryllup med kong Valdemar omtales av en nederlandsk kilde, Valdemars årbok kaller henne uttrykkelig ved samme anledning «Grev Ferrand of Flanderns Søster». Ekteskapet hadde vistnok politiske motiv. Den portugisiske kongesønn Ferrand ble ved Philip Augusts innflydelse i 1212 grev av Flandern, men viste seg snart som en urolig vasal. Han hadde nektet sin lensherre hærfølge og sluttet forbund med Frankrikes fiender, Johan av England og Otto IV av Tyskland. At Berengaria ble ektet med Valdemar, synes å være et drag i disse års diplomatiske spill, et forsøk til å binde Danmarks konge til alliansen mot Philip August. Ved bryllupet skjenket kong Valdemar etter samråd med rikets stormenn Berengaria en morgengave hvis slag og omfang er ukjent, men gavens betydning fremgår ved den merkelige omstendighet, at man søkte pavelig stadfestelse. Såvel Innocens III som Honorius III har bekreftet den.

Berengaria (portugisisk: Berenguela) fødte sin mann sønnene Erik, Abel og Christoffer, og datteren Sophie. Hennes ekteskap faller sammen med Valdemars største politiske maktutfoldelse, men hun nevnes aldri ved hans side. Kun en gang forekommer hun som vitne ved et brev utstedt i kongsgården på Samsø i 1216, og ingenting fremgår som forteller om hennes personlighet og innflytelse. Overfallet på Lyø, kongens fangenskap og rikets sammenbrudd

⁴⁸ C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1197. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslekens forfedre, side 44. Odd F. Fladstad: Jøran Willumsdatter Sjøgaard .. og deres aner, side 51.

⁴⁹ C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345, 346. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1196.

opplevde hun ikke, men i løsesummen ved Valdemars frigivelse inngikk alt det guld som hadde tilhørt dronningens pryð. Unntatt er kun kronen og det hun før sin død hadde gitt til kirker og klostre.

Hun etterlot seg et rykte om stor skjønnhet, men også om hovmod og strenghet. Dette har fabeldiktingen benyttet til å gi henne navnet «Bengjærd». Da man i 1855 åpnet kongegravene i Ringsted, fant man i Berengarias grav rester av en kvinne av statelig høyde, vakker legemsbygning og fine trekk. Men den ufred som var tilføyet graven, viser også hatet mot henne. Det bør bemerkes at ingen av hennes sønner oppkalte noen av sine døtre etter henne.⁵⁰

(Barn VI:43, Far VIII:171, Mor VIII:172)

Gift 02.05.1214 med forrige ane.

VII:87 mf mf mm f

Albrecht av Sachsen. Hertug. Levde 1226. Død 26.06.1261.

Albrecht tilhørte «det askaniske hus» og var hertug av Sachsen 1212-1260.

Albrecht var sin fars annen sønn og ble hertug ved farens død i 1212. Hertugdømmet omfattet de anhaltiske stambesittelser omkring Wittenberg og de nyervervede besittelser ved Unterlebe.

Høsten 1226 startet nye krigshandlinger mellom kong Valdemar Sejr og greve Henrik av Schwerin, da Valdemar gikk over Ejderen. Valdemar inntok Rendsborg, og samtidig fikk han støtte sydfra av greve Otto av Lüneburg, som fortsatt var lojal. Det var på dette tidspunkt at greve Henrik og hans allierte nordtyske grever måtte be den sachsiske hertug om hjelp. Den skulle de også få, men på hårde betingelser. Han ønsket anerkjennelse av sin lensoverhøyhet over hele Nord-Tyskland, eller med andre ord samme stilling som i sin tid Henrik Løve hadde hatt. Men uten hertugens bistand kunne grevene ikke regne med å motstå Valdemars angrep. De gikk derfor med på hertugens betingelser. I slaget ved Bornhoved 22.07.1227 førte Albrecht den venstre fløy.

Etter at Agnes døde var han gift ytterligere to ganger.

Han var den egentlige grunnlegger av hertugdømmet Lauenburg.⁵¹

(Barn VI:44, Far VIII:173, Mor VIII:174)

Gift 1222 med neste ane.

Barn:

Jutta av Sachsen. Født omkring 1223. Død før 02.02.1267. (Se VI:44).

VII:88 mf mf mm m

Agnes av Østerrike.⁵² Født 1206. Død 29.08.1225.

(Barn VI:44, Far VIII:175, Mor VIII:176)

Gift 1222 med forrige ane.

Generasjon VIII

VIII:129 mf ff ff ff

Aale Varg. Lendmann på Romerike. Levde omkring 1120.

Ifølge sagaen het Olav Moks farfar Aale Varg og var lendmann på Romerike. Hans levetid må falle i begynnelsen og midten av 1100-tallet, men omtales ikke ellers i sagaene. Som lendmann og kongens måg må han imidlertid ha tilhørt en gammel og fremtredende ætt.⁵³

(Barn VII:65)

⁵⁰ Politiken's Danmarks Historie, Bind 3 (1969), side 450, 471, 481. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 2 (1933), side 418-419, Bind 25 (1943), side 27. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 900. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 44, 57. Odd F. Fladstad: Jøran Willumsdatter Søegaard .. og deres aner, side 42, 126.

⁵¹ Politiken's Danmarks Historie, Bind 3 (1969), side 481. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 12 (1937), side 153. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1115. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20, 23.

⁵² Dansk Biografisk Leksikon, Bind 12 (1937), side 153. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1125. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20, 23.

⁵³ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende nogen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 114, 261-263. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 95.

Gift med neste ane.

Barn:

??? **Aalesson**. Levde omkring 1170. (Se VII:65).

VIII:130 mf ff ff fm

??? **Haralddatter**. Levde 1135.

Sagaen opplyser at Olav Moks farmor var en datter til Kong Håkon Gille. Hennes levetid må falle i begynnelsen og midten av 1100-tallet.

Det fremgår ikke av sagaen hvem hennes mor var, men vi vet at kong Harald var glad i kvinner og at han hadde mange døtre.⁵⁴

(Barn VII:65, Far IX:259)

Gift med forrige ane.

VIII:141 mf ff mm ff

Guttorm Åsolvsson på Rein. Lendmann. Levde fra 1120 til 1183.

Guttorm bodde på Rein og synes å ha levet meget lenge. Han var vel i 1183 overhode for Skule Tostessons høyt ansette ætt.

Han omtales som en av de lendmenn som etter Harald Gilles død i 1136 understøttet Haralds sønn, Sigurd Munn. Han var Sigurds formynder og fikk ham opphøyet til tronen. Guttorm og hele hans ætt var nær knyttet til trønderpartiet omkring Sigurd Mund og Haakon Herdebreid.

Fra Snorre Sturlasson: Inges Saga:

«1. ... Da tiender kom nord til Trondheim at Kong Harald (Gille) var tatt av dage, ble Sigurd, sønn til Kong Harald, tatt til konge der, og med på dette vedtaket var Ottar Birting, Peter Saue-Ulvsson og brødrene Guttorm Åsolvsson fra Rein og Ottar Balle og mange andre høvdinge.»

Guttorm var gift

1. gang med Eldrid Jonsdatter av Blindheim,
2. gang med Bergliot,
3. gang ca. 1150 med Sigrid Torkellsdatter på Fugl.⁵⁵

(Barn VII:71, Far IX:281, Mor IX:282)

Gift 1. gang med **Eldrid Jonsdatter av Blindheim**. Levde omkring 1130.

Eldrid var søster til Hallkjell Huk som døde i 1160. Disse nedstammet sannsynligvis i direkte linje fra Fridgeir, Arinbjørn herses søstersønn, i hvis sted Egil Skallagrimsson kjempet mot berserken Ljot den Bleke.⁵⁶

Barn:

Ingrid Guttormsdatter på Rein.⁵⁷ Levde fra 1135 til 1150.

Gift 2. gang omkring 1150 med neste ane.

Barn:

Baard Guttormsson på Rein. Født omkring 1150. Død 03.04.1194 i Florvåg ved Askøya. (Se VII:71).

VIII:142 mf ff mm fm

Sigrid Torkelsdatter. Levde fra 1120 til 1150.

Sigrid var en storlagt kvinne som vakte oppsikt. En gang førte hun selv et langskip til Bergen. Da hun skulle reise hjem, sto kong Øystein Haraldsson på bryggen og lot skalden Einar Skulesson kvæde et vers til hennes ære. Dette skjedde i 1150 elle noe tidligere.

⁵⁴ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 114, 262-263. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53, 95.

⁵⁵ Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 98. Snorre Sturlasson: Inges saga, avsnitt 1. Norsk Biografisk Leksikon, Bind I (1923), side 334. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 833. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 22, 84.

⁵⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1201. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

⁵⁷ C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1200.

Sigrid var gift første gang med Pål på Aure i Søkkelven.⁵⁸

(Barn VII:71, Far IX:283, Mor IX:284)

Gift omkring 1150 med forrige ane.

VIII:143 mf ff mm mf

Erling på Kviden. Lendmann. Levde 1185.

Erling tilhørte stormannsætten på Kviden i øverste del av Valdres.

Bård Guttormssons sønner Guttorm og Skule, Inge Bårdssons halvbrødre, ble oppfostret hos sin morfar Erling. Biskop Nicolas sendte folk opp til Valdres for å bemektige seg guttene. Erling fikk nyss om dette og sendte dem straks til en avsides skogsbygd hvor de var trygge så lenge baglerne var der oppe. Deretter sendte Erling dem til kong Inge, hvor de siden oppholdt seg.

Erling kalles «Erling Bonde», Det er angitt at han har vært lendermann, men dette er tvilsomt.⁵⁹

(Barn VII:72)

Gift

Barn:

Ragndi Erlingsdatter. Levde omkring 1189. (Se VII:72).

VIII:161 mf mf ff ff

Sverre I av Norge. Konge. Født omkring 1151. Død 09.03.1202 i Bergen.

Konge av Norge 1184 - 1202.

Kong Sverre dominerte den politiske og militære scenen i Norge gjennom hele sin 25-årige aktive periode. Norges sentrale politiske historie i denne epoken er Sverres historie. Om Sverre vet vi mer enn om noe annet norsk middelaldermenneske. Likevel har historikerne aldri blitt lei av å stille spørsmålet: Hvem var Sverre? Med dette har de ment: Hvem var han sønn til? Det kan vi aldri få sikkert svar på, og det kunne være fristende å si at det kan være det samme; men det ville være galt. For å forstå Sverre, er det nødvendig å drøfte spørsmålet. Og det er nødvendig for å forstå tiden.

Først et riss av det man med sikkerhet vet om Sverre. Han dukket opp i Norge i 1176. Straks etter, i 1177, slo han seg i lag med birkebeinene. Det var den profesjonelle krigerflokk som hadde fulgt den nyss falne kong Øystein Møyla. Sverre sa seg å være sønn av kong Sigurd Munn, ble leder for birkebeinene og tok straks kongsnavn. Etter det hadde han stor fremgang, men oppnådde aldri å bli uomtvistet eller ubestridt enekonge.

Om Sverres opphav vet vi det han selv fortalte, det som er nedskrevet i den sagaen som ble forfattet eller i hvert fall påbegynt i hans egen levetid. Etter denne fortellingen skulle han være født i Norge i 1151. Hans mor var en vestlandsk kvinne som het Gunhild. Hun var gift med Unas kammaker, som ble holdt for å være far til Sverre. Bror av Unas var Roe, som ble biskop på Færøyene i 1161. Sverre ble sendt til fostring hos Roe, 5 år gammel. Der ble han opplært og viet til prest.

Sverre vil så ha det til at Gunhild på sine eldre dager kom i anfektelse over Sverres unnfangelse. Hun reiste til paven i Roma og skriftet. Paven påla henne å fortelle Sverre at han i virkeligheten var sønn av Sigurd Munn. Og i 1175 reiste hun til Færøyene og fortalte Sverre at han var kongssønn.

Av denne historien er noe etter alt å dømme rett, blant annet det som sies om morsætten, oppfostringen og prestevigselen. Noe er påviselig galt, som når det sies at Roe var bisp da Sverre var 5 år; det ble han minst fem år senere. Resten av historien er mer eller mindre utrolig, uten at det er mulig å føre definitivt bevis. Noen av de viktigste forhold som gjør historien usannsynlig skal nevnes:

Kong Sigurd Munn var født i 1133, eller meget kort før. Han kan da neppe ha satt barn til verden før tidligst i 1148-49. Etter sagaens opplysninger skal Sverre ha vært presteviet før 1175. Etter kirkeretten skulle han da ha vært minst 30 år, eller født før 1145, da Sigurd Munn var 12 år gammel. Når ikke dette alene feller Sverres sak, er det fordi kirkeretten kan ha vært brutt.

Utrolig tvers igjennom er Roma-ferden til kammakerens kone, pavens personlige inngripen og det pålegg han skal ha gitt henne. Det minste her er at i Roma oppholdt det seg på denne tid ingen pave. Den paven som den norske kirken holdt seg til, Alexander III, oppholdt seg lenger sør i Italia, i Agnani, Segni og Frentino. Viktigere er at 10 år tidligere hadde kirken i Norge fått innført den regel at bare ektefødte kongssønner hadde arverett til kronen. Pavelig medvirkning til å få flere kongelige bastarter fram i lyset er derfor meget usannsynlig, mildt talt.

Flere av de urimelige trekk i Sverres historie skal ikke omtales. Det er ikke nødvendig. For det viktige er at det overhodet ikke finnes noen grunn til å tro at Sverre skulle være sønn til Sigurd Munn. Heller ikke Sverres påstand

⁵⁸ Norsk Biografisk Leksikon, Bind I (1923), side 334. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 882. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 22, 84.

⁵⁹ Norsk Biografisk Leksikon, Bind I (1923), side 334, Bind XIV (1940), side 22. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 895. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

gir noen slik grunn. Videre er det ikke noen grunn til å mene at Sverre selv på noen måte kan ha kommet til å tro at han var kongssønn, slik enkelte har hevdet. Og slett ikke er det grunn til å mene at en bevisst forfalskning fra Sverres side skulle være merkelig, eller kaste uheldig lys over Sverres moral. Iallfall ikke om man måler Sverre med den eneste rimelige målestokk, den praksis man finner hos tidens respektable folk. Og det er den som belyser både Sverre og tiden.

I borgerkrigenes mylder kan man, senest fra 1130-årene, merke fremveksten av to hovedgrupperinger blant de verdslige stormennene. Den ene hadde søkt fremgang ved oppslutning om kong Sigurd Jorsalfares etterkommere. Den andre støttet Harald Gille og hans avkom. Fra først av fantes det ikke klare geografiske skillelinjer mellom stormannsgrupperingene. Etter sagaen hadde likevel allerede Magnus Blinde, sønn til Sigurd Jorsalfare, sine fleste tilhengere i Trøndelag.

Etter Magnus Blindes katastrofale nederlag i 1135 og fall mot Harald Gilles sønner i 1139, var oppslutning om Sigurd Jorsalfares linje foreløpig blitt umulig. Stormennene var henvist til å danne grupperinger omkring Harald Gilles sønner. Det vokste frem en stormannsgruppering med trøndersk tyngdepunkt omkring de to Harald-sønnene Sigurd Munn og Øystein. En annen gruppering samlet seg om deres bror Inge Krokrygg. Den siste var mest knyttet til Viken og Vestlandet.

Den ledende mann innen Inge-partiet ble i 1161 den sørvestlandske lendmannen Erling Skakke, etter at både kong Inge selv og hans fremste mann, Gregorius Dagsson, var falt. Erlings fem år gamle sønn Magnus, dattersønn til Sigurd Jorsalfare, legemliggjorde muligheten for å forene det nyere Inge-partiet med de tradisjonelle krefter som ennå helst støttet Sigurd Jorsalfares etterkommere. Slik ble lendmannssønnen Magnus i en prekær situasjon tatt til konge i 1161, og det skjedde med kirkens tilslutning.

I 1176 dro Sverre til Norge for å kreve sin rett til tronen. I Sverige ble han og endel av Birkebeinerne mottatt av jarlen Birger Brosa. Etter Øystein Møylas død ble Sverre nytt kongsemne for birkebeinerne.

For noen har Sverre fremstått som en politisk fornyer, i noen tilfeller nærmest som revolusjonær - den nasjonalromantiske oppfatningen av Sverre som kongen «som talte Roma midt imot», er sågar nedfelt i vår nasjonalsang. Andre har villet nedtone Sverres personlige betydning for en utvikling som ville ha kommet i alle fall. Noen har ment at Sverre var den kongeætlingen han ga seg ut for. Sverre selv opplyser at han var sønnen til Sigurd Munn og en kvinne fra Vest-Norge. Andre har ment at han ikke var kongesønn, men at han trodde det selv, da han ellers ville være psykologisk uforståelig. Et tredje syn er at sett i forhold til sin samtid, ville det ikke være oppsiktsvekkende om Sverre bevisst ga seg ut for å være noe han ikke var. Falsknerier var akseptable dersom de hadde et rettferdig formål. For kirkens menn gjaldt det å fremme Guds sak - om nødvendig ved hjelp av falske dokumenter. På Sverres tid grasserte forfalskninger av både dokumenter, relikvier og litterære verker.

Det var alliansen omkring Magnus, nå 21 år gammel, hans aldrende far Erling jarl og kirkelederen erkebisp Øystein, som automatisk ble Sverres fiender da han reiste merket i 1177. Alliansen var nå blitt formidabel, den omfattet det meste av landets eldgamle aristokrati.

Da Sverre kom til Norge, var situasjonen altså den at den regjerende kongen var kommet til makten gjennom åpent brudd på århundrelang sedvanerett. Han var bare lendmannssønn, og hans far hadde i mellomtiden drept en rekke kongssønner. Siden ingen kongssønn åpenbart var i stand til å ta opp kampen mot tronraneren og gjennomføre Gudsordning når det gjaldt kongearven, ville Sverre kunne betrakte seg som eller opptre som Guds redskap i så måte. At Sverre var prestelærd, gjør en slik tanke ikke mindre sannsynlig. Han var oppfostret hos biskopen på Færøyene og hadde gått i prestelære der. Ellers er Sverres beretning mindre troverdig. Historikerne er imidlertid samstemte om at Sverres begavelse og personlige egenskaper må ha vært utenom det vanlige.

«Grylas» beretning om Sverres par første år har preg av legende og eventyr etter mønster av tidens helgenbiografier. Det var utelukkende Sverres fortjeneste at birkebeinerne i den første tiden utholdt slit og savn, og at de kunne seire over mangedobbel overmakt. Sverre hadde sin styrke fra Gud. At han lyktes, viste at han var Guds utvalgte til kongegjerningen.

Sverres taktikk den første tiden virker imidlertid plausibel, med stadige streiftog mellom landsdelene og overraskende angrep på byer og sentrale bygder under fiendens kontroll. Gjennom slik geriljakrig kunne han underholde, trene og øke sin hær.

Kontroll over Trøndelag var trolig Sverres første mål. I denne landsdelen var det uvilje mot Erling Skakke og de krav på ytelse han stilte. Våren 1177 beseiret Sverre lendmennene til Magnus og bymennene i Nidaros og ble kongehyllet på Øyratinget den 13.03.1177. Året etter ble han slått av bymennene og erkebispens folk utenfor byen, men høsten samme år inntok han Nidaros og kunne for første gang sitte vinteren over i byen.

Forsommeren 1179 kom Erling Skakke og kong Magnus nordover med en stor flåte. Birkebeinerne rømte Nidaros, men kom overraskende tilbake 19. juli. På åkeren Kalvskinnut utenfor byen falt Erling, 10 lendmenn og nærmere 60 hirdmenn. Magnus og en del av hæren slapp unna sjøveien, men storparten av flåten falt i Sverres hender.

I Sverres saga er slaget på Kalvskinnut det store vendepunktet i hans kamp om kongemakten. Sverre var nå noe mer enn en flokkhøvding og ble i vide kretser regnet som konge. Sagaen lar ham før slaget love sine menn rang og rettigheter etter de motstanderne de felte. Selv om dette løftet ikke kunne holdes fullt ut, er det utvilsomt at mennenes samfunnsstilling ble vesentlig bedre. Birkebeinerflokkene fikk en annen sammensetning etter slaget, da den fikk tilsig av trønderske bønder og høvdinge. Sverre hadde dertil vunnet et tilfluktssted og utgangspunkt for videre militære operasjoner. Etter at Sverre hadde satt seg fast i Nidaros i 1178, fant da også erkebiskop Øystein forholdene i byen uholdbare. Han forlot sitt bispedømme og fulgte kong Magnus til i 1180, da han dro i landflyktighet til England.

Sverre hadde fotfeste i Trøndelag, men kong Magnus hadde støtte fra resten av landet. Sverre var aldri trygg på

Vestlandet så lenge Magnus levde, og i Viken ikke engang etter Magnus' død. Også landets biskoper var mot Sverre, og Magnus kunne i tillegg hente støtte fra sin slektning kong Valdemar den Store i Danmark. Det er derfor forståelig at Sverre to ganger - i 1180 og 1181 - tilbød Magnus riksdeling. Det er også forståelig at Magnus avslo så lenge han oppfattet seg som den overlegne.

Striden mellom Sverre og Magnus var bitrere og mer omfattende enn de tidligere tronstridighetene. Landsdeler ble mobilisert mot hverandre gjennom årlige leidangutbud. I første rekke kjempet man om Bergen og Trondheim - partenes økonomiske, administrative og militære sentre.

De nærmeste årene etter Erling Skakkes fall var preget av dramatiske skiftninger og strategiske forflytninger fra partenes side. Etter et stort sjøslag utenfor Nordnes i Bergen, der Sverre klarte seg best, søkte partene helst å ta kontroll over motstanderens områder når han var opptatt på annet hold, og å utnytte dem økonomisk gjennom skattlegging og plyndring. Men sommeren 1183 gjennomførte Sverre et overraskelsesangrep mot Bergen, noe som forbedret hans stilling vesentlig. Han angrep om natta og drev motstanderne på vill flukt, slik at flåten deres falt i Sverres hender. Magnus søkte støtte i Danmark.

Erkebiskop Øystein var nettopp kommet tilbake fra England, trolig fordi Magnus hadde hatt fremgang året før. Etter sjøslaget i Bergen valgte han likevel å forlike seg med Sverre for å kunne vende tilbake til erkesetet. Her drev han arbeidet med å reise den nye Olavskirken og å bygge ut den norske kirkeorganisasjonen. Noe vennskap mellom ham og Sverre var det likevel aldri tale om.

Sverre satte «systemenn» over Vestlandet og dro til Nidaros for vinteren. Syslemennene ble i løpet av borgerkrigstiden kongens fremste ombudsmenn i et område - en «syste» - og var, i motsetning til lendmennene, ofte uten personlig tilknytning til området. Dette stilte dem friere til å gjennomføre kongens politikk enn om de hadde hatt personlige hensyn å ta. Sogningene reagerte på syslemennenes harde økonomiske krav og drepte dem i Lusakaupang i Sogndal. Over påske 1184 kom derfor Sverre nordfra for definitivt å slå ned motstanden på Vestlandet. Han var i ferd med å terrorisere sogningene da han for én gangs skyld ble overrumplet av kong Magnus, som kom seilende inn fjorden. Han var kommet til Viken fra Danmark på vårparten og hadde fått tilslutning av folk langs hele kysten.

Sverre lå ved Fimreite med 14 skip mot Magnus' 26, og 15. juli stod slaget. Sverres taktiske evner førte igjen til seier, og Magnus falt sammen med flere lendmenn. Denne seieren skaffet Sverre foffeste på Vestlandet.

Tatt i betraktning Sverres utgangspunkt kan det virke overraskende at han kunne beseire sine motstandere. Han hadde en formidabel maktkonsentrasjon mot seg, kirken og det store flertall av lendmennene under ledelse av Erling Skakke og Magnus Erlingsson. Noen avgjørende hjelp utenfra var det ikke tale om, selv om slekts- og ekteskapsforbindelser østover ga ham tilfluktssteder i de vestsvenske grenseområdene.

Men selv om det store flertall av de verdslige aristokratene stod på Magnus' side, fantes det i 1177 likevel en stormannsgruppe, knyttet til Trøndelag, som så med motvilje på monopoliseringen av kongemakten og de kongelige inntektene som det gamle ingepartiet prøvde å få i stand rundt kong Magnus. Disse kom til å støtte Sverre.

Det verdslige aristokratiet var heller ikke lenger en fullt så farlig motstander som det tidligere hadde vært. Det gamle båndet mellom disse toppene og det gamle bondesamfunnet var i ferd med å løsne. Etter 40 års krig var ikke lendmennenes lokaltilknytning like fast som før. Det var ikke etablert nye bånd mellom bondesamfunnet og aristokratene i den nye funksjonen de hadde som kongens og kirkens ombudsmenn - gjerne i andre landsdeler enn de kom fra.

Viktigst for seieren over Erling og Magnus var utvilsomt Sverres politiske og militære begavelse. Som feltherre var Sverre sine motstandere overlegen. Han søkte alltid å ligge et hakk foran motstanderne ved å legge vekt på egen etterretningstjeneste og å ødelegge motpartens. Han sørget for å omgi seg med en velutstyrt profesjonell elitestyrke, og han lot bygge de første stenbergene i Norge - Sion (Sverresborg) ved Nidaros og Sverresborg i Bergen.

Sverre var sine motstandere overlegen også med hensyn til taktikk, disiplin og kampløse. I tillegg til den tradisjonelle «svinefylkingen» som var vanlig i landstrid - en tett formasjon som gjorde det vanskelig å stikke av fra slaget, men som var lite smidig - brukte Sverre småflokker som sloss hver for seg og angrep der det passet best. Individuelle ferdigheter fikk da større spillerom.

Til sjøs pleide man å binde sammen fire-fem skip, en parallell til svinefylkingen, og legge disse i en rekke ved siden av hverandre. Fordelene og ulempene ved dette var de samme som ved svinefylkingen. Manøvreringsmulighetene var små. Sverre derimot lot sine skip operere fritt. De hadde da intet å frykte fra de sammenbundne motstanderskipene, og de kunne angripe der de gjorde størst skade. Dette forutsatte imidlertid at hvert av Sverres skip var motstandernes overlegne. Han la derfor vekt på å ha store skip med høye sider.

En annen forutsetning var Sverres personlige ledelse av kampen. I motsetning til gammel taktikk, der lederen skulle stå fremst i striden og inspirere sine menn gjennom personlig mot og kampvilje, drev Sverre rasjonell kampløse. Han sørget for å ha oversikt over slagets gang og satte inn sine tropper der det var mest påkrevd. Dessuten holdt han tale foran store slag, med løfter og oppmuntring til sine menn. Sverres ry som feltherre kan etter hvert ha blitt et viktig våpen i seg selv, både når det gjaldt å inspirere egne menn, og når det gjaldt å demoralisere fienden.

Endelig synes det å ha vært særlig på tre områder Sverre søkte å skaffe seg en maktbasis i kampen om kongemakten. For det første samlet han om seg, som Sigurd Munns angivelige sønn, den tilsidesatte og misnøyde stormannsgruppe som hadde fulgt Sigurd Munn og Øystein i opposisjon mot Inges parti. For det andre åpnet han muligheten for menn av lavere ætter til å rykke inn i de posisjonene som de gamle stormennene hadde sittet i før de ble ryddet av veien. I talen før slaget på Kalvskinnet lovet han at den som drepte en lendmann, selv skulle bli lendmann, og at den som drepte en hirdmann, selv skulle bli hirdmann. For det tredje forsøkte han øyensynlig, særlig i Trøndelag, å skape seg en bredere basis ved å støtte bøndernes motstand mot de nye og harde økonomiske kravene fra kirken i form av tiende, peterspenger, bot for flere typer forbrytelser, økte bøter og bøter etter full sølvkurs, det

vil si at man i stedet for å betale bøkene med mynt som inneholdt 50 prosent sølv, nå skulle betale det dobbelte.

Alt før slaget ved Fimreite ble det inngått et slags forlik mellom erkebiskop Øystein og Sverre. Øystein konsentrerte seg om indre organisering av kirken og byggearbeidene på Nidarosdomen. Men Sverre oppnådde neppe mer enn motvillig nøytralitet fra Øysteins side. Dette fremgår av at Øystein som sin etterfølger utpekte Sverres verste motstander blant biskopene, stavangerbispen Eirik Ivarsson. Eirik var en nidkjær gregorier som stod fast på kravet om kirkens frihet, og han hadde fulgt Magnus i direkte strid mot Sverre. Selv om Sverre stod mot Eirik, bøyde han seg for valget da erkebiskop Øystein døde i 1188. Eirik dro til paven og kom året etter vigslet tilbake. Det kom snart til åpen konflikt mellom ham og Sverre.

I Sverres strid med kirken var det to komponenter. Den ene var en kamp for å bevare og gjenvinne kongens kontroll med kirken. På samme måte som kongene i andre land i Europa på denne tiden (jf. Henrik II og Thomas Beckett i England) grep Sverre inn mot de vidtgående kravene om selvstyre og samfunnsrett som kirken hadde reist. Den andre komponenten var en situasjonsbestemt kamp forårsaket av Sverres spesielle stilling. I og med at han reiste tronkrav i strid med kirkens kronete konge, måtte Sverre få kirken til fiende.

Det striden særlig kom til å stå om, var de rettighetene kirken hadde fått under Magnus Erlingssons kongedømme, eller til dels allerede ved opprettelsen av erkebispesetet i 1152-53. Dette gjaldt flere hovedspørsmål. Viktig var spørsmålet om kirkens innflytelse ved kongevalg, slik denne fremgår av tronfølgeaven av 1163. Sverre hadde ikke noe valg når det gjaldt å forkaste denne loven, etter den hadde han intet krav på tronen. Når han forkastet loven, innebar dette samtidig at Magnus Erlingssons kongedømme var ulovlig, og dermed også de rettighetene kirken hadde fått av ham.

Også spørsmålet om innsettelse i kirkelige embeter, særlig bispeembeter, måtte skape strid. Biskopene var fyrster med svære inntekter og betydelig makt også rent militært, da de hadde privat huskarfølge som en verdslig stormann. Bispeembetene var ettertraktet blant menn av høy byrd og blant menn i kongens tjeneste. Kontroll over innsettelse i disse embetene var derfor ett av de betydeligste maktmidlene kongen hadde. På denne måten kunne han belønne trofaste tjenere og knytte politiske bånd med mektige menn og ætter. Etter den eldste ordningen ble da også biskopene utpekt av kongen. Men senest under Magnus Erlingsson var prinsippet om frie kirkelige valg blitt anerkjent.

Spørsmålet om «patronatsretten» var også egnet til å skape konflikt. Patronatsretten, retten til å eie kirker og å tilsette prester ved de kongelige egenkirkene eller kapellene, hadde betydning for kongens mulighet til å styre effektivt. De geistlige ved disse kirkene var i stor grad å betrakte som kongens forretningsdyktige menn; de var lese- og skriveføre, og for Sverre ville det være utålelig at fiendtligsinnete biskoper skulle bestemme hvilke geistlige tjenere kongen skulle ha.

Kravet om kirkens domsrett innebar at geistlige i prinsippet skulle dømmes av kirkens domstoler. Disse domsstolene skulle dessuten dømme legfolk i åndelige saker, det vil si i saker som gjaldt brudd på kirkens bud, og delvis også i saker som gjaldt kirkens økonomiske rettigheter. Under Magnus hadde kirken reelt fått en viss jurisdiksjon i klerkemål. Men etter de gamle norske landskapslovene var det de ordinære, verdslige tingene som skulle dømmes i alle slike saker. Sikkert er det at Sverre nektet å anerkjenne kirkens domsrett i den grad kirken selv ønsket. Dette var ikke minst et økonomisk spørsmål, da bøkene var blant de viktigste offentlige inntektene. Slik kom det altså til å stå strid om kirkens rettsmyndighet.

Sverre ville dessuten begrense størrelsen på erkebiskopens militærstyrke. Etter gammel lov skulle erkebispen dra omkring med kun 30 mann. Når Sverre innskjerpet dette, kan det også ha vært for å spare bøndene for utgifter og derigjennom skaffe seg økt popularitet. Erkebispefølget skal nemlig ha vært på hele 90 mann.

Enda et stridsspørsmål gjaldt kroningen av Sverre. Han hadde banet seg veien til kongemakten ved hjelp av sverdet. Men enhver makthaver, likegyldig i hvor høy grad han bygger sin stilling på makt, vil ha et behov for å søke legitimitet. Kroningen, som for første gang i Norge og Norden fant sted da Magnus Erlingsson ble kronet i 1163 (eller 1164), ga kongen en styrket, oververdslig legitimitet. Kroningen symboliserte Guds godkjennelse av kongen. Sverre hadde flere meget sterke grunner til å forsøke å bli kronet. Viktigst var kanskje at kroningen måtte utføres av kirkens representanter. Kirkens menn fikk derfor, på grunn av den gud-ankjente stilling kroningen medførte, større vanskeligheter med åpent å motarbeide ham som kronet konge. Kroningen av Sverre ble møtt med argumenter som at han hadde brutt sitt presteløfte, og at han var bigamist.

Erkebiskop Eirik nektet å krone Sverre uten pavens tillatelse, noe som kan ha utløst den åpne striden mellom partene. Sverre kunne ha flere grunner for å ønske kroning; styrket legitimitet, styrket stilling overfor andre kongsemner som etter hvert dukket opp, og dersom kirkens representanter kronet Sverre, kunne de vanskelig motarbeide ham.

Striden førte til at erkebiskop Eirik forlot erkestolen i 1190 og søkte tilflukt hos erkebiskop Absalon i Lund. Begge parter appellerte til paven, men på grunn av paveskifte i 1191 gikk det fire år før kurien tok stilling i striden. I mellomtiden opptredte Sverre som kirkens leder i Norge. På et riksmøte i Bergen i 1194 fikk han vigslet sin engelskfødte hirdprest Martin til biskop i Bergen og lot seg krone av bispekollegiet med biskop Nikolas av Oslo som leder av seremonien. Nikolas gjorde dette truet på livet, ifølge sagaen fordi han hadde støttet «øyskjeggene» opprør på Orknøyene mot Sverre året før.

Like etter stilte pave Celestin III (1191-98) seg på erkebiskop Eiriks side i striden. Han stadfestet både den norske kirkes rettsstilling i samsvar med nyordningen av 1152-53 og innrømmelsene og reformene fra kong Magnus' tid. Den pavelige bullen endte med trussel om ekskommunikasjon av den som trosset disse bestemmelsene. I henhold til dette lyste Eirik Sverre i bann. Paven lot bannlyse biskopene som hadde kronet Sverre, og Eirik kalte dem til seg til Lund. Senest i 1199 hadde alle de andre norske biskopene også forlatt landet og sluttet seg til erkebiskopen i Danmark. Om

de ikke hadde gjort dette, ville de blitt bannlyst av en ny pave, Innocens III.

Sommeren 1196 reiste biskop Nikolas «baglerflokk» («bagall» = bispestav) mot Sverre i samråd med erkebiskop Eirik. Nikolas var sønn av Harald Gilles tidligere dronning Ingrid og følgelig Inge Krokryggs halvbror. Inge ble kongehyllet på Borgarting samme år. Baglerne behersket Viken og Opplandene (første baglerkrig 1196-1202).

Nikolas opptrådte de følgende årene som politisk og militær leder av baglerflokk. Den kirkelige motstanden mot Sverre var med dette knyttet sammen med en verdslig reisning som etter hvert samlet alle Sverres motstandere i Norge. Sverres saga forteller at Sverre ble løst av bannet gjennom pavebrev. At disse brevene var falske, fremgår av et ekte brev fra pave Innocens III (1198-1216), som også befalte de norske biskopene å «lyse interdikt», forbud mot kirkelige tjenester, over de landsdelene som støttet Sverre. Sverre var i bann til sin dødsdag.

Etter at birkebeinene hadde beseiret heklungene i 1184, tok kuvlungene opp kampen. Jon Kuvlung, angivelig sønn til Inge Krokrygg, ble kongehyllet på Haugating i 1185 og styrte i Viken inntil han falt i et slag mot birkebeinene i Bergen i 1188. Tre mindre reisninger på Østlandet i årene 1189-91 - Sigurd Brennass flokk 1189, vårbelgflokk 1189-90, breiskjeggflokk 1190-91, hver med sitt kongsemne - ble slått ned av bønder og bymenn i Viken. Deres kongsemne, Sigurd, angivelig sønn av Magnus Erlingsson, ble kongehyllet på Haugating. Øyskjeggene satte seg fast på Vestlandet, men ble beseiret av birkebeinene i et slag ved Florvåg ved Bergen i 1194, der Sigurd falt.

Til tross for flere reisninger mot Sverre var tiåret 1184-93 det roligste i Sverres kongstid, og han brukte det til å befeste sitt kongedømme. Et tegn på dette er hans ekteskap med svenskekongens søster, Margret Eriksdotter. Det lyktes ham også å styrke sitt herredømme på Vestlandet i den grad at hans fiender blant vestlandske storætter måtte fortsette kampen fra Viken. Viken ble dermed sentrum for baglerne og kampen mot Sverre.

Reisningene mot Sverre var ikke opprør mot en lovlig, anerkjent og veletablert regjeringssmakt. Det er tale om en kontinuerlig kamp om kongedømmet, der styrkeforholdet ofte var temmelig likt. Det er også lett å se kontinuitet fra Magnus Erlingssons parti og til de aller fleste flokkene som reiste seg mot Sverre. Det var de samme personene, ættene og grupperingene som gang på gang tok ledelsen i striden mot ham.

Sverres tre siste regjeringssår var preget av kraftig militær innsats for å knekke motstanden i Viken, men han lyktes ikke. Baglerne på sin side gjorde flere mer eller mindre vellykkete angrep på Sverres kjerneområder - Trondheim i 1197, Bergen i 1198.

Denne andre fasen av borgerkrigene skiller seg fra den første på flere områder. Mens striden om kongedømmets begrensede ressurser i første fase først og fremst var en personstrid, dannet det seg fra slutten av 1150-tallet mer eller mindre faste partigrupperinger. Det avgjørende her var at partene ikke ville underkaste seg motpartens konge, men satte opp kongsemner ved behov. Håkon Herdebrei var den første, Magnus Erlingsson den neste og viktigste. Partiene rundt disse går i hele perioden igjen under forskjellige navn, på den ene siden ingepartiet/magnuspartiet og baglerne, på den andre siden Håkon Herdebreis parti, sverrepartiet og birkebeinerne. Det kan videre se ut til at magnuspartiet representerte en begynnende aristokratisk samling rundt Magnus Erlingsson etter partiets seier i begynnelsen av 1160-tallet, ikke minst på grunn av Erling Skakkes lederskap og økte inntekter gjennom bøter, takket være styrket kongelig rettshåndhevelse.

Sverrepartiet hadde, selv med oppslutning av gamle aristokrater som ikke ville underkaste seg Erling Skakke, en annen sosial sammensetning. Det nye aristokratiet rundt Sverre besto av menn med lavere rang som under Sverre så sin sjanse til avansement. Oftest har dette vært personer fra sjiktene under det gamle aristokratiet, men kun unntaksvis var det tale om at folk fra lavere sosiale lag rykket opp i slike posisjoner.

I den første fasen av borgerkrigene ble striden ført av kongenes hird og stormennenes huskarer. Disse gruppene utgjorde kjernen av de stridende også i andre fase, der det skjedde en økt profesjonalisering av disse krigerne - særlig under kong Sverre. Men i denne fasen ble folket i mye sterkere grad trukket inn i striden ved at partene lot kalle ut leidangsflåten i de landsdelene de behersket. Man ble nå avhengig av disse styrkene for å kunne hevde seg.

Vi har vært inne på at det ikke synes å ha vært regionale motsetninger av betydning i den første fasen. Slike geografiske motsetninger opptrådte imidlertid etter 1160, særlig etter at Sverre dukket opp i 1177. Da borgerkrigene brøt ut, styrte kongene gjennom personlige kontakter blant stormennene rundt i landet og ved selv å være til stede. Kongen kunne imidlertid ikke være over alt, og tilslutningen var ikke like sterk i alle landsdeler. Det var begrenset hvor store områder kongene personlig kunne kontrollere. Kongene satte seg etter hvert fast i forskjellige landsdeler der de mobiliserte befolkningen.

I kystlandet var skip en forutsetning for kontroll. Vestlandet ble de etablerte kongenes landsdel fordi de der kunne skaffe seg stor flåte. Først når de hadde nådd en viss styrke, kunne opprørerne skaffe seg skip og utfordre makthaverne på hjemmebane. Men opprørsflokkene oppstod helst nær områder som lot seg erobre fra innlandet, det vil si i Trøndelag og Viken. I praksis var det svært vanskelig å beherske begge områdene samtidig. Disse landsdelene var derfor alltid på hver sin side i striden, og partidannelsen førte i løpet av perioden til at Trøndelag kom til å støtte Sverre, Viken hans motstandere. De regionale motsetningene oppstod altså som en følge av konflikten.

Da kirken valgte side i konflikten ved å krone Magnus Erlingsson, brakte dette en ideologisk komponent inn i striden. Denne kom til overflaten etter at Sverre trådte frem som tronkriver. Striden kom på dette planet for det første til å stå mellom på den ene side det tradisjonelle arvekongedømmet representert ved Sverre og på den andre siden kongedømmet av Guds nåde representert ved Magnus Erlingsson og støttet av kirken. For det andre stod striden om hvorvidt kirken skulle være en nasjonalkirke under kongens ledelse slik Sverre krevde, eller om den skulle være en frittstående, selvstyrt kirkeorganisasjon, en samfunnsmakt parallelt med kongemakten.

Under beleiring av en baglerflokk på Berget i Tønsberg ble Sverre syk. På senvinteren 1202 lå kong Sverre dødssyk i Bergen. Baglerkongen Inge Magnusson satt på Opplandene, og hans flokk behersket ellers hele kystlandet fra Stad til innløpet av Trondheimsfjorden. På sitt dødsleie var Sverre opptatt av de problemer og nye muligheter sønnen

Håkon ville stå overfor etter hans egen bortgang. I et brev skal han ha rådet sønnen Håkon til forlik med kirken.

Sverre døde i Bergen 09.03.1202 og ble bisatt i Kristkirken i Bergen.

Samme år ble Inge felt av bønder på Helgøya i Mjøsa.⁶⁰

(Barn VII:81, Mor IX:322)

Gift med neste ane.

Barn:

Håkon III Sverresson av Norge. Født omkring 1180. Død 01.01.1204 i Bergen. (Se VII:81).

VIII:162 mf mf ff fm

Astrid Roesdatter. Levde 1178.

Astrid skal ha vært mor til kong Håkon Sverreson. Hun var datter til biskop Roe på Færøyene.⁶¹

(Barn VII:81, Far IX:323)

Gift med forrige ane.

VIII:165 mf mf fm ff

Baard Guttormsson på Rein. Født omkring 1150. Død 03.04.1194 i Florvåg ved Askøya. Gjentakelse, se side 40.

VIII:166 mf mf fm fm

Ragnði Erlingsdatter. Levde omkring 1189. Gjentakelse, se side 42.

VIII:169 mf mf mf ff

Valdemar I Knudsson den Store av Danmark. Konge. Født 14.01.1131. Død 12.05.1182 i Vordingborg.

Hertug av Slesvig 1150 - 1157.

Konge av Danmark 1157 - 1182.

Valdemar, som ble født 8 dager etter sin fars død, ble oppkalt etter sin mors farfar, Storfyrst Vladimir.

I 1150 gikk han som voksen yngling i sin fetter kong Svends tjeneste og fikk av ham overdratt sin fars stilling som jarl (hertug) av Sønderjylland. I 1154 lot han seg utrope til konge sammen med Henrik Skaatelaars sønn Knud på Viborg Ting. Etter mange vanskeligheter og stridigheter ble han ved kong Svends fall 23.10.1157 enekonge i Danmark.

Fra Snorre Sturlasson: Magnus Erlingssons saga:

«2. Erling Skakke gjorde seg i stand til å reise bort, han fikk tak i noen skip og hadde med seg Magnus og alle håndgangne menn som var der. De som var med på ferden, var Arne kongsmåg og Ingerid, mor til kong Inge, og de to sønnene hennes, og Jon Kutiza, sønn til Sigurd Stork, og Erlings huskarer og likeså de som hadde vært huskarer hos Gregorius; de hadde i alt 10 skip. De seilte sør til Danmark til Kong Valdemar og til Buriz Heinreksson, kong Inges bror (sammødre halvbror). Kong Valdemar var nær frende til kong Magnus. Ingelborg, kong Valdemars mor, og Malmfrid, mor til Kristin, som var Magnus's mor, var søstre og døtre til kong Harald [Mstislav I] øst i Gardarike, som var sønn til Valdemar [Vladimir] Jarisleivsson. Kong Valdemar tok godt imot dem, og han og Erling hadde ofte møter og rådlegning. Samtalene deres førte til den avtale at kong Valdemar skulle fra sitt rike gi kong Magnus all den hjelp som han kunne trenge til å legge under seg Norge og holde landet siden; men Valdemar skulle ha det riket i Norge som hans forfedre, Harald Gormsson og Svein Tjugeskjegg hadde hatt, hele Viken nord (vest) til Rygjabit. Denne avtalen ble fastslått ved eder. Siden laget Erling og hans menn seg til å fare bort fra Danmark, de seilte ut fra Vendelskage (i Vendsyssel).»

I mitten af 1100-tallet var det i mange år regulær borgerkrig i Danmark. Tre slektninger, alle oldebarn til Svend II Estridsson, slåss om makten:

Sven III Grathe - sønn til Erik II Emune og sønnesønn til Erik I Ejegod,

Knud III - sønn til Magnus og sønnesønn til Niels I den Gamle og

Valdemar I den Store - sønn til Knud Lavard og sønnesønn til Erik I Ejegod.

Den eldste Danmarkshistorie - «Roskildekrøniken», sannsynligvis påbegynt av en kannik ved Roskilde Domkirke omkring 1138 - omtaler borgerkrigsårene fra 1146 til 1157 etter Erik III Lams død slik:

⁶⁰ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 263. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, Bind 3 side 18f, 34-35, 83, 98-99, 139. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 114-121. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 349. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 787. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52.

⁶¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 804. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52.

«Efter hans død samledes jyderne og valgte Knud, søn af kong Niels' søn Magnus. Men skåningerne valgte Svend, Erik Emunes søn, og satte ham til konge over sig. Deraf kom en langvarig kamp mellem Svend og Knud, i tolv år. For da Svend besteg tronen, forsvandt freden, oprør opstod, og borgerkrigen kaldte selv fredelige folk til kamp.

I det tiende år samledes alle danske endelig, og idet de forhandlede om fred, valgte de to konger, Knud, som tidligere var valgt af jyderne, og Valdemar, søn af den hellige Knud, hertug og martyr. Fordrevet fra Danamrk flygtede Svend derimod Sachsen, til sin svigerfader hertugen af Sachsen, som han blev hos i næsten tre år, afsat fra tronen. Først i det tredje år fór han hjem til fædrelandet under foregivende af fred.

Da samledes Svend, Knud og Valdemar til møde efter gensidigt at have stillet gidsler, og idet de på forstandige folks råd arbejdede for fred, stræbte de at standse striden i riget. Ved dette forlig finder frænderne da sammen: at hver af dem skulle råde frit over en trediedel af det delte rige. Og forrædierisk forbund og falsk fred blev indgået. For da de samledes i Roskilde, blev Knud og Konstantin, Knuds frænde, skammelig myrdet af Svend, den 9. august, men Valdemar undslap, hårdt såret. Han flygtede til Jylland og bad jyderne om hjælp. Svend, som fulgte efter ham og kæmpede med ham på Grathe hede, bukkede ynkeligt under, sådan som Gud ville det, og han fik det endeligt, som han havde gjort sig fortjent til ved sine rænker. Hans lig blev lagt i jorden i landsbyens kirke. Derefter blev den berømmelige Valdemar, søn af den hellige Knud hertug og martyr, kong Erik den Godes søn, ophøjet til tronen af alle Danmarks bedste mænd, og salvet til konge og iklædt purpuren og kronet med den største hæder og ærefuldt indsat i kongeværdigheden af ærkebiskop Eskil, i året 1157 efter Herrens kødvordelse. Han styrede ædelt det danske rige i 26 år.»

Valdemar ble begravet i Ringsted kirke.⁶²

(Barn VII:85, Far IX:337, Mor IX:338)

Gift 1157 i Viborg med neste ane.

Barn:

Valdemar II Valdemarsson Sejr av Danmark. Født 28.06.1170. Død 28.03.1241 i Vordingborg. (Se VII:85).

VIII:170 mf mf mf fm

Sophie Vladimirdatter. Dronning. Født omkring 1141. Død 05.05.1198.

Sophie var datter til den polske hertugdatteren Richiza (Richeza, Ryksa, Rixa) Boleslawsdatter i hennes annet ekteskap med fyrsten Vladimir (Valedar, Volodar). Det er omstritt hvem denne Vladimir var, men i sin stamtavle over de danske konger kaller Abbed Vilhelm [ca. 1125-1203] Sophies far «Valedar, russernes konge».

I sitt første ekteskap med Magnus, sønn til kong Niels I Svendsson den Gamle av Danmark, fikk Richiza sønnen Knud, senere Knud Magnusson III av Danmark. Knud lot seg hylde som konge på Jylland og Fyn, mens Svend III Grathe var hans medkonge på Sjælland. Stridigheter mellom de to kulminerte ved blodgildet i Roskilde 1157 hvor Knud ble myrdet. Richiza giftet seg en tredje gang med kong Sverker I den Eldre av Sverige, og fikk med ham sønnen Bulislaw (Boleslaw).

Knud og Sophie var altså halvøsken.

Da Valdemar og Knud III Magnusson hadde nærmet seg hverandre, ble det i 1154 avtalt ekteskap mellom Sophie og Valdemar. Da Sophie selv ikke eide gods i Danmark, lovet Knud å utstyre henne med en tredjedel av sin egen farsarv. Allerede før Valdemars endelige seier på Grathehede ble deres bryllup feiret i Viborg i 1157.

Svend Aggesen [ca. 1130 - ca. 1185] berømmer Sophie for hennes store skjønnhet.

Valdemar og Sophie hadde følgende barn:

Sophie, gift med greve Siegfried III av Orlamünde, død ca. 1210.

1163: Knud IV av Danmark, gift med Gertrude av Bayern, død 1202.

1170: Valdemar II Sejr av Danmark, gift med Berengaria av Portugal, død 1241.

Richiza, gift med kong Erik Knutsson av Sverige, død 1220.

Ingeborg, gift med kong Filip II August av Frankrike, død 1236.

Helene, gift med hertug Wilhelm av Lüneburg, død 1233.

Dertil to døtre som gikk i kloster og som vi ikke sikkert kjenner navnene til.

En av disse sistnevnte døtre ble forlovet med en sønn til keiser Frederik Barbarossa på et tidspunkt da Valdemar søkte samarbeide med keiseren. Etter Valdemars død fortsatte Knud IV denne politikk, idet han lot sin mor gifte seg med keiserens betrodde mann, greve Ludvig III av Thüringen. Senere, da forholdet mellom konge og keiser ble mer spent, ble såvel Sophie som hennes datter forstøtt av sine ektemenn og sendt tilbake til Danmark. Sophie skal ha blitt meget bitter av denne behandling ifølge Arnold av Lübeck som skrev «Chronica Slavorum» 1172-1209 og døde i 1211 eller 1214. De danske kilder omtaler ikke denne pinlige episode.

⁶² Roskildekroniken side 34-36. Oversatt og kommenteret af Michael H. Gelting, Worminaum 1979. Snorre Sturlasson: Magnussønnenes saga, avsnitt 20. Snorre Sturlasson: Magnus Blindes saga, avsnitt 1. Snorre Sturlasson: Magnus Erlingssons saga, avsnitt 2, 23-30. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 25 (1943), side 23-27. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 340. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 500. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 44, 88.

Sophie døde 05.05.1198 og ble begravet i Ringsted.⁶³

(Barn VII:85, Far IX:339, Mor IX:340)

Gift 1157 i Viborg med forrige ane.

VIII:171 mf mf mf mf

Sancho I o Povoador av Portugal. Konge. Født 11.11.1154. Død 27.03.1211.

Sancho «Kolonisatoren» var konge av Portugal 1185 - 1211.

Han gjorde seg fortjent til sitt tilnavn «Bondevennen» ved sin iver for å forbedre landbruket. Han bidro også til byenes oppkomst ved å gi privilegier og befolke dem med kristne nybyggere.

Sancho ble gift i 1174 med Dulcia.

Han hadde også konkubinene
Maria, datter til Arya Nuñez de Fornelos og
Maria Paez de Ribera.⁶⁴

(Barn VII:86, Far IX:341, Mor IX:342)

Gift 1174 med neste ane.

Barn:

Berengaria av Portugal. Født omkring 1192. Død 27.03.1221. (Se VII:86).

VIII:172 mf mf mf mm

Dulce Ramonsdatter av Aragon. Dronning. Født omkring 1160. Død 01.09.1198 i Coimbra.

Dulce grep aldri inn i statsanliggender, men la an på å være en god hustru og var et mønster av en mor. Hun fikk ikke mindre enn 11 barn.

Hennes ben hviler i Santa Cruz de Coimbra.⁶⁵

(Barn VII:86, Far IX:343, Mor IX:344)

Gift 1174 med forrige ane.

VIII:173 mf mf mm ff

Bernhard III av Sachsen. Hertug. Født 1140. Død 09.02.1212.

Hertug av Sachsen 1170 (1180?) - 1212.

Da Knud IV i 1182 hadde overtatt makten i Danmark, meldte problemet i forholdet til keiseren seg igjen. Men Frederik Barbarossa var for opptatt av større oppgaver til å kunne ta seg av nordiske forhold. Han krevde derfor etter Valdemar den Stores død at Knud skulle komme ned til ham og avlegge lenseden, slik hans far hadde gjort. Dette ble avvist. Barbarossa truet da med å ta lenet fra Knud og gi det til en annen. Knud svarte at keiseren i så fall først måtte finne en annen. Man mente i Danmark at keiseren ikke kunne begynne et felttog mot nord, eller at noen av hans lendmenn var oppgaven voksen.

Den nye sachserhertug, Bernhard av Anhalt, hadde ikke samme styrke som Henrik Løve, og kunne neppe bli en trussel mot det danske riket.⁶⁶

(Barn VII:87, Far IX:345, Mor IX:346)

Gift før 1175 med neste ane.

⁶³ Politiken's Danmarks Historie, Bind 3 (1969), side 62, 200, 202, 211, 275, 324, 408. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 11 (1937), side 190, Bind 22 (1942), side 294-295, Bind 25 (1943), side 23. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 584. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 44, 88.

⁶⁴ Dansk Biografisk Leksikon, Bind 2 (1933), side 418. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 901. Odd F. Fladstad: Jøran Willumsdatter Sjøgaard .. og deres aner, side 45-46, 126. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25, 57.

⁶⁵ Dansk Biografisk Leksikon, Bind 2 (1933), side 418. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1000. Odd F. Fladstad: Jøran Willumsdatter Sjøgaard .. og deres aner, side 46, 126. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25, 57.

⁶⁶ Politiken's Danmarks Historie, Bind 3 (1969), side 338. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1116. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20.

Barn:

Albrecht av Sachsen. Levde 1226. Død 26.06.1261. (Se VII:87).

VIII:174 mf mf mm fm

Judith ???. Født omkring 1152. Død etter 1201.

Judith (Jutta) var enten

- datter til hertug Mieczko III «den Gamle» av Storpolen og Elisabeth Gjertrud av Ungarn eller
- frilledatter til Knud V Magnusson av Danmark.⁶⁷

(Barn VII:87)

Gift før 1175 med forrige ane.

VIII:175 mf mf mm mf

Leopold VI der Glorreiche av Østerrike. Født 1176. Død 28.07.1230.

Leopold «den Ærerike» var

- hertug av Steiermark 1195-1198 og
- hertug av Østerrike 1198-1230.

Han var ubetinget den mest fremragende fyrste av sin tid, en av Østerrikes mest betydelige regenter.

Leopold gjorde flere korstog mot de «vantro». Således kjempet han mot Valdenserne i Sydfrankrike og mot araberne i Spanien. Han kom imidlertid for sent til å være med i slaget ved Tolosa i 1210. I 1217 fulgte han kong Andreas II av Ungarn på toget til Palestina og dro derfra i 1219 selv til Egypten.

Han ble bisatt i klosteret Monte Casino.⁶⁸

(Barn VII:88, Far IX:349, Mor IX:350)

Gift 1203 med neste ane.

Barn:

Agnes av Østerrike.⁶⁹ Født 1206. Død 29.08.1225. (Se VII:88).

VIII:176 mf mf mm mm

Theodora av Bysants. Død 23.06.1246.

Theodora var «neptis ex filia Isak II», dvs. niese til kong Philips gemalinne Irene, som var datter til keiser Isak Angelos.⁷⁰

(Barn VII:88, Mor IX:352)

Gift 1203 med forrige ane.

Generasjon IX

IX:259 mf ff ff fm f

Harald IV Gille av Norge. Konge. Født omkring 1103 på Irland. Død 13.12.1136 i Bergen.

Konge av Norge 1130 - 1136.

Det ser ut til å ha vært splittelse innen topparistokratiet alt før Sigurd Jorsalfare døde. Ikke alle syntes tilfredse med å få Sigurds sønn Magnus til konge. Ideren Harald Gille (egentlig «Gilla Christ» = Guds tjener) ble nemlig utpå 1120-tallet hentet til landet av lendmannen Hallkjell Huk, og man påstod at Harald var sønn av Magnus Berrføtt med en irsk kvinne. Moren var forøvrig med for å vitne. Gilchrist kalte seg også Harald, og i Norge ble han hetende Harald Gille.

⁶⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1117. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20.

⁶⁸ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1126. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23, 31.

⁶⁹ Dansk Biografisk Leksikon, Bind 12 (1937), side 153. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1125. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20, 23.

⁷⁰ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1160. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23, 31.

Kong Sigurd lot Harald bevise sin farsætt gjennom gudsdømme, mot at han sverget ikke å kreve kongedømme i Norge så lenge kong Sigurd og sønnen Magnus levde. I følge tidens skikk kunne man ikke nekte ham å bevise sin herkomst ved jernbyrd. Harald lot seg barbent lede av to biskoper over ni (eller sju) glødende plogjern, og etter tre dager viste han frem bona hele og uskadde. Dermed anerkjente Sigurd irlenderen som sin bror.

26.03.1130 døde Sigurd Jorsalfare i Oslo og ble gravlagt i den nybygde Hallvardskirken der, «lagt i steinveggen ute fra koret på sørsiden». Sønnen Magnus var i byen da, og overtok straks styret.

Harald Gille lot seg nå likevel kongehyll. Han fikk så stor oppslutning blant stormennene at Magnus måtte godta ham som samkonge. Etter felles hylling på Øyratinget holdt samkongene seg hver for seg, Magnus helst i Trøndelag, Harald i Viken.

Oppslutningen om Harald underbygger den betydning gavmildhet hadde når allianser skulle etableres. Harald var av den lystige og elskverdige typen, han hadde lett for å få venner, mens Magnus skal ha vært hovmodig og grusom, glad i penger og lite flink til å gi dem ut. Følgen var at Harald Gille fikk godt følge da han også lot seg ta til konge. Harald var i Tønsberg da Sigurd døde, og det var der, på Haugating, han krevde like rett med Magnus og lot seg utrope til konge over halve Norge. Den eden han måtte sverge om ikke å strebe etter riket, regnet folk for avtungen og ugyltig. Harald fikk mer folk enn Magnus, og det kom snart til forhandlinger mellom dem. Enden ble at Magnus ikke så noen annen råd enn å overlate halve riket til farbroren.

Etter en lang indre fredsperiode brøt det ut krig om kongemakten umiddelbart etter at Sigurd Jorsalfare døde i 1130. Sommeren 1134 sto slaget ved gården Fyrileiv i Ranrike, den første vepnede strid mellom norske riksstyrere på over hundre år. De som tørnet sammen, var Sigurds sønn Magnus og Harald Gille, som sa seg å være hans onkel. Begge ble støttet av stormannsgrupper. Denne striden innledet en hundreårig kamp om kongemakten i Norge. Det er likevel ikke tale om en sammenhengende krig fra Sigurd Jorsalfares død til Ribbungenes nederlag i 1227 eller til hertug Skules reisning 1239-40. Kampene var brutt i kortere eller lengre perioder.

Striden hadde altså ikke hele tiden et omfang som rettferdiggjør betegnelsen borgerkrig. Men særlig i de par-tre siste tiårene av 1100-tallet var brede befolkningslag i større deler av landet innblandet. Betegnelsen «innbyrdeskrig» er mer dekkende enn borgerkrig, som er anakronistisk da den gir assosiasjoner til organiserte kamphandlinger mellom innbyggerne i en mer moderne statsdannelse. Men «borgerkrig» er likevel den tradisjonelle og innarbeidete betegnelsen. Striden ble i første rekke utkjempet av mer eller mindre profesjonelle krigere i kongenes eller kongsemnenes hird og av huskarene til lendmenn og andre stormenn. Etter hvert kom også et element av rotløse opprørsflokker til. Kampene rammet tidlig folk flest - bønder og bymenn - i de områdene der det ble kjempet. Hærene og flokkene måtte skaffes underhold gjennom plyndring og skattlegging. Og under kongene Magnus Erlingsson og Sverre krevde partene også leidangsutbud fra de områdene de kontrollerte.

Parallelt med krigshandlingene - og delvis som en følge av dem - skjedde det en sterk ekspansjon på flere samfunnsområder, ikke minst i kirkelig og statlig organisasjon og myndighet. Det norske erkebispedømmet ble opprettet midt på 1100-tallet, og noen egentlig statsdannelse kan en knapt tale om før borgerkrigene. På 1200-tallet derimot, etableres en for sin tid sterk sentralmakt.

Kamp om tronen var ikke noe særnorsk fenomen i denne perioden. Liknende stridigheter fant sted også i Danmark i periodene 1130-70 og 1241-1340, og i Sverige var det indre strid stort sett gjennom hele middelalderen. Gjennom ekteskapsforbindelser var kongsettene i de tre landene knyttet sammen, slik at de stridende partene til tider søkte støtte over landegrensene.

Det er særlig indre norske forhold som er trukket frem når historikerne har søkt å forklare borgerkrigene. Én slik forklaring har vært tronfølgeordningen, som var slik at alle kongssønner hadde arverett til tronen og dermed rett til å bli anerkjent som konge. Denne ordningen kunne føre til at det var flere konger samtidig, med fare for rivalisering og strid. Spenningsforhold mellom kongemakt og lendmannsaristokrati er også trukket frem som forklaring. Aristokratiet skulle ha samlet seg om føyelige konger og søkt å redusere kongedømmet til sitt redskap, men så ha møtt motstand fra en monarkisk retning som seiret med Sverre. Motsetning mellom kongedømme og kirke har blitt regnet som en skjerpande faktor i striden, da man har ment å kunne plassere en universalkirkelig innstilt høygeistlighet på den angivelig aristokratiske siden mot kongemakten, helt fra erkesetet ble opprettet i 1152-53. Man har også tenkt seg at borgerkrigene hadde en geografisk og ættemessig bakgrunn. Kongsemner og partier skal ha hatt fotfeste i forskjellige landsdeler; frem til Sverres tid skulle striden ha hatt karakter av ættestrid.

Sosiale motsetninger med økonomisk grunnlag er blitt fremhevet, særlig av de materialistiske historikerne Bull, Koht og Schreiner, og videreutviklet av Holmsen. Slik Holmsen ser det, utviklet befolkningspress og godsdannelse en jordeiende overklasse og en stadig økende jordløs underklasse; dette skapte konfliktstoff som fikk sin utløsning gjennom borgerkrigene. Lendmennene - på 1100-tallet kan antallet normalt ha ligget fra et 20-tall til et 40-tall - var storgodseiere med råd til å holde profesjonelle krigere. De støttet forskjellige kongsemner ut fra personlige maktinteresser i den innledende fasen av borgerkrigene, men de fleste gikk etter hvert sammen og siktet mot å utøve samfunnsherredømme gjennom kongedømmet. Lendmennene fikk tilslutning fra kirken, som selv var stor godseier. Selv om Sverre i begynnelsen ledet en flokk fattigfolk, endte han selv med å støtte seg til en krets av jordeiere. Godseierkongedømmet gikk seirende ut av borgerkrigene.

Også landskapsmotsetninger kan innpasses i denne teorien. Godseierkongedømmet skulle ha særlig fotfeste i kystområder vest og øst i landet, der godsdommen hadde nådd lengst. Motstand fikk man fra Trøndelag, indre Østland og Telemark. Godseierområder skulle med andre ord stå mot distrikter med jevne bønder og småfolk.

Holmsens teori har den fordel at den er helhetlig og inkorporerer og forklarer de fleste enkeltfenomenene som

tidligere ble gitt som årsaker til borgerkrigene. Men hypotesen om sterkt økende godsdannelse like før og i borgerkrigstiden er ikke holdbart begrunnet - dette er noe som forutsettes. Og den sosiale spenningen som kan øynes et stykke ut i borgerkrigstiden, ser i det minste delvis ut til å være et produkt av striden selv, en motsetning mellom den bofaste befolkningen og en rotløs krigerklasse som snyltet på denne, om nødvendig gjennom voldsbruk. Dette gjaldt etter hvert også kongsmenn og andre stormenn, som fremkalte lokale bondeoppgjør på grunn av hard fremferd mot allmuen.

Et syn som er representativ for en utbredt oppfatning, er formulert av Sverre Bagge. Borgerkrigene oppstod som følge av at aristokratets økonomiske stilling i løpet av den fredelige perioden 1030-1130 var blitt prekær. Det var inntektene fra vikingferdene som frem mot midten av 1000-tallet hadde finansiert gaver og gjengaver, som knyttet sammen og vedlikeholdt kryssende allianser innen aristokratiet, og som var grunnlaget for stormennenes politiske makt.

Disse inntektene ble sterkt redusert etter 1030. For å kompensere inntektstapet samlet stormennene seg om kongen, som hadde skaffet seg et stort jordegods gjennom konfiskasjoner under Olav Haraldsson og Harald Hardråde. Gjennom kongstjeneste fikk man del i kongedømmets inntekter, og lokale høvdinger gikk i stadig større grad over til å bli et riksaristokrati rundt kongen.

Men etter hvert fikk kongen problemer med å belønne sine tilhengere, slik at konkurransen innen aristokratiet om kongedømmets ressurser ble skjerpet. En viktig årsak må ha vært at kirken i perioden 1030-1130 etablerte seg som betydelig jordeier - for en stor del gjennom gaver fra kongen og i noen grad også fra stormennene. For kongen var dette en fordel så lenge han kontrollerte kirken. For aristokratiet var overføringene dobbelt katastrofale. Store mengder jordegods gikk ut av sirkulasjon, slik at mindre ble igjen til å belønne gruppas medlemmer. Stormennenes lokale maktposisjon ble undergravd gjennom utbyggingen av kirkens organisasjoner, da deres rolle som lokale religiøse ledere ble overtatt av et sentralt styrt presteskap. Dette førte til forsterket rivalisering innen aristokratiet om kongemaktens ressurser, og misfornøyde tronpretendenter kunne lett skaffe seg støtte til innbyrdes maktkamp.

Harald Gille tapte slaget ved Fyrileiv i Ranrike sommeren 1134, men søkte hjelp hos dansk kongen Erik Emune, vendte tilbake høsten 1134 og klarte å fange Magnus i Bergen like over nyttår 1135. For å gjøre Magnus uskikket til konge, lot Harald ham lemleste (fothogge), blinde og kastrere, og deretter sette i kloster.

Harald fikk ikke glede seg lenge ved kongedømmet. I Trøndelag var det vokst opp en gutt hos storbonden Sakse i Vik (nå Saksvik i Strinda), en gutt som het Sigurd. Sigurd var sønn av Saksens datter Tora, og faren gikk for å være en prest ved navn Adalbrikt. Familien hadde forbindelser med kongehuset. Toras søster hadde vært Magnus Barfots frille og med ham fått sønnen Olav. Sigurd ble satt til boken og fikk diakonvigsels, men den geistlige løpebanen lokket ham ikke. Han ble kjent som en vill og uvøren kar, og ble kalt «Slembedjakk», den fæle diakonen. Og nå begynte det å gå rykter om at Magnus Barfot nok hadde kastet sine øyne på Tora også, og at Sigurd Slembe i virkeligheten var kongens sønn. Da la han boken vekk og dro utenlands, der han fristet mangt og meget, dro til Jerusalem og fór på kjøpmannsferder, tilbrakte flere år ved det skotske hoff og var vel ansett hos kong David. Omsider kom han til Danmark, og der fikk han gudsdom for sin kongelige avstamning, etter hva det ble påstått.

Etter at Harald var blitt enekonge i Norge, dukket Sigurd opp i Bergen i 1136 og krevde del i farsarven og del med Harald i styret av land og rike. Men Harald fant fram en gammel sak mot Sigurd, det var en historie om et drap borte på Vesterhavsoyene et sted, og en tid ble han holdt borte på denne måten. Til sist tok noen av Haralds menn ham med på en båttur som var ment å skulle være hans siste. Sigurd kom seg unna, og forstod omsider at av Harald hadde han ikke noe godt å vente. Han holdt seg skjult i og omkring byen, og klarte etter hvert å vinne noen av Haralds folk over til seg. Det kom et komplott i stand, og Harald mistet livet. Det gikk slik til: Harald var glad i kvinner, og i Bergen hadde han hos seg både dronningen og sin elskerinne, Tora Guttormsdatter. En av de sammensvorne lot som om han hadde veddet med en kamerat om hvor kongen hadde tenkt å tilbringe natten. Kongen lo og røpet hvem han aktet å besøke den kvelden - det var hos Tora, frillen. Toras herberge var dårlig bevoktet, og Sigurds menn hadde lett spill. De trengte seg inn mens kongen sov og stakk ham ihjel.

Dagen etter lyste Sigurd Slembe drapet på seg, og krevde kongedømmet etter Harald. Men den støtten han fikk, var ikke stor. Å drepe en mann om natten mens han sov var nidingsverk, å drepe en nær frende likeså. Få ville følge Sigurd, den vanlige reaksjonen var : Enten var Harald bror din, og da er du en niding, eller han var det ikke, og da har du ingen rett til å være konge. Sigurd måtte komme seg unna det forreste han vant. Med et lite følge dro han nordover, og gjorde opphold i fjordene underveis; der våget ikke folk annet enn å gi ham kongsnavn.

Men stormennene rundt Harald Gille hadde ikke til hensikt å gi fra seg styringsmakten. Alternativet til Sigurd Slembe var et nytt samkongedømme. De lot derfor Haralds frillesønn Sigurd kongehylle på Øyratinget, og på Borgartinget den ektefødte sønnen Inge, som var pukkelrygget og derfor hadde tilnavnet «krokrygg».

Sigurd Slembe fikk liten oppslutning også etter at han hentet Magnus Blinde ut av klosteret. Stormannskretsene rundt de to barnekongene slo seg sammen, og i slaget ved Holmengrå ved Hvaler høsten 1139 mistet Magnus livet, mens Sigurd ble tatt til fange og pint i hjel. Militæraksjonene mot Sigurd Slembe dannet opptakten til et mer varig samarbeid mellom stormennene rundt barnekongene, som nå fikk felles hird.

I 1142 hentet misnøyde stormenn en tredje sønn av Harald Gille fra Skottland. Farskapet var anerkjent av Harald selv, så trønderne tok Øystein til samkonge på Øyratinget samme år. Dette er siste gang hylling og blodsrett gjorde en mann til konge over hele Norge. Ingen av kongene hadde fast landsdelstilknytning, men Sigurd, med tilnavnet «munn», holdt seg helst i Trøndelag, mens Inge Krokrygg holdt seg i Viken. Øystein, som var eldre enn sine brødre og tok egen hird, var aktiv utenfor landets grenser i den grad at han i begynnelsen av 1150-årene tvang orknøyjarlen til underkastelse og til og med herjet i Skottland og England. Innenlands var likevel årene frem mot midten av 1150-tallet forholdsvis fredelige, noe som må ha vært en forutsetning for en særs viktig begivenhet i norsk historie;

opprettelsen av den norske kirkeprovins.

Det var fred mellom kongebrødrene så lenge deres gamle rådgivere og formyndere levde, det vil si frem mot 1150, da Inge og Sigurd tok seg hver sin hird. Det ble nå uenighet mellom brødrene uten at vi sikkert vet hvorfor, men det er nærliggende å tenke seg strid om kongedømmets ressurser som viktig, der uvennskap og prestisjekamp mellom deres menn ofte utløste stridighetene.

Motsetningene økte etter opprettelsen av erkestolen i Nidaros, og virkelig krig ble det da Sigurd og Øystein sommeren 1155 slo seg sammen om å frata Inge kongeverdigheten. I denne krigen ble først Sigurd drept, så Øystein, slik at Inge sensommeren 1157 så ut til å stå som den endelige seierherren. Vi kan i løpet av striden mellom brødrene skimte konturene av fastere partigrupperinger. Kretsen rundt Inge ble stadig klarere et lendmannsparti med tyngdepunkt på Vestlandet og i Viken. Flere av Sigurds og Øysteins lendmenn gikk etter Sigurds fall over til Inge.

Mot Inges parti samlet det seg en flokk med fotfeste i Trøndelag, på Opplandene og lengst øst i Viken, ved Götaelv. Disse tok uten videre Sigurd Munns ti år gamle uekte sønn Håkon (Herdebrei) til konge, uten å la valget formaliseres gjennom hylling på ting. Hirten eller flokken overtok altså bøndernes rolle som kongemakere. Nytt er det også at flokken eller partiet «skapte» kongsemner ved behov.

Håkon ble vinteren 1159 tatt til samkonge i Trøndelag som sin fars arving. I striden som fulgte, hadde Inges hær i begynnelsen overtaket, men hæren ble etter hvert svekket av rivninger mellom en vestlandsk og en sørøstnorsk fraksjon, og 04.02.1161 falt Inge nær Oslo i kamp med Håkons menn.

I denne første fasen av borgerkrigene var kamphandlingene i all hovedsak begrenset til et par perioder, mellom Magnus Sigurdsson og Harald Gille i 1134-35, og mellom Haralds sønner fra 1155. Fasen er videre kjennetegnet av at striden i all hovedsak ble ført av kongene og deres menn uten at folk flest i særlig grad ble trukket inn. Fastere partidannelser er det først tale om i perioden 1155-60. Før den tid kunne stormennenes lojalitet være vekslende, der Inge viste størst evne til å tiltrekke seg stormennene gjennom generøsitet. Under disse korte konfliktene er det også vanskelig å se konfliktmønstre regionene imellom. Kongene hadde tilhengere i alle landsdeler, og selv var de mobile, selv om de gjerne foretrakk å oppholdt seg i visse landsdeler uten at de gjorde forsøk på å underlegge seg disse permanent.

Etter kong Inges fall stod Håkon Herdebrei som enehersker i Norge. Han lot sende ut folk for å overta kongsombudene landet rundt og begynte å jage bort biskoper som var innsatt under kong Inge. Det så altså ut til at Håkons parti hadde kontrollen, men slik fremferd var neppe egnet til å forsone motstanderne. Ingepartiet hadde knapt noe godt å vente fra Håkon Herdebrei og hans menn.

Nå fremstod Erling Skakke som partiets fremste mann. Han var lendmann fra Sunnhordland, og i årene 1152-55 hadde han vært med orknøyjarlen på korstogsferd. Han hadde vært i Palestina, Konstantinopel og Roma, og i kamp med araberne på Sicilia fikk han et hogg over halsen slik at hodet kom til å helle mot den ene siden, noe som skaffet ham tilnavnet «skakke». Kong Inge hadde skaffet Erling Sigurd Jorsalfares ektefødte datter Kristin til hustru.

Erling viste seg å være en hensynsløs og begavet leder med evne til langsiktig strategisk planlegging, han greide å samle landets fremste stormenn om én konge. Det var flere mulige kongsemner som stammet fra Magnus Berrføtt gjennom kvinneledd, men man valgte å utpeke Magnus, Erlings 5 år gamle sønn med Kristin, til konge. Han ble kongehyllet i Bergen våren 1161. Erling søkte støtte hos danskekongen, sin hustrus fetter, og sommeren 1161 vendte han tilbake med en stor hær. Håkon Herdebrei måtte rømme til Trøndelag, og sommeren etter ble han drept i et sjøslag i Romsdalen.

De følgende årene måtte Erling verge sønnens kongedømme mot både indre og ytre fiender. At Magnus ikke var kongssønn, ble brukt mot ham av motstanderne. Men i kirkens øyne hadde Magnus det fortrinnet at han var ektefødte. Og det var til kirken Erling gikk for å styrke legaliteten av sønnens kongedømme.

For kirken var tiden etter opprettelsen av erkesetet 1152-53 problematisk. Reformprogrammet lot seg vanskelig sette ut i livet under uroen borgerkrigene skapte. Også geistligheten ble splittet mellom de stridende partene, og kongene var lite villige til å respektere innrømmelsene fra 1152-53. Mannen som kom til å videreføre kirkens program, var erkebiskop Øystein Erlendsson. Han var av trøndersk stormannssett og hadde vært kong Inges kapellan og skattmester. Som erkebiskop var han en sterk forkjemper for kirkens frihet, og for å oppnå dette støttet han Magnus Erlingssons kongedømme.

Magnus ble kronet i Bergen sensommeren 1163, eller i 1164, sannsynligvis av erkebiskop Øystein. Kroningen var den første i sitt slag i Norden. Gjennom den fikk Magnus Erlingssons kongedømme Guds og kirkens sanksjon, mens kirken gjennom «kroningseden» sikret seg viktige rettigheter. Det er ikke alltid klart hvilke konkrete forpliktelser de generelle bestemmelsene i kroningseden sikter til, men de viktigste innrømmelsene synes å være at Magnus lovte å være trofast og lydig mot romakirken og å holde bestemmelsene fra 1152-53 om peterspenger og forholdet mellom kongedømme og kirke. Han lovte å respektere kirkens rett i åndelige saker i samsvar med «kanonisk» rett (alminnelig kirkerett).

Andre dokumenter utdyper det bildet kroningseden gir av politisk ideologi og nært samarbeid mellom kirken og kongedømmet i Magnus Erlingssons regjeringstid. «Tronfølgeoven» fra samme tid fastslår at det skal være enekongedømme, basert på førstefødselsrett («primogenitur») og legitim fødsel. Dette betyr at bare én skulle være konge, normalt kongens eldste ektefødte sønn. Etter ham kom andre, ektefødte kongssønner - den som var best skikket - og dernest «nærmeste arving». Om arving manglet, skulle den best skikkete overhodet være konge.

Hvem av de ektefødte kongssønnene som var best skikket, hvem som var nærmeste arving, eller hvem som var best skikket overhodet, skulle avgjøres av et riksmøte med 12 bønder fra hvert bispedømme, oppnevnt av biskopen, sammen med hirten og kirkens fremste menn. Ved uenighet skulle kirken ha det avgjørende ordet. Kirken fikk altså

svært stor innflytelse. Vi kan også merke oss at de lokale hyllingstingene ble kuttet ut til fordel for ett møte for hele riket.

Det ble riktignok aldri foretatt noe kongevalg etter disse reglene. Men loven ble et mønster for den fremtidige utformingen av tronfølgen.

Samtidig ble det foretatt en revisjon av landskapslovene - for første gang under ett. Revisjonen gjaldt i første rekke kristenrettene, noe som viser at kirken medvirket aktivt. For det første ble tienden lovfestet til avløsning av eldre avgifter. Trolig ble den først nå innført over hele landet. For det andre ble flere typer forbrytelser regnet som «ubotamål». Ubotamål var forbrytelser som i prinsippet ikke kunne bøtes, og som medførte full formueskonfiskasjon. Dessuten ble bøtesatsene for lovbrudd - også kristenrettsbrudd - hevet, noe som ga økte bøteinntekter til biskopene.

Magnus Erlingssons noe senere privilegiebrev til Nidaroskirken er blitt karakterisert - nesten i bokstavelig forstand - som kronen på verket når det gjelder samarbeidet mellom kirke og kongemakt i Norge i middelalderen. I dette dokumentet tok Magnus riket i len av Gud og St. Olav; han var helgenens vasall. Han lovte å vokte lov og rett, og å forsvare fedrelandet. Som tegn på lensunderkastelsen ofret Magnus sin krone på alteret i Kristkirken i Nidaros og lovte at både hans og hans etterfølgeres kroner skulle tilfalle kirken etter deres død. Dette var et vitnesbyrd om evig underkastelse. I tillegg ble bestemmelsene fra 1152-53 stadfestet, og det ble gitt rettsforbedringer (i form av rettarbøter).

Enda klarere enn kroningseden og tronfølgeoven fremstiller privilegiebrevet kongedømmet som et gudegitt embete, som forplikter innehaveren til å opprettholde fred og rettferdighet. Ved å underkaste seg St. Olav, den ideelle «rex iustus», bandt Magnus seg til selv å styre som rettferdig konge. Vasallforholdet ga på sin side Magnus' kongedømme økt religiøs sanksjon og kan ha vært ment som et rettsvern mot ytre og indre fiender.

Det kunne nå se ut til at Erling og Magnus satt trygt ved makten, de hadde tilslutning fra storparten av det verdslige aristokratiet og fra kirken. Men etter Håkon Herdebreis fall rømte hæren hans til Opplandene der den tok seg et nytt kongsemne, men ble slått i 1163-64. Sommeren 1165 truet en ny fare da danskekongen Valdemar den Store angrep Viken med en stor flåte, men også han uten å lykkes. Etter gjensidige angrep og påfølgende forhandlinger ble det forlik i 1170. Både Saxo og sagaene opplyser at Erling anerkjente Valdemar som overherre og tok Viken i len av ham som hans jarl.

En ny motkonge opptrådte vinteren 1165-66 i de østlandske innlandsbygdene. Han ble definitivt slått i 1168. I 1174 samlet det seg en flokk om Øystein Møyla («småjente»), en angivelig sønn av Øystein Haraldsson. Denne flokken var hovedsakelig satt sammen av rotløse menn fra Marker og området ved Götaely, slike som hadde mistet slektninger og eiendom i krigene - og dertil folk fra Telemark. Denne flokken, som var lite populær både hos lendmennene og hos bøndene, ble etter hvert kalt «birkebeiner», en nedsettende betegnelse da de på grunn av fattigdom skal ha brukt bjørkenever rundt beina i stedet for sko. Til slutt ble birkebeinerne etter nyttår i 1177 slått av Magnus Erlingsson i slaget på Re nord for Tønsberg, og Øystein Møyla ble drept. Snorres «Heimskringla» og de andre eldre sagaene fører sin beretning frem til slaget på Re. «Sverres saga» fører beretningen videre.

Øst i Värmland støtte restene av birkebeinerflokkene på sin neste fører, som skulle lede dem til seier over Magnus og Erling. Det var Sverre, som påstod han var sønn av Sigurd Munn.

Kongers og kongsemners skjebne i borgerkrigstiden - Patronymikon i parantes angir usikkerhet om farskap.

Magnus Sigurdsson Blinde (1130-35) - Falt ved Holmengrå nær Hvaler i 1139 mot Inge Krokrygg.

Harald Gille (1130-36) - Myrdet i Bergen av Sigurd Slembe.

Sigurd Slembe (1136-39) - Henrettet.

Inge Krokrygg (1136-61) - Falt på isen ved Grønllia i Oslo i kamp med Håkon Herdebrei.

Sigurd Munn (1136-55) - Falt.

Øystein Haraldsson (1142-57) - Falt.

Håkon (Sigurdsson) Herdebrei (1159-62) - Falt i et sjøslag utenfor Veøy i Romsdalen.

Magnus Erlingsson (1161-84) - Falt i slaget mot Sverre ved Fimreite i Sogn.

Sigurd (Sigurdsson) Markusfostre (1163-64) - Falt.

Øystein (Øysteinsson) Møyla (1174-77) - Falt i slaget på Re nord for Tønsberg.

Sverre (1177-1202).

Jon (Ingesson) Kuvlung (1185-88) - Falt i et slag mot birkebeinerne i Bergen.

Sigurd (Magnusson) (1193-94) - Falt i et slag mot birkebeinerne i Florvåg ved Bergen.

Inge (Magnusson) (1196-1202) - Drept av bønder på Opplandene.

Håkon Sverresson (1202-04).

Guttorm Sigurdsson (1204).

Erling (Magnusson) Steinvegg (1204-07).

Inge Bårdsson (1204-17).

Filippus Simonsson (1207-17).

Skule Bårdsson (1239-40) - Drept av birkebeinere utenfor Elgeseter kloster ved Nidaros.

Håkon (Håkonsson) (1217-1263).⁷¹

(Barn VIII:130)

⁷¹ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 263. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 346f. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 103-107, 110-114. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 349. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 789. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

Utenfor ekteskap med **Bjadok ???**.

Bjadok var en av Harald Gilles friller.⁷²

Barn:

Øystein II Haraldsson av Norge. Konge. Født før 1130. Død 1157.

Konge av Norge ca. 1142 - 1157.

Fra Snorre Sturlasson: Inges saga:

«13. Da Sigurd og Inge hadde styrt Norge i seks år, kom Øystein vest fra Skottland om våren (1142). Han var sønn til Harald Gille. Arne Sturla og Torleiv Brynjolvsson og Kolbein Ruga hadde reist vest over havet etter Øystein, og de fulgte ham til landet og seilte straks nord til Trondheim. Trønderne tok imot ham, og han ble tatt til konge på Øreting i gangdagene (i slutten av mai), slik at han skulle ha tredjeparten av Norge med brødrene sine. Da var Sigurd og Inge øst i landet. Nå gikk det bud mellom kongene, og de ble forlikt så at Øystein skulle ha tredjeparten av riket. Øystein tok ingen gudsdom for å vise hvem far hans var, men folk trodde det som kong Harald hadde sagt om det. Mor til Øystein het Bjadok, og hun fulgte med ham til Norge.»⁷³

Utenfor ekteskap med **Tora Guttormsdatter**. Levde 1136.

Tora var Harald Gilles offisielle frille, en hård og ond kvinne.

Fra Snorre Sturlasson: Magnus Blindes saga:

«1. ... Kong Harald fikk en sønn, som het Sigurd, med Tora, datter til Guttorm Gråbarde.»

I lang tid var ætten og ættevernet en realitet, og størst rolle spilte det selvfølgelig for de mektigste, de eldste ættene i bygda. Små og ringe ætter hadde vanskelig for å hevde seg mot kaksene. En kan ikke la seg lede av lovforskriftene alene når en skal gjøre seg opp et begrep om hvordan samfunnet i virkeligheten fungerte. Kongsmoren Tora lot f.eks. tungen rive ut på en småsvein som hadde nasket av godtefatet hennes.⁷⁴

Barn:

Sigurd II Haraldsson Munn av Norge. Konge. Født omkring 1133. Død 10.06.1155 i Bergen.

Konge av Norge 1136 - 1155.

Gillesønnene ble tatt til konger etter farens død. Inge Krokrygg på Borgarting og Sigurd Munn på Øreting. Øystein kom til Norge og ble tatt til samkonge på Øreting i 1142 under formynderskap av de mektige lendermenn. Etter at Sigurd Slembe og Magnus Blinde var drept i 1139, hersket det fred mellom kongene.

Da de ble voksne ble de imidlertid uenige. Sigurd var populær, men voldsom. Han og Øystein forsøkte forgjeves å avsette Inge, men i 1155 ble Sigurd Munn drept av Inges menn i Bergen.

I Sigurds regjeringstid ble erkebiskesetet i Nidaros opprettet.

Av hans friller nevnes:

1. Tora.
2. Kristina, datter til Sigurd Jorsalfare.
3. Gunhild som var mor til Sverre.

Etter at Øystein ble drept av Inges menn i Båhuslen i 1157, var Inge enekonge til 1159, da Håkon Berdebrei ble tatt til motkonge. Inge Krokrygg falt i et slag ved Oslo mot Håkons menn i 1161.⁷⁵

Gift 3. gang omkring 1135 med **Ingerid Ragnvaldsdatter**. Dronning. Levde fra 1110 til 1134.

Ingrid var datter til den svenske kongesønnen Ragnvald Ingesson.

Hun har størst interesse som et utpreget eksempel på den erotiske allsidighet i det 12. århundre i alle de tre nordiske land. Først var hun gift med Henrik Skatelår, var utro mot ham, flyktet med en elsker, men ble grepet og ført tilbake. Etter Henriks fall i 1134 ble hun gift med kong Harald Gille, og etter drapet på ham i 1136 ektet hun lendermannen Ottar Birting som ble drept i 1145. Så fikk hun med Ivar Sneis sønnen Orm Kongsbror. Hun ble gift ca. 1147 med

⁷² Snorre Sturlasson: Inges saga, avsnitt 13. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

⁷³ Snorre Sturlasson: Inges saga, avsnitt 13. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

⁷⁴ Snorre Sturlasson: Magnus Blindes saga, avsnitt 1. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 294. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 801. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

⁷⁵ Henning Sollied: Kildekritiske undersøkelser vedrørende noen middelalderslekter, NST Bind VIII (1942), side 263. Snorre Sturlasson: Inges Saga. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, Bind 3, Bind 15 side 170-171. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 349. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 788. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52.

Arne Kongsmåg. Etter at hennes sønn Inge falt i 1161 flyktet hun med sin mann og Erling Skakke til Danmark, men vendte tilbake til Norge og døde der.

Fra Snorre Sturlasson: Magnus Berrfötts saga:

«12. Steinkjel Sveakonge døde omtrent på den tiden de to Haraldene falt, Håkon het den kongen som rådde for Svitjod etter ham. Siden var Inge, sønn til Steinkjel, konge; han var en god og mektig konge, større og sterkere enn andre menn; han var konge i Svitjod da Magnus var konge i Norge.»

Fra Snorre Sturlasson: Magnus Blindes saga:

«1. ... Kong Harald var gift med Ingerid, datter til Ragnvald; han var sønn til kong Inge Steinkjelsson.»⁷⁶

Barn:

Inge I Haraldsson Krokrygg av Norge. Konge. Født omkring 1134. Død 1161.

Konge av Norge 1136 - 1161.

Fra Snorre Sturlasson: Inges Saga:

«1. Dronning Ingerid og lendmennene og den hird som kong Harald hadde hatt, ble enige om å få gjort i stand et snarseilende skip og sende det nord til Trondheimen for å gi melding om kong Haralds fall, og at trønderene skulle ta til konge Sigurd, sønn til kong Harald; han var da der nord og ble fostret hos Såda-Gyrd Bårdsson. Men dronning Ingerid reiste straks øst i Viken. Inge het en sønn til henne og kong Harald; han var til oppfostring der i Viken hos Åmunde, sønn til Gyrd Logbersesson. Da de kom til Viken, ble det stevnet Borgarting (ved Borg, Sarpsborg), og der ble Inge tatt til konge, da var han på det andre året. Åmunde og Tjostolv Åleson og mange andre store høvdinge ble med på dette vedtaket. Da disse tidender kom nord til Trondheim at kong Harald var tatt av dage, ble Sigurd, sønn til kong Harald, tatt til konge der, og med på dette vedtaket var Ottar Birting, Peter Saue-Ulvsson og brødrene Guttorm Åsolvsson fra Rein og Ottar Balle og mange andre høvdinge. Nesten hele folket ga seg under de to brødrene, og aller mest fordi deres far ble regnet for hellig. Landet ble tilsvoret dem på den måten at ingen skulle gi seg under noen annen mann så lenge noen av sønnene til kong Harald var i live.»⁷⁷

Ukjent mor

Barn:

Brigida Haraldsdatter. Levde fra 1136 til 1202.

Brigidas mor skal ha vært Tora Joansdatter eller Guttormsdatter.

Hun var gift

1. gang etter 1137 med Karl Sunesson, jarl i Gautland (Västergötland),
2. gang ca. 1160 med Magnus Henriksen, Konge av Östergötland, etter at han hadde drept Erik den Hellige,
3. gang med jarlen Birger Bengtsson Brosa.

Birger Brosa var hennes tredje mann. Deres barn var:

Filip Birgersson, norsk jarl.

Knut Birgersson, svensk jarl.

Ingegerd Birgersdotter, gift med Kong Sverker II av Sverige.

Folke, svensk jarl.

Magnus Birgersson.

Hun synes å ha tilbrakt sine siste år i Risberga kloster.⁷⁸

Ukjent mor

Det fremgår ikke av sagaen hvem som er mor til den blandt Haralds døtre som var gift med lendmannen Aale Varg.

Barn:

??? Haraldsdatter. Levde 1135. (Se VIII:130).

⁷⁶ Snorre Sturlasson: Magnus Berrfötts saga, avsnitt 12. Snorre Sturlasson: Magnus Blindes saga, avsnitt 1. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 351, 356. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 782. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53, 94.

⁷⁷ Snorre Sturlasson: Inges saga, avsnitt 1. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53, 94.

⁷⁸ Svenskt Biografiskt Lexikon. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 350, 352. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1194. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 40, 53. Odd F. Fladstad: Jøran Willumsdatter Søegaard .. og deres aner, side 50, 52.

IX:281 mf ff mm ff f**Åsolv Skulesson på Rein.** Lendermann.Åsolv har utvilsom vært lendermann.⁷⁹

(Barn VIII:141, Far X:561, Mor X:562)

Gift med neste ane.

Barn:

Guttorm Åsolvsson på Rein. Levde fra 1120 til 1183. (Se VIII:141).***IX:282 mf ff mm ff m*****Tora Skoftesdatter fra Giske.**⁸⁰ Født omkring 1070.

(Barn VIII:141, Far X:563, Mor X:564)

Gift med forrige ane.

IX:283 mf ff mm fm f**Torkell på Fugl.**Fugl var muligens Fugløy, Fuglsø eller Fugleset.⁸¹

(Barn VIII:142)

Gift med neste ane.

Barn:

Sigrid Torkelsdatter. Levde fra 1120 til 1150. (Se VIII:142).***IX:284 mf ff mm fm m*****Hallkatla Sveinsdatter.** Levde omkring 1120.Hallkatla levde antagelig omkring 1120.⁸²

(Barn VIII:142, Far X:567, Mor X:568)

Gift med forrige ane.

IX:322 mf mf ff ff m**Gunhild ???.** Levde fra 1135 til 1160.

Sverres mor, Gunhild, var norsk og av god bondeætt på Vestlandet. I «Norges Historie» av Ebbe Hertzberg og Alexander Bugge antas hun å være fra Sylte i Norddalen ved utløpet av Valdalselven. Hennes bror het Nikulas Sultan (fra Sultar?, rimeligvis Sylte).

Gunhild var Sigurd Munds frille. Hun ble senere gift med en mann fra Færøyene som het Unås Kammaker. Hun dro etter hans død på pilgrimsferd, og da hun kom hjem fortalte hun Sverre, etter pavens befaling, at Sigurd Mund var hans far.⁸³

(Barn VIII:161)

Gift

Barn:

Sverre I av Norge. Født omkring 1151. Død 09.03.1202 i Bergen. (Se VIII:161).***IX:323 mf mf ff fm f*****Roe ???.** Biskop. Levde 1140. Død omkring 1190.⁷⁹ Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 98. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345.

Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 834. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

⁸⁰ Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 98. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 341, 345.

Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 871. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17, 84.

⁸¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 883. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 22.⁸² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 884. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 22.⁸³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 803. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52.

Roe hadde vært kapelan hos biskop Matheus vest på Færøyene som døde i 1157, men først i 1162 ble Roe viet til biskop. Han var biskop frem til sin død ca. 1190.

Hans datter, Astrid, skal ha vært mor til kong Håkon Sverreson.

Bror til Roe var Unas Kammaker. Han ble senere gift med Gunhild som hadde vært Sigurd Munds frille og som ble holdt for å være mor til kong Sverre. Sverre ble sendt til fostring hos Roe da han var 5 år gammel, dvs. ca. 1157. Der ble han opplært og viet til prest.⁸⁴

(Barn VIII:162)

Gift

Barn:

Astrid Roesdatter. Levde 1178. (Se VIII:162).

IX:337 mf mf mf ff f

Knud Eriksson Lavard. Hertug. Født omkring 1096 i Roskilde. Død 07.01.1131 i Haraldsted Skog ved Ringsted.

Hertug av Sønderjylland (Slesvig) 1115 - 1131.

Fra Snorre Sturlasson: Magnussønnes saga;

«20. Kong Sigurd ble gift med Malmfrid, datter til kong Harald Valdemarsson øst fra Holmgard. Mor til kong Harald var Gyda den gamle, datter til den engelske kongen Harald Gudinesson. Mor til Malmfrid var Kristin, datter til sveakongen Inge Steinkjellsson. Søster til Malmfrid var Ingelborg, som var gift med Knut Lavard, sønn til danekongen Eirik den gode, som var sønn til Svein Ulvsson. Knuts og Ingelborgs barn var Valdemar (den store), som tok kongedømme i Danmark etter Svein Eiriksson, Margret, Kristin og Katrin. Margret var gift med Stig Hvitlær, og de hadde en datter Kristin, som var gift med sveakongen Karl Sorkvesson. Deres sønn var kong Sorkve (Sverker).»

Da Knuds foreldre i 1102 dro på pilgrimsferd, ble han overlatt til den sjellandske høvding Skjalm Hvide til oppfostring. Senere ble han oppfostret hos hertug Lothar som senere ble keiser.

Knud fikk hertugtittel og hederstiltavnet Lavard [«herre»]. Tituleringen forekommer i Helmolds «Cronica Slavorum» og i Knytlingesagaen. Den forekommer også i det norske kildematerialet. I Sverres saga gis Sverres sønn, Sigurd, tilnavnet «Lavard». Ordet «Brythis» betydde opprinnelig «den som bryter og deler opp maten». Tilnavnet Lavard anses av språkforskere bety nettopp dette. Opprinnelsen til ordet «brythis» indikerer derfor høy status og da troligvis en herrestatus som kan forknippes med det generøse fyrsteidealet. En lignende betegnelse finnes i det gammelengelske «Hlaford», et ord som senere utvikles til benevnelsen «Lord» (= herre).

Han ble i 1115 grensejarl mellom Danmark, Tyskland og Vendland. Da Venderfyrsten Henrik døde i 1127, benyttet han dette til å kjøpe Henriks fyrstestilling av Lothar og ble forlenet av ham stillingen som Vendernes konge eller Knjæs (Knés).

Helmold oppgir at Lothar utnevnte Knud til «Rex Obotritorum», samtidig som han ble den tyske hertugens vasall. I «Knud Lavardslegenden» hevder Knud, da han anklages av kong Niels for å ville tilskanse seg den danske kongekronen, at han ikke var vendernes konge, men kun deres fyrste («Knés» eller «Knjaz»). Han oppgir at denne benevnelse kun var en herretittel. Saxo lar Knud hevde at han ble kalt «Herus» og «Dominus», men aldri «Rex» av slaverne.

Som «præfectus» og «senior et defensor» av Slesvig disponerte Knud over en handelsplass som hadde en spesielt fordelaktig strategisk plassering, økonomisk sett. Byens inntektsbringende handel ga Knud en særstilling, ikke bare i Danmark, men også i store deler av Østersjøregionen.

Knud hadde fått berømmelse og anseelse ved rikets sydgrense. Hans militære fortjenester var ubestridelige. Hertil kom den glans det sto om ham, både i kraft av hans personlige egenskaper, og fordi han kom med noe av utlandets eventyrskjær omkring seg. Han hadde vanket ved keiser Lothars hoff, og var ved sin kledsdrakt og livsstil representant for det «moderne».

Saxo: Om Knud Lavard (omkring 1208):

«Her optrådte Knud nu i sachsisk dragt [vestis Saxonica] og langt finere klædt end de øvrige, og ved synet vældede misundelsen op i Henrik [Skatelar], der ikke kunne fordrage pragtfuldt udenlandsk tøj [alieni cultus splendor]. De kom op at skændes, og Henrik udbrød at purpur aldrig kunne sikre Knud mod sværd, hvortil Knud svarede at Henrik ikke var spor mere sikker i sine fårehuder - en elegant udlevering af Henriks bondskhed, og en finere måde at give igen på stiklerierne til hans prægtige dragt end trusler eller skældsord. Når han selv blev kritiseret for at følge udenlandsk mode [externus cultus], var han helt tilfreds med at kunne svare med en spydighed om landets egen [domesticus] klædedragt.»

Gest. D. XIII.5.4 - Overs. P. Zeeberg Saxos Danmarkshistorie. Viborg 2000 / lat. udg. J. Olrik et al. Saxonis Gesta Danorum, Kbh. 1931. Venligst tilsendt Skræp af Adam Wagner.

⁸⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 787, 803, 804. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 52.

Knud Lavardslegenden beretter om relasjonen mellom Magnus Nielsen og Knud Lavard under dronning Margareta:

«Knud og Magnus var da også venner og følgeslagere (*amici et socii*), slik blodets nære bånd krevde det: og så lenge dronningen levde kunne det ikke finnes noe fiendskap mellom dem.»

Den latinske termen «*socii*» ble ikke sjelden brukt ekvivalent med begrepet «*commilitones*», dvs. våpenbrødre eller hirdbrødre.

Knud Lavards-Ordinalet: Om Knud Lavards feide med Magnus (omkring 1170):

«Efter at have skaffet fred i sit fædreland [*patria sua*] trængte hertugen [Knud Lavard] med et ringe følge ind i Venderland [...] Næsten ni år mærkede Knud ikke sin fætters had. Ganske vist hørte han af flere, at Magnus spandt rænker imod ham; men såre trofast, som han var, kunne han ikke have en så nærtbeslægtet ven mistænkt for troløshed.

Det hændte sig imidlertid, at hertugen blev anklaget for kongen. Da var det, at kongen, der lånte øre til de løgne, man snakkede ham for, på Ribe ting vendte sig imod ham med disse klagepunkter: "Du har," sagde han "mod landets sæd indført nye skikke [*conta consuetudines terre nova quedam induxisti*], og i Venderland har du, mig og mit kongedømme til skade, tiltaget dig kongenavn."

Kløgtig som hertugen var, svarede han med megen værdighed på den første anklage: "Dit land har hidindtil haft det for skik, at ingen kunne have sit gods sikkert, hverken under lås og lukke eller nogen som helst anden vagt. Men hændes det nu, at en mand, rig eller fattig, enten med vilje lader en ting blive liggende på alfar vej eller glemmer den der, da bliver den ikke borttagen af nogen, men venter på sin ejermand. Dette er den ny skik!"»

Af Vita Altera Kanuti Ducis in passione sancti Kanuti - Ordinalet/Knud Lavards helgenlegende forfattet af anonym præst i Ringsted. Overs. Hans Olrik Danske Helgeners Levned, 1893 s.126ff. Her efter J. Steenberg Kilder til Danmarks historie i 12. århundrede. Kbh. 1962 s.29f. Latinske tekst i Monumenta Germaniae Historica, Scriptorum (in folio) bnd. 29 udg. G. Waitz et al. s.13f.

I 1130 sto Knud på toppen av sin politiske karriere. Han var ikke bare «*dux*» i Danmark, men hans militære fremganger i Venderland førte også til at Knud ble utropt til fyrste eller «*knés*» over det slaviske folket *obotritene*. Hans fremganger hadde gjort ham til en østersjøfyrste av betydelig dignitet, noe som gjorde ham til en meget verdifull alliansepartner innen den nordeuropeiske storpolitikken. Knud hadde gode kontakter med den saksiske hertugen, den senere tyske keiseren Lothar. Han var gift med Ingeborg, datter til Novgorodfyrsten Mstislav. Da Ingeborg på morssiden var i slekt med den stenkilske kongelige slektsgrupperingen, kontrollerte Knud sannsynligvis også et betydelig antall eiendommer i Götaland.

Danmark var et valgrike. Om den aldrende kong Niels skulle dø, ville det være tingmøtene - og muligens ledingshæren - som skulle velge den nye konge. Derfor måtte det nødvendigvis oppstå et motsetningsforhold mellom Magnus og Knud, de to kongesønner som valget naturlig måtte stå mellom.

I julen 1130 hadde kong Niels innbudt rikets stormenn til gilde i Roskilde. Festen endte fredelig, men Magnus ba Knud møte ham igjen i skogen ved Haraldsted kongsgård nord for Ringsted. Uten å ane uråd innfant Knud seg, kun fulgt av noen få menn. I skogsbrynet traff han Magnus, som vennlig ønsket ham velkommen. De vekslet et par ord, men plutselig brøt en flokk bevæpnede menn som lå i bakhold, frem fra skogen og Magnus ropte: «Nå skal det avgjøres hvem som skal arve land og rike». Knud ble så hugget ned uten å kunne få sitt sverd ut av sliren.

Dette brutale mord var ikke bare en forbrytelse. Det ble også en ulykke for hele riket, idet det ble begynnelsen til mange års borgerkrig. Om motivet til den blodige handling kan det ikke herske tvil. Magnus følte seg, antagelig med god grund, truet som kongsemne av fetteren, og ønsket gjennom mordet å sikre sin makt for fremtiden. Men det gjorde jo ikke hans forbrytelse mindre. Selv ikke hans nærmeste partifeller kunne akseptere hans handling.

Helmold: Om Knud Lavard og hans død (omkring 1170):

«[...] Derefter begav han [Knud Lavard] sig hjem til sit fædreland [*in patriam*], hvor hans farbroder tog venligt i imod ham og gjorde ham til hertug over hele Danmark [*tocius Danie*]. Og denne mand, som forstod at skaffe rolighed til veje, begyndte at berolige landet ved at vise alle løsgængere døren [*cepitque vir pacificus regionem comparare, auferens viros desertores de terra*] [...] Knud kom til sammenkomst med sin farbroder på en almindelig herredag. [...] Niels' søn Magnus, der tillige med sin moder var til stede ved dette optrin, opæggedes ubeskriveligt, da moderen sagde: "Mærker du ikke, at din fætter alt har grebet spiret og er drot?" [...] Disse hendes ord æggede ham, som sagt, og han begyndte at smede rænker for at komme Knud til livs. [...] Thi så snart han under venskabs skin havde lært Knud at kende og så, at han ikke gav nogen skummel mistanke rum, bad han ham møde sig til en samtale under fire øjne. [...] Men folk havde haft folk liggende på lur, som pludselig brød frem fra deres smuthuller, sårede og dræbte Knud; og de var i deres blodtørst grumme nok til at finde en tilfredsstillelse i at sønderlemme den dodes krop led for led. Men fra den dag tiltog urolighederne og de indre fejder i Danmark [*perturbaciones et intestina bella in Dania*], som vi i det følgende delvis vil komme til at berøre [...]».

Fra Cronica Slavorum (Helmolds Slaverkrønike) I.49f., overs. P. Kierkegaard 1881/1885. Her efter J. Steenberg Kilder til Danmarks historie i 12. århundrede. Kbh. 1962 s.27ff. Latinske tekst i Cronica Slavorum i Scriptorum rerum Germanicarum in usum scholarum, udg. G. H. Pertz 1868, s.100ff.

Roskildekrøniken: Om drapet på Knud Lavard og opprøret mot kong Niels (omkring 1140):

«Men den gamle fjende [...] såede så stor splid blandt danerne [*inter danos*], at der ikke har været nogen større prøvelse for gejstlighed og folk [*clerus et plebs*] siden kristendommen slog rod i Danmark [*Dania*]»

Overs. M. Gelting, Roskildekrøniken, Århus 1992 s.25 - jvf. M. Cl. Gertz, Scriptorum minores historiae Danicae medii ævi, vol. I Kbh. 1970 s.26. Venligst tilsendt Skræp af Adam Wagner.

Knud ble begravet i Ringsted klosterkirke og ble kanonisert i 1169.

Kongen var langt fra eneveldig. Stiftelsesdokument for klostre og andre dokumenter med angivelse av personnavn viser at en rekke forskjellige stormannsslekter eide tildels store jordbesittelser. Hvideslekten kjennes f.eks. i Midt- og Nord-Sjælland og Bodil-slekten i Syd-Sjælland, på Falster og Møn.

Hvideslekten støttet Erik Ejegods etterkommeres krav på tronen. Valdemar den Store ble oppfostret av Skjalm Hvides sønn Asser Rig sammen med Asser Rigs to sønner: Esbern Snare som grunnla Kalundborg og Absalon som ble erkebiskop i Lund. Bodilslekten donerte store verdier til innstiftelse av St. Peders kloster ved Næstved og Skovklosteret, det nåværende Herlufsholm.

To søstre, Margareta og Christina fra den innflytelsesrike Stenkilslekten i Östergötland, ble storpolitisk inngiftet i kongehusene i nabolandene. Margareta ble, som enke etter den norske kongen Magnus III Berrføtt, gift med Niels I den Gamle, den siste av Svend II Estridssons sønner som ble konge i Danmark. Margareta ble dermed farmor til Knud Magnusson. Christina ble gift med Mstislav I [Mstislavich Vladimirovich] av Novgorod og mor til Erik Emunes kone Malmfrid og Knud Lavards kone Ingeborg. Dermed var Christina også mormor til såvel Svend Grathe som til Valdemar I den Store. Da Erik III Lam abdikerte i 1146 ble Svend III Grathe valgt til ny konge i Skåne og på Sjælland, mens jydene valgte Knud Magnusson til sin konge. Valdemar, som ble født etter sin fars død, ble oppkalt etter sin russiske morfar og ble den første danske kalt Valdemar.⁸⁵

(Barn VIII:169, Far X:673, Mor X:674)

Gift omkring 1116 med neste ane.

Barn:

Valdemar I Knudsson den Store av Danmark. Født 14.01.1131. Død 12.05.1182 i Vordingborg. (Se VIII:169).

IX:338 mf mf mf ff m

Ingeborg Mstislavsatter. Født omkring 1100. Levde 1137.

Hertuginne av Sønder-Jylland - 1130 -.

Ingeborgs ekteskap skyldes hennes moster, den danske dronning Margrethe Fredkulla, som ga henne svenske gods i medgift.

Knytlingesagaen har en utførlig og noe romanaktig beretning om Knuds frieri via kjøpmannen Vidgaut. Ifølge Saxo skyldtes giftemålet Ingeborgs moster, dronning Margrete Fredkulla av Danmark. Hun ga sågar Ingeborg en del av sitt svenske farsgods i medgift, dette var et ledd i hennes freds- og ekteskapsstiftende politikk innenfor kongehuset.

Forgjeves frarådet Ingeborg Knud å reise til julegildet i Roskilde i 1130 hvor han ble drept av Magnus Nielsen i Haraldsted Skog. Åtte dager etter drapet fødte hun sønnen Valdemar, tidligere hadde hun født døtrene Margrete, Christine og Katrine.

Da høvdingen Kristjern Svendsen, etter drapet på Erik II Emune i 1137, ville ha den lille Valdemar utropt til konge, motsatte Ingeborg seg dette på det sterkeste. Etter denne tid høres ikke mer om henne.⁸⁶

(Barn VIII:169, Far X:675, Mor X:676)

Gift omkring 1116 med forrige ane.

IX:339 mf mf mf fm f

Vladimir ???. Fyrste. Levde omkring 1140.

Sophie, gift med Valdemar I Knudsson den Store av Danmark, var datter til den polske hertugdatteren Richiza (Richeza, Ryksa, Rixa) Boleslawsdatter i hennes annet ekteskap med fyrsten Vladimir (Valedar, Volodar). Det er omstritt hvem denne Vladimir var.

Den svenske «Nationalencyklopedin» oppgir følgende om Sophie, dessverre uten kildeangivelser:

«Sofia (da. Sophie), d. 1198, dansk dronning, dotter till furst Volodar av Minsk [i Hvit-Russland] och Rikissa (sedermera svensk dronning). S. förmäldes 1157 med Valdemar I (den store) av Danmark. De fick sönerna Knut Valdemarsson och Valdemar II Sejr och sex döttrar, bl.a. Ingeborg, som förmäldes med Filip II August av Frankrike, och den svenska drottningen Rikissa. Sedan gemålen 1182 dött bortgiftes S. av dynastiska skäl med lantgreve Ludvig

⁸⁵ Politiken's Danmarks Historie, Bind 3 (1969). Dansk Biografisk Leksikon, Bind 12 (1937), side 575-578, Bind 25 (1943), side 23. Lars Hermanson (2000): Släkt, vänner och makt - En studie av elitens politiska kultur i 1100-talets Danmark, side 73, 93-94, 110-111, 178. Snorre Sturlasson: Magnussønnes saga, avsnitt 20. Snorre Sturlasson: Magnus Blindes saga, avsnitt 1. Nomos - Menneske Nation Verden: «Skræp». C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 340. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 501. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 44.

⁸⁶ Dansk Biografisk Leksikon, Bind 11 (1937), side 190. Snorre Sturlasson: Magnus Erlingssons saga, avsnitt 2. N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 550. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 44, 89.

av Thüringen men forsköts efter en tid och återvände till Danmark.»

I «Europäischen stamtafel» har jeg fått oppgitt at det skal finnes følgende fotnote:

«Die Frage der Abstammung die Fürstin Sofia in den letzten Generation ist strittig. Nach Jan Gallen: "Vem var Valdemar den stores Drottning Sofia" in Det nordiske Historikermøde i København 1971 Beretning, pp 80-81, war sie die Tochter den Fürsten Wolodar von Minsk, als welche in den nordische Tafeln den freundlichen Hinweis von Dr Hans Gilllingstam/Stockholm erscheint. Dr Edvard Ryner/Pyrçyase hat der Frage zuletzt unentschieden gelassen (Krolevna Szwedzka Marianna na Tronie Zachnodia Pomerskin u Lattech 1238-1252, p18, in; Zapinski: Hystoyczne tomas XLV, 1980).»

I «Die Nachkommen Karls des Grossen» av Erich Brandenburg oppgis også at hennes far var Wolodar, fyrste av Minsk i 1150 og av Gordez i 1158, død etter 1167.

Mogens Bugge hevder at Erich Brandenburgs påstand ikke kan være riktig. Han påstår i stedet at hun var datter til Vladimir av Halicz som døde omkring 1144. Som far til Vladimir oppgir han fyrst Vsevolod av Novgorod, død 11.02.1136, gift i 1123 med en datter til fyrst Swiatoslaw (Swiatoscha) av Lutzk. Bugge viser til at NPT (Norsk Personalhistorisk Tidsskrift) - 3 s. 440, C 8 og I. 7 - korrekt oppgir Sophies far å være Vladimir av Halicz, men hevder at NPT så feilaktig gjør Vladimir til sønn av ovennevnte Wolodar i stedet for Vsevolod.

Utdrag fra «Dansk Biografisk Leksikon»:

«Sophie, ca. 1141-98, Dronning. F. ca. 1141, d. 5. Maj 1198, begr. i Ringsted. Forældre: Fyrst Vladimir (el. Valedar) av Novgorod (d. ca. 1141) og Richiza. Gift 1) 1157 med Kong Valdemar I. 2) med Grev Ludvig af Thüringen.»

I sin stamtavle over de danske konger kaller Abbed Vilhelm [ca. 1125-1203] Sophies far «Valedar, russernes konge». Abbed Vilhelm levde samtidig med Sophie og kong Valdemar og hadde rimeligvis god kunnskap om Sophies herkomst.

Om Abbed Vilhelm av Ivan Boserup:

ABBED VILHELM SØGER RÅD HOS PAVE CØLESTIN

OMKRING DEN ÆLDSTE DANSKE SELVBIOGRAFI (Vilh., Ep. II 47)

[pp. 9-28 in : Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger, Bind 31, 1992]:

«Abbed Vilhelm af Æbelholt, ca. 1125-1203, var en af de mest farverige personligheder i Valdermartidens Danmark. Som ung regelbunden augustiner-kannik, canonicus regularis, ved Ste.-Geneviève-kirken i Paris synes han at have udvist så stor selvstændighed, at han kom på kant med sin abbed, og pave Alexander III måtte nedsætte en særlig kommission for at få udredt trådene i den vanskelige sag. Vi kender ikke kommissionens konklusioner eller pavens dom, for i vore kilder henvises der kun indirekte til konflikten, men da biskop Absalon, som måske havde lært Vilhelm at kende tidligere, inviterede ham til Danmark for at blive abbed, tog han imod indbydelsen. Vilhelm kom hertil i 1165, satte skik på klosteret på Eskilsø i Roskilde fjord og overflyttede det sidenhen til Æbelholt i Nordsjælland, hvor naturbetingelserne var gunstigere. Sideløbende med at han styrede sit efterhånden blomstrende kloster, fungerede han i kongens og i Ærkebiskop Absalons diplomati. Vilhelm måtte udstå megen nød og modgang som klosterleder, og han synes ofte at have overvejet at vende hjem igen til Frankrig. Han døde to år efter sin ven og velgører Absalon. Pave Honorius II ophøjede ham til helgen i 1224.»⁸⁷

(Barn VIII:170)

Gift før 1141 med neste ane.

Barn:

Sophie Vladimirdatter. Født omkring 1141. Død 05.05.1198. (Se VIII:170).

IX:340 mf mf mf fm m

Richiza Boleslausdatter. Dronning. Født 12.04.1116. Død etter 1155.

Samtidig med at kong Niels I Svendsson den Gamle forenet seg med Polens hertug i et angrep på Pommern, ble et giftemål avtalt mellom Boleslaus datter Richiza (Richeza, Ryksa, Rixa) og Niels' sønn, Magnus. De giftet seg 1129-30. I dette ekteskapet fikk Richiza sønnen Knud, senere kong Knud III Magnusson. Prins Magnus falt ved Fotevig i 1134.

Richiza giftet seg så igjen før 1140 (muligens 05.06.1135) med en russisk fyrste, Valedar, kanskje Vladimir Vesvolodovic, etterkommer til Vladimir Monomach i Novgorod, dette ifølge «Dansk Biografisk Leksikon».

Novgorod-slekten hadde i et par generasjoner vært nær knyttet til de nordiske kongeslekter, og søkte også forbindelse med Richiza's polske familie. Den senere dronning Sophie var en datter i dette ekteskap. I sin stamtavle over de danske konger kaller Abbed Vilhelm Sophies far «Valedar, russernes konge».

Hun giftet seg tredje gang etter 1139 med kong Sverker I den Eldre av Sverige som døde i 1155. Som i Richiza's første ekteskap synes også hennes tredje forbindelse å ha hatt politiske motiver. Kong Sverker ville muligens gjennom

⁸⁷ Dansk Biografisk Leksikon, Bind 22 (1942), side 294. N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 585. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 88.

henne trekke de folk til seg som i sin tid hadde sluttet seg til Magnus, da denne var Herre i Väster-Götland, og Richiza håpet vel at hennes sønn, Knud, skulle få støtte hos stefaren. Han søkte da også til Sverige under sin vekslende lykke som dansk tronkrever. Sverker og Richiza hadde sønnen Bulislaw (Boleslaw), han fikk etter sin far gods som gikk i arv til halv søsteren Sophie og derved til den danske kongeslekt.⁸⁸

(Barn VIII:170, Far X:679, Mor X:680)

Gift før 1141 med forrige ane.

IX:341 mf mf mf mf f

Affonso I Henriquez av Portugal. Konge av Portugal. Født ...07.1094. Død 1185.

Alfonso ble hertug i 1112, og han var den første som lot seg kalle konge av Portugal. Det skjedde i 1139 etter en stor seier over araberne ved Qurique.

Sin første forfatning fikk landet av riksdagen Cortes de Lamego i 1143. I 1147 ble residensen flyttet fra Coimbra til Lisboa etter at også denne by var tatt fra araberne.⁸⁹

(Barn VIII:171, Far X:681, Mor X:682)

Gift omkring 1145 med neste ane.

Barn:

Sancho I o Povoador av Portugal. Født 11.11.1154. Død 27.03.1211. (Se VIII:171).

IX:342 mf mf mf mf m

Mathilde av Savoya.⁹⁰ Født omkring 1125. Død 04.11.1157.

(Barn VIII:171, Far X:683, Mor X:684)

Gift omkring 1145 med forrige ane.

IX:343 mf mf mf mm f

Ramon Berenguer I (IV) el Santo av Barcelona. Greve/Fyrste. Født omkring 1114. Død 06.08.1162 i Genova.

Ramon «den Hellige» var

Greve av Barcelona 1131-1162.

Fyrste av Aragon 1137 - 1162.

Greve av Provence 1144-1162 (som Raimond Berenguer I).

Ramon var den siste som hadde titelen greve av Barcelona. Ifølge sin fars testamente arvet han i 1131 som den førstefødte grevskapetene Barcelona, Tarragona, Manresa, Gerona, Ausona, Peralada, Besalù, Vallespir, Fonollet, Perapertusa, Cerdaña, Conflet, Carcasona og Redés.

11.08.1137 ble han konge av Aragon.⁹¹

(Barn VIII:172, Far X:685, Mor X:686)

Gift 1151 med neste ane.

Barn:

Dulce Ramonsdatter av Aragon. Født omkring 1160. Død 01.09.1198 i Coimbra. (Se VIII:172).

IX:344 mf mf mf mm m

Petronilla av Aragon. Dronning. Født 1135. Død 13.10.1173.

⁸⁸ Politiken's Danmarks Historie, Bind 3 (1969), side 126. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 19 (1940), side 495, Bind 22 (1942), side 294. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 594. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20, 79, 88.

⁸⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 902. Odd F. Fladstad: Jøran Willumsdatter Sjøegaard .. og deres aner, side 45. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 57, 92.

⁹⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 965. Odd F. Fladstad: Jøran Willumsdatter Sjøegaard .. og deres aner, side 46, 92. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 57, 92.

⁹¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1001. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 2 (1933), side 418. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16, 25.

Dronning av Aragon 1137 - 1162.

Petronilla var arving til kongeriket Aragonien.⁹²

(Barn VIII:172, Far X:687, Mor X:688)

Gift 1151 med forrige ane.

IX:345 mf mf mm ff f

Albrecht I der Bär av Sachsen. Hertug. Født omkring 1100. Død 18.11.1170.

Albrecht «Bjørn» var
markgreve av Brandenburg 1134-1170.
Hertug av Sachsen 1138-1142.

Han var grunnlegger av det askaniske hus. Som tro tilhenger av Lothar av Supplinburg ble han forlenet med forskjellige deler av Sachsen. I 1134 ble han utnevnt til markgreve av «Nordmark».

Etter Lothars død stilte han seg på Staufernes side mot Welferne, og da Henrik Welf mistet sine to hertugdømmer, forlenet Konrad III Sachsen til Albrecht i 1138. 4 år senere måtte han imidlertid gi dette tilbake til Henriks sønn, Henrik Løwe.

Albrecht utfoldet som markgreve den største virksomhet. Han utvidet sin makt ved å underkaste seg vendiske land, og i 1150 ervervet han Brandenburg. Han tok navn etter Brandenburg, og la grunden til dets storhet. Han fikk også tid til å delta ivrig i det tyske rikets politikk.

Mens Fredrik Barbarossa strevet med å legge en ny grunnvoll for keisermakten i Nord-Italia, foregikk det oppe i nord-øst en utvidelse av det tyske rikets grenser, som skulle få vel så stor betydning i fremtiden. En fortsettelse av Henrik «Fuglefangeren»'s store erobnings- og kolonisasjonsarbeid på slavisk jord. Dette hadde dels ført til at tsjekkerne i Böhmen og Mähren ble tvunget til å underkaste seg det tyske rike, og dels til at Tysklands grense lenger nord var blitt skutt fram forbi venderens land og flyttet østover fra Elben til Oder. Venderne, som derved ble fortrent av germannerne, blir av øyenvitner skildret som et kraftig, undersetsig folk, som stort sett levde av fiske og jakt, men heller ikke var redde for å gi seg i kast med å rydde skog og pløye og så med sine primitive redskaper. Både til lands og til sjøs drev venderne dessuten en betydelig handel med Skandinavia og Russland, ja til og med med Hellas.

Venderne var et godmodig folk, men deres utseende vitnet samtidig om en viss sluhet. De var berømt for sin gjestfrihet og hjelpsomhet, som til og med omfattet deres fiender. Derimot var de ikke så nøye med å skjelle mellom mitt og ditt. Man tilskrev dem blant annet følgende leveregel, hvis etiske verdi mildest talt må sies å være noe tvilssom: «Det du har stjålet i nattens løp, skal du neste morgen forære dine gjester.» Under kampene mot tyskerne ble imidlertid venderens opprinnelige naivitet forvandlet til grusomhet, hevnløst og troløshet.

Germanernes erobring av venderens land mellom Elben og Oder ga støtet til opprettelsen av markgrevskapet Brandenburg, hvor Albrecht satt med makten på Fredrik Barbarossas tid. Med stor energi utvidet og befestet han sine besittelser på slavernes bekostning. Samtidig arbeidet en annen tysk fyrste, hertugen av Sachsen og Bayern, den mektige Henrik Löwe av welfernes ætt, på å forvandle Østersjøkysten til tysk land og kristne venderne. Den østlige delen av Holstein, Mecklenburg og Pommern ble etter hvert helt fortysket. Fra Tyskland og Nederland kom det en strøm av germanske kolonister, som med øks, spade og plog la under seg veldige områder som slaverne hadde latt ligge udyrket. Spesielt var hollenderne uhyre virksomme. I sitt hjemland hadde de i generasjoner ført en seig kamp mot hav og elver som oversvømmet den dyrkbare jorden og var derfor særlig godt skikket for nybrottsarbeidet i det myrlendte marklandet som opptok en stor del av Sachsen og de andres slaviske områder. Sammen med de germanske kolonistene flyttet også tyske prester, munk og nonner inn i slavernes gamle land, og i skogene og de nye jordbruksdistriktene vokste det snart opp små kapeller og klostre som støttepunkter for tysk kultur. For den slaviske befolkningen ble fisket etter hvert den eneste utvei til å oppholde livet. I små skitne fiskerbyer førte en del av landets tidligere eiere en ynkelig tilværelse, til de døde ut eller ble assimilert av den nye befolkningen. Men det store flertall av slaverne var blitt utryddet under den tyske invasjonen eller drevet lenger østover til sine stammefrender der, og alle deres forsøk på å gjenvinne landet, ble slått tilbake med stor kraft. Den dag i dag vitner en mengde mecklenburgske og pommerske stedsnavn på «ow» og «iz» om at det en gang har bodd slaver der. Navn som Berlin, Stettin og Wollin er også slaviske, og sydøst for Berlin, i Spreewald, finnes det ennå noen tusen mennesker av vendisk avstamning som taler en slavisk dialekt. Ikke i noe annet tidsrom i middelalderen har det tyske folk vist en lignende kraftutfoldelse som i 12. og 13. århundre.⁹³

(Barn VIII:173, Far X:689, Mor X:690)

⁹² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1069. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16, 25.

⁹³ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 211-213. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 389. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20, 106.

Gift 1124 med neste ane.

Barn:

Bernhard III av Sachsen. Født 1140. Død 09.02.1212. (Se VIII:173).

IX:346 mf mf mm ff m

Sophie av Winzenburg. Grevinne. Født omkring 1107. Død 25.03.1160.

Sofie var grevinne av Winsenberg.⁹⁴

(Barn VIII:173, Far X:691, Mor X:692)

Gift 1124 med forrige ane.

IX:349 mf mf mm mf f

Leopold V av Østerrike. Hertug. Født 1157. Død 31.12.1194.

Hertug av Østerrike 1177-1194.

Leopold utmerket seg på det tredje korstog ved inntagelsen av Ptolemais. Under besettelsen av Akka, var Leopold den første som plantet sin fane på byens citadell. Men midt under hærens gjallende jubelrop over at Akka igjen tilhørte de kristne, grep Richard Løvehjerte av pur misunnelse hertugens fane, kastet den i bakken og satte sin egen opp istedet. Hertugen bet imidlertid harmen i seg og utsatte hevnen til et gunstigere tidspunkt.

For vågehalsen Richard Løvehjerte gjorde imidlertid hjemferden slett ikke slutt på eventyrene. De ble tvert imot verre enn noensinne. Først ble skipet hans drevet ut av kurs av storm og strandet til slutt på nordkysten av Adriaterhavet. Med tanke på Filip August og andre fiender som lurte på ham for å ta ham til fange, forkledte hans seg nå som kjøpmann og fortsatte reisen til lands. Men i nærheten av Wien ble han oppdaget, falt i hendene på sin dødsfiende Leopold og ble holdt som fange i nesten to år, helt til hans trofaste vasaller greide å skaffe til veie den veldige løsesummen som ble forlangt for ham. Den skal ha beløpet seg til mer enn to års inntekter for den engelske krone.

I 1192 knyttet Leopold Steiermark til sitt hertugdømme.

Han ble begravet i Heilingenburg.⁹⁵

(Barn VIII:175, Far X:697, Mor X:698)

Gift 1174 med neste ane.

Barn:

Leopold VI der Glorreiche av Østerrike. Født 1176. Død 28.07.1230. (Se VIII:175).

IX:350 mf mf mm mf m

Helena av Ungarn.⁹⁶ Død 25.03.1199.

(Barn VIII:175, Far X:699, Mor X:700)

Gift 1174 med forrige ane.

IX:352 mf mf mm mm m

??? Angela av Bysants. Levde 1186.

Vi vet ikke hva Theodoras mor het eller hvem hun var gift med. Hun må imidlertid ha levet i 1186.

Hun var imidlertid datter til Isak II Angelos av Bysants og hans hustru Irene. Hun var søster til Irene (død 27.08.1208) som i 1197 ble gift med Philip, hertug av Schwaben (1176 - 1208). Hun var også søster til Alexios Angelos IV, keiser av Bysants i 1203, død i 1204.⁹⁷

(Barn VIII:176, Far X:703, Mor X:704)

Gift

⁹⁴ Allgemeine deutsche Biographie. Otto Dungern: Genealogisches Handbuch zur bairisch-österreichischen Geschichte. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 488. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20, 106.

⁹⁵ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 236, 241-242. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemein deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1127. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18, 23.

⁹⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1152. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18, 23.

⁹⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1161. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

Barn:

Theodora av Bysants. Død 23.06.1246. (Se VIII:176).

Generasjon X

X:561 mf ff mm ff ff

Skule Kongs-fostre. Født omkring 1052.

Skule var med den norske flåte som etter Harald Hardrådes fall i slaget ved Stamford Bro i 1066 vendte fra England tilbake til Norge. Han regnes som Reinsættens stamfar.

I «Norsk Biografisk Leksikon» (bind I utgitt i 1924) hevdes at Skule var sønn til Toste (Tostig) Jarl, bror til kong Harald Gudinesson i England. Dette gjentas av C. M. Munthe i «Norske slegtsmerker» (NST i 1928), Mogens Bugge i «Våre forfedre» og av Bent og Vidar Billing Hansen i «Rosensverdslektens forfedre».

Dette tilbakevises av engelske forskere som mener å ha full oversikt over Tostes barn, og det er ingen plass for Skule der. Lars Løberg gjør oppmerksom på at den siste omtalen han har sett, refererer til de norrøne påstandene om dette slektskapet som helt utenkelige. Det hevdes også at Toste møtte Skule første gang i 1066.

Professor Ludvig Daae hadde samme oppfatning. Hans avhandling «Om Reins-ættens sidste, fyrstelige medlemmer» fra 1896 inneholder en kort diskusjon av det som da var kjent, dvs. at et flertall av ættesagaene førte Skule som sønn av Toste jarl. Han peker imidlertid på at nettopp Snorre - som kjente hertug Skule og derved skulle ha gode kilder - ikke oppgir noe slikt slektskap. Snorre sier kun at han var av god engelsk ætt.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga:

«98. Olav, sønn til kong Harald, styrte bort fra England med hæren sin. De seilte ut fra Ravnsør (Ravenseer) og kom om høsten til Orknøyene. Der fikk de høre at Maria, datter til kong Harald Sigurdsson, hadde fått bråddød samme dag og samme stund som hennes far kong Harald falt. Olav ble der om vinteren. Men sommeren etter fór kong Olav øst til Norge, der ble han så tatt til konge sammen med Magnus, sin bror. Dronning Ellisiv dro østover sammen med Olav, sin stesønn, og Ingegjerd hennes datter fulgte også med. Da kom også Skule sammen med Olav vestfra over havet, han som siden ble kalt Kongs-fostre, og Kjetil Krok, hans bror. De var begge gjeve og ættstore menn fra England, og begge var uvanlig kloke, og kjære venner til kongen. Kjetil Krok fór nord til Hålogaland; kong Olav fikk et godt giftermål i stand for ham, og fra ham er det kommet mye storfolk. Skule Kongs-fostre var en klok og kraftig mann og så vakker som noen. Han ble styresmann i hirden til kong Olav og talte på tingene; sammen medkongen greidde han med hele landsstyringen.

Kong Olav ville gi Skule et fylke i Norge, det som han syntes var best, med alle de inntekter og skylder som kongen hadde rett til. Skule takket ham for tilbudet, men sa at han heller ville be om noe annet, fordi - «om det blir kongsskifte, da kan det være at gaven blir tatt tilbake. Jeg vil heller,» sa han, «ta mot noen eiendommer, som ligger nær de kjøpsteder hvor De, herre, er vant til å sitte og ta juleveitsler.» Kongen sa ja til dette og skjøtet til ham jordeiendommer øst ved Konghelle og ved Oslo, ved Tønsberg, ved Borg, ved Bergen og nord ved Nidaros. De var nesten de beste eiendommene på hvert sted, og de eiendommene har siden ligget under ættmenn som er kommet av Skules ætt.

Kong Olav giftet ham med sin frenke, Gudrun Nevsteinsdatter; hennes mor var Ingerid, datter til kong Sigurd Syr og Åsta; hun var søster til kong Olav den hellige og kong Harald. Sønn til Skule og Gudrun var Åsolv på Rein (i Rissa, Sør-Trøndelag). Han var gift med Tora, datter til Skofte Ogmundsson. Hennes og Åsolv's sønn var Guttorm på Rein, far til Bård, som var far til kong Inge (Bårdsson) og hertug Skule.»

Han fikk også godset Rein (nå Reinskloster) på Fosen i Sør-Trøndelag.⁹⁸

(Barn IX:281)

Gift med neste ane.

Barn:

Åsolv Skuleson på Rein. (Se IX:281).

X:562 mf ff mm ff fm

Gudrun Nevsteinsdatter.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga:

«98. ... Kong Olav giftet ham med sin frenke, Gudrun Nevsteinsdatter; hennes mor var Ingerid, datter til kong Sigurd

⁹⁸ Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 98. Professor Ludvig Daae: Om Reins-ættens sidste, fyrstelige medlemmer (1896). Norsk Biografisk Leksikon, Bind I (1923), side 334. C. M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 835. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

Syr og Åsta; hun var søster til kong Olav den hellige og kong Harald».99

(Barn IX:281, Far XI:1123, Mor XI:1124)

Gift med forrige ane.

X:563 mf ff mm ff mf

Skofte Ogmundsson på Giske. Lendmann. Levde 1050. Død 1103.

Skofte var brorsønn til Eystein Orre. I 1066 var han lendermann og omtales etter Olav Kyrres død i 1093 som en eldre mann. Hans sønner var da voksne og han hadde i lengre tid bodd på familiesetet Giske.

Han deltok i kong Magnus Barfots store ferd til Orknøyene i 1098. I 1101-1102 hadde han en alvorlig tvist med sin frende Magnus Barfot om noe dannefæ som begge tilegnet seg. Retten synes å ha vært på Skoftes side, men Magnus ville ikke gi seg. Skofte seilte derfor fra landet i 1102 med 5 velutrustede skip sammen med sine 3 sønner, Finn, Agmunn og Tord. De dro til Flandern, våren 1103 til Frankrike og om sommeren til Gibraltar og Roma hvor han døde.

Fra Snorre Sturlasson: Magnus Berrføtts saga:

«11. ... Skofte, sønn til Ogmund Torbergsson, var en gjev lendmann. Han bodde på Giske på Sunnmøre; han var gift med Gudrun, datter til Tord Folesson. Deres barn var Ogmund, Finn, Tord og Tora, som var gift med Åsolv Skulesson. Sønnene til Skofte lovtvte godt i ungdommen.»

«17. Skofte Ogmundsson ble uforliket med kong Magnus; de trettet om arven etter en mann som var død. Skofte hadde den, og kongen krevde den så hardt og trått at det så stygt ut. Det ble holdt mange møter om denne saken, og Skofte avgjorde at han og sønnene aldri på én gang skulle være i kongens vold; han sa at da var de tryggest. Da Skofte var hos kongen, minte han om det nære frendskap som var mellom ham og kongen, og det med at Skofte støtt hadde vært god venn til kongen, og at det aldri hadde vært noe skifte i deres vennskap. Han sa det at det var klart han var såpass klok, at, sier han, «jeg ikke vil trette med deg om den saken, konge, dersom jeg har urett. Men i det slekter jeg på foreldrene mine at jeg holder på min rett mot hver mann, og i det gjør jeg ingen forskjell på folk.» Kongen holdt på sitt, og han ble ikke mjukere i sinn ved slike taler. Skofte reiste hjem.»

«18. Siden kom Finn til kongen og talte med ham og ba ham om at han skulle la ham og hans far få rett i denne saken. Kongen svarte bare sint og stutt. Da sa Finn: «Annet ventet jeg av Dem, konge, enn at De ville nekte meg lov og rett den gang jeg ble sittende på Kvaldensøy, og få av de andre vennene Deres ville, men sa som sant var, at de som satt der, var solgt og dødsdømt, om ikke kong Inge skulle ha vist større høvdingskap mot oss en du hadde vist omtanke for oss. Likevel vil mange synes at vi bar skam derifra, om det var noe å bry seg om.» Kongen ble ikke mer medgjørlig ved slike taler, og Finn reiste hjem.»

«19. Da kom Ogmund Skoftesson til kongen. Da han kom inn til kongen, sa han ærendet sitt og ba kongen gjøre rett og skjel mot dem og deres far. Kongen svarte at det var rett som han sa, og at de var urimelig djerve. Da sa Ogmund:

«Du kan få det til, konge, å gjøre oss urett, for du har makten; her vil det sanne seg det som blir sagt, at de fleste som får sitt liv i gave, lønner enten ille eller slett ikke. Det vil jeg også ha sagt deg at aldri skal jeg komme i din tjeneste mer, og heller ikke far min eller noen av brødre mine, dersom jeg får rå.» Så tok Ogmund hjem, og de så hverandre aldri mer, han og kong Magnus.»

«20. Våren etter gjorde Skofte Ogmundsson seg ferdig til å fare bort fra landet. Han hadde fem langskip, som alle var vel utrustet. Sønnene hans, Ogmund, Finn og Tord, ble med på ferden. De ble temmelig sent ferdige; om høsten seilte de til Flæmingeland (Flandern) og var der om vinteren. Tidlig om våren seilte de vest til Valland (Frankrike), og om sommeren seilte de ut gjennom Norvasund (Gibraltar-stredet) og om høsten til Romaborg. Der døde Skofte; alle sønnene døde også på denne ferden. Tord levde lengst av dem; han døde på Sikiløy (Sicilia). Det sier folk at Skofte har seilt gjennom Norvasund først av alle nordmenn; denne ferd ble kjent vidt og bredt.»100

(Barn IX:282, Far XI:1125)

Gift med neste ane.

Barn:

Tora Skoftesdatter fra Giske.¹⁰¹ Født omkring 1070. (Se IX:282).

⁹⁹ Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 98. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 868. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

¹⁰⁰ Snorre Sturlasson: Magnus Berrføtts saga, avsnitt 11-20. Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 98. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 341. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 872. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17.

¹⁰¹ Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 98. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 341, 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 871. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17, 84.

X:564 mf ff mm ff mm**Gudrun Tordsdatter.** Født før 1031.

I «Norske slektsmerker» av C. M. Munthe og i «Våre forfedre» av Mogens Bugge kalles hun Sigrid.¹⁰²
(Barn IX:282, Far XI:1127, Mor XI:1128)

Gift med forrige ane.

X:567 mf ff mm fm mf**Svein Brynjulfsson på Aurland.** Lendmann. Levde fra 1080 til 1093.

Svein var lendmann. Han kan ha levet ved ca. 1080. Han var bror til Serk.

Svein og Ingerid var tremeninger.¹⁰³

(Barn IX:284, Far XI:1133)

Gift etter 1093 med neste ane.

Barn:

Hallkatla Sveinsdatter. Levde omkring 1120. (Se IX:284).

X:568 mf ff mm fm mm**Ingerid Svendsdatter.**

Ingerid var datter til kong Svend II Estridsen av Danmark. Hennes mor var antagelig Rannveig, datter til Tord på Aurland.

Hun var første gang gift med kong Olav III «Kyrre» Magnusson av Norge (1050 - 1093). Etter hans død flyttet hun til sine frender i Sogn.¹⁰⁴

(Barn IX:284, Far XI:1135, Mor XI:1136)

Gift etter 1093 med forrige ane.

X:673 mf mf mf ff ff**Erik I Svendsson Ejegod av Danmark.** Konge. Født omkring 1056 i Slangerup. Død 10.07.1103 på Kypros.

Konge av Danmark 1095 - 1103.

Erik herjet som ung i Østersjøen på mange vikingeferder.

Da Svend Estridsen døde våren 1074, etterlot han seg mange sønner, men ingen av disse var født i lovlig ekteskap. Faste regler for tronfølgen fantes ikke. Den nye kongen skulle velges innenfor kongeslekten av bøndene på landstingene, man man kunne ikke være sikker på at «landene» valgte samme konge. Derfor så man i 1074 fremtiden i møte med uro og spenning.

Etter at Erik hadde overlevd drapet på Knud II den Hellige i 1086, flyktet han til Sverige.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Kyrres saga:

«5. Kong Svein Ulvsson døde sottedød ti år etter at begge Harald hadde falt. Dernest var Harald Hein, hans sønn, konge i Danmark i 4 år, og så Knut, Sveins sønn, 8 år, og han er i sanning hellig. Så kom Olav, den tredje sønn til Svein, 8 år, så Eirik Gode, fjerde sønn til Svein, også i 8 år. Olav, Norges konge, ble gift med Ingerid, datter til Svein danekonge. Og Olav Sveinsson danekonge ble gift med Ingegjerd, datter til kong Harald, søster til Olav, Norges konge. Olav Haraldsson, som noen kalte Olav Kyrre (den rolige), og mange Olav bonde, fikk en sønn med Tora Jonsdatter. Han fikk navnet Magnus. Han var en vakker gutt og lovt godt; han vokste opp i hilden hos kongen.»

Etter Oluf Hungers død i 1095 ble Erik valgt til konge av Danmark. I de voldsomme politiske kampene hadde Erik stått klart og åpent på Knud den Helliges side. Han hadde også vært med i forsvaret av Knud i kirken i Odense hvor Knud ble drept. Etter kongemordet hadde han flyktet til Sverige, han tilhørte jo det tapende partiet. Når han likevel så kort tid etter borgerkrigen kunne velges til konge, er forklaringen at mange hadde bøyd seg for den gudsdom, som forutspådde den hungersnøden som hadde plaget landet. For å sikre seg at det ikke skulle gå like galt som under Harald Hén og Oluf Hunger, måtte han avlegge ed på at han ville overholde «kong Haralds lover». Erik lovet å straffe forbrytere og voldsmenn, og at skaffe hver mann hans rett. Derfor fikk han navnet Ejegod (ægóðr), dvs. «den

¹⁰² Snorre Sturlasson: Magnus Berfåtts saga, avsnitt 11. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 341.
Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 874. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17.

¹⁰³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 885. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 22.

¹⁰⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 891. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 22, 45, 53.

alltid gode».

Han sørget for at kong Knud ble helgenforklart.

Erik støttet også Lunds domkirke, slik at denne ble sentrum for det nyopprettede nordiske erkebispedømmet.

Hans regjeringstid utmerktes av gode skjørdeår og ble i senere kilder beskrevet meget positivt. En mer samtidig beretelse omtaler ham imidlertid som opphovsmann til urettferdige lover.

I 1098 dro Erik på en lang pilgrimsreise til Syditalien. En islandsk skald skriver: «Det skal berettes, at fyrsten fikk lyst til å gå den lange vei til Roma for å venne sitt mannskap til (utlandets) herlighet; der så kongen Venezias velbeskyttede fredsland. Bror til fem hovedkonger gikk så til Bari, fyrsten ville støtte Guds rike, til gjengjeld ville Guds vennskap beskytte kongen. Fyrsten dro gjennom munkenes rike på sin trette fot, for sin sjels frelse.» Bari i Apulien var takket være relikvier av den hellige Nikolaus blitt ett av tidens mest berømte valfardssteder.

Allerede i 1103 beluttet Erik seg overraskende til å dra på valfart igjen, og denne gang var det selve det Hellige Land som lokket. Det var en farefull og meget langvarig reise. Han reiste med sin dronning og ett betydelig følge. Reisen fulgte den vanlige handelsruten østpå, med skip over Østersjøen, opp Dvina-floden til Russland, og herfra videre til Byzans. Her var keiseren først meget betenkelig til å slippe den nordiske vikingekonge inn i byen, men det endte med at han mottok ham hjertelig. Fra Byzans gikk reisen videre, men han ble angrepet av feber og bragt i land ved Baffa på Kypros, hvor han døde. Dronning Bodil sørget for sin manns begravelse og fortsatte deretter pilgrimsreisen, men nådde heller ikke Jerusalem. Like utenfor byen, på Oljeberget, bukket hun under for sykdom.

Erik var gift med Bodil, og de fikk sønnen Knud Lavard.

Han fikk dessuten flere frillebarn. Blandt disse kan nevnes Harald Kesja og datteren Benedikt som ble mor til den senere Erik Lam.¹⁰⁵

(Barn IX:337, Far XI:1345, Mor XI:1346)

Gift før 1086 med neste ane.

Barn:

Knud Eriksson Lavard. Født omkring 1096 i Roskilde. Død 07.01.1131 i Haraldsted Skog ved Ringsted. (Se IX:337).

Utenfor ekteskap

Barn:

Harald Eriksson Kesja av Danmark. Konge av Danmark. Født omkring 1080. Død 1135.

Harald Kesja [dvs. bredbladet spyd] ble innsatt som riksforsstander (1103-04) av sin far, Erik I Ejegod, mens denne var på pilgrimsreise.

Da Oluf I Hunger døde ble hans halvbror, Niels I, hentet hjem fra fangenskap i Flandern. Stormennene ønsket ikke Harald Kesja som konge. De samlet derfor ledingsflåten oppe ved Isøre for å markere dette. Tilbake var det nå bare de to kongsemmene Niels og Ubbe. Og da Ubbe frafalt seg retten til å bli konge, ble Niels automatisk valgt. Vi ser her den første tendens til at stormannsadelen har blitt en avgjørende maktfaktor, fremfor hirden.

Selv om Harald ble tvunget til å overgi kongetronen til fordel for Niels, ser det ut til at han forsøkte å beholde en nær forbindelse til kongeparet. Knytlingesagaens opplysning om at han hadde «et godt forhold» til kong Niels og hans sønn Magnus er vanskelig å vurdere. Vi vet imidlertid at Harald opprettet personlige bånd til dronning Margareta. Selv giftet han seg med Ragnhild, Magnus III Berrfötts datter og Margaretas stedatter. Hans sønn, Bjørn Jernside, inngikk ekteskap med Margaretas søster, Katarina Ingesdotter.

En viktig ressurs for Harald var ifølge kildene hans mange barn. Roskildekrøniken beretter at han ikke hadde mindre enn tolv sønner. Mange barn innbar en god grunn å bygge et omfattende sosialt nettverk på for å styrke sin egen maktposisjon. At mange barn ble betraktet som en viktig tilgang kommer til uttrykk i Roskildekrøniken, der forfatteren regner opp tre faktorer til hvorfor Harald anså sin maktstilling for betydelig til at han skulle akseptere å tjene sin yngre bror Erik Emune. I tillegg til hans alder og «umåtelige rikdom», nevner roskildekaniken Haralds «hop av sønner» som en av hans viktigste tilganger.

En stor barneskare var imidlertid ikke bare positivt. De mange sønnene måtte dele på et minsket ressursunderlag og ble derfor tvunget til mer å se til sine egne interesser. Under stridighetene i årene 1131-34 kjempet Haralds sønn, Bjørn Jernside, på Erik Emunes side mot sin egen far. Antagelig hadde hans personlige forbindelser med kongeparet opphørt etter dronning Margaretas død.

¹⁰⁵ Politiken's Danmarks Historie, Bind 3 (1969). Dansk Biografisk Leksikon, Bind 6 (1935), side 362-364. Snorre Sturlasson: Olav Kyrres saga, avsnitt 5. Snorre Sturlasson: Magnus Berrfötts saga, avsnitt 15. Snorre Sturlasson: Magnussønnenes saga, avsnitt 20, 22. Svensk Uppslagsbok, Bind 8 (1931), «E. Ejegod». C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 340. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 502. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 40, 44.

Saxo ønsket å forringe posisjonene til Knud Lavards brødre som kongeætlinger, da han betrakter disse som «uektinger». Han fordømmer de danske kongenes frilleliv et flertall ganger. Svend Estridsens og Erik Ejegods «utenom-ekteskapelige» forbindelser nevnes i bitre ordelag. Verst av alle var Harald Kesja, som «beflekket den ekteskapelige sengen» gjennom å ligge med mange konkubiner. Saxo representerer i denne sammenheng høymiddelalderens offisielle kirkesyn på ekteskapets hellighet. De horisontale relasjoner etablert gjennom frilleforhold fordømmes til fordel for de vertikale slektsbånd gjennom ekteskapets hellige bånd. Harald Kesja var derfor dobbelt flekket gjennom sin utenom-ekteskapelige herkomst og sitt utuktige liv. Hans status var dermed ikke sammenlignbar med Magnus Nielsens eller Knud Lavards. Han reduseres til å være en fribytter i kongefamiliens periferi.

Harald Kesjas maktstilling var imidlertid sikkert meget betydelig fra da faren Erik I Ejegod forlot landet i 1102 (eventuelt i 1103) frem til sin død i 1135. Harald hadde formelt kongetittelen to ganger under sin politiske karriere. Knud Lavardslegenden forteller at Erik Ejegod før sin pilgrimsreise utnevnte sin eldste sønn Harald til å «vakte riket». Denne opplysning finnes også hos Saxo, som skriver at Erik Ejegod overlot utøvelsen av kongemakten til sin sønn Harald som da hadde oppnådd en «ærbar alder». Forfatteren til Knud Lavardsordinalet skriver at Knud Lavard da bare var en gutt som var betrodd til oppfostring hos Skjalm Hvide, som i Ordinalet betegnes som «den handlingskraftigste mannen blandt danene» (uirum uero inter Danos strenuissimum). Saxo bygger videre på denne informasjon fra legenden, men kompletterer med følgende opplysning:

"Erik [Erik Emune] som var av ringere herkomst og hvilken han [Erik Ejegod] ikke kjente så mye omsorg for, overlot han til mindre ansette formyndere."

Denne opplysning fra Saxo må imidlertid betraktes med skepsis. Det ser ut til at Erik Emune hadde nære bånd til den Syd-Sjellandske Bodilslekten, så han ble sannsynligvis betrodd til denne familien eller muligens til Trudslekten. Antagelig ville Saxo med denne passasje forringe Erik Emunes status i forhold til Knud Lavards, da Erik var far til Valdemar I den Stores fiende, Svend III Grathe.

Forholdet til venderne ble etter hvert tilspisset. I 1113 led Niels nederlag i slaget ved Lütke. Han innsatte nå Knud Lavard som jarl over Sønderjylland, Knud drev venderne tilbake, og i 1129 beseiret han disse og fikk tittel av konge [over venderne]. Den tyske konge og senere keiser, Lothar III, anerkjente Knud som tysk vasal.

I tillegg til å opprette allianser var hærtåg, våld og plyndring hovedsysselsetningen for Harald som for de øvrige kongeætlingene. Saxo setter imidlertid Knud Lavards fremgangsrike utenrikspolitiske karriere opp mot Haralds mindre lykkede politiske anstrengelser. Han viser konsist hvordan Harald mislykkes når det gjelder grunnpremissene for en kongeætlings muligheter til å skaffe seg en maktstilling i datidens Danmark. Etter at Saxo har beskrevet hvordan Knud Lavard forvervet herredømmet over obotritene går han over til å skildre Haralds politiske aktiviteter:

«Under tiden hadde Harald mislykkes med å vinne anseelse hjemme eller vinne berømmelse utenlands, og han var derfor fast besluttet på å nå kompensasjon for sin brist på dådskraft (virtutis) gjennom sin store rikdom [...]. Han lot derfor sine menn røve og stjele til ham. Byttet fra hans naboer gikk til å føde hans håndlangere, deres levebrød fødte hans utgifter. Under sommeren praktiserte han piratvirksomhet (piratica), en plage for de innfødte som for utlendinger. Og for å kunne gjøre Roskilde så mye større skade lot han oppføre en borg utenfor byen, som han fylte med det verste røverpakk som kunne finnes, og han nøyde seg ikke bare med å røve og plyndre ute på landet, men lot sine trelle utrette like stor skade bland byens innbyggere».

Saxo beretter videre at Haralds fremfart førte til at den tidligere så velstående byen Roskilde skal ha blitt «kastet ned i dypeste armød». Innbyggerne oppgis senere å ha gjort opprør mot sin plageånd med sverd i hånd. Harald fremstår hos Saxo som en brutal utsuger, selv om hans handlinger påminner meget om Knud Lavards. Begge brødrene bedrev hærtåg og valgte å la en by utgjøre en fast lukrativ lokal maktbase. Haralds krigerske handlinger er imidlertid ikke like ærefulle som Knud Lavards eller Magnus Nielsens sett med Saxos øyne. Forfatteren ser ut til å ville fremholde at Harald bryter mot gjeldene spilleregler ved å bedrive hærtåg mot sitt eget folk og å bygge opp sin rikdom ved hjelp av gods-konfiskasjoner fra sine naboer. Saxo lar sitt omdømme om Harald Kesja komme til uttrykk i en lignelse hvor han lar hans halvbror, Knud Lavard, uttale at Haralds lyst etter andres gods kan lignedes ved «en fugl som bygde sitt rede av hvilke fjær som helst».

Knytlingesagaen forteller at Erik Emune, i motsetning til Harald Kesja, også før 1131 hadde et fiendtlig forhold til kong Niels I og hans sønn, Magnus. Erik var henvist til å leve av sin farsarv i kombinasjon med utenlandske hærtog, da han savnet et betydelig giftemål. Det var først etter opprøret i 1131 som han inngikk ekteskap med Margaretas søsterdatter, Malmfrid, som tidligere hadde vært gift med kong Sigurd Jorsalfar.

Saxo beretter at Harald nektet Erik å få del av deres fars eiendommer med den begrunnelse at Erik var «født i hor» (adulterio ortum). Erik valgte da å tilegne seg sitt fedrenegods med vold gjennom å plyndre og herje Haralds eiendommer. Disse plyndringene skal ha gitt ham et omfattende bytte, som han senere mistet etter et overfall av Harald. Saxo lar senere Knud Lavard agere dommer mellom de to og under trusler om vold innkalle dem til fredsforhandlinger i Slesvig. Ved dette møte oppgis Knud å ha stiftet rettferdighet gjennom å dele fedrearnvet likt mellom brødrene. Knuds overordnede rolle som dommer er

imidlertid troligvis en konstruksjon av Saxo. Om møtet fant sted, er det mer trolig at Knud agerte som megler, ikke som dommer, mellom de stridende partene.

Kong Niels hadde etter hvert blitt en aldrende mann, og kampen om hvem som skulle etterfølge ham var allerede i gang. Den sto mellom Knud Lavard, Niels' sønn Magnus og deres fetter, Henrik Skadelår. Harald Kesja viste også sin interesse, sammen med sin halvbror, den senere Erik II Emune (ca. 1090-1137).

Etter at Knud Lavard ble drept av Magnus og hans menn i skogen ved Haraldsted kongsgård nord for Ringsted i 1131, brøt det ut opprør mot kong Niels. Både Aksel E. Christensen og Ole Fenger hevder at opprøret ble anstiftet og anført av Erik Ejegods sønner, Erik Emune og Harald Kesja. Saxo skriver imidlertid at det var en sammenslutning av potentater bestående av Erik Ejegods svigersønn, Håkon Sunnivasen, Peder Bodilsen og Skjalm Hvides sønner, som først tok initiativet til å reise opprørsfanen. På landets ting argumenterte de for et væpnet opprør mot den regjerende kongen og hans sønn som hadde drept deres «venn» (amicus), dvs. Knud Lavard. Først deretter opptrer Erik og Harald som Knud Lavards hevner. Den mektige stormannen Kristjern Svendsen, som tilhørte trundgrupperingen, sluttet seg til opprørsstyrkene sammen med et stort antall slektninger og venner.

Men Erik og Harald ble igjen erkefiender etter av Harald gikk over til kong Niels og Magnus. Anledningen til at Harald byttet alliansepartner oppgis av roskildekaniken å være at Harald ikke ville finne seg i å tjene sin yngre bror som under stridighetene med Niels hadde antatt kongenavn. Haralds «sidebytte» må forstås ut fra det forhold at om Erik Emune skulle seire og alene lykkes å bli konge i Danmark, skulle risikoen være stor for at Harald helt skulle bli frarøvet sitt fedrenearv.

Saxo oppgir at Harald og Erik først og fremst anklaget Magnus Nielsen for mordet på deres bror. Kanskje var dette anledningen til at Harald Kesja anså det legitimt å slutte en pakt med Niels, da han utgikk fra at Niels hadde vært uvitende om mordplanene. Det ser ut til at opprørsmennene, ut fra Saxos perspektiv, fremst oppfattet Niels om en edsbryter og ikke som en morder, da han, til tross for en avlagt ed, lot kalle Magnus Nielsen tilbake fra hans «exil» i Götaland. Eric Christiansen ser imidlertid dette argument som en konstruksjon av Saxo for å legitimere opprøret mot den regjerende kongen.

Saxo hevder videre at Niels «lurte» over Harald til sin side med lokkende løfter. Ingen kilde ser imidlertid ut til - på en tilfredsstillende måte - å kunne forklare årsakene til Haralds overgang. Saxo hevder at det var Haralds utuktige frilleliv som var årsaken til at folket under opprøret foredro Erik Emune som motkonge fremfor Harald. Forfatteren gjør seg altså til talsmann for kirkens negative innstilling til frillevesenet.

Saxo oppgir at Niels, som takk for at Harald kjempet for hans sak på Sjælland, opphøyde ham til den høyeste æresposisjonen blandt sine venner (primis inter amicos). Sannsynligvis kan Haralds «overgang» fremst betraktes som en fortsettelse av Haralds og Eriks personlige slektsfeide.

Erik Emune opptrådte fortsatt som Knud Lavards hevner. Skåningene reiste seg og valgte ham til konge. En rekke kamper fulgte nå mellom Erik Emune og Niels og Magnus. Det var Niels og Magnus som vant de fleste slagene, men i 1132 tilføyde Erik Magnus et sviende nederlag i farvannet uten for Seierø.

Prinsippet i slyngekasterne [på dansk: «Bliderne»] er det samme som i en håndslunge. Ved hjelp av en kasse med ballast av sten eller ved håndkraft, vippes kastearmen frem, og prosjektilet som er plassert i en slyngepose i enden av kastearmen, slynges frem.

Harald Kesja hadde satt seg fast på Haraldsborg i Roskilde. I 1133 beleiret Erik borgen, men den var så sterk at Erik besluttet seg for å anvende et nytt kastevåpen - «Bliderne» - som hadde blitt utviklet nede i Europa. De var effektive, men så nye og anvendelsen så ukjent for Erik, at han måtte ha hjelp fra de saxerne som bodde i Roskilde. Borgen falt og ble aldri befestet igjen.

Saxo: Om beleiring og inntagelse av Roskilde (omkring 1208):

«[Erik Emune supplerede] sin hjemlige slagkraft med udenlandsk dygtighed [externum ingenium] og lærte sig blideteknik af de sachsere [Saxones], der boede i Roskilde. Folk her i landet [nostris] var nemlig stadig begyndere i krigskunsten og havde sjældent forstand på hvordan den slags fungerer. [...]

[Erik Emune flygter og Niels og Harald Kesje indtager i stedet Roskilde]

[Harald] forlangte at tyskerne [Theutonici] skulle straffes: han [Niels] stormede Roskilde og overlod alle de tyskere [Germani], der blev pågrebet i byen, til den klagende [Harald], som fik lov at straffe dem som han havde lyst. Og som straf for at de havde bygget bliderne, og også fordi han havde hørt, hvordan

de løgnagtigt havde pralet af at have dræbt ham, skamferede Harald dem alle sammen ved at skære næsetippen af dem, mens han blev ved med at spørge dem, om det mon var deres spyd der havde dræbt Harald!»

Gest. D. XIII.9.6; 11.2 - Overs. P. Zeeberg Saxos Danmarkshistorie. Viborg 2000 / lat. udg. J. Olrik et al. Saxonis Gesta Danorum, Kbh. 1931. Venligst tilsendt Skræp af Adam Wagner.

Samme år led Erik på ny nederlag for Niels, og måtte flykte til Norge.

I 1134 mobiliserte Niels og Magnus ø-danskene og forsøkte en landstigning ved Fotevik i Skåne, men ble slått i et meget blodig slag der Magnus stupte. Niels klarte å ta seg ombort på en båt, men når han forsøkte å ta sin tilflukt til Hedeby på Jylland, ble han møtt av Knud Lavards tilhengere og drept. For seieren ved Fotevik fikk Erik navnet «Emune», som betyr «den uforglemmelige».

Lund Domkirkes gavebok: Om slaget ved Fodevig (omkring 1145):

«4 juni [1134]. Af St. Laurentii hus døde Asser, diakon og provst. På den samme dag dræbtes Roskildebispens Peder og Brant subdiakon, vor broder, Magnus, kong Niels' søn, berømt for dyd og ædel byrd, faldt i samme slag sammen med Danmarks stormænd, bisper og høvdinge og mange af folket [cum melioribus Daniae, episcopis et principibus multoque populo], og opgav sin ånd til Gud, sin skaber». Libri Datici Lundenses, udg. C. Weeke Lunde Domkapitels Gavebøger, 1973 (genoptr.) s.141. Overs. J. Steenberg Kilder til Danmarks historie i 12. århundrede. Kbh. 1962 s. 34.

Harald ble godkjent som medkonge av sin farbror, kong Niels I Svendsson av Danmark, i 1134.

I januar 1135 var Harald på sin gård i Skibet ved Vejle. I ly av nattetørket omringet en stor gruppe bevapnede ryttere gården. De kanaler og kjerr som ellers var gårdens beste forsvar var tilfrosset og ingen oppdaget bruddet på julefreden før det var for sent. Overfallsmennene var fra Sjælland. Flere hadde vært med i den hær som tre år tidligere hadde blitt slått av jydene og kong Niels ved Jelling, de var under kommando av deres konge, Erik Emune.

Harald ble halshugget og åtte av hans sønner som var på gården ble ført med til Skåne og her drept på en hellig øy. Av Haralds tilsammen tolv sønner ble elve avlivet.

Han hadde følgende barn:

Erik Haraldsen - drept, antagelig avrettet ved drukning, i 1134.

Bjørn Jernside - gift med Katarina, datter til kong Inge I av Sverige - avrettet ved drukning i 1134.

Magnus Haraldsen - drept etter 1134

Olaf Haraldsen, motkonge, falt i 1143 ved Tjuteå i Skåne.

Harald Haraldsen - myrdet i 1135.

Knut Haraldsen - myrdet i 1135.

Sivard Haraldsen - myrdet i 1135.

Erik Haraldsen - myrdet i 1135.

Svend Haraldsen - myrdet i 1135.

Niels Haraldsen - myrdet i 1135.

Benedikt Haraldsen - myrdet i 1135.

Mistivint Haraldsen - myrdet i 1135.

Sønnen Olaf II var konge fra 1140 til 1143. Han var den eneste overlevende av Harald Kesjas sønner - de øvrige hadde Erik Emune myrdet. Oluf var i virkeligheten kun konge i Skåne. Han falt i slaget ved Tjuteå i 1143.

Erik II Emune var gift med Malmfrid, datter til Mstislav I av Novgorod og enke etter Sigurd I Magnusson Jorsalfare. Han ble selv drept på et ting nær Ribe i 1137.¹⁰⁶

X:674 mf mf mf ff fm

Bodil Thrugotsdatter. Dronning. Født omkring 1056. Død 1103 på Oljeberget ved Jerusalem.

Bodil kom fra en høybåren dansk slekt, heter det i Abbed Vilhelms stamtavle over de danske konger, av samme slekt som erkebispene Asser og Eskil. Bodil var faster til erkebisp Asser (Ascer) i Lund. Deres farfar var ifølge Saxo og Knytlingesagaen Galicieulv, som hadde vært på pilgrimsreise til St. Jakobsland (Galileen). Hennes farmor, som hun var oppkalt etter, var datter til jarl Håkon Eriksen.

Det er imidlertid uenighet om hvorvidt Bodil er Thrugots datter. Lars Hermanson skriver i sin doktorsavhandling «Slåkt, venner och makt»:

«Forskare som C.G. Schultz och Eric Christiansen hävdar att tolkningen av Bodil som tillhörande trundslåkten grundar sig på en missuppfattning. Något äktenskap mellan Thorgunna och den av Saxo omnämnde Thrugotus, far till Bodil, kan inte påvisas.

¹⁰⁶ Kilde: Nomos - Menneske Nation Verden: «Skræp». Den svenske Nationalencyklopedin. Lars Hermanson (2000): Slåkt, venner och makt - En studie av elitens politiska kultur i 1100-talets Danmark, side 88, 128-129, 132-136. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 40, 44.

C.G. Schultz hävdar att den bevarade latinska texten av Svend Aggesens 'Lex Castrensis', som år 1570 översattes från den danska förlagan av år 1430 av Claus Lyschander, felaktigt har tolkat Svend Aggesens uppgift att hans förfader Svend skulle vara son av en viss Thrugot. Lyschander har enligt Schultz helt enkelt missuppfattat den danska förlagan från 1430, vilken kallar Svend för "Sven Thrundasson", genom att inkorrekt tillämpa den latinska översättningen 'Sueno filius Thrugut'. Stephan J. Stephanus utgåva från år 1642 har sedan utgått från Lyschander, men emenderat benämningen till det grammatiskt riktiga (men troligen historiskt felaktiga) 'Sueno, filius Trugoti'. Lyschandens och Stephanus översättningar har således förvandlat ett matronymikon till ett patronymikon. Saxos 'Thrugotus' och Knytlingas 'Thorgot' (eller Thorgaut) behöver följaktligen inte ha något att göra med trundsläkten. Bodils ädla härkomst måste således sökas på annat håll. Bodil beskrivs i abbot Wilhelms 'Genealogia' som 'Botilde regina de nobilissima Danorum prosapia orta'.

Kong Erik hadde i ekteskapet med Bodil sønnen Knud Lavard, men med forskjellige friller hadde han andre sønner. Saxo gir en omstendig beretning av Bodils overbærenhet overfor disse kvinner, hun var endog som en mor for hans friller. Han lovpriser henne i den forbindelse som et lysende eksempel på kvinnetålmodighet.

Bodil fulgte sin mann da han dro til det hellige land, og etter at han døde på Kypros, fortsatte hun reisen til Jerusalem. Hun døde på Oljeberget og ble begravet i Josafats Dal.

Dronning Bodils navn står innskrevet i den gamle minnebok i Durham Domkirke i Northumberland ved siden av kong Eriks i en gruppe med nordiske navn.¹⁰⁷

(Barn IX:337, Far XI:1347, Mor XI:1348)

Gift før 1086 med forrige ane.

X:675 mf mf mf ff mf

Mstislav I Vladimirovich av Kijev. Storfyrste. Født 1076. Død 15.04.1132.

Fyrste av Novgorod 1088 - 1093 og 1097 - 1117.

Fyrste av Rostov 1093 - 1094.

Fyrste av Belgorod 1117 - 1125.

Storfyrste av Kijev [Kiev] 1125 - 1132.

I Snorre Sturlassons saga om Magnussønnene, avsnitt 20, kalles Mstislav «Kong Harald Valdemarsson øst fra Holmgard». «Mor til kong Harald var Gyda den gamle, datter til den engelske kongen Harald Gudinesson.»¹⁰⁸

(Barn IX:338, Far XI:1349, Mor XI:1350)

Gift 1. gang 1095 med neste ane.

Barn:

Ingeborg Mstislavsdatter. Født omkring 1100. Levde 1137. (Se IX:338).

¹⁰⁷ Politiken's Danmarks Historie, Bind 3 (1969), side 62, 93, 98, 298. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 3 (1934), side 350, Bind 6 (1935), side 362. Lars Hermanson (2000): Släkt, vänner och makt - En studie av elitens politiska kultur i 1100-talets Danmark, side 163. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 340. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 519. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 44.

¹⁰⁸ Dansk Biografisk Leksikon, Bind 11 (1937), side 190. Snorre Sturlasson: Magnussønnenes saga, avsnitt 20. Snorre Sturlasson: Magnus Erlingssons saga, avsnitt 2. N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIIIe Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 551. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18, 89.

Malmfrid Mstislavsdatter. Født omkring 1105.

Malmfrid ble gift med Sigurd I Magnusson Jorsalfare, født ca. 1090, konge av Norge 1103 - 1130. Deres datter, Kristin, var gift med Erling Skakke, og deres sønn igjen, Magnus Erlingsson, var konge i Norge 1162 - 1184.¹⁰⁹

Gift 2. gang

Barn:

Euphrosyne Mstislavsdatter av Kijev.¹¹⁰ Født omkring 1130. Død mellom 1174 og 1186. (Se X:700).

X:676 mf mf mf ff mm

Christina Ingesdotter. Død 18.01.1122.

Snorre Sturlasson: Fra Magnussønnes saga:

«20. ... Mor til Malmfrid var Kristin, datter til sveakongen Inge Steinkjelsson. Søster til Malmfrid var Ingelborg, som var gift med Knut Lavard, ...»

I henhold til danske genealogier fra slutten av 1100-tallet var Christina gjennom sitt ekteskap med en rysk fyrste mormor til kong Valdemar den Store av Danmark og hans kusine kong Bela III av Ungarn.¹¹¹

(Barn IX:338, Far XI:1351, Mor XI:1352)

Gift 1095 med forrige ane.

X:679 mf mf mf fm mf

Boleslaus III Krzywousty av Polen. Hertug. Født 1085. Død 18.10.1138.

Boleslaus [Boleslaw] «Skjevmann» var hertug av Polen 1102 - 1138.

Kongedømmet hadde blitt delt av hans far, Vladislaw [Ladislaus] I Herman, mellom Boleslaus og hans eldre bror Zbigniew, hvis legitimitet var omdiskutert. Zbigniew ble støttet av den romerske keiser og andre krefter. Boleslaus beseiret imidlertid Zbigniew og gjenforente kongedømmet. Han slo i 1109 keiser Heinrich V på flukt ved Hundsfeld og førte krig mot Böhmen, Ungarn og Kijev. Etter at han også hadde gjenvunnet Pommern, som Mieszko II hadde tapt til Danmark, overlot han kristningen av dets innbyggere til biskopen av Bamberg.

I 1135 undertegnet han en avtale med Lothar II som ga ham Pommern og Rügen i len av keiserdømmet.

Han giftet seg første gang 16.11.1103 med Zbyslava, datter til Svyatopolk II Izyaslavich av Kijev.¹¹²

¹⁰⁹ Snorre Sturlasson: Magnussønnes saga, avsnitt 20. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 42, 89.

¹¹⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIIIe Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1157. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18, 89.

¹¹¹ Dansk Biografisk Leksikon, Bind 11 (1937), side 190. Svenskt Biografiskt Lexikon 1985-87, Band 19, side 780. Snorre Sturlasson: Magnussønnes saga, avsnitt 20. N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIIIe Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 561. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 89, 94.

¹¹² Dansk Biografisk Leksikon, Bind 19 (1940), side 495. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge:

(Barn IX:340, Far XI:1357, Mor XI:1358)

Gift 1113 med neste ane.

Barn:

Richiza Boleslausdatter. Født 12.04.1116. Død etter 1155. (Se IX:340).

X:680 mf mf mf fm mm

Salome av Berg-Schelkingen.¹¹³ Født før 1101. Død 27.07.1144.

(Barn IX:340, Far XI:1359, Mor XI:1360)

Gift 1113 med forrige ane.

X:681 mf mf mf mf ff

Henriquez I av Burgund. Greve. Født omkring 1070. Død 01.11.1112.

Greve av Burgund 1095 - 1112.

Henriquez fikk av sin svigerfar landet mellom Minho og Mondego som len under navnet Portucalia i 1090. Han utvidet ytterligere sin besittelser ved erobringer fra araberne og gjorde seg snart uavhengig av Castilla.¹¹⁴

(Barn IX:341, Far XI:1361, Mor XI:1362)

Gift omkring 1093 med neste ane.

Barn:

Afonso I Henriquez av Portugal. Født ...07.1094. Død 1185. (Se IX:341).

X:682 mf mf mf mf fm

Theresa av Castilla.¹¹⁵ Født omkring 1070. Død 01.11.1130.

(Barn IX:341, Far XI:1363, Mor XI:1364)

Gift omkring 1093 med forrige ane.

X:683 mf mf mf mf mf

Amadeus III av Savoya. Greve. Født omkring 1092. Død 30.08.1148 på Kypros.

Greve av Savoya 1103-1148.

Marki av Italia.¹¹⁶

(Barn IX:342, Far XI:1365, Mor XI:1366)

Gift omkring 1120 med neste ane.

Barn:

Mathilde av Savoya.¹¹⁷ Født omkring 1125. Død 04.11.1157. (Se IX:342).

X:684 mf mf mf mf mm

Mathilde av Vienne (Albon).¹¹⁸ Død 1145.

Våre forfedre, nr. 16. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20, 79. Columbia Encyclopedia, Sixth Edition, Copyright (c) 2000.

¹¹³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 595. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79.

¹¹⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 903. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 57, 74.

¹¹⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 920. Odd F. Fladstad: Jøran Willumsdatter Søegaard .. og deres aner, side 45. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 57, 74.

¹¹⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 966. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46, 92.

¹¹⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 965. Odd F. Fladstad: Jøran Willumsdatter Søegaard .. og deres aner, side 46, 92. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 57, 92.

¹¹⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 975. Bent og

(Barn IX:342, Far XI:1367, Mor XI:1368)

Gift omkring 1120 med forrige ane.

X:685 mf mf mf mm ff

Raimond Berenguer III el Grande av Barcelona. Greve. Født 11.11.1082. Død 01.08.1131.

Raimond «den Store» var greve av Barcelona 1096-1131.

Da faren døde knapt en måned etter hans fødsel, fikk han den første støtte av sin energiske mor og kom under hennes formynderskap. Dette ble i 1085 feiret av Cortés. Vistnok samme år giftet hun seg igjen med Aimerico I av Narbonne.

15 år gammel overtok Raimond styret. Han hadde da også fått grevskapet Tarragona etter «el Fratricida» foruten arv etter sin far og farfar.

Med Dulcia fikk han Carlat, Arle, Provence og rettigheter i Carcasona, Narbonne og Redés. Han utøvet også jurisdiksjon over grevskapene Vallespir, Fenollet, Parapertusa, Capcir, Domassà og deler av Rasés og Sabartés. Han antok derfor titelen marquis av Barcelona og av Spanien samt greve av Besalù, Provence etc.

Under ham hadde Katalonien sin storhetstid. Han ble imidlertid hemmet av araberne som gikk i land på de Baleariske øyer og Tortosa, samt av sjørøverne fra Barbareskerne. Etter å ha gjenerobret grevskapet Carcasona, sendte han en flåte og lot den forene seg med pisanernes, lukkesernes og romernes flåter for å angripe Majorca. Hele Majorca ble erobret i 1115, og katalonierne bosatte seg der i stort antall. I 1120 beleiret han Tortosa og tvang denne bys og Leridas guvernør (vali) til å betale tributt.

I 1125 innkalte han Cortés i Barcelona for å løse endel stridigheter mellom adelen og geistligheten.

Han var gift

1. gang med Maria av Bibar, datter til Cid,
2. gang med Almodis, og
3. gang i 1112 med Dulcia av Rouerque.

Etter Dulcias død i 1128 gikk han, trett av livet og trist over å være blitt enkemann for tredje gang, inn i tempelherreordenen den 14.07.1130, og ga ordenen slottet Grañena. Han ble begravet i klosteret Santa Maria de Rippol.¹¹⁹

(Barn IX:343, Far XI:1369, Mor XI:1370)

Gift 03.02.1112 med neste ane.

Barn:

Ramon Berenguer I (IV) el Santo av Barcelona. Født omkring 1114. Død 06.08.1162 i Genova. (Se IX:343).

X:686 mf mf mf mm fm

Dulcia av Rouerque. Grevinne. Født omkring 1095. Død omkring 1128.

Grevinne av Provence. Gévaudan og Carlad 1112 - 1128 (som Dulcia I).¹²⁰

(Barn IX:343, Far XI:1371, Mor XI:1372)

Gift 03.02.1112 med forrige ane.

X:687 mf mf mf mm mf

Ramiro II el Monje av Aragon. Konge. Født mellom 1075 og 1080. Død 16.08.1147.

Ramiro «Munken» var konge av Aragon 1134 - 1137.

Han var først munk, ble konge av Aragon i 1134, men resignerte 11.11.1137.¹²¹

(Barn IX:344, Far XI:1373, Mor XI:1374)

Gift 1134 med neste ane.

Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46, 92.

¹¹⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1002. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25, 81.

¹²⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1059. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25, 81.

¹²¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1070. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 16.

Barn:

Petronilla av Aragon. Født 1135. Død 13.10.1173. (Se IX:344).

X:688 mf mf mf mm mm

Agnes av Poitou. Levde fra 1110 til 1135.

Agnes var første gang gift før 1117 med Amalrich V av Thouars som døde i 1127.¹²²

(Barn IX:344, Far XI:1375, Mor XI:1376)

Gift 1134 med forrige ane.

X:689 mf mf mm ff ff

Otto der Reiche av Sachsen. Hertug. Født omkring 1075. Død 09.02.1123.

Greve av Ballenstedt i Anhalt 1083 - 1123.

Hertug av Sachsen 1111 - 1112.¹²³

(Barn IX:345, Far XI:1377, Mor XI:1378)

Gift før 1095 med neste ane.

Barn:

Albrecht I der Bär av Sachsen. Født omkring 1100. Død 18.11.1170. (Se IX:345).

X:690 mf mf mm ff fm

Eilika av Sachsen.¹²⁴ Født omkring 1080. Død 16.01.1142.

(Barn IX:345, Far XI:1379, Mor XI:1380)

Gift før 1095 med forrige ane.

X:691 mf mf mm ff mf

Hermann I av Winzenburg. Greve. Død omkring 1122.

Greve av Winzenburg.

Hermann var 09.09.1083 greve i Bayern, videre greve av Windberg, 29.09.1108 greve av Ratilinperg, etter 1109 greve av Formbach og i 1121 - 1122 av Göttweih. Han opptrådte så i 1109 som greve av «Winceburch».¹²⁵

(Barn IX:346, Far XI:1381, Mor XI:1382)

Gift med neste ane.

Barn:

Sophie av Winzenburg. Født omkring 1107. Død 25.03.1160. (Se IX:346).

X:692 mf mf mm ff mm

Hedwig av Assel. Født fra 1075 til 1080. Død etter 1123.

Hedwig var vistnok arvedatter til den grevinne von Assel som medbrakte i sitt ekteskap «die Winzenburg als Hildesheimische Lebenanwartschaft und die Asleburg».

Antagelig forlenet biskop Udo von Hildesheim (død 09.10.1114) Winzenburg til sin nevø Herman I av Windberg. Deretter kalte også hennes sønner, Herman og Heinrich, seg «von Winzenburg» og «von Asleburg».

Slektsskapsforholdet til erkebiskopen lar seg ikke fastslå.¹²⁶

¹²² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1084. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 16.

¹²³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 390. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20, 27.

¹²⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 433. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20, 27.

¹²⁵ Allgemeine deutsche Biographie. Otto Dungern: Genealogisches Handbuch zur bairisch-österreichischen Geschichte. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 489. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 106.

¹²⁶ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 498. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens

(Barn IX:346)

Gift med forrige ane.

X:697 mf mf mm mf ff

Heinrich II Jasomirgott av Østerrike. Markgreve. Født 02.04.1112. Død 13.01.1177 i Wien.

Markgreve av Østerrike 1141-1156.

Hertug av Østerrike 1156-1177.

Heinrich ble også hertug av Bayern, men måtte senere avstå dette til Henrik Löwe. Til gjengjeld fikk han avstått til seg det nåværende Øvre Østerrike og begge sine land forenet til Hertugdømmet Østerrike, utskilt fra den tidligere avhengighet av Bayern.

Han forla sitt fyrstesete til Wien og påbegynte bygningen av Stefanskirken.

I 1147 deltok han i det annet store korstog.

Han var første gang gift 01.05.1142 med Gjertrud, datter til keiser Lothar III. Hun døde 18.04.1143.

Heinrich døde da han falt av hesten i 1177.¹²⁷

(Barn IX:349, Far XI:1393, Mor XI:1394)

Gift 1149 med neste ane.

Barn:

Leopold V av Østerrike. Født 1157. Død 31.12.1194. (Se IX:349).

X:698 mf mf mm mf fm

Theodora Komnena. Død 02.01.1184.

Theodora var niese til keiser Manuel av Bysants.¹²⁸

(Barn IX:349, Far XI:1395, Mor XI:1396)

Gift 1149 med forrige ane.

X:699 mf mf mm mf mf

Geza II av Ungarn. Konge. Født 1130. Død 31.05.1162.

Konge av Ungarn 1141-1162.

Geza seiret i kamp mot russere og greker. I hans regjeringstid utvandret tallrike Sachsere til Ungarn. Han lot dem i 1143 bosette seg i grevskapeet Scepuze (Szepes, Zeps) og flere områder i Transylvanien, hvor deres etterkommere levere ennu idag.¹²⁹

(Barn IX:350, Far XI:1397, Mor XI:1398)

Gift 1146 med neste ane.

Barn:

Helena av Ungarn.¹³⁰ Død 25.03.1199. (Se IX:350).

X:700 mf mf mm mf mm

Euphrosyne Mstislavsdatter av Kijev.¹³¹ Født omkring 1130. Død mellom 1174 og 1186.

forfedre, side 106.

¹²⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1128. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23, 31.

¹²⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1129. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23, 31.

¹²⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIIIe Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1153. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18.

¹³⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1152. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18, 23.

¹³¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIIIe Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1157. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18, 89.

Euphrosyne var neppe fra Mstislav's ekteskap med Christina Ingesdotter. Christina døde i 1122 og Euphrosyne skal være født ca. 1130.

Snorre Sturlasson nevner heller ikke Euphrosyne som datter til Christina. I følgende avsnitt fra Magnussønnes saga kalles Mstislav «Kong Harald Valdemarsson øst fra Holmgard»:

«20. Kong Sigurd ble gift med Malmfrid, datter til kong Harald Valdemarsson øst fra Holmgard. Mor til kong Harald var Gyda den gamle, datter til den engelske kongen Harald Gudinesson. Mor til Malmfrid var Kristin, datter til sveakongen Inge Steinkjelsson. Søster til Malmfrid var Ingelborg, som var gift med Knut Lavard, sønn til danekongen Eirik den gode, som var sønn til Svein Ulvsson. Knuts og Ingelborgs barn var Valdemar (den store), som tok kongedømme i Danmark etter Svein Eiriksson, Margret, Kristin og Katrin. Margret var gift med Stig Hvitlær, og de hadde en datter Kristin, som var gift med sveakongen Karl Sorkvesson. Deres sønn var kong Sorkve (Sverker).»¹³²

(Barn IX:350, Far XI:1399)

Gift 1146 med forrige ane.

X:703 mf mf mm mm mf

Isak II Angelos av Bysants. Keiser. Født omkring 1155. Død ...01.1204.

Keiser av Bysants 1185-1195 og 1203-1204.

Isak var den første bysantiske keiser av slekten Angelos. Han fortrenget ved et opprør sin forgjenger, Andronikos I Komenos (1183-1185, sønn til Isak Komnenos) og besteg keisertronen 12.09.1185.

Som keiser måtte han kjempe mot oppstander av bulgarer og vlakker, som tilføyet ham flere nederlag, men det lyktes ham å fordrive de sicilianske normanner fra riket.

Under det tredje korstog kom Fredrik Barbarossa til Bysants, det sies i spissen for en hær på 100.000 mann. Delbrück setter tallet på ryttere til 3000, mens det er betydelig vanskeligere å beregne fotfolkenes antall. Han ble mottatt alt annet enn vennskapelig av Isak, som ikke likte at Fredrik kalte seg romersk keiser. I de skrivelser han sendte ham, anslo Isak en meget overlegen tone og titulerte ham rett og slett Tysklands konge, ja, han lot til og med som om han ikke viste hva han het, mens han derimot alltid brukte titelen «Romernes keiser» om seg selv. Fredrik svarte i samme tone. I flere brev til «Hellenernes konge» hevdet han å ha arvet retten til å herske over det romerske keiserrike etter sine forgjengere, de ærerike romerske keisere. «Roma er faktisk verdens hovedstad,» skrev han, og han lot Isak forstå at Hellas' konge i virkeligheten var hans vasall.

De fornemme biskoper og grever som Fredrik Barbarossa sendte til Bysants for å forberede Isak på keiserens ankomst, ble skjendig behandlet, ja, ble til og med kastet i fengsel og fratatt alt de eide. Men til slutt fant bysantineren det likevel rådeligst å sette dem på frifot og sende en delegasjon til keiser Fredrik. Ingen kunne av Fredrik Barbarossas opptreden ane hvilke følelser som rørte seg hos ham på denne tiden da han var sterkt inne på tanken om å gjengjelde Isaks hovmodighet med å ta Bysants. Med overlegen og fin ironi besvarte han den østromerske keisers fornærmelser. Ettersom Isak hadde latt Fredriks sendemenn stå under hele audiensen hos ham, til tross for deres høye rang, nødet nå Fredrik hele den hellenske delegasjon, til og med rideknekter, tjenere og kokker, til å sette seg med en gang de kom, og ingen ydmyke protester hjalp.

Etter disse merkverdige preludiene, tok keiseren omsider bladet fra munnen og sang ut. Og da han samtidig lot sine menn herje på østromersk jord, ble Isak enda mykere og skyndte seg å sette korsfarerne over Hellespønten.

Isaks ødselhet førte til store skatter og sterk misnøye. 08.04.1195 ble han da også styrtet og blindet av sin egen bror, Alexios III (1195-1203).

Mot slutten av 1100-tallet led venetianernes handelsinteresser et stort avbrekk ved at det kom en knute på tråden mellom dem og den østromerske keiseren. Under det fjerde korstog, «Kremmerkorstoget» fra 1202 til 1204, utnyttet nå Venezias doge og råd korsfarerne med klok beregning. Korsridderne, som denne gang, akkurat som i første korstog, overveiende besto av franskmenn, samlet seg i Venezia i 1202. Mot en godtgjørelse på over 3 millioner kroner hadde nemlig byen påtatt seg å skaffe dem underhold og sette dem over til Egypt, hvor de aktet å «oppsøke løven i dens hule». Men nå fikk venetianerne plutselig en kjærkommen anledning til å blande seg inn i det østromerske rikets affærer. En bysantisk prins og tronpretendent, Isaks sønn Alexios, kom nemlig til korsfarerne og ba om hjelp mot sin onkel, som hadde styrtet hans far fra tronen og overtatt regjeringen. Prinsen fristet dem med forespeilinger om at han til takk ville arbeide for en sammenslutning av den gresk-ortodokse og den romersk-katolske kirken og skaffe korsfarerne hjelpetropper til den avgjørende kamp mot muhammedanerne. Med god hjelp fra dogen i Venezia, greide prinsen å overtale korsfarerne til å sette kursen for Bysants. At det gikk så lett å få dem med å dette, skyldtes nok ellers ikke minst at de ikke maktet å betale overfarten til Egypt.

Isak kom nå på tronen igjen sammen med sin sønn, Alexios IV, den 18.08.1203. Hverken korsfarerne eller hans befolkning var imidlertid tilfreds. Allerede i 1204, 28/29 januar, ble han styrtet av en slektning, Alexios Murzuflos V og døde kort tid etter.

¹³² Snorre Sturlasson: Magnussønnes saga, avsnitt 20. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1157. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18.

Isak var gift 2 ganger:

1. gang med Irene, mor til ??? Angela og død før 1186,
2. gang med Margrete av Ungarn.

Bysants, denne sterkt befestede byen ved Bosporus, som inntil da hadde kastet alle angripere tilbake, var nå sterkt svekket av partistridigheter. Etter mange kamper og forviklinger ble Bysants tatt med storm av «korsfarerne» 13.04.1204. Den dagen ble en av de mørkeste i kulturens historie. Helt til da hadde hellensk kunst hatt et siste fristed i Bysants. Men nå brøt ødeleggelsens vederstyggelighet inn over disse uerstattelige skjønnhetsverdiene. Bronsestatuene ble støpt om til pengestykker, og marmorskulpturer av Lysippos, Fidias og Praxiteles ble knust og kastet på sjøen av ren ødeleggelseslyst. Intet fikk være i fred for «korsfarerne», ikke engang kirkene med sin relikvieskatter, for ikke å snakke om palassene og de underjordiske skattkamrene. Fullstendig overveldet fant de griske vesterlandske krigerne seg stilt overfor så dyrebare relikvier som meterlange stykker av Kristi kors, «tykke som benet på en mann», jernspissen på den lanser Kristus ble stukket i siden med, to av de spikerne han var blitt naglet til korset med, en krystallflaske med Jesu blod, tornekronen som han ble kronet med og kjortelen han hadde på seg. Guds mors drakt og døperen Johannes' hode fant de også. Selv keisergravene ble åpnet og plyndret på sine kostbarheter av gull, perler og edelstener, og på toppen av all denne elendigheten brøt det ut en stor brann som la over halvparten av byen i aske. Med slike skjendige handlinger gjengjeldte de romerske katolikkene hva de før hadde måttet tåle av gresk overlegenhet. De hadde nok ikke glemt slike hånlige uttalelser, som den erkebiskopen av Korfu hadde kommet med året i forveien, at «Romas krav på overhøyhet over kristenheten grunnet seg på at det var romerske krigsknekter som korsfestet Frelseren».

Det østromerske rike ble knust og delt mellom «seierherrene». Venezia tok nesten halvparten, først og fremst øyene i Egeerhavet og Peloponnes. Resten ble en feudalstat, som ble kalt det latinske keiserdømme, med Bysants som sentrum.¹³³

(Barn IX:352, Far XI:1405, Mor XI:1406)

Gift med neste ane.

Barn:

??? Angela av Bysants. Levde 1186. (Se IX:352).

X:704 mf mf mm mm mm

Irene ???.¹³⁴ Død før 1186.

(Barn IX:352)

Gift med forrige ane.

Generasjon XI

XI:1123 mf ff mm ff fm f

Nevstein Stallare.¹³⁵ Levde 1018.

(Barn X:562)

Gift med neste ane.

Barn:

Gudrun Nevsteinsdatter. (Se X:562).

XI:1124 mf ff mm ff fm m

Ingerid Sigurdsdatter. Levde 1018.

Ingerid var datter til Sigurd Syr.¹³⁶

(Barn X:562, Far XII:2247, Mor XII:2248)

¹³³ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 232-233, 268-272. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1162. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

¹³⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 1162. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

¹³⁵ Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 98. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 869. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

¹³⁶ Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 98. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 870. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

Gift med forrige ane.

XI:1125 mf ff mm ff mf f

Ogmund Torbergsson på Giske. Død før 1050.

Ogmund døde før sin far, dvs. tidligere enn 1050. Han var ikke lendermann.

Fra Snorre Sturlasson: Magnus Berrføtt saga:

«4. Svein het en mann, sønn til Harald Flette, dansk av ætt. Han var en veldig viking og en stor stridsmann, djerv som noen, en ættestor mann i sitt land. Han hadde vært med kong Håkon. Da Håkon var død, hadde Steigar-Tore ingen tro på at han kunne komme til forlik og vennskap med kong Magnus, om han fikk makt over hele landet, på grunn av det han hadde gjort, og den motstand han hadde satt i verk mot kong Magnus. Så la Tore og Svein og deres venner opp råd, som etterpå fikk framgang, de reiste en flokk med den hjelp og det store mannskapet Tore hadde. Men fordi Tore da var en gammel og tungfør mann, tok Svein styringen over flokken og høvdingnavn. Denne planen var flere høvdinge med på. Den gjeveste av dem var Egil, sønn til Aslak fra Folland (i Kvernes på Nordmøre). Egil var lendmann, han var gift med Ingebjørg, datter til Ogmund Torbergsson og søster til Skofte fra Giske. Skjalg het en rik og mektig mann, som også kom med i flokken. ...»¹³⁷

(Barn X:563, Far XII:2249, Mor XII:2250)

Gift

Barn:

Skofte Ogmundsson på Giske. Levde 1050. Død 1103. (Se X:563).

XI:1127 mf ff mm ff mm f

Tord Folesson. Merkesmann. Død 29.07.1030 på Stiklestad.

Tords ætt og hjem kjennes ikke. Hans hustru, Ålov, var imidlertid datter til Einar Tambarskjelve og Bergliot, datter til Håkon Jarl. Han må derfor selv også ha vært «ættestor».

Han var en av dem som i 1018 oppdaget Røreks mordplan mot Olav. Under slaget ved Stiklestad var han kong Olav den Helliges merkesmann og gikk i spissen med kongens merke høyt på den fagre gyldne stand. Han falt under merket.

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, slaget på Stiklestad:

«212. Tord Folesson bar kong Olavs merke. Det sier Sigvat skald i den arvedråpa han diktet om kong Olav, og der omkvedet er tatt fra sagaen om Skapelsen.

Tord vet jeg, dengang styrket Olav med spyd i striden,
der gikk gode hjerter jamsies. Kampen vokste.
Bror til Ogmund hevet høyt det gylne merket
fram for Ringerikskongen, det var fullgjort mannsverk.»

«226. ... Nå gikk bondehæren fram fra alle kanter. De som sto fremst, hogg, og de som sto dernest, stakk med spyd, og alle de som gikk baketter, skjøt spyd og piler eller kastet stein og håndøkser og kastespyd. Det ble snart en blodig kamp, og det falt mange folk på begge sider. I denne første rien falt Arnljot Gjelline, Gaukatore og Avrafaste og hele følget deres, men hver av dem hadde drept en mann eller to før de falt, og noen hadde drept flere. Da ble fylkingen tynn framfor kongens merke. Kongen ba Tord bære merket framover, og kongen selv fulgte merket og likeså den flokken han hadde valgt ut til å stå nær ham i kampen. Det var de mest våpendjerve menn i hæren hans, og de som var best rustet.»

«227. Nå kjempet kong Olav djervt og modig. Hann hogg til Torgeir fra Kvistad, den lendmannen som vi nevnte før, og hogg ham tvert over ansiktet så neseskjermen på hjelmen gikk i stykker, og hodet ble kløvd nedenfor øynene så det nær gikk tvert av. Da Toreir falt, sa kongen: «Ble det ikke sant som jeg sa deg, Torgeir, at du ikke ville seire når vi to møttes?» I samme stund satte Tord merkestangen ned så hardt at stangen ble stående. Da hadde Tord fått banesår, og han falt der under merket. Da falt Torfinn Munn og Gissur Gullbrå også. To mann hadde gått på Gissur, men han drepte den ene og såret den andre før han falt.»¹³⁸

(Barn X:564)

Gift med neste ane.

¹³⁷ Snorre Sturlasson: Magnus Berrføtt's saga, avsnitt 4, 11. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 341. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 873. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17.

¹³⁸ Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 83, 212, 226-227. Snorre Sturlasson: Magnus Berrføtt's saga, avsnitt 11. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 341. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 875. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17.

Barn:

Gudrun Tordsdatter. Født før 1031. (Se X:564).

XI:1128 mf ff mm ff mm m

Ålov Einarsdatter.

I Cappelen's Norges Historie oppgis at Bård Guttormsson på Rein i Trøndelag blandt sine forfedre talte folk som Sigurd Syr, Toste jarl, Torberg Arnesson, Tord Folesson, Erling Skjalgsson, Einar Tambarskjelve og Håkon jarl den gamle. Det fremgår ikke her eller hos Snorre Sturlasson hvori slektskapet med Einar Tambarskjelve består.

I C. M. Munthe: «Norske slegtsmerker» og i «Rosensverdslektens forfedre» oppføres Tord Folessons hustru, Ålov å være datter til Einar Tambarskjelve. Det henvises ikke til hvilke kilder som har vært anvendt.¹³⁹

(Barn X:564, Far XII:2255, Mor XII:2256)

Gift med forrige ane.

XI:1133 mf ff mm fm mf f

Brynjulf Helgesson på Aurland. Lendermann. Levde omkring 1040.

Brynjulf på Aurland i Sogn var lendermann under Harald Hardråde (1015 - 1066). Han representerte den mektigste ætt i Sogn på den tiden.

Han levde vel omkring 1040.¹⁴⁰

(Barn X:567, Far XII:2265)

Gift

Barn:

Svein Brynjulfsson på Aurland. Levde fra 1080 til 1093. (Se X:567).

XI:1135 mf ff mm fm mm f

Svend II Estridsson av Danmark. Konge. Født omkring 1018. Død 29.04.1076.

Konge av Skåne 1042 - 1047.

Konge av Danmark 1043 (1047) - 1076.

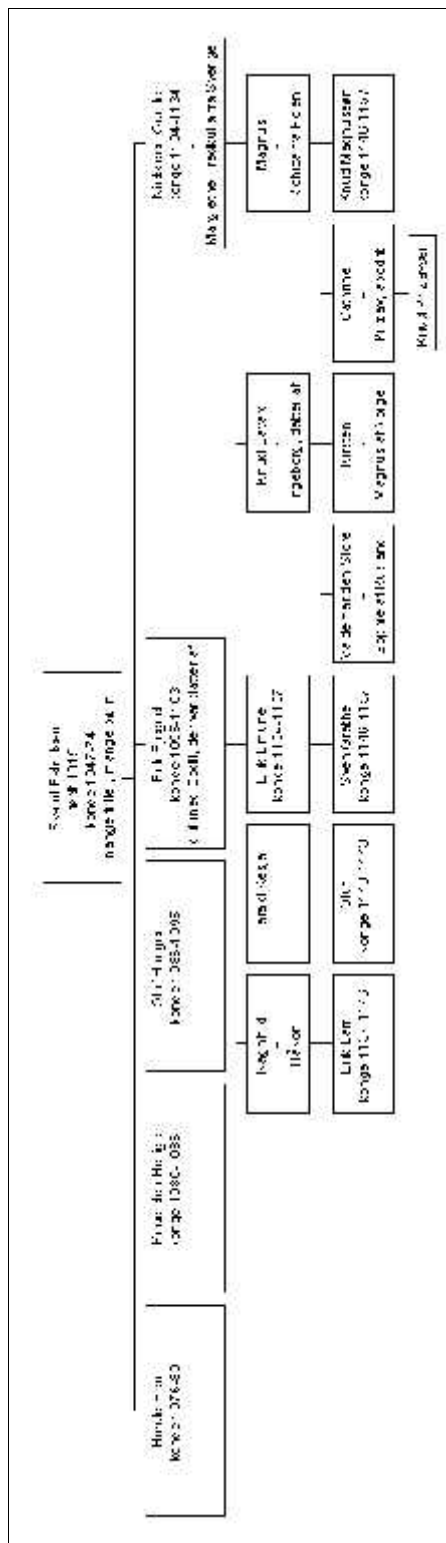
Sven var sønn til Ulv jarl, men angis oftest med sin mors navn, Estrid, som var datter til danekongen Sven Tjugeskjegg.

Han hadde blitt oppdratt i England, hvor Knud den Store nærmest hadde holdt ham som gissel for hans far Ulv, mens denne var stattholder i Danmark. Senere hadde han vært i Sverige hvor hans mor eide meget gods og gjorde tjeneste hos Anund Jakob i tolv år. Svend hadde derfor slekt og venner i både Danmark, Sverige og England. Han var også velhavende, men hadde ikke evne til å skape et parti som kunne støtte ham i hans arvekrav etter Hardeknud. Denne hadde utnevnt ham til jarl over Jylland

Svend oppsøkte kong Magnus den Gode på møtestedet ved Göta elv og lovet ham troskap. Til gjengjeld innsatte Magnus Svend som jarl over Danmark, slik hans far Ulv i sin tid hadde vært.

¹³⁹ Cappelen's Norges Historie, Bind 3, side 51. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 341. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 876. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17.

¹⁴⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 886. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 22.

Utvalgte etterkommere til Svend II Estridsson.

Hans ekteskapelige forhold er meget uklare. Han synes å ha vært gift tre ganger, med en svensk slektning som erkebisp Adalbert av Bremen tvang ham til å skille seg fra, med en Gunhild eller Gyda, og med en Thora. Gyda kjennes kun fra Adam av Bremens beretning, hvor hun kalles Svend Estridssons «rettmessige dronning». Om dette er riktig, eller om hun kun har vært kongens frille, vites ikke. Adam forteller også at hun ble drept med gift av en av Svends friller ved navn Thora. Mor til Erik Egeod var antagelig Rannveig Tordsdatter av Aurland, sønnedatter til Rannveig Tordsdatter d. e. Ingerid og Svend var altså tremeninger. Hun var i alle fall mor til Ingerid, gift med kong Olav Kyrre og senere med Svein Brynjulfsson på Aurland. Svend synes ikke å ha etterlatt seg «ekte» sønner.

Fra Snorre Sturlason: Magnus den godes saga:

«22. Svein het en mann, sønn til Ulv jarl, som var sønn til Torgils Sprakalegg. Sveins mor var Astrid, datter til kong Svein Tjugeskjegg. Hun var søster til Knut den mektige på farsiden og til sveakongen Olav Eiriksson på morssiden; deres mor var dronning Sigrîd Storråde, datter til Skoglar-Toste. Svein Ulvsson hadde da lenge holdt seg hos sveakongene, frendene sine, helt siden Ulv jarl, hans far, falt, slik som det er fortalt i Knut den gamles saga at han lot drepe Ulv jarl, sin måg, i Roskilde; derfor hadde Svein ikke vært i Danmark siden. Svein Ulvsson var en framifrå vakker mann; han var stor og sterk, en stor idrettsmann, ordhag og veltalende. Alle som kjente ham, sa at han hadde

alle de egenskaper som pryder en god høvding. Svein Ulvsson kom til kong Magnus da han lå i Götaelv som før er skrevet. Kongen tok vel imot ham. Det var mange som talte hans sak, for Svein var en vennsæl mann. Han tale også selv sin sak for kongen, fagert og ordhagt, og det ble til det at Svein gikk i tjeneste hos kong Magnus og ble hans mann. Siden talte kongen og Svein om mange ting i enrom.»

Sommeren 1047 hadde Magnus et rideuhell, han falt av hesten og slo hodet mot en trestubbe. Han forsto at han ikke skulle overleve, og kalte Harald Hardråde til seg. Han uttalte så som sin siste vilje at Svend skulle arve Danmark etter ham, og at Harald skulle nøye seg med Norge.

De skånske bønder sluttet seg straks til Svend og hyldet ham som konge. På Sjælland ble han utropt på Isøre Ting og på Viborg Ting ga også Torkil Gøse ham navn av konge. Svend beholdt deretter tronen så lenge han levde.

Svend ga den danske kirke en fast organisasjon og innsatte biskoper i Ribe, Viborg, Aarhus og Vestervig (Børglum). Om hans dødsår har det hersket uenighet.¹⁴¹

(Barn X:568, Far XII:2269, Mor XII:2270)

Utenfor ekteskap

Barn:

Knud II Svendsson den Hellige av Danmark. Konge. Født omkring 1043. Død 10.07.1086 på Fyn.

Konge av Danmark 1080 - 1086.

Knud var sin fars nestseldste sønn. Han var i 1069 og 1075 en av anførerne på tog til England.

Harald Héns tidlige og uventede død i 1080 ga broren Knud, som hadde blitt vraket av folket i 1074, en ny sjanse. Det nevnes ikke noe om et nytt Isøremøte eller om valg på landstingene. Antagelig har Knud vent hjem omgående og har sikret seg tronen i kraft av den makt en kampvant hird ga ham.

Han gjorde meget for kirken og stiftet bl. a. et domskapitel ved Lunds Domkirke. Han var meget religiøs, men voldsom ved gjennomførelsen av sine planer. Han hadde mange motstandere, under hele hans regjeringstid var det uro i befolkningen.

Knud ble etter hvert mer og mer upopulær. Erttertidens kilder gir forskjellige tiltak skylden for dette som forsøket på å innføre tiende, forhøye skatter og inndragelse av almindelige rettigheter. Men avgjørende var nok hans krav om leidang, dvs. at han gjorde bruk av sin kongelige rett til å kommandere bøndene ut som soldater, en tidlig form for verneplikt. Disse leidangsfolk fikk ingen lønn ut over sold, og skulle selv holde seg med kost, samtidig som arbeidet hjemme med jorden ble forsømt. Så alt i alt var det en upopulær beslutning av Knud da han bød til leidang for å innta England i 1085.

Samtidig ble kong Knud selv forsinket av en mulig trussel i Slesvig, og kom derfor for sent frem til Limfjorden, hvor ledingsflåden skulle ha vært klar. Mange hadde allerede reist hjem, og en stor del av folkene var utilfredse med at kongen ikke hadde møtt opp.

Kong Knud ville straffe de som hadde uteblitt med bøter, noe som fikk de ellers så besindige jyder til å gjøre opprør. Knud måtte flykte, først til Slesvig, så til Fyn hvor han søkte tilflukt i Sankt Albani Kirke. Her ble Knud, hans hirdmenn og en munk drept 10.07.1086.

Umiddelbart etter Knuds død, begynte arbeidet med å få ham helgenkåret. Først ble det lest tegn i sol og måne, blandt annet ved å føre ild over den dreptes ben. Det skulle være et tegn på hellighet om ilden sluknet raskt i stedet for å antenne. Dessuten tolket man en etterfølgende dårlig vekst for landbruket som et tegn på Guds utilfredshet med drapet.

Knuds bror, den senere Erik II Ejegod, fikk, blandt annet ved et personlig besøk hos pave Urban II, kåret kong Knud som helgen. Og i 1101 ble Knud II den Helliges lik flyttet fra sin enkle begravningsplass til et gyldent helgenskrin som ble anbrakt på alteret i Sankt Knuds kirke i Odense.

Helgenkåringen av Knud II var imidlertid ikke uten politiske undertoner. Med denne handling sendte paven et tydeligt signal til den tyske keiser, som han var i stadig klammeri med. Og den åpnet mer opp for muligheten til å få et selvstendig nordiskt erkebispesete.¹⁴²

Oluf I Svendsson Hunger av Danmark. Konge. Født omkring 1052. Død omkring 1095.

Konge av Danmark 1086 - 1095.

De jyske bøndenes opprør og drapet på kong Knud viste såvel opposisjonens styrke som hvor svakt

¹⁴¹ Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963) og Bind 3 (1969). Dansk Biografisk Leksikon, Bind 8 (1936), side 445 og 458, Bind 23 (1942), side 194-197. Snorre Sturlasson: Olav den helligs saga, avsnitt 134, 148. Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga, avsnitt 22-25, 29-36. Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 18-22, 26-30, 34-35, 41, 49-53, 58, 61-63, 69-71, 74, 78, 101. Snorre Sturlasson: Olav Kyrres saga, avsnitt 5. Snorre Sturlasson: Magnussønnenes saga, avsnitt 20, 24. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 503. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45.

¹⁴² Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), Bind 3 (1969). Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1175. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 37, 40, 45.

kongedømmet ennå var. Det ble nå bøndene som valgte den nye konge, Knuds bror Oluf. Denne hadde de selv sendt til forhandlinger i Slesvig, men han satt nå i flamsk fangenskap. Man fikk ham fri uten større vanskeligheter, og han ble så valgt på tinget. Man ventet seg et fredelig styre i fortsettelsen av tradisjonene fra Harald Hén. Da inntraff det uforutsette, som kullkastet alle planer.

I 1086 og de følgende år ble store deler av Nord-Europa, og ikke minst Danmark, rammet av missvekst. I sommerens løp opplevde man en tørke og en varme som svidde alle marker. Da tiden så var inne for å høste de sparsomme avlingene, begynte regnet å strøme ned slik at alt ble satt under vann. Siden ble det fortalt at bøndene måtte ro omkring på de oversvømmede marker i båter for å høste de få aks som stakk opp av vannet. Det man på den måten fikk høstet måtte så tørkes i bakeovner før det kunne brukes, likevel kunne det kun anvendes til grøt. En fryktelig hundersnød ble følgen. «De rike ble fattige, og de fattige døde», het det kort og fyndig.

Når slike ulykker bryter inn over et land, vil den folkelige fantasi alltid søke en forklaring. Og hva lå nærmere enn å oppfatte katastrofen, som gjentok seg flere år i rad, som himmelens straff for mordet på kong Knud? Snart ble det fortalt at biskop Svend Nordmand i Roskilde, en av kongens trofaste menn, hadde spådd at hungersnøden ville inntreffe og at kun oppriktig anger kunne forhindre katastrofen. Ingen hadde imidlertid lyttet til hans ord. Gud forherder hvem han vil, og denne gang forherdet han hele folkets hjerte og rammet det senere kraftig med ulykkens straff.¹⁴³

Utenfor ekteskap med neste ane.

Barn:

Erik I Svendsson Ejegod av Danmark. Født omkring 1056 i Slangerup. Død 10.07.1103 på Kypros. (Se X:673).

Ingerid Svendsdatter. (Se X:568).

Utenfor ekteskap

Barn:

Niels I Svendsson den Gamle av Danmark. Konge. Født omkring 1064. Død 25.06.1134.

Konge av Danmark 1104 - 1134.

Da etterretninger om kong Erik I Ejegods død på Kypros i 1103 forelå, samlet rikets høvdinger seg ved Isøre og valgte den femte av Svend II Estridssons frillesønner, Niels, til konge på bekostning av Eriks sønn og stedfortreder, Harald Kesja.

Sammen med erkebiskop Asser fortsatte Niels dyrkelsen av Knud II den Hellige og styrket samarbeidet med kirken i en slik grad, at paven i et brev til den polske konge fremholdt forholdet mellom konge og kirke i Danmark som et eksempel til etterfølgelse. Det behaget naturligvis også paven at Niels som den første kalte sig «konge af Guds nåde».

I de første år av Niels' regjeringstid synes fredelige forhold for en gangs skyld å ha vært fremherskende, men etterhvert som de mange sønnene vokste opp, ble det strid om tronfølgen.

Harald Kesja hadde allerede vært ute etter tronstolen, men det var rivaliseringen mellom Niels' sønn, Magnus, og Erik I Ejegods sønn, Knud Lavard, som ble skjebnesvanger. I motsetning til så mange andre kongesønner kunne Knud Lavard skryte med å være født innenfor et ekteskap velsignet av kirken.

Kong Niels satt Knud Lavard til å vokte Jyllands sydgrense mot stadig hyppigere vendiske angrep. Man sa, at Knud, som fikk tittel av hertug og hederstiltavnet Lavard [herre, fra gammelengelsk hláford, senere Lord], var en god mann for slesvigerne. Kjøpmennene i byen Slesvig, som hadde avløst Hedeby som handelsby og som ble nedbrent af Harald Hårdråde omkring 1050, valgte Knud til deres skytsherre.

Knud ble først oppfostret hos den mektige sjellandske Hvideslekten og senere av sachserhertugen Lothar, som ble tysk konge i 1125. Det var da også som Lothars vasal at Knud, etter å ha slått venderne i 1129, ble hersker over Wagrien, et slaviskt område i nåværende Øst-Holstein.

Niels sønn, Magnus, oppfattet nå Knud som en sterk konkurrent til å etterfølge sin etter hvert aldrende far. I begynnelsen av januar 1131 tok Knud imot en innbydelse til et vennskapelig møte med sin fetter i Haraldsted skog utenfor Ringsted, og den 7. januar, dagen etter helligtrekongers dag ble Knud myrdet av Magnus.

Slike snikmord var ikke uvanlige i den tids oppgjør mellom kongsemner, men drapet på Knud Lavard kom ikke desto mindre til å spille en avgjørende rolle for de neste 25 års maktkamper, som tok form av en uavbrutt borgerkrig. Dertil kom det at Knud Lavards søn, Valdemar, som gikk seierrik ut av borgerkrigen, i 1170 fikk helgenforklart Knud for derved å understreke Erik Ejegods etterkommeres guddommelige rett til kongemakten.

Mordet førte til åpen kamp mellom Niels og Magnus på den ene side og Knuds halvbror Erik Emune på den annen. Han var Erik Ejegods frillesøn, og ble i 1131 hyldet som konge av skåningene og noe senere av jydene. Dessuten blandet den tyske konge seg inn og krevde gjengjeldelse for mordet på sin

¹⁴³ Politiken's Danmarks Historie, Bind 3 (1969). Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45.

vasal. Og i 1134, etter at Lothar var blitt keiserkronet av pave Innocens II, som med et pennestrøk opphevet den danske kirkes selvstendighet og la den inn under Hamburg, måtte Magnus kripe til korset, på sin fars vegne anerkjenne Lothar som sin overherre og motta kongekronen av keiseren. Et vesentlig argument for denne kapitulation var at Lothars hær hadde rykket helt frem til Dannevirke.

Den danske konge hadde blitt den tyske keisers vasal. Asser, som hittil hadde støttet Niels, ble naturligvis oppbrakt over å ha mistet sitt erkesetes makt til åndsfrenden i Hamburg og sluttet seg til Erik Emune i kampen mot Niels og Magnus. Det samme gjorde Hvideslekten.

2. pinsedag, den 04.06.1134, kom det til et stort slag ved Fodevig utenfor Lund i Skåne mellom Erik Emunes og Assers tropper på den ene side og troppene til Niels og Magnus på den annen. Slaget endte med et totalt nederlag for Niels og Magnus. Blandt de drepte var Magnus og fem biskoper som hadde tatt den gamle konges parti. Niels unnkom med nød og neppe til Jylland, hvorfra han senere flyktet til Slesvig by, muligens ikke det mest velvalgte sted, for kjøpmennene dér var om noen Knud Lavard tro. Borgerne hevnet da også deres kjære verneherre ved å drepe Niels den 25.06.1134.

Snorre Sturlason: Magnussønnes saga:

«24. Danekongen Nikolas, sønn til Svein Ulvsson, ble siden gift med Margret Ingesdatter, som før hadde vært gift med Magnus Berrføtt. Hennes sønn med Nikolas het Magnus den sterke. Kong Nikolas sendte bud til kong Sigurd Jorsalfar og ba at han skulle gi ham folk og hjelp fra sitt rike for å fare sammen med kong Nikolas øst til Småland i Sveariket og kristne folket der; for de som bodde der, holdt ikke kristenkommen, enda noen hadde tatt ved kristendommen. På den tiden var mange folk hedninger omkring i Sveariket, og mange var bare dårlig kristnet; for det var noen av kongene da som kastet kristendommen og holdt ved lag blotene, så som Blotsvein og siden Eirik den årsæle gjorde. ...»

Niels ble begravet i Slesvig domkirke.¹⁴⁴

XI:1136 mf ff mm fm mm m

Rannveig Tordsdatter d. y. fra Aurland.

Rannveig var kong Svend II Estridssons frille.

Hun var muligens mor til kong Erik Ejegod av Danmark. Rannveig var i alle fall mor til Ingerid Svendsdatter.¹⁴⁵
(Barn X:568, Far XII:2271)

Utenfor ekteskap med forrige ane.

XI:1345 mf mf mf ff ff f

Svend II Estridsson av Danmark. Født omkring 1018. Død 29.04.1076. Gjentakelse, se side 87.

XI:1346 mf mf mf ff ff m

Rannveig Tordsdatter d. y. fra Aurland. Gjentakelse, se side 91.

XI:1347 mf mf mf ff fm f

Thrugot Ulvsson Fagerskinna. Jarl. Levde 1036. Død omkring 1070.

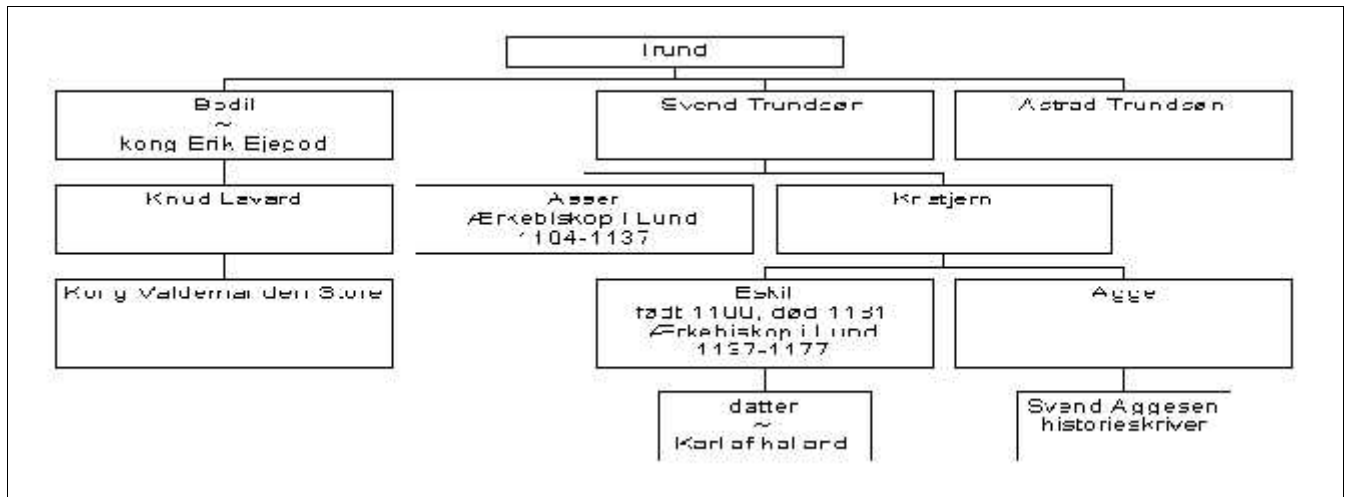
Thrugot (Thrund) Fagerskinna var dansk hird (jarl) og jydisk stormann.

Han var kong Svend II Estridssons hirdstyrer og var med ham 09.08.1062 i slaget utenfor Halmstad.

Han tilhørte senere Knud II den Helliges parti.

¹⁴⁴ Snorre Sturlason: Magnussønnes saga, avsnitt 13, 24. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20, 45. Ellegaard: De danske konger.

¹⁴⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 892. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45.

Utvagte etterkommere til Thrugot (Thrund) Fagerskinna.

I sin beretning om slaget mot jomsvikingerne har Saxo fjernet Vagn Åkesons navn. En mulig grunn til dette kan ha vært at helten fra Hjørungavåg har vært et symbol for den såkalte Thrugot-slekten, som i sin tid rommet viktige motstandere til erkebiskop Absalon som var Saxos oppdragsgiver.

De mest fremtredende medlemmene var de to første erkebiskopene i Lund, Asser og Eskil, som hadde embetet sammenhengende fra 1104 til 1177. Om erkebiskop Assers far og onkel heter det i Knyttingsagaen:

«þeir váru kallaðir Þorgunnusynir. Þorgunna, móðir þeira var dóttir Vagns Ákasonar.»

Betegnelsen «Þorgunnusynir» bekrefte av Necrologium Lundense, hvis eldste del stammer fra Assers tid, der Assers far kalles Sven Thrugunnu sun. Svens far Thrugot (<Þorgautr) var ifølge Knyttingsagaen og Saxo også far til Bodil, som var gift med kong Erik I Eiegod. Gjennom Bodil var Thrugots etterkommere nært beslektet med de etterfølgende danske kongene. Mye tyder på at Asser og hans slekt spilte en viktig rolle ved opprettelsen av det nye erkebispesetet for Norden i 1104, og at Asser og brorsønnen Eskil var sentrale aktører i maksspillet i Norden inntil 1170-tallet.

Det er uenighet om hvorvidt Bodil er Thrugots datter. Lars Hermanson skriver i sin doktorsavhandling «Slåkt, venner og makt»:

«Forskare som C.G. Schultz och Eric Christiansen hävdar att tolkningen av Bodil som tillhörande trundslåkten grundar sig på en missuppfattning. Något äktenskap mellan Thorgunna och den av Saxo omnämnde Thrugotus, far till Bodil, kan inte påvisas.

C.G. Schultz hävdar att den bevarade latinska texten av Svend Aggesens 'Lex Castrensis', som år 1570 översattes från den danska förlagan av år 1430 av Claus Lyschander, felaktigt har tolkat Svend Aggesens uppgift att hans förfader Svend skulle vara son av en viss Thrugot. Lyschander har enligt Schultz helt enkelt missuppfattat den danska förlagan från 1430, vilken kallar Svend för "Sven Thrundasson", genom att inkorrekt tillämpa den latinska översättningen 'Sueno filius Thrugut'. Stephan J. Stephanus utgåva från år 1642 har sedan utgått från Lyschander, men emenderat benämningen till det grammatiskt riktiga (men troligen historiskt felaktiga) 'Sueno, filius Trugoti'. Lyschandere och Stephanus översättningar har således förvandlat ett matronymikon till ett patronymikon. Saxos 'Thrugotus' och Knytlingas 'Thorgot' (eller Thorgaut) behöver följaktligen inte ha något att göra med trundslåkten. Bodils ädla härkomst måste således sökas på annat håll. Bodil beskrivs i abbot Wilhelms 'Genealogia' som 'Botilde regina de nobilissima Danorum prosapia orta'.¹⁴⁶

(Barn X:674, Far XII:2693, Mor XII:2694)

Gift med neste ane.

Barn:

Bodil Thrugotsdatter. Født omkring 1056. Død 1103 på Oljeberget ved Jerusalem. (Se X:674).

XI:1348 mf mf mf ff fm m

Thorgunna Vagnsdatter. Født omkring 1030. Levde 1070.

Thorgunna (Thrugun) var stammor til en berømt jydsk slekt. Hun var mor til

Thorkil, kalt Svend og

Astrad

og disse brødre nevnes ofte etter deres mor (Thorgunnasen, Thrundsen), ikke etter faren.

¹⁴⁶ Politiken's Danmarks Historie, Bind 3 (1969), side 93, 298. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 3 (1934), side 350, Bind 6 (1935), side 362. John Mogaard: Vagn Åkesons vekst og fall. Lars Hermanson (2000): Slåkt, venner og makt - En studie av elitens politiska kultur i 1100-talets Danmark, side 163. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 520. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 44.

Det er sannsynlig at hun overlevet sin ektefelle med mange år, antagelig er hun den

«Thrugund, langliva mother dicta»,

hvis dødsdag er opptegnet i Lunds dødebok ved 8. februar.

Som Thruguts og Thorgunnas datter nevnes Bodil, Erik Ejegods dronning.

Sønnene Svend og Astrad var ifølge Knytlingsagaen kong Knud II den Helliges hirdmenn og kjæreste venner. De ledsaget ham da opprøret i Jylland brøt ut, under kampen i St. Albani kirke forsvarte de ham tappert. Sagaen har en legendeaktig fortelling om at de to brødrene etter Knud den helliges død dro til Flandern og fikk greve Balduin til å løslate Knuds bror, Oluf [I Hunger].

Svend var far til erkebiskop Asser, biskop Svend i Viborg, Christiern Agge og Eskil.¹⁴⁷

(Barn X:674, Far XII:2695, Mor XII:2696)

Gift med forrige ane.

XI:1349 mf mf mf ff mf f

Vladimir II Vsevolodovich Monomakh av Kijev. Storfyrste. Født omkring 1053. Død 19.05.1125.

Fyrste av Smolensk 1067 - 1094.

Fyrste av Chernigiv 1078 - 1094.

Fyrste av Pereyasavl 1094 - 1113.

Storfyrste av Kijev [Kiev] 1113 - 1125.

Vladimir (Volodymyr) ble fyrste av Pereyasavl da hans far, Vsevolod I, døde og støttet sin kusine Sviatopolk som storfyrste av Kijev for å unngå krig mellom de russiske prinsene.

Han ble populær etter sine vellykkede kampanjer (1103-11) mot kumanene, nomadiske innvandrere som var en konstant trussel mot Russland.

Han etterfulgte Sviatopolk som storfyrste da denne døde. Under hans regjeringstid blomstret landet og vokste i styrke. Han innførte sosial lovgivning, utvidet koloniseringsen i de nordøstre skogene og bygde nye byer.

Fra Snorre Sturlasson: Magnus Erlingssons saga:

«2. ... Kong Valdemar var nær frende til kong Magnus. Ingelborg, kong Valdemars mor, og Malmfrid, mor til Kristin, som var Magnus's mor, var søstre og døtre til kong Harald [Mstislav I] øst i Gardarike, som var sønn til Valdemar [Vladimir] Jarisleivsson.

Datidens Gardarike omfattet de to byene Holmgard (Novgorod i Russland) og Kønugard (Kijev i nåværende Ukraina).¹⁴⁸

(Barn X:675, Far XII:2697, Mor XII:2698)

¹⁴⁷ Dansk Biografisk Leksikon, Bind 3 (1934), side 350; Bind 23 (1942), side 608. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 543. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 44.

¹⁴⁸ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 6-8, 21, 46, 90. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 93, 245. Snorre Sturlasson: Magnus Erlingssons saga, avsnitt 2. N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 552. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 89.

Gift omkring 1070 med neste ane.

Barn:

Mstislav I Vladimirovich av Kijev. Født 1076. Død 15.04.1132. (Se X:675).

XI:1350 mf mf mf ff mf m

Gyda Haraldsdatter. Levde fra 1085 til 1132.

Gyda benevnes «Gyda den gamle» av Snorre Sturlasson, han oppgir at hun var datter til den engelske kongen Harald Gudinesson. Hennes mor var antagelig Edgyth Swan-neck (Svanehals).

Fra Snorre Sturlasson: Magnussønnes saga:

«20. Kong Sigurd ble gift med Malmfrid, datter til kong Harald Valdemarsson øst fra Holmgard. Mor til kong Harald var Gyda den gamle, datter til den engelske kongen Harald Gudinesson.»¹⁴⁹

(Barn X:675, Far XII:2699, Mor XII:2700)

Gift omkring 1070 med forrige ane.

XI:1351 mf mf mf ff mm f

Inge I den Eldre Stenkilsson av Sverige. Konge. Levde 1065. Død 1112.

Konge av Sverige 1079 - 1084 og 1087 - 1110.

Inge var en ivrig kristen. Han er den første svenske konge som nevnes i brev materialet. Den 04.10.1080 skrev pave Gregorius VII til svenskenes (suetonum) kong Inge - navnet i det pavelige registratoret kun markert med initial - at han hadde hørt at kristne predikanter hadde kommet til dennes land. Han ville derfor at kongen skulle sende en biskop eller annen lempelig prest til Roma får å underrette paven om landets forhold samt motta instruksjoner.

Fra Snorre Sturlasson: Magnus Berrfötts saga:

«12. Steinkjel Sveakonge døde omtrent på den tiden de to Haraldene falt. Håkon het den kongen som rådde for Svitjod (Russland) etter ham. Siden var Inge, sønn til Steinkjel, konge; han var en god og mektig konge, større og sterkere enn andre menn; han var konge i Svitjod da Magnus var konge i Norge. ...»

Inge tapte kongemakten til Blot-Sven i 1084, da han dømte ut avgudsoffringen i Svithiod og bød alt folket at kristnes. Den bortdrevne Inge kom imidlertid tilbake til Svithiod (Svealand) tre år senere. Han kom over Blot-Sven som var uforbredt, tente ild på huset og brendte alt folket inne. Sven kom ut og ble da drept.

Inge førte krig med den norske kongen Magnus II Barfot som fikk dette navnet da han på sine krigståg til Skottland brukte de skotske highlanders drakt. Magnus krevde at landet mellom Väneren, Götaälv og havet skulle tilhøre Norge, men måtte avstå fra disse krav. På et personlig møte mellom alle tre nordens konger, den danske kongen Erik Ejegod var også tilstede, ble freden i Konghäll sluttet i 1101. Forlikningen ble bekreftet ved giftemål mellom Magnus og Inges datter Margareta, som derfor ble kalt «Fredkulla». En annen av Inges døtre, Christina, ble gift med en russisk storfyrste.

Inge var gift med Helene.¹⁵⁰

(Barn X:676, Far XII:2701)

Gift med neste ane.

Barn:

Christina Ingesdotter. Død 18.01.1122. (Se X:676).

Margareta Fredkulla Ingesdotter av Sverige. Dronning. Levde 1101. Død omkring 1130.

Margareta var datter til kong Inge I Stenkilsson den Eldre av Sverige och dronning Helena. Hun ble først norsk, senere dansk dronning.

Inge tilhørte den stenkiliske ætten og forknippes fremst med områder i Götaland, spesielt i Östergötland. Inges og Helenas kjente døtre, Margareta, Christina og Katarina, inngikk alle storpolitisk viktige ekteskap med fyrster fra Norge, Russland og Danmark.

Margareta spilte tidlig en avgjørende politisk rolle i relasjonene mellom de svenske og norske kongefamiliene. Norske kilder som Theodricus og Ágrip forteller at den norske kongen Magnus III Berrfött

¹⁴⁹ Snorre Sturlasson: Magnussønnes saga, avsnitt 20. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 556. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 89.

¹⁵⁰ Svenskt Biografiskt Lexikon, Band 19 (1971-73), side 779-781. Erik Gustaf Geijer: Svenka folkets historia, bind 1, side 133-135. Snorre Sturlasson: Magnus Berrfötts saga, avsnitt 12, 15, 18. Snorre Sturlasson: Magnussønnes saga, avsnitt 20. Snorre Sturlasson: Magnus Blindes saga, avsnitt 1. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 351. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 562. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 40, 94.

krevede områder vest for Väneren i nåværende Dalsland og Bohuslän, muligens også i Västere Götaland, områder som lydde under kong Inge. Magnus skal ha møtt den «götiske kongen» (rex gautorum) i to sammentrefninger. Det ble sluttet fred mellom kong Inge og kong Magnus i Konghäll i 1101, den danske kongen Erik I Ejegod var også tilstede. Avtalen gikk ut på at Inge giftet bort sin datter Margareta med Magnus Barrføtt. Margareta skal da ha fått de omstridde områdene i «heimanfylgje» (medgift) av sin far. Etter denne oppgjørelse fikk hun i islandske kilder som Morkinskinna tilnavnet «Friðkolla» (Fredkulla).

I 1103 falt hennes make, kong Magnus, på Irland, hvoretter hun ble giftet bort med den danske kongen Niels I, sønn til kong Svend II Estridsson. Niels var dansk konge fra 1104 til 1134. Han hadde som nytiltrådt konge en usikker stilling, og hadde derfor sikkert et stort behov av å få en mektig utenlandsk alliert.

Margaretas søster, Kristina, ble senere giftet bort med Novgorodfyrsten Mstislav I [Mstislavich Vladimirovich], mens den andre søsteren, Katarina, ektet den danske kongætlingen Bjørn Jernside.

Opplysningene om Kristinas ekteskap gjengis i islandske kilder som f. eks. Morkinskinna, kapitel 51, side 357. Informasjonen bekreftes også av Novgorodkrøniken. Katarinas giftemål med Bjørn Jernside omtales i Knytlingesagaen, kapitel 82, side 117. Det kan imidlertid ikke avgjøres om disse ekteskap ble inngått under Inge I den Eldres livstid eller under hans etterfølgere, Filip og Inge II den Yngre. Kristina døde ifølge Novgorodkrøniken i 1122.

Som dansk dronning utøvte Margarete stor innflytelse. Hun var mor till Magnus Nilsson.

Knud Lavardslegendens påstand om at «Danmarks styre lå i en kvinnes hånd» må ses på bakgrunn av Margaretas nøkkelrolle ved oppbyggelsen av et nettverk av giftemålsforbindelser. Disse gjorde det mulig å holde sammen den kongelige slektsgrupperingen under lengre tid ved at et flertall av kongætlingene fikk personlige bånd til dronningen. «Saxonis Gesta Danorum» er den kilde som gir den mest utførlige forklaringen til konflikten i 1131. Forfatteren presenterer en kjede av begivenheter som direkte kan relateres til dronningens giftemålspolitikk. Saxo ser Magnus Nielsen som et «exemplum på troløshet» da han setter Magnus svikefulle natur opp mot hans mors gode intensjoner om å skape fred mellom sin sønn og hans slektninger. Saxo skriver at Margareta ville

«sterke slektskapsbåndene (propinquorum) mellom hans slektninger gjennom giftemålsforbindelser (affinitatum beneficio creare) og hun giftet bort sin bror Ragvalds datter med Henrik og sin søsterdatter Ingeborg med Knud. Sitt fedrenegods delte hun i tre like store deler, av hvilke hun selv beholdt den ene og ga de nylig nevnte frender hver sin del i medgift. Derav oppsto det splittelse mellom dansker og svensker og nært og forøket gjennom alle mulige fiendtligheter har det gamle hatet hårdnakket holdt seg ved liv frem til våre dager».

Saxo kompletterer bildet av Margaretas giftemålspolitikk gjennom å vise kong Niels noe mer beskjedne rolle på dette område da han tillegger:

«Niels skal også med en frille ha hatt en datter ved navn Ingrid, som senere ble gift med en mann ved navn Ubbe».

Kusinene Magnus Nielsen, Henrik Skatelar og Knud Lavard fikk derved alle en betydelig andel av Margaretas fedrenearv (bona): Magnus gjennom sin morsarv, Henrik gjennom giftemålet med Margaretas brorsdatter Ingrid og Knud Lavard gjennom søskenbarnet Ingeborg, datter til Margaretas søster Christina av Novgorod.

Det råder uenighet om når Margareta døde.

Knud Lavardslegenden hevder at dronningen døde så tidlig som i 1117, før Knud overtok prefekturatet i Slesvig. Den såkalte «Yngre Næstvedårboken» (Annales Nestvedienes), som imidlertid kun er kjent i sene avskrifter, oppgir også at hun døde i 1117. Saxos og Helmolds opplysninger om henne er imidlertid plassert så sent i deres fremstillinger at denne tidsangivelse har blitt trukket i tvil av flere generasjoner historikere.

I henhold til Saxo døde Margareta av «Vattusot». I hans skildring er det i fremst Margaretas død som utløser den kjede av begivenheter som leder frem til Knud Lavards fall i 1131. Saxos detaljerte skildring av Margaretas sykdom tyder imidlertid på at hans opplysninger, i kombinasjon med Helmolds er troverdige, da begge kildene plasserer hennes bortgang omkring 1130. Saxo skriver at dronningen på sitt dødsleie kalte til seg Knud Lavard og ba ham arbeide for at ingen uvennskap skulle oppstå mellom kongsfrendene. Knud svor å holde dette løfte. Når hun senere døde, brøt imidlertid det åpne fiendskapet ut mellom kusinene.

Skildringen av Margaretas samtale med Knud Lavard på sitt dødsleie innebærer i alle fall at hun rimeligvis døde før Knud ble drept av Magnus 07.01.1131.

Lunds domkirkes nekrologium, som nevner at hun donerte en kalk prydet med rav og edelstener til domkirken, angir hennes dødsdatum til å være 4. november.

I henhold til den svenske Nationalencyklopedin døde hun omkring 1135.¹⁵¹

¹⁵¹ Erik Gustaf Geijer: Svenka folkets historia, bind 1, side 135. Svenskt Biografiskt Lexikon 1985-87, Band 25, side 141-143 Den svenske Nationalencyklopedin. Lars Hermanson (2000): Släkt, vänner och makt - En studie av elitens politiska kultur i 1100-talets Danmark, side 94, 101, 108-111. Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 562. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20, 53, 94.

Katarina Ingesdotter. Levde omkring 1100.

Ifølge Knytlingesagaen skulle Katarina være gift med Harald Kesjas sønn, Bjørn Jernside, og svigermor til Erik den Hellige. Dette bekreftes imidlertid ikke i andre kilder.¹⁵²

XI:1352 mf mf mf ff mm m

Helena av Sverige. Dronning. Levde 1100.

Helena var svensk dronning, gift med kong Inge den eldre.

Hun nevnes som kong Inges hustru i den slektsutredning som ble inngitt i 1194 i et brev til paven fra dansk side for å bestride ekteskapshinder mellom den franske kongen Filip II August og en datter til hennes datterdattersønn, kong Valdemar den Store av Danmark. Brevet er forfattet av abbeden Vilhelm av Æbelholt (W. Norvin: Abbed Wilhelms Breve 1933, side 159).

Helena forekommer også i en større genealogi av Æbelholt over de danske kongene.

Som Inge's hustru omtales hun i en lengde over 1100-talls donatorer til Vreta kloster, kjent gjennom avskrifter fra 1500-tallet. Samme lengde oppgir også at en dronning Helena hadde inngått i klosteret og donert jord i Røby i Slaka til klosteret.

Plasseringen av denne notis har imidlertid ført til spekulasjoner om at hun skulle være identisk med en ukjent senere dronning. Derfor henger spørsmålet om Helenas identitet sammen med den «Elena Regina» viss dødsdag var 31. desember i henhold til «Necrologium Lundense».

I henhold til den islandske Hverarsagaen fra 1200-tallet var Blot-Sven bror til Inge den eldres hustru, hun kalles «Mær» i denne sagaen. Ordet betyr mø, men er forøvrig ikke kjent som kvinnenavn. Det har derfor blitt antatt at hun var identisk med Helena, dvs. at Helena var søster til Blot-Sven og dermed i slekt med den foregående kongeslekten.

1500-tallshistorikeren Johannes Magnus, som forvekslet Inge den yngre og Inge den eldre, gjorde Helena til Inge den yngres dronning. Dette har ført til at hennes navn forekommer på det gravmonument over Inge den yngre som Johan III lot oppføre i Vreta klostres kirke.

Helena døde i begynnelsen av 1100-talet.¹⁵³

(Barn X:676)

Gift med forrige ane.

XI:1357 mf mf mf fm mf f

Vladislaw I Herman av Polen. Hertug. Født omkring 1040. Død 05.06.1102.

Hertug av Polen 1080 - 1102.

Vladislaw [Ladislaus] overtok regjeringen i 1080 etter at hans bror Boleslaus II hadde blitt jaget bort.

Da hans første hustru, Judith, døde kort tid etter Boleslaus III's fødsel, ble forholdet til Böhmen bittert, og Polen måtte senere betale tributt. Han søkte da støtte hos keiser Heinrich IV. Senere inngikk han ekteskap med keiserens søster, Jutta, men ekteskapet ble barnløst.

Heldigst var han i sine tog mot Pommern 1081-90 og 1092-99, men ellers var hans styre urolig. Den opprørske adel innkalte hans uekte sønn Zbigniev mot ham. I kampen seiret Vladislaw, og Zbigniev ble en tid holdt fanget.

I 1097 ble landene delt i tre, hvorav han selv beholdt de viktigste borgene, men han ga Zbigniev og sin ekte sønn, Boleslaus, hver en del.

Ettter hans død seiret Boleslaus III over Zbigniev og blindet ham.¹⁵⁴

(Barn X:679, Far XII:2713, Mor XII:2714)

Gift 1083 med neste ane.

Barn:

Boleslaus III Krzywousty av Polen. Født 1085. Død 18.10.1138. (Se X:679).

¹⁵² Svenskt Biografiskt Lexikon 1985-87, Band 19, side 780. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 351. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 40, 94.

¹⁵³ Svenskt Biografiskt Lexikon 1969-71, Band 18, side 555-556. Den svenske Nationalencyklopedin.

¹⁵⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 17. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79. Columbia Encyclopedia, Sixth Edition, Copyright (c) 2000.

XI:1358 mf mf mf fm mf m**Judith av Böhmen.**¹⁵⁵ Født omkring 1057. Død omkring 1085.

(Barn X:679, Far XII:2715, Mor XII:2716)

Gift 1083 med forrige ane.

XI:1359 mf mf mf fm mm f**Heinrich av Berg-Schelklingen.** Greve. Levde omkring 1100.

Heinrich var greve av Berg-Schelklingen.

Sammen med sin hustru Adelheid ga han 6 gårder til klostret Zweifalten.

Heinrich ble senere munk i klostret og er bisatt der.¹⁵⁶

(Barn X:680, Far XII:2717, Mor XII:2718)

Gift med neste ane.

Barn:

Salome av Berg-Schelklingen.¹⁵⁷ Født før 1101. Død 27.07.1144. (Se X:680).***XI:1360 mf mf mf fm mm m*****Adelheid av Mochental.** Levde omkring 1100.Adelheid er bisatt i klostret Zweifalten.¹⁵⁸

(Barn X:680)

Gift med forrige ane.

XI:1361 mf mf mf mf ff f**Henrique av Burgund.** Hertug. Født omkring 1035. Død mellom 1070 og 1074.Hertug av Burgund.¹⁵⁹

(Barn X:681, Far XII:2721, Mor XII:2722)

Gift omkring 1055 med neste ane.

Barn:

Henriquez I av Burgund. Født omkring 1070. Død 01.11.1112. (Se X:681).***XI:1362 mf mf mf mf ff m*****Sibylla av Barcelona.** Levde 1055.Om Sibylla (Sibille) opplyses bare at hun ikke var datter til greve Wilhelm eller Reinald av Burgund.¹⁶⁰

(Barn X:681)

Gift omkring 1055 med forrige ane.

XI:1363 mf mf mf mf fm f**Alfonso VI el Bravo av Castilla-Leon.** Konge. Født 1040. Død 30.06.1109.Alfonso «den Modige» var
konge av Leon 1065 - 1109 og
konge av Castilla 1072 - 1109.¹⁵⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 150. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79, 82.¹⁵⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 596. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79.¹⁵⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 595. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79.¹⁵⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 598. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79.¹⁵⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 904. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 57.¹⁶⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 919. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 57.

Han samlet etter hvert Castilla, Asturien og Leon under sitt herredømme.

Alfonso erobret det viktige Toledo fra Maurerne i 1085, hvorved han fikk navnet «Spaniens Skjold». Året etter led han nederlag ved Sallaka, men var ellers heldig like til sin død.

Hans indre styre var fortreffelig. Rettspleien ble forbedret og byer blomstret frem.

Jimena var hans konkubine, men ble snart forskutt. Han var gift

1. gang i 1074 med Inez av Aquitanien,
2. gang i 1080 med Constance av Burgund,
3. gang med Berta av Burgund,
4. gang med Isabel av Este og
5. gang med Beatrice av Este.¹⁶¹

(Barn X:682, Far XII:2725, Mor XII:2726)

Utenfor ekteskap med neste ane.

Barn:

Theresa av Castilla.¹⁶² Født omkring 1070. Død 01.11.1130. (Se X:682).

XI:1364 mf mf mf mf fm m

Jimena Nuniéz de Guzman. Levde 1070.

Jimena var Alfons VI's konkubine og mor til Theresa, men hun ble straks etter forskutt.¹⁶³

(Barn X:682)

Utenfor ekteskap med forrige ane.

XI:1365 mf mf mf mf mf f

Umberto II av Savoya. Greve. Levde 1080. Død 18.09.1103.

Greve av Savoya 1080-1103.¹⁶⁴

(Barn X:683)

Gift omkring 1090 med neste ane.

Barn:

Amadeus III av Savoya. Født omkring 1092. Død 30.08.1148 på Kypros. (Se X:683).

XI:1366 mf mf mf mf mf m

Gisela av Burgund. Født omkring 1070. Levde 1105.

Gisela levde som enke 21.10.1104.

Hun ble gift annen gang ca. 1105 med Rainer, markgreve av Montferrat, som døde ca. 1135.¹⁶⁵

(Barn X:683, Far XII:2731, Mor XII:2732)

Gift omkring 1090 med forrige ane.

XI:1367 mf mf mf mf mm f

Vigo III av Albion. Greve. Levde 1084. Død 1125.

Vigo (Guigo, Guiges) var greve av Albion 1080-1098.

Vigo kalles i tyske bøker ofte Wigo VI eller Guido, i franske Guigue III. Han var greve av Vienne og levde i 1084.

¹⁶¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 921. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 74.

¹⁶² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 920. Odd F. Fladstad: Jøran Willumsdatter Søegaard .. og deres aner, side 45. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 57, 74.

¹⁶³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 964. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 74.

¹⁶⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 967. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 55, 92.

¹⁶⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 971. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 55, 92.

Han er berømt for sin strid med biskopen av Grenoble, den hellige Hugo, angående kirkene og andre kirkegods som han hadde arvet etter den siste konge av Burgund. Biskopen brakte saken inn for kirkerådet, idet han gjorde krav på disse gods som kirkens naturlige eiendom. Etter mange stridigheter for retten, hvor greven søkte å tvinge biskopen fra sitt embede, ble resultatet tre overenskomster i 1099 og i 1116. Ved disse samtykket Vigo i å overdra til sin rival de kirkegods han eide. Overenskomsten av 1116 ble ratifisert i 1119 ved en bulle av pave Calitus II (pave 1119 - 24).

Under Vigos regjeringstid grunnla den hellige Bruno i 1081 det berømte kloster Grande Chartreuse i fjellene i nærheten av Grenoble.¹⁶⁶

(Barn X:684, Far XII:2733, Mor XII:2734)

Gift med neste ane.

Barn:

Mathilde av Vienne (Albon).¹⁶⁷ Død 1145. (Se X:684).

XI:1368 mf mf mf mm m

Mathilde ???.

Mathilde var en engelsk prinsesse. Hun var annen gang gift med Vigo.¹⁶⁸

(Barn X:684)

Gift med forrige ane.

XI:1369 mf mf mf mm ff f

Raimond Bergenguer II av Barcelona. Greve. Født etter 1053. Død 06.12.1082.

Raimond «Stryhode» var greve av Barcelona 1076 - 1082.

Han var greve av Barcelona fra 1076 sammen med sin bror, Berengar Raimund II (Fratricida), og lå hele tiden i strid med ham om herredømmet over deres land.

Raimond ble myrdet i en skog mellom San Celoni og Hostalrich. Broren ble så, som det synes, eneherre i grevskapet fra 1082 til 1097.¹⁶⁹

(Barn X:685, Far XII:2737, Mor XII:2738)

Gift mellom 1076 og 1080 med neste ane.

Barn:

Raimond Berenguer III el Grande av Barcelona. Født 11.11.1082. Død 01.08.1131. (Se X:685).

XI:1370 mf mf mf mm ff m

Mathilde av Apulia. Grevinne. Levde 1060. Død omkring 1111.

Mathilde (Mahud) var gift 2. gang ca. 1085 med Aymeri I, vicomte av Narbonne. Hun beholdt sin grevinne-tittel.¹⁷⁰

(Barn X:685, Far XII:2739, Mor XII:2740)

Gift mellom 1076 og 1080 med forrige ane.

XI:1371 mf mf mf mm fm f

Giselbert III av Rouerque. Greve. Død omkring 1111.

Greve av Rouerque, Milhaud og Gévaudan.¹⁷¹

(Barn X:686, Far XII:2741, Mor XII:2742)

¹⁶⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 976. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46.

¹⁶⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 975. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46, 92.

¹⁶⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 976. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46.

¹⁶⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1003. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25.

¹⁷⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1037. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25.

¹⁷¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1060. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81.

Gift med neste ane.

Barn:

Dulcia av Rouerque. Født omkring 1095. Død omkring 1128. (Se X:686).

XI:1372 mf mf mf mm fm m

Gerberga av Provence. Grevinne. Født omkring 1055. Død omkring 1112.

Grevinne av Provence 1100 - 1112.¹⁷²

(Barn X:686, Far XII:2743, Mor XII:2744)

Gift med forrige ane.

XI:1373 mf mf mf mm mf f

Sancho I av Aragon. Konge. Født mellom 1043 og 1045. Død 1094.

Konge av Aragon 1063 - 1094.

Konge av Navarra 1076 - 1094 (som Sancho V).

Sancho var gift 2. gang med Mathilde Philippa av Toulouse.¹⁷³

(Barn X:687, Far XII:2745, Mor XII:2746)

Gift 1063 med neste ane.

Barn:

Ramiro II el Monje av Aragon. Født mellom 1075 og 1080. Død 16.08.1147. (Se X:687).

XI:1374 mf mf mf mm mf m

Felicitas av Roucy.¹⁷⁴ Død 24.04.1086.

(Barn X:687, Far XII:2747, Mor XII:2748)

Gift 1063 med forrige ane.

XI:1375 mf mf mf mm mm f

Vilhelm IX le Jeune av Aquitania. Hertug. Født omkring 1071. Død 10.02.1127 i Poitiers.

Vilhelm «den Unge» var hertug av Aguitania og greve av Poitou 1086 - 1127.

Han var en modig kriger, elsket videnskap og poesi, skrev dikter og er en av de eldste kjente diktere på romansk språk. Han hadde en sterk vilje, men var usedelig.

Vilhelm er den eldste kjente trubadur. I en provensalsk biografi heter det kort og godt: «Han var en av de mest belevne menn som noensinne har levd og en stor kvinnebedærer - en ridder, dyktig i våpenbruk og stadig innviklet i kjærlighetseventyr. I diktning og sang var han en mester, og i mange år gjennomstreifet han verden for å vinne vakre damers kjærlighet.» Og at han selv ikke holdt sine seire i kampen om de skjønne hemmelig, gir hans dikt tydelige vitnesbyrd om.

Han gjorde krav på Toulouse hos Raimuind IV, erobret og oppga Toulouse to ganger, og førte ellers en lang rekke kriger. Han bygde Partheney.

Vilhelm var tilstede ved konsiliet i Clermont i 1095, men først i 1100 dro han på korstog med mer en 60.000 mann. De ble utsatt for et blodig angrep i Lilleasien, men nådde likevel Jerusalem og leverte de «vantrø» slaget ved Rama 26.05.1102.

Han hjalp Alfons av Aragon mot Maurerne, og Ludvig den Store mot tyrkerne.

Han var første gang gift ca. 1089 med Irmgard av Anjou, men ble skilt ca. 1092.¹⁷⁵

¹⁷² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1064. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81.

¹⁷³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1071. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16, 87, 97.

¹⁷⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1076. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16, 87.

¹⁷⁵ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 127. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1085. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 97.

(Barn X:688, Far XII:2749, Mor XII:2750)

Gift 1094 med neste ane.

Barn:

Agnes av Poitou. Levde fra 1110 til 1135. (Se X:688).

XI:1376 mf mf mf mm mm m

Mathilde-Philippa av Toulouse. Født 1068. Død 28.11.1117 i Fontevraud.

Mathilde (Philippa, Mahud) styrte hertugdømmet Aquitania under Vilhelm VII's fravær i det hellige land. I 1114 gjorde hun innfall i grevskapet Toulouse mot sin fetter Alfons-Jourdain og allierte seg med vicomte Bernhard-Ato.

I 1114 grunnla hun klosteret Espinasse i Toulouse stift. Hun var religiøs og døde i Fontevraud.

Hun var 1. gang gift ca. 1085 med kong Sancho I av Aragon som ble drept i 1094.¹⁷⁶

(Barn X:688, Far XII:2751, Mor XII:2752)

Gift 1094 med forrige ane.

XI:1377 mf mf mm ff ff f

Albrecht av Ballenstedt. Greve. Født omkring 1030. Død omkring 1080.

Greve av Ballenstedt 1060 - 1080.¹⁷⁷

(Barn X:689, Far XII:2753, Mor XII:2754)

Gift mellom 1070 og 1075 med neste ane.

Barn:

Otto der Reiche av Sachsen. Født omkring 1075. Død 09.02.1123. (Se X:689).

XI:1378 mf mf mm ff ff m

Adelheid av Weimar-Orlamünde. Grevinne. Født omkring 1055. Død 28.03.1100.

Grevinne av Weimar.

Adelheid var gift

2. gang med Hermann, Pfalzgreve av Lothringen, død i 1088,

3. gang i 1089 med Heinrich av Laach, død 12.04.1095.¹⁷⁸

(Barn X:689, Far XII:2755, Mor XII:2756)

Gift mellom 1070 og 1075 med forrige ane.

XI:1379 mf mf mm ff fm f

Magnus av Sachsen. Hertug. Født omkring 1045. Død 23.08.1106 i Altenburg ved Elbe.

Hertug av Sachsen 1072 - 1106.

Magnus var den siste «Billung».¹⁷⁹

(Barn X:690, Far XII:2757, Mor XII:2758)

Gift 1071 med neste ane.

Barn:

Eilika av Sachsen.¹⁸⁰ Født omkring 1080. Død 16.01.1142. (Se X:690).

¹⁷⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1088. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 16, 97.

¹⁷⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 391. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 21, 100.

¹⁷⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 404. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 21, 100.

¹⁷⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 434. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

¹⁸⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 433. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 20,

XI:1380 mf mf mm ff fm m**Sophie av Ungarn.** Død 18.06.1095.Sophie var første gang gift i 1062 med Udalrich I av Krain.¹⁸¹

(Barn X:690, Far XII:2759, Mor XII:2760)

Gift 1071 med forrige ane.

XI:1381 mf mf mm ff mf f**Meginhard IV av Niederaltaisch.** Greve. Død omkring 1066.

Greve av Niederaltaisch.

Meginhard døde antagelig 27.02.1066.¹⁸²

(Barn X:691, Far XII:2761)

Gift med neste ane.

Barn:

Hermann I av Winzenburg. Død omkring 1122. (Se X:691).***XI:1382 mf mf mm ff mf m*****Mathilde av Rheinhausen.** Grevinne. Levde 1060.

Grevinne av Rheinhausen.

Mathilde må ha vært eldre enn sine to søstre, Beatrix som var enke i 1079 og Richenza.

Hun var forlenget død i 1114.¹⁸³

(Barn X:691, Far XII:2763)

Gift med forrige ane.

XI:1393 mf mf mm mf ff f**Leopold III der Heilige av Østerrike.** Markgreve. Født 29.09.1073. Død 15.11.1136.

Markgreve av Østerrike 1095 - 1136.

Leopold «den Hellige» ble Østerrikes landspatron.

Han er begravet i klosteret Neuburg.¹⁸⁴

(Barn X:697, Far XII:2785, Mor XII:2786)

Gift 1106 med neste ane.

Barn:

Heinrich II Jasomirgott av Østerrike. Født 02.04.1112. Død 13.01.1177 i Wien. (Se X:697).***XI:1394 mf mf mm mf ff m*****Agnes av Savoya.** Født omkring 1074. Død 24.09.1143.

Agnes var stammor til alle senere staufiske keisere og konger og til alle hertuger i Østerrike av huset Babenberg.

Hun var første gang gift i 1089 med hertug Fredrik I av Schwaben (ca. 1050 - 1105).¹⁸⁵

27.

¹⁸¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 371. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 19, 27.¹⁸² Allgemeine deutsche Biographie. Otto Dungern: Genealogisches Handbuch zur bairisch-österreichischen Geschichte. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 490. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 106.¹⁸³ Allgemeine deutsche Biographie. Otto Dungern: Genealogisches Handbuch zur bairisch-österreichischen Geschichte. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 496. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 106.¹⁸⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 189. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23, 91.¹⁸⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 196. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23, 91.

(Barn X:697, Far XII:2787, Mor XII:2788)

Gift 1106 med forrige ane.

XI:1395 mf mf mm mf fm f

Andronikos Komnenos.¹⁸⁶

(Barn X:698, Far XII:2789, Mor XII:2790)

Gift med neste ane.

Barn:

Theodora Komnena. Død 02.01.1184. (Se X:698).

XI:1396 mf mf mm mf fm m

Irene Manases.¹⁸⁷

(Barn X:698)

Gift med forrige ane.

XI:1397 mf mf mm mf mf f

Bela II den Blinde av Ungarn. Konge. Født omkring 1108. Død 13.02.1141.

Konge av Ungarn 1131 - 1141.

Bela ble blindet av kong Kolomann i 1113.

Han ble konge av Ungarn i 1131, ledet av sin hustru.¹⁸⁸

(Barn X:699, Far XII:2793, Mor XII:2794)

Gift 1130 med neste ane.

Barn:

Geza II av Ungarn. Født 1130. Død 31.05.1162. (Se X:699).

XI:1398 mf mf mm mf mf m

Helene Urosz av Serbia.¹⁸⁹ Død etter 1146.

(Barn X:699, Far XII:2795)

Gift 1130 med forrige ane.

XI:1399 mf mf mm mf mm f

Mstislav I Vladimirovich av Kijev. Født 1076. Død 15.04.1132. Gjentakelse, se side 78.

XI:1405 mf mf mm mm mf f

Andronikos Angelos. Død etter 1183.

Sebastokrator ved det bysantinske hoff.

Andronikos var antagelig den sebastokrator som i begynnelsen av 1155 hadde flyktet fra fangenskap.¹⁹⁰

(Barn X:703, Far XII:2809, Mor XII:2810)

Gift med neste ane.

Barn:

Isak II Angelos av Bysants. Født omkring 1155. Død ...01.1204. (Se X:703).

¹⁸⁶ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

¹⁸⁷ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

¹⁸⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1154. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18.

¹⁸⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1155. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18.

¹⁹⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1163. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

XI:1406 mf mf mm mm mf m**Euphrosine Kastamonnita.** Levde 1155.Euphrosine var muligens datter til Theodor Kastamonnites.¹⁹¹

(Barn X:703)

Gift med forrige ane.

Generasjon XII

XII:2247 mf ff mm ff fm mf**Sigurd Syr.** Småkonger. Født omkring 960. Død 1018.

Sigurd var den siste småkongen i Norge. Han var konge på Opplandene, hadde gårdsbruk på Ringerike og bodde etter et gammelt sagn på gården Bønsnes. Han skildres som en fredsommelig mann som best likte å stelle på gården. Derfor fikk han navnet «Syr», dvs. so eller purke. Forøvrig var han forstandig, sindig og måteholden. Han hjalp sin stesønn Olav den Hellige til å vinne overherredømmet etter slaget ved Nesjar.¹⁹²

(Barn XI:1124, Far XIII:4493)

Gift etter 995 med neste ane.

Barn:

Ingerid Sigurdsdatter. Levde 1018. (Se XI:1124).**Harald III Sigurdsson Hardråde av Norge.** Konge. Født 1015. Død 25.09.1066 ved Stamford bro.

Konge av Norge 1046 - 1066.

Det var trønderne og deres norske forbundsfeller som vant over kong Olav, men det var danskene som høstet fruktene av seieren. Kong Knut innsatte sin sønn Svein, ennå bare barnet, til lydkonge i Norge, under formynderskap av moren, den angelsaksiske Ælfgifu, som nordmennene kalte Alfiva.

Nordmennene fikk snart merke at de var kommet fra asken til ilden. Danskene innførte nye lovbud, skatter og tyngsler av forskjellig og uhørt slag. En grusom hungersnød hjemsøkte Europa i begynnelsen av 1030-årene, og den rammet også Norge. De nye lovbudene gjorde danskene forhatt, bøndene oppnådde ikke den friheten de hadde kjempet for, høvdingene fikk ikke de fordelene de var blitt lovet, og harde nødsår festnet inntrykket av et ulykkesbringende styre. I denne situasjon kunne helgenkongen i Trondheim bli også et nasjonalt samlingsmerke - det han aldri hadde oppnådd å bli i levende live. Danskene ble jaget av landet, og med allmen tilslutning ble Olavs sønn Magnus «den gode» hentet fra Russland hvor han var til fostring, og satt i kongesetet. Heretter var opposisjonen mot rikskongedømmet minimal. Etter ti år måtte Magnus imidlertid finne seg i å dele kongemakten med «onkelen» Harald.

Harald var halvbror til Olav den Hellige (samme mor) og angivelig sønnesønns sønnesønn til Harald Hårfagre. Han var samkonge med nevøen Magnus I Olavsson den Gode frem til Magnus' død i 1047.

Etter at Harald falt i England i 1066 ble hans sønner

Magnus II Haraldsson - konge 1066-69 og

Olav III Haraldsson Kyrre - konge 1066-93 (samkonedømme til 1069)
hyllert som konger.

Olav Kyrres sønn, Magnus III Olavsson Berrføtt, var samkonge med Håkon (II) Magnusson Toresfostre til 1094 og regjerte så alene til han døde i 1103. Han ble etterfulgt av sine sønner i et samkonedømme til 1123:

Øystein I Magnusson - konge 1103-23,

Sigurd I Magnusson Jorsalfare - konge 1103-30 og

Olav Magnusson - konge 1103-15.

Etter at Sigurd Jorsalfare døde i 1130 ble hans sønn, Magnus IV Sigurdsson Blinde (konge 1130-35) tvunget til å samregjere med Harald IV Gille som hevdet at han var sønn til Magnus Berrføtt.

Snart oppstod det rivalisering blant stormennene som styrte i kong Magnus Olavssons navn. Seierherren ble trønderhøvdingen Einar Tambarskjelve. Han var blant Olavs motstandere, men hadde ikke deltatt i slaget på Stiklestad. Einars politikk rettet seg nå mot dem som hadde kjempet mot Olav i dette slaget. En

¹⁹¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 1163. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

¹⁹² Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 60. Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 98. Cappelen's Norges Historie, Bind 2 (side 230 f) og Bind 3. Norsk Biografisk Leksikon, Bind XIII (1938), side 326-327. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 344. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 793. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53, 77, 84.

av dem var Kalv Arnesson, som rømte landet. Også skaldekvadene gir klart inntrykk av at kongen og kretsen rundt ham ville ta et oppgjør med de fremste av Olavs tidligere motstandere.

Det var åpenbart i årene 1035-40 en viss uro også i bondesamfunnet omkring det man oppfattet som ulovligheter og hardstyre fra kongemaktens side, med blant annet konfiskasjon av jordegods. Tilsynelatende ville ikke de nye maktøverne uten videre avskaffe de siste økonomiske byrdene som var blitt pålagt bøndene under Svein og Alfiva, og det gikk så langt at bøndene truet med opprør. Men Magnus' hardstyre synes å ha vært midlertidig, etter sagatradisjonen fikk han tilnavnet «den gode».

Det ser ut til at kong Magnus og rådgiverkretsen rundt ham etter ca. 1040 fikk i stand et stabilt styre innenlands. Og i motsetning til det som oftest hadde vært tilfelle tidligere, truet ingen ytre fare kongens stilling.

Den indre freden i perioden etter at danskestyret opphørte, står i kontrast til den voldelige aktiviteten de fleste norske kongene i perioden la for dagen utenfor rikets grenser. De utnyttet muligheter som åpnet seg da det danske Nordsjøimperiet gikk i oppløsning og ikke lot seg gjenopprette. Det var ingen ytre fiender som kunne profitere på eventuell indre uro i Norge, da Knut den Mektiges sønn Hardeknut - som hadde gjort krav på Norge - var opptatt med å samle styrker for å erobre England. Da han døde i 1042, gikk det dansk-engelske kongefellesskapet i oppløsning for godt, og oppsiktsvekkende nok ble den norske kongen Magnus Olavsson den Gode også dansk konge.

Ifølge Roskildekrøniken fra ca. 1140, som bygger på lokal geistlig tradisjon, skulle dette skyldes en avtale som kom i stand under et møte i 1038 på Brennøyene ved utløpet av Götaelv, for å sikre fred mellom de to rikene, skal det her ha blitt avtalt at den som levde lengst av Magnus og Hardeknut, skulle arve den annens rike. Det er blitt uttrykt tvil om hvorvidt møtet virkelig fant sted, da ingen antydninger om dette finnes i samtidige kilder. På den andre side ville nettopp en slik avtale best forklare at Magnus ble dansk konge.

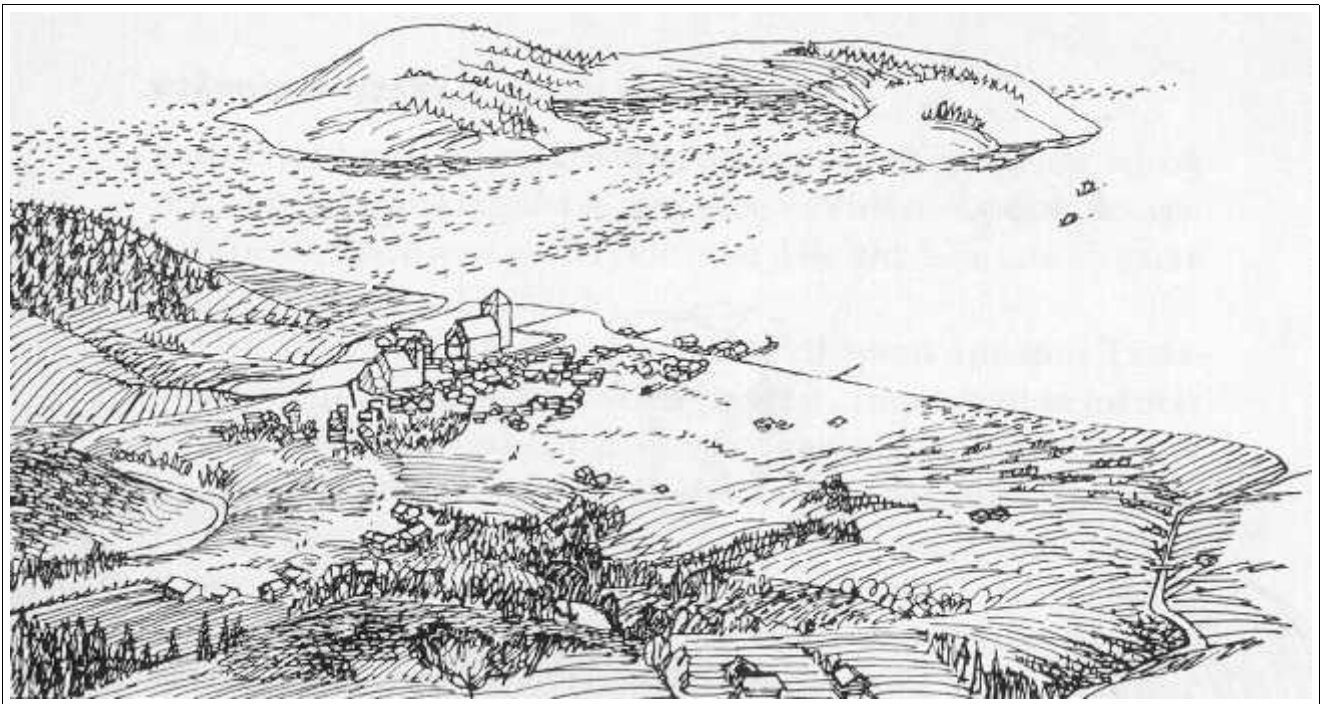
Spørsmålet blir da likevel hvorfor Magnus skulle lede det krigstoget mot Danmark som fant sted vinteren 1041-42, altså før Hardeknut døde. Motivet for dette angrepet kan ha vært den uvennskap som hersket mellom de to rikene etter at de danske herskerne ble fordrevet fra Norge, og et forsøk fra Magnus' side på å komme på offensiven overfor danskene. Uroen rundt den danske tronfølgen ga Magnus hans mulighet. Han oppholdt seg i Danmark da Hardeknut døde, og ble tatt til konge. Som dansk konge arvet han sine forgjengers ekspansjons- og oppdemningspolitikk overfor de slaviske stammene i sør, og da disse angrep i 1043, beseiret Magnus «venderne» i et slag på Lyrskogshede i Sønderjylland. Konflikten i sør kan ha motivert danskene til å hylle den norske kongen for også å kunne nyttiggjøre seg norske ressurser i denne striden.

Etter dette virket kong Magnus' stilling i Danmark sikker, men etter hvert måtte han utkjempe en rekke slag mot tronkreveren Svein Estridsson, Knut den mektiges søstersønn, som ble støttet av svensk kongen. Alt på denne tiden kan vi skimte den svenske politikken med å motarbeide samling av de to andre nordiske rikene under én hersker, ved å støtte den til enhver tid svakere part. Engasjementet i Danmark stod i veien for et mulig forsøk fra Magnus' side på å tilkjempe seg kongeverdigheten i England, i den grad han måtte ha oppfattet seg som Knut den mektiges arvtaker.

Mot midten av 1040-tallet ble Magnus' kongedømme truet av en ny tronkrever, nemlig hans onkel Harald Sigurdsson, i sagaene med tilnavnet «hardråde», som kom til Norge i 1045. Han var Olav Haraldssons halvbror på morssiden, og sagatradisjonen vil på et svakt grunnlag også knytte ham til hårfagreætten på farssiden. Etter slaget på Stiklestad hadde han rømt via Sverige østover til Gardarike, og derfra kom han seg til Konstantinopel hvor han i flere år tjente som kaptein i væringkorpset - keiserens garde av leiesoldater. Dette fremgår av skaldekvad og bekreftes av en bysantinsk kilde. I Konstantinopel samlet han seg store rikdommer som han brakte med til Norge etter et opphold i Gardarike, der han giftet seg med storfyrstens datter Yelisaveta [Ellisiv, Elizabeth].

Forholdet mellom de to slektningene var til å begynne med fiendtlig. Harald var trolig først i allianse med den danske tronkreveren Svein Estridsson mot Magnus, som disse to hadde felles interesser mot. Men Harald og Magnus kom etter forhandlinger til enighet slik at Harald i 1046 ble samkonge med sin nevø, som han muligens ga kompensasjon i form av en del av sin rikdom. For Magnus må kompromisset med onkelen ha vært et valg mellom to onder - samkongedømme eller kamp. Da Magnus døde sønneløs av sykdom i 1047, ble Harald enekonge.

Harald fullførte det Knut Helle kaller første fase av den territorielle rikssamlingen i Norge. Harald brukte sin hird til å fullføre den politikken kong Magnus hadde innledet overfor de mest selvvrådige innen aristokratiet - noen lot han drepe, blant dem Einar Tambaraskjelve og hans sønn - andre lot han fordrive. Med Einars og sønnens død rundt 1050, hadde ladeætten utspilt rolle som motstandssentrum og konkurrent til rikskongedømmet, og Trøndelag ble definitivt lagt under rikskongedømmet. Med de fleste andre stormennene fikk Harald i stand samarbeid, og lendmennene fikk til en viss grad styre seg selv, dersom de ellers viste kongen lydighet.

Slik har arkeologen Gerhard Fischer tenkt seg Harald Hardrådes Oslo ved Alnaelvas utløp. Nærmest fjorden - nær kongsgården - ligger Mariakirken og innenfor den en mindre sognekirke.

Det er Harald Hardråde som får æren av å ha grunnlagt Oslo. Og det passer iallfall godt med hans politikk og problemer. Han hørte hjemme i mjøsbygdene, og hadde vanskeligheter med å få bøndene mellom Mjøsa og Oslofjorden til å lyde. Samtidig trengte han et utgangspunkt for sine ekspedisjoner mot danskene. I 1042 hadde Danmark tilfalt norskekongen, men for å kunne holde det, trengtes en base som lå nærmere Danmark enn norskekongenes tradisjonelle utgangspunkt, Vestlandet og Trøndelag.

I 1050-årene besluttet Harald å reise en kongsgård og skaffe seg fast fot inne i bunnen av Oslofjorden. Kanskje var Oslo nå allerede i ferd med å gro frem som en markeds plass for et større oppland enn det Tunsberg kunne tilby. Flere ting peker i retning av at det lå en gammel sentralhelligdom her - vi har både et Dis-vin, et Tors-hov og minner om Ullsdyrkelse (Ullern, Ullevål). Kirken på Aker ble meget tidlig utpekt til å spille en sentral rolle som fylkeskirke. Aker, Bærum og Asker var relativt tett befolket i vikingtiden - her er et hundretall gårdsnavn på -vin, -heim og -stad. Snart blir det mange åpninger i skogen mellom Akersbygda og Romerike, og Akersvika blir mer og mer en naturlig havn for romerikingene, mens den gamle handelsveien opp langs Glomma går av bruk. Funn kan tolkes slik at det stod en kirke der hvor Klemenskirken senere ble reist, alt før Harald Hardråde installerte seg på øren.

Helt nede ved stranden, på øren hvor Alnaelva løp ut i fjorden, la Harald sin kirke, Mariakirken, og sin kongsgård. Her dominerte han innseilingen til Akersvika. Borgerne fikk slå seg ned lenger oppe i byen, langs stretet som dannet utgangspunktet for veien til Romerike. Her fant de to soknekirkene - Klemens og Nikolas - sin plass, og her kneiste den nye bispekirken, som huset levningene av den hellige Hallvard fra Lier, og som begynte å reise seg omkring 1100. Før 1130 stod den noenlunde ferdig, for da ble Sigurd jorsalfare begravd der.

Men denne basen hadde kanskje også en annen funksjon - nemlig som støttepunkt overfor bøndene i innlandet. Opplandene hadde hatt liten føling med rikskongedømmet hittil. De hadde ikke engang plikt til militær oppbud i krig; leidangsordningen kunne jo ikke gjelde her, og noen annen fast ordning fantes ikke. Visse plikter hadde nok bøndene overfor kongen. Etter hvert som småkongene her oppe ble fjernet, falt en god del jordegods i rikskongenes hender, og likeså krevde nå rikskongen de gamle veitslene. Imidlertid røk bøndene og kong Harald uklar om kongens rettigheter - enten det nå var bøndene som fant ut at Harald ikke behøvde så store ytelser som lokalkongene hadde krevd, eller det var Harald som ville øke de gamle avgiftene, fordi krigene med Danmark hadde tømt hans kasse.

På Hedemarken, Romerike og Ringerike kom det til en alvorlig oppstand. Gjennom terror knekte imidlertid Harald motstanden til bøndene og deres ledere i løpet av tre sommerfelttog tidlig på 1060-tallet. Gårder og hele bygdelag gikk ifølge skaldene opp i flammer. Opplandene, de rike jordbruksbygdene i det indre av Østlandet, hadde takket være sin beliggenhet aldri vært en integrert del av kongens velde på samme måte som kystområdene, og opplandsbygdene må ha hatt en relativt fri stilling både under Olav Haraldsson og Svein Alfivason. Ved operasjonene på Opplandene styrket kong Harald sitt økonomiske grunnlag gjennom store mengder konfiskert jordegods. Da Harald Hardråde falt i 1066 i England, etterlot han seg et rike der en veletablert kongemakt med støtte fra stormenn hadde kontroll over både landet og folket.

Da Harald Hardråde ble enekonge etter Magnus den Godes død, videreførte han brorsønnens politikk

overfor Danmark. I så godt som hele sin tid som konge lå han på krigstog i Danmark, og etter hvert som det viste seg umulig å knekke Svein Estridsson, fikk engasjementet preg av å være regulære plyndringstog, kanskje for å holde hirden i aktivitet og skaffe midler til underhold av den. Men etter fredsavtale med Svein i 1064 skiftet Haralds utenrikspolitiske orientering retning.

Harald hadde med all sannsynlighet ambisjoner om å gjenopprette Knut den Mektiges Nordsjøimperium, og da den engelske kongen, Edvard Bekjenneren, døde i januar 1066, så Harald sin sjanse.

Det var mange liebhavere til den engelske tronen. I sør satt hertug Vilhelm av Normandie og hevdet at han hadde Edwards tilsagn om å få overta hans rike, og paven støttet hans krav. Den som i første omgang gikk av med seieren, var likevel en innfødt jarl, Harald Godvinsson, som umiddelbart ble kronet i Westminster. Men Harald hadde en misunnelig bror, Tostig eller Toste, som syntes at han hadde like stor rett til kronen. Han søkte nå hjelp hos den norske kongen, og tilbød å støtte ham.

Harald Hardråde hadde aldri glemt de arvekravene som også han kunne gjøre gjeldende på Englands trone. Og det var fristende å gripe sjansen. Danmark hadde han - iallfall tilsynelatende - oppgitt; han hadde fred med kong Svein, og ingen farer truet derfra. Men ble han herre over både England og Norge, ville ikke Svein Estridsson ha store mulighetene for å stå seg; da ville kong Knuts gamle nordsjørike kunne gjenoppstå under norskekongens scepter. Og utsiktene til at en ekspedisjon til England skulle kunne føre frem, var slett ikke de dårligste. Arvekravet ga toget et anstrøk av legitimitet, som nok kunne vinne endel tvilere for hans sak. Han kunne regne med en viss tilslutning i England, særlig i de nordøstlige områdene, der det nordiske islettet var sterkt. Riktignok viste Toste seg her som en upålitelig informant - oppslutningen om Harald ble langt dårligere enn det han forespeilet. Men Harald Godvinsson kunne ikke mobilisere fullt ut mot Harald - han måtte holde et våkent øye med hertugen av Normandie, som gjorde åpenlyse forberedelser til en landgang.

Harald på sin side gjorde også omfattende forberedelser som viser at han regnet med et stort felttog. Sensommeren 1066 seilte han over til England med en stor flåte. Han satte seg først fast på Orknøyene, noe som ble desto lettere for ham fordi den mektige Torfinn jarl nylig var død. Her trakk han sammen folk, og her plasserte han sin dronning, den russiske Yelisaveta, og hennes to døtre. Så gikk han i land på kysten av Northumbria og vant flere seire i mindre slag; byen York var i ferd med å åpne sine porter for ham, da Harald Godvinsson selv nådde fram. Harald lot seg overraske med en mindre avdeling og falt på jordene et stykke utenfor byen - ved Stamford bro. Det var den 25. september. Selv om Harald skulle ha seiret i dette slaget, var erobringsforsøket trolig dømt til å mislykkes. Det militære og organisatoriske talentet han åpenbart hadde, ville etter all sannsynlighet ha vært utilstrekkelig dersom han ikke også hadde kunnet disponere danske ressurser.

Harald Godvinsson selv fulgte ham i døden et par uker etter. Straks etter Haralds fall måtte han dra i ilmarsj med sine menn sørover for å ta imot normannerne på Kanalkysten, og her falt han ved Hastings, 14. oktober. Normannerhertugen ble hans arvtager.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga

«99. Året etter kong Haralds fall ble liket hans ført vestfra England og nord til Nidaros, og det ble jordet i Mariakirken, som han hadde latt bygge.»

Da Harald Hardråde døde, var det flere enn én potensiell tronkrever. Og dette var tilfellet ved alle de fire kongeskiftene før borgerkrigene, uten at det førte til krig eller oppdeling av riket. Vi kan tvert imot slå fast at det i denne perioden, av Haralds ekte og påståtte etterkommere, ble etablert et norsk dynasti som utviklet et varig herredømme, og som var så sterkt at det ikke var truet av rivaler utenfra. Stormennene samlet seg - med få unntak - om kongedømmet. Flere forhold kan forklare dette.

For det første hadde forestillingen om større frihet under en fjern hersker vist seg å være gal. Under Knut den Mektige ble forholdene snarere verre enn under norske herskere. Heller ikke var herskerne i Danmark på denne tiden sterke nok til å blande seg inn i norske forhold.

For det andre var kristendommen akseptert som uunngåelig. Og noe av den gamle maktbasen aristokratiet hadde hatt som religiøse ledere, ble for en tid opprettholdt gjennom systemet med egenkirke - dette at stormenn på eget initiativ bygde og eide kirker, og tilsatte prester.

For det tredje ble kongstjeneste en ny maktbasis for aristokratiet. Som lendmenn fikk de inntekter av kongsjord, som lokaladministratorer fikk de del i kronens inntekter, og som ledere i krig fikk de del i inntektene av dette samt gaver fra kongene. Og ytre krig ble, som vi har sett, drevet i store deler av perioden nærmest som regelrett ekspansjonspolitikk.

For bondesamfunnet er fred alltid en fordel. Indre fred og beskyttelse mot voldsmenn og angrep utenfra bidro til å sikre bøndernes passivitet.

Når det gjelder tronfølgen, var arverettsforholdene en potensiell kilde til strid. Etter germansk sedvanerett arvet alle sønner likt - ekte som uekte - og før 1035 hadde de fleste kongene vunnet rike i Norge som vikinghøvdinge. Disse kunne altså sette både militær og økonomisk makt bak tronkravene. I fredsperioden 1035-1130 ble problemet med flere samtidige kongsemner løst delvis gjennom tilfældigheter, delvis gjennom praktiske ordninger. Alle som ble konge, var mindreårige eller svært unge, slik at når de overtok tronen, førte dette ikke til oppløsning av den sittende hoffkretsen. Og kongerekken viser at overtallige tronfølgere hadde en tendens til å dø etter kort tid. Ellers viste samkongedømmet seg å være en smidig ordning; ingen av samkongene ble i denne perioden drept av rivaler. Man delte kongemakt og

verdighet, ikke riket, som altså unngikk å bli stykket ut, og man delte inntektene, enten ved å styre sammen eller ved at man oppholdt seg i forskjellige landsdeler. I denne perioden kunne derfor forestillingen om Norge som et enhetlig rike under et innenlandsk dynasti feste seg.

Den viktigste nyskapningen i perioden ved siden av etableringen av det innenlandske kongedømmet var grunnleggelsen av en norsk kirkeorganisasjon.

Etter Haralds fall i 1066 ble hans sønner, Magnus og Olav, den siste med det karakteriserende tilnavnet «kyrre» (den rolige), uten motstand hyllet som konger. Etter brorens død et par år etter styrte Olav Kyrre (1066-93) landet i et kvart århundre, en fredelig periode kjennetegnet av økonomisk og kulturell vekst. Norge mottok i Olavs tid som konge sterke kulturimpulser utenfra, ikke minst fordi kongen og aristokratiet søkte en mer forfinet livsstil. Olav skal som den første norske konge ha vært lesekyndig.

Olav Kyrre hadde, i motsetning til sin far, ingen større ambisjoner om krig og erobringer. Det hadde derimot hans sønn Magnus Berrføtt (1093-1103). I store deler av sin regjeringstid lå han utenlands på herje- og erobringstokt. Etter Olavs død i 1093 ble han tatt til konge sammen med sin fetter Håkon, men uten å vise særlig vilje til å akseptere ham som medkonge. Da Håkon døde allerede året etter, satte hans fosterfar, Tore på Steig i Gudbrandsdalen, opp en motkonge og samlet en krigerflokk til kamp mot Magnus. Han fikk liten tilslutning og ble snart fanget og henrettet. Episoden viser at det også i denne fredelige perioden kunne oppstå personlige motsetninger og ufred i forbindelse med støtte til ulike kongsemner.

Magnus' tre sønner, Øystein, Sigurd og Olav, ble alle konger etter farens død i Irland i 1103. Også dette samkongedømmet foregikk uten dramatiske stridigheter. Hele perioden mellom Harald Hardrådes død i 1066 og utbruddet av borgerkrigene i 1130 preges altså av indre fred og vekst. Det var en periode da kongedømmet konsoliderte sin stilling og den nasjonale kirken kunne legge grunnlaget for sin stilling som den viktigste samfunnsmakten ved siden av kongedømmet.¹⁹³

XII:2248 mf ff mm ff fm mm

Åsta Gudbrandsdatter. Født omkring 970. Død omkring 1020.

Åsta ble døpt ca. 998. Hun fikk besøk av Olav den Hellige i 1015 og etter Sigurds død i 1018.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvassons saga:

«44. Året før dette (Harald Grenskes død i Svitjod) var det jomsviking-slaget i Hjørungavåg sto. Rane hadde blitt igjen ved skipene mens Harald gikk opp i landet, han hadde styringen over den del av hæren som var igjen der. Da de nå fikk høre at Harald var tatt av dage, skyndte de seg av sted så fort de kunne, tilbake til Norge og fortalte det som hadde hendt. Rane kom til Åsta og sa henne hvordan alt hadde gått for seg på ferden, og hva ærend Harald hadde hatt hos dronning Sigrid. Åsta reiste til far sin på Opplandene med en gang hun hadde fått høre det Rane hadde å fortelle, og faren tok godt imot henne; men begge to var svært harme over det giftermålet som hadde vært påtenkt i Svitjod, og over at Harald hadde ment å gå fra henne. Åsta Gudbrandsdatter fikk en gutt den sommeren; gutten ble kalt Olav da de øste vann over ham. Det var Rane som øste vann over ham. Gutten vokste opp der hos Gudbrand og Åsta sin mor.»

«60. ... Samme vinter dro kong Olav opp på Ringerike og kristnet der. Åsta Gudbrandsdatter giftet seg snart igjen etter Harald Grenskes død, med en mann som het Sigurd Syr (sugge); han var konge på Ringerike. Sigurd var sønn til Halvdan, og han var sønn til Sigurd Rise, sønn til Harald Hårfagre. Olav, sønn til Åsta og Harald Grenske, var der hos henne, han vokste opp i ungdommen hos stefaren Sigurd Syr. Og da kong Olav Trygvesson kom til Ringerike for å by kristendom, lot de seg døpe, Sigurd Syr og hans kone Åsta, og Olav, sønn hennes. Da sto Olav Trygvesson fadder for Olav Haraldsson, som var tre år den gang. Kong Olav dro vest i Viken igjen og ble der om vinteren. Det var tredje året han var konge i Norge.»

Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga:

32. ... Om høsten dro kong Olav Digre opp i landet til mågen, kong Sigurd, han kom der en dag tidlig på dagen. Da kong Olav kom nær gården, løp tjenesteguttene opp til gården og inn i stua. Åsta, mor til kong Olav, satt der inne sammen med noen andre kvinner. Guttene fortalte henne at kong Olav kom, og at nå kunne de snart vente ham der. Åsta sto opp straks, hun ropte på både karer og kvinnfolk, og sa de skulle stille i stand alt på best mulige måte. Hun lot fire kvinner ta fram stuebunaden og skyndte seg og kle med tepper og legge åklær på benkene; to karer bar halm på gulvet, to satte fram skjenkebordet og den store ølbollen, to tok fram bordet, to satte inn maten, to sendte hun ut av gården, to bar inn ølet, og alle de andre, kvinner som karer, gikk ut på tunet.

De to hun sendte ut, gikk til kong Sigurd der han var, og hadde med til ham kongeklærne hans og hesten med forgyldt sal og bissel som var innlagt med emalje og helt forgyldt. Fire mann sendte hun til fire kanter i bygda og ba til seg alle stormenn, de skulle komme i gjestebud til henne for hun holdt velkomstøl for sønnen sin. Alle andre som var til stede, lot hun kle seg i de beste klærne sine, og hun lånte klær til dem som ikke hadde selv.»

«33. Kong Sigurd Syr sto ute på åkeren da sendemennene kom til ham og fortalte hva som var på ferde, og om alt

¹⁹³ Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga. Cappelen's Norges Historie, Bind 2 side 106, 262, 265, 280-81, 285-87, 327-28; Bind 15 side 170. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 78-83. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

det Åsta holdt på med hjemme på gården. Han hadde mange folk der, noen skar kornet, noen bandt og noen kjørte det hjem; noen la det i stakker eller laer. Kongen gikk til og fra sammen med to mann, han var snart på åkeren og snart der de lesset av kornet. Det er fortalt at han var kledd slik: han hadde blå kjortel og blå hoser og sko som var snørt oppover leggen, grå kappe og grå brei hatt og hodelin (url) omkring ansiktet, han hadde en stav i hånden, med forgylt sølvholk og en sølvring i oventil. De sier ellers om Sigurd Syrs måte å være på, at han var svær til å arbeide og tok seg mye av stellet med gård og gods; han styrte gårdsdriften selv. Han var ikke noen praktsyk mann, og var nokså fåtalende; han var den klokeste mann av alle som var i Norge dengang, og den rikeste på løsøre, han var fredsommelig og føyelig. Åsta, hans kone, var raus og storlynt. De hadde disse barna: Guttorm, han var eldst, så Gunnhild, Halvdan, Ingerid og Harald.»¹⁹⁴

(Barn XI:1124, Far XIII:4495)

Gift 1. gang med **Harald Grenske**. Småkonge. Født mellom 952 og 957. Død mellom 993 og 995.

Harald var sønn til Gudrød Bjørnsson som igjen var sønn til Bjørn Farmann Haraldsson. Bjørn Farmann var en av Harald Hårfagres sønner med Svanhild Øysteinsdatter. Tilnavnet «Grenske» fikk Harald fordi han ble oppfostret i Grenland. I sin ungdom var han viking sammen med den svenske høvdingen Skoguls-Toste, far til Sigrid Storråde.

I 970-årene satt Harald som konge i Viken under danekongen Harald Blåtann.

Fra Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga:

«6. Kong Gudrød Bjørnsson hadde tatt seg en bra kone av god ætt slik som høvelig var. De hadde en sønn som het Harald, han ble sendt til oppfostring i Grenland (nedre Telemark) hos Roe den hvite, en lendmann. Sønn til Roe var Rane den vidfarende; han og Harald var jamgamle på lag, og fosterbrødre. Etter at faren Gudrød var falt, rømte Harald, som ble kalt «den grenske», først til Opplandene; fosterbroren Rane og noen få mann ble med ham. Der bodde han en stund hos frendene sine. Eirikssønnene var stadig ute etter de menn som hadde noe utestående med dem, og især etter slike som de kunne tenke seg ville reise seg mot dem. Frendene og vennene til Harald rådde ham derfor til at han skulle reise ut av landet. Derfor dro Harald Grenske øst til Svitjod og så til å komme ombord på et skip og få følge med noen som skulle på hærferd og skaffe seg rikdom. Harald var dugelig som få.

Det var en mann i Svitjod som het Toste, han var en av de mektigste og beste menn der i landet av dem som ikke hadde høvdingnavn. Han var stor hærmann og var på hærferd i lange tider, de kalte ham Skoglar-Toste (etter valkyrjen Skogul). Harald Grenske slo seg i lag med ham, og ble med Toste på vikingferd om sommeren. Alle syntes godt om Harald. Vinteren etter var Harald hos Toste. Datter til Toste het Sigrid, hun var ung og vakker og ikke lite stor på det. Siden ble hun gift med Eirik Sveakonge, den seiersæle; sønn deres var Olav Svenske, som ble konge i Svitjod siden. Eirik døde sottedøden i Uppsala ti år etter at Styrbjørn var falt.»

«10. ... Etterpå seilte Håkon jarl ut til havs og så utenskjærs sørover langs landet. Han kom fram sør i Danmark, og dro til Harald Gormsson, danekongen, der ble han godt mottatt, og ble hos ham vinteren over. Der hos danekongen var det også en mann som het Harald; han var sønn til Knut Gormsson og brørsønn til kong Harald. Han var kommet hjem fra vikingferd, hadde vært ute og herjet lenge og fått seg svære rikdommer; de kalte ham Gull-Harald. Han mente han hadde god rett til å bli konge i Danmark.»

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvassons saga:

«15. Håkon jarl og Gull-Harald møttes litt etter at Harald Gråfell var falt. Da la Håkon jarl til strid med Gull-Harald. Håkon jarl seiret, og Harald ble fanget, Håkon lot ham henge i en galge. Etterpå dro Håkon jarl til danekongen, og han ble lett forlikt med ham for drapet på Gull-Harald, frenden hans.

Så bød kong Harald ut hær over hele riket, han hadde seks hundre skip. Håkon jarl var med ham der da, og Harald Grenske, sønn til kong Gudrød, og mange andre stormenn som hadde rømt fra odelen sin for Gunnhildssønnene. Danekongen kom sørfra med hæren til Viken, og der gikk hele folket under ham; da han kom til Tønsberg, kom det en mengde folk og gikk over til ham, og hele denne hæren som var kommet til ham i Norge, ga kong Harald over til Håkon jarl og ga ham dessuten styringen i Rogaland og Hordaland, Sogn og Fjordane (Firdafylke), Sunnmøre og Romsdal og Nordmøre. Disse sju fylkene ga kong Harald til Håkon jarl, slik at han skulle rå for dem på de samme vilkår som Harald Hårfagre hadde gitt sønnene sine; det var bare det som skilte at Håkon jarl skulle få alle kongsgårdene og all landskylden både der og i Trondheimen, han skulle også ha så mye han trengte av kongens andre inntekter, om det var hær i landet. Kong Harald ga Harald Grenske Vingulmark, Vestfold og Agder til Lindesnes og dertil kongsnavn; han lot ham i ett og alt ha samme rike der som frendene hans hadde hatt fra gammelt, og som Harald Hårfagre hadde gitt sønnene sine. Da var Harald Grenske atten år gammel, og han ble siden en stor mann. Så dro Harald danekonge hjem med hele danehæren.»

«43. Harald Grenske var konge i Vestfold, som før skrevet. Han ble gift med Åsta, datter til Gudbrand Kule. En sommer da Harald Grenske var på hærferd i Austerveg og fikk seg rikdommer, kom han til Svitjod. Der var Olav Svenske konge, han var sønn til kong Eirik den seiersæle og Sigrid, datter til Skoglar-Toste. Sigrid var enke dengang og hadde mange store gårder i Svitjod. Og da hun fikk høre at Harald Grenske, fosterbror hennes, var kommet i land der like ved, sendte hun bud til ham og ba ham til gjestebud. ...»

¹⁹⁴ Snorre Sturlasson: Olav Trygvassons saga, avsnitt 43-44. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 32-33. Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 98. Cappelen's Norges Historie, Bind 15, side 169. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 476: Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27, 53, 77.

«... Om høsten dro Harald tilbake til Norge, han var hjemme vinteren over og var nokså sur. Sommeren etter dro han i Austerveg med følget sitt, da seilte han til Svitjod og sendte bud til dronning Sigrid at han gjerne ville møte henne. Hun red ned til ham, og de talte sammen. Han kom snart til saken, og spurte om Sigrid ville gifte seg med ham. Hun sa det var bare et påfunn av ham, og at han var så vel gift før at det var fullt ut godt nok for ham. Harald sa at Åsta er nok en god og gild kone, «men hun er ikke av så stor ætt som jeg er.» Sigrid sa: «Det kan vel være at du er av større ætt enn hun. Men jeg skulle likevel tro at den lykke dere begge to eier, er hos henne nå.» De sa ikke stort flere ord til hverandre, og så red dronningen bort.

Nå var kong Harald nokså tung til sinns; han ville ri opp i landet og tale med dronning Sigrid enda en gang. Mange av hans menn rådde ham fra det, men han tok likevel av sted med et stort følge, og kom til gården som dronningen eide. Samme kveld kom det en annen konge dit; han het Vissevald (Wsevolod) og var østfra Gardarike; han kom for å fri til henne. Kongene og hele følget deres fikk plass i en stor og gammel stue, all bunaden i rommet var også deretter. Men det skortet ikke på drikk om kvelden, og den var så sterk at alle ble fulle, og både hovedvakten og vaktene utenfor sovnet. Så lot dronning Sigrid folk gå på dem om natten, både med ild og våpen, huset brant og alle menn som var inne i det, og de som kom seg ut, ble drept. Sigrid sa at slik skulle hun venne småkonger av med å komme fra andre land og fri til henne. Etter dette ble hun kalt Sigrid Storråde.»¹⁹⁵

Barn:

Olav II Haraldsson den Hellige av Norge. Født omkring 995. Død 29.07.1030 på Stiklestad. (Se XIII:5515).

Gift 2. gang etter 995 med forrige ane.

XII:2249 mf ff mm ff mf ff

Torberg Arnesson på Giske. Lendmann. Født omkring 990. Død omkring 1050.

Torberg var vistnok sin fars eldste sønn. Han ble i 1025 lendmann på Møre hvor han ble etterfulgt av sin sønn, Øystein Orre.

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga:

(Etter striden mellom Ragnhild og Torberg om Stein Skaftesson).

«138. ... Etter jul kom det sendemenn fra kongen til Torberg med bud om at han skulle komme til kongen før midfaste, og med strengt pålegg om å følge budet. Torberg forela det for vennene sine og ba om råd om han skulle våge så mye som å reise til kongen slik som saken sto, og det var mange som rådde ham fra det, og sa det var tryggere å se til å bli av med Stein først og så gå i kongens makt. Torberg hadde mest lyst til å ikke utsette det med reisen.

Litt senere dro Torberg til sin bror Finn og forela saken for ham og ba ham følge med seg. Finn svarte, han sa at han syntes det var fælt å la seg kue av kvinnfolk slik at han ikke torde holde ord mot sin herre for sin kone. «Du kan jo la være å komme om du ikke vil,» sa Torberg, «men jeg tror nå at du lar være mer av redsel enn av troskap mot kongen.» De skiltes i sinne.

Så dro Torberg til Arne Arnesson, bror sin, og fortalte ham hvordan saken sto, og ba ham følge med seg til kongen. Arne sa: «Det er underlig med deg, synes jeg, så klok mann som du er, og så omtentksom, at du skal ha styrtet deg ut i en slik ulykke og fått kongens unåde over deg når det ikke var noen nødvendighet for det. Det kunne enda vært en unnskyldning om det hadde vært din frende du tok deg av eller en fosterbror, men det er ingen mening i slikt, å ta seg av en islending og ha hos seg en mann som kongen har gjort fredløs; og nå vil du sette både deg selv og alle dine frender på spill.» Torberg sa: «Det er som de sier at én er det som vanslekter i hver ætt. Den ulykke far hadde, ser jeg nå helt klart, han var uheldig med sønnene sine, siden han til slutt skulle få en som ikke har noen likhet med ætten vår, men er uten tiltak. Om jeg ikke syntes det var skam å si slikt om min mor, så skulle jeg sannelig aldri kalle deg vår bror.» Så snudde Torberg seg og gikk, han dro hjem og var nokså ute av seg. Etterpå sendte han bud nord i Trondheimen til Kalv, bror sin, og ba ham komme og møte seg ved Agdenes. Og da sendemennene kom til Kalv, lovtte han å komme og sa ikke et ord imot.

Ragnhild sendte noen menn øst på Jæren til sin far Erling og ba ham sende hjelp til henne. Derfra kom da Erlings sønner, Sigurd og Tore, og hver av dem hadde en tjuesesse med nitti mann ombord. Da de kom nord til Torberg, tok han imot dem på det beste og med stor glede. Så rustet han seg til reisen, og Torberg hadde også en tjuesesse. De dro i vei nordover. Da de kom til Trondheims Minne så lå alt Finn og Arne der, brødrene til Torberg, med to tjuesesser. Torberg hilste glad på brødrene sine, og sa at bryningen hadde nok bitt på dem. Finn sa at det var ikke ofte det trengtes med ham. Så seilte de med hele denne flåten til Trondheimen, og Stein var med dem ennå. Og da de kom til Agdenes, lå Kalv Arnesson og ventet, og han hadde en tjuesesse med godt mannskap. Med denne flåten seilte de inn til Nidarholm og lå der natten over. Morgenen etter hadde de en samtale med hverandre; Kalv og sønnene til Erling ville at de skulle seile inn til byen med hele flåten og så la lykken rå, men Torberg ville at de først skulle fare varsomt og komme med tilbud, det var Finn og Arne enige i. Så ble det avgjort slik at Finn og Arne dro til kong Olav først og hadde få menn med.

¹⁹⁵ Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 107, 208, Bind 15, side 169. Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga, avsnitt 6, 10. Snorre Sturlasson: Olav Trygvassons saga, avsnitt 15, 43-44. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 454. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27, 77.

Kongen hadde fått høre hvor mannsterke de var, og han var nokså sint da han talte med dem. Finn gjorde tilbud for Torberg og for Stein, han tilbød at kongen skulle dømme så store pengebøter han ville, men Torberg skulle få lov å bli i landet og få ha veitslene sine, Stein skulle ha fred på liv og lemmer. Kongen sa: «For meg ser det ut som dere har stelt det slik at dere nå mener dere rår halvt med meg eller mer. Det var det siste jeg hadde ventet av dere brødre at dere skulle gå mot meg med en hær; jeg kan merke på denne planen at det er disse jærbuene som har satt den i verk. Men dere trenger ikke å by meg penger.» Da sa Finn: «Vi brødre har ikke samlet hær av den grunn at vi vil by Dem ufred, konge. Det er tvert imot slik at vi vil by Dem vår tjeneste først. Men om De nekter og tenker å la Torberg li noen overlast, da vil vi dra med hele den hæren vi har, til Knut den mektige.» Da så kongen på ham og sa: «Om dere brødre vil sverge en ed til meg på det at dere skal følge meg innenlands og utenlands og ikke skilles fra meg uten at jeg gir samtykke til det, og ikke dølgje det for meg om dere får vite om svikråd mot meg, da skal jeg ta imot forlik av dere brødrene.»

Så dro Finn tilbake til hæren og sa hva for et valg kongen hadde gitt dem. Nå sa hver sin mening; Torberg sa at han for sin part vile ta imot dette vilkåret; «jeg har ingen lyst til å rømme fra eiendommene mine og reise til utenlandske høvdinger,» sa han. «Jeg mener det alltid vil være til ære for meg å følge kong Olav og være der han er.» Da sa Kalv: «Jeg vil ikke avlegge noen ed til kongen, og jeg vil bare være hos kongen så lenge jeg får ha veitslene mine og de andre verdighetene, og så lenge kongen vil være min venn. Og det er mitt ønske at vi alle sammen skal gjøre det slik.» Finn svarte: «Jeg vil rå til det at vi lar kong Olav rå alene i tretten mellom oss.» Arne Arnesson sa som så: «Om jeg var ferdig til å følge deg, Torberg, enda du ville kjempe mot kongen, da skal jeg ikke skilles fra deg nå, dersom du velger en bedre vei. Jeg vil følge deg og Finn og velge det vilkåret dere synes er best for dere.» Så gikk de tre brødrene, Torberg, Finn og Arne, ombord på ett skip, og rodde inn til byen, og så gikk de til kongen. Forliket kom i stand, og brødrene avla ed til kongen. Så prøvde Torberg å få forlik med kongen for Stein, og kongen sa at Stein kunne få fare i fred hvor han ville for ham. «Men hos meg kan han ikke være mer,» sa han.

Kalv tok inn på Egge, og Finn dro til kongen, men Torberg og resten av hæren deres reiste hjem sørover. Stein fulgte med Erlings sønner sørover; tidlig på våren dro han vestover til England og så til kong Knut den mektige og ble hos ham lenge og var velsett der.»

Under slaget ved Stiklestad etter at kong Olav hadde falt:

«231. Kalv Arnesson lette etter brødrene sine som hadde falt der. Han fant Torberg og Finn, og folk sier at Finn kastet et sverd etter ham og ville drepe ham og talte harde ord til ham og kalte ham en niding som hadde sveket sin konge. Kalv brødde seg ikke om det og lot bære Finn bort fra valplassen, og likeså Torberg. Så ble sårene deres ettersett, og de hadde ingen farlige sår. De hadde falt om av tretthet under alle de våpen som ble brukt på dem. Så sørget Kalv for å få flyttet brødrene sine ned til skipet og fulgte selv med dem. Straks han var borte, dro også hele den bondehæren bort som hadde hjemme der i nærheten, unntagen de som hadde sårede frender og venner å stelle med eller tok seg av likene etter dem som hadde falt. De som var såret, ble flyttet inn på gården, så der var hvert hus fullt av dem, og det var slått telt ute over noen. Men så merkelig mange folk det hadde samlet seg til bondehæren, så syntes folk ikke det var mindre rart hvor fort samlingen gikk fra hverandre, da den først tok til med det. Det kom mest av det at størsteparten av hæren hadde samlet seg fra bygdene der omkring, og disse folkene ville svært gjerne hjem igjen.»

«242. Finn Arnesson ble ikke lenge hos Kalv på Egge, for han kunne slett ikke glemme at Kalv hadde vært med i slaget mot kong Olav. Finn kom stadig med harde ord til Kalv av den grunn. Torberg Arnesson styrte ordene sine mye bedre enn Finn. Likevel lengtet Torberg også etter å komme bort og hjem til gården sin. Kalv ga brødrene sine et godt langskip med all slags redskap og annet utstyr og godt følge. Så reiste de hjem til gårdene sine. Arne Arnesson lå lenge av sårene, men ble helt bra og fikk ingen men av det. Han reiste sørover til gården sin senere på vinteren. Alle brødrene fikk fred med kong Svein og slo seg til ro hjemme.»

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga:

«33. Kong Harald giftet seg med Tora, datter til Torberg Arnesson vinteren etter at kong Magnus den gode var død. De hadde to sønner; den eldste het Magnus og den andre Olav. Kong Harald og dronning Ellisiv hadde to døtre; den ene het Maria, den andre Ingegjerd. Våren etter den hærferd som vi nå har fortalt om, bød kong Harald ut en hær og reiste om sommeren til Danmark og herjet. Og det gjorde han sommer etter sommer. ...»¹⁹⁶

(Barn XI:1125, Far XIII:4497, Mor XIII:4498)

Gift før 1013 med neste ane.

Barn:

Ogmund Torbergsson på Giske. Død før 1050. (Se XI:1125).

Tora Torbergsdatter på Giske. Født omkring 1025. Levde 1062.

Harald Hardråde giftet seg inn i Arnmødlingætten, han tok Torberg Arnessons datter Tora til en slags medhustru. Tidligere var han gift med en datter til storfyrst Jaroslav og hadde med henne to døtre.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga:

¹⁹⁶ Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 22, 110, 138, 231, 242; Harald Hardrådes saga, avsnitt 33. Cappelen's Norges Historie, Bind 2 og 3. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 341. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 797. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17, 93.

«33. Kong Harald giftet seg med Tora, datter til Torberg Arnesson vinteren etter at kong Magnus den gode var død. De hadde to sønner; den eldste het Magnus og den andre Olav. Kong Harald og dronning Ellisiv hadde to døtre; den ene het Maria, den andre Ingegjerd. Våren etter den hærferd som vi nå har fortalt om, bød kong Harald ut en hær og reiste om sommeren til Danmark og herjet. Og det gjorde han sommer etter sommer. ...»

Tora var gift med Harald i 1048, selv om hans dronning Elisiv enda levde og han ikke hadde skilt seg fra henne. Tora kalles ofte dronning og var ansett som den egentlige dronningen. Som sådan ledsaget hun Harald like til etter Risaslaget i 1062. Men da han i 1066 dro til England, var hun ikke med, mens Elisiv fulgte ham.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga:

«82. Nå drømte kong Harald en natt at han var i Nidaros og møtte sin bror, kong Olav, som kvad et vers for ham: Den digre kongen i mange kamper seiret med ære.

Hellig fall i kampen fikk jeg fordi jeg ble hjemme.

Det reddes jeg for, konge, at kampdøden nå deg venter.

Mat du vil bli for varger; slikt volder nok Gud ikke.

Mange andre drømmer og andre slags varsler ble fortalt, og de fleste varslet vondt. Før kong Harald tok av sted fra Trondheim, hadde han latt sin sønn Magnus ta til konge der, og satte ham til å styre i Norge når han selv fór bort. Tora Torbergsdatter ble også igjen, men dronning Ellisiv og døtrene hennes, Maria og Ingegjerd, reiste med ham. Olav, sønn til kong Harald, fór også med ham ut av landet.

Tora nevnes ikke sammen med Harald etter 1062, hun sies senere å ha blitt gift med Sven Ulfsen, men det heter også at det var Elisiv.¹⁹⁷

XII:2250 mf ff mm ff mf fm

Ragnhild Erlingsdatter. Levde 1012.

Ragnhild kalles også «Astrid den aarbaarne». I 1025 var hennes sønn, Øystein Orre, 12 år. Hun må altså være gift før 1013.

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga:

«138. ... Torgeir het en av kongens år menn; han styrte gården hans i Orkdal, han var hos kongen den gangen og hørte på samtalen mellom Stein (Skaftesson) og kongen. Litt etter reiste Torgeir hjem. En natt hendte det at Stein løp bort fra byen, og skosveinen hans ble med ham. De tok veien opp over Gaularåsen og så utover helt til de kom ned i Orkdal, og om kvelden kom de til den kongsgården Torgeir rådde for; Torgeir bød Stein bli der natten over og spurte hva det var han var ute etter. Stein ba ham låne seg hest og slede, han så de holdt på å kjøre inn kornet der. Torgeir sa: «Jeg kan ikke vite hvordan det har seg med denne reisen din, om du har lov av kongen eller ikke; her forrige dagen syntes jeg ikke det var myke ord som falt mellom deg og kongen.» Stein sa: «Om jeg ikke på noen måte rår meg selv for kongen, så skal det likevel være annerledes med trelle hans.» Han dro sverdet, og så drepte han år mannen; han tok hesten og ba sveinen sette seg opp på den, Stein selv satte seg i sleden, og så dro de i vei og kjørte hele natten. De reiste videre helt til de kom ned i Surnadal på Møre, der fikk de seg båtskyss over fjorden, han reiste så fort han kunne. De sa ikke noe til noen om drapet der de kom, men sa de var kongsmenn; de fikk god hjelp overalt der de kom.

En dag mot kvelden kom de til Torberg Arnessons gård på Giske; han var ikke hjemme, men hjemme var Ragnhild, hans kone, datter til Erling Skjalgsson. Der ble Stein riktig godt mottatt, for de kjente hverandre godt fra før. Det hadde nemlig hendt seg slik før, den gang Stein kom fra Island, han eide selv skipet han kom med, og kom i land utfor Giske og la til ved øya; da lå Ragnhild i barnsnød, og det gikk svært tungt for henne, og ingen prest var det på øya og ingen ellers i nærheten heller. Så kom det folk ned til kjøpmannsskipet og spurte om det var noen prest ombord; det var en prest som het Bård med skipet, en mann fra vestfjordene, ung og ikke videre lærd. Sendemennene ba presten bli med til huset; han syntes dette var en svært vanskelig sak, og han visste hvor lite han kunne, derfor ville han ikke gå. Da la Stein et ord inn hos presten og ba ham gå med. Presten svarte: «Jeg skal gå om du blir med meg; det er en trøst i det å ha deg å rådspørre.» Stein sa at det skulle han gjerne gjøre. Så dro de opp til gården og dit Ragnhild var. Litt senere fødte hun et barn, det var en pike, som så nokså svak ut. Så døpte presten barnet, og Stein holdt piken over dåpen og kalte henne Tora. Stein ga henne en gullfingerring. Ragnhild lovte Stein trofast vennskap, og sa han skulle komme dit til henne om han kom til å synes han trengte hjelp av henne. Stein sa som så at han ville ikke holde flere jentunger over dåpen, og så skiltes de med dette. Men nå var det kommet dit at Svein minte Ragnhild om vennskapsløftet, han fortalte hva som hadde hendt ham, og at nå var han kommet ut for kongen unåde. Hun sa hun skulle legge så mye makt på å hjelpe ham som hun hadde styrke til, og ba ham vente der til Torberg kom; hun ga ham plass ved siden av Øystein Orre (orrhane), sønn sin; han var tretten år gammel den gang. Stein ga Ragnhild og Øystein gaver.

Torberg hadde hørt alt om Steins ferd før han kom hjem, og han var nokså sint. Ragnhild gikk og snakket med ham, fortalte ham hva Stein hadde gjort, og ba ham ta seg av Stein og se etter saken hans. Torberg sa: «Jeg har hørt,» sa

¹⁹⁷ Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 33, 82. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 277-278. Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 796.

han, «at kongen har sendt budstikke og stevnet ting etter drapet på Torgeir, at Svein er gjort utleg, og at kongen er så sint han kan bli. Og jeg har mer vett enn at jeg skulle ta meg av en utlending og få uvennskap med kongen for det. La Stein ha seg bort herfra på timen.» Ragnhild svarte, hun sa at enten kom de til å reise både hun og Stein, eller også fikk begge to bli. Torberg sa hun kunne reise hvor hun ville. «Jeg tenker nok det,» sa han, «at om du reiser, så kommer du snart igjen, for du har ingensteds så mye å si som her.» Da gikk Øystein Orre fram, sønn deres; han sa fra om det at han ville ikke bli igjen om Ragnhild skulle reise bort. Torberg sa at det var fælt så påståelige og strie de var på dette. «Men det ser mest ut til at dere kommer til å rå her, siden dere synes det er så mye om å gjøre. Men du slekter altfor mye på ætten din, Ragnhild, i dette at dere ikke bryr dere stort om hva kong Olav sier.» Ragnhild sa: «Om du synes det blir altfor mye for deg å ha Stein her, så følg du selv med ham til Erling, far min, eller gi ham følge med, så han kan komme dit i fred.» Torberg sa at han ville ikke sende Stein dit. «Erling har nok å svare for likevel som kongen er misnøyd med.» Stein ble der om vinteren.¹⁹⁸

(Barn XI:1125, Far XIII:4499, Mor XIII:4500)

Gift før 1013 med forrige ane.

XII:2255 mf ff mm ff mm mf

Einar Tambarskjelve. Lendmann. Født 982. Død omkring 1050.

Fra Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga:

«9. ... Ålov, som var gift med Klypp herse, var datter til Asbjørn og søster til Jernskjegge nord fra Ørlandet. Bror til Asbjørn var Reidar, far til Styrkår, far til Eindride, far til Einar Tambarskjelve. ...»

Einar var en av de politisk mest fremskutte menn i landet i første halvdel av det 11. århundre. Overleveringen om hans slekt er delvis motstridende, sagaene er uenige om hvorvidt det var hans far som het Eindride og hans farfar som het Styrkår, eller om det var omvendt. Alle sagaer lar ham imidlertid høre til samme slekt som Jarnskjegge på Ørlandet, og enkelte gjør ham, sikkert uriktig, til en etterkommer av Horda-Kaare. I hvert fall var han en ættestor og rik høvding. Sikkert er det også at han og hans nærmeste forfedre var bosatt på gården Gimsar, nå Gjømsan, i Melhus, Gauldalen.

Tilnavnet hans blir oftest skrevet Þambaskelfir, av og til også Þambaskelmir. Sagaen gir ingen direkte forklaring på dette navnet.

På grunn av sin tidlige manndom fikk Einar plass på Ormen Lange under Olav Trygvessons siste ferd i år 1000, enda han da kun var 18 år. I Svolder-slaget kjempet han som bueskytte, inntil buen brast.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«108. Einar Tambarskjelve sto bak i krapperommet på Ormen. Han skjøt med bue, og skjøt hardere enn noen annen. Einar skjøt etter Eirik jarl, og pilen smalt i nakken på rorknappen rett over hodet på jarlen, og gikk inn like til snurrebandene. Jarlen så på den, og spurte om noen visste hvem som skjøt, men i det samme kom det en ny pil, og det så nær jarlen at den fløy mellom siden og armen på ham, og så inn i hodefjelen bak ham, slik at brodden sto langt ut på den andre siden. Da sa jarlen til en mann som noen sier het Finn, men andre sier han var av finsk ætt, det var en stor bueskytter: «Skyt den store mannen i krapperommet du.» Finn skjøt, og pilen traff Einars bue på midten i det samme Einar spente buen for tredje gang. Da smalt buen i to stykker. Da sa kong Olav: «Hva var det som smalt så høyt?» Einar svarte: «Norge av din hånd, konge.» «Det var vel ikke så stort smell,» sa kongen, «ta min bue og skyt med den,» og så kastet han buen sin til ham. Einar tok buen, dro den straks ut forbi odden på pilen, og sa: «For veik, for veik er kongens bue,» slengte buen tilbake, og tok skjold og sverd og kjempet med.»

Han kom fra slaget med livet i behold, fikk grid av den seirende Eirik jarl, og fikk også til ekte jarlens søster Bergljot, datter til Håkon jarl og Tora Skagedatter fra Møre, og fikk store veitsler i Orkdalen. Han sto da også sammen med Svein jarl mot Olav Haraldsson både i Trøndelag og i Nesja-slaget. Etter nederlaget i det siste slaget rømte han til Sverige, ble sveakongen Olav Skötkonungs mann, og fikk veitsler der. Da Olav Skötkonung døde, vendte Einar tilbake til Norge, idet han søkte fred med Olav Haraldsson og oppnådde å få sine eiendommer i Trøndelag tilbake. Allerede neste år forlot han Norge, besøkte kong Knud den Mektige og den unge norske jarl Håkon Eiriksson i England og reiste så på pilgrimsferd til Roma. Først etter et helt års fravær kom han hjem til Gimsar.

Dette var før det åpne brudd mellom kong Knud og den norske kongen, og vi har ingen tegn til at kong Olav reiste noen anklage mot ham for forræderi. Det bør dog merkes at sagaskriverne på grunn av de etterfølgende begivenheter, har hatt interesse av å fremstille Einar minst mulig aktiv som Olavs motstander. Han blir ikke nevnt under de nærmest følgende års kamper. Men da kong Knud i 1028 kom til Nidaros og lot seg hylde på Øretinget, sluttet Einar seg straks til ham, og jarlen Håkon Eiriksson ga ham tilbake hans gamle veitsler. Etter at jarlen dro over til England i 1029 og så druknet på hjemveien derfra vinteren etter, var Einar i virkeligheten den øverste styrer i Trøndelag, åpenbart i konkurranse med Kalv Arnesson. De mente begge å ha fått løfte om jarlsnavn av kong Knud, og våren 1030 dro Einar over til England for å få løftet oppfylt. Han oppnådde ikke sitt ønske, men kom derfor til å være borte fra landet mens Kalv organiserte motstanden mot Olav og felte ham på Stiklestad.

¹⁹⁸ Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 22, 138. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 341. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 798. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17, 93.

Sagaene er enige om å utpeke Einar som opphavsmann til reisingen mot kong Knuds nye representant, hans unge sønn Svend. Einar var den første verdslige høvding som i 1031 sluttet seg til tanken om kong Olavs hellighet, og ett par år senere begynte han direkte å oppfordre trønderne til opprør. Sammen med Kalv Arnesson dro han i 1034 til Gardarike og kom året etter hjem derfra med kong Olavs unge sønn Magnus, som nå ble tatt til konge. Det var naturlig at Einar og Kalv ble den nye kongens rådgivere, og da Kalv etter få års forløp måtte rømme landet, ble Einar den mektigste mann i Norge. Man skulle tro at han dermed også ble medansvarlig for den harde fremferd som vakte misnøye mot kong Magnus, men han blir slett ikke nevnt i sammenheng med de begivenheter som førte til opprøret i Sigvat skalds Bersøglisvisur. Det som blir fortalt om ham i disse årene, viser at han ønsket å holde kongemakten til Magnus oppe så sterkt som mulig, han frarådet å gjøre Svend Estridsson til jarl over hele Danmark. Han motsatte seg også å dele det norske kongedømme med Harald Hardråde, og støttet senere Magnus mot Harald.

Da kong Magnus var død i Danmark i 1047, nektet Einar å fortsette kampen der under kong Harald, han «ville heller følge kong Magnus død enn enhver annen konge levende». Under Harald beholdt han fortsatt de veitsler han hadde hatt siden 1028, og hans sønn Eindride ble gift med en slektning av kongen. Men hans selvrådighet førte tidlig til strid. Sagaene er uenige om hva som ga anledning til den endelige krisen. I alle fall tok han seg til rette i tross mot loven, og det endte med at kongen lot drepe ham og sønnen i Nidaros, det må ha vært omkring år 1050. Etter drapet måtte kong Harald rømme fra Trøndelag, men oppnådde snart forlik.

Einar ble jordnet i Olavskirken ved siden av kong Magnus.¹⁹⁹

(Barn XI:1128)

Gift etter 1000 med neste ane.

Barn:

Ålov Einarsdatter. (Se XI:1128).

XII:2256 mf ff mm ff mm mm

Bergljot Håkonsdatter. Født før 990. Levde 1050.

Bergljot var en storsinnet kvinne. Etter drapet på Einar dro hun til kongsgården for å oppmuntre bøndene til kamp, men da hun kom frem, rodde kongen ut av elven. Derved unnkom Einars banemann. Hun sendte bud til Håkon Ivarsson for å få ham til hevne drapene. Han var villig, men ble overtalt til å inngå forlik med Harald Hardråde, idet han fikk Magnus den Godes datter, Ragnhild.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«19. Håkon jarl giftet seg med en kvinne som het Tora, datter til Skage Skoftesson, en mektig mann. Tora var en usedvanlig vakker kvinne. Sønnene deres het Svein og Heming, datteren het Bergljot, hun ble siden gift med Einar Tambarskjelve. ...»

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga:

«40. Einar Tambarskjelve var den mektigste av lendmennene i Trondheimen. Det var ikke særlig godt mellom ham og kong Harald, men Einar hadde likevel de landinntektene som han hadde hatt så lenge kong Magnus levde. Einar var en grunnrik mann; han var gift med Bergljot, datter til Håkon jarl, som før er skrevet. Eindride, deres sønn, var nå fullvoksen. Han var gift med Sigrid, datter til Kjetil Kalv og Gunnhild, som var en søsterdatter til kong Harald. Eindride var vakker som morsfrendene sine, Håkon jarl og sønnene hans, men etter sin far Einar hadde han vekst og styrke og all den dyktighet som Einar hadde fremfor andre menn. Han var en svært vennsæl mann.»²⁰⁰

(Barn XI:1128, Far XIII:4511, Mor XIII:4512)

Gift etter 1000 med forrige ane.

XII:2265 mf ff mm fm mf ff

Helge på Aurland. Levde omkring 1010.

Helge kan ha levet omkring 1010.²⁰¹

(Barn XI:1133, Mor XIII:4530)

Gift

¹⁹⁹ Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga, avsnitt 9. Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 19, 94, 108. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga. Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga. Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, 29-30, 40-44. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 235, 244, 249, 255, 272f, 277f, 282f, 297. Norsk Biografisk Leksikon, Bind III (1926), side 470-473. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 341. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 877. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17.

²⁰⁰ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 19. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 21, 115. Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 40, 44, 46. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 341. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 881. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17, 50.

²⁰¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 887. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 22.

Barn:

Brynjulf Helgesson på Aurland. Levde omkring 1040. (Se XI:1133).

XII:2269 mf ff mm fm mm ff

Ulv jarl Torgilsson. Jarl. Født omkring 998. Død 1027 i Roskilde.

På vei hjem fra Østersjøtoget i 1022 kom det til forsoning mellom Knud den Mektige og Torkil den Høye, som ble innsatt som stattholder i Danmark. Få år senere døde Torkil, og den engelske stormannen Wulfsige, som var gift med Knuds halvsøster Estrid, overtok som stattholder under navnet Ulv Jarl. Hans far var angelsakseren Sprakling, etter islandske kilder, Torgils Sprakelegg. I brev fra Knud den Mektiges tid nevnes Ulv og hans bror Eilif som jarler i England. Ulv var nest kong Knud den mektigste mann i Danmark.

Under et sjakkspill kom han i trette med Knud. Han ble deretter drept i Luciuskirken i Roskilde ca. 1026 av hirdmannen Ivar Hvide på Knud den Mektiges befaling.

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga:

«134. Det er sagt før at kong Olav var øst i Sarpsborg den vinteren Knut den mektige satt i Danmark. Anund sveakonge red omkring i Vester-Götland den vinteren og hadde mer enn tretti hundre (3 600) menn. Det gikk menn og sendebud mellom ham og kong Olav; de satte hverandre stevne så de skulle møtes ved Konghelle om våren. Møtet ble utsatt av den grunn at de ville vite hva kong Knut hadde fore før de møttes. Da det led på våren, gjorde kong Knut seg ferdig med hæren til å reise vest til England; han satte Hordaknut, sønn sin, igjen i Danmark, og satte Ulv jarl, sønn til Torgils Sprakalegg, hos ham. Ulv var gift med Astrid, datter til kong Svein og søster til Knut den mektige, deres sønn var Svein som siden ble konge i Danmark. Ulv jarl var en stor og mektig mann. ...»²⁰²

(Barn XI:1135, Far XIII:4537)

Gift 1015 med neste ane.

Barn:

Svend II Estridsson av Danmark. Født omkring 1018. Død 29.04.1076. (Se XI:1135).

XII:2270 mf ff mm fm mm fm

Estrid Svendsdatter. Levde 1020.

Hennes kirkelige navn var Margrethe.

Samtidig med at Estrids bror Knud ble tatt til konge i England og giftet seg med dronning Emma, søster til hertug Rikard II av Normandie, ble det antagelig sluttet en avtale om ekteskap mellom Estrid og hertugens sønn, Robert. Derfor ble Estrid etter tidens skikk sendt til Normandie for å oppdras der, inntil hun ble gifteferdig. Da dette inntraff, nektet Robert å inngå ekteskapet og Estrid ble sendt tilbake til England. I disse hendelser får man antagelig søke forklaringen til beskrivning i utenlandske kilder om at Estrid hadde vært gift med den normannske hertug, men at han avviste henne.

Estrid (Astrid) ble gift med Ulv som hadde deltatt i Knuds hærtog til England og fikk av denne høye poster. Men i 1026 ble han på Knuds befaling myrdet i St. Lucie Kirke i Roskilde.

Knud forsonet seg med Estrid ved å gi henne betydelige jordegods, som hun i sin tur skjenket til kirken. Roskilde Domkirke fikk 50 Bol i Gjønge Herred i Skåne. Estrid bygde også en stenkirke i stedet for den gamle trekirken.

Estrid må ha nådd en høy alder, og hun har således i en årrekke kunnet nyde stillingen som kongsmoder. Hun ble jordet i Roskilde Trefoldighetskirke.²⁰³

(Barn XI:1135, Far XIII:4539, Mor XIII:4540)

Gift 1015 med forrige ane.

XII:2271 mf ff mm fm mm mf

Tord på Aurland.²⁰⁴ Levde omkring 1010.

(Barn XI:1136, Mor XIII:4542)

²⁰² Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 244, 266, 442, 447-448, 461, 466-467; Bind 3 (1969), side 29, 62. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 6 (1935), side 452-453, Bind 24 (1943), side 455. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 134, 148, 150, 152-153. Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga, avsnitt 22. Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 78. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 504. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45.

²⁰³ Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 244, 266, 442; Bind 3 (1969), side 29, 49, 62. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 6 (1935), side 452-453, Bind 24 (1943), side 455. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 517. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45.

²⁰⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 893. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 22, 45.

Gift

Barn:

Rannveig Tordsdatter d. y. fra Aurland. (Se XI:1136).

XII:2693 mf mf mf ff fm ff

Ulv Galiciefarer. Jarl. Levde 1062.

Jarl i Danmark.

Ulv var mest kjent for sine dristige Vesterhavstokter, helt til Galicien i Spanien. Han gikk derfor under navnet «Galicieulv» i henhold til Saxo og Knytligesagaen. Ulv hadde også vært på pilgrimsreise til St. Jakobsland (Galileen).

Adam i Bremen omtaler Ulv i anledning av et tokt han skal ha gjort helt opp til de nordlige hav.

Ulv må ha levd i 1062.²⁰⁵

(Barn XI:1347)

Gift med neste ane.

Barn:

Thrugot Ulvsson Fagerskinna. Levde 1036. Død omkring 1070. (Se XI:1347).

XII:2694 mf mf mf ff fm fm

Bodil Haakonsdatter. Levde 1062.

Som Bodils mor nevnes Knud I den Mektiges søsterdatter. Hun levde i 1062.

I henhold til Dansk Biografisk Leksikon, hadde kong Erik I Ejegods hustru, Bodil Thrugotsdatter, navn etter sin farmor, Bodil Haakonsdatter, datter til jarlen Håkon Erikssons. Håkon var sønn til Eirik Ladejarl Håkonsson og kong Svend Tjugeskjeggs datter, Gyda.

Håkon var antagelig gift med Gunhild, datter til en vendisk konge og søsterdatter til kong Knud den Mektige. Håkon skal ha etterlatt seg datteren Bodil. Om dette er farmor til kong Eriks hustru er usikkert.²⁰⁶

(Barn XI:1347, Far XIII:5387, Mor XIII:5388)

Gift med forrige ane.

XII:2695 mf mf mf ff fm mf

Vagn Åkesson. Levde fra 970 til 987.

Vagn var en av de mest fremtredende jomsvikinger i det 10. århundre.

Han ble etter hård motstand tatt til fange i slaget ved Hjørungavåg i 986. På Erik Jarls forbønn fikk han imidlertid fred med Håkon Jarl, til tross for at han drepte Torkil Leira.

Håkon Jarl behersket i 970-årene kysten rundt fra Viken og nordover, sier et skaldekvad. I Viken var derimot danskekongens makt på ny anerkjent. Der satt nå Hårfagreætlingen Harald Grenske (oppfostret i Grenland), sønn til vestfoldkongen Gudrød. I 980-årene sendte så Harald Blåtann en stor styrke nordover for å gjøre opp med jarlen. Slaget i Hjørungavåg ble besunget av en rekke skaldere, og med god grunn ble det stående i minnet som en av de navnkundigste begivenheter i Norgeshistorien. Jomsvikinger eller ikke, danskekongen hadde mobilisert de beste krigerne han kunne skaffe. Selv om det først er sønnen som har reist trelleborgene, har Harald vært i stand til å disponere betydelige stridskrefter, og at han ved denne anledningen har hatt hjelp av danske garnisoner fra Vendland, er trolig nok. Som ledere for hæren nevner flere kvad en Sigvalde som var sønn av en jarl i Skåne og Bue Digre. Håkon Jarl hadde budt ut leidang på Vestlandet, men var klart underlegen det danske oppbudet, de nådde helt opp på Mørkekysten før det kom til kamp.

Fra Snorre Sturlassons «Olav Trygvessons saga» om gjestebudet kong Svein Tjugeskjegg av Danmark holdt for å drikke arveøl etter faren:

«35. Kong Svein gjorde et svært gjestebud, han ba til seg alle høvdinger som var i riket, for han ville drikke arveøl etter faren. Like i forveien var Strut-Harald i Skåne død, og Vesete på Bornholm, far til Bue Digre og Sigurd; og så sendte kongen bud til jomsvikingene at Sigvalde jarl og Bue og brødrene deres skulle komme dit og drikke arveøl etter fedrene i dette gjestebudet som kongen gjorde. Jomsvikingene kom til gjestebudet med alle de modigste menn i hæren, de hadde tilsammen 40 skip fra Vendland og 20 fra Skåne, det ble en veldig mengde mennesker som kom

²⁰⁵ Dansk Biografisk Leksikon, Bind 3 (1934), side 362. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 521. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 44, 50.

²⁰⁶ Dansk Biografisk Leksikon, Bind 3 (1934), side 362. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 522. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 44, 50.

sammen der.

Første dag i gjestebudet, før kong Svein steg opp i farens høysete, drakk han minne etter ham, og lovte at før tre år hadde gått, skulle han ha kommet til England med hæren sin og drept kong Adalråd (Ætelred) eller drevet ham ut av landet. Den minneskål måtte de drikke alle som var i arveølet, og for jomsvikingehøvdingene ble det skjenket de største hornene med den sterkeste drikken som var der. Da dette minnet var drukket, skulle alle drikke Krist's minne, og hele tiden bar de den sterkeste drikken for jomsvikingene. Tredje minnet var for Mikael (erkeengelen), og den drakk også alle. Og etter den drakk Sigvalde jarl sin fars minne, og han lovte at før tre år hadde gått, skulle han ha kommet til Norge og drept Håkon jarl eller drevet ham ut av landet. Så lovte Torkjel Høye, bror hans, at han skulle følge Sigvalde til Norge og ikke flykte fra noen kamp så lenge Sigvalde kjempet ennå. Da lovte Bue Digre at han skulle dra til Norge sammen med dem og ikke flykte i noe slag for Håkon jarl. Da lovte Sigurd, bror hans, at han skulle være med til Norge og ikke flykte så lenge størstedelen av jomsvikingene sloss enda. Da lovte Vagn Åkesson at han skulle bli med dem til Norge og ikke komme igjen før han hadde drept Torkjel Leira og gått til sengs med Ingebjørg, datter hans. Mange av de andre høvdingene lovte forskjellige andre ting. Den dagen drakk de arveøl, men morgenen etter, da jomsvikingene ble edrue igjen, syntes de at de hadde tatt munnen lovlig full, og holdt møter og la råd opp om hva de nå skulle gjøre, hvordan de skulle ta fatt på denne ferden. De ble enige om å gjøre seg i stand så fort de kunne, og så rustet de skip og mannskap. Dette ble alment kjent utover i landene.»

«40. ... Så ordnet begge hærene seg til strid. I midten av hæren var merket til Sigvalde jarl, mot det la Håkon jarl seg til kamp. Sigvalde jarl hadde 20 skip og Håkon 60. Tore Hjort fra Hålogaland og Styrkår fra Gimsan (i Gauldal) var høvding i hæren hos Håkon jarl. I den ene armen på fylkingen lå Bue Digre og Sigurd, bror hans, mot dem la Eirik Håkonsson jarl 60 skip, og hos ham var disse høvdingene: Gudbrand Hvite fra Opplandene og Torkjel Leira, en vikværing. I den andre armen på fylkingen la Vagn Åkesson seg fram med 20 skip, mot ham lå Svein Håkonsson sammen med Skjegge fra Opphaug på Ørlandet og Ragnvald fra Ærvik på Stad og 60 skip ...».

«41. Jomsvikingene hadde større og høyere skip, men begge hærene gikk på så djervt de kunne. Vagn Åkesson gikk så hardt fram mot skipet til Svein Håkonsson, at Svein lot folkene skåte med årene, og tok til å flykte. Da la Eirik jarl skipet sitt dit, fram i fylkingen mot Vagn. Nå lot Vagn si til unna, og så lå skipene som de hadde ligget fra først av. Eirik flyttet tilbake til sine egne folk igjen, da hadde hans menn rodd unna, og Bue hadde hogd over fortøyningene og skulle til å følge etter flyktingene. Da la Eirik skipet sitt langs skipet opp til Bues skip, og nå ble det en hard og kvass nærkamp med hoggvåpen, på Eiriks skip var de to og tre mot én hos Bue. Da kom det et fælt uvær, en haglbyge så svær at hvert haglkorn veide en øre. Nå hogg Sigvalde fortøyningene, snudde skipene unna og ville flykte. Vagn Åkesson ropte til ham, sa han skulle ikke flykte. Sigvalde jarl brydde seg ikke noe om hva han sa. Da kastet Vagn et spyd etter ham, og det slo ned den mannen som satt ved styret. Sigvalde jarl rodde bort med 70 skip, men 25 lå igjen.

Nå la Håkon jarl sitt skip opp på den andre siden av Bues skip, da ble det ikke langt mellom hoggene for Bue-mennene. Vigfus Viga-Glumsson tok opp et nebbeste som lå der på tilja, en mann hadde nettopp brukt det til å klinke sammen håndgrepet på sverdet sitt. Vigfus var en svært sterk kar, han tok ambolten i begge hender og slo den i hodet på Aslak Holmskalle, slik at nebbet sto langt inn i hjernen. Før hadde ikke våpen bitt på Aslak, og han hadde hogd til begge sider. Han var stavnbu hos Bue og fostersønn hans. En annen Stavnbu var Håvard Hoggende, det var også en svært sterk kar, overmåte modig.

I denne striden gikk Eiriks-mennene opp på skipet til Bue og bakover mot løftingen der Bue sto. Da hogg Torstein Midtlang til Bue tvert over nesen så neseryggen gikk sund, det ble et svært sår. Bue hogg til Torstein fra siden, så mannen gikk tvers av på midten. Så tok Bue opp to kister, fulle av gull, og ropte høyt: «Overbord alle Bues menn!» Dermed stupte Bue overbord med begge kistene, og mange av hans menn sprang også overbord, men noen av dem falt på skipet, for det nyttet ikke stort å be om grid. Så ble Bues skip ryddet fra stavnbu til stavnbu, og siden det ene skipet etter det andre. Nå la Eirik jarl seg mot skipet til Vagn, og da ble det et hardt basketak, men til slutt ble skipet ryddet, Vagn ble tatt til fange sammen med 30 andre, og de ble ført opp på land og bundet.

Da gikk Torkjel Leira bort til dem og sa dette: «Du lovte det, du Vagn, at du skulle drepe meg, men nå ser det mer ut til at jeg kommer til å drepe deg.» Vagn og hans menn satt på en tømmerstokk alle sammen. Torkjel hadde en stor øks, han hogg den som satt ytterst på stokken. Vagn og de andre var bundet på den måten at det var snørt et tau om føttene på dem alle sammen, men hendene var fri. Da var det en som sa: «Jeg har en nål her i hånden, den vil jeg stikke i jorden om jeg skjønner noe når hodet er av meg.» De hogg hodet av ham og nåla falt ut av hendene på ham. Så satt det en mann som var vakker og hadde stort hår; han sveipte håret fram over hodet, rakte fram halsen og sa: «Ikke søl blod i håret.» En mann tok håret i hånden og holdt det fast. Torkjel løftet øksa og hogg; vikingen nappet til seg hodet så hardt at den som holdt håret, ga etter, og øksa falt ned på begge hendene hans og tok dem av, øksa gikk rett ned i bakken. Da kom Eirik jarl til og spurte: «Hvem er denne vakre mannen?» «De kaller meg Sigurd,» sa han, «og jeg går for å være sønn til Bue. Alle Jomsvikinger er ikke døde ennå. Eirik sa: «Du må sannelig være en sann sønn til Bue. Vil du ha grid?» spør jarlen. «Det kommer an på hvem som byr,» sa Sigurd. «Den byr som har makt til det,» sa jarlen, «det er Eirik jarl.» «Ja da vil jeg,» sa han. Så ble han løst av tauet. Men da sa Torkjel Leira: «Jarl, om du så vil gi grid til alle disse mennene, så skal iallfall Vagn Åkesson aldri gå levende herfra,» og så sprang han fram med løftet øks. Vikingen Skarde slengte seg overende i tauet og falt foran føttene på Torkjel. Torkjel falt så lang han var over ham, da grep Vagn øksa og løftet den høyt og hogg Torkjel i hjel. Nå sa jarlen: «Vagn, vil du ha grid?» - «Det vil jeg,» sa han, «om vi kan få det alle sammen» «Løs dem av tauet,» sa

jarlen. Det ble gjort; da var atten drept, og tolv fikk grid».²⁰⁷

(Barn XI:1348, Far XIII:5389, Mor XIII:5390)

Gift omkring 987 med neste ane.

Barn:

Thorgunna Vagnsdatter. Født omkring 1030. Levde 1070. (Se XI:1348).

XII:2696 mf mf mf ff fm mm

Ingeborg Torkelsdatter. Levde fra 970 til 987.

Vagn drepte Ingeborgs far etter slaget i Hjørungavåg i 986.

Fra Snorre Sturlassons Olav Trygvessons saga etter slaget i Hjørungavåg:

«42. ... Nå løste de opp hæren, Håkon jarl dro til Trondheimen. Han var fælt misnøyd med at Eirik hadde gitt Vagn Åkesson grid.

Det er noen som sier at i denne kampen hadde Håkon jarl ofret sønnen Erling og blotet med ham for å få seier, og etter det hadde haglskuren kommet, og da hadde også mannefallet vendt seg og blitt størst hos jomsvikene.

Eirik jarl dro nå til Opplandene og derfra øst i riket sitt, Vagn Åkesson fulgte ham. Eirik giftet Vagn Åkesson med Ingebjørg, datter til Torkjel Leira, og ga ham et godt langskip med fullt utstyr og satte mannskap til det; de skiltes som de kjæreste venner. Vagn dro hjem, sør til Danmark; han ble en stor mann siden, og mange storfolk stammer fra ham».²⁰⁸

(Barn XI:1348, Far XIII:5391)

Gift omkring 987 med forrige ane.

XII:2697 mf mf mf ff mf ff

Vsevolod I Yaroslavich av Kijev. Storfyrste. Født 1030. Død 13.04.1093.

Fyrste av Pereyaslav fra 1054.

Fyrste av Chernigiv 1077-78.

Storfyrste av Kijev [Kiev] i 1077 og 1078 - 1093.

Vsevolod var 2. gang gift med Oda av Tyskland.

Vsevolod støttet sin bror Izyaslev i Kijev mot den tyrkiske folkegruppen Polovsti (kumaner, Polouzianer/Kipcakser] og troneraneren Vseslav I Bryacheslav. Han holdt seg utenfor da deres bror, Svyatoslav, tok tronen i Kijev (1073-76), men støttet igjen sin bror, Izyaslav, når denne returnerte i 1077. Han flyttet så til Chernigiv. Men deres nevø Oleg Svyatoslavish, en sønn til den tidligere herskeren i Chernigiv, var ikke villig til å kompromisse. Han brakte inn en polovtsi-arme for å angripe Vsyevolod i 1078. Vsyevolod flyktet til Kijev hvor hans bror Izyaslav raskt organiserte en

²⁰⁷ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 35, 41. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 208-210. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 544.

²⁰⁸ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 42. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 548.

redningsarme. Når så Izyaslav døde i slaget mot Oleg utenfor Chernigiv, flyttet Vsyevolod til Kijev. I et familiekompromiss overtok Oleg Chernigiv.²⁰⁹

(Barn XI:1349, Far XIII:5393, Mor XIII:5394)

Gift omkring 1046 med neste ane.

Barn:

Vladimir II Vsevelodovich Monomakh av Kijev. Født omkring 1053. Død 19.05.1125. (Se XI:1349).

XII:2698 mf mf mf ff mf fm

Theodora Monomachus av Bysants. Prinsesse.

Theodora (Maria) var prinsesse av Bysants.²¹⁰

(Barn XI:1349)

Gift omkring 1046 med forrige ane.

XII:2699 mf mf mf ff mf mf

Harald II Gudinesson av England. Konge. Født omkring 1022. Død 14.10.1066 ved Hastings.

Haralds angelsaksiske navn var Godwinson, han var konge av England i 1066.

Det var mange liebhavere til den engelske kronen. I sør satt hertug Vilhelm av Normandie og hevdet at han hadde Edwards tilsagn om å få overta hans rike, og paven støttet hans krav. Den som i første omgang gikk av med seieren, var likevel en innfødt jarl, Harald Gudinesson. Kong Edvard Confessoren overlot ham riket 05.01.1066, da han var døende. Harald ble umiddelbart kronet i Westminster. Paven bannlyste nå Harald for brudd på ed.

Harald hadde en misunnelig bror, Tostig eller Toste, som syntes at han hadde like stor rett til kronen. Han søkte nå hjelp hos den norske kongen, og tilbød å støtte ham. Harald Hardråde hadde aldri glemt de arvekrav som også han kunne gjøre gjeldende på Englands trone. Og det var fristende å gripe sjansen. Danmark hadde han - iallfall tilsynelatende - oppgitt; han hadde fred med kong Svein, og inten farer truet derfra. Men ble han herre over både England og Norge, ville ikke Svein Estridsson ha store mulighetene for å stå seg. Da ville kong Knuts gamle nordsjørike kunne gjenoppstå under norskekongens scepter. Og utsiktene til at en ekspedisjon til England skulle kunne føre fram, var slett ikke dårlige. Arvekravet ga toget et anstrøk av legitimitet, som nok kunne vinne endel tvilere for hans sak. Han kunne regne med en viss tilslutning i England, særlig i de nordøstlige områdene, der det nordiske islettet var sterkt. Riktignok viste Toste seg her som en upålitelig informatør, oppslutningen om Harald ble langt dårligere enn det han forespeilet. Men Harald Gudinesson kunne ikke mobilisere fullt ut mot Harald, han måtte holde et våkent øye med hertugen av Normandie, som gjorde åpenlyse forberedelser til en landgang.

Harald på sin side gjorde også omfattende forberedelser som viser at han regnet med et stort felttog. Han satte seg først fast på Orknøyene, noe som ble desto lettere fordi den mektige Torfinn jarl nylig var død. Her trakk han sammen folk, og her plasserte han sin dronning, den russiske Ellisiv, og hennes to døtre. Så gikk han i land på kysten av Northumbria og vant flere seire i mindre slag, byen York var i ferd med å åpne sine porter for ham, da han selv nådde fram. Harald Hardråde lot seg overraske med en mindre avdeling og falt på jordene et stykke utenfor byen, ved Stamford bro den 25.09.1066. Harald Gudinesson selv fulgte ham i døden et par uker senere. Straks etter Harald Hardrådes fall måtte han dra i ilmarsj med sine menn sørover for å ta imot normannerne på kanalkysten. Det kom til slag ved Hastings den 14. oktober. Harald ble rammet av en pil i øyet og nedhugget. Liket kjentes igjen av hans elskede Edgyth Svanehals. Han ble jordet der, men senere flyttet til Waltham kloster.

Edgyth var Haralds konkubine. Han ble ca. 1064 gift med Ealdgyth, datter til Elfgar og enke etter Griffiths. Dette var et politisk ekteskap.

Harald var den siste anglosaksiske konge av England. Normannerhertugen ble hans arvtager.²¹¹

(Barn XI:1350, Far XIII:5397, Mor XIII:5398)

Gift med neste ane.

Barn:

Gyda Haraldsdatter. Levde fra 1085 til 1132. (Se XI:1350).

²⁰⁹ N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 553. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 90.

²¹⁰ N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 554. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 90.

²¹¹ Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 152. Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 75-78, 86, 90-92, 95-96. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 283-287. Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 245, 471-473. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 557. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 89.

XII:2700 mf mf mf ff mf mm**Edgyth Swan-neck.** Levde 1066.Edgyth (Edith) «Svanehals» var Haralds konkubine og antagelig mor til Gyda.²¹²

(Barn XI:1350)

Gift med forrige ane.

XII:2701 mf mf mf ff mm ff**Stenkil Ragnvaldsson av Sverige.** Konge. Død omkring 1066.

Konge av Sverige 1061 - 1066.

Stenkilslekten etterfulgte Munsöslekten som konger av Sverige fra 1056 til 1125. Slekten ble etterfulgt av Sverkerslekten og Erikslekten.

Stenkil var i slekt med den gamle kongeætten, og ble konge etter at Emund Slemme døde i 1060. Han arbeidet ivrig for kristendommens utbredelse i Sverige. I motsetning til sine foretredere samarbeidet han med representanter for kirken i Hamburg-Bremen, biskop Egeno av Dalby og biskop Adalvard d.y. av Sigtuna. Stenkil forhindret den sistnevnte i å brenne ned hedningtemplet i Uppsala. Etter hans død utbrøt det en hednisk reaksjon i Sverige.²¹³

(Barn XI:1351, Far XIII:5401, Mor XIII:5402)

Gift

Barn:

Inge I den Eldre Stenkilsson av Sverige. Levde 1065. Død 1112. (Se XI:1351).**XII:2713 mf mf mf fm mf ff****Kasimir Karol av Polen.** Hertug. Født omkring 1015. Død 28.11.1058.

Kasimir [Kazimierz] var hertug av Polen ca. 1040 - 1058.

Under Kasimirs første regjeringstid gjorde bønder og trelle opprør mot kristendom og fremmed åk. Hans mor, Richeza, holdt ham derfor skjult i 9 år i det burgundiske kloster Clugny, hvor han ble oppdratt.

Ved tysk hjelp ble han hertug av Polen i 1040 eller 1041, men han ble aldri kronet til konge.

Som tysksinnet støttet han seg til presteveldet som han på alle vis styrket, især ved å opprette bispedømmer.

For å styrke sin makt, utnevnte han mange riddere. Krenket av dette trakk gamle odelsslekter seg tilbake og dannet snart en egen klasse, «czlacha» (av tysk «Geschlecht»)²¹⁴

(Barn XI:1357, Far XIII:5425, Mor XIII:5426)

Gift med neste ane.

Barn:

Vladislaw I Herman av Polen. Født omkring 1040. Død 05.06.1102. (Se XI:1357).**XII:2714 mf mf mf fm mf fm****Dobroniega-Maria av Kijev.**²¹⁵ Født etter 1011. Død 1087.

(Barn XI:1357, Far XIII:5427)

Gift med forrige ane.

XII:2715 mf mf mf fm mf mf**Wratislav II av Böhmen.** Konge. Født omkring 1035. Død 14.01.1092.

Hertug av Böhmen 1061 - 1085.

²¹² Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 557. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 89.²¹³ Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 69-70, 72. Snorre Sturlasson: Magnus Berrføtts saga, avsnitt 12. Svensk Uppslagsbok, Bind 26 (1935), «Stenkil». C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 351. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 563. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 73, 94.²¹⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 18. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79. Columbia Encyclopedia, Sixth Edition, Copyright (c) 2000.²¹⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 144. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79, 90.

Konge av Böhmen 1085 - 1092.

Wratislav var den første i Böhmen som fikk kongetittel av keiser Heinrich IV.

Han ble gift annen gang i 1063 med Swantawa av Polen.²¹⁶

(Barn XI:1358, Far XIII:5429, Mor XIII:5430)

Gift 1055 med neste ane.

Barn:

Judith av Böhmen.²¹⁷ Født omkring 1057. Død omkring 1085. (Se XI:1358).

XII:2716 mf mf mf fm mf mm

Adelheid av Ungarn.²¹⁸ Prinsesse. Født omkring 1040. Død 27.01.1062.

(Barn XI:1358, Far XIII:5431, Mor XIII:5432)

Gift 1055 med forrige ane.

XII:2717 mf mf mf fm mm ff

Poppo av Berg-Schelkingen. Greve. Levde omkring 1050.

Familien var en av de mest ansette slekter i Øvre Schwaben og var i slekt med Hohenstaufferne.

Deres navneborg reiste seg over landsbyen syd for Ehingen. De haadde greve- og herskapsbesittelser i Berg (Ehingen) og Schelkingen, uten tvil også i Wartstein, og fikk i begynnelsen av det 13. århundre også det statelige markgrevskapet Burgau.

Familiens sikre genealogi begynner med Poppo. I Zweifalten klostres nekrolog som antagelig ble påbegynt i Popos sønns eller sønnesønns tid, kalles han greve av Berg.

Han er med sin hustru begravet i klostret.²¹⁹

(Barn XI:1359)

Gift med neste ane.

Barn:

Heinrich av Berg-Schelkingen. Levde omkring 1100. (Se XI:1359).

XII:2718 mf mf mf fm mm fm

Sofie ???. Levde omkring 1050.

Sofie er begravet i klosteret i Zweifalten.²²⁰

(Barn XI:1359)

Gift med forrige ane.

XII:2721 mf mf mf mf ff ff

Robert I le Vieux av Burgund. Født omkring 1011. Død 21.03.1076.

Robert «den Gamle» var hertug av Burgund 1032 - 1076.²²¹

(Barn XI:1361, Far XIII:5441, Mor XIII:5442)

Gift 1. gang omkring 1033 med neste ane.

Barn:

Henrique av Burgund. Født omkring 1035. Død mellom 1070 og 1074. (Se XI:1361).

²¹⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 151. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 82.

²¹⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 150. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79, 82.

²¹⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 158. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 82.

²¹⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 596. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79.

²²⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 596. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79.

²²¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 905. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 14, 57.

Gift 2. gang med **Ermengard av Anjou**. Født 1012. Død 1076.

Ermengard (Irmgard) var datter til Fulk (Fulco) III av Anjou.²²²

Barn:

Hildegard av Burgund.²²³ Død etter 1104. (Se XII:2750).

XII:2722 mf mf mf mf ff fm

Helia av Sémur. Levde 1020. Død 22.04.1109.

Helia ble forstøtt ca. 1055.²²⁴

(Barn XI:1361, Far XIII:5443)

Gift omkring 1033 med forrige ane.

XII:2725 mf mf mf mf fm ff

Fernando I el Grande av Castilla-Leon. Født 1017. Død 27.12.1065.

Fernando «den Store» var konge av Castilla 1035 - 1065 og konge av Leon 1037 - 1065.

Han var en dyktig hersker som forbedret de gamle vestgotiske lovene, reformerte klostertukten og utvidet Castillas makt betydelig. Han utbredte sin makt også over deler av Portugal og det nåværende Ny-Castilla. Med sin hustru, Sancha, fikk han landene mellom Pisuerga og Cea.

I 1056 antok han keisertittel for å betegne sin overhøyhet over de andre spanske fyrster og kom derved i strid med keiser Henrik III av Tyskland. Han ødela imidlertid selv Castillas førerstilling ved å dele sitt rike mellom sine tre sønner Sancho, Alfons og Garcia, slik hans far også hadde gjort.²²⁵

(Barn XI:1363, Far XIII:5449, Mor XIII:5450)

Gift 1032 med neste ane.

Barn:

Alfonso VI el Bravo av Castilla-Leon. Født 1040. Død 30.06.1109. (Se XI:1363).

XII:2726 mf mf mf mf fm fm

Sancha av Leon. Dronning. Født 1016. Død 13.12.1071.

Sancha (Beata) var dronning av Leon og Castilla.

Hennes foreldre lot henne ekte infanten don Garcia, men på selve bryllupsdagen ble han drept av misfornøyde adelsmenn.

De spanske kronister roser henne meget for hennes dyder, klokskap, redelighet og rettferdighet og for hennes kjærlighet til sine undersåtter. Da hun igjen ble enke, trakk hun seg tilbake til klosteret San Isidro i Leon og førte her et ærbart liv til sin død.²²⁶

(Barn XI:1363, Far XIII:5451, Mor XIII:5452)

Gift 1032 med forrige ane.

XII:2731 mf mf mf mf mf mf

Vilhelm I av Burgund. Greve. Død 11.11.1087.

Vilhelm (Guillaume) «den Store» var

greve av Burgund 1057 - 1087 og greve av Mâcon 1078 - 1087.²²⁷

²²² Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 905. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 57.

²²³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1087. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 57.

²²⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 917. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 57.

²²⁵ Enciclopedia universal ilustrada Evropeo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 922. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 65, 74.

²²⁶ Enciclopedia universal ilustrada Evropeo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 945. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 65, 74.

²²⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 972. Bent og

(Barn XI:1366, Far XIII:5461, Mor XIII:5462)

Gift med neste ane.

Barn:

Gisela av Burgund. Født omkring 1070. Levde 1105. (Se XI:1366).

XII:2732 mf mf mf mf mm

Etienne av Longwy. Død etter 1092.

Etienne (Stephania) var muligens datter til Raimund II av Barcelona.²²⁸

(Barn XI:1366)

Gift med forrige ane.

XII:2733 mf mf mf mf mm ff

Vigo II le Gras av Albon. Greve. Født 1025. Død omkring 1079.

Vigo (Guiges Pinguis) «den Tykke» var greve av Albon 1063 - 1079.

Han var den første som antok titelen greve av Albon etter et gods han eide i Vienne. Da han var den annen greve av Albon, kalles han Vigo II.

Han innstiftet klosteret St. Robert-de-Cornillon i 1070, hvor han innsatte teologer i «Guds Stol». Han tilbrakte antagelig sine siste år i dette klosteret.

Vigo var annen gang gift med Agnes av Barcelona.²²⁹

(Barn XI:1367, Far XIII:5465)

Gift med neste ane.

Barn:

Vigo III av Albon. Levde 1084. Død 1125. (Se XI:1367).

XII:2734 mf mf mf mf mm fm

Petronilla ???. Død 1070.

Petronilla var søster til biskop Artaud av Grenoble.²³⁰

(Barn XI:1367)

Gift med forrige ane.

XII:2737 mf mf mf mm ff ff

Raimond Berenguer I el Viejo av Barcelona. Greve. Født omkring 1024. Død 27.03.1076.

Raimond «den Gamle» var greve av Barcelona 1035 - 1076.

Han var enda barn da han etterfulgte sin far 26.05.1035. Tre år senere ble han innviet i sine rettigheter i kirken i Ausona og kalles her «Puer aegregiae indole», under formynderskap av sin farmor Ermessinde.

Raimond utvidet sitt grevskap betydelig. I 1072 sammenkalte han Cortés og lot gjøre et utvalg av de gotiske og romerske lover som ble Kataloniens lovbok under navnet «Los Usatges». I 1074 gjorde han en ekspedisjon til Murcie.

Han var gift

1. gang i 1039 med Elisabeth (Isabel), muligens datter til Raimund Bernard av Beziera. Hun døde i 1050.

2. gang med Blanca som snart etter ble forskudd.²³¹

(Barn XI:1369, Far XIII:5473, Mor XIII:5474)

Gift omkring 1053 med neste ane.

²²⁸ Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 55.

²²⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 972. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 55.

²²⁹ Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. J. Bateau: Dictionaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 977. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46.

²³⁰ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46.

²³¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1004. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26, 78.

Barn:

Raimond Bergenguier II av Barcelona. Født etter 1053. Død 06.12.1082. (Se XI:1369).

XII:2738 mf mf mf mm ff fm

Almodis La Marche. Grevinne. Død ...11.1071.

Grevinne av La Marche.

Noen mener at Almodis var enke etter greve Adelbert I av La Marche og datter til Gerard, vicomte av Limoges. Dette er sikkert uriktig og en forveksling med den Almodis som kanskje var hennes bestemor og som ca. 997 ble gift med Wilhelm den Store, greve av Poitou, i hans første ekteskap og som døde allerede ca. 1005-11.

Almodis var åpenbart temmelig intrigant. Hun hadde tre ektemenn i live samtidig.

Hennes første ektemann var greve Hugo av Leizignan. I «Enciclopedia universal ilustrada Evropeo-Americana» heter det at det var en greve av Arles som ble drept 08.10.1060 og som forstøtte henne under påskudd av for nært slektskap.

Hun var gift 2. gang ca. 1040-45 med Pons av Toulouse som forstøtte henne ca. 1053.

Hun ble så gift med Raimund mellom 04.11.1053 og 04.11.1054. Dette ekteskap ble bekreftet av Pons i et dokument av 04.11.1056. Med Raimund hadde hun tvillingsønnene Raimund Berengar II og Berengar Raimund II, samt to døtre, Sancha og Inés.

Mellom Almodis og Pedro Raimund, sønn til Raimund Berengar I i hans første ekteskap med Isabel, oppstod det en bitter strid, utvilsomt fordi Almodis intriguerte for å berøve ham hans førstefødselsrett. Det gikk så vidt at Pedro myrdet henne.²³²

(Barn XI:1369, Far XIII:5475)

Gift 1. gang mellom 1040 og 1045 med **Pons av Toulouse.** Greve. Født mellom 990 og 993. Død omkring 1060.

Greve av Toulouse 1037 - 1060.

Pons var greve av Toulouse, Quercy, Albigeois og herre over Auvergne. Gjennom sin mor, Emma, hadde han rett til grevskapet Avignon. Han antar senere titelen «compte palatin».

Han ble ekskommunisert for å ha forstøtt sin hustru og ektet en annen.

I 1053 grunnlegger han klosteret Vigan og forener klosteret Psalmodie med Moissac i Cluny og S. Victor i Marseille.

Pons ble gift ca. 1037 med Majore, vistnok av huset Carcasona eller Foix. Hun døde antagelig få år senere. Majore var antagelig hans andre eller tredje hustru.

Han giftet seg så med Almodis ca. 1040-45, men forstøtte henne ca. 1053-54.

Han levde enda i 1060, da han var tilstede ved et møte i Toulouse. Pons døde senest i begynnelsen av 1061 og er begravet i St. Sernin i Toulouse.²³³

Barn:

Vilhelm IV av Toulouse. Født mellom 1040 og 1045. Død 1093. (Se XII:2751).

Gift 2. gang omkring 1053 med forrige ane.

XII:2739 mf mf mf mm ff mf

Robert Guiscard av Apulia. Hertug. Født 1015 i Hauteville, Normandie. Død 17.07.1085 i Kefalonien.

Hertug av Apulia 1057 - 1085.

Robert var greve, senere hertug, av Apulia, Calabrien og Sicilien. Allerede i 1035 var Robert i Italia, hvor han i 1046 bemektiget seg Humfreds eiendommer. Han utmerket seg som ung i kampene mot grekere og langobarder og ble derfor av sine menn i 1057 valgt til greve av Apulia etter halvbroren Humfreds død. Han fikk tilnavnet «Guiscard» eller «Wiscard» som betyr listig, snedig. Han var en mektig førerskikkelse, modig som en løve, et normannisk fyrsteideal.

I 1016, da Salerno ble beleiret av sarasenerne, fikk byen uventet hjelp av noen normanniske riddere som gikk i land der på vei hjem fra en valfart til Jerusalem. Med begeistring grep de eventyrlystne pilegrimene denne anledning til å få slåss mot kristenhetens fiender. Og de viste et slikt heltemot at enda de bare var førti mann, satte de en kraftig skrekk i araberne og reddet Salerno. Da de kom hjem til Normandie igjen, lot andre normanniske vikingætlinger seg lokke av deres beretninger om alt hva de hadde opplevd. Antagelig ble det også drevet regulær verving til å dra til

²³² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1035. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26, 78, 97.

²³³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1090. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 97.

Syd-Italia og hvert år strømmet nå nye skarer av eventyrlystne normannere dit. Til å begynne med kom de som hjelpere og tok tjeneste som leiesoldater, men snart ble de så mange at de våget å prøve seg som erobrere og begynte å danne egne samfunn. Under ledelse av Robert Guiscard og andre foretagsomme normanniske høvdinger vokste disse småstedene etterhånden til et betydelig rike. Robert var den mest berømte av ti brødre som alle dro ut på eventyr til Syd-Italia. I alminnelighet sloss de hver på sin kant uten å bry seg om hverandre, men støtte disse slåsskjempene sammen, gikk det hardt for seg. Den berømte normanneren gjorde like stor rett for sitt andre tilnavn, «den Dristige». Den bysantiske prinsessen Anna Komnena beskriver ham som en ekte nordisk skikkelse med blondt hår og blå øyne, «som man nesten kunne si sprutet ild». Statelig var han å se på og veldig i kamp. Han minnet ikke bare om den listige Odyssevs, men også om «Akillevs, som hadde en så rungende stemme at de som hørte den, trodde de hørte brølet fra en rasende menneskemasse. Men Roberts hærskrig skremte myriader på flukt.» Takket være denne foreningen av sluhet og kraft underla Robert seg den ene etter den andre både av de langobardiske småstatene og de østromerske besittelsene i Syd-Italia og skapte et rike som omfattet det meste av Calabria og Apulia. En landsmann av ham som var av lignende støpning og het Rikard, erobret Capua og landet omkring. Det hele er som en usannsynlig eventyrroman. Og disse dumdristige røverridderne nøyde seg ikke engang med det de hadde vunnet på italiensk jord, men gjorde det ene forsøket etter det andre på å omstyrte den østromerske keiserens trone.

Hildebrand, den senere pave Gregor VII, vant ham for kirken. I 1059 erobret han Reggio og Cosenza, han tok sitt land i len av pave Nicolaus II som utnevnte ham til hertug av Apulia, Kalabrien og Sicilien som var besatt av maurene.

Omkring 1070 var hele Syd-Italia blitt en normannisk besittelse. Da hadde erobrerne alt lenge kastet lengselsfulle blikk over Messinastredet mot den vakre, fristende øya, som akkurat som Odysseens Kirke stadig lokket nye folk over til seg. Normannerne lengtet, som det så vakkert heter på den tids språk, «etter å gjenvinne for den sanne Gud det land som hadde falt i hendene på vantro.» Erobringen av Sicilia ble påbegynt alt i 1060, da Robert sendte sin bror Roger over dit. Med seig styrke oppnådde han etter hvert å skaffe seg herredømme over store deler av øya, og i 1072 falt Palermo, Sicilias største by, i Roberts og Rogers hender. Men enda i 19 år måtte Roger og hans menn kjempe før han var blitt herre over hele øya. For annen gang hadde Europa gjenerobret Middelhavets perle fra semittene. Muhammedanernes moskéer ble forvandlet til kristne kirker. Hovedmoskéen i Parerno, som i likhet med Sofiamoskéen i Konstantinopel en gang hadde vært kirke, ble under store høytideligheter igjen innvidd til kristen gudstjeneste. «Hele menigheten gråt av rørelse og glede da man hørte liflige englestemmer synge Hosiana.»

I 1074 blir han exkommunisert av Gregor VII, men forsones med ham i 1080. I 1081 gjør han en ekspedisjon til Konstantinopel mot keiser Nicephorus, erobret Korfu, og slo den dyktige greske fører Alexios Komnenos ved Durazzo i 1081-82.

Gregor VII, som var blitt fordrevet av keiser Henrik IV, kaller Robert tilbake til Italia, hvor Henrik beleiret Gregor i slottet St. Angelos i Roma. Robert kom paven til unnsetning med en sterk hær, vel mindre for å hjelpe Gregor enn for å fordrive keiseren, som han betraktet som en ubuden og uønsket gjest i Italia. Jo mer normannernes egen makt vokste i Syd-Italia og på Sicilia, desto større ble nemlig også faren for at den tyske keiser skulle angripe deres område. Henriks tropper var ikke sterke nok til å møte denne nye fienden, og han fant det derfor rådeligst å trekke seg tilbake til Lombardiet sammen med motpaven Clemens.

Knapt hadde Henrik dradd bort fra Roma, før Robert kom dit. Han tok byen med storm allerede dagen etter sin ankomst. Og igjen utspilles en av disse grusomme scenene som den evige stad har måttet oppleve oftere enn noen annen by. Med ild og sverd, med drap og skjensler raste de ville normannerne, og mange tusen romere ble slept bort som fanger eller solgt som slaver.

Så var da Gregor befridd. Men til hvilket pris! Romernes hat mot hans vasall og redningsmann vendte seg ikke minst mot paven selv, som hadde skaffet seg en slik forbundsfelle. Da normannernes fryktede høvding forlot Roma, våget Gregor derfor ikke å bli der, men fulgte med sin beskytter til hans eget land og slo seg ned i Salerno. Derfra preket han korstog mot den gudløse Henrik IV, og lot en skrivelse utgå til alle kristne om å komme sin mor kirken og «Herrens salvede» til hjelp. Men ingen korsfarer kom og bisto den hellige fader i hans nød. Ja, ikke engang hans nyss så lydige vasall oppfylte hans forventninger. Gregor døde i Salerno i 1085.

Andre og større bragder lokket nå Robert. Det urolige sjøfarerblodet drev ham mot det store mål å erobre Konstantinopel. Røverridderen, som hadde begynt med to tomme hender og hadde skapt seg et rike av intet, ville oppkaste seg til østromersk keiser. Den slu, hjerteløse egoisten gikk sine egne veier og bekymret seg i bunn og grunn ikke det ringeste om den hellige faders ønske om å bli eskortert til Roma av normanniske troppestykker. Med en stor flåte og en tallrik hær satte Robert over fra Brindisi (Brundisium) til Epeiros. Robert var uheldig og ble slått av venetianerne og grekerne. Han og hans tropper ble også rammet av en pestepidemi på et tog mot Kefalonien i 1085, som gjorde det av med en stor del av dem, og også Robert selv ble til slutt revet bort av farsotten.

Robert var første gang gift med Albèralde, søster til Girard av Buonalbergo, som han forstøtte i 1058.²³⁴

(Barn XI:1370, Far XIII:5477, Mor XIII:5478)

Gift 1058 med neste ane.

²³⁴ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 367-369, bind 8, side 82-83. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1038. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25.

Barn:

Mathilde av Apulia. Levde 1060. Død omkring 1111. (Se XI:1370).

XII:2740 mf mf mf mm ff mm

Sikilgaita av Salerno. Prinsesse. Født 1040. Død 1090.

Sikilgaitas navn skrives forskjellig, Sychelgaita, Sichelgaita, Sigelgaita. Hun var en vakker og heltmodig langobardisk prinsesse.

Ifølge «Histoire de la Domination Normande en Italie et en Sicile» av Ferdinand Chalandon var Sikilgaita mor til Mathilde. I henhold til samme døde hun 15.04.1090 og ble begravet i Monte Casino, mens andre kilder angir at hun døde 04.09.1090.

Hun forsto å øve stor innflytelse på sin mann og synes å ha vært nettopp den kone som passet ham. Mer enn en gang nevner kronistene at hun deltok i sin manns kamper, og at hun oppflammet hans soldater til kamp. Orderic Vital beskylder henne for å ha forgiftet Robert, hvilket ikke kan være riktig, da hun ikke var hos ham dengang han ble syk. Hun kom derimot til hans dødsleie sammen med sønnen Robert.²³⁵

(Barn XI:1370, Far XIII:5479, Mor XIII:5480)

Gift 1058 med forrige ane.

XII:2741 mf mf mf mm fm ff

Berengar II av Milhaud. Visegreve. Levde 1060.

Visegreve av Milhaud og Gévaudan ca. 1060 - 1070..²³⁶

(Barn XI:1371)

Gift med neste ane.

Barn:

Giselbert III av Rouerque. Død omkring 1111. (Se XI:1371).

XII:2742 mf mf mf mm fm fm

Adele av Carlad. Grevinne. Levde 1040.

Adele var grevinne av Carlad.²³⁷

(Barn XI:1371, Far XIII:5483)

Gift med forrige ane.

XII:2743 mf mf mf mm fm mf

Gotfred I av Provence. Greve. Født omkring 1004. Død omkring 1060.

Greve av Provence 1052 - 1060.

Gotfred døde mellom 15.02.1060 og 07.02.1061.²³⁸

(Barn XI:1372, Far XIII:5485, Mor XIII:5486)

Gift før 27.01.1040 med neste ane.

Barn:

Gerberga av Provence. Født omkring 1055. Død omkring 1112. (Se XI:1372).

XII:2744 mf mf mf mm fm mm

Etienne av Provence. Grevinne. Levde 1040. Død etter 1100.

Grevinne av Provence 1090 - 1100.

²³⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1041. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25.

²³⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1061. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81.

²³⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1062. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81.

²³⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1065. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81.

Etiennette, med tilnavnet Douce, var hennes franske navn. Hun kaltes også «Stephania, Cognomine Dulcia». Etter at hun ble enke, regjerte hun under sin sønn Bertrand II's mindreårighet og overtok etter hans død ca. 1093 igjen styret. Hun gjorde en rekke donasjoner til kirken, grunnla klostre og bygde kirken San Nicolas i Tarascòn.²³⁹

(Barn XI:1372)

Gift før 27.01.1040 med forrige ane.

XII:2745 mf mf mf mm mf ff

Ramiro I av Aragon. Konge. Født 1000. Død 08.05.1063.

Konge av Aragon 1035 - 1063.

Ramiro var en «uekte» sønn til Sancho III den Store av Navarra-Aragon.

Han ble i 1035 konge i Aragon og etter sin brors død i 1045 også i Suprabien.

Aragonslekten, som er en sidegren til Navarraslekten, var konger av Aragon fra 1035 til 1410. Aragon ble skilt ut fra Navarra i 1035, men landene var i personalunion fra 1076 til 1134. Etter Petronillas ekteskap ble Barcelona innlemmet i riket, og Aragon la senere under seg det østlige Spania og øyene i det vestlige Middelhavet. Sidegrenen var grever av forskjellige grevskaper i Sør-Frankrike.²⁴⁰

(Barn XI:1373, Far XIII:5489)

Gift ...08.1036 med neste ane.

Barn:

Sancho I av Aragon. Født mellom 1043 og 1045. Død 1094. (Se XI:1373).

XII:2746 mf mf mf mm mf fm

Gerberga av Bigorre. Grevinne. Levde 1040.

Grevinne av Bigorre, Carcasona og Foix.

Gerberga (Gilberga) var en sjelden skjønnhet.²⁴¹

(Barn XI:1373, Far XIII:5491, Mor XIII:5492)

Gift ...08.1036 med forrige ane.

XII:2747 mf mf mf mm mf mf

Hilduin av Rameru. Greve. Død etter 1059.

Greve av Roucy.²⁴²

(Barn XI:1374)

Gift før 1031 med neste ane.

Barn:

Felicitas av Roucy.²⁴³ Død 24.04.1086. (Se XI:1374).

XII:2748 mf mf mf mm mf mm

Adele av Roucy.²⁴⁴ Død 1063.

(Barn XI:1374, Far XIII:5495, Mor XIII:5496)

Gift før 1031 med forrige ane.

²³⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1068. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81.

²⁴⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1072. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16.

²⁴¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1073. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16.

²⁴² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1077. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 87.

²⁴³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1076. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16, 87.

²⁴⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1078. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 87.

XII:2749 mf mf mf mm mm ff

Vilhelm VIII av Aquitania. Hertug. Født omkring 1027. Død 25.09.1086 i Chizé.

Hertug av Aquitania og greve av Poitou fra 1058 til 1086.

Vilhelm VIII «den Unge» (VI av Poitou) kalles også Guido Gotfred. Han var allerede hertug av Aquitania da han ved sin bror Wilhelm V's død i 1058 fikk grevskapet Poitou.

Han erobret Saintonge i 1063 og kjempet i Spanien mot sarasenerne.

Vilhelm var gift

1. gang ca. 1044 med en datter til Alderbert II av Perigord, forstøtt i 1058,
2. gang ca. 1058-59 med Matilde, forstøtt i 1068,
3. gang ca. 1068-69 med Hildegard (Alderade) av Burgund.

Hans ekteskapelige ulykker og hans sammenstøt med kirken er berømte. Paven tvang ham til å skille seg fra sine to første hustruer på grunn av for nært slektskap i 1058 og 1068. Hans tredje hustru fant heller ikke kirkens bifall.

Vilhelm døde i Chizé og ble begravet i Montierneuf i et vakkert gravsted som han hadde latt bygge for de cluny'ske munkene.²⁴⁵

(Barn XI:1375, Far XIII:5497, Mor XIII:5498)

Gift mellom 1068 og 1069 med neste ane.

Barn:

Vilhelm IX le Jeune av Aquitania. Født omkring 1071. Død 10.02.1127 i Poitiers. (Se XI:1375).

XII:2750 mf mf mf mm mm fm

Hildegard av Burgund.²⁴⁶ Død etter 1104.

(Barn XI:1375, Far XIII:5499, Mor XIII:5500)

Gift mellom 1068 og 1069 med forrige ane.

XII:2751 mf mf mf mm mm mf

Vilhelm IV av Toulouse. Greve. Født mellom 1040 og 1045. Død 1093.

Vilhelm (Guillaume) var greve av Toulouse 1060 - 1088.

Han etterfulgte i 1061 sin far som greve av Toulouse i en alder av 18-20 år. Vilhelm var også greve av Albigeois, Querci, Lodève, Périgord, Carcasona, Agenois og Astarac.

I 1071 overga han lenet Lauragais til greven av Barcelona og mottok hans hyldning. I 1079 bemektiget hertug Vilhelm VI av Aquitania seg Toulouse.

Da begge hans sønner døde unge, etterlot han grevskapet Toulouse til sin bror Raymond, som var greve av St. Gilles.

Vilhelm var gift første gang med Mathilde av ukjent oprinelse.

Han ga rettigheter til klosteret Daurade som han valgte til gravsted for familien.

Vilhelm døde på en pilgrimsferd til Jerusalem.²⁴⁷

(Barn XI:1376, Far XIII:5501, Mor XIII:5502)

Gift omkring 1068 med neste ane.

Barn:

Mathilde-Philippa av Toulouse. Født 1068. Død 28.11.1117 i Fontevraud. (Se XI:1376).

XII:2752 mf mf mf mm mm mm

Emma av Mortain. Grevinne. Født omkring 1052. Levde 1083.

Emma var grevinne av Mortain. Hun var sin fars 3. datter.

Hun underskriver et dokument 16.06.1080 og et annet 23.07.1083.

²⁴⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1086. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14.

²⁴⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1087. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 57.

²⁴⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1089. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 97.

Datteren Philippa ble gift ca. 1085 med Sancho og kan da ha vært 17 år. I så fall kan Emma og Vilhelm ha blitt gift omkring 1068.²⁴⁸

(Barn XI:1376, Far XIII:5503, Mor XIII:5504)

Gift omkring 1068 med forrige ane.

XII:2753 mf mf mm ff ff ff

Eisicho av Ballenstedt. Greve. Død etter 1059.

Greve av Ballenstedt ca. 1003 - 1060.²⁴⁹

(Barn XI:1377, Far XIII:5505)

Gift med neste ane.

Barn:

Albrecht av Ballenstedt. Født omkring 1030. Død omkring 1080. (Se XI:1377).

XII:2754 mf mf mm ff ff fm

Mathilde av Werl. Grevinne. Født omkring 990.

Grevinne av Werl.

Mathilde anses av flere å være en halvsøster til keiserinne Gisela av Schwaben, datter til Hermann II av Schwaben og Gerberge av Burgund. Hun skulle i så fall være datter til Gerberge av Burgund i hennes ekteskap med greve Hermann av Werl.

Erich Brandenburg «Die Nachkommen Karls des Grossen» forkaster dette. Han antar i stedet at hun var sønnedatter til Hermann og Gerberge.²⁵⁰

(Barn XI:1377)

Gift med forrige ane.

XII:2755 mf mf mm ff ff mf

Otto av Weimar-Orlamünde. Greve. Død 1067.

Greve av Weimar-Orlamünde, markgreve i 1062.

Otto døde i begynnelsen av 1067.²⁵¹

(Barn XI:1378, Far XIII:5509, Mor XIII:5510)

Gift omkring 1055 med neste ane.

Barn:

Adelheid av Weimar-Orlamünde. Født omkring 1055. Død 28.03.1100. (Se XI:1378).

XII:2756 mf mf mm ff ff mm

Adele av Löwen. Grevinne. Død 1083.

Adele ble 2. gang gift med Dedo II av Wettin som døde i 1075.²⁵²

(Barn XI:1378, Far XIII:5511, Mor XIII:5512)

Gift omkring 1055 med forrige ane.

²⁴⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1102. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 97.

²⁴⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 392. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 21.

²⁵⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 403. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 21, 100.

²⁵¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 405. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 100.

²⁵² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 415. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 100.

XII:2757 *mf mf mm ff fm ff***Ordulf av Sachsen.** Hertug. Født omkring 1020. Død 28.03.1072.

Hertug av Sachsen 1059 - 1072.

Ordulf var 2. gang gift med Gertrud av Nordmark som døde i 1116.²⁵³

(Barn XI:1379, Far XIII:5513, Mor XIII:5514)

Gift 1042 med neste ane.

Barn:

Magnus av Sachsen. Født omkring 1045. Død 23.08.1106 i Altenburg ved Elbe. (Se XI:1379).**XII:2758 *mf mf mm ff fm fm*****Ulvhild Olavsatter.** Født omkring 1020. Død 24.05.1071.Ulvhild (Wulfhild) var datter til Olav «den Hellige».²⁵⁴

(Barn XI:1379, Far XIII:5515, Mor XIII:5516)

Gift 1042 med forrige ane.

XII:2759 *mf mf mm ff fm mf***Bela I av Ungarn.** Konge. Født 1016. Død 1063.

Konge av Ungarn 1061 - 1063.

Bela nevnes første gang i 1031 som «parvulus». Han vokste opp i Polen, men vendte tilbake til Ungarn ca. 1050 hvor han ble konge i 1061.

Han minsket skattene, innførte ensartet mål og vekt, og arbeidet for kristendommens utbredelse i sitt land.

Bela falt på sensommeren i 1063 i en krig mot tyskerne.²⁵⁵

(Barn XI:1380, Far XIII:5517)

Gift omkring 1040 med neste ane.

Barn:

Geza I av Ungarn. Født mellom 1040 og 1044. Død 15.04.1077. (Se XIII:5585).**Laszlo I den Hellige av Ungarn.** Født omkring 1045. Død 19.07.1095 i Nyitra. (Se XIII:5579).**Sophie av Ungarn.** Død 18.06.1095. (Se XI:1380).**XII:2760 *mf mf mm ff fm mm*****Richiza av Polen.**²⁵⁶ Født omkring 1020. Død etter 1052.

(Barn XI:1380, Far XIII:5519, Mor XIII:5520)

Gift omkring 1040 med forrige ane.

XII:2761 *mf mf mm ff mf ff***Tiemo II av Kinziggau.** Greve. Død 07.03.1049.

Tiemo (Tietmar) var greve av Kinziggau.

Han kalles 1017-24 «Filius Dietmari presidis». Den samtidige forvalter («Vogt») for Bamberger kirke het Tiemo (1007-1025), og kalles Tietmar i et keiserlig dokument av 12.05.1019.

17.01.1040 ligger de «Nederaltaische Güter» i Schweinachgau. Quinziggau er i hans grevskap, og her kalles han Tietmar. 19.02.1049 ligger Hengersberg i hans grevskap, og her kalles han Tiemo.

Han er stamfar («avus») for Formbach-grevenes tradisjon.

²⁵³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 435. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

²⁵⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 452. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

²⁵⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 372. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 19, 32.

²⁵⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 373. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 19, 79.

Hans hustru må ha stammet fra den sachsiske Brunone-slekten, dvs. fra Braunschweig-grevene. De antas at hun var en datter til Bruno I av Braunschweig som døde ca. 1015. Det er imidlertid vanskelig å si noe sikkert om dette.²⁵⁷
(Barn XI:1381, Far XIII:5521)

Gift

Barn:

Meginhard IV av Niederaltaich. Død omkring 1066. (Se XI:1381).

XII:2763 mf mf mm ff mf mf

Elli II av Rheinhausen og Gleicen. Greve. Født omkring 1010.

Greve av Rheinhausen og Gleichen.

Elli som kalles Elli II var antagelig sønn til Hermann II (977 -) og sønnesønn til Hermann I (950 -). Elli I var far til Hermann I.²⁵⁸

(Barn XI:1382)

Gift

Barn:

Mathilde av Rheinhausen. Levde 1060. (Se XI:1382).

XII:2785 mf mf mm mf ff ff

Leopold II av Østerrike. Markgreve. Født omkring 1055 i Tulln, Niederösterreich. Død 12.12.1096.

Markgreve av Østerrike 1075 - 1095.

Leopold etterfulgte sin far som markgreve av Østerrike.²⁵⁹

(Barn XI:1393, Far XIII:5569, Mor XIII:5570)

Gift med neste ane.

Barn:

Leopold III der Heilige av Østerrike. Født 29.09.1073. Død 15.11.1136. (Se XI:1393).

XII:2786 mf mf mm mf ff fm

Ida ???. Død 1101.

Ida er av ukjent herkomst ifølge «Våre forfedre» av Mogens Bugge.

Hun døde på et korstog i 1101.²⁶⁰

(Barn XI:1393)

Gift med forrige ane.

XII:2787 mf mf mm mf ff mf

Heinrich IV av Tyskland. Keiser. Født 11.11.1050. Død 07.08.1106 i Lüttich.

Konge av Tyskland 1056 - 1084.

Tysk-romersk keiser 1084 - 1105.

Heinrich ble konge av Tyskland 05.10.1056, men ble bortført i 1062 av erkebiskop Anno av Köln og Otto av Nordheim. I 1065 ble han erklært for myndig etter initiativ av erkebiskop Adalbert. Erkebiskopen satt Heinrich opp mot sachserne som gjorde opprør to ganger, men de ble kuet etter Heinrichs seier ved Hohenburg 13.06.1075.

Pave Gregor VII, som hadde forenet seg med hans motstandere, erklærte Heinrich for avsatt 24.06.1076 på synoden i Worms og lyste ham i bann. Han måtte ydmyke seg for paven i Canossa i 1077, hvoretter bannstrålen ble tatt tilbake.

²⁵⁷ Otto Dungern: Genealogisches Handbuch zur bairisch-österreichischen Geschichte. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 491. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 106.

²⁵⁸ Otto Dungern: Genealogisches Handbuch zur bairisch-österreichischen Geschichte. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 497. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 106.

²⁵⁹ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 190. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23.

²⁶⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 190. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23.

Det lyktes ham å felle motkongen, Rudolf av Schwaben, i 1080 og å avsette pave Gregor VII. Han ble igjen bannlyst, men dro til Italien og inntok Roma i 1080. Her lot han seg krone til keiser 31.03.1084 av motpaven, Clemens III.

I 1104 reiste hans sønn, Heinrich V, seg mot ham, og tvang ham til å ta avskjed i Ingelheim 31.12.1105.

Heinrich ble gift 2. gang med Aupraxia, som døde i 1109.²⁶¹

(Barn XI:1394, Far XIII:5573, Mor XIII:5574)

Gift 13.07.1066 med neste ane.

Barn:

Agnès av Savoya. Født omkring 1074. Død 24.09.1143. (Se XI:1394).

XII:2788 mf mf mm mf ff mm

Bertha av Savoya. Født 21.09.1051. Død 27.12.1087.

Bertha ble bisatt i domkirken i Speier.²⁶²

(Barn XI:1394, Far XIII:5575, Mor XIII:5576)

Gift 13.07.1066 med forrige ane.

XII:2789 mf mf mm mf fm ff

Johannes II Komnenos. Keiser. Født 1087. Død 08.04.1143 i Kilikien.

Keiser av Bysants 1118 - 1143.

Johannes fikk tilnavnet Calo-Johannes, «den Smukke» Han ble bysantisk keiser etter sin far 16.08.1118 og kronet i Sofia.

Han var rettskaffen og dyktig regent. Han kjempet med hell på rikets nordgrense mot petschenger, serbere og magyarere, men var mindre heldig mot venetianerne. Disse tvang ham til å gi dem tilbake endel handelsprivilegier som Johannes hadde berøvet dem i 1126.

Han vendte seg senere mot seldschukkerne i Lilleasien, hvor han gjorde store erobringer. Han hadde planer om å trenge inn i Syrien, helt ned til Jerusalem, men døde i Kilikien under et uhell på jakten.²⁶³

(Barn XI:1395, Far XIII:5577, Mor XIII:5578)

Gift med neste ane.

Barn:

Andronikos Komnenos.²⁶⁴ (Se XI:1395).

XII:2790 mf mf mm mf fm fm

Piriska av Ungarn. Prinsesse. Født omkring 1088. Død 1133.

Piriska var prinsesse av Ungarn. Hun antok navnet Irene da hun giftet seg med Johannes.²⁶⁵

(Barn XI:1395, Far XIII:5579, Mor XIII:5580)

Gift med forrige ane.

XII:2793 mf mf mm mf mf ff

Almos av Kroatia. Konge. Født omkring 1074. Død 1129.

Almos var prins av Ungarn og statholder 1087 i Dalmatien og Illyrien. Fra 1091 til 1095 var han konge av Kroatia.

Han ble forfulgt, fengslet i 1109 av Koloman og blindet. Koloman blindet også hans sønn i 1113 (eller 1123?).

²⁶¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 197. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 91.

²⁶² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 322. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 91, 92.

²⁶³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1131. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

²⁶⁴ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

²⁶⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1144. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

Almos ble første gang gift ca. 1090 med Sofie av Looz.

Han døde i Tracien (eller i Konstantinopel).²⁶⁶

(Barn XI:1397, Far XIII:5585, Mor XIII:5586)

Gift 21.08.1104 med neste ane.

Barn:

Bela II den Blinde av Ungarn. Født omkring 1108. Død 13.02.1141. (Se XI:1397).

XII:2794 mf mf mm mf mf fm

Predslawa av Kijev. Født omkring 1085.

Hennes mor, som døde før 1094, var datter til den polowsiske Tugor-Khan, og var farens gamle konkubine.²⁶⁷

(Barn XI:1397, Far XIII:5587)

Gift 21.08.1104 med forrige ane.

XII:2795 mf mf mm mf mf mf

Stefan Urosz av Serbia. Fyrste. Død 1149.

Fyrste av Serbia 1108-1149.²⁶⁸

(Barn XI:1398)

Gift

Barn:

Helene Urosz av Serbia.²⁶⁹ Død etter 1146. (Se XI:1398).

XII:2809 mf mf mm mm mf ff

Konstantin Angelos. Admiral. Levde 1154.

Admiral i Bysants.

Konstantin var en asiatisk adelsmann fra Philadelphia. Han tilhørte en høyadelig familie som på den tid synes å ha vært jevnbyrdig med familiene Dukas og Palæologos.

Han lå i 1154 for anker i Monembasia da Wilhelm I av Sicilien vendte tilbake fra Egypten med sin flåte. Han fikk ordre om å angripe Wilhelm med sin utilstrekkelige flåte.²⁷⁰

(Barn XI:1405)

Gift med neste ane.

Barn:

Andronikos Angelos. Død etter 1183. (Se XI:1405).

XII:2810 mf mf mm mm mf fm

Theodora Komnena. Født før 1088.

Theodora var sin fars yngste datter. Hun var søster til keiser Johannes Komnenos og den kjente Anna Komnena (1083 - 1147) som skrev «Alexiaden».²⁷¹

(Barn XI:1405, Far XIII:5619, Mor XIII:5620)

Gift med forrige ane.

²⁶⁶ N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1120. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18.

²⁶⁷ N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1124. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18.

²⁶⁸ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18.

²⁶⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1155. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18.

²⁷⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1164. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

²⁷¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1165. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31-32.

Generasjon XIII

XIII:4493 mf ff mm ff fm mf f**Halvdan ???**. Småkonger. Levde 960.

Halvdan var angivelig sønn til Sigurd Rise og sønnesønn til Harald Hårfagre.

Han var ca. 960 konge på Opplandene. I Håkon jarls tid fikk han Hadafylke sammen med sine helbrødre og synes å ha overlevet dem alle.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 60:

«Samme vinter dro kong Olav opp på Ringerike og kristnet der. Åsta Gudbrandsdatter giftet seg snart igjen etter Harald Grenskes død, med en mann som het Sigurd Syr (Sugge); han var konge på Ringerike. Sigurd var sønn til Halvdan, og han var sønn til Sigurd Rise, sønn til Harald Hårfagre.»

Det fortelles at han var gift med en datter til Nerid jarl. Dette kan ikke være riktig, da Nerid levde så tidlig som ved 800. Derimot kan hans hustru ha stammet fra ham.²⁷²

(Barn XII:2247)

Gift

Barn:

Sigurd Syr. Født omkring 960. Død 1018. (Se XII:2247).

XIII:4495 mf ff mm ff fm mm f**Gulbrand Kule**. Levde 1000.

Gulbrand bodde på Opplandene og har antagelig båret hersenavn. Han tilhørte antagelig en gren av den mektige herseætt på Hundorp i Fron som Dale-Gulbrand var overhode for.

Foruten Åsta, som etter Harald Grenskes død giftet seg med Sigurd Syr, hadde Gulbrand to døtre. Den ene ble gift med Tord på Steig som kalles den mektigste mann i den nordre del av Gudbrandsdalen. Den andre ble gift med Vebjørn på Huseby i Lier.

Gulbrand levde ved år 1000.²⁷³

(Barn XII:2248)

Gift

Barn:

Åsta Gudbrandsdatter. Født omkring 970. Død omkring 1020. (Se XII:2248).

XIII:4497 mf ff mm ff mf ff f**Arne Arnmodsson på Giske**. Lendmann. Død omkring 1024.

Arne skal ha deltatt i Hjørungavågslaget i 986.

Han var lendmann i 1016 på Møre under Olav den Hellige.

Arne var mektig og gjev og bodde vistnok på Giske. Da han døde ca. 1024 var han en gammel man.

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 110:

«Det var en mann som het Arne Arnmodsson, han var gift med Tora, datter til Torstein Galge. De hadde disse barna: Kalv, Finn, Torberg, Amund, Kolbjørn, Arnbjørn, Arne og Ragnhild, og hun var gift med Hårek på Tjøtta. Arne var lendmann, en stor og mektig mann og kong Olavs gode venn. Sønnene hans, Kalv og Finn, var hos kong Olav den gangen, og kongen satte dem svært høyt.»

Det var kongens oppgave å skape fred i riket. Det kunne gjøres gjennom straffeekspedisjoner mot vikinger og ransmenn. Men fremfor alt gjaldt det å unngå at vikinger og ransmenn fant beskyttelse lokalt. Olav måtte se til at det fantes lokale organer som kunne verne retten, men han måtte også sørge for at de lokale kreftene ikke selv opptrådte som røvere. Med andre ord, han måtte få stormennene til å tre i sin tjeneste. Her er det kyst-Norge som kommer sterkest inn i bildet.

²⁷² Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 60. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 107. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 344. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 794. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

²⁷³ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 43. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 477. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 77.

I det siste halve århundret hadde stormennene på Vestlandet rådd seg mer eller mindre som de ville. De førte stort hus, hadde mange tjenere, ikke få mann som kunne føre våpen. En må regne med at de hadde vidt utstrakte eiendommer, og at mange bønder sto i mer eller mindre utpreget avhengighetsforhold til dem - enten som leilendinger, eller med et mer uklart pliktforhold. Ikke i noe fall var det særlig tilrådelig å legge seg ut med den lokale høvdingen. Å være hans venn innebar effektiv beskyttelse; unndro man seg hans proteksjon, kunne mangt og meget skje.

Dette måtte da bli kongemaktens første mål: Å gjøre disse høvdingene til kongens menn, å la dem beholde sin makt noenlunde ubeskåret, men la dem utøve den på kongens vegne. Det er nettopp på Olav Haraldssons tid vi møter en ny kategori stormenn i sagaene - nemlig lendmennene. Snorre bruker uttrykket bare ved et par spredte anledninger før Olavs tid, men fra og med Olavs saga er det stadig i bruk. Muligens var det Olav som skapte denne institusjonen. Ordet antas å betegne menn som kongen gir land, jord, å disponere. Kongeætten satt med store jordeiendommer rundt om i landet, tatt i arv fra slagne småkonger eller konfiskert fra oppsetsige høvdinge. Denne jorda kunne de la høvdingene få del i. Den høvding som tok imot kongsjord, ble kongens håndgangne mann, svor ham troskap.

Men kongemakten baserte seg ikke utelukkende på lendmennene. På kongsgårdene satt kongens årmenn, gårdsforvaltere, og heller ikke de var uten maktmidler. De rådde over en liten mannskapsstyrke, og hadde i oppdrag å kreve inn slike avgifter og bøter som ikke lendmennene disponerte, og likeså å se til at lov og rett ble fulgt - ikke bare av småkårsfolk, men også av stormennene. Det var ofte folk av lav ætt - trellbårne, heter det sågar undertiden - som hadde kongen å takke for alt, og som hadde all interesse av å tjene ham trofast; kongsombudet var det eneste årmannen hadde å støtte seg på. For den høvdingbårne lendmannen, som i alle tilfelle var født til rang og makt både i bygda og videre utover, følte derimot verdigheten som kongsmann ikke alltid like lokkende, den kunne like gjerne føles som en tvang. Et motsetningsforhold mellom de to slags kongsmenn tegnet seg ofte. Lendmannen kon lett til å se skjævt til årmannen. Han sto som en konkurrent til hans eget maktområde, og dertil var han en inntrenger og en oppkomling.

Olav Haraldsson mislyktes i å knytte de bestemmende ættene til seg, og derfor greide han heller ikke å holde Norge. Noen lendmenn - mest slike som han selv hadde ført til makt og ære - ble ham trofaste like til det siste. Mest kjent blandt dem er sønnene til Arne Arnmodsson fra Giske. Men mellom Olav og høvdingene på Vestlandet, i Trøndelag og i Hålogaland ble gapet for bredt. Og det er den tiltagende konflikten mellom dem og kongen som danner renningen i Snorres store saga om Olav.²⁷⁴

(Barn XII:2249, Far XIV:8993)

Gift med neste ane.

Barn:

Torberg Arnesson på Giske. Født omkring 990. Død omkring 1050. (Se XII:2249).

XIII:4498 mf ff mm ff mf ff m

Tora Torsteinsdatter. Levde 980.

Tora var datter til Torstein Galge.²⁷⁵

(Barn XII:2249, Far XIV:8995)

Gift med forrige ane.

XIII:4499 mf ff mm ff mf fm f

Erling Skjalgsson på Sola. Høvding og Lendmann. Født omkring 975. Død 21.12.1028.

Erling var en mektig herse over landet fra Sognefjord til Lindesnes og var den gjeveste av alle lendumenn i Norge. Han førte et stort hus med mange menn i sin tjeneste, såvel hjemme som i hærferd.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 54:

«På Hordaland var det mange gjeve stormenn, som var kommet av Horda-Kåres ætt. Han hadde hatt fire sønner; den ene var Torleiv Spake, den andre Ogmund, far til Torolv Skjalg som var far til Erling på Sola; den tredje var Tord, far til Klypp herse, som drepte Sigurd Sleva Gunnhildsson; den fjerde var Olmod, far til Askjel, far til Aslak Fitjaskalle. Det var den største og gjeveste ætten på Hordaland.

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 22:

«Det har alltid vært sagt at Erling var den gjeveste av alle de lendmennene som har vært i Norge. Dette er barna til Erling og Astrid: Aslak, Skjalg, Sigurd, Lodin, Tore og Ragnhild som var gift med Torberg Arnesson.»

Han var med kong Olav Trygvesson på toget til Vendland.

²⁷⁴ Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 110. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 247-248. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 695. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17.

²⁷⁵ Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 110. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 700. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17.

I begynnelsen kjempet han mot Olav Haraldsson, men etter slaget ved Nesjar kom det til forsoning, hvorved Erling måtte gi avkall på endel av sine len. Det ble senere brudd mellom ham og kongen. Erling reiste da til kong Knud i England. Da han kom hjem, prøvde han å overraske kongen da denne skulle fare fra Viken til Trondheim. Men Erling var uheldig og ble selv overrasket. I en trefning ved Tungeøyene ble Erling overvunnet og måtte overgi seg. Kongen hånte ham, og han ble drept av sin frende og fiende Aslak Fitjaskalle. Dette ble senere skjebnesvangert for kongen.²⁷⁶

(Barn XII:2250, Far XIV:8997)

Gift omkring 996 med neste ane.

Barn:

Ragnhild Erlingsdatter. Levde 1012. (Se XII:2250).

XIII:4500 mf ff mm ff mf fm m

Astrid Tryggvesdatter. Født før 963.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

(Om at bøndene skulle ta ved kristendommen i Rogaland.)

«56. Kong Olav dro til Gulating med hæren, for bøndene hadde sendt bud til ham at de ville svare på saken der. Da begge parter var kommet til tinget, ville kongen først ha en samtale med høvdingene i landet. Da alle var kommet til stede, kom kongen fram med ærendet sitt; han ba dem ta imot dåpen, slik som han hadde bydd dem. Da sa Olmod Gamle: «Vi frender har talt om denne saken med hverandre, og alle vi kommer til å holde sammen om ett råd. Hvis det er så, konge, at du tenker å tvinge oss frender til slikt som å bryte med lovene våre, og om du vil bryte oss under deg med noen slags tvang, da kommer vi til å stå imot deg av all vår makt, og så får den seire som skjebnen vil. Men om du, konge, ville gjøre oss så vel og gi oss frender noe til gjengjeld, som kunne være til nytte for oss, da vil vi gå over til deg alle sammen, og love deg vår tjeneste fullt og helt.» Kongen sa: «Hva vil dere kreve av meg for at vi skal bli best forlikt?» Da sa Olmod: «Det var for det første om du ville gifte Astrid, søster din, med Erling Skjalgsson, vår frende. Ham regner vi nå for å være den av alle unge menn i Norge en kan vente seg mest av.» Kong Olav sa han syntes dette var rimelig, og at det visst var et godt gifte; han sa at Erling var av god ætt og så ut til å være en gild kar; men han sa også at Astrid selv måtte svare på dette. Kongen talte om dette med søsteren. «Nå er det ikke stor nytte jeg har av at jeg er en konges datter og konges søster,» sa hun, «når du vil gifte meg bort med en mann som ikke engang har høvdingnavn. Jeg vil heller vente noen år på et bedre gifte.» Og så sluttet samtalen for den gang.»

«57. Kong Olav lot ta en hauk som Astrid eide, og lot alle fjærene plukke av den, og så sendte han den til henne. Da sa Astrid: «Nå er bror min vill.» Så reiste hun seg og gikk til kongen, han bød henne velkommen. Astrid talte nå, hun sa hun ville kongen skulle rå og gifte henne med hvem han ville. «Jeg har tenkt,» sa kongen, «jeg skulle få makt til å gjøre den mann jeg ville til høvding her i landet.» Så lot kongen Olmod og Erling og alle de frendene kalle til seg til en samtale. Der ble talt om frieriet, og det endte med at Astrid ble festet til Erling.

Nå lot kongen sette ting, og bød bøndene å la seg kristne, da var Olmod og Erling de første til å tale kongens sak i dette, og alle frendene deres gikk med dem. Ingen trøstet seg nå til å tale imot, og så ble hele denne tingalmuen døpt og kristnet.»

«58. Erling Skjalgsson holdt bryllup om sommeren, og dit kom det en svær mengde mennesker. Kong Olav var der også. Da tilbød kongen å gi Erling jarlsnavn. Erling svarte slik: «Herser har frendene mine vært, og jeg vil ikke ha høyere navn enn de. Men jeg vil gjerne få ta imot det av Dem, konge, at De lar meg bli den største i landet med det navnet.» Det lovt kongen ham. Og da de skiltes, ga kong Olav land til Erling, mågen sin, nord fra Sognsjø og øst til Lindesnes, på samme vilkår som Harald Hårfagre hadde gitt sønnene sine, og som før er skrevet.»

Høvdingverdigheten på Vestlandet var vel etablert, herse kaltes en høvding ofte her.²⁷⁷

(Barn XII:2250, Far XIV:8999, Mor XIV:9000)

Gift omkring 996 med forrige ane.

XIII:4511 mf ff mm ff mm mm f

Håkon Ladejarl Sigurdsson. Konge. Født omkring 937. Død ...02.995.

Håkon Ladejarl «den Mektige» var konge av Norge 974 - 994.

²⁷⁶ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 54-58. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 22. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 341. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 703. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 93.

²⁷⁷ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 56-68. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 72. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 341. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 707. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 93.

Eirikssønnene hadde greid å brenne inne sin værste motstander, Sigurd jarl på Lade, i 962. Men dermed vant de ikke nettopp trøndernes hjerter, og Sigurds sønn, Håkon, var mann for å ta opp kampen. Gjennom en årrekke greide han å holde Eirikssønnene stangen, riktignok slik at han fra tid til annen måtte flykte utenlands. Han kom imidlertid alltid igjen, og bare tidvis lyktes det for brødrene å sette seg fast i Trondheimen. Sannsynligvis var det i en slik periode, da Håkon var drevet på defensiven, at Harald Gråfell greide å sikre seg herredømmet over Viken og ta livet av de to småkongene som regjerte der. Harald Blåtann hadde opprinnelig støttet Eirikssønnene, men nå begynte de å bli for sterke til at han riktig likte det. Han begynte å låne øre til Håkon, som foreslo å lokke Harald til Danmark og felle ham i et bakhold. Det ble også gjort. Harald Gråfell falt for overmakten på Hals ved Limfjorden ca. 965, og de gjenlevende brødrene hans evnet ikke å holde seg i Norge, de måtte rømme av landet. Håkon kunne dra hjem til Norge i triumf. Han fikk hele det nordenfjeldske i len av Harald Blåtann, men i realiteten var det han som nå ble kyst-Norges hersker.

Meget snart nektet han å anerkjenne Blåtann som Norges overherre. Vi vet at Harald Blåtann gjorde et innfall i Tyskland da nyheten kom om at keiser Otto den store var død. Men den nye keiseren rustet seg til en straffeekspedisjon, og Håkon jarl kom Harald til hjelp for å forsvare Danevirke, vollen tvers over Sønderjylland. Dette var omkring 973-74, og kan ikke ha vært lenge etter drapet på Gråfell'en. De nordiske høvdingene led nederlag, og det kan ha vært nettopp dette nederlaget som fikk jarlen til å se sin sjanse og si seg fri fra Haralds overherredømme. Han betalte aldri senere noen skatt eller ytet Harald noen form for hjelp.

I sitt store hyllingskvad, Vellekla, feiret Einar Skålaglamm Håkon jarl som den store fornyer av fedrenes religion. Eirikssønnene hadde ødet helligdommene, men Håkon «gjorde snart alle Tors og gudenes herjede hovs-land til sanne helligdommer for folket». Og nå «vender de nådige guder seg til blotene, nå er jorden fruktbar som før; den gavmilde mann lar krigerne igjen glade befolke godenes hellige steder». Det er som om skalden, og andre med ham, har opplevd noe som både har skremt og rystet dem. Ikke bare har hovene blitt vanhelliget, men folk har vendt seg fra dem, de er blitt likegyldige med de gamle guder. Det var en tid da det ikke var selvsagt at krigerne flokket seg i helligdommene. Eirikssønnenes helligdomsran var ikke hvilke som helst overgrep; de truet selve den religiøse orden. Men nå kan en endelig puste ut, jarlen har brakt alt i den rette skikk. En får tydelig inntrykk av at Håkons religionsfornyelse har vært en bevisst reaksjon, og har vært følt slik. Det var en tid da mange fant gode grunner til å bli likegyldige med den gamle religion, var det mon ikke også allerede noen som fant veien til den nye?

Håkon ble myrdet i februar 995 av sin trell, Kark.

Fra Snorre Sturlasson: Håkon den godes saga:

«11. Da Håkon (den gode) var konge i Norge, var det god fred for bønder og kjøpmenn, ingen mann skadde en annen hverken på liv eller eiendom; det var gode år både på sjø og på land. Kong Håkon var en usedvanlig blid mann, veltalende og omgjengelig, han var svært klok og tok seg mye av lovgivningen. Han satte Gulatingsloven i samråd med Torleiv Spake, og han satte Frostatingsloven i samråd med Sigurd jarl og andre av de klokeste blandt trønderne. Heidsævesloven hadde alt Halvdan Svarte satt, som før skrevet.

Kong Håkon var i julegjestebud i Trondheimen, Sigurd jarl hadde stelt det til for ham på Lade. Første julenatten fødte konen til jarlen, Bergljot, en gutt. Dagen etter øste kong Håkon vann over gutten og ga ham navnet sitt; og den gutten vokste opp og ble siden en gjev og mektig mann. Sigurd jarl var kong Håkons kjæreste venn.»²⁷⁸

(Barn XII:2256, Far XIV:9021, Mor XIV:9022)

Utenfor ekteskap

Barn:

Eirik Ladejarl Håkonsson. Født omkring 964. Død omkring 1024. (Se XIV:10773).

Gift med neste ane.

Barn:

Bergljot Håkonsdatter. Født før 990. Levde 1050. (Se XII:2256).

XIII:4512 mf ff mm ff mm mm m

Tora Skagesdatter. Levde omkring 960.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«19. Håkon jarl giftet seg med en kvinne som het Tora, datter til Skage Skoftesson, en mektig mann. Tora var en usedvanlig vakker kvinne. Sønnene deres het Svein og Heming, datteren het Bergljot, hun ble siden gift med Einar Tambarskjelve. Håkon jarl var svært glad i kvinner, og han hadde mange barn. En datter het Ragnhild, han giftet henne bort til Skofte Skagesson, bror til Tora. Jarlen var så glad i Tora at han holdt mye mer av Toras frender enn av noen andre; mågen Skofte var enda den han satte høyest av alle frendene hennes. Jarlen ha ham store veitsler på

²⁷⁸ Snorre Sturlasson: Håkon den godes saga, avsnitt 11. Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 207-208, 211-212. Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), 244-248, 256-261, 266-267, 285, 301, 331. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 340. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 525. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17, 50.

Møre. Hver gang de var ute i leidang, måtte Skofte legge sitt skip nærmest jarlens; det gikk ikke for noen annen å prøve å legge skipet sitt mellom deres.»²⁷⁹

(Barn XII:2256, Far XIV:9023)

Gift med forrige ane.

XIII:4530 mf ff mm fm mf ff m

Rannveig Tordsdatter d.e. på Aurland. Levde omkring 980.

Rannveig levde antagelig omkring 980.²⁸⁰

(Barn XII:2265, Far XIV:9059)

Gift

Barn:

Helge på Aurland. Levde omkring 1010. (Se XII:2265).

Tord på Aurland.²⁸¹ Levde omkring 1010. (Se XII:2271).

XIII:4537 mf ff mm fm mm ff f

Torgils Sprakalegg. Født omkring 980. Død mellom 1000 og 1005.

Torgils angelsaksiske navn var Sprakling.

Harald Blåtann hadde antagelig bestemt at Torgils skulle bli hans ettermann. Han må derfor ha hatt fordring på Danmark foruten på Sveriges krone. Han var altså medbeiler til Olav Sigurdsson.

Mogens Bugge fører i «Våre forfedre» Torgils som sønn til Björn «Styrbjörn» Olavsson og sønnesønn til Olav, bror til Erik Segersäll av Sverige.²⁸²

(Barn XII:2269)

Gift

Barn:

Ulv jarl Torgilsson. Født omkring 998. Død 1027 i Roskilde. (Se XII:2269).

Gyda Torgilsdatter. Død etter 1067. (Se XIII:5398).

XIII:4539 mf ff mm fm mm fm f

Svend I Haraldsson Tjugeskjegg av Danmark. Konge. Født omkring 960. Død 03.02.1014 i Gainsborough.

Konge av Danmark ca. 985 - 1014.

Konge av England 1013 - 1014.

Svend var leder av en sterk opposisjon mot sin far, kong Harald, mot slutten av dennes levetid. Så vidt man kan se, var denne opposisjon grunnet på at Danmark, ved innførelsen av kristendommen under kong Harald, hadde kommet så sterkt under innflytelse av erkebispet i Bremen. Den ønsket også å gjenoppta vikingtokter til England i stor stil. Omkring 986 kom spenningen til utbrudd. Kong Harald ble jaget fra Danmark og døde i Jumne (Jomsborg i Vengland), hvoretter Svend ble konge.

Ifølge noen primærkilder, bl.a. Snorre, var Svend også gift med Sigrid Storråde (960 - 1020), datter til Skoglar-Toste. Sigrid skulle være enke etter Erik VII Segersäll av Sverige og mor til Estrid. Andre primærkilder oppgir at denne enken var en polsk prinsesse. Gunhild av Polen er også nevnt lenge etter det angivelige giftemålet med Sigrid. Flere forskere er derfor av den mening at Sigrid er en oppdiktet person, og at Gunhild var Svends eneste kone.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«34. Svein, sønn til kong Harald, han som siden ble kalt Tjugeskjegg, krevde rike av far sin kong Harald; men det gikk da som før, at kong Harald ville ikke dele Danevelde i to, og ville ikke gi ham noe rike. Da fikk Svein seg hærskip, og sa at han ville i viking. Men da hele flåten hans var kommet sammen, og dessuten Palna-Toke av jomsvikingene hadde kommet for å hjelpe ham, så seilte Svein til Sjælland og inn i Isefjorden. Der lå kong Harald,

²⁷⁹ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 19. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 581. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 50.

²⁸⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 888. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 22.

²⁸¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 893. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 22, 45.

²⁸² Dansk Biografisk Leksikon, Bind 24 (1943), side 455. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 134. Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga, avsnitt 22. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 505. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45, 89.

far hans, med skipene sine, han skulle ut i leidang. Svein la til strid med ham, det ble et stort slag; folk gikk over til kong Harald, så Svein kom til å kjempe mot overmakt, og så flyktet han. Kong Harald fikk sår der, og døde av dem. Deretter ble Svein tatt til konge i Danmark.

Dengang var Sigvalde jarl over Jomsborg i Vendland, han var sønn av kong Strut-Harald, som hadde rådd for Skåne før. Heming og Torkjel Høye var brødre til Sigvalde. Bue Digre fra Bornholm var også en av høvdingene for jomsvikingene, og bror hans som het Sigurd; Vagn var også med der, sønn til Åke og Torgunna, søstersønn til Bue. Sigvalde jarl hadde engang tatt kong Svein til fange og tatt ham med til Jomsborg i Vendland og tvunget ham til å slutte fred med Burislav, venderkongen, og til å la Sigvalde sette vilkårene for freden. Sigvalde var gift med Astrid, datter til kong Burislav. Og hvis kong Svein ikke gikk med på dette, sa Sigvalde, ville han overgi ham til venderne. Kongen visste at da ville de pine ham til døde, og derfor ga han samtykke til at Sigvalde skulle sette vilkårene for forliket. Jarlen dømte at Svein skulle gifte seg med Gunnhild, datter til kong Burislav, og Burislav skulle få Tyra, datter til Harald og søster til kong Svein; begge skulle få ha hver sitt rike, og det skulle være fred mellom landene. Så dro kong Svein hjem til Danmark med Gunnhild, sin kone. Sønnene deres var Harald og Knut den mektige. Den tid truet danene stadig med å dra med hær mot Håkon jarl i Norge.»

«91. Svein Tjugeskjegg, danekonge, var gift med Gunnhild, datter til Burislav venderkonge. Men ved den tid det er fortalt om her foran, hendte det at Gunnhild ble syk og døde. Og litt senere ble kong Svein gift med Sigrid Storråde, datter til Skoglar-Toste og mor til sveakongen Olav Svenske. Med mågskapen kom det stort vennskap mellom kongene og mellom dem og Eirik Håkonsson jarl.»

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga:

«130. Knut den mektige, som noen kaller Knut den gamle, var konge både over England og over Danevelde på den tiden. Knut den mektige var sønn til Svein Tjugeskjegg Haraldsson. Hans ætt hadde rådd over Danmark i lange tider. Harald (Blåtann) Gormsson, farfar til Knut, hadde tatt Norge etter Harald Gunnhildssons fall og hadde tatt skatter derfra og satt Håkon jarl den mektige til å styre landet. Svein danekonge, sønn til Harald, hadde også rådd over Norge og hadde satt Eirik Håkonsson jarl til å styre landet. ...»

Ethelred II «den Rådville» var konge av England fra 978 til 1016. På hans tid ble England hjemsoekt av den senere norske kongen Olav Tryggvasson og andre vikinger, og Ethelred måtte flere ganger ut med svære pengesummer til dem. Angrepene ble fortsatt av Olavs våpenbror, Svein Tjugeskjegg, og engelskmennene måtte på ny finne seg i å kjøpe seg fri for vikingenes herjinger. Pengene som skulle til, ble innkrevet som skatt, den såkalte «danegeld».

Men i 1002 gikk den uberegnelige Ethelred til det grusomme og troløse skritt å la alle dansker i den angelsaksiske delen av England drepe. Grunnen var et rykte om at danskene pønset på å rydde ham selv og hele hans ætt av veien. Da tok Svend en forferdelig hevn ved år etter år å sette i gang plyndringstog som ble fulgt av nye utpressinger. Sammen med ham kom også den senere norske kongen Olav Haraldsson, som etter sin død fikk navnet Olav «den Hellige». Til slutt måtte Ethelred flykte ut av landet, og Svend lot seg utrope til konge av England.²⁸³

(Barn XII:2270, Far XIV:9077, Mor XIV:9078)

Utenfor ekteskap

Barn:

Gunhild Svendsdatter. Levde 1000. (Se XIV:10776).

Gift 1. gang ca. 995 med **Gunhild Mieczyslavs datter av Polen.** Dronning. Død etter 1013.

De sikre informasjonen vi har om Gunhild er ytterst få, hennes slaviske navn er ikke kjent. Adam av Bremen setter hennes ekteskap med Erik Segersäll i forbindelse med et forenet svensk-slavisk angrep på Danmark, men den historiske bakgrunn for dette kan ikke kontrolleres. Ifølge Adam fødte hun Erik sønnen Olof Skötkonung. Etter Eriks død giftet hun seg med Svend Tjugeskjegg, muligens da denne ca. år 1000 inngikk forbund med kong Olav. Hun ble senere bortvist av Svend, og levde i mange år i Vendland, inntil hennes sønner etter Svends død hentet henne hjem til Danmark. De islandske sagaforfatterne har knyttet forskjellige ikke historisk korrekte trekk til hennes navn, og dette har senere i tradisjonen blitt fortrent av den svenske dronning Sigrid Storråde.

Gunhild var søster til Boleslav I av Polen (992 - 1025) og ikke hans datter som Snorre Sturlasson beretter.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvassons saga:

«22. Mens Olav lå ved Bornholm, fikk han kvast vær og stormsjø, så han kunne ikke holde seg der; så seilte de derfra og sør under Vendland (Pommern), og der fikk de god havn. Der gikk alt fredelig for seg, og de ble der en stund. Kongen i Vendland het Burislav, døtrene hans var Geira, Gunhild og Astrid. ...»²⁸⁴

²⁸³ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 365-366. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 23 (1942), side 193-194. Snorre Sturlasson: Olav Trygvassons saga, avsnitt 34-35, 53, 90-92, 98-101, 105, 113. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 12, 72, 130, 134. Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga, avsnitt 22. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 518. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45, 50.

²⁸⁴ Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 244, 265-267. Snorre Sturlasson: Olav Trygvassons saga, avsnitt 22, 34, 91. Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 170 og 518. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45, 73, 80.

Barn:

Knud I Svendsson den Mektige av Danmark. Konge. Født omkring 1000. Død 12.11.1035 i Shaftesbury.

Konge av Danmark 1018 - 1035.

Konge av England 1014 - 1035.

Konge av Norge 1028 - 1030.

Knud deltok tross sine unge år i sin fars, kong Svend, hærtog til England i 1013, og da Svend døde 03.02.1014, overtok Knud ledelsen av hæren og fortsatte kampen mot den fordrevne kong Æthelred, som nå hadde kommet tilbake, og dennes sønn Edmund Jernside. I begynnelsen måtte Knud rømme landet. Han dro til Danmark, hvor han krevde halv arv i riket av sin yngre bror Harald, som hadde blitt hyldet der. Harald avslo hans krav, men et uvennskap mellom brødrene oppsto ikke av denne grunn. I fellesskap foretok de et tokt til den slaviske kyst, hvorfra de hjemførte deres forviste mor, dronning Gunhild. Straks etter seilte Knud til England. Han hadde nå øket sin hær mens han var i Danmark, den norske jarl Erik Haakonsson hadde gått inn i hans tjeneste, den svenske kongen Olav Skötkonung hadde ydet flåtehjelp. Thorkil den høye, som hadde brutt med kong Æthelred, hadde sluttet seg til ham med ni skib. I den følgende tid fant en lang rekke slag sted. Hans motstander, Æthelreds sønn Edmund Jernside, ble etter farens død 23.04.1016 kåret til konge, men han døde 30.11.1016.

Knud ble engelsk konge i 1017. Han underla seg hele England og styrte både dette landet og Danmark med stor kraft. Han erobret også Norge og en del av venedernes land, slik at hans rike sies å ha vært det største noen nordisk konge har hersket over. Det var vikingenes største triumf.

Knud har reist seg et vakkert minnesmerke i de lovene han ga. En streng nordisk ånd har her seiret over den slapphet som hadde tatt overhånd i angelsaksisk strafferett og fullstendig hadde undergravet aktelsen for lov og rett i landet. Men Knuds berømte lovverk er ikke desto mindre gjennomsyret av humane prinsipper og utmerket seg blant annet ved at det gjør de forskjellige samfunnsklassene mer like for loven.

Knuds regjering var en fredelig og lykkelig tid for folket. Men den varte bare så alt for kort. Allerede i 1035 ble han revet bort, bare 40 år gammel, og da gikk det snart på samme måte med hans løst sammenføyde rike som med Aleksander «den Store»'s. Knuds sønner maktet ikke å forvalte arven etter sin store far og døde dessuten begge to ganske unge. Det skandinavisk-engelske samveldet falt fra hverandre, og i 1042 besteg Ethelreds sønn, Edvard, Englands trone.

Fra Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga:

«5. Kong Magnus fór om høsten helt øst til landsenden, og ble tatt til konge over hele landet, og hele landsfolket var glad over at Magnus var blitt konge. Samme høst døde kong Knut den mektige i England 13. november. Han ble jordet i Vinchester. Da hadde han vært konge over Danmark i 27 år, og over både Danmark og England i 24 år, og dertil over Norge i 7 år. Da ble Knuts sønn Harald tatt til konge i England. Samme vinter døde Svein Alfivasson i Danmark. ...»²⁸⁵

Antagelig gift ca. 1000 med neste ane.

Barn:

Gyda Svendsdatter. Levde 1000. (Se XIV:10774).

Estrid Svendsdatter. Levde 1020. (Se XII:2270).

XIII:4540 mf ff mm fm mm fm m

Sigrid Toftesdatter Storråde. Dronning. Levde omkring 1000.

Sigrid kjennes kun fra den sene sagalitteratur, og det er meget vanskelig å avgjøre om det i fortellingene om henne finnes trekk av historisk verdi. Sannsynligvis levde det omkring år 1000 en svensk høvdingdatter, Sigrid, hvis far Skogul-Toste var en stormann, rik på gods. I den norrøne tradisjon minnes hun som «Storråde», den som legger vidstrakte planer. I den svenske overlevering kalles hun «den rike», idet det henvises til hennes utstrakte eiendommer, det såkalte «Sigridlev», som var en del av den danske kongeætts arvegods i Sverige. Disse få og lite informative trekk er alt som kan henføres til en historisk Sigrid Storråde. Beretningene om hvordan hun brendte inne sine friere, den norske konge Harald Grenske og den russiske Vsevolod, synes ikke å hvile på noen pålitelig tradisjon. Den dramatiske fortelling om Olav Trygvessons frieri til henne, og den voldsomme strid det medførte, er ren og skjær sagadiktning.

Hun har heller ikke, som sagaene beretter, først vært gift med kong Erik Segersäll og deretter med Svend Tjugeskjegg. Her har sagaskriverne byttet ut disse kongers virkelige «felles» dronning, den polske hertugdatteren Gunhild, med Sigrid. Dette utelukker imidlertid ikke at Svend før eller etter dette giftet kan ha ektet Skogul-Tostes

²⁸⁵ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 366-367. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 12 (1937), side 566-570. Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 34. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, mange avsnitt. Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga, avsnitt 5, 8, 17-22, 31, 37. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45.

datter.

I den middelalderlige sagnutvikling er Sigurddiktningens praktfulle skildring av Brynhild Budlesdatter (Die Nibelungensaga) trekk for trekk blitt overført til Sigrid. Brynhilds og Sigrids karakterer og omgivelser blir så godt som identiske i sagaene. Derved har detaljer som kan tenkes å ha tilhørt en historisk Sigrid Storråde gått tapt.

Fra Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga:

«6. ... Det var en mann i Svitjod som het Toste, han var en av de mektigste og beste menn der i landet av dem som ikke hadde høvdingnavn. Han var stor hærmann og var på hærferd i lange tider, de kalte ham Skoglar-Toste (etter valkurjen Skogul). Harald Grenske slo seg i lag med ham og ble med Toste på vikingferd om sommeren. Alle syntes godt om Harald. Vinteren etter var Harald hos Toste. Datter til Toste het Sigrid, hun var ung og vakker og ikke lite stor på det. Siden ble hun gift med Eirik Sveakonge, den seiersæle; sønn deres var Olav Svenske, som ble konge i Svitjod siden. Eirik døde sottedøden i Uppsala ti år etter at Styrbjørn var falt.»

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«60. Dronning Sigrid i Svitjod, hun som ble kalt Storråde, holdt seg på gårdene sine. Den vinteren gikk det bud mellom kong Olav (Trygvesson) og dronning Sigrid. Kong Olav fridde til dronning Sigrid, og hun svarte vennlig på det, saken ble avtalt, og alt gikk greit. Så sendte Olav den store gullringen til dronning Sigrid, den han hadde tatt av døren på hovet på Lade, og den skulle være et rent praktstykke. De skulle møtes våren etter ved landegrensen ved Elv for å tale nærmere om dette giftermålet. Denne ringen som kong Olav hadde sendt til dronning Sigrid, ble rost svært av alle mennesker. Det var to smeder der hos dronningen, to brødre; de tok ringen og løftet på den og veide den med hendene og hvisket noe til hverandre. Da lot dronningen dem kalle til seg og spør hva de hadde å utsette på ringen. De ville ikke ut med det, men hun sa de måtte for all del la henne få vite det om de hadde merket noe. De sa ringen var falsk. Da lot hun dem bryte sund ringen, og så fant de kobber inni. Nå ble dronningen sint; hun sa det kunne hende Olav svek henne i mer enn dette. ...»

«61. Tidlig på våren dro kong Olav øst til Kongehelle for å møte dronning Sigrid. Da de møttes, talte de om den saken som hadde vært på tale før om vinteren, at de skulle gifte seg med hverandre, og dette så ut til å skulle gå helt greit. Da sa kong Olav at Sigrid måtte ta dåpen og den rette tro. Hun svarte slik: «Jeg vil ikke gå fra den tro jeg har før, og som frendene mine har hatt før meg. Men jeg skal heller ikke si noe på det om du tror på den gud du har lyst på.» Da ble kong Olav fælt harm og svarte nokså brått: «Tror du jeg vil ha deg slik, hedensk som en hund!» og slo henne i ansiktet med hansken, som han holdt i hånden. Så sto han opp og hun også. Da sa Sigrid: «Dette kunne vel bli din bane!» Så skiltes de. Kongen dro nord i Viken og dronningen øst i Sveavelde.»

«98. Kong Svein Tjugeskjegg var nå gift med Sigrid Storråde, som før skrevet. Sigrid var kong Olav Trygvessons verste uvenn, grunnen var at kong Olav hadde brutt avtale med henne og slått henne i ansiktet, som før er skrevet. Hun drev og egget opp kong Svein til å føre krig mot kong Olav Trygvesson; hun sa han hadde grunn nok til strid med kong Olav, for han hadde ligget med Tyre, søster hans, «uten å spørre deg om lov, og slikt ville ikke forfedrene dine ha funnet seg i.» Slik snakk førte Sigrid støtt i munnen, og til slutt fikk hun det så langt ved overtalelsene sine, at kong Svein ble helt oppsatt på dette. ...»²⁸⁶

(Barn XII:2270, Far XIV:9079)

Antagelig gift ca. 1000 med forrige ane.

XIII:4542 mf ff mm fm mm mf m

Rannveig Tordsdatter d.e. på Aurland. Levde omkring 980. Gjentakelse, se side 138.

XIII:5387 mf mf mf ff fm fm f

Håkon Ladejarl Eriksson. Jarl. Født omkring 998. Død 1030.

Stattholder i Norge 1028 - 1030.

Håkon ble innsatt til å styre farens del av Norge da denne i 1015 dro til England for å hjelpe Knud den Mektige. Han ble kort tid senere overrasket av Olav den Hellige, men fikk beholde livet og tillatelse til å dra til England. Han ble i 1028 igjen innsatt som jarl

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga:

«130. Knut den mektige, som noen kaller Knut den gamle, var konge både over England og over Danevelde på den tiden. Knut den mektige var sønn til Svein Tjugeskjegg Haraldsson. Hans ætt hadde rådd over Danmark i lange tider. Harald Gormsson, farfar til Knut, hadde tatt Norge etter Harald Gunnhildssons fall og hadde tatt skatter derfra og satt Håkon jarl den mektige til å styre landet. Svein danekonge, sønn til Harald, hadde også rådd over Norge og hadde satt Eirik Håkonsson jarl til å styre landet. Han og broren Svein Håkonsson rådde deretter landet, inntil Eirik jarl dro vest til England da Knut den mektige, mågen hans, sendte bud etter ham; han satte sin sønn Håkon jarl etter seg til å styre i Norge, Håkon var søstersønn til Knut den mektige, Eiriks måg. Men da så Olav Digre kom til Norge, tok han

²⁸⁶ Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 244, 265. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 22 (1942), side 12. Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga, avsnitt 6. Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 43-44, 60-61, 91, 98. Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga, avsnitt 22. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 182. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45.

først Håkon jarl til fange og avsatte ham fra styret, slik som før er skrevet. Da reiste Håkon til sin morbror Knut, og hos ham hadde han vært hele tiden siden til vi er kommet så langt som hit i sagaen. ...»

Det ble forberedt, og muligens holdt, bryllup mellom Håkon og Gunhild, en søsterdatter til kong Knud. Gunhilds far var en vendisk konge. Men da han langt ut på høsten i en sendeferd for kong Knut reiste til Orknøyene, forliste han i Pentlandsfjorden og omkom. Hans brud (eller enke) ble senere gift med den danske høvding Harald, sønn til Torkel den høye.

Håkon skal ha etterlatt seg en datter, Bothild. Om Bodil, som var gift med «Galicieulv», heter det nettopp at hennes mor var Knud den Mektiges søsterdatter.

Håkon var den siste mann på mannslinjen i Ladejarlsætten, og ingen kunne lengre opprettholde ættens krav i full utstrekning.²⁸⁷

(Barn XII:2694, Far XIV:10773, Mor XIV:10774)

Gift med neste ane.

Barn:

Bodil Haakonsdatter. Levde 1062. (Se XII:2694).

XIII:5388 mf mf mf ff fm fm m

Gunhild ???. Død etter 1066.

Det heter at Gunhild etter drapet på Håkon Ladejarl i 1030 skal ha styrt hans len og av harme over drapet ha trådt i forbindelse med Sven Estridsson. Hun overdro Jomsborg til ham og hans tilhengere blandt venderne.

At han ble drept står i strid med at han skulle være forlist!

Etter Håkons død ble hun gift med jarlen Harald, Torkil Høyets sønn, og fikk med ham sønnene Torkil og Heming. Harald ble myrdet i 1042 på oppdrag av Magnus den Gode. Etter dette oppholdt Gunhild seg i England, men måtte flykte til Danmark med sine sønner, da Wilhelm Erobreren underkuet angelsakserne i 1066.²⁸⁸

(Barn XII:2694, Far XIV:10775, Mor XIV:10776)

Gift med forrige ane.

XIII:5389 mf mf mf ff fm mf f

Åke Tokesson(?).

Hans far skal ha vært Palna-Toke som ifølge Jomsvikingesagaen igjen var sønn til den mektige Palne Tokesson og Ingeborg, datter til Ottar Jarl i Gautland.²⁸⁹

(Barn XII:2695, Far XIV:10777)

Gift med neste ane.

Barn:

Vagn Åkesson. Levde fra 970 til 987. (Se XII:2695).

XIII:5390 mf mf mf ff fm mf m

Thorgunna Vesetesdatter.

Fra Snorre Sturlassons Olav Trygvessons saga etter at Svein Tjugeskjegg ble tatt til konge i Danmark:

«34. ... Dengang var Sigvalde jarl over Jomsborg i Vendland, han var sønn av kong Strut-Harald, som hadde rådd for Skåne før. Heming og Torkjel Høye var brødre til Sigvalde. Bue Digre fra Bornholm var også en av høvdingene for jomsvikingene, og bror hans som het Sigurd; Vagn var også med der, sønn til Åke og Torgunna, søstersønn til Bue.»

«35. Kong Svein gjorde et svært gjestebud, han ba til seg alle høvdingene som var i riket, for han ville drikke arveøl etter faren. Like i forveien var Strut-Harald i Skåne død, og Vesete på Bornhold, far til Bue Digre og Sigurd; ...»

Torgunna var altså søster til Bue Digre og datter til Vesete som hadde vært høvding på Bornholm.

Jomsvikingene kom fra Jomsborg som lå ved utløpet av Oder. På Harald Blåtands tid hadde danskene nære kontakter med venderne langs østersjøkysten og med det nyoppståtte polske riket. Polen var ved mitten av 900-tallet en ren

²⁸⁷ Norsk Biografisk Leksikon, Bind V (1931), side 157-158. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 3 (1934), side 362. Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 90. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, mange avsnitt. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 523. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 50.

²⁸⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 540. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 50.

²⁸⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 545.

innlandsstat, men underla seg omkring 960-980 de pommerske landskapene mellom Wisla og Oder. Også her utviklet det seg et fruktbart varebytte, og politiske allianser kom til stand. Kolonier av danske krigere og handelsmenn satte seg også fast på kysten, lik de gamle svenske koloniene lengre nord. I 1930-årene ble det gravd frem et byanlegg på Wollin ved Odermunningen, der funnene gjør det klart at byen var under nordisk herredømme på 900- og 1000-tallet. Arkeologene er ikke i tvil om at de har funnet den viktige handelskolonien Jumme, sagaens Jomsborg der de legendariske jomsvikingene skal ha hatt tilhold.²⁹⁰

(Barn XII:2695, Far XIV:10779)

Gift med forrige ane.

XIII:5391 mf mf mf ff fm mm f

Torkel Leira. Lendermann. Død 986.

Torkel var lendermann i Vigen. Han synes å ha vært beslektet med Skjalm Hvide.

Fra Snorre Sturlassons Olav Trygvessons saga:

«40. Håkon jarl og Eirik jarl, sønn hans, lå i Hallkjellsvik, der var hele hæren deres kommet sammen, de hadde halvannet hundre (= 180) skip, og de hadde fått greie på at jomsvikingene hadde lagt til på utsiden av Hod. Nå rodde jarlene nordover for å finne dem, og da de kom der det heter Hjørungavåg, møttes de.

Så ordnet begge hærene seg til strid. I midten av hæren var merket til Sigvalde jarl, mot det la Håkon jarl seg til kamp. Sigvalde jarl hadde 20 skip og Håkon 60. Tore Hjort fra Hålogaland og Styrkår fra Gimsan (i Gauldal) var høvdingen i hæren hos Håkon jarl. I den ene armen på fylkingen lå Bue Digre og Sigurd, bror hans, mot dem la Eirik Håkonsson jarl 60 skip, og hos ham var disse høvdingene: Gudbrand Hvite fra Opplandene og Torkjel Leira, en vikværing. I den andre armen på fylkingen la Vagn Åkesson seg fram med 20 skip, mot ham lå Svein Håkonsson sammen med Skjegge fra Opphaug på Ørlandet og Ragnvald fra Ærvik på Stad og 60 skip. ...»

Torkel ble drept av Vagn Åkesson etter slaget ved Hjørungavåg.²⁹¹

(Barn XII:2696)

Gift

Barn:

Ingeborg Torkelsdatter. Levde fra 970 til 987. (Se XII:2696).

XIII:5393 mf mf mf ff mf ff f

Yaroslav I Vladimirovich den Vise av Kijev. Storfyrste. Født omkring 988. Død 20.02.1054 i Vyshorod.

Fyrste av Novgorod ca. 1010 - 1019.

Storfyrste av Kijev [Kiev] 1019 - 1054.

Yaroslavs far ble av sin far, Vladimir I, utsett til å herske over Novgorod, men han ble storfyrste av Kijev etter å ha

²⁹⁰ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 34 - 35. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 204. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 546.

²⁹¹ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 40-42. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 549.

beseiret sin eldre bror, Sviatopolk, som hadde etterfulgt Vladimir I. Yaroslav ble enehersker over hele Russland fra 1036.

Fyrst Yaroslavs regjeringstid (1019-54) hører til de mest strålende og beste perioder i middelalderens Russland, og fyrsten fikk alt mens han levde, tilnavnet «den Vise». Tålmodig arbeidet han for rikets indre stabilisering og for å styrke dets stilling utad. I begynnelsen gikk han med på å overlate områdene øst for Dnepr til sin yngre bror, men etter at broren var død i 1034, fikk han områdene tilbake og innlemmet dem i sitt rike. I nord utvidet han Novgorods herredømme til den østlige delen av Estland, der byen Jurjev eller Tartu ble grunnlagt omkring 1030. I vest fortsatte striden om grenseområdene med Polen, som mistet størstedelen av Galizia, og i sør gikk Yaroslav til en avgjørende kamp mot petsjenegerne. Etter gjentatte forsøk lyktes det ham å tilintetgjøre denne nomadestammen så ettertrykkelig at den fra året 1035 er ute av Russlands historie. I 1043 foretok Yaroslav også Russlands siste krigstog mot Bysants, nærmest for å hevne mordene på russiske kjøpmenn i Konstantinopel. Angrepet ble slått tilbake, men foretaket ble avsluttet med en respektabel fred.

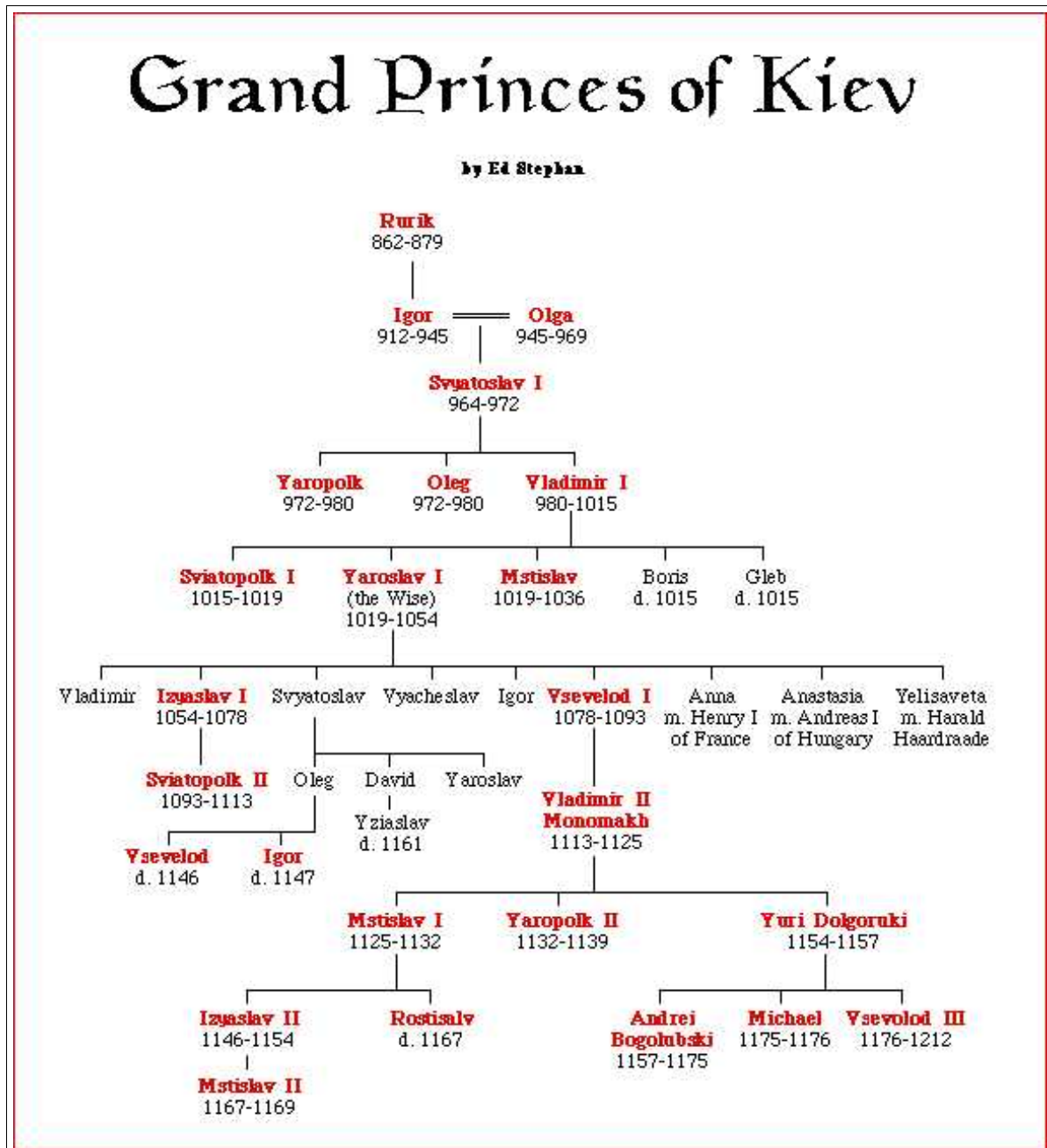
Mest gjennomgripende var likevel Yaroslavs virksomhet på den åndelige og materielle kulturs område. Han støttet særlig kirken, og styrket dermed dens stilling. I hans regjeringstid ble de første klostrene i Kijev grunnlagt. Det mest ansette av dem, Grotteklosteret, ble sentrum for krønikelitteraturen. Etter Konstantinopels forbilde lot Yaroslav bygge en Hagla Sofia-kirke i begge sine hovedsteder. Kirken i Kijev ble ferdig i 1037 og den i Novgorod i 1050. Begge hører til de vakreste byggverk i Europa fra tidlig middelalder, og begge er bevart inn i vår tid - katedralen i Kijev riktignok under en barokkhvelving.

Yaroslav støttet også misjonsarbeidet og den kristne undervisningen. Ifølge Nestorkrøniken ga han i 1037 ordre om å bygge kirker i alle byer og tettsteder og sende prester ut overalt for å lære opp folket. Kirkens forvaltning ble gjort mer effektiv, og to nye bispedømmer ble grunnlagt. Til innvielsen av Sofiakirken i Kijev innbød Yaroslav en mann som kom helt fra Konstantinopel, og som med tittelen metropolitt ble leder for den russiske kirke. Han ble etterfulgt av den russiske presten Hilarion, en lærd og dypt religiøs munk, utgiver av skrifter som ble studert i århundrer fremover. Bysants forsynte også landet med byggmestre og kunstnere - det sies at til og med kordirigenter skal ha kommet derfra. I tilknytning til katedralen i Kijev ble det oppført et bibliotek, og de greske håndskriftene der ble oversatt til slavisk. Om Yaroslav sier kronikøren at han sådde skriftens ord i de troendes hjerter.

Mest betydningsfullt fra et samfunnsmessig synspunkt var tilblivelsen av en skreven lov. Kirkens kanoniske rett ble overtatt direkte fra Bysants, «Kormtshaja kniga», men prinsippene for den verdslige rett ble utformet ved at varjagernes og slavernes tradisjoner ble knyttet sammen innen en bysantinsk ramme. Arbeidet krevde mange års innsats i den siste del av Yaroslavs regjeringstid, og verket ble komplett i århundrene som fulgte. Yaroslavs «Russkaja pravda» (Russisk rett) dannet likevel grunnlaget for juridiksjonen i middelalderens Russland.

«Russkaia pravda» gjorde slutt på blodhevn og andre rå rettsformer som skrev seg fra hedensk tid. I stedet overtok man straffebøtene fra den germanske tradisjon. Dette gjaldt også mord, og bestemmelsene var slik at boten var større for mord på en høytstående person enn på et menneske av lavere rang. En del av boten gikk til fyrsten og en del til den dreptes slektninger. Loven gir løfte om beskyttelse av liv og eiendom, men samtidig erkjenner den klassesamfunnets eksistens og rettferdiggjør til og med slaveriet, idet slaver blir regnet som eiendom. Handelens sentrale betydning innen næringslivet gjenspeiles i de merkantile bestemmelsenes mangfoldighet og detaljrikdom. Her finnes alt fra kredittvilkår til straff for uhederlige konkurser.

Yaroslavs ry spredte seg over Europa, der han fikk plass blant de fremste fyrster. Til hustru fikk han den svenske konge Olof Skötkonungs datter Ingegjerd. Hun ble senere erklært for helgen under navnet Anna. Sin søster giftet Yaroslav bort til den polske kongen Kasimir I, en av døtrene sine skjenket han Norges kong Harald III Hardråde, en annen datter ble gitt til Ungarns konge Andreas I, og den tredje, Anna, ble giftet bort til den franske kongen Henrik I. Til kone for sin sønn Vsevolod fikk han en datter av den bysantinske keiser. Russland ble anerkjent som en europeisk stormakt.

Storfyrster av Kijev.

Som i så mange andre land ble også i Russland den store herskeren etterfulgt av en rekke ubetydeligheter, og da et regime av denne arten bygger på fyrstens personlige evne til å styre, følger gjerne en nedgangstid etter en glansperiode. Slik gikk det også i Russland. Yaroslav fulgte den germanske rettstradisjonen, som var blandet opp med slaviske tradisjoner. Det var slekten i fellesskap som satt med makten, og som en følge av det ble landet delt mellom fyrstens sønner. Alle sønnene bevarte sin rett som tronfølgere hele sitt liv, også foran yngre generasjoner. Den eldste fikk hovedparten og hovedstaden, og det var han som ble storfyrste. De yngre var imidlertid så godt som selvstendige innen sine len, og de var om nødvendig villige til å slåss for sin arverett.

Yaroslavs Russland ble delt opp i seks fyrstedømmer, og forholdet mellom dem ble preget av stadige konflikter. Sønnene til Yaroslav og hans hustru Ingegjerd ble stamfedre til ulike grener av den russiske storfyrsteslekten. Deres eldste sønn Isaslav ble storfyrste og fikk Kijev og Novgorod, men på grunn av indre stridigheter som tæret på kreftene, lyktes det ham aldri å befeste sin makt. En av grenene dannet senere det første tsarhuset som døde ut i 1598. Deres døtre ble gift med kongene Harald Hardråde av Norge, Andreas I av Ungarn og Henrik I av Frankrike. Den sistnevnte ble stamfar for alle senere franske konger.

Et nytt nomadefolk polovetserne eller kumanene, trengte inn fra Asia og herjet i Sør-Russland. Handelslivet led under de urolige forholdene. I mer enn femti år var Russland preget av indre oppløsning, til landet begynte å reise seg igjen på 1100-tallet. Kijev tapte imidlertid sin posisjon som ledende by til andre sentra.

Den russiske samfunnsutviklingen i middelalderen ble bestemt av mange forskjellige faktorer, som dels skrev seg fra slaviske og finskættede stammers tradisjoner, dels fra varjagerne, og dels skyldtes påvirkningene fra Bysants. Den meget gamle skikken at de frie menn traff beslutninger om felles anliggender på tinget, ble beholdt i Novgorod også i fyrstedømmets tid. Viktige beslutninger, for eksempel spørsmål om krig og fred, ble truffet på torget i «vetsje»

(samlingen), som ble kalt sammen ved at man ringte med vetsje-klokken. Taleflommen var stor, og under avstemningene var det skrik og skrål og endog håndgemeng. Lokalt ble denne tradisjonen bevart i landsbyene.²⁹²

(Barn XII:2697, Far XIV:10785)

Gift 1019 med neste ane.

Barn:

Anastasia Yaroslavsatter av Kijev. Født omkring 1021. Død etter 1074. (Se XIII:5432).

Yelisaveta Yaroslavsatter av Kijev. Dronning. Levde fra 1030 til 1067.

Yelisaveta [Ellisiv, Elizabeth] og Harald hadde døtrene:

Maria, død 1066, og

Ingegjerd.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga:

83. Da kong Harald var ferdig, og han fikk bør, seilte han ut på havet og kom inn ved Hjalmland; men noen av skipene hans kom til Orknøyene. Kong Harald lå bare en kort tid før han seilte til Orknøyene, og derifra fikk han med seg en stor styrke og jarlene Pål og Erlend, sønnene til Torfinn jarl. Men han lot etter seg der dronning Ellisiv og døtrene deres, Maria og Ingegjerd. Derifra seilte han sør langs Skottland og så langs England og kom til land der det heter Klevland (i Yorkshire). Der gikk han i land og herjet straks og la under seg landet; han fikk ingen motstand. Siden styrte kong Harald inn til Skardaborg (Scarborough) og kjempet med bymennene der. Han gikk opp på berget som er der, og lot gjøre et stort bål, som han satte ild på. Da bålet flammet opp, tok de noen store staker og skubbet bålet ned i byen. Så tok det ene huset etter det andre til å brenne, og hele byen ga seg. Nå drepte nordmennene mange menn der, og tok alt det gods som de fikk tak i. Engelskmennene hadde da ikke annet vilkår enn å gi seg under kong Harald - om de ville berge livet. Da la han under seg alt land der han fór. Så styrte kong Harald med hele hæren sør langs landet og la til ved Hellornes (Holderness). Der kom det en flokk imot ham, og der holdt kong Harald slag og vant seier.

98. Olav, sønn til kong Harald, styrte bort fra England med hæren sin. De seilte ut fra Ravnsør (Ravenseer) og kom om høsten til Orknøyene. Der fikk de høre at Maria, datter til kong Harald Sigurdsson, hadde fått bråddød samme dag og samme stund som hennes far kong Harald falt. Olav ble der om vinteren. Men sommeren etter fór kong Olav øst til Norge; der ble han så tatt til konge sammen med Magnus, sin bror. Dronning Ellisiv dro østover sammen med Olav, sin stesønn, og Ingegjerd hennes datter fulgte også med....²⁹³

Izjaslav I Yaroslavich av Kijev. Født 1024. Død 03.10.1078. (Se XIV:11173).

Vsevolod I Yaroslavich av Kijev. Født 1030. Død 13.04.1093. (Se XII:2697).

XIII:5394 mf mf mf ff mf ff m

Ingegjerd Olufsdatter. Død 10.02.1050 i Vyšhorod ved Kijev.

Ingegjerd var datter til Olof Skötkonung av Sverige og obotritiskan Estrid. Han omtales i Snorre som «Olav Svenske» eller «Olav Sveakonge» og Ingegjerd som «Ingegjerd kongsdatter».

Hun eide en stor gård på Ulleråker i Simtuna og synes allerede i 1017 å ha vært myndig og å ha levet for seg selv. Kanskje var hun enke eller hadde fått flere besittelser etter sin mor, som da må ha vært død. Hun skulle ha giftet seg med Olav den Hellige, men dette var hennes far imot, og giftermålet kom ikke istand.

Oppgiftene om Ingegjerds byrd og ekteskap forekommer tidligst i «Gesta Hammaburgensis ecclesiae pontificum» forfattet av Adams av Bremen på 1070-tallet. Yngre og med tildels motstridige detaljer gis i de utførlige islandske beretninger om hennes tidligere forlovelse med den norske kongen Olav den hellige, som fikk nøye seg med hennes illegitime halvøster Astrid. Den islandske dateringen av Ingegjerds giftemål til 1019 styrkes av den russiske Nestorskrønikaens oppgave om at Yaroslavs eldste sønn ble født i 1020. En islandsk saga beskriver hvordan hun under strider i Russland ble tatt til fange av den norske kongeslektningen Eymund Ringsson, som var i tjeneste hos en fiendtlig bror til Yaroslav, og om hvordan hennes fangenskap ble utnyttet til å påtvinge Yaroslav fredsvilkår. Det finnes også islandske oppgaver om at Olav den hellige og hans sønn, Magnus den gode, i 1029 for en tid tok sin tilflukt til Ingegjerd og Yaroslav, da de hadde blitt landflyktige.

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga:

«93. Våren etter kom det sendemenn til Svitjod fra kong Jarisleiv øst i Holmgard; de kom og ville ha oppfylt avtalen fra sommeren før, da kong Olav hadde lovt å gifte sin datter Ingegjerd med kong Jarisleiv. Kong Olav talte med

²⁹² Cappelens verdenshistorie, bind 5 (1982-87): Østens storriker, side 260-265. Svenskt Biografiskt Lexikon, Bind 20 (1973/75), side 6-7. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 91, 93, 181, 187, 190-192, 251. Snorre Sturlasson: Harald Hardråde, avsnitt 2, 5, 15-16. N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 166. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 89, 90.

²⁹³ Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 83, 98.

Ingegjerd om saken, og sa han ville at hun skulle gifte seg med kong Jarisleiv. Hun svarte: «Om jeg skal gifte meg med kong Jarisleiv,» sa hun, «da vil jeg ha Aldeigjeborg [Staraja Ladoga] og det jarlsrike som hører til borgen i brudegave.» Sendemennene fra Gardarike gikk med på det på sin konges vegne. ...»

Nestsorskrønikaen nevner ikke Ingegjerd's navn, men oppgir at Yaroslavs hustru døde i 1050. Ifølge en senere utført inskripsjon i Sofiakatedralen i Novgorod kalles Ingegjerd «Anna» i Russland. Denne Anna ble formål for helgendyrkelse, og hennes minne ble feiret 10. februar, 5. september og - sammen med sønnen Vladimir - 4. oktober (Martinov).²⁹⁴

(Barn XII:2697, Far XIV:10787, Mor XIV:10788)

Gift 1019 med forrige ane.

XIII:5397 mf mf mf ff mf mf f

Gudine jarl Ulvnadsson. Jarl. Levde 1018. Død 15.04.1053.

Jarl av Wessex.

Gudine (Godwin) var en anglosaksisk stormann. Han nevnes alt i 1018 som jarl av Wessex under Knud den Store av Danmark. Det kom imidlertid til åpen strid mellom Knud og Gudine i 1051. Han ble dømt til landflyktighet, men vendte tilbake allerede året etter og tiltvang seg atter sine jarledømmer.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga:

«75. Edvard Adalrådsson var konge i England etter Hordaknut, sin bror. Han ble kalt Edvard den gode (Edward Confessor, 1042-1066), og det var han også. Mor til kong Edvard var dronning Emma, datter til Rikard Rude-jarl (i Rouen). Hennes bror var Robert jarl, far til Viljalm Bastard (Wilhelm Erobreren), som da var hertug i Ruda i Normandi. Kong Edvard var gift med dronning Gyda, datter til jarlen Gudine (Godwin) Ulvnadsson. Brødrene til Gyda var Toste jarl - han var eldst -, den andre var Morukåre jarl, den tredje Valtjov jarl, den fjerde Svein jarl, den femte Harald - han var yngst. Han vokste opp i kong Edwards hird og var hans fostersønn; kongen elsket ham overmåte høyt og regnet ham som sin egen sønn, for kongen hadde ikke barn selv.»

Han døde av slag ved kongens bord i 1053.²⁹⁵

(Barn XII:2699, Far XIV:10793)

Gift før 1019 med neste ane.

Barn:

Gyda Gudinesdatter.

Gyda var gift med Edvard den Gode (Edward Confessor) som var konge i England fra 1042 til 1066.

Hardeknut hadde vært herre over to riker da han døde, og arvingen etter ham skulle kunne gjøre krav på dem begge. Dette fordi den vanlige oppfatning var at et rike skulle betraktes som kongeættens odel, landet var kongens eiendom. Foreløpig nøyde Magnus Olavsson seg med å gjøre krav på Danmark, og til kong Edwards kroning i 1043 sendte han menn som talte om fred. Sannsynligvis var det for å vinne tid, for da Danmark vel var vunnet, ser det ut til at pipen har fått en annen låt. Iallefall vet vi at kong Edvard hadde en stor flåte ute i 1045 fordi man ventet angrep fra Norge. Engstelsen var stor. Året etter ba Svein Estridsson om bistand fra England, men fikk avslag fordi engelskmennene ikke våget å legge kysten åpen for en mulig invasjon.

Legenden beretter også på sin måte om engelskmennenes frykt for nordmennene i denne tiden. Den forteller at kong Edvard en dag midt under gudstjenesten brast i en skrallende latter. De omkringstående trodde han var gått fra forstanden, før han fikk forklart seg: «Jeg må vel le,» sa kongen, «nå nettopp så jeg for meg hvordan kongen av Danmark ramlet overbord og druknet!»

I virkeligheten fikk Edvard bli sittende i fred for nordmennene til sin død. Når det ikke ble noe av det norske angrepet, var det uten tvil fordi Svein Estridsson først ga Magnus og siden Harald Hardråde noe å tenke på. Men straks Edvard hadde trukket sitt siste sukk, 05.01.1066, begynte stillingen å forandre seg.²⁹⁶

Toste Jarl Gudinesson. Jarl. Død 25.09.1066 ved Stamford Bro.

²⁹⁴ Svenskt Biografiskt Lexikon, Bind 20 (1973/75), side 6-7. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 70, 72, 78, 80, 87-94, 181, 187, 189. N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 168. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 73, 90.

²⁹⁵ Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 245, 437, 462-464. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 152. Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 75. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 558. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84, 89.

²⁹⁶ Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 134, 152. Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga, avsnitt 22. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 283-287.

Jarl av Northumberland.

Toste (Tostig) ble i 1055 utnevnt til jarl av Northumberland av kong Edvard, the Confessor. I 1061 reiste han med Judith som pilgrim til Roma og ble meget ærefullt mottatt av Paven. Som jarl gjorde han seg forhatt ved sin hensynsløshet og ble 01.11.1065 fordrevet av folket. Han flyktet med kone og barn til sin svoger Baldiun V i Flandern. Hans bror, Harald, og kong Edvard forsøkte forgjeves å få ham gjeninnsett. Toste fattet derfor hat til sin bror og søkte etter Edwards tronbestigning i 1066 å sette opp Wilhelm av Normandie og Sven Estridsen i Danmark mot Harald. Dette mislyktes, men han fikk hjelp av Harald Hardråde i Norge som dro med en flåte til England, men begge falt ved Stamford bro.

I «Norsk Biografisk Leksikon» (bind I utgitt i 1924) hevdes at Skule Kongsfostre var sønn til Toste Jarl. Dette gjentas av C. M. Munthe i «Norske slektsmerker» (NST i 1928), Mogens Bugge i «Våre forfedre» og av Bent og Vidar Billing Hansen i «Rosensverdslektens forfedre».

Dette tilbakevises av engelske forskere som mener å ha full oversikt over Tostes barn, og det er ingen plass for Skule der. Lars Løberg gjør oppmerksom på at den siste omtalen han har sett, refererer til de norrøne påstandene om dette slektskapet som helt utenkelige. Det hevdes også at Toste møtte Skule første gang i 1066.

Professor Ludvig Daae hadde samme oppfatning. Hans avhandling «Om Reins-ættens sidste, fyrstelige medlemmer» fra 1896 inneholder en kort diskusjon av det som da var kjent, dvs. at et flertall av ættesagaene førte Skule som sønn av Toste jarl. Han peker imidlertid på at nettopp Snorre - som kjente hertug Skule og derved skulle ha gode kilder - ikke oppgir noe slikt slektskap. Snorre sier kun at han var av god engelsk ætt.

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga:

«152. ... Ulv jarl var den mektigste mann i Danmark så snart kongen døde. Søster til Ulv jarl var Gyda som var gift med Gudine jarl Ulvnadsson, og deres sønner var Harald, Englands konge, Toste jarl, Valtjov jarl, Morukåre (Morkere) jarl, Svein jarl; Gyda var datter deres, hun som var gift med Edvard den gode (Edward Confessor), Englands konge.»

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga:

«77. Da våren kom, gjorde Harald (Gudinesson) ferdig skipet sitt og tok bort. Han og jarlen (Vilhelm Erobreren) skiltes i stor vennskap. Harald satte over til England til kong Edvard, men kom ikke til Valland siden for å holde bryllup. Kong Edvard styrte over England i 23 år; han døde sott-døden i London 5. januar (1066) og ble jordet i Pålskirken (St. Pauls cathedral), og engelskmennene regner ham for hellig. Sønnene til Gudine jarl var på den tid de mektigste menn i England. Toste var satt til høvding over hæren til den engelske kongen, og han var landvernsmann da kongen tok til å eldes. Han var satt over alle andre jarler. Harald, hans bror, var støtt den mann i hirden som sto kongen nærmest i all tjeneste, og han hadde tilsyn med alle skattkammerne til kongen. Det er fortalt at da det led mot døden med kongen, var Harald og noen få andre menn til stede. Da bøyde Harald seg over kongen og sa: «Det tar jeg dere alle til vitne på at kongen nå ga meg kongedømmet og all makten i England.» Kort etter ble kongen båret død ut av sin seng. Samme dag var det høvdingmøte, og det ble talt om kongevalget. Da lot Harald føre fram sine vitner på at kong Edvard ga ham riket på sin dødsdag. Møtet sluttet slik at Harald ble tatt til konge, og han fikk kongsvigsel trettendedagen (6. januar) i Pålskirken; da ga alle høvdingene og alt folket seg under ham. Da Toste jarl, hans bror, fikk greie på det, likte han det ikke. Han syntes at han var liksom nær til å være konge. «Jeg vil,» sa han, «at landshøvdingene skal velge den til konge som de synes høver best til det» - og om dette gikk det ordsendinger mellom brødrene. Kong Harald sa da at han ville ikke gi opp kongedømmet, for han var blitt satt på den trone som kongen hadde, og var siden salvet og hadde fått kongsvigsel. Hele folkemengden sluttet seg også til ham, og han hadde også alle kongens inntekter.»

«78. Da Harald merket at hans bror Toste ville ta fra ham kongedømmet, trodde han ham ille, for Toste var en klok mann og en gjev mann og godt til venns med landshøvdingene. Da tok Harald fra Toste hærstyringen og all den makt som han før hadde hatt framfor de andre jarlene der i landet. Toste jarl ville ikke på noen måte finne seg i å være tjener for sin sambårne bror. Han fór da bort med sine folk mot sør over sjøen til Flæmingeland (Flandern) og ble der en kort stund. Så reiste han til Frisland og derfra til Danmark til kong Svein, som var hans frende. De var søsken Ulv jarl, far til kong Svein, og Gyda, mor til Toste jarl. Jarlen ba kong Svein om støtte og folkehjelp. Kong Svein bød ham å være hos seg, og sa han skulle få et slikt jarledømme i Danmark at han kunne være en gjev høvding der. Jarlen sa da: «Det er det jeg ønsker, å få fare tilbake til England, til odelen min. Men om jeg ikke får noen hjelp til det av Dem, konge, vil jeg heller by Dem det at jeg vil gi Dem all den hjelp som jeg har høve til i England, om De vil fare med danehæren til England og vinne landet slik som Knut, Deres morbror.» Kongen svarte: «Så mye mindre mann er jeg enn min frende, kong Knut, at jeg knapt kan verge Daneveldet mot nordmennene. Gamle Knut fikk Dane-riket ved arv, men vant England i hærferd og strid; likevel så det en tid ut til at han skulle miste livet sitt der. Norge fikk han uten kamp. Nå kan jeg holde så vidt måte at jeg heller retter meg etter mine egne små vilkår enn etter den framgang min frende Knut hadde.» Da sa jarlen: «Mindre blir det jeg oppnår ved ærendet mitt hit enn jeg tenkte, når du som er så gjev en mann lar meg være i slik knipe. Det kan nå være at jeg søker vennskap der det er mindre rimelig. Men likevel kan det

hende jeg finner en høvding som er mindre redd for å legge store planer enn De, konge.» Så skiltes de, kongen og jarlen, og var ikke svært gode venner.»

«79. Nå vendte Toste ferden til en annen kant, og han kom fram til Norge og reiste til kong Harald, som var i Viken. Da de møttes, bar jarlen fram ærendet sitt for kongen; han fortalte ham alt om sin ferd fra det han fór fra England; han ba kongen om å få hjelp til å vinne riket sitt i England. Kongen sa da at nordmennene ikke hadde noen lyst til å fare til England og herje når de hadde en engelsk høvding over seg. «Folk sier det,» sa han, «at disse engelskmennene er ikke altfor mye å lite på.» Jarlen svarte: «Mon det er sant det jeg hørte si i England? At kong Magnus, din frende, sendte menn til kong Edvard med den ordsending at kong Magnus eide England med samme rett som Danmark, og dette landet hadde han tatt i arv etter Hordaknut, slik som de med ed hadde lovt hverandre.» Kongen svarte: «Hvorfor hadde han det ikke da, når han eide det?» Jarlen sier: «Hvorfor har ikke du Danmark slik som kong Magnus hadde det før deg?» Kongen svarte: «Ikke trenger danene å briske seg for oss nordmenn. Stor skade har vi gitt dem, disse frendene dine.» Da sa jarlen: «Vil ikke du si meg det, så skal jeg si deg det. Derfor la kong Magnus Danmark under seg, fordi høvdingene der ga ham hjelp, og derfor fikk du det ikke, fordi hele landsfolket sto imot deg. Derfor kjempet ikke kong Magnus for å vinne England, fordi alt folket i landet ville ha Edvard til konge. Vil du få makt over England, kan jeg lage det slik at størsteparten av høvdingene i England blir dine venner og hjelpesmenn. Det er bare i kongsnavn jeg står tilbake for Harald, min bror. Det vet alle menn at det ikke har vært fødd noen slik hærmann som du i Nordlandene; det synes jeg er underlig at du kjempet i 15 år for å vinne Danmark, men England vil du ikke ha når det ligger åpent for deg.» Kong Harald tenkte nøye over det jarlen sa, og skjønte at det var mye sant i det, og dessuten fikk han også lyst til å vinne riket. Siden talte de sammen, kongen og jarlen, lenge og ofte, og de avtalte da at om sommeren skulle de fare til England og vinne landet. Kong Harald sendte et bud over hele Norge og bød ut leidang, halv almenning. Overalt ble det nå talt om dette, og det var mange slags gissinger om hvorledes det ville gå på denne ferden. Noen regnet opp storverkene til Harald, og sa at ingenting ville være umulig for ham; noen sa at England ville det ikke være lett å vinne, der var mange folk, og så var det en hær der som ble kalt tingmannalid; i den hæren var mennene så djerve, at én av dem var bedre enn to av de beste hos Harald. ...»

«86. Toste jarl hadde kommet vest (sør) fra Flæmingland til kong Harald så snart han kom til England, og jarlen var med i alle disse slagene. Da gikk det som han hadde sagt til Harald da de møttes forrige gang, at en mengde menn drev til dem i England; det var frender og venner til Toste jarl, og det ble til stor folkehjelp for kongen. Etter det slaget som det nyss er fortalt om, gikk alt folket i de nærmeste bygdene under kong Harald, men noen rømte. Nå dro kong Harald av sted for å vinne byen og la hæren ved Stanford bro. Men fordi kongen hadde vunnet så stor seier mot store høvdinge og en veldig hær, var alle folk redde og mistvilt om å kunne gjøre motstand. Da tok bymennene den utvei at de sendte bud til kong Harald og bød seg til å overgi både seg selv og byen til ham. Det gikk budsending om dette slik at søndag (24. september) fór kong Harald med hele hæren til byen; kongen og hans menn satte ting utenfor byen, og bymennene kom til tinget. Her samtykte hele folket i å gå inn under kong Harald og ga stormannssønner til gisler etter den kjennskap som Toste jarl hadde til alle i denne byen. Om kvelden fór kongen til skipene med en seier som hadde gjort seg selv, og han var lystig og glad. Det ble fastsatt ting i byen til tidlig om mandagen; da skulle kong Harald sette styresmenn i byen og gi len og rettigheter. Samme kvelden etter solnedgang kom kong Harald Gudinesson sør fra til byen med en veldig hær. Han red inn i byen med alle bymennes vilje og samtykke. Det ble satt mannskap ved alle byportene og på alle veier, så nordmennene ikke skulle få nyss om det. Denne hæren var i byen om natten.»²⁹⁷

Harald II Gudinesson av England. Født omkring 1022. Død 14.10.1066 ved Hastings. (Se XII:2699).

XIII:5398 mf mf mf ff mf mf m

Gyda Torgilsdatter. Død etter 1067.

Gyda flyktet i 1067 til en klippeøy i Bristolfjorden sammen med flere høvdinge. Hun måtte så flykte videre til St. Omer i Flandern, hvor hun døde.²⁹⁸

(Barn XII:2699, Far XIV:10795)

Gift før 1019 med forrige ane.

²⁹⁷ Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 152. Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 75-79, 86-92. Professor Ludvig Daae: Om Reins-ættens sidste, fyrstelige medlemmer (1896). Norsk Biografisk Leksikon, Bind I (1923), side 334. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 283-287. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. C. M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 836. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 84.

²⁹⁸ Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 134, 152. Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga, avsnitt 22. Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 75. Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 560. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45, 89.

XIII:5401 mf mf mf ff mm ff f**Ragnvald Ulfsson den Gamle av Sverige.** Jarl. Død 1020.

Ragnvald var en svensk høvding, en mektig mann i Sverige. Han var jarl i Västergötland.

Ifølge «Rosensverdslektens forfedre» av Bent og Vidar Billing Hansen var hans far Ulf i Skara.²⁹⁹

(Barn XII:2701)

Gift med neste ane.

Barn:

Stenkil Ragnvaldsson av Sverige. Død omkring 1066. (Se XII:2701).**XIII:5402 mf mf mf ff mm ff m****Astrid Njålsdatter.**³⁰⁰ Død etter 1066.

(Barn XII:2701, Far XIV:10803)

Gift med forrige ane.

XIII:5425 mf mf mf fm mf ff f**Mieszko II Lambert av Polen.** Konge. Født 990. Død 10.05.1034.

Mieszko (Mieszislaus) var konge av Polen 1025 - 1034.

Under Mieszkos tid falt riket sammen. Hans forbigåtte brødre fikk hjelp av keiser Konrad II, av russere og tsjekkere. Ungarerne erobret Slovakien og danskene tok Pommern. Også i øst og vest mistet han provinser, og han måtte anerkjenne keiserens lensrett.³⁰¹

(Barn XII:2713, Far XIV:10849, Mor XIV:10850)

Gift 1013 med neste ane.

Barn:

Kasimir Karol av Polen. Født omkring 1015. Død 28.11.1058. (Se XII:2713).**Richiza av Polen.**³⁰² Født omkring 1020. Død etter 1052. (Se XII:2760).**Gertrud av Polen.** Født omkring 1025. Død 04.01.1107. (Se XIV:11174).**XIII:5426 mf mf mf fm mf ff m****Richiza av Saalfeld.** Født omkring 1000. Død 21.03.1063.Richiza (Rixa) var eldste datter til Ezzo av Lothringen.³⁰³

(Barn XII:2713, Far XIV:10851, Mor XIV:10852)

Gift 1013 med forrige ane.

XIII:5427 mf mf mf fm mf fm f**Vladimir I Svyatoslavich den Hellige av Kijev.** Storfyrste. Levde 970. Død 15.07.1015.

²⁹⁹ C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 351. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 564. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 94.

³⁰⁰ C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 351. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 565. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 94.

³⁰¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 19. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79. Columbia Encyclopedia, Sixth Edition, Copyright (c) 2000.

³⁰² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 373. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 19, 79.

³⁰³ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 35. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79.

Fyrste av Novgorod 970 - ca. 980.
Storfyrste av Kijev [Kiev] ca. 980 - 1015.

Vladimir [Volodymyr] kalles også «den Store». Han ble døpt i 989 med navnet Basilius.

Han giftet seg først i 980 med Rogneda, datter til prins Rogvolod av Polotsk. Han hadde derefter mange koner og konkubiner før han offisielt giftet seg med Anna Porphrogenita, datter til den bysantiske keiseren Romanus II og søster til keiser Basil II. Anna døde i 1011. Senere giftet han seg med en datter til greve Cuno av Öningen, barnebarn til keiser Otto I som døde i 1018. Vladimir hadde mange sønner, og det er uklart hvem som var deres mødre. Troligvis var Yaroslav fra ekteskapet med Rogneda slik Bent og Vidar Billing Hansen anser i «Rosensverdslektens forfedre». Mogens Bugge hevder imidlertid i «Våre forfedre» at Anna av Bysants var mor til Yaroslav.

Svyatoslavs sønn Vladimir var til å begynne med en minst like innbitt hedning som faren. Han tilba slavernes guder, han holdt seg med en stor skare hustruer og han straffet sine fiender på det grusomste. Ærelysten som han var, innså han hvilke fordeler det ville medføre for ham selv å få i stand en allianse med Bysants, som befant seg på høyden av sin makt. Ved å beleire Kherson tvang han stormakten til forhandlinger. Som tegn på forbund gikk Vladimir med på å la seg døpe, og keiseren skjenket ham sin søster Anna til hustru.

Vladimirs politikk fikk bred støtte hos folket. De samfunnsmessige og kulturelle forandringene han gjennomførte, var så gjennomgripende at forutsetningene må ha ligget latente alt i de foregående generasjoners utvikling. Den nye tro hadde alt vært forkynt i Russland i over hundre år, selv om de ledende kretser fremdeles hadde sluttet opp om den hedenske tradisjonen.

Forandringen ser ut til å ha gått nokså smertefritt for seg, særlig når misjonen tok fyrstenes autoritet til hjelp. Misjonsarbeidet ble hurtig organisert, og kirker ble bygd i alle de viktigste byene. Novgorod fikk sin egen biskop bare fem år etter Kijev, og alt i alt ble det opprettet fem bispedømmer i Vladimirs tid. Fra Bulgaria, Krim og Konstantinopel strømmet prester, munk, sangere, byggmestere og kirkemalere inn i landet. Den bysantinske kristne kulturtradisjonen fikk innpass i de slaviske gudstjenestene og slo rot i Russland, til dels ved Bulgarias formidling. Religionen ble en sterk lenke i forbindelsen mellom Bysants og Russland. Russland ble knyttet til den østlige gren av kristendommen, og kom dermed inn i Europas østlige kulturkrets. Fyrst Vladimirs beslutning hadde meget vidtrekkende følger. Ettervirkningene strekker seg, i hvert fall indirekte, over tusen år helt inn i vår tid.

Den nye tro endret livsvanene fra grunnen av, og det samme skjedde med kulturen i de sentrale byer. Men i avsides beliggende trakter, blant slaver og særlig blant finskattede stammer, ble de hedenske tradisjoner bevart ennå i lang tid fremover. I slutten av 1000-tallet begynte kristendommens innflytelse å nå frem til den viktige handelsruten over Ladoga.

Fyrst Vladimir hadde som nevnt hele tolv sønner med forskjellige mødre, og mellom dem brøt det ut en blodig kamp om makten. Av hans legeme og blod var blant andre de fromt kristne Boris og Gleb, som Vladimirs eldste sønn, Svyatoslav, lot myrde i kirken. De ble Russlands første helgener. Novgorods hersker Yaroslav var den fjerde sønnen i rekken, og utsett som neste offer, men han samlet sin hær, angrep Kijev og fordrev Svyatoslav.³⁰⁴

(Barn XII:2714, Far XIV:10853, Mor XIV:10854)

Gift

³⁰⁴ Cappelens verdenshistorie, bind 5 (1982-87): Østens storriker, side 259-260. Svenskt Biografiskt Lexikon, bind 20 (1973/75), side 6. N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 145, se også nr. 167 og side 63. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 90.

Barn:

Yaroslav I Vladimirovich den Vise av Kijev. Født omkring 988. Død 20.02.1054 i Vyshorod. (Se XIII:5393).
Dobroniega-Maria av Kijev.³⁰⁵ Født etter 1011. Død 1087. (Se XII:2714).

XIII:5429 mf mf mf fm mf mf f

Brzetislav I Fornyeren av Böhmen. Hertug. Født omkring 1002. Død 10.01.1055.

Hertug av Böhmen 1034 - 1055.

Brzetislav gjenerobret Mähren som hadde gått tapt under hans fars regjering og som nå ble varig forenet med Böhmen.³⁰⁶

(Barn XII:2715, Far XIV:10857, Mor XIV:10858)

Gift 1021 med neste ane.

Barn:

Wratislav II av Böhmen. Født omkring 1035. Død 14.01.1092. (Se XII:2715).

XIII:5430 mf mf mf fm mf mf m

Judith ???. Død 02.08.1058.

Judith var antagelig datter til Heinrich, markgreve av Schweinfurt (975 - 18.11.1017) og Gerberge.

Judith var annen gang gift med kong Peter Orseolo av Ungarn.³⁰⁷

(Barn XII:2715)

Gift 1021 med forrige ane.

XIII:5431 mf mf mf fm mf mm f

Andreas I av Ungarn. Konge. Levde 1045. Død omkring 1060.

Konge av Ungarn 1045 - ca. 1060.

Andreas ble jaget bort av usurpatoren Peter i 1038, men da denne ble avsatt i 1046 ble Andreas utropt til konge. Keiser Heinrich III erklærte derfor krig mot Andreas, men måtte slutte fred i 1052 og gi avkall på tributt av Ungarn.

Senere kom Andreas i strid med sin bror Bela, senere kong Bela I. Dette fordi han hadde lovet Bela at han skulle bli hans etterfølger. Men da Andreas selv fikk en sønn, ble Bela skjøvet til side. I et slag ved Theis mistet Andreas livet.³⁰⁸

(Barn XII:2716, Far XIV:10861)

Gift 1038 med neste ane.

Barn:

Adelheid av Ungarn.³⁰⁹ Født omkring 1040. Død 27.01.1062. (Se XII:2716).

XIII:5432 mf mf mf fm mf mm m

Anastasia Yaroslavsatter av Kijev. Født omkring 1021. Død etter 1074.

Salomon, sønn til Anastatia og Andreas, ble konge av Ungarn.³¹⁰

(Barn XII:2716, Far XIV:10863, Mor XIV:10864)

Gift 1038 med forrige ane.

XIII:5441 mf mf mf mf ff ff f

Robert II le Pieux av Frankrike. Konge. Født 970. Død 20.07.1031.

³⁰⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 144. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 79, 90.

³⁰⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 152. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 82.

³⁰⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 157. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 82.

³⁰⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 159. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 82.

³⁰⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 158. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 82.

³¹⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 165. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 82, 90.

Robert «den Fromme» eller «den Hellige» var konge av Frankrike 996 - 1031.

Han ble i 987 kronet som farens medregent. Sitt tilnavn fikk han fordi han bygde mange kirker og diktet kirkehymner.

Robert var gift

1. gang i 989 med Rozela (Susanna), datter til kong Berengar II av Italien, skilt i 992,
2. gang i 997 med Berta, datter til kong Konrad av Burgund. Han var hennes kusine og de ble skilt ca. 1000 etter forlangende av pave Gregor V.³¹¹

(Barn XII:2721, Far XIV:10881, Mor XIV:10882)

Gift omkring 1002 med neste ane.

Barn:

Adele av Frankrike. Født omkring 1010. Død 08.01.1079.

Adele (Adelheid) var 1. gang gift i 1027 med hertug Rikard III av Normandie som døde samme år.³¹²

Robert I le Vieux av Burgund. Født omkring 1011. Død 21.03.1076. (Se XII:2721).

XIII:5442 mf mf mf mf ff ff m

Constance av Arles. Grevinne. Født omkring 988. Død 25.07.1032.

Constance var grevinne av Provence.³¹³

(Barn XII:2721, Far XIV:10883, Mor XIV:10884)

Gift omkring 1002 med forrige ane.

XIII:5443 mf mf mf mf ff fm f

Dalmas I av Sémur.³¹⁴ Greve. Levde omkring 1000.

(Barn XII:2722)

Gift

Barn:

Helia av Sémur. Levde 1020. Død 22.04.1109. (Se XII:2722).

XIII:5449 mf mf mf mf fm ff f

Sancho III el Major av Navarra-Aragon. Født før 965. Død 1035.

Sancho «den Store» var

konge av Navarra og Aragon 1000 - 1035 og

konge av Castilla 1026 - 1035 (som Sancho I).

Da han i år 1000 ble konge i Navarra og Aragon, forenet han distriktene Sobrarbien og Ribagorza. Han viste å dra fordel av muselmennenes svakhet etter Almanzors død i 1008. Sancho utvidet sine grenser mot syd og forberedte sin intervensjon i det kristne Spaniens affærer. Han forstøttet derfor sin første hustru, Sancha, for å kunne ekte Nuña av Castilla.

Da Nuñas far døde i 1017 eller 1721, ble han etterfulgt av hennes bror Garcia Sanchés. Han ble imidlertid myrdet av sønnene til greve Vela av Alvada i 1028, hvoretter Sancho tok herredømmet over alle castillanske land.

Deretter angrep han Bermudo III, konge av Leon, men prestene fremtvang fred. Sanchos eldste sønn ble gift med en datter til Bermudo. Straks etter brøt imidlertid krigen ut igjen. Sancho tok hele Leon og lot Bermudo kun beholde kongeriket Galicien.

Han antok nå titelen konge over de spanske land, men ved sitt testamente ødela han det spanske enhetsrike han hadde skapt. Hans sønn Garcia fikk Navarra og Vascongades. Fernando fikk Castilla, Gonzalo fikk Sobrarbien og Ramiro

³¹¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 906. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 37, 57.

³¹² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1191. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 37, 57.

³¹³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 912. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 57, 81.

³¹⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 918. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 57.

fikk Aragon. Hvem Ramiros mor var er ikke helt på det rene. Noen mener det var hans første hustru, doña Urraca, andre at det var en illegitim forbindelse.

Sancho var gift 1. gang med Urraca som ble forstøtt.³¹⁵

(Barn XII:2725, Far XIV:10897, Mor XIV:10898)

Utenfor ekteskap

Barn:

Ramiro I av Aragon. Født 1000. Død 08.05.1063. (Se XII:2745).

Gift med neste ane.

Barn:

Fernando I el Grande av Castilla-Leon. Født 1017. Død 27.12.1065. (Se XII:2725).

XIII:5450 mf mf mf mf fm ff m

Nuña Elvira av Castilla. Død 1040.

Nuña (eller Major) var arving til Castilla.

Rikets infanter beskylte henne for ekteskapsbrudd. Cortés ble sammenkalt og bestemte at hun skulle forsvare seg ved duell. Ramiro I, Sanchos eldste sønn, erklærte seg beredt til å kjempe for dronningens ære, hvoretter bakvaskerne tok beskyldningen tilbake og hennes ære var reddet.

Hun hadde tre sønner, Garcia, Fernando og Gonzalo.³¹⁶

(Barn XII:2725, Far XIV:10899, Mor XIV:10900)

Gift med forrige ane.

XIII:5451 mf mf mf mf fm fm f

Alfonso V el Noble av Leon. Konge. Født 994. Død 05.05.1027 i Viscu.

Alfonso «den Ærlige» var konge av Leon 999 - 1027.

Alfonso ble 5 år gammel konge av Leon i 999 og regjerte først under formynderskap av sin mor, doña Elvira, greve Menendo Gonzales av Galicien, greve Sancho Garcias av Castilla og kong Sancho Garcias Cuatromanos (den Store) av Navarra.

I 1002 førte hun (hans mor?) et brilliant felttog i Portugal som særlig utmerket seg i slaget ved Calatañazor.

Alfonso reparerte Leon etter de ødeleggelser maurerne under ledelse av Almanzor hadde forårsaket, og innrettet kirken St. Jean som gravsted for kongene av Leon. I 1017 kom han i strid med sin onkel, greven av Castilla, da han mottok familien Véla som var blitt jaget bort fra Castilla. I 1020 samlet han rikets Cortés i Leon og publiserte «El Fuero de Leon» (Leons lovforsamling) i 58 paragrafer eller dekreter. Han var den første som anvendte titelen konge av Castilla.

Alfonso ble drept ved beleiringen av Viscu.³¹⁷

(Barn XII:2726, Far XIV:10901, Mor XIV:10902)

Gift med neste ane.

Barn:

Sancha av Leon. Født 1016. Død 13.12.1071. (Se XII:2726).

XIII:5452 mf mf mf mf fm fm m

Elvira av Leon. Dronning. Død 1052.

Regent av Leon 1027 - 1037.

Elvira ble oppdratt sammen med kong Alfons V.

³¹⁵ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 923. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16, 35, 74.

³¹⁶ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 938. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 35, 74.

³¹⁷ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 946. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 65.

Hun deltok i sin dronningtid i katedralen sammen med Alfons V, biskopene og rikets herrer i det konsil som i 1020 vedtok det kjente «Fueros de Leon». Med Alfons fikk hun Bermudo III, Sancha og Jimena som ble mor til Cid Campeador.³¹⁸

(Barn XII:2726, Far XIV:10903)

Gift med forrige ane.

XIII:5461 mf mf mf mf mf f

Renaud I av Burgund. Greve. Født omkring 990. Død 04.09.1057.

Greve av Burgund 1026 - 1057.³¹⁹

(Barn XII:2731, Far XIV:10921, Mor XIV:10922)

Gift før 01.09.1016 med neste ane.

Barn:

Vilhelm I av Burgund. Død 11.11.1087. (Se XII:2731).

XIII:5462 mf mf mf mf mf m

Adele av Normandie. Født omkring 1000. Død etter 1037.

Adele (Adelheid) kalles også Judith.³²⁰

(Barn XII:2731, Far XIV:10923, Mor XIV:10924)

Gift før 01.09.1016 med forrige ane.

XIII:5465 mf mf mf mf mm ff f

Vigo I le Vieux av Albon. Greve. Død omkring 1075.

Vigo (Guigo), som senere ble kalt «den Gamle», var den første greve av Vienne (Albon) i 1034.

I Frankrike kalles han Guigo I, mens tyskerne kaller ham Guigo IV. På tilsvarende måte angis hans etterfølgere med samme navn.

Da Rudolf, den siste greve av Vienne, døde uten barn ca. 1010, forlenet kongen av Burgund sin nye hustru, Ermengarde, med grevskapene Vienne og Sermorens som medgift. Hun beholdt grevskapet Sermorens og overga grevskapet Vienne til Brochard, erkebiskop av Vienne. Dagen før sin død ca. 1030, delte Brochard dette grevskap i to deler. Humbert II, greve av Savoya og erkebiskopens svoger, fikk Nord-Vienne. Han var økonomisk administrator av Sermorenslandene. Vigo, som var økonomisk administrator av Grenobles bispedømme og svoger til Humberts sønn, fikk det meridionale Vienne. Da byen Vienne ikke inngikk i forleningen, tok Vigo titelen greve av Albon.

Vigo nevnes i dokument fra ca. 1034 for St. Chaffre, hvor også hans hustru, Adelaide, og hans sønner, Humbert og Vigo II, nevnes. Blandt underskriverne er biskop Mallenus av Grenoble.

Vigos og hans sønns tilnavn fremgår av et dokument av Cartulars av Oulx, hvori det heter «ego Guigo comes, qui nomine vocor senex et filius mens Guigo Pinguis».

I et dokument fra ca. 1050 kaller han seg «gratianopolitanae provincial princeps».

I 1073 var han meget syk, og ble senere munk av Cluny.

Hans dødsdag angis slik: «X.Kal.Mai Guigo, comes qui cognominatus est Vetus».³²¹

(Barn XII:2733, Far XIV:10929, Mor XIV:10930)

Gift

Barn:

Vigo II le Gras av Albon. Født 1025. Død omkring 1079. (Se XII:2733).

³¹⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 962. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 65.

³¹⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 973. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 55, 76.

³²⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 974. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 55, 76.

³²¹ Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. J. Bateau: Dictionnaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 978. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46.

XIII:5473 mf mf mf mm ff ff f

Berengar Raimond I el Curvo av Barcelona. Greve. Født omkring 1006. Død 26.05.1035 i Cardagne.

Berengar Raimond «den Krumme» var greve av Barcelona 1018 - 1035.

Han lot bekrefte sine rettigheter til grevskapet, men delte landet mellom sine fire barn.

Han var annen gang gift med Gisela, søster til greve Hugo av Empurias.

Berengar ble drept i et slag ved Cardagne.

Etter hans død i 1035 styrte sønnen Raimond Berengar I grevskapet under formynderskap av sin farmor, Ermessinde, og under stadige stridigheter mellom henne og hans hustru, Almodis. Først i 1057 fikk Berengar grevskapet i realiteten.³²²

(Barn XII:2737, Far XIV:10945, Mor XIV:10946)

Gift før 1023 med neste ane.

Barn:

Raimond Berenguer I el Viejo av Barcelona. Født omkring 1024. Død 27.03.1076. (Se XII:2737).

XIII:5474 mf mf mf mm ff ff m

Sancha av Gascogne. Grevinne. Død 1027.

Sancha var grevinne av Castilla.

Ifølge «La España del Cid» av Ramon Menendez Pidal var hun datter til greve Sancho Garcéz av Castilla.

«Enciclopedia universal ilustrada Evropeo - Americana» oppgir på den annen side at hennes far var hertug Sancho Vilhelm (Guillermo) av Gascogne.³²³

(Barn XII:2737)

Gift før 1023 med forrige ane.

XIII:5475 mf mf mf mm ff fm f

Bernard I av La Marche. Greve. Død 1047.

Greve av La Marche en Limousin 1006 - 1047.

Bernhard I (eller II) var far til Almodis og antagelig sønn til Aldebert I som var greve av Perigord og La Marche. Han var igjen sønn til Boso «den Gamle» av La Marche og Almodis som var datter til greve Gerard, vicomte av Limoges.

Han var gift med Amelie.³²⁴

(Barn XII:2738, Far XIV:10949, Mor XIV:10950)

Gift

Barn:

Almodis La Marche. Død ...11.1071. (Se XII:2738).

XIII:5477 mf mf mf mm ff mf f

Tancret av Hauteville. Ridder. Levde 1031.

Tancred, som levde i 1031, var en normannisk ridder. Han bodde på borgen Hauteville de Guichard nær Cautances.

Tancred var far til 12 sønner, hvorav 10 dro til Syditalien i 1037. Her hadde franske normanner i langobardisk tjeneste under Rainulf av Aversa grunnet et selvstendig grevskap. Først gikk hans sønner i grekerne tjeneste mot sarasenerne, men da de kun fikk svik til gjengjeld, begynte kampen mot grekerne.

Over de land de erobret, hersket først den eldste broren, Wilhelm I Jernarmen, som greve av Apulia. Hans brødre Drogo (1046-51) og Humfred (1051-56) etterfulgte ham, og Humfred tvang pave Leo IX til å gi normannerne de land i len som var tatt fra grekerne og maurerne. Robert Guiscard styrte så (1056-85) i stedet for Humfreds umyndige barn. Roberts bror, Roger I, erobret Sicilien, mens dennes sønn, Roger II, forenet Nedre Italiaen og Sicilien til kongeriket Sicilien.

³²² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1005. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26, 41.

³²³ Ramon Menendez Pidal: La España del Cid. Enciclopedia universal ilustrada Evropeo - Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1028. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26, 41.

³²⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1036. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 78.

Han var første gang gift med Muriella.³²⁵

(Barn XII:2739)

Gift med neste ane.

Barn:

Robert Guiscard av Apulia. Født 1015 i Hauteville, Normandie. Død 17.07.1085 i Kefalonien. (Se XII:2739).

XIII:5478 mf mf mf mm ff mf m

Fransenda ???. Død omkring 1057.

Med Fransenda hadde Tancred sønnene Robert Guiscard, Mauger, Wilhelm, Alveredo (Affred), Tancred, Humbert og Roger.³²⁶

(Barn XII:2739)

Gift med forrige ane.

XIII:5479 mf mf mf mm ff mm f

Waimar V av Salerno. Fyrste. Født omkring 1011. Død 03.06.1052.

Fyrste av Salerno 1018 - 1052.

Fyrste av Capua 1038 - 1047.

I de gamle historier kalles han Waimar (Guaimar) IV. Fra 21.09.1018 var han som barn sin fars medregent, og ble ved dennes død i 1027 eneregent noe over 16 år gammel under sin mors, Gaitelgrimas, formynderskap. I 1038 tok han sin eldste sønn Johan IV som medregent, og etter dennes død i 1040 sin annen sønn, Gisulf II, som ble hans etterfølger. Han var tapper og i motsetning til sin far gavmild og liberal.

Waimar fikk fyrstedømmet Capua i 1038 av Konrad II, idet fyrsten der, Pandulf IV, ble fordrevet. I april 1039 erobret han Amalfi ved normannernes hjelp, og fordrev hertug Manso. I 1040 tok han hertugdømmet Sorrente. Dessuten ble han hertug av Gaëta. Da Wilhelm av Hauteville i 1043 grunnet grevskapet Apuglien, anerkjente han Weimar som sin overherre. Som følge av dette antok Waimar titelen «Hertug av Apuglien og Calabrien». I 1044 anla han festningen Squillace og han beleiret Bari. Han var således i 1046 Syd-Italiens mektigste fyrste. Waimar var beslektet med pave Benedikt IX, og gikk i forbund med den mektige markgreven av Toscana. Likevel ble han av Henrik III i 1047 tvunget til å gi Capua tilbake til Pandulf V.

I 1052 ble han offer for en sammensvergelse og drept.³²⁷

(Barn XII:2740, Far XIV:10957, Mor XIV:10958)

Gift omkring 1032 med neste ane.

Barn:

Sikilgaita av Salerno. Født 1040. Død 1090. (Se XII:2740).

XIII:5480 mf mf mf mm ff mm m

Gemma av Teano. Grevinne. Født omkring 1015.

Gemma var grevinne av Teano.

Hennes datter, Sikilgaita, kan antas å være født ca. 1040. Gemma kan da være født ca. 1015.³²⁸

(Barn XII:2740, Far XIV:10959)

Gift omkring 1032 med forrige ane.

XIII:5483 mf mf mf mm fm fm f

Giselbert II av Carlad. Visegreve. Levde omkring 1010.

Visegreve av Carlad og Lodève.³²⁹

(Barn XII:2742)

³²⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1039. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26.

³²⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1040. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26.

³²⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1042. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25, 34.

³²⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1053. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25, 34.

³²⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1063. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81.

Gift

Barn:

Adele av Carlad. Levde 1040. (Se XII:2742).

XIII:5485 mf mf mf mm fm mf f

Vilhelm IV av Provence. Greve. Født omkring 980. Død 1052.

Wilhelm IV (eller II) var greve av Provence 1037 - 1052.

Det ser ut som om Mogens Bugge i «Våre forfedre» har blandet sammen Vilhelm IV og hans far, Vilhelm II, som døde i 1018.³³⁰

(Barn XII:2743, Far XIV:10969, Mor XIV:10970)

Gift omkring 1002 med neste ane.

Barn:

Gotfred I av Provence. Født omkring 1004. Død omkring 1060. (Se XII:2743).

XIII:5486 mf mf mf mm fm mf m

Gerberga av Burgund. Født omkring 985. Død mellom 1019 og 1024.

Gerberga ble gift med Vilhelm før 1013, vistnok ca. 1002.³³¹

(Barn XII:2743, Far XIV:10971, Mor XIV:10972)

Gift omkring 1002 med forrige ane.

XIII:5489 mf mf mf mm mf ff f

Sancho III el Major av Navarra-Aragon. Født før 965. Død 1035. Gjentakelse, se side 153.

XIII:5491 mf mf mf mm mf fm f

Bernhard av Foix. Greve. Født 981. Død omkring 1036.

Greve av Conserans, en del av Carcassonne, Foix og Bigorre.

Bernhard var stamfar til huset Foix. Han kaller seg greve i et dokument fra 1011 som også hans foreldre underskriver.

Etter farens død fikk han, foruten Conserans, Foix og en del av Carcassonne, også deler av Toulousin. Bigorre fikk han med sin hustru.³³²

(Barn XII:2746, Far XIV:10981, Mor XIV:10982)

Gift med neste ane.

Barn:

Gerberga av Bigorre. Levde 1040. (Se XII:2746).

XIII:5492 mf mf mf mm mf fm m

Garsinde av Bigorre. Grevinne. Død etter 993.

Grevinne av Bigorre.

Garsinde var datter eller søster til greve Garcias Arnold av Bigorre som døde ca. 1032. Hun var arving til grevskapet Bigorre.³³³

(Barn XII:2746)

Gift med forrige ane.

³³⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 1066. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81.

³³¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1067. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 55, 81.

³³² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1074. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16.

³³³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1075. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16.

XIII:5495 mf mf mf mm mf mm f**Ebles I av Roucy.** Greve og erkebiskop. Levde 997.

Greve av Roucy i 997.

Erkebiskop av Reims.³³⁴

(Barn XII:2748, Far XIV:10989)

Gift med neste ane.

Barn:

Adele av Roucy.³³⁵ Død 1063. (Se XII:2748).**XIII:5496 mf mf mf mm mf mm m****Beatrix av Hainaut.** Levde 1035.Beatrix av Hainaut (Hennegau) ble annen gang gift i 1035 med Manasse Calve Asina av Rameru som døde etter 1055.³³⁶

(Barn XII:2748, Far XIV:10991, Mor XIV:10992)

Gift med forrige ane.

XIII:5497 mf mf mf mm mm ff f**Vilhelm V le Grand av Aquitania.** Hertug. Født omkring 969. Død 31.01.1030.

Vilhelm «den Store» var greve av Poitou som Vilhelm III og hertug av Aquitania som Vilhelm V fra 990 til 1029.

Etter at hans fiende, Robert den Fromme som var konge av Frankrike, døde, giftet han seg i 1006 med hans enke og oppnådde herredømme over La Marche og Perigord. Han beskyttet kunst og litteratur.

Vilhelm var gift

1. gang i 1006 med Almodis av La Marche,

2. gang ca. 1011 med Brisca av Gasgogne.

I 1029 trakk han seg tilbake, som også hans to forgjengere hadde gjort, og endte sin dager i klosteret Moillezais.³³⁷

(Barn XII:2749, Far XIV:10993, Mor XIV:10994)

Gift omkring 1018 med neste ane.

Barn:

Agnes av Poitou.³³⁸ Født 1022. Død 14.12.1077 i Roma. (Se XIII:5574).**Vilhelm VIII av Aquitania.** Født omkring 1027. Død 25.09.1086 i Chizé. (Se XII:2749).**XIII:5498 mf mf mf mm mm ff m****Agnes av Burgund.** Født omkring 995. Død 09.11.1068.

Agnes ble annen gang gift 10.20.1103 med Gotfred II av Anjou, men ble senere skilt fra ham.

Hun døde vistnok som nonne i klosteret Vendôme.³³⁹

(Barn XII:2749, Far XIV:10995, Mor XIV:10996)

Gift omkring 1018 med forrige ane.

³³⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1079. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 87.³³⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1078. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 87.³³⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1081. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48, 87.³³⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 263. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14.³³⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 262. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 91.³³⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 294. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 55.

XIII:5499 mf mf mf mm mm fm f

Robert I le Vieux av Burgund. Født omkring 1011. Død 21.03.1076. Gjentakelse, se side 121.

XIII:5500 mf mf mf mm mm fm m

Ermengard av Anjou. Født 1012. Død 1076.

Ermengard (Irmgard) var datter til Fulk (Fulco) III av Anjou.³⁴⁰

(Barn XII:2750, Far XIV:10999, Mor XIV:11000)

Gift med forrige ane.

Barn:

Hildegard av Burgund.³⁴¹ Død etter 1104. (Se XII:2750).

XIII:5501 mf mf mf mm mm mf f

Pons av Toulouse. Greve. Født mellom 990 og 993. Død omkring 1060.

Greve av Toulouse 1037 - 1060.

Pons var greve av Toulouse, Quercy, Albigeois og herre over Auvergne. Gjennom sin mor, Emma, hadde han rett til grevskapet Avignon. Han antar senere titelen «compte palatin».

Han ble ekskommunisert for å ha forstøtt sin hustru og ektet en annen.

I 1053 grunnlegger han klosteret Vigan og forener klosteret Psalmodie med Moissac i Cluny og S. Victor i Marseille.

Pons ble gift ca. 1037 med Majore, vistnok av huset Carcasona eller Foix. Hun døde antagelig få år senere. Majore var antagelig hans andre eller tredje hustru.

Han giftet seg så med Almodis ca. 1040-45, men forstøtte henne ca. 1053-54.

Han levde enda i 1060, da han var tilstede ved et møte i Toulouse. Pons døde senest i begynnelsen av 1061 og er begravet i St. Sernin i Toulouse.³⁴²

(Barn XII:2751, Far XIV:11001, Mor XIV:11002)

Gift mellom 1040 og 1045 med neste ane.

Barn:

Vilhelm IV av Toulouse. Født mellom 1040 og 1045. Død 1093. (Se XII:2751).

XIII:5502 mf mf mf mm mm mf m

Almodis La Marche. Død ...11.1071. Gjentakelse, se side 124.

XIII:5503 mf mf mf mm mm mm f

Robert av Mortain. Greve. Født mellom 1035 og 1040. Død 1091.

Greve av Mortain 1049 - 1091.

Robert var halvbror til Wilhelm Erobreren (født ca. 1028), konge av England, på morsiden. Biskop Odo av Bayeux var hans helbror.

Han var sin fars annen sønn og fikk 1048-49 grevskapet Mortain i stiftet Avranches.

I 1066 var han tilstede ved koncilet i Lillebonne for å drøfte invasjonen i England. Han bidro med 120 skib til Englands flåte og kjempet i Senlac. Robert reddet Wilhelm Erobrerens liv i slaget ved Hastings og fikk av ham mange borger forskjellige steder i England. I 1069 ble han igjen i England for å beskytte Lindsey mot danskene. Samtidig ble hans borg Luthgaresburg (Montacute) i Somerset beleiret.

Han hadde veldige landeiendommer i England. Sammen med sin hustru, Mathilde, grunnla han en kollegiekirke i sitt slott i Mortain. Han nevnes også som stifter av Grestain Abbey ved Honfleur ved Seine-bredden, men stifteren var utvilsomt hans far. Robert ga betydelige gods til Grestain, dette gjorde også hans sønn Wilhelm.

Hertug Robert «le Diable» hadde gitt grevskapet Mortain til Wilhelm Warlengus, sønnesønn til Richard I. En uforsiktig uttalelse om ham syntes å røpe utroskap og ha måtte gå i landflyktighet. Derved fikk Robert grevskapet.

³⁴⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 905. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 57.

³⁴¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1087. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 57.

³⁴² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1090. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 97.

Han ble begravet i Grestain, likeså hans hustru og foreldre.³⁴³

(Barn XII:2752, Far XIV:11005, Mor XIV:11006)

Gift før 1052 med neste ane.

Barn:

Emma av Mortain. Født omkring 1052. Levde 1083. (Se XII:2752).

XIII:5504 mf mf mf mm mm mm m

Mathilde av Montgomeri. Grevinne. Født omkring 1035.

Mathilde var grevinne av Montgomeri.

Sammen med Robert grunnla hun kirken i slottet Mortain. De ble begravet i Grestain kloster.³⁴⁴

(Barn XII:2752, Far XIV:11007, Mor XIV:11008)

Gift før 1052 med forrige ane.

XIII:5505 mf mf mm ff ff ff f

Adalbert av Ballenstedt. Greve. Levde omkring 980.

Man vet ikke sikkert om hans navn var Adalbert. Han var den første greven av Ballenstedt.

Hans hustru var fra Sermunt, det er mulig at hun het Hidda.

Askanierslekten var grever av Ballenstedt, markgrever av Brandenburg fra 1134 til 1320 og grever av Orlamünde.

Slekten etterfulgte dessuten Billungslekten som hertuger av Sachsen fra 1138 til 1260. Hertugdømmet Sachsen var en del av det tysk-romerske riket.³⁴⁵

(Barn XII:2753)

Gift

Barn:

Eisicho av Ballenstedt. Død etter 1059. (Se XII:2753).

XIII:5509 mf mf mm ff ff mf f

Vilhelm III av Weimar. Greve. Død 1039.

Greve av Weimar.

Vilhelm var første gang gift med Bertha.³⁴⁶

(Barn XII:2755, Far XIV:11017)

Gift med neste ane.

Barn:

Otto av Weimar-Orlamünde. Død 1067. (Se XII:2755).

XIII:5510 mf mf mm ff ff mf m

Oda av Lausitz. Grevinne. Levde 1039.

Oda var grevinne av Lausitz.³⁴⁷

(Barn XII:2755, Far XIV:11019)

Gift med forrige ane.

XIII:5511 mf mf mm ff ff mm f

Lambert II av Löwen. Greve. Født omkring 990. Død etter 21.09.1062.

³⁴³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1103. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 72, 97.

³⁴⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1106. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 72, 97.

³⁴⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 393, se også nr. 394. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 21.

³⁴⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 359. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 100.

³⁴⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 406. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 100.

Lambert (Balderich) ble greve av Löwen i 1041.³⁴⁸

(Barn XII:2756, Far XIV:11021, Mor XIV:11022)

Gift med neste ane.

Barn:

Adele av Löwen. Død 1083. (Se XII:2756).

XIII:5512 mf mf mm ff ff mm m

Oda av Nedre Lothringen. Grevinne. Levde 1020.

Grevinne av Lothringen.

Oda døde 23. oktober, men året er ukjent.³⁴⁹

(Barn XII:2756, Far XIV:11023)

Gift med forrige ane.

XIII:5513 mf mf mm ff fm ff f

Bernhard II av Sachsen. Hertug. Født omkring 995. Død 29.06.1059.

Hertug av Sachsen 1011 - 1059.³⁵⁰

(Barn XII:2757, Far XIV:11025, Mor XIV:11026)

Gift omkring 1020 med neste ane.

Barn:

Ordulf av Sachsen. Født omkring 1020. Død 28.03.1072. (Se XII:2757).

Gjertrud av Sachsen. Grevinne. Født omkring 1030. Død 04.08.1113.

Grevinne av Sachsen.

Gjertrud var gift 1. gang ca. 1050 med greve Florentz I av Holland som døde i 1061.³⁵¹

XIII:5514 mf mf mm ff fm ff m

Eilika av Schweinfurt.³⁵² Født omkring 1000. Død etter 1055.

(Barn XII:2757, Far XIV:11027, Mor XIV:11028)

Gift omkring 1020 med forrige ane.

XIII:5515 mf mf mm ff fm fm f

Olav II Haraldsson den Hellige av Norge. Konge. Født omkring 995. Død 29.07.1030 på Stiklestad.

Konge av Norge 1016 - 1028 og Norges nasjonalhelgen.

Olav Haraldsson også kalt «Olav Digre», var sønn av småkongen Harald Grenske fra Vestfold-Grenland og hadde tilknytning til Opplandene gjennom sin mor, som var omgiftet med ringerikshøvdingen Sigurd Syr. Sæmund og Are Frode, og de sagaene som bygger på dem, hevder at Olav var Harald Hårfagres sønnesønns sønnesønn. Når Olavs skalder Ottar Svarte og Sigvat Tordsson kaller ham «Haralds ætling», kan dette tas som et indisium på at Olav i samtiden ble oppfattet som Harald Hårfagres etterkommer. Dette kan i seg selv ha vært motiv godt nok for at Olav gjorde krav på arverett til kongeverdigheten i Norge. Kristen misjonsiver er blitt trukket frem som et annet motiv. Olav skal nemlig ha blitt døpt i Rouen ca. 1013, og han brakte med seg angelsaksiske geistlige til Norge.

Olav hadde bak seg en vellykket karriere som vikinghøvding, sjørøver og leiesoldat da han kom til Norge høsten 1015. I 1012 var han med og delte den største utbetalingen av «danegeld» noensinne, hele 48 000 pund, altså mer

³⁴⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 416. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 70, 100.

³⁴⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 426. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 70, 100.

³⁵⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 436. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27, 37.

³⁵¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1192. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27, 37.

³⁵² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 440. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

enn 15 tonn sølv.

Han kom tilbake på et gunstig tidspunkt. Det var oppstått et militærpolitisk vakuum i landet etter at Eirik jarl i 1014 var blitt kalt til England av Knut den mektige for å hjelpe ham i kampen om den engelske tronen. Én teori går ut på at Olav hadde en avtale med Knut om ikke å støtte den engelske kongen Ethelred i denne striden, mot at han fikk herredømme over hele eller deler av Norge. Avtalen kan ha blitt noe ulikt oppfattet av de to, noe som senere førte til brudd mellom dem. Det er blitt pekt på at Olav seilte til Norge med to «knarrer», handelsskip, og altså neppe som erobrere. Et møte på Vestlandet mellom Olav og Håkon, sønn av Eirik jarl og Knut den mektiges søster, som ikke førte til væpnet kamp, tas også til inntekt for dette synet. Og både Eirik og Knut lot Olav i fred til midt på 1020-tallet.

På den andre siden er sagaene samstemte om at Olav, mens han opererte i England, kjempet for Ethelred og mot danskekongen. Møtet mellom Olav og Håkon jarl resulterte i at Olav tok Håkon til fange og sendte ham til England mot løfte om aldri å returnere til Norge. At Olav lot ham slippe så lett, kan forklares med et ønske om ikke å provosere Eirik og Knut mer enn nødvendig, eller rett og slett gi dem en gave det ville være vanskelig å gjengjelde. Sett under ett virker det derfor rimeligst at det var den engelske kongen som oppmuntret Olav til å utfordre det danske overherredømmet i Norge, slik han tidligere kan ha oppmuntret Olav Tryggvason til det samme.

Den hjemvendte sjøkongen ble vel mottatt av moren Åsta, og likeså av stefaren Purke-Sigurd. Det store spørsmål var likevel om stefaren og de andre høvdingene på Opplandene ville støtte ham aktivt med folk og utstyr, og dertil akseptere ham som overkonge. Det var dette som ble det store samtaleemnet på Opplandene den vinteren. Oppover i landet satt det en rekke storbønder som raget et hode høyere enn de andre og var allment akseptert som høvdinge og ledere. Noen av dem kalte seg også konger, og noen overherre var de ikke vant til å ha. Men lenger ute, i Viken, satt det ombudsmenn for danskekongen på alle høvdingsetene. Snorre gjør det til et hovedpunkt i diskusjonen småkongene imellom: «Hva har vi å vinne», spurte de seg selv, «om vi støtter Olav i hans planer om å bli storkonge?» «Knappt blir det til noen fordel for oss», mener den ene. «Nei», svarer den andre, «noen direkte vinning kan vi neppe vente oss, men seirer Olav, kan vi iallfall ikke få det verre, om vi har holdt oss til ham. Og dertil slipper vi den skammen at det sitter utlendinger som herrer i landet.» Ikke alle vil ha like lett for å tro at bondehovdinge på Opplandene ennå hadde fått noen særlig sans for det nasjonale. Derimot kan de ha ant at et rikskongedømme i lengden ikke var til å unngå. Og hva motivene enn kan ha vært, enden på diskusjonen ble at de fleste fant det best å støtte Olav, og han ble tatt til konge på Opplandstinget - Åkertinget på Hedemarken må det vel ha vært.

Skaldene opplyser at i slaget ved Nesjar, trolig Brunlanes, i 1016, der Olav beseiret trønderne under ledelse av Eirik jarls bror Svein, besto Olavs flokk av «opplendinger og hedmarkinger». Skaldene forteller også at oppslutningen om Olav skyldtes gavmildhet. Han har åpenbart vært raus med skattene han brakte med seg fra England, men han må også ha brukt makt. Skalden Ottar Svarte forteller om kamper Olav hadde på Østlandet i denne første fasen.

Etter slaget ved Nesjar drog Olav til Trøndelag og lot seg kongehylle på Øyratinget. På denne måten sikret han seg formelt rettsgrunnlag for sitt kongedømme. Deretter søkte han å sikre sin makt gjennom ordninger med lederne av flere av de mektigste høvdingættene i landet. Ifølge sagaene ble Erling Skjalgsson og de nordnorske høvdingene Hårek av Tjøtta og Tore Hund på Bjarkøy, kongens «lendmenn». Lendmenn var i høy middelalderen landets topperistokrati; de var høvdinge som med lokal maktbasis ble knyttet til kongen med personlige bånd som hans ombudsmenn, mot til gjengjeld å bli tildelt inntekter av kongens jordegods. Ut fra dette skulle betegnelsen lendmann stå for en mann som «lånte» jord av kongen. Men lendmannsbetegnelsen er kjent fra tiden forut for Olav uten at en sikkert vet hva den innebar. Den kan rett og slett ha betydd stormann, «mann med land». Det er likevel ikke utenkelig at Olavs forhold til lendmennene kan ha vært et skritt på veien mot det som ble høy middelalderens lendmannsombud.

Olav satset altså tilsynelatende på samarbeid, men etter hvert, og på bekostning av de store høvdingene, trakk han frem betydelige bønder og yngre høvdingssønner som fikk kongen å takke for sin økonomiske og sosiale stilling. Olav søkte i motsetning til sine forgjengere å gjennomføre et mer reelt herredømme over det meste av Norge. Dette gjorde han gjennom menn som hadde personlig tilknytning til ham og gjennom å tillegge sine godsbestyrere, «årmennene», oppgaver i lokalstyret - også dette på bekostning av de gamle stormannsættene.

Å føre denne politikken overfor Erling Skjalgsson, Tore Hund og andre, måtte gjøre disse topperistokraterne fiendtlig innstilt. Topperistokratiet, som var knyttet sammen i et nett av slekts-, ekteskaps- og vennskapsforbindelser, ville selv disponere ressursene i sitt område med minst mulig innblanding fra kongedømmets side.

Olav hadde tilsynelatende kontroll i første halvdel av 1020-tallet. Men i 1026 var forholdet fullstendig endret. Bøndene i Trøndelag og på Opplandene var fiendtlig stemt mot ham, og det var åpen motstand mot ham blant stormennene. Tore Hund ble Knut den mektiges mann, og Erling Skjalgsson sendte sine to eldste sønner til England. I 1028 måtte Olav rømme landet. Han drog til sin svoger Jaroslav i Gardarrike. Hvordan kan det forklares at alt raknet rundt Olav på denne måten?

At stormennene vendte seg mot Olav, var en naturlig følge av måten han behandlet dem på. Også Olavs kristningspolitikk måtte skape problemer i deler av landet, både overfor lokale høvdinge og overfor bondebefolkningen. Men som nevnt var kristendommen velkjent i kystdistriktene i sør og vest da Olav Tryggvason var konge. Det er også indikasjoner på at noen av stormennene i disse landsdelene hadde tatt den nye troen alt før Olav Haraldsson satte igang sitt kristningsforsøk. Erling Skjalgsson var trolig én av disse, et steinkors til minne om ham synes nemlig å være reist av hans prest. Dette tyder på at det ikke var religionen i seg selv som avgjorde hvilken holdning stormennene hadde til Olav, men tvangstiltakene som fulgte den. At kristendommen ble gjort til eneste tillatte kult, måtte for mange virke sterkt provoserende. En kirkeordning under kongens kontroll gjorde kristendommen til riksreligion under kongens beskyttelse og grep dermed inn på et område som hadde tilhørt folks

privatliv. Bøndene gjorde motstand. Illustrerende i så måte er det at hedensk gravskikk holdt seg på Opplandene og i Nord-Norge ut i andre halvdel av 1000-tallet.

Utenrikspolitiske forhold gjorde det nå mulig å koordinere den innenlandske motstanden mot kongen under en handlekraftig ledelse. Knut den mektige var blitt konge i England allerede i 1016, men han fikk full kontroll over landet først etter 1020. Og året før var han blitt konge i Danmark etter sin bror. Knut hadde vel aldri hatt i tankene å oppgi det han måtte oppfatte som sin norske arv - nå hadde han frie hender til å konsentrere seg om denne oppgaven. At han ikke slo til før i 1025-26, kan bety at han nyttet tiden til å knytte de misnøyde norske stormennene til seg gjennom rike gaver. Etter slaget ved Helgeån i Skåne, der Knut beseiret Olav og hans svoger, sveakongen Anund Jakob, nyttet også mange av de hittil lojale stormennene anledningen til å forlate Olav. Olavs brudd med Erling Skjalgsson og drapet på ham i 1027 førte til den endelige samlingen av stormennene rundt Knut den mektige. Da Knut kom til Norge i 1028 med sin hær og Olav samtidig ble truet av en trønderhær under ledelse av Håkon, Eirik jarls sønn, flyktet Olav til Sverige og derfra videre til sin svoger Jaroslav i Kiev. Håkon Eiriksson ble kong Knuts jarl i Norge.

Da Håkon Eiriksson senhøstes 1029 forsvant på havet underveis fra England til Norge, så Olav atter sin sjanse. Han returnerte fra eksilet i øst og falt på Stiklestad 29.07.1030. Bondehærens størrelse og innbitte kamp mot Olav på Stiklestad er satt i forbindelse med den tidligere nevnte bestemmelsen i Frostatingsloven om motstandsrett, som blant annet pålegger bøndene fra de åtte trønderfylkene å samle seg og drepe en konge som gjør ulovlig overfall på en mann i hans hjem. Kom kongen seg unna, skulle han aldri få vende tilbake. Olavs konfiskasjoner i Trøndelag av motstanderes eiendom kan ikke ha blitt oppfattet som lovlige av bondesamfunnet. Og da Olav vendte tilbake, kunne man med rette drepe ham.

Olav Haraldsson falt på Stiklestad etter en meget bitter kamp mot en overveiende hedensk hær av trønderbønder under ledelse av sine stormenn, av nordnorske og vestnorske høvdinge og av flere lendmenn som kunne takke Olav for sin posisjon. Olavs anstrengelser for rikssamling og kristning så ut til å være forspilt.

Ett år og fem dager etter hans død ble graven åpnet av hans engelske hirdbisp Grimkjell, og få år etter - i 1030-årene - «oppstod Olavslegenden» om de miraklene som hadde skjedd i forbindelse med kongen. Det gikk sagn om mirakuløse helbredelser ved den døde kongen alt på slagplassen. Kongens lik viste alle tegn på hellighet, det var ikke gått i forråtnelse, og hår og negler hadde vokst. Olav ble skrinlagt og satt på alteret i Klemenskirken i Nidaros.

Stormennene som stod mot Olav på Stiklestad, vendte helt om. De gikk inn for å erklære ham for hellig, og de innsatte hans sønn som konge. Også bøndene synes etter kort tid å ha forkastet hedendommen til fordel for kristendommen, og kirken etablerte seg som en fast og ekspanderende samfunnsinstitusjon - alt dette til tross for at Olav må ha gått særlig hardt frem i de gode jordbruksbygdene i Trøndelag, med store jordegodskonfiskasjoner. Hele 15 av de 16 motstandergårdene sagaene nevner fra hedensk tid, er kongseiendom i kristen tid.

Det mangler ikke kilder til Olav Haraldssons historie. Problemet er å trenge gjennom legendestoffet som pakker inn det historiske stoffet. Kirken begynte å feire Olavsmesse alt på 1030-tallet. Man trengte i den forbindelse liturgiske tekster og korte tekster som beskrev kongens liv og død. De som først skrev om Olav, var altså kirkemenn med et religiøst siktemål. De som senere skrev om den historiske kongen, måtte til en viss grad bygge på disse skriftene. Dette preger også de sagaene som senere ble skrevet om Olav, de inneholder mye legendestoff.

Samtidige eller gamle opplysninger om Olav er bevart i utenlandske annaler og krøniker. Disse kan gi stoff til å kontrollere opplysninger i sagaene og skaldekvadene, og opplysninger som ikke er kjent i nordiske kilder.

Det er likevel de samtidige skaldekvadene som i noen grad kan brukes selvstendig. Olav hadde hirdskalde som skildret hans bedrifter, og deler av deres produksjon er bevart gjennom sagaene. Problemet med skaldekvadene er ikke tendens, som en er oppmerksom på, men at så få av dem er bevart, og at de er så sparsommelige med faktiske opplysninger.

Eldre lovgivning inneholder bestemmelser som påberoper seg Olav som opphavsmann, men vi kan ikke vite om de er bevart i sin opprinnelige form, selv om Olavs prestisje som lovgiver kan ha gjort dem mer motstandsdyktige enn andre bestemmelser.

Blant det forholdsvis rike kildematerialet til Olav den helliges historie er det flere sagaer. Disse bygger i utstrakt grad på legendariske skrifter om Olav, produsert av kirkemenn. Vil en finne den historiske Olav, må en trenge gjennom legendestoffet som omgir det historiske stoffet. Snorres Heimskringla er bygd opp rundt fortellingen om Olav den hellige, og Snorre støtter seg i dette arbeidet til flere eldre sagaer. Det er bevart fragmenter av en «eldste saga» fra 1160-80, som man mener bygger på muntlig tradisjon og skrifter fra 1120-årene av de islandske «frode» menn Are og Sæmund. På denne eldste sagaen skal det så bygge en tapt «mellomste saga» fra før 1200, som igjen er grunnlag både for den bevarte «legendariske» Olavssagaen fra omlag 1200 og for lovsigemannen Styrme Kåressons tapte saga fra ca. 1220 om Olav den helliges liv. På disse to sagaene bygger så Snorres bevarte «Sagaen om Olav den hellige» fra 1220-årene, mens forfatteren av Fagrskinna, også fra 1220-årene, har kjent den tapte sagaen om Olavs liv. Snorre bruker både sin egen Olavssaga og Fagrskinna når han skriver om Olav i Heimskringla.

Olavs nederlag og fall på Stiklestad kunne se ut som en seier for de desentraliserende kreftene i riket, for de stormennene som hadde sett seg tjent med en fjern hersker som i mindre grad grep inn i de indre forholdene i landet. Det må derfor ha kommet som en ubehagelig overraskelse for dem at Knut den mektige, innsatte sin frillesønn Svein og hans engelske mor Alfiva som styre i Norge etter Håkon Eiriksson jarls død i 1029. Under deres herredømme ble de norske stormennene som hadde stått sammen med Knut mot Olav, satt utenfor styret. Dette måtte skape misnøye hos høvdinge som Einar Tambarskjelve og Kalv Arnesson, som begge trolig hadde gjort seg håp om jarleverdighet og kontroll over styret i Norge.

Et par «tilfeldigheter» kom til å spille på lag med dem som hadde nytte av å fremme Olavs hellighet.

For det første ble Europa i årene nærmest etter Olavs død rammet av en rekke uår, noe som førte til hungersnød også flere steder i Norge. Dette slo tilbake på herskeren, Svein Alfivasson, som var «ansvarlig» for godt år og fred.

For det andre døde Knut den mektige i 1035 uten voksne arvinger, slik at det var ingen som umiddelbart kunne erstatte ham, og hans Nordsjørøike gikk i oppløsning.

Det danske hardstyret hadde også betydning. Økte økonomiske byrder på bøndene og økt kontroll skapte motvilje mot de fremmede makthaverne. Slik Andreas Holmsen påpeker, kan dette ha satt Olavs kamp mot Knut den mektige i et nytt lys - som en rettferdig kamp.

Følgen av dette var at alt før Knut den mektige døde i 1035, samlet aristokratiet seg om Olavs mindreårige frillesønn Magnus, som ble hentet fra Gardarøike. Svein og Alfiva måtte rømme landet. Høvdingene må ha innsett at en innenlandsk konge de selv kunne kontrollere, var til deres fordel. Og allerede på denne tiden kan mange ha sett sine politiske og økonomiske interesser bedre tjent med at de samarbeidet med rikskongedømmet i stedet for å motarbeide det. De fremste mennene i kretsen rundt den unge kongen ble trønderhøvdingene Einar Tambarskjelve, som hadde vært i England da slaget på Stiklestad stod, og Kalv Arnesson, til tross for at han hadde stått mot kong Olav på Stiklestad. For den nye kongens legitimitet ville det også åpenbart være en styrke dersom hans far ble tillagt helgenverdighet.

For stormennene var som nevnt fremmedstyret en skuffelse. Svein og Alfida var mer egenmektige enn høvdingene hadde tenkt seg, og de behandlet Norge som erobret land. Stormennene fikk ikke den plass i det nye styret de hadde ventet, og de kunne desto lettere samle seg om den døde kongen og hans sønn. Som formyndere ville de få den makt og posisjon danskestyret hadde nektet dem. Særlig sterk var misnøyen i Trøndelag, der de nye makthaverne oppholdt seg. Her ble trøndernes lojalitet overfor kong Magnus sikret ved at trønderhøvdingene Einar Tambarskjelve og Kalv Arnesson var de fremste menn i formynderstyret. Den store oppslutningen om Olavskulten som etter kort tid oppstod, skyldtes ikke minst at disse stormennene støttet aksjonen for å gjøre Olav til helgen. Særlig hadde Einar høy prestisje. Han var gift med ladejarlene Eirik og Sveins søster Bergljot, og da jarleætten var utdødd på mannsiden, kan han ha oppfattet seg som jarlenes etterfølger.

Kirkens innsats må likevel ha vært avgjørende. Kirken, som Olav sammen med sin engelske biskop Grimkjell hadde lagt grunnen til, og som i allianse med stormennene hadde gått inn for Magnus som ny konge, grep sjansen til å skaffe seg høyere prestisje og styrke sin stilling gjennom å erklære Olav for hellig og opphøye ham til nasjonalhelgen. Han ble etablert som helgen senest rundt 1040.

Folkereligøse momenter kan også ha spilt inn. Olavs hellighet kan neppe bare ses på som et politisk knep; den fikk etter hvert feste i folket. Bondereligionen i innlandet innebar blant annet en dyrkelse av makter, og en ny og sterkere makt kunne være akseptabel. Misjonskongenes taktikk i disse områdene var da også å søke å vise at deres gud var den sterkeste. Man fremstilte Kristus ikke som den lidende, men som den seirende. Denne forklaringen kan dessuten være med på å belyse at kristendommen vant frem i landet på - som det synes - forbløffende kort tid. Etter 1030 møter vi ingen hedensk reaksjon. Det som måtte foregå av hedensk kultus, foregikk heretter i det skjulte.

Erik Gunnes har trukket frem folks forestillinger om kongers hellighet som et mulig forklaringsmoment. Det var vanlig hos germanerne å utruste en konge med overnaturlige evner. I middelalderen forestilte man seg mange steder at kongen kunne helbrede, at han hadde legende hender. Også om Olav finnes det beretninger om slike evner. En konges død var dertil i seg selv en skremmende begivenhet - også for dem som drepte ham. Og selv en død konge kunne vise seg å ha makt, gi godt år og fred, noe fedredyrkelsen og de store, sentrale gravhaugene - ikke minst i Trøndelag - bærer bud om. Uårene under Olavs etterfølger ga næring til disse oppfatningene. Resultatet var at kongen ble «hauglagt», som Gunnes uttrykker det, riktignok ikke i en haug, men i et skrin i Klemenskirken i Nidaros. Hedenske forestillinger kunne altså bidra til å skape Olav den hellige, og for folk flest kom Olav på mange måter til å erstatte bondeguden Tor som menneskenes verner og hjelper.

Olavs helliggjørelse er i samsvar med strømninger i tiden. Det var en tid for helgenkonger, i nær sagt hvert eneste land i Europa. Helgenkongene hadde en bestemt funksjon i forbindelse med rikssamlinger og organisering av riker; kongen ble et naturlig midtpunkt og kristendommen ideologisk grunnlag. Kongens eksempel som rettferdig og som beskytter sto sentralt. Den hellige kongen fikk altså en politisk funksjon i sentralmaktens og dynastiens tjeneste. Dette ble også Olavs rolle. Han legitimerte dynastiet. Og ingen av de andre nordiske helgenkongene kom til å spille en så viktig rolle på dette feltet som Olav.

Olav Haraldsson la det endelige grunnlaget for rikskongedømmet, dels gjennom sin virksomhet i de årene han var konge, men aller mest gjennom sin død og helgenstatus. Olav samlet og styrte et større rike enn noen norsk konge før ham. Det strakte seg fra Götaelv i sør til Finnmark i nord, og også i Trøndelag og på Østlandet hadde han reell makt. På dette grunnlaget kunne hans etterfølgere bygge ut kongemakten og knytte sammen landsdelene til et samlet rike.

Olav revolusjonerte neppe styringsapparatet verken sentralt eller lokalt. Noe sentralt styringsapparat kan en vel knapt tale om. Rundt seg hadde kongen hirden, og det er mulig han her innførte en viss funksjonsdeling, kanskje etter angelsaksisk forbilde, med hirdembetsmennene «stallar» og «merkesmann» som nære rådgivere, og en deling av hirdmennene i krigere og politikorps («Gjester»). Hirdgeistligheten med sin lese- og skrivekyndighet kom etter hvert til å utgjøre kongenes sentrale administrasjonsapparat.

Når det gjelder lokalstyringen, har man tradisjonelt villet se «lendmannsombudet» som en nyskaping under Olav, men dette er usikkert. At kongen knyttet til seg regionale stormenn, var ikke noe nytt under Olav. Det kan derimot se ut til at den utstrakte bruken av «brytene», gårdsbestyrerne på kongsgårdene, i styrings- og kontrollapparatet i distriktene er noe nytt. Kongedømmets og etter hvert kirkens sterkere grep om lokalstyringen førte med tiden til større

grad av offentlig rettshåndhevelse, men også til økte økonomiske krav overfor bøndene.

Olav skapte en bredere økonomisk basis for kongedømmet. Krongodset ble utvidet gjennom konfiskasjon av motstandernes gods. Denne konfiskasjonspolitikken svekket ledersjiktet i de opprørske områdene og dermed bøndenes motstandsevne mot sentrale myndigheter. Også dette førte altså til sentralisering av makten. Det er likevel gjennom sin martyrdød Olav hadde størst betydning. Hans helgenverdighet kom etterfølgerne til gode ved at de fikk hans beskyttelse og på en måte del i hans hellighet. Kongedømmet fikk gjennom hellig Olav en dominerende plass i folks bevissthet. De etterfølgende kongene styrte på vegne av helgenkongen, og Olav som helgen med eiendomsrett til hele Norge, styrket forestillingen om riket som en realitet uavhengig av en konges person.

En annen sak er det at Norge også den gang var «et land i verden». Norge kunne på lengre sikt ikke bestå som en øy i et hav av kristne riker. Innføringen av kristendommen var derfor en nødvendig forutsetning for at landet skulle bli anerkjent som et selvstendig rike i det kristne Europa. Det er utenkelig at et hedensk kongedømme ville ha fått være i fred for de kristne naborikene. I 1226 fikk for eksempel ridderordenen «Den tyske orden» i oppdrag av den tysk-romerske keiseren Fredrik II (1220-50) å erobre det hedenske Preussen, og så sent som mot slutten av 1300-tallet ble det ført erobringstog under påskudd av å være «korstog» mot det man oppfattet som hedningene i Øst-Europa, som ikke bekjente seg til den rette kristendom, men var gresk-katolske. Liknende påskudd ble allerede i 1123 brukt av Sigurd Jorsalfare da han rettfærdiggjorde et herjetog mot smålendingene med at de var hedninger.

Det er full enighet om at kristendommen var kjent av nordmenn flere hundre år før religionsskiftet, at deler av landet hadde vært under kristen påvirkning i lang tid, og at det fantes kristne mennesker i landet. Når det gjelder måten religionsskiftet skjedde på, er det derimot to diametralt motsatte syn. Det ene går ut på at trosskiftet skjedde over lang tid, at det var et resultat av en indre utvikling. Man har oppfattet 900-tallet som en oppløsningstid for gamle trosformer og som en tid da kristen misjon gjorde seg sterkt gjeldende. Det skal da ha skjedd en endring i synet på de gamle gudene i den forstand at tilliten til dem sviktet, og at folk ga opp den gamle troen uten å finne en ny. Hedendommen nærmest råtnet på rot. Belegg for dette mener man å finne i de kildene som opplyser om menn med tilnavn som «gudløs» eller som stolte på egen makt og styrke. Overgangen fra hedensk gravskikk og et betydelig antall kristne steinkors fra tiden før kristningen er også tatt til inntekt for dette synet. Først skulle det altså ha kommet et trosskifte, så fulgte kultskifte og sedskifte.

Det andre synet går tilbake til Rudolf Keyser og midten av 1800-tallet. For ham var tros- og sedskiftet en følge av et tvungent kultskifte. Dette synet har i den senere tid vunnet tilslutning fra religionsforskere og historikere. Man tar avstand fra synet på hedendommen som en degenerert og dødsmerket religion og peker på at tilnavn som «gudløs» viste til noe atypisk, til personer som på en eller annen måte falt utenfor fellesskapet, for eksempel fredløse.

På grunn av den hedenske religionens karakter var det ikke lett å bytte den med en annen uten å bryte med samfunnet i sin alminnelighet. Fordi hedendommen var knyttet til stammen eller folkegruppen som helhet, var den en integrert del av folkets liv på alle områder. Når det åpenbart fantes kristne mennesker i Norge før kristendommen ble enerådende, skyldtes dette at de frie menneskene hadde en liberal oppfatning av hvilke guder folk valgte å holde seg til så lenge de ellers deltok i kultfellesskapet. Brøt man derimot kultfellesskapet, stilte man seg utenfor samfunnet.

Ut fra dette synet kunne ikke hedendommen gå i oppløsning uten store samfunnsendringer. Og det var dette som skjedde. Til tross for kristen misjonsvirksomhet over lengre tid - på 800- og 900-tallet - var det først da misjonskongene grep inn, at det ble fart i kristningen, som ble gjennomført i løpet av 30-40 år. Og måten kongene gikk frem på, var å angripe hedendommen der den var mest sårbar, nemlig dens kult. Det sentrale i hedendommen var kulten, og ved å forby hedensk kult rev man bort grunnlaget for hedendommen. Det var så kun et tidsspørsmål før den lå død. Kongene rettet misjonsvirksomheten med fredelige og voldelige midler mot toppsjiktet i samfunnet, med gaver og vennskapsbånd eller med trusler og tvang - i verste fall drap. Når stormennene var vunnet for kristendommen, var hedendommens dager talte.

Både Olav Tryggvason og Olav Haraldsson kan ha hatt personlige motiver for sin misjonsvirksomhet, men dette vet vi lite om. Begge hadde imidlertid oppholdt seg lenge blant kristne i kristne land. De kjente kristendommen godt og hadde selv latt seg døpe. De kristne rikene var velorganiserte, kongene hadde kontroll over befolkningen og var i stand til å mobilisere store rikdomsressurser. Og ideer representert av de rike, mektige og prestisjefylte måtte appellere også til menn fra Skandinavia som hadde politiske ambisjoner. Videre fikk kongene rundt i Europa støtte fra sine kirkeorganisasjoner både i styringen og kontrollen av rikene. Slik sett måtte kristendommen fortone seg hedendommen overlegen.

Kristendommen som politisk instrument er ellers et velkjent fenomen i perioden. Det å la seg kristne var en måte å akseptere en annens overherredømme på, mens hedensk reaksjon kunne være markering av politisk uavhengighet. Det mest nærliggende eksempelet på dette er Håkon jarl, som ved å måtte la seg døpe anerkjente danskekongen Harald Blåtann som sin overherre, men som igjen hevdet sin uavhengighet ved å forkaste kristendommen. Kristendommen virket følgelig som et instrument for kristningskongene i deres bestrebelser på å underlegge seg riket.

Religionen kunne virke som en sammenbindende faktor i samfunnet. Når kongene gikk så hardt frem mot sine religiøse motstandere og ikke kunne tolerere en annen religion enn sin egen, må dette ha skjedd ut fra en erkjennelse av at to konkurrerende religioner ville virke samfunnsoppløsende. Det som skjedde på Island, er et godt eksempel på at dette ble oppfattet som et problem. Der valgte man å løse problemet gjennom flertallsvedtak på Alltinget, hvor kristendommen ble valgt som eneste lovlige religion.

Kristendommens betydning for rikssamlingen var altså fremfor alt at den virket sentraliserende. Det var i kongens interesse at makt og prestisje ikke bygde på stormennenes private ressurser, men på tilknytning til kongens person, at stormennenes rolle som mellommenn mellom kongen og folket ble svekket, og at folket selv i større grad ble kongens direkte undersåtter - hans «tegnere». Svekkelsen av høvdingenes rolle som religiøse ledere bidro nettopp til dette, i og

med at kirken, som var etablert av kongen og under hans kontroll, etter hvert overtok denne funksjonen.

Den nye religionen ga kongedømmet en ideologisk plattform gjennom kirkens legitimering av kongemakten. Rang og verdighet var fastsatt av Gud, noe som styrket kongens autoritet overfor folket. Den nyetablerte kirken bidro også til et mer effektivt styringsapparat, i og med at kongen kunne nyttiggjøre seg de geistliges administrative erfaring og bruk av skrift. Kristningen førte på denne måten til en modernisering av kongedømmet med økt oversikt og kontroll over folk og ressurser, samt større muligheter for korrespondanse og diplomatisk samkvem med makthavere i andre land.³⁵³

(Barn XII:2758, Far XIV:11029, Mor XIV:11030)

Gift ...02.1019 i Sarpsborg med neste ane.

Barn:

Ulvhild Olavsdatte. Født omkring 1020. Død 24.05.1071. (Se XII:2758).

Utenfor ekteskap med **Alvhild ???**. Levde 1025.

Alvhild var Olavs frille. Hun kom fra England.³⁵⁴

Barn:

Magnus I Olavsson den Gode av Norge. Konge. Født omkring 1025. Død 1047.

Konge av Norge 1035 - 1047.

Magnus ble hentet hjem fra Kiev i Gardariket i 1035 eller 1036 av Einar Tambarskjelve og Kalv Arnesson. Han var da antagelig 10-11 år gammel.

Han ble til å begynne med tatt imot med åpne armer, Kalv og Einar skulle stå for styret, men de kunne ikke bli enige. Einar hadde et vesentlig fortrinn fremfor Kalv da han ikke hadde vært med på Stiklestad. Kong Olavs gamle garde flokket seg om den unge kongen og gjorde seg til talsmenn for en hevnpolitikk, Einar pustet til ilden.

Gamle Hårek av Tjøtta rustet seg til å fare sørover, han hadde sitt å vareta. Men så langt som til kongen kom han ikke. Åsmund Grankjelsson sto der da Hårek kom gående opp fra brygga. Med kongens egen øks hogg han ned Hårek. Som lønn fikk han overta sysselen der nord, med finneskatten.

I selve Trøndelag gikk Magnus likeledes hardt fram. Mange av farens fiender fikk sine gods beslaglagt, storgårder som Viggja og Kvistad og mange andre ble inndratt. Noen ble også straffet på kroppen, men de fleste berget livet om de fór av landet. En dag skjønnte Kalv at turen var kommet til ham. Han dro til Egge i all hast, pakket det nødvendige og heiste seil. Egge ble lagt under kongen.

Alt dette var stikk i strid med eder som ble svoret dengang Magnus ble tatt til konge, og folk begynte å murre. Dessuten hadde kong Magnus ved hyllningen lovet å avskaffe Alfiva-lovene. Det så man heller ikke noe til, og uroen bredte seg. Det var Sigvat skald, en av farens nærmeste menn, som tok på seg det farlige vervet å forklare den unge kongen hvordan sakene sto til ute i folket.

Magnus var forstandig nok til å ta Sigvats ord opp i beste mening. Han fulgte rådene, og endret sin politikk. I hvilken grad han avskaffet Alfiva-lovene, er riktignok uvisst, iallfall noen av dem ble stående ved lag i et par generasjoner fremover. Men omslaget ble klart nok til at han gjorde seg fortjent til tilnavnet «den gode». Han prøvde ikke å skape noe kongedømme som gikk på tvers av den nedarvede rettsbevissthet. Derimot fant hans etterfølger, Harald Hardråde, seg kallet til å ta et oppgjør med både stormenn og bønder.³⁵⁵

XIII:5516 mf mf mm ff fm fm m

Astrid Olofsdotter av Sverige. Død etter 1035.

Astrid var ifølge Snorre datter til Olof Skötikonung og hans frille, Edla, og derfor helsøster til Emund «Gammel». Navnet finnes kun i islandske kilder, og det har derfor blitt vanlig å anvende den norske formen, selv om hun som sin faster i Danmark, nok kalte seg Estrid.

Da dronningen ikke var god mot sine stebarn, sendte kong Olof barna til oppfostring hos fremmede. Astrid kom

³⁵³ Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga. Cappelen's Norges Historie, Bind 15, side 169. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 66-74. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 453. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

³⁵⁴ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

³⁵⁵ Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 272-274; Bind 15, side 170. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

derfor til en fremstående mann i Västergötland som het Egil. Opplysningene lar seg ikke kontrollere, men er ikke usannsynlige.

Vanskeligere blir det når det gjelder det første store vendepunktet i hennes liv, giftemålet med Olav «den Hellige» i 1019. Kildene beretter enstemmig at Olav først hadde fått løfte om Ingegjerd, sveakongens ektefødte datter, men at dette løfte ikke ble innfridd. Ingegjerd ble i stedet bortgift med Jaroslav, storfyrsten av Novgorod. At Astrid i stedet ble dronning i Norge forklares av Snorre med at Ragnvald jarl i Västergötland fikk Olav til å gå med på å gifte seg med Astrid for å irritere den blivende svigerfaren. Den legendariske Olofs-sagaen lar Astrid selv by ut seg. Begge versjoner forefaller urimelige og tendensiøse. Mest rimelig er fremstillingen i «Fagerskinna», som skriver at kong Olof i Sverige tilbød å gifte bort Astrid med den hjemgift som han tidligere hadde avsatt for Ingegjerd. Situasjonen var neppe slik at dette tilbud om forlik skulle kunne avvises av den norske kongen.

Fra Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga:

«1. ... Her blir fortalt at da kong Magnus fór vest fra Gardarike, seilte han først til Svitjod og opp til Sigtuna. Da var Edmund Olavsson konge i Svitjod; der var da også dronning Astrid, som hadde vært gift med kong Olav den hellige. Hun tok særdeles vel imot Magnus sin stesønn, og lot straks stevne et mangment ting et sted som blir kalt Hangrar. På det tinget talte Astrid og sa så: «Til oss er nå kommet kong Olav den helliges sønn, som heter Magnus. Han vil fare til Norge og kreve farsarven sin. Jeg har stor skyldighet til å hjelpe ham til denne ferden; for han er min stesønn, slik som det er kjent for alle, både svear og nordmenn. Jeg skal ikke spare på noe som jeg har i min makt forat hans styrke kan bli så stor som råd er, hverken folkemakt, som jeg rår for, eller penger.» ...»³⁵⁶

(Barn XII:2758, Far XIV:11031, Mor XIV:11032)

Gift ...02.1019 i Sarpsborg med forrige ane.

XIII:5517 mf mf mm ff fm mf f

Vazul av Ungarn. Fyrste. Født omkring 976. Levde 1038.

Vazull var en ungarsk fyrste som ble blindet i 1038.³⁵⁷

(Barn XII:2759, Far XIV:11033)

Gift

Barn:

Andreas I av Ungarn. Levde 1045. Død omkring 1060. (Se XIII:5431).

Bela I av Ungarn. Født 1016. Død 1063. (Se XII:2759).

XIII:5519 mf mf mm ff fm mm f

Mieszko II Lambert av Polen. Født 990. Død 10.05.1034. Gjentakelse, se side 150.

XIII:5520 mf mf mm ff fm mm m

Richiza av Saalfeld. Født omkring 1000. Død 21.03.1063. Gjentakelse, se side 150.

XIII:5521 mf mf mm ff mf ff f

Tiemo I av Kinziggau. Greve. Død omkring 1028.

Greve av Kinziggau.

Tiemos embetsgrevskap var i Quinziggau. I 1025 er han sammen med sin sønn tilstede ved keiserinne Kunigundes Ranshofenerdonasjon.

Han ga klosteret St. Emeram gods i Alburg til underhold for sin bror Pilgrim som var munk i klosteret. Også i 1028 gir han gods til kirken.

Tiemo døde en 19. mars straks etter 1028.³⁵⁸

(Barn XII:2761, Far XIV:11041)

Gift

Barn:

Tiemo II av Kinziggau. Død 07.03.1049. (Se XII:2761).

³⁵⁶ Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga, avsnitt 1. Svenskt Biografiskt Lexikon, Bind II, side 408. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 487. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27, 73.

³⁵⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 160. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 19.

³⁵⁸ Otto Dungern: Genealogisches Handbuch zur bairisch-österreichischen Geschichte. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 492. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 106.

XIII:5569 mf mf mm mf ff ff f**Ernst av Østerrike.** Markgreve. Født 1030. Død 10.06.1075.

Markgreve av Østerrike 1055 - 1075.

Ernst fulgte sin far som markgreve av nåværende Nedre Østerrike og på den annen side av Ems som greve i Traungau.

Han døde 10.06.1075 etter slaget ved Unstrut.³⁵⁹

(Barn XII:2785, Far XIV:11137, Mor XIV:11138)

Gift med neste ane.

Barn:

Leopold II av Østerrike. Født omkring 1055 i Tulln, Niederösterreich. Død 12.12.1096. (Se XII:2785).**XIII:5570 mf mf mm mf ff ff m****Adelheid av Ostmark.** Levde omkring 1050.

Bent og Vidar Billing Hansen angir i «Rosensverdslektens forfedre» at Ernst først var gift med Adelheid, at hun var mor til Leopold II, og at han annen gang var gift med Svanhilde.

Mogens Bugge oppgir i «Våre forfedre» kun at han var gift med Svanhilde og at hun var av ukjent herkomst.³⁶⁰

(Barn XII:2785, Far XIV:11139)

Gift med forrige ane.

XIII:5573 mf mf mm mf ff mf f**Heinrich III der Schwarze av Tyskland.** Keiser. Født 28.10.1017 i Ostenbach. Død 05.10.1056 i Bodfeld i Harz.

Konge av Tyskland 1039 - 1046.

Tysk-romersk keiser 1046 - 1056.

Heinrich var hertug av Bayern i 1027, hertug av Schwaben og konge av Burgund i 1038. Han ble tysk konge 04.06.1039 og tvang Böhmen til lensplikt.

I 1046 gjorde Heinrich slutt på skismaet ved å avsette tre paver. Han ble keiser 25.12.1046 med tilnavnet «den Svarte».

Han ble første gang gift i 1036 med Gunhild av Danmark som døde 18.07.1038.

Heinrich døde i Bodfeld i Harz, og ble bisatt i Speier.³⁶¹

(Barn XII:2787, Far XIV:11145, Mor XIV:11146)

Gift 21.11.1043 med neste ane.

Barn:

Heinrich IV av Tyskland. Født 11.11.1050. Død 07.08.1106 i Lüttich. (Se XII:2787).**XIII:5574 mf mf mm mf ff mf m****Agnes av Poitou.**³⁶² Født 1022. Død 14.12.1077 i Roma.

(Barn XII:2787, Far XIV:11147, Mor XIV:11148)

Gift 21.11.1043 med forrige ane.

XIII:5575 mf mf mm mf ff mm f**Otto av Savoya.** Greve. Født omkring 1021. Død mellom 1057 og 1060.

Greve av Savoya 1056 - 1060.

³⁵⁹ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 191. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23, 105.³⁶⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 191. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23, 105.³⁶¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 198. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 91.³⁶² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 262. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 91.

Otto (Oddone) var markgreve av Italia, og ble ved Adelheid greve av Torino, Asti og Albenga.³⁶³

(Barn XII:2788, Far XIV:11149, Mor XIV:11150)

Gift 1050 med neste ane.

Barn:

Adelheid av Savoya. Død 1079. (Se XIV:11160).

Bertha av Savoya. Født 21.09.1051. Død 27.12.1087. (Se XII:2788).

XIII:5576 mf mf mm mf ff mm m

Adelheid av Susa. Født omkring 1015. Død 19.12.1091.

Adelheid var arving til markgrevskapene Turin, Susa, Asti og Albenga i Italia.

Hun var første gang gift 28.07.1038 med Hermann IV, hertug av Schwaben.³⁶⁴

(Barn XII:2788, Far XIV:11151, Mor XIV:11152)

Gift 1050 med forrige ane.

XIII:5577 mf mf mm mf fm ff f

Alexios I Komnenos. Keiser. Født 1048 i Konstantinopel. Død 15.08.1118.

Keiser av Bysants 1081 - 1118.

Alexios var en fortreffelig feltherre som ble utropt til keiser av hæren 24.01.1081. Han erobret Konstantinopel, hvoretter hans motstander Nikeforos gikk i kloster.

I 1081 ble han overvunnet ved Durazzo av Robert Guiscard, men da denne ble kalt hjem til Apulia, ble hans etterlatte hær nesten tilintetgjort av Alexios. Robert angrep på ny i 1084, men døde i 1085.

Det første korstog til Jerusalem fant sted fra 1096 til 1099. Bakgrunnen var at den hellige stad hadde falt i tyrkernes hender. Så lenge araberne var herrer i Jerusalem, hadde de tatt godt imot pilegrimene, de så jo hvor mange penger det var å tjene på valfartene. Men tyrkerne var så fanatiske muhammedanere at de ikke tålte å se kristne blandt seg. Da nå pilegrimsskarene kom hjem fra Jerusalem og fortalte om hvordan tyrkerne hadde overfalt og plyndret dem, om hvordan de hadde drevet gjøn med deres andaktsøvelser og til og med drept flere pilegrimer, da steg det et skrik av forbitrelse mot de vantro fra hele Vesten.

Gotfred av Bouillon var den som først sto ferdig til oppbrudd for å dra til Bysants, korsfarernes nærmeste felles mål. Snart var ikke mindre enn syv korstogshærer på vei dit. Alexios likte seg ikke riktig da han fikk høre hva som var på ferde. Aldri hadde han tenkt seg at han skulle bli så overveldende bønnhørt da han ba Den hellige fader om hjelp. Hva kunne ikke disse, i hans øyne, halvt barbariske vesterlendingene under sine tøylesløse krigerhøvdinge, komme til å finne på når de fikk se keiserbyens rike skatter! Det var ingen lett oppgave å holde dem i godt humør og gjøre deres sverd til lydige redskaper for den bysantiske politikk. Fremfor alt gjaldt det nå å hindre ethvert samarbeid mellom korsfarerhøvdingene før han hadde fått dem vel over til Lilleasia. Alexios skjønnte at han måtte underhandle med dem en av gangen og lokke eller true dem til å avlegge lensed til keiseren for de erobringene de eventuelt kom til å gjøre i Lilleasia og Syria, og deretter i tur og orden få dem over Bosporus så snart som mulig.

Først gjaldt det altså Gotfred av Bouillon. Han nektet hårdnakket å anerkjenne keiseren som sin lensherre, å gjøre seg til «keiserens slave», som han kalte det. Det begynte med at han sa nei takk til keiserens innbydelse til å komme og hilse på ham. Gotfred aktet tydeligvis først å avvente sine krigsfellers ankomst. Men det måtte for alt i verden ikke få skje. Alexios grep derfor til det middel som etter hans mening var best egnet til å få korsfarerhøvdingen myk, han avskar alle provianttilførsler. Hertugen svarte med å skaffe seg proviant selv med makt, og keiseren måtte åpne for tilførselene igjen. Slik svinget begivenhetene fram og tilbake helt til Gotfred av Bouillon innså at han i lengden måtte komme til å trekke det korteste strå i en kraftprøve med keiseren. Nå fant han seg i å besøke Alexios i hans palass, bøye kne for keiseren som satt på sin trone, og avlegge troskapsed til ham. Gotfred anerkjente dermed Alexios som lensherre over alle de landområder han kom til å erobre i Østen. Orientalerens list hadde seiret over vesterlendingens stolthet.

Deretter ble Gotfreds tropper transportert over Bosporus i god tid før Robert Guiscard sønn, Bohemund av Tarent, ankom. Slik gjorde Alexios opp med den ene korsfarerhøvdingen etter den andre og forvandlet dem så godt som alle sammen til lydige redskap for sine egne planer før han satte dem over til den asiatiske siden av sundet. Med stor

³⁶³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Prof. Fritz Curschmann: Zwei Ahnentafeln (Friedrich I und Heinrich d. Löwen). Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 323. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31, 91, 92, 96.

³⁶⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Prof. Fritz Curschmann: Zwei Ahnentafeln (Friedrich I und Heinrich d. Löwen). Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 331. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 92, 96.

psykologisk skarpsindighet behandlet han hver enkelt etter sin egenart. Ja, en av høvdingene skrev begeistret hjem til sin hustru: «Keiseren er som en far for meg; han elsker meg mer enn alle de andre fyrstene. Og for en rikdom og en makt han har!» Med uovertreffelig mesterskap hadde keiser Alexios tillempet den gamle romerske regelen: «Divide et impera!»

Alexios styrte klokt og kraftig, og skaffet riket igjen herredømme over store deler av Lilleasien. Alexios brakte orden i rikets indre forhold og beskyttet kirken. Hans liv er skildret i «Alexiaden».³⁶⁵

(Barn XII:2789, Far XIV:11153, Mor XIV:11154)

Gift mellom 1077 og 1078 med neste ane.

Barn:

Johannes II Komnenos. Født 1087. Død 08.04.1143 i Kilikien. (Se XII:2789).

Theodora Komnena. Født før 1088. (Se XII:2810).

XIII:5578 mf mf mm mf fm ff m

Irene Dukaina. Født omkring 1066. Levde 1118.

Irene utøvet stor innflytelse, da hennes svigermor trakk seg tilbake. I 1118 søkte hun å bringe sin ærgjerrige datter, Anna Komnenas, mann Nikeforos, på tronen i stedet for sin sønn Johannes. Dette strandet imidlertid på motstand fra Alexios, noe som fikk henne til å trekke seg tilbake til klosteret «Vierge Plaine de Grâce» som hun hadde stiftet.

Hennes ekteskap var helt politisk. Hun var mor til tre sønner, Johannes II, Andronikos og Isak, og fire døtre, Anna, Maria, Eudoxia og Theodora.³⁶⁶

(Barn XII:2789, Far XIV:11155, Mor XIV:11156)

Gift mellom 1077 og 1078 med forrige ane.

XIII:5579 mf mf mm mf fm fm f

Laszlo I den Hellige av Ungarn. Konge. Født omkring 1045. Død 19.07.1095 i Nyitra.

Konge av Ungarn 1077 - 1095.

Laszlo (Ladislaus) etterfulgte sin bror Geza I. I 1088 ble han av de tyske prinser tilbudt keisertronen, men av slo.

Han gjorde sitt rike uavhengig av den tyske keiser, og erobret Kroatien og Dalmatien. I 1091 tvang han kumanerne til å anta kristendommen. Han fremmet ro og orden, ga lover og var like god kriger som en vis lovgiver.

Konsiliet i Plaisance valgte ham til leder av det første korstog. Han mottok denne utmerkelse, men døde en tid etter, da han bega seg til Bøhmen.

Laszlo var første gang gift med Gisela.

I 1198 ble han kanonisert av pave Cölestin III. Hans grav i katedralen i Nagy-Varad ble et søkt sted for pilgrimmer.³⁶⁷

(Barn XII:2790, Far XIV:11157, Mor XIV:11158)

Gift 1079 med neste ane.

Barn:

Piriska av Ungarn. Født omkring 1088. Død 1133. (Se XII:2790).

XIII:5580 mf mf mm mf fm fm m

Adelheid av Rheinfeld. Født omkring 1064. Død ...05.1090.

Adelheid var ifølge Encyclopædia Britannica mor til Piriska. Hun hadde 1 sønn og 3 døtre med Laszlo.³⁶⁸

(Barn XII:2790, Far XIV:11159, Mor XIV:11160)

Gift 1079 med forrige ane.

³⁶⁵ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 137-139, 145-147. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1132. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 32.

³⁶⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1137. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 32.

³⁶⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1145. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 19, 31.

³⁶⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1146. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

XIII:5585 mf mf mm mf mf ff f

Geza I av Ungarn. Konge. Født mellom 1040 og 1044. Død 15.04.1077.

Konge av Ungarn 1074 - 1077.

Geza kom på tronen etter å ha slått sin fars brorsønn, Salomon.³⁶⁹

(Barn XII:2793, Far XIV:11169, Mor XIV:11170)

Gift 1073 med neste ane.

Barn:

Almos av Kroatia. Født omkring 1074. Død 1129. (Se XII:2793).

XIII:5586 mf mf mm mf mf ff m

??? Synadena av Bysants.³⁷⁰ Død etter 1077.

(Barn XII:2793, Far XIV:11171)

Gift 1073 med forrige ane.

XIII:5587 mf mf mm mf mf fm f

Svyatopolk II Izyaslavich av Kijev. Storfyrste. Født 1050. Død 16.04.1113.

Fyrste av Polotsk 1069 - 1071.

Fyrste av Novgorod 1078 - 1088.

Fyrste av Turov 1088 - 1093.

Storfyrste av Kijev [Kiev] 1093 - 1113.

Svyatopolk ble storfyrste av Kijev etter sin onkel, Vsevolod I Yaroslavich.

Mor til hans datter Predslawa var antagelig hans gamle konkubine som døde før 1094.

Hans giftet seg 1. gang i 1094 med en datter (antagelig Elina) til den polowsiske Khan Tugor, hun døde før 1103.

Han giftet seg 2. gang ca. 1103 med Barbara Komnena av Bysants, datter til Alexius I, død i 1125.³⁷¹

(Barn XII:2794, Far XIV:11173, Mor XIV:11174)

Gift omkring 1103

Barn:

Predslawa av Kijev. Født omkring 1085. (Se XII:2794).

XIII:5619 mf mf mm mm mf fm f

Alexios I Komnenos. Født 1048 i Konstantinopel. Død 15.08.1118. Gjentakelse, se side 170.

³⁶⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1121. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18.

³⁷⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1122. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18.

³⁷¹ N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 185. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18, 79, 89.

XIII:5620 mf mf mm mm mf fm m

Irene Dukaina. Født omkring 1066. Levde 1118. Gjentakelse, se side 171.

Generasjon XIV

XIV:8993 mf ff mm ff mf ff ff

Arnmod Arnvidsson. Jarl. Død 986.

Arnmod var bosatt i Önundafjord på Island.

Han var en av anførerne i slaget mot jomsvikingene ved Hjørungavåg. Han ble felt av Vagn Åkessons.³⁷²

(Barn XIII:4497, Far XV:17985)

Gift

Barn:

Arne Arnmodsson på Giske. Død omkring 1024. (Se XIII:4497).

XIV:8995 mf ff mm ff mf ff mf

Torstein Galge. Levde omkring 950.

Torstein var vistnok herse på Sundmør (Giske).³⁷³

(Barn XIII:4498)

Gift

Barn:

Tora Torsteinsdatter. Levde 980. (Se XIII:4498).

XIV:8997 mf ff mm ff mf fm ff

Toralv Skjalg på Sola. Herse. Levde 965.

Toralv skal ha vært sønnesønn til Horda-Kaare.

Han skal ha blitt innebrent av Ragnvald, sønn til Lodin på Ærvik ved Stad, fordi han, vistnok med rette, ble beskylt for å ha drept Lodin på forrederisk vis.

Toralvs sønn, Erling, må da ha vært et barn. Ragnvald, som først etter drapet på Toralv overtok sin fedrenegård, nevnes under navnet «Ragnvald på Ærvik» som en av de fornemste deltagere i Jomsvikingeslaget. Dette fant sted i Hjørungavåg i 980-årene. Erling må derfor ha vært omtrent jevnaldrende med Snorre som ble født i 965.

Toralv må da ha levet ved år 965.³⁷⁴

(Barn XIII:4499, Far XV:17993)

Gift

Barn:

Erling Skjalgsson på Sola. Født omkring 975. Død 21.12.1028. (Se XIII:4499).

XIV:8999 mf ff mm ff mf fm mf

Tryggve Olavsson. Småkonge i Viken. Død 963 i Bohuslen.

Tryggve Olavsson var sønn til Olav Haraldsson som var en av sønnene til Harald Hårfagre. Da hans far ble drept av Erik Blodøks i 934 flyktet han til Opplandene.

Etter Haralds Hårfagres død i 940-årene var det meningen att eldste sønn, Eirik Blodøks, som overkonge skulle ha halvpertene av kongsinntektene over hele landet. Håkon var en annen av Harald Hårfagres sønner. Han hadde blitt fostret hos kong Athelstan av England og kom nå tilbake til Norge og sluttet forbund med Sigurd ladejarl i

³⁷² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 696. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17.

³⁷³ Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 110. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 701. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17.

³⁷⁴ Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 209. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 341. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 703. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 93.

Trøndelag. De ventet seg et oppgjør med Eirik, men han viste seg ikke. Han dro av landet og vendte aldri tilbake.

Håkon den Gode «Adelsteinsfostre» var nå enekonge eller i alle fall den anerkjente rikskonge, men han fikk neppe noen gang den makt hans far hadde hatt. Hans egentlige rike var kystlandet fra Møre til Agder. I Trøndelag var han nok anerkjent som øverste herre, men her måtte han dele makten med Sigurd jarl. Noen reell innflytelse på Opplandene hadde han neppe. I Viken lot han brorsønnene Tryggve Olavsson og Gudrød Bjørnsson sitte med styret. Det trenges menn med lokal autoritet her, danskene hadde gamle krav på Viken, og nylig var Danmark igjen blitt forenet under én konge, som snart nok kunne begynne å vise tender. Men foreløpig var Håkon og Tryggve i stand til å hevde sitt herredømme like til Götaelven.

I 952 utbrøt kong Håkons krig mot Danmark. Tryggve var da i vesterviking i Irland og Skotland. Han kom hjem samme vinter og ble da overdratt kongedømmet i Viken med plikt til å forsvare landet mot ufred. Deretter hersket han uavhengig i Viken. Men han rådet også i Østfold og på Raumarike. Erikssønnene angrep ham, men måtte vike. Etter Håkons død i 961 hersket han fremdeles i Viken. I Vestfold hersket hans unge søskenbarn, Gudrød Bjørnsson, men Tryggve var overkonge og den som styrte. I 962 inngikk han forbund med Håkon jarl.

Tryggve ble drept i sitt rike i Båhuslen, enten av opprørske bønder eller av fetteren Gudrød Eiriksson, i 960-årene.

Han var gift med Astrid, som ifølge sagaen var datter av en stormann på Jæren, Eirik Bjodaskalle på Obrestad. Hun var med barn da Tryggve ble drept, og romanen begynner med en dramatisk beretning om hvordan hun bare med nød og neppe berger seg og vesle Olav unna den onde dronning Gunnhild og hennes menn, som lik en Herodes er etter barnet for å drepe det. Til sist søkte Astrid øst i Gardarrike, der hun hadde en farbror. Men på veien ble skipet tatt av vikinger, og hele følget ble solgt som trelle. Olav havnet i Estland, der han først mange år senere ble gjenkjent og kjøpt fri. Ungdommen fikk han nå tilbringe hos fyrst Vladimir i Novgorod, inntil han ble gammel nok til å få seg skip og mannskap og dra i viking.

Mye av dette kan ha sin riktighet. Østersjøen ble i alle fall Olavs første tumleplass, etter skaldekvad å dømme. Det kan være at han en tid har vært i vendisk tjeneste. Ifølge sagaene ble han gift med en fyrstedatter der, og det var først da hun døde han dro vestover og sluttet seg til de vikingene som herjet i England og Irland.

Det er her vi første gang møter ham på sikker historisk grunn. I 991, forteller de angelsaksiske annalene, dukket Olav opp utenfor Themsen som anfører for en veldig vikingflåte. Vikingene angrep først ved Folkestone, siden herjet de nordover langs kysten, via Sandwich og Ipswich. En angelsaksisk jarl i Øst-Anglia prøvte å stanse dem ved Maldon, men vikingene seiret, og jarlen falt. Han ble siden helten i et berømt minnedikt om slaget. Kongen så nå ingen annen utvei enn å ty til den gamle metoden: kjøpe vikingene ut mot kontanter - 10.000 pund sølv.

Fra Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga:

«4. Det var en høst Håkon jarl dro til Opplandene. Da han kom ned på Hedmark, kom kong Trygve Olavsson og kong Gudrød Bjørnsson og møtte ham. Dale-Gudbrand kom også. De satte stevne med hverandre og satt lenge og talte sammen i enrom, men det kom da ut at de alle sammen skulle være venner. Så skiltes de, hver dro hjem til sitt rike. Dette fikk Gunnhild og sønnene hennes greie på, og de fikk mistanke om at det kanskje var tenkt på landssvik mot kongene (Gunnhilds sønner). De talte ofte om dette med hverandre.

...

Kong Gudrød seilte skipsleia øst til Viken og så øst over Folden. Der sendte han bud til kong Trygve at han skulle komme og møte ham, så skulle de dra i Austerveg begge to og herje om sommeren. Kong Trygve ville gjerne være med på dette. Han hadde hørt at Gudrød hadde få folk, kong Trygve kom da til ham med bare én skute. De møttes øst for Sotenes ved Vegger (i Båhuslen). Men da de gikk for å tale med hverandre, sprang Gudrøds menn til og drepte kong Trygve og tolv mann. Han ligger der det nå heter Trygve-røyr (på Tryggøya).»³⁷⁵

(Barn XIII:4500, Far XV:17997)

Gift omkring 960 med neste ane.

Barn:

Astrid Tryggvesdatter. Født før 963. (Se XIII:4500).

Olav I Tryggvason av Norge. Konge. Død omkring 1000.

Konge av Norge 994 - 999.

Olav var norsk av fødsel, men hele hans oppvekst foregikk sannsynligvis i utlendighet. Han var sønn av kong Tryggve Olavsson og Astrid, som ifølge sagaen var datter av en stormann på Jæren, Eirik Bjodaskalle på Obrestad.

Samtidig med, eller kort tid etter, at bøndene i Trøndelag gjorde oppstand mot Håkon jarl, stevnet vikinghøvdingen Olav Tryggvason inn Trondheimsfjorden. Det er lite vi virkelig vet om denne første norske kristningskongen. Omkring 1200 ble det skrevet en stor saga om ham, som vi helst må kalle en roman. Det var korstogstidens høysommer, helte- og ridderdiktingen stod i fullt flor, og martyrlegendene var legio. De islandske munkene som gjorde Olav Tryggvason til sin helt, hadde stoff nok å ta av. Om

³⁷⁵ Snorre Sturlasson: Olav Tryggvassons saga. Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga, avsnitt 4. Cappelen's Norges Historie: Bind 2, side 101f, 107, 215. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 341. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 708. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 77, 93.

den historiske overleveringen om Olav varspinkel, hadde de hele den europeiske litteraturen til rådighet, og den brukte de flittig til å utfylle bildet.

Olav Tryggvason var først og fremst en viking, i større grad enn noen annen norsk konge. Han hadde aldri bodd i Norge, hele sitt voksne liv hadde han ligget på sjøen, dels i tjeneste hos fremmede fyrster, dels som røverkaptein i egen regi. Nettopp på den tiden da han ble voksen, begynte også en ny æra for vikingyrket. Etter et halvt hundre års relativ fred for de vesteuropeiske kystene kommer den ene urovekkende meldingen etter den andre om nordiske strandhogg og plyndringsstokker på Englands og Nordsjø-Tysklands strender. I løpet av kort tid blir denne herjingsbølgen så mektig at den forvandles til full erobringsskrig, og ender ikke før hele England er blitt vikinghærenes bytte, i 1016. Denne bølgen var Olav med på å skape.

Olav Tryggvasons saga skal være særlig upålitelig og inneholde mye legendarisk stoff. Olav er fremstilt nærmest som en forløper for Olav den hellige, på samme måte som Døperen Johannes var en forløper for Kristus. Håkon jarl som den siste herskende hedning dør som tyrann. Olav som den første misjonskonge er den store helt. Skaldekvad tyder på at det var innenlandske forhold som førte til Håkon ladejarls fall, uten at vi kjenner bakgrunnen. Han skal ha fått en brå død på grunn av svik, samtidig med eller like før Olav kom til Norge vestfra i 995. At Håkon jarls sønn Eirik rømte til Olav Skottkoning i Sverige, danskekongens skattekonge, tyder på at ladejarlen ikke var i konflikt med danskekongen, Harald Blåtanns sønn Svein Tjugeskjegg (ca. 985-1014), da Håkon døde.

To skaldere bekrefter at Olavs far het Tryggve, som ifølge en samstemmig sagatradisjon var småkonge i Viken eller på Opplandene og Harald Hårfagres sønnesønn Men morsættens knytter Olav til Vestlandet. Hans rike omfattet Vestlandet, Trøndelag og kystlandet nordover. Kristningsverket som er tillagt ham, knytter ham til disse landsdelene. Olav ble tatt til konge av trønderne på Øyratinget og ble dermed den første med ambisjon om rikskongedømme som tok ladejarlens plass i Trøndelag. Landsdelen var under Håkon jarl blitt landets politiske sentrum, og for Olav Tryggvason ble Trøndelag kjerneområder både strategisk og økonomisk. Området lå langt fra Danmark og var lite utsatt for angrep fra den kanten. Trønderfylkene hadde rikt jordbruk og var transittområde for øst-vest-handelen med pelsverk. Også veien til kystleia var kort, og konsentrasjonen rundt fjorden ga gode kommunikasjons- og kontrollmuligheter. Olav synes videre å ha fått indirekte kontroll over Sørvestlandet, da hans søster ble gift med Erling Skjalgsson på Sola.

Olav drev som vikingkonge før han kom til Norge, i øst og i vest, men særlig i England. I den angelsaksiske krønike omtales han to ganger på 990-tallet som vikinghøvding - siste gang i 994 da han, sammen med danskekongen Svein Tjugeskjegg, var med og innkasserte «danegeld» på 16 000 pund, mer enn 5½ tonn sølv. Danegeld var betaling fra den engelske kongen for at vikingene skulle la riket være i fred. Olav lot seg deretter døpe med den engelske kongen som fadder, mottok store gaver og lovte aldri mer å angripe kongens rike. Man har vært inne på at den engelske kongen, Etheired (968-1016), på denne måten betalte Olav for at han skulle bryte med Svein Tjugeskjegg, kongens farligste motstander, og at han i den forbindelse ble oppmuntret til å søke kongemakt i Norge for på den måten å lette trykket mot engelskmennene.

Olav Tryggvason prøvde åpenbart å innføre kristendommen i sitt rike, om nødvendig med tvang, i det minste i Trøndelag og kanskje i Nord-Norge. Men da han satte igang sitt kristningsforetakende, var kristendommen på ingen måte ukjent i landet. Alt lenge før vikingtiden var det kristen kulturpåvirkning gjennom den kontakten nordmenn hadde med land i sør og vest - Frankerriket, Engand og Irland - og denne kontakten ble forsterket gjennom den økte aktiviteten fra vikingenes side. Det er da også indikasjoner på at kristendommen må ha hatt fotfeste i deler av kystlandet, fremfor alt på Vestlandet, men også i Viken, lenge før Olav meldte sin ankomst. Endring av gravskikk i Agder rundt 950 tolkes som en følge av kristen innflytelse. Gravene ble enklere, uten haug og med mindre gravgods. Også det forholdet at rundt 60 bautasteiner fra 900- og 1000-tallet med korstegninger og andre kristne symboler trolig er reist av kristne mennesker, kan tyde på kristen misjonsvirksomhet før kristningskongenes tid.

Olav Tryggvason var heller ikke den første kristne kongen i Norge. Håkon Adalsteinsfostre ble kristen under oppfostringen hos kong Adalstein i England. Etter sagatradisjonen skal også han ha gjort visse forsøk på å virke for kristendommen etter at han ble konge, og han har kanskje hatt med seg kristne misjonærer til landet. Men forsøk på tvangskristning avstod han fra. Hans fremferd ga ham da også tilnavnet «den gode».

Dessuten var Eirik Blodøks' sønner kristne. Ifølge skaldene krenket de hovene og konfiskerte verdisaker, noe som skulle kunne tolkes som voldsbruk for å tvinge igjennom kristendommen. På den andre siden var ikke dette nødvendigvis kristningsforsøk, men snarere del av deres alminnelige politikk, som gikk ut på å kvitte seg med potensielle motstandere og å skaffe seg ressurser.

Frem mot midten av 900-tallet må hedendom og kristendom ha eksistert side om side uten påviselige gnisninger, på samme måte som kristne og hedenske graver kan finnes om hverandre. Et politisk stridsspørsmål ble kristendommen først da den ble forsøkt påtvunget folket. Kristendommen var i seg selv en misjonerende, altså intolerant, religion, noe dessuten kongenes tvangsforsøk viser. Og dette forklarer også økende motstand mot den i andre halvdel av 900-tallet. Håkon Ladejarl nektet å la seg tvangskristne, og i skaldestrofer prises han for å ha gjenopprettet raserte helligdommer

Olavs forsøk på å innføre kristendommen i sitt rike, i det minste i Trøndelag og Nord-Norge, måtte

svekke hans stilling i disse landsdelene og gi motstanderne hans større oppslutning. For Olavs fall skyldtes forholdet til Svein Tjugeskjegg og motsetningsforholdet til Håkon Ladejarls sønn Eirik, som var blitt gift med kong Sveins datter. Disse to og Olav Skottkonung gikk sammen mot Olav. Olav synes å ha blandet seg inn i maktkamp i Østersjøen mellom venderkongen Boleslav og Svein - eventuelt søkte han allianse med Boleslav mot dansk kongen og Eirik jarl. Han falt i slaget ved Svolder. Man har tradisjonelt, slik sagaforfatterne gjør, plassert Svolder nær øya Rügen i Østersjøen. Andre historikere vil, i likhet med Adam av Bremen, legge slaget til Øresund.

Svein Tjugeskjegg ble norsk overkonge etter Olavs fall. Olav Skottkonung styrte Ranrike, og Eirik jarl og hans bror Svein fikk styre over sin fars tidligere område fra Vestlandet og nordover. Etter Svein Tjugeskjegg's død i 1014 ble sønnen Knut, med tilnavnet «den mektige», konge i England i 1016 og i Danmark i 1019. Han så på Norge som en rettmessig del av sitt nordsjørike.³⁷⁶

XIV:9000 mf ff mm ff mf fm mm

Astrid Eiriksdatter. Levde 963.

Det fortelles i en av sagaene at Astrid var fruktsommelig da Trygve ble drept i 963. Sagaen fortsettelse er vel for det meste oppdiktet. Ifølge denne måtte hun flykte for Gunhild Kongsmor fra Viken, ledsaget av sin fosterfar, Toralf Luseskjegg. Hun kom til Ransfjord hvor hun skjulte seg på en holme og der fødte hun den senere kong Olav Trygvesson. Hun flyktet videre med ham til Obrestad på Jæren, stadig forfulgt av Gunhilds menn, og nådde senere til Håkon den Gamle i Svitjod. To år senere dro de til Gardarike, men de ble overfalt av estniske vikinger og skilt fra hverandre. Esterne solgte Astrid som trellkvinne. Hun ble dog gjenkjent her av den høybyrdige kjøpmanen Lodin fra Viken og ektet ham senere.

Fra Snorre Sturlason: Olav Trygvessons saga:

«1. Astrid het den konen kong Trygve Olavsson hadde vært gift med. Hun var datter til Eirik Bjodaskalle, som bodde på Oprestad, det var en mektig mann. Etter at Trygve var falt, kom Astrid seg unna i all hemmelighet med alt det løsøre hun kunne få med seg. Fosterfar hennes, som het Torolv Luseskjegg, fulgte henne. Han gikk aldri fra henne; men de andre trofaste menn hun hadde, var rundt og speidet og fikk vite nytt om uvennene hennes, og hvor de var. Astrid gikk med barnet til kong Trygve. Hun lot dem ro seg ut på et vann, og der gjemte hun seg på en holme sammen med noen få folk. Der fødte hun et barn, det var en gutt. Da de øste vann over ham, kalte de ham Olav etter farfaren. Hun holdt seg gjemt der om sommeren. Men da nettene ble mørke og dagene stuttere og været kaldt, tok Astrid av sted igjen; Torolv og noen få menn fulgte henne. De reiste bare om natten gjennom bygdene, slik at de holdt seg skjult og møtte ingen. En dag mot kveld kom de fram til Eirik på Oprestad, far til Astrid. De gikk varsomt fram, Astrid sendte folk opp til gården som skulle si fra til Eirik, og han lot noen følge dem til en liten stue og dekke bord for dem med beste slags mat. Da Astrid og folkene hennes hadde vært der en stund, tok følget bort, og hun ble igjen sammen med to tjenestejenter og sønnen Olav, Torolv Luseskjegg og sønn hans, Torgils, som var 6 år gammel. De ble der vinteren over.»

«2. Da de hadde drept Trygve Olavsson, dro Harald Gråfell og Gudrød, bror hans, til de gårdene Trygve hadde eid; men da var Astrid borte, og de kunne ikke få spurlag på henne. De fikk høre folk ymtet om at hun skulle gå med kong Trygves barn. Om høsten dro de nord i landet, som før er skrevet. Da de kom til Gunnhild, mor sin, fortalte de henne hvordan alt var gått for seg, og hva som hadde hendt dem på ferden. Hun spurte dem nøye ut om alt som hadde med Astrid å gjøre. Da fortalte de henne om det snakket de hadde hørt. Men samme høst fikk Gunnhildssønnene strid med Håkon jarl og likeså vinteren etter, som før skrevet, og av samme grunn ble det ikke satt i gang noen leting etter Astrid og sønn hennes denne vinteren.»

Sagaen fortsetter i avsnittene 3 - 5.

«6. Bror til Astrid het Sigurd, han var sønn til Eirik Bjodaskalle. Han hadde vært borte fra landet lenge, hadde vært øst i Gardarike (Russland) hos kong Valdemar (Wladimir den store), der hadde Sigurd mye å si. Astrid ville gjerne reise dit til Sigurd, bror sin. Håkon Gamle ga henne godt følge og godt tilfang av alt; hun reiste sammen med noen kjøpmenn. Da hadde hun vært to år hos Håkon Gamle, og Olav var tre år gammel. Men da de seilte østover havet, kom det vikinger over dem, det var ester. De røvet både folk og gods, noen drepte de, og de andre delte de mellom seg til treller. Der ble Olav skilt fra moren. En mann som het Klerkon, en ester, fikk både ham og Torolv og Torgils. Klerkon syntes Torolv var for gammel til trell, syntes ikke han gjorde noe nytte for seg og drepte ham. Men guttene tok ham med seg og solgte dem til en som het Klerk, han fikk en god bukk for dem. Enda en tredje mann kjøpte Olav, han ga en god kappe for ham, et slags reiseplass; han het Reas. Konen hans het Rekon og sønnen Rekone. Der var Olav lenge og hadde det godt, bonden var svært glad i ham. Olav var seks år i Estland i slik utlegd.

«52. Det var en mann som het Lodin, han var vikværing, rik og av god ætt. Han var ofte ute på kjøpmannsferd, og imellom på hærferd også. Det var en sommer Lodin dro på kjøpmannsferd i Austerveg, han eide skipet alene og hadde mye å selge. Han seilte til Estland, der var det kjøpstevne om sommeren. Så lenge det var marked, ble det ført alle slags varer dit; det kom mange treller som var til salgs. Der så Lodin en kvinne som hadde vært solgt til trell, og da han så nærmere på henne, kjente han henne igjen, det var Astrid Eiriksdatter, som hadde vært gift med kong

³⁷⁶ Snorre Sturlason: Olav Trygvessons saga. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 214f. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 64-66. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 93.

Trygve; men hun var ikke videre lik seg selv, slik hun var sist han så henne; nå var hun bleik og mager og dårlig kledd. Han gikk bort til henne og spurte hvordan hun hadde det. Hun sa: «Det er tungt det jeg har å fortelle. Jeg er blitt solgt til trell, og de har tatt meg med hit for å selge meg igjen.» Nå ga de seg til kjenne for hverandre, og Astrid hadde god greie på hvem han var. Hun ba ham om han ville kjøpe henne og ta henne med hjem til frendene hennes. «Jeg skal gjøre det på ett vilkår,» sa han, «jeg skal ta deg med til Norge om du vil gifte deg med meg.» Og ettersom nå Astrid var kommet i nød, og hun dessuten visste at Lodin var av stor ætt, og kjekk og rik, så lovt hun ham dette forat han skulle løse henne ut. Så kjøpte Lodin Astrid og tok henne med hjem til Norge og giftet seg med henne med samtykke av hennes frender. Barna deres var Torkjel Nevja, Ingerid og Ingegjerd. Astrid og kong Trygve hadde døtrene Ingebjørg og Astrid. Sønnene til Eirik Bjodaskalle var Sigurd Karlshode, Jostein og Torkjel Dyrdil, de var rike stormenn alle sammen, og hadde gårder der på Østlandet. Det var to brødre som bodde øst i Viken, den ene het Torgeir og den andre Hyrning; de ble gift med døtrene til Lodin og Astrid.»³⁷⁷

(Barn XIII:4500, Far XV:17999)

Gift omkring 960 med forrige ane.

XIV:9021 mf ff mm ff mm mm ff

Sigurd Ladejarl Håkonsson. Jarl. Født 890. Død 962.

Sigurd hadde under kong Håkon I «den Godes» regjeringstid en innflytelsesrik stilling som kongens venn og rådgiver. Hans søkte spesielt å megle mellom konge og folk under kongens fruktesløse forsøk på å innføre kristendommen.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«38. Håkon Grjotgardsson Ladejarl hadde styringen over hele Trondheimen, når kong Harald (Hårfagre) var annensteds i landet, og Håkon var den mann kongen satte høyest i Trøndelag. Etter Håkons fall fikk hans sønn Sigurd riket og ble jarl i Trondheimen, han bodde på Lade. To av Haralds sønner, Halvdan Svarte og Sigrød, vokste opp hos ham, de hadde før vært hos Håkon, hans far. De var på lag jevnaldrende, Sigurd og Haraldsønnene. Sigurd jarl ble gift med Bergljot, datter av Tore jarl Teiande, hennes mor var Ålov Årbot, datter til Harald Hårfagre. Sigurd jarl var en usedvanlig klok mann. ...»

Erikssønnene kom til makten ca. 960. Sent på høsten 962 ble Sigurd overfalt på en lumsk måte av Harald Gråfeld og hans bror Erling og innebrent.³⁷⁸

(Barn XIII:4511, Far XV:18041)

Gift med neste ane.

Barn:

Håkon Ladejarl Sigurdsson. Født omkring 937. Død ...02.995. (Se XIII:4511).

XIV:9022 mf ff mm ff mm mm fm

Bergljot Toresdatter. Levde omkring 937.

Bergljot var ifølge Snorre Sturlasson datter til Tore jarl Teiande, hennes mor var Ålov Årbot, datter til Harald Hårfagre.³⁷⁹

(Barn XIII:4511, Far XV:18043, Mor XV:18044)

Gift med forrige ane.

XIV:9023 mf ff mm ff mm mm mf

Skage Skoftesson. Herse. Levde omkring 940.

Skage var en mektig herse på Nordmøre på 900-tallet. Han hadde store inntekter av fiskeværene. Skalden kaller ham «utværets sterke herse».

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«19. Håkon jarl giftet seg med en kvinne som het Tora, datter til Skage Skoftesson, en mektig mann. Tora var en usedvanlig vakker kvinne. Sønnene deres het Svein og Heming, datteren het Bergljot, hun ble siden gift med Einar Tambarskjelve. ...»³⁸⁰

³⁷⁷ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 1, 6, 52, 56-57. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 22. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 710. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 77, 93.

³⁷⁸ Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 244, 246, 329. Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 38. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 340. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 526. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 50.

³⁷⁹ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 38. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 534. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 50.

³⁸⁰ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 19. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 582. Bent og Vidar Billing Hansen:

(Barn XIII:4512)

Gift

Barn:

Tora Skagesdatter. Levde omkring 960. (Se XIII:4512).

XIV:9059 mf ff mm fm mf ff mf

Tord Brynjulfsson på Aurland. Lendermann. Levde fra 925 til 952.

Tord var ca. 925 kongens lendermann på Aurland i Sogn.³⁸¹

(Barn XIII:4530, Far XV:18117)

Gift

Barn:

Rannveig Tordsdatter d.e. på Aurland. Levde omkring 980. (Se XIII:4530).

XIV:9077 mf ff mm fm mm fm ff

Harald I Gormsson Blåtann av Danmark. Konge. Født 911. Død mellom 980 og 985 i Jomsborg.

Konge av Danmark 938 - ca. 986.

En runesten i Vissing kirke gir viktige opplysninger om Harald som ikke kjennes fra andre kilder: «Tove, Mistivojs datter, Harald den Godes, Gorms sønns kone, lot gjøre dette minnesmerke etter sin mor.» Denne innstrift forteller at Harald var gift med venderkongen Mistivojs datter, og at han har hatt sin svigermor boende ikke langt fra Jelling. Dessuten får vi et eksempel på samtidens gunstige dom over Harald, han kalles «den Gode».

Harald var forøvrig gift flere ganger. Adam av Bremen nevner at da kongen ble kristnet, gjorde hans dronning Gunhild det også. Saxo nevner kun at Harald hadde vært gift med Gyrid, en søster til Styrbjørn, hun kjennes imidlertid ikke fra andre kilder. Som hans barn nevnes Svend Tjugeskjegg hvis kristne navn var Otto, oppkalt etter den tyske keiser, Håkon som anla en koloni i Semland, datteren Tyra som først ble gift med Styrbjørn og senere med Olav Trygvesson, og til sist datteren Gunhild som ble gift i England.

De sikre opplysninger om Harald er ikke mange. Han nevnes første gang i 936, da erkebiskop Unni av Bremen gjorde en misjonsreise til Norden, og takket være Harald fikk adgang til å predike evangeliet på de danske øyer. Ved dette tidspunkt levde ennå kong Gorm, men ved hans død tok Harald riket i arv. Hvorvidt han spilte en rolle ved fordrivelsen av den svenske fyrsteslekt fra Sønderjylland ca. 940 vet man ikke. Likeledes er det uklart hvordan forholdet mellom Harald og den tyske keiserkraft formet seg i de nærmest følgende år. Muligens gjorde man fra tysk side gjeldende krav på overhøyhet over Danmark basert på den seier som kong Henrik i 934 vant over Gnupa. Når det i 948 nevnes bisper i Slesvig, Ribe og Århus, byer som var underlagt Bremen, kan innvielsen av disse neppe ha funnet sted uten den tyske keisers medvirking. Av et brev utstedt av Otto I den 26.06.965, fremgår da også at han har følt seg berettiget til å gi de danske bispedømmenes kirker immunitet. Likevel savner vi ethvert vitnesbyrd om at kong Harald skulle ha følt seg som en avhengig fyrste, som måtte utrede skatt, stille mannskap til keiserens disposisjon osv.

Harald lot seg døpe ca. 960 og bygde Trefoldighetskirken i Roskilde. Det nevnte keiserbrev er sikkert utstedt kort etter at kong Harald ble døpt.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«9. ... Like etter denne samtalen talte Gull-Harald (sønn til Knud Gormsson og brorsønn til kong Harald Blåtann) med kong Harald, mens det var mange stormenn til stede, venner til begge to. Da krevde Gull-Harald av kong Harald at han skulle skifte riket og gi ham halvparten, slik som han hadde byrd og ætt til der i Danevelde. Kong Harald ble fælt harm for dette kravet; han sa at ingen mann hadde krevd av kong Gorm, far hans, at han skulle bli halvkonge i Daneveldet, og heller ikke av far hans, Horda-Knut eller av Sigurd Orm-i-Øye eller av Ragnar Lodbrok. Han ble så vill og vred at det ikke var råd å snakke til ham.»

Mogens Bugge oppgir i «Våre forfedre» at Harald var gift med Gyrid Olavs datter som døde ca. 987. Hun var datter til Olav Björnsson, bror til kong Erik VII Segersäll.

Dansk Biografisk Leksikon og Bent og Vidar Billing Hansen i «Rosensverdslektens forfedre» oppgir at han først var gift med Gunhild og annen gang med Tove Mistivojsdatter.

Harald ble drept i 980 av sin egen sønn Svend Tjugeskjegg og dennes fosterfar, Palna-Toke.³⁸²

Rosensverdslektens forfedre, side 50.

³⁸¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 889. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 22.

³⁸² Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 86, 225-234, 238-248, 253-264, 350, 354. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 9 (1936), side 330-332. Snorre Sturlasson: Håkon den godes saga, avsnitt 10, 22. Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga,

(Barn XIII:4539, Far XV:18153, Mor XV:18154)

Gift med neste ane.

Barn:

Svend I Haraldsson Tjugeskjegg av Danmark. Født omkring 960. Død 03.02.1014 i Gainsborough. (Se XIII:4539).

XIV:9078 mf ff mm fm mm fm fm

Gunhild ???. Dronning. Levde omkring 965.

Adam av Bremen forteller at kong Harald mottok dåpen «sammen med sin hustru, Gunhild», og at minnet om kongen «og hans hustru Gunhild» skal leve evig i Bremen. Ut over dette kjenner vi ikke det minste til Gunhild, men det er sannsynlig at kong Haralds datter Gunhild er oppkalt etter sin mor. I så fall har vi en bekreftelse på dronning Gunhilds eksistens.

Gunhild var antagelig mor til Svend Tjugeskjegg.³⁸³

(Barn XIII:4539)

Gift med forrige ane.

XIV:9079 mf ff mm fm mm fm mf

Toste Skoglar. Levde 960.

Skoglar-Toste var viking fra Götaland, en mektig sjøkriger.

Harald Grenske tok sin tilflukt hos ham etter mordet på sin far, og deltok i hans vikingferder.

Skoglar eller «Skågul» var ikke fyrste.³⁸⁴

(Barn XIII:4540)

Gift

Barn:

Sigrid Toftesdatter Storråde. Levde omkring 1000. (Se XIII:4540).

XIV:10773 mf mf mf ff fm fm ff

Eirik Ladejarl Håkonsson. Jarl. Født omkring 964. Død omkring 1024.

Konge av Norge 999 - 1015.

Eirik var uekte sønn til Håkon Ladejarl. I «Håkon jarls saga» av Snorre Sturlasson heter det:

«3. En vinter reiste Håkon jarl til Opplandene i et gjestebud; der lå han med en kvinne; hun var av lav ætt. Men da det var gått en tid, så var kvinnen med barn, og da barnet ble født, var det en gutt; de øste vann over ham og kalte ham Eirik. Moren tok gutten med til Håkon jarl, og sa at han var faren. Jarlen lot gutten vokse opp hos en mann som het Torleiv Spake; han bodde i Meldal. Det var en mektig og rik mann, som var jarlens gode venn. Eirik så snart ut til å bli en kjekk kar, han var riktig vakker å se til, og var tidlig stor og sterk. Jarlen brydde seg lite om ham. Håkon jarl var også vakrere å se til enn folk flest, han var ikke høy, men svært sterk, og god i idretter, klok og en stor hærmann.»

I 975 fikk Eirik Raumarike og Vingulsmark til len av Harald Blåtann, eller kanskje snarere av sin svigerfar, Svend Tjugeskjegg. Eirik og hans bror Svein styrte Norge under de danske kongene Svein Tjugeskjegg og Knud den mektige, som underkonger i Viken.

Etter mordet på hans far i 995, dro han til den svenske kongen Olof Skötkonung.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«90. ... Da Eirik jarl hadde vært ett år i Sveavelde, dro han til Danmark. Han dro til danekongen Svein Tjugeskjegg og fridde til Gyda, datter hans. Giftemålet ble avtalt, og Eirik jarl fikk Gyda. Året etter fikk de en sønn som het Håkon. Om vinteren var Eirik jarl i Danmark og noen ganger i Sveavelde, men om sommeren var han på hærferd.»

avsnitt 10. Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 9, 12-15, 20, 24-28, 33-34, 53, 91-92. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 36, 72, 130. Snorre Sturlasson: Magnus Erlingssons saga, avsnitt 2. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 509. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45.

³⁸³ Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 244, 260. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 8 (1936), side 444. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45.

³⁸⁴ Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga, avsnitt 6. Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 43, 91. Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga, avsnitt 22. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 183. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45.

Ved Norges deling etter slaget ved Svolder i år 1000, fikk han størstedelen av det nordenfjeldske Norge, dvs. halvparten av Trøndelag, Namdalen, Hålogaland, Fjordane, Fjaler, Sogn, Hordaland, Rogaland og Agder til Lindesnes. Han ble dertil forlent med sine tidligere len, Raumarike og Vingulsmark, av sin svigerfar, kong Svend.

I 1015 dro han med sin svoger, Knud den Mektige, til England hvor han døde i 1023 eller 1024.³⁸⁵

(Barn XIII:5387, Far XV:21545)

Gift omkring 996 med neste ane.

Barn:

Håkon Ladejarl Eriksson. Født omkring 998. Død 1030. (Se XIII:5387).

XIV:10774 mf mf mf ff fm fm fm

Gyda Svendsdatter. Levde 1000.

Snorre Sturlasson forteller at den norske Erik jarl Håkonsson som ble fordrevet fra sitt hjemland av Olav Trygvesson, via Sverige dro til Danmark hvor han giftet seg med Svend Tjugeskjegg's datter. Neste år fødte hun ham sønnen Håkon. Etter Olav Trygvessons fall fulgte hun antagelig sin mann til Norge, men vi hører ikke mer om hennes videre skjebne.³⁸⁶

(Barn XIII:5387, Far XV:21547, Mor XV:21548)

Gift omkring 996 med forrige ane.

XIV:10775 mf mf mf ff fm fm mf

Vortigern av Vendland. Fyrste. Levde omkring 1000.

Vortigern (Wyrtegeorn) var en vendisk fyrste.

Munch uttaler at fra Florents av Worcester vet man at Knud «den Mektiges» søster, Gunhild, i 1028 var gift med «Wyrtegeorn rex Winidorium». Dette er muligens den samme som i et diplom fra 1026 kalles Wrytsleof Dux og kalles straks etter Hacun dux, Knuds søstersønn.³⁸⁷

(Barn XIII:5388)

Gift omkring 1010 med neste ane.

Barn:

Gunhild ???. Død etter 1066. (Se XIII:5388).

XIV:10776 mf mf mf ff fm fm mm

Gunhild Svendsdatter. Levde 1000.

Man vet ikke sikkert om hennes navn var Gunhild, men det er sannsynlig. Det er imidlertid også formodet at hun het Tyra.³⁸⁸

(Barn XIII:5388, Far XV:21551)

Gift omkring 1010 med forrige ane.

XIV:10777 mf mf mf ff fm mf ff

Palna-Toke ???.

Palna-Toke var ifølge Jomsvikingsagaen sønn til den mektige Palne Tokesson og Ingeborg, datter til Ottar Jarl i Gautland.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«34. Svein, sønn til kong Harald, han som siden ble kalt Tjugeskjegg, krevde rike av far sin kong Harald; men det gikk da som før, at kong Harald ville ikke dele Danevelde i to, og ville ikke gi ham noe rike. Da fikk Svein seg hærskip og sa at han ville i viking. Men da hele flåten hans var kommet sammen, og dessuten Palna-Toke av

³⁸⁵ Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 244, 258-259, 266-272, 427-428, 432, 437, 442. Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga, avsnitt 3. Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 90. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 524. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 50.

³⁸⁶ Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 244, 266, 428. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 8 (1936), side 458. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 537. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45, 50.

³⁸⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 541. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 50.

³⁸⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 542. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45, 50.

jomsvikingene hadde kommet for å hjelpe ham, så seilte Svein til Sjælland og inn i Isefjorden. Der lå kong Harald, far hans, med skipene sine, han skulle ut i leidang, Svein la til strid med ham, der ble et stort slag; folk gikk over til kong Harald, så Svein kom til å kjempe mot overmakt, og så flyktet han. Kong Harald fikk sår der, og døde av dem. Deretter ble Svein tatt til konge i Danmark.»

Om vi skulle tro sagaene, var Jomsborg et rent krigersamfunn. I virkeligheten var stedet først og fremst en handelsby, og forsåvidt hadde de sagakritikere rett som i en mannsalder ville fjerne hele Jomsborg fra historien. At den hadde sitt borganlegg med garnison, betyr neppe særlig mer enn at den var sterk nok til å hevde en uavhengig stilling og inngå allianser med andre makter. Den ser ut til å ha vært Harald Blåtann en tro forbundsfelle; det var hit han tok sin tilflukt da han ble avsatt av sønnen Svein Tjugeskjegg. Likevel kan myten om jomsvikingenes krigerforbund ha sitt opphav i faktiske forhold. Det er funnet en stor militærleir her, lik andre som det er funnet spor etter rundt om i Danmark. Disse kalles gjerne Trelleborger etter den første som ble funnet ved Trelleborg på Sjælland. I Jomsborg dreier det seg om fire veldige, sirkelrunde festningsanlegg. Innenfor store dobbeltvoller ligger det et kompleks av hus plassert langs et aksestystem med stor presisjon. Husene må betegnes som kaserner, og anlegget som en krigerleir. Borgene er forbløffende vitnesbyrd om en teknisk innsikt man ikke ante nordiske vikinger kunne være i besittelse av. Den har de sannsynligvis fått fra Orienten. I arabiske land de hadde handelskontakt med, finner vi byer anlagt etter et tilsvarende mønster. Men anleggene vitner også om en høy grad av organisasjon, altså av konsentrert makt og rikdom.³⁸⁹

(Barn XIII:5389)

Gift

Barn:

Åke Tokesson(?). (Se XIII:5389).

XIV:10779 mf mf mf ff fm mf mf
Vesete ???. Høvding. Levde omkring 980.

Vesete var høvding på Bornholm.

Mogens Bugge hevder i «Våre forfedre» at han deltok i slaget ved Hjørungavåg i 986, men i henhold til Snorre (nedenfor) var han da allerede død.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«35. Kong Svein gjorde et svært gjestebud, han ba til seg alle høvdingene som var i riket, for han ville drikke arveøl etter faren. Like i forveien var Strut-Harald i Skåne død, og Vesete på Bornholm, far til Bue Digre og Sigurd; og så sendte kongen bud til jomsvikingene at Sigvalde jarl og Bue og brødrene deres skulle komme dit og drikke arveøl etter fedrene i dette gjestebudet som kongen gjorde. Jomsvikingene kom til gjestebudet med alle de modigste menn i hæren, de hadde tilsammen 40 skip fra Vendland og 20 fra Skåne, det ble en veldig mengde mennesker som kom sammen der. ...»³⁹⁰

(Barn XIII:5390)

Gift

Barn:

Thorgunna Vesetesdatter. (Se XIII:5390).

XIV:10785 mf mf mf ff mf ff ff
Vladimir I Svyatoslavich den Hellige av Kijev. Levde 970. Død 15.07.1015. Gjentakelse, se side 150.

XIV:10787 mf mf mf ff mf ff mf
Olof Skötkonung Eriksson av Sverige. Konge. Levde 995. Død omkring 1021.

Konge av Sverige ca. 995 - ca. 1022.

Olof lot seg døpe i Husaby i Västergötland som nå ble en støtte for de kristne konger i deres strid mot Upsveerne. Det store offerstedet i Upsala forble enda i et århundre hedenskapens faste borg.

Sverige hadde fred under Oluf, som sies å ha holdt mest av å sitte hjemme, hvor han førte et prektig hoff. Han var neppe spesielt likt av sitt folk, spesielt ikke av upsveerne, som ikke kunne tilgi at han hadde gått over til kristendommen. De tvang ham til å slutte forlik med Olav den Hellige i Norge som han hadde stilt seg fiendtlig til. Da han ikke holdt seg til avtalen, ble han avsatt av upsveerne som valgte hans sønn, Anund Jakob, til konge. Olof

³⁸⁹ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 34. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 204, 206. Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 545.

³⁹⁰ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 35. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 547.

beholdt imidlertid kongeverdigheten til sin død i 1021. Kort tid tidligere ble det holdt et møte mellom ham og Olav den Hellige hvor han måtte gå med på fred og forbund med Norge.

Samtidig kildemateriale om Olof foreligger dels i form av noen hundre mynt med innskrifter, som nevner ham og flere myntmestere samt pregnanciesbyen Sigtuna, dels i form av et dobbeltsidig blyavtrykk fra denne myntpregning funnet ved utgravinger der. Myntene er etterligninger av anglosaksiske typer fra slutten av 900-tallet. Den Olav som i henhold til en anglosaksisk krønika angrep London i 994 sammen med Svend Tveskjegg, kan derfor ha vært Olof Skötkonung og ikke Olav Trygvesson som man har antatt tidligere. Olof er den første av de svenske konger som det kan bevises har latt prege mynt. Slike foreligger også fra hans sønn og etterfølger, Anund Jakob, men den svenske myntningen synes deretter å ha stanset opp og har først blitt igjenopptatt mot slutten av det følgende århundre.

I «Gesta Hammaburgensis ecclesiae pontificum» skrevet på 1070-tallet av Adams av Bremen, oppgis at Olofs far, Erik Segersäll, beseiret Svend Tjugeskjegg og besatte Danmark, at Svend tok sitt rike i besittelse etter Eriks død, samt at Olof fordrev ham og erobret Danmark. Da Svend hadde giftet seg med Eriks enke, ble han gjeninnsatt av Olof. Hvorvidt dette er riktig har blitt trukket i tvil, man har antatt at det kun vitnet om Adams kritiske syn på Svend. Senere har det imidlertid blitt påpekt at informasjonen skulle kunne stamme fra Svends dattersønn kong Svend Estridsson.

Adam av Bremen oppgir også at Olof var alliert med Svends sønn Knut den mektige da denne erobret England i 1015. Videre skal Olof i følge Adam ha ønsket å rive ned det hedniske tempelet i (Gamle) Uppsala. Han grundet biskopsetet i Skara og sendte store gaver til erkebiskop Unwan i Bremen gjennom formidling av Thurgot, den første biskopen i Skara.³⁹¹

(Barn XIII:5394, Far XV:21573, Mor XV:21574)

Utenfor ekteskap med **Edla ???**.

Edla var Olavs frille. Hun kom fra Vendland.

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga:

«88. Olav Eiriksson sveakonge hadde først hatt en frille som het Edla, datter til en jarl i Vendland. Hun hadde først vært hærtatt og ble regnet som kongens tjenestejente. Barna deres var Emund, Astrid og Holmfrid. ...»³⁹²

Barn:

Astrid Olofsdotter av Sverige. Død etter 1035. (Se XIII:5516).

Gift med neste ane.

Barn:

Ingegjerd Olufsdatter. Død 10.02.1050 i Vyšhorod ved Kijev. (Se XIII:5394).

XIV:10788 mf mf mf ff mf ff mm

Estrid ???.

I henhold til Adam av Bremen var Olof gift med obotritiskan Estrid.³⁹³

(Barn XIII:5394)

Gift med forrige ane.

XIV:10793 mf mf mf ff mf mf ff

Wulfnoth ???.

Vi vet ikke hvem Wulfnoth var, navnet var almindelig i England dengang. Mest sannsynlig var han den Wulfnoth som ble plyndret i 1009 i West-Saxon.

Wulfnoth ble landforvist under Ethelred.³⁹⁴

(Barn XIII:5397)

³⁹¹ Svenskt Biografiskt Lexikon, Bind 28 (1992/94), side 235-238. Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga, avsnitt 6. Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 43, 51, 89, 91, 98-102, 104-106, 113. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, mange avsnitt. Snorre Sturlasson: Harald Hardrådes saga, avsnitt 18. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 169. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27, 73, 90.

³⁹² Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 88. Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 169. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 73.

³⁹³ Svenskt Biografiskt Lexikon, Bind 28 (1992/94), side 235. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 73.

³⁹⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 559. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 89.

Gift

Barn:

Gudine jarl Ulvnadsson. Levde 1018. Død 15.04.1053. (Se XIII:5397).

XIV:10795 mf mf mf ff mf mf mf

Torgils Sprakalegg. Født omkring 980. Død mellom 1000 og 1005. Gjentakelse, se side 138.

XIV:10803 mf mf mf ff mm ff mf

Njål Finnsson. Død 03.09.1011.

Njål var bror til Eivind Skaldespiller.

Han ble innebrent 3. eller 4. september 1011.³⁹⁵

(Barn XIII:5402, Far XV:21605, Mor XV:21606)

Gift

Barn:

Astrid Njålsdatter.³⁹⁶ Død etter 1066. (Se XIII:5402).

XIV:10849 mf mf mf fm mf ff ff

Boleslaus I Chobry av Polen. Konge. Født omkring 967. Død 17.06.1025.

Boleslaus [Boleslaw] «den Tapre» var hertug av Polen 992 - 1025 og ble den første konge av Polen.

Han erobret Lausitz og Meissen i 1002. Bøhmen overtok han etter at Boleslav III av Bøhmen ble fordrevet, men keiser Henrik II tvang ham snart til å oppgi dette igjen. Boleslaus var en varm forkjempe for kristendommen. Hans herredømme strakte seg like til Østersjøen.

I de norske sagaer kalles han Burislav. Hans søster, Gunhild, ble gift med Svend Tjugeskjegg. En av hans døtre, Geila, skal ha vært gift med Olav Trygvasson i hans ungdom.

Beleslav var gift

1. gang tidligst 987-88 med Hemmilde av Meisen,
2. gang med Judith, datter til hertug Geza i Ungarn,
3. gang med Conilde og
4. gang med Oda, datter til markgreve Eckhard I av Meissen.

Boleslaus tok kongenavn kort tid før sin død i 1025.³⁹⁷

(Barn XIII:5425, Far XV:21697, Mor XV:21698)

Gift etter 986 med neste ane.

Barn:

Mieszko II Lambert av Polen. Født 990. Død 10.05.1034. (Se XIII:5425).

XIV:10850 mf mf mf fm mf ff fm

Hemmilde ???.³⁹⁸ Levde 987.

(Barn XIII:5425, Far XV:21699)

Gift etter 986 med forrige ane.

XIV:10851 mf mf mf fm mf ff mf

Ezzo av Lothringen. Pfalzgreve. Født omkring 954. Død 21.05.1034 på Saalfeld.

Ezzo eller «Ehrenfried» var pfalzgreve i Lothringen.

³⁹⁵ C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 350. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 566. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 94.

³⁹⁶ C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 351. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 565. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 94.

³⁹⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 20. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80. Columbia Encyclopedia, Sixth Edition, Copyright (c) 2000.

³⁹⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 33. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80.

Han stammet fra en greveslekt som bodde i Bonnregionen. Hans far var i det 10. århundre i besittelse av det lothringske Pfalz-grevskapet. Dette sto i forbindelse med Pfalz i Achen.

Ezzo hadde eiendommer i Thüringen og Østfranken og nevnes først som pfalzgreve i dokumenter fra 1020. Han opptratte på Otto III's side.

Ezzo døde på sin eiendom Saalfeld etter sigende ca. 90 år gammel.³⁹⁹

(Barn XIII:5426, Far XV:21701, Mor XV:21702)

Gift omkring 991 med neste ane.

Barn:

Richiza av Saalfeld. Født omkring 1000. Død 21.03.1063. (Se XIII:5426).

XIV:10852 mf mf mf fm mf ff mm

Mathilde av Tyskland. Født omkring 981. Død 1025.

Mathilde var abedisse i Qvedlinburg i 997. Hun må altså ha vært i kloster etter at hun ble gift. Hun var da bare var 10 år gammel.⁴⁰⁰

(Barn XIII:5426, Far XV:21703, Mor XV:21704)

Gift omkring 991 med forrige ane.

XIV:10853 mf mf mf fm mf fm ff

Svyatoslav I Igoryevich av Kijev. Storfyrste. Født omkring 942. Død 972.

Storfyrste av Kijev [Kiev] 945 - 972 med sin mor som regent fra 945 til ca. 962.

Med sin tjenerinne, Matuscha [Malyscha], hadde han sønnen Vladimir.

Da Olgas sønn Svyatoslav nådde voksen alder, overtok han makten. I navnet var han slaver, men i levesett viking. Han var motstander av den nye tro, og han levde helst sammen med sin stab av krigere, «druzjina», som under hans ledelse foretok krigsekspedisjoner i mange retninger.

Han gjorde slutt på Khazar-riket mellom Volga og Don, og han besatte en stripe land ved østkysten av Svartehavet. Bysants bønn om hjelp i krigen mot bulgarerne åpnet vei for ham til Donau. I nærheten av elven ville han gjerne grunnlegge sin hovedstad. Han herjet ikke bare Bulgaria, men plyndret også hensynsløst sine alliertes områder på Balkan, helt til keiser Johannes Tzimiskes beseiret ham og tvang ham til å trekke seg tilbake.

I 972 falt han under et forsøk på å fordrive petsjenegerne som gjorde handelsveiene utrygge.⁴⁰¹

(Barn XIII:5427, Far XV:21705, Mor XV:21706)

³⁹⁹ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 36. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 67, 80.

⁴⁰⁰ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 42. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 67, 80.

⁴⁰¹ Cappelens verdenshistorie, bind 5 (1982-87): Østens storriker, side 259. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 146. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 90.

Utenfor ekteskap med neste ane.

Barn:

Vladimir I Svyatoslavich den Hellige av Kijev. Levde 970. Død 15.07.1015. (Se XIII:5427).

XIV:10854 mf mf mf fm mf fm fm

Matuscha ???. Levde 959.

Matuscha [Malysha] var husholderske hos Olga, mor til Svyatoslav, og hans konkubine.⁴⁰²

(Barn XIII:5427)

Utenfor ekteskap med forrige ane.

XIV:10857 mf mf mf fm mf mf ff

Udalrik av Böhmen. Hertug. Levde 990. Død 09.11.1034.

Hertug av Böhmen 1012 - 1034.⁴⁰³

(Barn XIII:5429, Far XV:21713, Mor XV:21714)

Gift med neste ane.

Barn:

Brzetislav I Fornyeren av Böhmen. Født omkring 1002. Død 10.01.1055. (Se XIII:5429).

XIV:10858 mf mf mf fm mf mf fm

Bozena ???. Levde 990. Død 1052.

Bozena oppgis å være en «artig» bondepике.

Hun skal ha vært datter til Kresina, en valdykisk bonde.⁴⁰⁴

(Barn XIII:5429)

Gift med forrige ane.

XIV:10861 mf mf mf fm mf mm ff

Vazul av Ungarn. Født omkring 976. Levde 1038. Gjentakelse, se side 168.

XIV:10863 mf mf mf fm mf mm mf

Yaroslav I Vladimirovich den Vise av Kijev. Født omkring 988. Død 20.02.1054 i Vyshorod. Gjentakelse, se side 143.

XIV:10864 mf mf mf fm mf mm mm

Ingegjerd Olufsdatter. Død 10.02.1050 i Vyshorod ved Kijev. Gjentakelse, se side 146.

XIV:10881 mf mf mf mf ff ff ff

Hugo I Capet av Frankrike. Konge. Født mellom 938 og 941. Død 24.10.996.

Konge av Frankrike 987 - 996.

Ved farens død i 956 fikk Hugo hertugdømmet France, men kong Lothar måtte også la ham beholde hertugdømmet Burgund og dertil overdra Aguitania til ham.

Lothar døde i 986 og da den karolingiske ætt døde ut i 987 med hans sønn, Ludvig V «den Dovne», valgte de franske storvasaller Hugo til konge i Noyon. Hans og hans nærmeste ætlingers kongedømme eksisterte nærmest bare i navnet. De første kapetinger hersket nemlig egentlig bare over sitt eget arveland som hovedsakelig besto av Ile-de-France, øya med Seine og dens bielver, med Paris som hovedstad. Kongens «lentagere» var i virkeligheten selvstendige hertuger og grever, og den sterkeste av dem alle var hertugen av Normandie. Da han i 1066 hadde gjort seg til Englands konge, var han faktisk langt mektigere enn sin «lensherre», kongen av Frankrike.

Det så ikke til at det skulle være håp om noensinne å få bygget opp et virkelig rike av alle de småstatene, som kapetingerne i navnet regjerte over. Frankrike var, så langt man kunne dømme om det, et rike i oppløsning. Ingen

⁴⁰² Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 146. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 90.

⁴⁰³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 153. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 82.

⁴⁰⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 156. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 82.

kunne dengang drømme om at den mannen, som i 987 ble valgt til Frankrikes konge, skulle bli stamfar til et mektig dynasti, som skulle regjere landet i åtte hundre år og gjennom sine sidelinjer Valois og Bourbon i visse perioder også beherske den pyrenéiske halvøy, Ungarn og Polen foruten store deler av Italia.

Politisk sett var Frankrike altså ved Hugos tronbestigelse en uensartet samling av innbyrdes selvstendige småstater. Og fra et kulturelt synspunkt, var Paris enda på ingen måte Frankrikes hjerte, slik det ble på 1100-tallet takket være sitt berømte universitet, som ble besøkt av studenter fra alle land.

Kapetingerslekten var konger av Frankrike fra 987 til 1328. Slekten var også hertuger av Burgund fra 1032 til 1361 og konger av Portugal fra 1139 til 1640. Hertugdømmet Burgund (Bourgogne) lå i Frankrike, mens Portugal var et grevskap i kongeriket Leon før det ble skilt ut som eget kongerike fra 1139.⁴⁰⁵

(Barn XIII:5441, Far XV:21761, Mor XV:21762)

Gift før 969 med neste ane.

Barn:

Robert II le Pieux av Frankrike. Født 970. Død 20.07.1031. (Se XIII:5441).

Hedvig av Frankrike.⁴⁰⁶ Død etter 1013. (Se XIV:10992).

XIV:10882 mf mf mf mf ff ff fm

Adele av Poitou.⁴⁰⁷ Født omkring 945. Død omkring 1004.

(Barn XIII:5441, Far XV:21763, Mor XV:21764)

Gift før 969 med forrige ane.

XIV:10883 mf mf mf mf ff ff mf

Vilhelm II av Provence. Greve. Død 1018.

Greve av Provence 1008 - 1018.

Mogens Bugge angir i «Våre forfedre» Vilhelm II som identisk med hans sønn(?) Vilhelm IV, at han er født ca. 980 (som sønnen), og at han var greve fra 992 til 1018. Bent og Vidar Billing Hansen angir i «Rosensverdslektens forfedre» at han er født ca. 950.

Han fylte klostrene i Montmajour og i Saint-Victor med gaver. Disse var meget populære i hans land.⁴⁰⁸

(Barn XIII:5442, Far XV:21765)

Gift 1. gang med **Arsinde ???**.⁴⁰⁹ Død 980.

Barn:

Vilhelm IV av Provence. Født omkring 980. Død 1052. (Se XIII:5485).

Gift 2. gang omkring 985 med neste ane.

Barn:

Constance av Arles. Født omkring 988. Død 25.07.1032. (Se XIII:5442).

XIV:10884 mf mf mf mf ff ff mm

Alix av Anjou. Grevinne. Død etter 1026.

Alix (Adelheid, Adelais) var grevinne av Anjou. Hun kalles også Blanca.

Ifølge «Våre forfedre» av Mogens Bugge var Adelheid gift med Wilhelm I, dvs. far til Wilhelm II.

⁴⁰⁵ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 181-182. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 907. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 57.

⁴⁰⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1083. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48, 57.

⁴⁰⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 911. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 57.

⁴⁰⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1066. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81.

⁴⁰⁹ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81.

Hun var gift

1. gang med hertug Raimund II av Gothien («Rosensverdslektens forfedre»: Greve Stefan av Gévaudan) og
2. gang i 982 med kong Ludvig V av Frankrike, men skilt fra ham ca. 984.

Hun nevnes første gang i 986 som Vilhelms gemalinne.⁴¹⁰

(Barn XIII:5442, Far XV:21767, Mor XV:21768)

Gift omkring 985 med forrige ane.

XIV:10897 mf mf mf mf fm ff ff

Garcia III el Temblon av Navarra-Aragon. Konge. Død før 1000.

Garcia «den Skjelvende» var konge av Navarra og greve av Aragon 994 - 1000.

Han fikk tilnavnet fordi han skalv under slag, skjønt han var tapper. Han sa: «Mon corps tremble du péril où mon courage va le porter».

Han slo maurene under kalif Almanzor og bidro sammen med Bermudo II til seieren ved Calatañazor i 998.⁴¹¹

(Barn XIII:5449, Far XV:21793, Mor XV:21794)

Gift med neste ane.

Barn:

Sancho III el Major av Navarra-Aragon. Født før 965. Død 1035. (Se XIII:5449).

XIV:10898 mf mf mf mf fm ff fm

Jimena ???. Levde 987.

Jimena (Ximena) ga sammen med sin mann til klosteret San Salvador i Leyre ifølge et diplom av 987 i klosteret Cardeña.⁴¹²

(Barn XIII:5449)

Gift med forrige ane.

XIV:10899 mf mf mf mf fm ff mf

Sancho I Garcés av Castilla. Greve. Død mellom 1017 og 1021.

Greve av Castilla 995 - 1021.

Sanco Garcéz etterfulgte sin far som greve av Castilla i 995. Han betalte tributt til Almanzor og levde derfor i fred med maurene inntil han forenet seg med Leons og Navarras folk ved Calatañazor.

Da Almanzor døde i 1008 tok han tilbake Sepulveda og de andre landdeler han hadde måttet avstå. Fra 1012 levde han i et dårlig forhold til kongen i Leon.

Han døde antagelig i 1017, muligens i 1021, og ble bisatt i Oñas kloster som var stiftet for ham i 1011. Sagnet forteller at hans mor Oña (Ana) hadde gitt ham en giftig drikk.⁴¹³

(Barn XIII:5450, Far XV:21797, Mor XV:21798)

Gift med neste ane.

Barn:

Nuña Elvira av Castilla. Død 1040. (Se XIII:5450).

XIV:10900 mf mf mf mf fm ff mm

Urraca ???.⁴¹⁴

⁴¹⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 916. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 81.

⁴¹¹ Enciclopedia universal ilustrada Evropeo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 924. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 74.

⁴¹² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 937. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 74.

⁴¹³ Enciclopedia universal ilustrada Evropeo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 939. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 35.

⁴¹⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 939. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 35.

(Barn XIII:5450)

Gift med forrige ane.

XIV:10901 mf mf mf mf fm fm ff

Bermudo II le Goutteux av Leon. Konge. Født 954. Død 999.

Bermudo «den Verkbrudne» var konge av Leon 982 - 999.

Han kjempet mot sin fetter, Ramiro III og forenet Leon med Galicien og Castilla.

I 992 ble han overvunnet av maurerne som hadde oversvømmet hans rike etter ordre av Almanzor. Han tilbrakte de siste år av sin regjeringstid med å reparere ruinene etter denne invasjon.

Han var gift

1. gang i 983 med Velasquita av Castilla,
2. gang ca. 992 med hennes søster, Elvira.⁴¹⁵

(Barn XIII:5451, Far XV:21801, Mor XV:21802)

Gift omkring 992 med neste ane.

Barn:

Alfonso V el Noble av Leon. Født 994. Død 05.05.1027 i Viscu. (Se XIII:5451).

XIV:10902 mf mf mf mf fm fm fm

Elvira av Castilla. Dronning. Død omkring 1027.

Regent av Leon 999 - 1015.

Ved kong Bermudos død gikk tronen til sønnen Alfonso V, men Elvira regjerte i hans navn til 999. Som regent presiderte hun i 1001 i Bodeva ved en forsamling av dommere og adelsmenn. Hun synes å ha vært en dyktig regent og var forøvrig et mønster blandt dronninger og mødre.

De spanske kronister beretter at hun slo tilbake et angrep av maurerne. Hun bygde opp igjen Leon som delvis hadde blitt ødelagt av Almanzor.

Da hennes sønn ble myndig, trakk hun seg tilbake til et kloster og døde der. Dette må ha funnet sted etter 1015.⁴¹⁶

(Barn XIII:5451, Far XV:21803, Mor XV:21804)

Gift omkring 992 med forrige ane.

XIV:10903 mf mf mf mf fm fm mf

Mendo Gonzalez av Galicia. Greve. Levde 999.

Mendo Gonzales var formynder for Alfons V sammen med dronning Elvira, mor til Alfons, da han ble konge i 999. Mendo var muligens Elviras fetter, da det er sannsynlig at hennes far, Garcia Fernández, hadde en bror ved navn Gonzalo som kunne være far til Mendo.⁴¹⁷

(Barn XIII:5452)

Gift

Barn:

Elvira av Leon. Død 1052. (Se XIII:5452).

XIV:10921 mf mf mf mf mf mf ff

Otto Vilhelm av Burgund. Greve. Født omkring 959. Død 21.09.1026.

Greve av Mâcon 981 - 986 og av Burgund 985 - 1026

Otto (Odo) Vilhelm var gift 2. gang før 1016 med Adelheid.⁴¹⁸

⁴¹⁵ Enciclopedia universal ilustrada Evropeo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 947. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 65.

⁴¹⁶ Enciclopedia universal ilustrada Evropeo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 961. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 35, 65.

⁴¹⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 963. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 65.

⁴¹⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 295. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 55, 81.

(Barn XIII:5461, Far XV:21841, Mor XV:21842)

Gift mellom 975 og 980 med neste ane.

Barn:

Gerberga av Burgund. Født omkring 985. Død mellom 1019 og 1024. (Se XIII:5486).

Renaud I av Burgund. Født omkring 990. Død 04.09.1057. (Se XIII:5461).

Agnes av Burgund. Født omkring 995. Død 09.11.1068. (Se XIII:5498).

XIV:10922 mf mf mf mf mf mf fm

Ermentrud av Roucy. Grevinne. Død etter 1005.

Ermentrud var grevinne av Roucy eller av Reims.

Hun var første gang gift med Alberich II av Mâcon som døde i 971.⁴¹⁹

(Barn XIII:5461, Far XV:21843, Mor XV:21844)

Gift mellom 975 og 980 med forrige ane.

XIV:10923 mf mf mf mf mf mf mf

Richard II le Bon av Normandie. Hertug. Død 23.08.1027 i Abbaye de Fécamp.

Richard «den Gode» var hertug av Normandie 996 - 1027.⁴²⁰

(Barn XIII:5462, Far XV:21845, Mor XV:21846)

Gift før 1008 med neste ane.

Barn:

Adele av Normandie. Født omkring 1000. Død etter 1037. (Se XIII:5462).

XIV:10924 mf mf mf mf mf mf mm

Judith av Bretagne.⁴²¹ Født omkring 982. Død 1017.

(Barn XIII:5462, Far XV:21847, Mor XV:21848)

Gift før 1008 med forrige ane.

XIV:10929 mf mf mf mf mm ff ff

Vigo V av Vion. Sire. Levde 1009.

Vigo var herre av Vion til 1027, da han antagelig døde.

Mogens Bugge i «Våre forfedre» fører Vigo som to personer, dvs. som far og sønn. Dette er neppe korrekt. Antagelig begynte Vigos regjeringstid ca. 984, altså før farens død ca. 995.

Han omtales først i et av kong Rudolf IV's diplomer av 09.01.1009. I dette forlener han til biskop Humberts «ejusque matri domine Freburgie et nepotibus ejus Vigonis bone memorie filii Umberto, Wigoni, Willelmo» med halvdelen av Castell Mora og andre gods. Dette gjør han på forbønn av sin gemalinne, Agiltrud, hans bror erkebiskop Burchard og grevene Humbert (av Savoya?) og Rudolf. I 1009 var altså hans far, Vigo IV død, og hadde etterlatt seg sønnene Humbert, Vigo og Wilhelm, mens hans mor Fredeburga enda levde.

Av sin bror Humbert, biskop av Grenoble, ble han utnevnt til økonomisk administrator («avoué») av inntektene ved kirken i Grenoble.

I 1027 ledsaget han kong Rudolf III av Burgund til Roma sammen med sin bror Humbert, som da var biskop av Valence, og deltok ved kroningen av keiser Konrad II Salieren.⁴²²

(Barn XIII:5465, Far XV:21857, Mor XV:21858)

⁴¹⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 315. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 55, 87.

⁴²⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 849. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 29, 76.

⁴²¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 854. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 29, 76.

⁴²² Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. J. Bateau: Dictionnaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 979, se nr. 980. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46.

Gift med neste ane.

Barn:

Vigo I le Vieux av Albon. Død omkring 1075. (Se XIII:5465).

XIV:10930 mf mf mf mf mm ff fm

Gotelena av Clérieux. Levde 1040.

Gotelenas navn fremgår av et dokument av ca. 1040 hvori det med «Wigo comes filius Gotelena» åpenbart menes Guigo V og hvor sistnevnte gir en gave til klostret Cluny. Underskriftene er «Signum Wigonis comitis, Signum Wigonis filii sui». I mellomtiden har altså slekten fått greveverdiget.⁴²³

(Barn XIII:5465)

Gift med forrige ane.

XIV:10945 mf mf mf mm ff ff ff

Raimond Borrell III av Barcelona. Greve. Født omkring 972. Død 25.02.1018 i Barcelona.

Greve av Barcelona 992 - 1018.

Raimond var oppkalt etter sin mors farfar, Raimond II av Toulouse.

Han etterfulgte i 992 sin far i grevskapene Barcelona og Gerona og i annekseene Ausona, Manresa og Vallés. Hans bror, Armengaud, arvet grevskapet Urgel.

Raimond ble drept av sarasenerne i Barcelona i 1018 og bisatt i kirken i Santa Cruz.⁴²⁴

(Barn XIII:5473, Far XV:21889, Mor XV:21890)

Gift omkring 991 med neste ane.

Barn:

Berengar Raimond I el Curvo av Barcelona. Født omkring 1006. Død 26.05.1035 i Cardagne. (Se XIII:5473).

XIV:10946 mf mf mf mm ff ff fm

Ermensinda av Carcassonne. Grevinne. Født 972. Død 01.03.1058.

Ermensinda var grevinne av Carcasona og Barcelona.

Hun var enke etter greve Ermengaud av Urgel som vistnok var bror til hennes annen mann. De hadde sønnen Ermengaud som i 1010 enda var et barn. Hennes mor var Adelaide. Det fremgår av et dokument undertegnet av Wilhelm, Miron og Roger Pons av Narbonne.

Ermensinda skal ha vært barmhjertig, klok og dyktig i sitt styre av de grevskaper (Barcelona, Gerona, Ausona og Manrese) som hennes mann hadde etterlatt henne. Han ga henne rett til å styre disse så lenge hun selv ønsket det. Raimund døde i 1017, hvoretter hun var formynder for sin sønn Berengar Raimund. I 1023 overga hun grevskapene på visse betingelser, han var da allerede gift med Sancia. Da han døde i 1035, overtok Ermensinda igjen styret, hennes sønnesønn, Raimund Berengar, var nærmest bare greve i navnet. Da hun stadig nektet å overgi styret til ham, mishandlet han henne, vistnok med støtte av sin hustru, Almodis. Ermensinda klaget til pave Victor II som ga henne medhold og ekskommuniserte Raimund Berengar og Almodis.

Først ved et dokument av 04.06.1057 overdro hun til ham grevskapene for 1000 gulluncer. Av alt dette må man slutte at hun var meget herskesyk og vel også gjerrig.

Ermensinda trakk seg nå tilbake til slottet Quircie i Ausona og døde der. I «Enciclopedia universal ilustrada Evropo - Americana» angis at hun døde 85 år gammel på borgen Besona i grevskapet Ausona. Hun ble bisatt i katedralen i Gerona.⁴²⁵

(Barn XIII:5473, Far XV:21891, Mor XV:21892)

Gift omkring 991 med forrige ane.

XIV:10949 mf mf mf mm ff fm ff

Aldebert I av Perigord. Død omkring 997.

⁴²³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 998, se også nr. 979. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46.

⁴²⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1006. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26.

⁴²⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1022. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16, 26.

Greve av Perigord 975 - 995.

Aldebert var sønn til Boso I «den Gamle» som var greve av La Marche fra 944 og en datter til greve Bernhard av Perigord. Hennes farfar, Vilhelm I, var greve av Perigord fra 886 til 920.

Perigordslekten var grever av Perigord fra 866 til 1399 og grever av La Marche fra 944 til 1177. Begge grevskapene lå i Frankrike.⁴²⁶

(Barn XIII:5475)

Gift med neste ane.

Barn:

Bernard I av La Marche. Død 1047. (Se XIII:5475).

XIV:10950 mf mf mf mm ff fm fm

Almodis av Limoges. Død 1008.

Almodis var datter til vicompte Gerard av Limoges.⁴²⁷

(Barn XIII:5475)

Gift med forrige ane.

XIV:10957 mf mf mf mm ff mm ff

Waimar IV av Salerno. Fyrste. Død 1027.

Waimar (Guaimar) var fyrste av Salerno 988 - 1027.

Han var sin fars annen sønn, og ble i de gamle historier kalt Waimar III.

Da hans eldste bror, Guido, som var farens medregent døde i 988, overtok Waimar i hans sted. Fra 999 var han eneregent.

Waimar måtte kjempe mot Sarasenerne som ofte herjet i hans land og holdt ham beleiret i hans egen hovedstad. I 1016 tok han sin eldste sønn, Johan, som medregent, og etter at sønnen døde i september 1018 ble hans annen sønn, Waimar V, medregent 21.09.1018. 2 ganger i hans regjeringstid, i 1001 og 1016, ble Salerno beleiret av maurerne. En av disse beleiringene ble av tradisjonen knyttet sammen med normannernes første tilsynkomst i Syditalien. I 1022 ble Salerno beleiret av keiser Henrik II's tropper, men den kom uskadet fra det. Kort tid senere søkte Waimar sammen med Normannerne å bli herrer i de andre lombardiske land, og det lyktes ham i stor grad å øke sitt fyrstedømmes makt og betydning, hvilket ble fortsatt at hans etterfølger.

Waimar ble myrdet i februar/april 1027.⁴²⁸

(Barn XIII:5479, Far XV:21913)

Gift med neste ane.

Barn:

Waimar V av Salerno. Født omkring 1011. Død 03.06.1052. (Se XIII:5479).

XIV:10958 mf mf mf mm ff mm fm

Gaitelgrima av Capua. Levde fra 1000 til 1027.

At Gaitelgrima var datter til Pandulf II av Capua fremgår klart av en rekke uttalelser. I den gammelfranske oversettelse av en tapt latinsk originaltekst heter det om Waimars gemalinne «la moillier laquel estoit soror de Pandulfe», at hans hustru «mobillier» (moglie på moderne italiensk) var Pandulfs søster. Amatus taler her nettopp om den «terrible» Pandulf som av Henrik II ble dømt til døden, men benådet bl. a. på Waimars forbønn og sendt i fangenskap til Tyskland i 1022. Han ble løslatt i 1024 av Conrad II også på Waimars anmodning.

Hun var etter sin manns død i 1027 formynder for sin mindreårige sønn, Waimar V.⁴²⁹

(Barn XIII:5479, Far XV:21915)

Gift med forrige ane.

⁴²⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 1036. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 78.

⁴²⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 1036. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 78.

⁴²⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1043. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25.

⁴²⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1045. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25.

XIV:10959 mf mf mf mm ff mm mf**Landulf av Teano.** Greve. Levde fra 1000 til 1049.

Landulf var greve av Teano.

Han var i 1049 som gammel i besittelse av grevskapet.⁴³⁰

(Barn XIII:5480, Far XV:21917)

Gift

Barn:

Gemma av Teano. Født omkring 1015. (Se XIII:5480).**XIV:10969 mf mf mf mm fm mf ff****Vilhelm II av Provence.** Død 1018. Gjentakelse, se side 186.**XIV:10970 mf mf mf mm fm mf fm****Arsinde ???.**⁴³¹ Død 980.

(Barn XIII:5485)

Gift med forrige ane.

Barn:

Vilhelm IV av Provence. Født omkring 980. Død 1052. (Se XIII:5485).**XIV:10971 mf mf mf mm fm mf mf****Otto Vilhelm av Burgund.** Født omkring 959. Død 21.09.1026. Gjentakelse, se side 188.**XIV:10972 mf mf mf mm fm mf mm****Ermentrud av Roucy.** Død etter 1005. Gjentakelse, se side 189.**XIV:10981 mf mf mf mm mf fm ff****Roger I den gamle av Carcassonne.** Greve. Født før 949. Død omkring 1012.

Greve av Carcassonne, Razès, Comminges og Conserans.

Roger «den Gamle» ble greve av Carcassonne, Conserans, en del av Comminges, Razès, Narbonnois og Toulousin i 957. Han omtales i dokumenter mellom 957 og 1012. I 949 gir han til klosteret Montolieu sammen med sine foreldre og sin bror, Odo.

Etter farens død i november 957 solgte han og moren Arsinde en eiendom i Toulousin til presten Gilabert. Men allerede ca. 955 etterfulgte han sin far under morens formynderskap. I 979 gir han gaver til klosteret S. Hilaire, likeså i 981. Den siste gaven ga han som takk for å ha overvunnet sin fryktede fiende, greve Oliba Cabreta av Cerdagne, barnebarn til Wifred le Velu, i en farlig kamp. Senere slutter han fred med Oliba.

I 981 var han og hans hustru i Roma og fikk pave Benedict VIII's bekreftelse på gaven til St. Hilaire samme år. I 984 kaller han seg greve og marquis. I 985 deltar han i krigen mot sarasenerne. I 994 var han igjen i Roma, likeså i 1002, siste gang sikkert for å sette opp sitt testamente. Så sent som i april 1011 undertegner han og hans hustru, Adelaide, et dokument angående en ny gave til St. Hilaire, etter 1012 er han død.⁴³²

(Barn XIII:5491, Far XV:21961, Mor XV:21962)

Gift omkring 970 med neste ane.

Barn:

Ermensinda av Carcassonne. Født 972. Død 01.03.1058. (Se XIV:10946).**Bernhard av Foix.** Født 981. Død omkring 1036. (Se XIII:5491).**XIV:10982 mf mf mf mm mf fm fm****Adelaide ???.**⁴³³ Levde fra 965 til 1012.⁴³⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1054. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 34.⁴³¹ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81.⁴³² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1023. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16, 26.

(Barn XIII:5491)

Gift omkring 970 med forrige ane.

XIV:10989 mf mf mf mm mf mm ff

Giselbert av Roucy. Født før 956. Død mellom 991 og 1000.

Greve av Roucy.⁴³⁴

(Barn XIII:5495, Far XV:21977, Mor XV:21978)

Gift

Barn:

Ebles I av Roucy. Levde 997. (Se XIII:5495).

XIV:10991 mf mf mf mm mf mm mf

Rainier IV av Hainaut. Greve. Født omkring 950. Død 1013.

Rainier (Reginar) var greve av Hainaut (Hennegau) 998 - 1013.⁴³⁵

(Barn XIII:5496, Far XV:21981, Mor XV:21982)

Gift omkring 996 med neste ane.

Barn:

Beatrix av Hainaut. Levde 1035. (Se XIII:5496).

XIV:10992 mf mf mf mm mf mm mm

Hedvig av Frankrike.⁴³⁶ Død etter 1013.

(Barn XIII:5496, Far XV:21983, Mor XV:21984)

Gift omkring 996 med forrige ane.

XIV:10993 mf mf mf mm mm ff ff

Vilhelm IV Fier-à-Bras av Aquitania. Født omkring 937. Død 03.02.995 i St. Maxient.

Vilhelm «Skrythals» var hertug av Aquitania og greve av Poitou som Vilhelm II 963 - 990.

Han tapte Loudeon til greven av Anjou.

Vilhelm forsvarte med hell Poitiers mot sin svoger Hugo Capet i 988, men ble overvunnet i et stort slag og ble til slutt forsonet med Hugo.

I 990 trakk han seg tilbake til klosteret St. Maxient og døde der.⁴³⁷

(Barn XIII:5497, Far XV:21985, Mor XV:21986)

Gift omkring 968 med neste ane.

Barn:

Vilhelm V le Grand av Aquitania. Født omkring 969. Død 31.01.1030. (Se XIII:5497).

XIV:10994 mf mf mf mm mm ff fm

Emma av Blois.⁴³⁸ Født omkring 950. Død etter 27.12.1003.

⁴³³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1027. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16.

⁴³⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1080. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 87.

⁴³⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1082. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48.

⁴³⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1083. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48, 57.

⁴³⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 264. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14.

⁴³⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 285. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14.

(Barn XIII:5497, Far XV:21987, Mor XV:21988)

Gift omkring 968 med forrige ane.

XIV:10995 mf mf mf mm mm ff mf

Otto Vilhelm av Burgund. Født omkring 959. Død 21.09.1026. Gjentakelse, se side 188.

XIV:10996 mf mf mf mm mm ff mm

Ermentrud av Roucy. Død etter 1005. Gjentakelse, se side 189.

XIV:10999 mf mf mf mm mm fm mf

Fulk III Nerra av Anjou. Greve. Født 979. Død 1040.

Fulk «den Svarte» var greve av Anjou 987 - 1040.

Han var gift første gang med Elisabeth av Vendôme.⁴³⁹

(Barn XIII:5500, Far XV:21997, Mor XV:21998)

Gift med neste ane.

Barn:

Ermengard av Anjou. Født 1012. Død 1076. (Se XIII:5500).

XIV:11000 mf mf mf mm mm fm mm

Hildegard av Lorraine.⁴⁴⁰ Død 1046.

(Barn XIII:5500)

Gift med forrige ane.

XIV:11001 mf mf mf mm mm mf ff

Vilhelm III Taillefer av Toulouse. Greve. Født omkring 947. Død 1037.

Vilhelm var greve av Toulouse fra ca. 961 under sin mors, Garsindes, formynderskap.

Han delte med sin tremenning, Raimund II, grevskapene Rouergue, Quercy og Albigeois. Han var også greve av Auvergne, men overdro dette grevskap til Gui, vicomte av Clermont. Han ble stamfar til grevene St. Gille.

I 981 bemektiger han seg klosteret Beaulieu i Nedre Limousin. I 988 nekter han å anerkjenne Hugo Capet som konge.

Det synes som om han først var gift med en kvinne hvis navn er ukjent og som han forstøtte. Han var så gift ca. 975 med Arsinde, datter eller søster til greve Fulco Nera av Anjou.

Med Emma fikk han halvdelen av Provence.

Vilhelm døde i 1037 etter september, og ble begravet i St. Sernin i Toulouse, hvor hans grav enda finnes.⁴⁴¹

(Barn XIII:5501, Far XV:22001, Mor XV:22002)

Gift omkring 991 med neste ane.

Barn:

Pons av Toulouse. Født mellom 990 og 993. Død omkring 1060. (Se XIII:5501).

XIV:11002 mf mf mf mm mm mf fm

Emma av Provence. Grevinne. Død etter 1037.

Grevinne av Provence.

Emma arvet grevskapet Avignon etter sin far mens han enda levde. Dessuten arvet hun i 1037 halve Provence etter sin bror, Vilhelm III. Disse grevskapene medbrakte hun i sitt ekteskap.

I 992 underskriver hun et dokument som Vilhelms hustru.⁴⁴²

⁴³⁹ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13.

⁴⁴⁰ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13.

⁴⁴¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1091. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 97.

⁴⁴² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1099. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 97.

(Barn XIII:5501, Far XV:22003)

Gift omkring 991 med forrige ane.

XIV:11005 mf mf mf mm mm mm ff

Herluin av Conteville. Død etter 1100.

Herluins herkomst er ukjent.

Den middelalderske historieskriveren Wilhelm av Jumièges kaller ham «a certain honorable Knight», William av Malmsbury for «a man of moderate fortune».

Han er muligens den «Herluin pagensis eques» som Orderic Vital taler om som den eneste som gikk frem og tok vare på Wilhelm Erobrerens legeme. Da alle Wilhelms følgesvenner forlot ham umiddelbart etter hans død 09.09.1087, brakte en kriger ved navn Herluin Wilhelms legeme gjennom grevskapet fra Rouen til Caen.

Herluin sies å ha vært gift først med Fredegode som skal ha vært en av klosteret Grestains velgjørere. Dette kan stemme om klosteret ble stiftet før 1035-40.

Hvordan Herluin kom i besittelse av Conteville, er dunkelt. Det er antatt at han fikk slottet som medgift for Arlette av hertug Robert I «le Diable» som døde i 1035. Han eide imidlertid et annet gods i nærheten som han kunne gi sin sønn Robert.

På sine gamle dager synes han å være blitt munk i St. Maries kloster Grestain ved Honfleur, hvor han og Arlette ligger begravet. Han hadde stiftet klosteret ved tiden omkring 1050 eller tidligere hvis hellige menn skulle be for Herluins og Arlettes sjeler. Han synes å ha blitt meget gammel, og kan være død etter 1100.⁴⁴³

(Barn XIII:5503)

Gift omkring 1040 med neste ane.

Barn:

Robert av Mortain. Født mellom 1035 og 1040. Død 1091. (Se XIII:5503).

XIV:11006 mf mf mf mm mm mm fm

Arlette ???. Født omkring 1011. Død etter 1100.

Arlette (Herlewa) var mor til Wilhelm Erobreren.

Hun var muligens datter til en pelshandler og brygger ved navn Herbert, dette ifølge «The romantic story of Arlette» av Rev. C. H. D. Grimes. Hun ble ifølge denne født i Florenne i provinsen Namur og kom til Falaise i Normandie med sin far som hadde blitt tvunget til å utvandre på grunn av fattigdom.

Ifølge «Mémoires de L'Académie Nationale des Sciences, Arts et Belles-Lettres de Caen» var faren pelshandleren Hubert som kom til Falaise for å etablere seg, etter å ha bodd i den lille vakre byen Hay i Meusedalen mellom Liège og Namur. Hans hustru skulle være fra et lite sted ved navn Vieux-Changes.

«Normandiets historie under de syv første hertuger 911 - 1066» av J. Steenstrup oppgir at hennes far var buntmakeren Hubert som med sin hustru, Doda, utvandret til Falaise fra den lille byen Huy ved Liège.

Arlette hadde en bror som het Walter.

Arlette var først Robert I «le Diable»'s elskerinne og hadde med ham Wilhelm Erobreren. Det fortelles at Robert oppdaget henne en aften etter å ha vendt hjem fra jakten til sitt slott i Falaise mens hun vasket sitt tøy. Han ble straks forelsket og tok henne senere opp til slottet. En annen beskrivelse angir at han oppdaget henne mens hun danset i de unge pikers krets.

Robert synes å ha vært tro mot Arlette, og hun mot ham, selv om de aldri ble gift, sikkert på grunn av hennes lave byrd. Da hennes sønn, Wilhelm (født høsten 1028), var 7 år gammel dro Robert til det hellige land og døde der. Det heter at han, før han dro avsted, lot sin gamle våpenkamerat Herluin love å ekte Arlette, hvis Robert ikke kom tilbake. Noen mener at Herluin ektet henne før Roberts død.

Da Wilhelm ble født i 1028, kan hun ha truffet Robert ca. 16 år gammel i 1027 og være født ca. 1011.

Hun ligger begravet i Grestain kloster og ble vistnok meget gammel. Hun døde antagelig etter 1100.⁴⁴⁴

(Barn XIII:5503)

Gift omkring 1040 med forrige ane.

⁴⁴³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1104. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 97.

⁴⁴⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1105. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 97.

XIV:11007 mf mf mf mm mm mm mf

Roger II av Montgomeri. Greve. Født omkring 1015. Død 27.07.1094.

Roger var jarl av Shrewsbury og Arundel, greve av Montgomeri, vicomte av Exmes.

Han var sønn til Roger «den Store» som i 1035 var i landflyktighet i Paris for forræderi. Han hadde brødrene Hugh, Robert, William og Gilbert og var fetter til Wilhelm Erobreren som igjen var sønn til Robert «le Diable». Han var også fetter til Rolf av Mortimer og William Fitz Osbern. Roger var altså fra Normandie.

Med sin første hustru, Mabel, ble han den første greve av Alençon.

Robert roste seg av å være av ren normannisk rase. Som ung mann var han i 1048 med ved Domfront og var blandt dem som oppdaget Gotfred Marteis hurtige flukt. Han regnes som den største av normannernes hertuger. Hans eldste sønn ble ridder i 1073.

Han var tilstede ved konciliet i Lillebonne i 1066. Ved invasjonen av England samme år bidro han med 60 skip. Han deltok i slaget ved Hastings, men kom tilbake til Normandie i 1067, og var sammen med Mathilde landets beskytter.

Roger bygde to klostre i Troarn i Normandie. Det ene ble innviet 13.05.1059 til ære for den hellige Martin. I 1068 bygde han kirken St. Perre de Renémesnil.

Han hjalp Robert mot Wilhelm Rufus, men kjempet med denne ved Rochester i 1088.

Han var gift 2. gang med Adeliza, datter til Eberhard av Puiset.

Roger grunnla Screwsbury Abbey 1083-87 og ble på sine gamle dager munk der. Ifølge «L'Abbaye de St.-Martin de Troarn au diocèse de Bayeux» av R. N. Sauvage døde han 27.07.1095 i Shrewsbury.⁴⁴⁵

(Barn XIII:5504, Far XV:22013)

Gift med neste ane.

Barn:

Mathilde av Montgomeri. Født omkring 1035. (Se XIII:5504).

XIV:11008 mf mf mf mm mm mm mm

Mabel av Bellème. Grevinne. Født omkring 1018. Død 1082 ved Bures-sur-Dines.

Mabel (Mabile) var grevinne av Bellème og Alençon.

Hun var liten, klok og veltalende, men dristig og grusom. Mabel ble drept av Hugh de la Roche d'Igé ved Bures-sur-Dines.

I «Histoire Française» av Lavisser heter det at hun moret seg med å berøve adelsmennene deres adelsgoods for å redusere dem til tiggere ved de store landeveiene. Fire av adelsmennene forenet seg i raseri mot henne. En dag grevinnen gikk til sengs etter et bad, trengte de seg inn i hennes værelse og skar hodet av henne.

Hun ble begravet i Troarn 05.12.1082.⁴⁴⁶

(Barn XIII:5504, Far XV:22015)

Gift med forrige ane.

XIV:11017 mf mf mm ff ff mf ff

Vilhelm II av Weimar. Greve. Død 24.12.1003.

Greve av Weimar i 984.

Vilhelm var bror til Poppo (død i 965), keiser Otto I's kansler.⁴⁴⁷

(Barn XIII:5509, Far XV:22033)

Gift

Barn:

Vilhelm III av Weimar. Død 1039. (Se XIII:5509).

XIV:11019 mf mf mm ff ff mf mf

Thietmar II av Ostmark. Greve. Død 1030.

⁴⁴⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1107. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 72.

⁴⁴⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1109. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 72.

⁴⁴⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 360. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 100.

Thietmar var greve av Suevogau og Nord-Thüringen og markgreve av (saksisk) Ostmark 1015 - 1030.

I henhold til «Keiserzeit» av W. Giesebrecht var han sønn til Gero II som døde i 1015.

Gero var markgreve av Ostmark. Han forenet i 1002 Ostmark som han arvet fra sin far med Lausitz som han forvaltet for Hado, til et stort og avrundet landområde. I 1010 var han en av keiser Henrik II's førere ved et streiftog mot Polen. Han ble drept i 1015 under keiserens felttog mot Polen.⁴⁴⁸

(Barn XIII:5510)

Gift

Barn:

Oda av Lausitz. Levde 1039. (Se XIII:5510).

XIV:11021 mf mf mm ff ff mm ff

Lambert I av Löwen. Greve. Født omkring 950. Død 12.09.1015.

Greve av Löwen ca. 976.

Lambert ble gift før 994 med Gerberga.⁴⁴⁹

(Barn XIII:5511, Far XV:22041, Mor XV:22042)

Gift omkring 990 med neste ane.

Barn:

Lambert II av Löwen. Født omkring 990. Død etter 21.09.1062. (Se XIII:5511).

XIV:11022 mf mf mm ff ff mm fm

Gerberga av Nedre Lothringen. Grevinne. Født omkring 975. Død etter 27.01.1018.

Gerberga var grevinne av Nedre Lothringen.⁴⁵⁰

(Barn XIII:5511, Far XV:22043)

Gift omkring 990 med forrige ane.

XIV:11023 mf mf mm ff ff mm mf

Gozelo I av Nedre Lothringen. Hertug. Død 19.04.1044.

Hertug av Nedre Lothringen 1023 - 1044.

Gozelo var greve av Verdun, markgreve av Antwerpen i 1008, hertug av Nedre Lothringen i 1023 og av Øvre Lothringen i 1033.

En av hans sønner ble senere pave Stefan IX. Sønnene Gozelo II og Gotfred II ble hertuger av Nedre Lothringen.⁴⁵¹

(Barn XIII:5512, Far XV:22045, Mor XV:22046)

Gift

Barn:

Oda av Nedre Lothringen. Levde 1020. (Se XIII:5512).

XIV:11025 mf mf mm ff fm ff ff

Bernhard I av Sachsen. Hertug. Død 09.02.1011 i Corvey.

Hertug av Sachsen 973 - 1011.

⁴⁴⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 407. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 100.

⁴⁴⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 417. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48, 59, 100.

⁴⁵⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 423. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 59, 100.

⁴⁵¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 427. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 70.

Bernhard deltok med keiser Otto II i hans felttog mot Danmark i 974. Ved de tronstridigheter som oppsto etter Otto II's død 07.12.983, sto han på Otto III's side.

Han var tilstede ved innvielsen av domkirken i St. Stephan i 992, oppholdt seg ofte ved hoffet og ble gjerne spurt om råd.

Bernhard døde i klosteret Corvey hvor kong Heinrich II kort tid tidligere hadde ankommet. Han ble bisatt i kirken i klosteret St. Michaelis i Lüneburg.⁴⁵²

(Barn XIII:5513, Far XV:22049, Mor XV:22050)

Gift med neste ane.

Barn:

Bernhard II av Sachsen. Født omkring 995. Død 29.06.1059. (Se XIII:5513).

XIV:11026 mf mf mm ff fm ff fm

Hildegard av Stade.⁴⁵³ Født mellom 974 og 977. Død 03.10.1011.

(Barn XIII:5513, Far XV:22051, Mor XV:22052)

Gift med forrige ane.

XIV:11027 mf mf mm ff fm ff mf

Heinrich av Schweinfurt. Markgreve. Født 975. Død 18.11.1017.

Markgreve av Schweinfurt eller bayersk Nordgau 980 - 1017.

Schweinfurt var familiens hovedborg.

Heinrich ble avsatt i 1003 på grunn av opprør, men ble benådet i 1004 av Heinrich II, og var deretter greve av Nordmark til sin død.

Han er bisatt i familieklosteret i Schweinfurt.⁴⁵⁴

(Barn XIII:5514, Far XV:22053, Mor XV:22054)

Gift før 1003 med neste ane.

Barn:

Eilika av Schweinfurt.⁴⁵⁵ Født omkring 1000. Død etter 1055. (Se XIII:5514).

XIV:11028 mf mf mm ff fm ff mm

Gerberga ???. Levde 1000.

Det er mulig at hennes foreldre var Heribert av Kinziggau og Irmtrud, datter til greve Megingoz av Villich og Gerberga av Bidgau.⁴⁵⁶

(Barn XIII:5514)

Gift før 1003 med forrige ane.

XIV:11029 mf mf mm ff fm fm ff

Harald Grenske. Småkonge. Født mellom 952 og 957. Død mellom 993 og 995.

Harald var sønn til Gudrød Bjørnsson som igjen var sønn til Bjørn Farmann Haraldsson. Bjørn Farmann var en av Harald Hårfages sønner med Svanhild Øysteinsdatter. Tilnavnet «Grenske» fikk Harald fordi han ble oppfostret i Grenland. I sin ungdom var han viking sammen med den svenske høvdingen Skoguls-Toste, far til Sigrid Storråde.

⁴⁵² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 437. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 28.

⁴⁵³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 438. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 28.

⁴⁵⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 441. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

⁴⁵⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 440. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

⁴⁵⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 451. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

I 970-årene satt Harald som konge i Viken under danekongen Harald Blåtann.

Fra Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga:

«6. Kong Gudrød Bjørnsson hadde tatt seg en bra kone av god ætt slik som høvelig var. De hadde en sønn som het Harald, han ble sendt til oppfostring i Grenland (nedre Telemark) hos Roe den hvite, en lendmann. Sønn til Roe var Rane den vidfarende; han og Harald var jamgamle på lag, og fosterbrødre. Etter at faren Gudrød var falt, rømte Harald, som ble kalt «den grenske», først til Opplandene; fosterbroren Rane og noen få menn ble med ham. Der bodde han en stund hos frendene sine. Eirikssønnene var stadig ute etter de menn som hadde noe utestående med dem, og især etter slike som de kunne tenke seg ville reise seg mot dem. Frendene og vennene til Harald rådde ham derfor til at han skulle reise ut av landet. Derfor dro Harald Grenske øst til Svitjod og så til å komme ombord på et skip og få følge med noen som skulle på hærferd og skaffe seg rikdom. Harald var dugelig som få.

Det var en mann i Svitjod som het Toste, han var en av de mektigste og beste menn der i landet av dem som ikke hadde høvdingnavn. Han var stor hærmann og var på hærferd i lange tider, de kalte ham Skoglar-Toste (etter valkyrjen Skogul). Harald Grenske slo seg i lag med ham, og ble med Toste på vikingferd om sommeren. Alle syntes godt om Harald. Vinteren etter var Harald hos Toste. Datter til Toste het Sigrid, hun var ung og vakker og ikke lite stor på det. Siden ble hun gift med Eirik Sveakonge, den seiersæle; sønn deres var Olav Svenske, som ble konge i Svitjod siden. Eirik døde sottedøden i Uppsala ti år etter at Styrbjørn var falt.»

«10. ... Etterpå seilte Håkon jarl ut til havs og så utenskjærs sørover langs landet. Han kom fram sør i Danmark, og dro til Harald Gormsson, danekongen, der ble han godt mottatt, og ble hos ham vinteren over. Der hos danekongen var det også en mann som het Harald; han var sønn til Knut Gormsson og brorsønn til kong Harald. Han var kommet hjem fra vikingferd, hadde vært ute og herjet lenge og fått seg svære rikdommer; de kalte ham Gull-Harald. Han mente han hadde god rett til å bli konge i Danmark.»

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvassons saga:

«15. Håkon jarl og Gull-Harald møttes litt etter at Harald Gråfell var falt. Da la Håkon jarl til strid med Gull-Harald. Håkon jarl seiret, og Harald ble fanget, Håkon lot ham henge i en galge. Etterpå dro Håkon jarl til danekongen, og han ble lett forlikt med ham for drapet på Gull-Harald, frenden hans.

Så bød kong Harald ut hær over hele riket, han hadde seks hundre skip. Håkon jarl var med ham der da, og Harald Grenske, sønn til kong Gudrød, og mange andre stormenn som hadde rømt fra odelen sin for Gunnhildssønnene. Danekongen kom sørfra med hæren til Viken, og der gikk hele folket under ham; da han kom til Tønsberg, kom det en mengde folk og gikk over til ham, og hele denne hæren som var kommet til ham i Norge, ga kong Harald over til Håkon jarl og ga ham dessuten styringen i Rogaland og Hordaland, Sogn og Fjordane (Firdafylke), Sunnmøre og Romsdal og Nordmøre. Disse sju fylkene ga kong Harald til Håkon jarl, slik at han skulle rå for dem på de samme vilkår som Harald Hårfagre hadde gitt sønnene sine; det var bare det som skilte at Håkon jarl skulle få alle kongsgårdene og all landskylden både der og i Trondheimen, han skulle også ha så mye han trengte av kongens andre inntekter, om det var hær i landet. Kong Harald ga Harald Grenske Vingulmark, Vestfold og Agder til Lindesnes og dertil kongsnavn; han lot ham i ett og alt ha samme rike der som frendene hans hadde hatt fra gammelt, og som Harald Hårfagre hadde gitt sønnene sine. Da var Harald Grenske atten år gammel, og han ble siden en stor mann. Så dro Harald danekonge hjem med hele danehæren.»

«43. Harald Grenske var konge i Vestfold, som før skrevet. Han ble gift med Åsta, datter til Gudbrand Kule. En sommer da Harald Grenske var på hærferd i Austerveg og fikk seg rikdommer, kom han til Svitjod. Der var Olav Svenske konge, han var sønn til kong Eirik den seiersæle og Sigrid, datter til Skoglar-Toste. Sigrid var enke dengang og hadde mange store gårder i Svitjod. Og da hun fikk høre at Harald Grenske, fosterbror hennes, var kommet i land der like ved, sendte hun bud til ham og ba ham til gjestebud. ...»

«... Om høsten dro Harald tilbake til Norge, han var hjemme vinteren over og var nokså sur. Sommeren etter dro han i Austerveg med følget sitt, da seilte han til Svitjod og sendte bud til dronning Sigrid at han gjerne ville møte henne. Hun red ned til ham, og de talte sammen. Han kom snart til saken, og spurte om Sigrid ville gifte seg med ham. Hun sa det var bare et påfunn av ham, og at han var så vel gift før at det var fullt ut godt nok for ham. Harald sa at Åsta er nok en god og gild kone, «men hun er ikke av så stor ætt som jeg er.» Sigrid sa: «Det kan vel være at du er av større ætt enn hun. Men jeg skulle likevel tro at den lykke dere begge to eier, er hos henne nå.» De sa ikke stort flere ord til hverandre, og så red dronningen bort.

Nå var kong Harald nokså tung til sinns; han ville ri opp i landet og tale med dronning Sigrid enda en gang. Mange av hans menn rådde ham fra det, men han tok likevel av sted med et stort følge, og kom til gården som dronningen eide. Samme kveld kom det en annen konge dit; han het Vissevald (Wsevolod) og var østfra Gardarike; han kom for å fri til henne. Kongene og hele følget deres fikk plass i en stor og gammel stue, all bunaden i rommet var også deretter. Men det skortet ikke på drikk om kvelden, og den var så sterk at alle ble fulle, og både hovedvakten og vaktene utenfor sovnet. Så lot dronning Sigrid folk gå på dem om natten, både med ild og våpen, huset brant og alle menn som var inne i det, og de som kom seg ut, ble drept. Sigrid sa at slik skulle hun venne småkonger av med å komme fra andre land og fri til henne. Etter dette ble hun kalt Sigrid Storråde.»⁴⁵⁷

⁴⁵⁷ Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 107, 208, Bind 15, side 169. Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga, avsnitt 6, 10. Snorre Sturlasson: Olav Trygvassons saga, avsnitt 15, 43-44. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 454. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27, 77.

(Barn XIII:5515, Far XV:22057)

Gift med neste ane.

Barn:

Olav II Haraldsson den Hellige av Norge. Født omkring 995. Død 29.07.1030 på Stiklestad. (Se XIII:5515).

XIV:11030 mf mf mm ff fm fm fm

Åsta Gudbrandsdatter. Født omkring 970. Død omkring 1020. Gjentakelse, se side 108.

XIV:11031 mf mf mm ff fm fm mf

Olof Skötkonung Eriksson av Sverige. Levde 995. Død omkring 1021. Gjentakelse, se side 181.

XIV:11032 mf mf mm ff fm fm mm

Edla ???.

Edla var Olavs frille. Hun kom fra Vendland.

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga:

«88. Olav Eiriksson sveakonge hadde først hatt en frille som het Edla, datter til en jarl i Vendland. Hun hadde først vært hærtatt og ble regnet som kongens tjenestejente. Barna deres var Emund, Astrid og Holmfrid. ...»⁴⁵⁸

(Barn XIII:5516)

Utenfor ekteskap med forrige ane.

Barn:

Astrid Olofsdotter av Sverige. Død etter 1035. (Se XIII:5516).

XIV:11033 mf mf mm ff fm mf ff

Michael av Ungarn. Fyrste. Født 946. Død mellom 971 og 977.

Micael var ungarsk fyrste under hunnerne.⁴⁵⁹

(Barn XIII:5517, Far XV:22065)

Gift

Barn:

Vazul av Ungarn. Født omkring 976. Levde 1038. (Se XIII:5517).

XIV:11041 mf mf mm ff mf ff ff

Berthold av Lurngau. Greve. Levde 1003.

Berthold var 01.12.1003 greve i Lurngau.

Dette grevskapet lå langt fra Formbach hvor hans far, Udalrich, var greve.⁴⁶⁰

(Barn XIII:5521, Far XV:22081)

Gift

Barn:

Tiemo I av Kinziggau. Død omkring 1028. (Se XIII:5521).

XIV:11137 mf mf mm mf ff ff ff

Adalbert av Østerrike. Markgreve. Født omkring 987 i Melk, Niederösterreich. Død 26.05.1055.

Markgreve av Østerrike 1018 - 1055.

Påviselig stammet familien fra Franken. Han opptrer i 1010 som greve i Schweinachgau og var senere greve i Donaugau.

⁴⁵⁸ Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 88. Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 169. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 73.

⁴⁵⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 161. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 19.

⁴⁶⁰ Otto Dungern: Genealogisches Handbuch zur bairisch-österreichischen Geschichte. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 493. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 106.

Adalbert etterfulgte sin bror Henrik, død i 1018, som markgreve i den bayerske Ostmark. Samtiden anså ham med rette som den egentlige grunnlegger av Østerrike.

Adalbert flyttet sin residens fra Melk til Tulu og etterlot det meget utvidede markgrevskap til sønnen Ernst.⁴⁶¹
(Barn XIII:5569, Far XV:22273)

Gift omkring 1020 i Venezia med neste ane.

Barn:

Ernst av Østerrike. Født 1030. Død 10.06.1075. (Se XIII:5569).

XIV:11138 mf mf mm mf ff ff fm

Frowiza av Venezia. Prinsesse. Født omkring 1010 i Venezia. Død etter 1058.

Frowiza og Adalbert hadde følgende barn:

ca. 1021: Leopold, markgreve av Neumark.

1030: Ernst, markgreve av Østerrike.⁴⁶²

(Barn XIII:5569, Far XV:22275, Mor XV:22276)

Gift omkring 1020 i Venezia med forrige ane.

XIV:11139 mf mf mm mf ff ff mf

Dedo II av Ostmark. Død 1075.

Markgreve av saksisk Ostmark 1034-1075.

Bent og Vidar Billing Hansen angir i «Rosensverdslektens forfedre» at markgreve Ernst av Østerrike først var gift med Dedo's datter Adelheid, at hun var mor til Leopold II, og at han annen gang var gift med Svanhilde.

Mogens Bugge oppgir i «Våre forfedre» kun at han var gift med Svanhilde og at hun var av ukjent herkomst.

Wettinslekten var en tysk adelsslekt i det som nå er Østre Tyskland. Grevskapet Wettin og markgrevskapet Meissen var begge deler av det tysk-romerske riket.⁴⁶³

(Barn XIII:5570)

Gift

Barn:

Adelheid av Ostmark. Levde omkring 1050. (Se XIII:5570).

XIV:11145 mf mf mm mf ff mf ff

Konrad II der Salier av Tyskland. Keiser. Født omkring 990. Død 04.06.1039 i Utrecht.

Konrad «Salieren» var konge av Tyskland 1024 - 1027 og Tysk-romersk keiser 1027 - 1039.

Konrad ble 26.03.1027 kronet til keiser i Roma. Han måtte dempe tre opprør av sin stesønn, Ernst av Schwaben. I 1032 forenet han Burgund med riket og gjorde i 1037 de mindre len arvelige.

Han døde i Utrecht i 1039 og ble bisatt i Speier.

Salierslekten etterfulgte Liudolfingerslekten som konger av Tyskland og som tysk-romerske keisere fra 1024 til 1125. Slekten ble etterfulgt av Hohenstauferslekten.⁴⁶⁴

(Barn XIII:5573, Far XV:22289, Mor XV:22290)

Gift 1017 med neste ane.

Barn:

Heinrich III der Schwarze av Tyskland. Født 28.10.1017 i Ostenbach. Død 05.10.1056 i Bodfeld i Harz. (Se

⁴⁶¹ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 192. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23.

⁴⁶² Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 194. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23.

⁴⁶³ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 191. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23, 105.

⁴⁶⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 199. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 63, 91.

XIII:5573).

XIV:11146 mf mf mm mf ff mf fm

Gisela av Schwaben.⁴⁶⁵ Keiserinne. Født mellom 985 og 999. Død 14.02.1043 i Goslar.

Det er uenighet om Giselas fødselsår og rekkefølgen av hennes 3 ekteskap.

Ifølge «Die Nachkommen Karls des Grossen» av Erich Brandenburg var hun født i 999 og gift

1. gang i 1013-14 med Ernst som var hertug av Schwaben og døde i 1015,
2. gang i 1015 med Bruno I av Braunschweig og
3. gang i begynnelsen av 1017 med keiser Konrad.

Ifølge «Die Grafen von Werl» av Hermann Bollnow var hun imidlertid gift

1. gang før 1002 med Bruno som skulle være død før 1010 og
2. gang ca. 1010 med Ernst.

Hun må i så fall ha vært født lenge før år 999.⁴⁶⁶

(Barn XIII:5573, Far XV:22291, Mor XV:22292)

Gift 1017 med forrige ane.

XIV:11147 mf mf mm mf ff mf mf

Vilhelm V le Grand av Aquitania. Født omkring 969. Død 31.01.1030. Gjentakelse, se side 159.

XIV:11148 mf mf mm mf ff mf mm

Agnes av Burgund. Født omkring 995. Død 09.11.1068. Gjentakelse, se side 159.

XIV:11149 mf mf mm mf ff mm ff

Humbert I Biancomano av Savoya. Greve. Født 980. Død 01.07.1051.

Humbert (Umberto) Hvithånd var greve av Savoya 1034 - 1049.

Han regnes som stamfar til huset Savoya. Humbert hadde opprinnelig lenet Maurienne, og fikk senere Chablais og St. Maurice samt besittelser i Tarentaise og Asti. Han var allerede i 1025 greve av Asti og greve av Maurienne seneste fra 1036.

Savoyaslekten var grever av Savoya fra 1034 til 1720. Grevskapet Savoya lå opprinnelig i kongeriket Burgund som ble innlemmet i det tysk-romerske riket, men ligger nå i Frankrike. Etter at keiserriket gikk i oppløsning ble Savoya et selvstendig kongedømme. Dette kongeriket ble utgangspunkt for det moderne kongedømmet Italia. De italienske kongene tilhørte derfor denne slekten.⁴⁶⁷

(Barn XIII:5575, Far XV:22297)

Gift før 1023 med neste ane.

Barn:

Otto av Savoya. Født omkring 1021. Død mellom 1057 og 1060. (Se XIII:5575).

XIV:11150 mf mf mm mf ff mm fm

Ancilia av Lenzburg. Grevinne. Levde fra 1023 til 1030.

Ancilia (Ancilla) var grevinne av Lenzburg (Sveits).

Hun nevnes i dokumenter fra 1023, 1025 og 1030. Hennes morfar var muligens en greve Bero i Argengau.⁴⁶⁸

(Barn XIII:5575, Far XV:22299)

Gift før 1023 med forrige ane.

XIV:11151 mf mf mm mf ff mm mf

Olderik Manfred II av Susa. Greve. Død anslått 29.10.1035.

Manfred (Olderico Manfredi) var greve av Susa, Torino og Asti.

⁴⁶⁵ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 63, 91.

⁴⁶⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 240. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 63, 91.

⁴⁶⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 324. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 92.

⁴⁶⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 327. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 92.

31.07.1001 bekrefter keiseren hans embetsinnsettelse som «Oldericus marchio, qui Mainfredus nominatur». Han var også greve av Parma og Piacenza. Etter Arduins død i 1015 kom han i besittelse av Ivrea.

Han var forøvrig en meget betydelig person, både som markgreve og i politisk henseende. Om dette berettes det utførlig i «Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II» av Harry Breszlau hvor hans stamtavle også er gjengitt.

Han nevnes siste gang 07.03.1033 og døde «29. oktober kort før 23. desember 1935». Hans dødsdag må vel da ha vært 29.10.1035.

Ifølge et dokument av 29.12.1037 hvori hans enda levende gemalinne nevnes, hadde han og Bertha stiftet klosteret St. Giusto i Susa.⁴⁶⁹

(Barn XIII:5576, Far XV:22301, Mor XV:22302)

Gift 1014 med neste ane.

Barn:

Adelheid av Susa. Født omkring 1015. Død 19.12.1091. (Se XIII:5576).

XIV:11152 mf mf mm mf ff mm mm

Bertha av Este. Død etter 29.12.1037.

Bertha og Olderik solgte 06.07.1021 alle sine besittelser i 14 grevskaper, bl.a. Este, Ivrea, Torino, Alba og Auriate, for 100.000 pund sølvddinarer til presbytarianen Sigfridus. Kjøpebrevet må anses å være en ren skinnoverdragelse.

Bertha døde etter 29.12.1037 ifølge et dokument av Konrad II.⁴⁷⁰

(Barn XIII:5576, Far XV:22303, Mor XV:22304)

Gift 1014 med forrige ane.

XIV:11153 mf mf mm mf fm ff ff

Johannes Komnenos. Hoffmarkskalk. Død 1067.

Johannes (Ioannis) var hoffmarskalk ved det bysantiske hoff.

Han ble født i Kastamon i Lilleasien, hvor komnenerne hadde store familieeiendommer. Han ble etter farens død sammen med sin bror Isak I oppdratt under keiserens oppsikt og utdannet i klosteret Studion, dengang et hovedsete for lærde.

Broren Isak ble keiser 02.09.1057, men oppga kronen på grunn av sykdom i 1059. Han valgte da, i stedet for sin bror Johannes, sin venn og førsteminister Konstantin X Dukas som etterfølger.

Johannes var statholder i Bysants i 1057. Da Isak abdiserte i 1059 og gikk i kloster, trakk han seg også tilbake fra det offentlige liv og døde i kloster.⁴⁷¹

(Barn XIII:5577, Far XV:22305)

Gift med neste ane.

Barn:

Alexios I Komnenos. Født 1048 i Konstantinopel. Død 15.08.1118. (Se XIII:5577).

XIV:11154 mf mf mm mf fm ff fm

Anna Dalasenna. Født omkring 1030. Død omkring 1105.

Anna var regent under Alexios I's fravær med armeen.

Hun hadde stor innflytelse, men trakk seg senere tilbake til klosteret Pantepoptes.⁴⁷²

(Barn XIII:5577, Far XV:22307)

⁴⁶⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Prof. Fritz Curschmann: Zwei Ahnentafeln (Friedrich I und Heinrich d. Löwen). Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 332. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

⁴⁷⁰ Prof. Fritz Curschmann: Zwei Ahnentafeln (Friedrich I und Heinrich d. Löwen). Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 342. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

⁴⁷¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1133. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 32.

⁴⁷² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1135. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 32.

Gift med forrige ane.

XIV:11155 mf mf mm mf fm ff mf

Andronikos Dukas. Prins. Død 1077.

Medkeiser av Bysants i 1067.

Bysantisk prins 1071 - 1077

Andronikos var sin fars eldste sønn.

I 1067, under Dudokia Dukainas regentskap fra 21/5 til 31/12, var han medregent sammen med Michael og Konstantin Dukas. Han var i 1073 protoproedros og fikk som gave gods av statsområdet Milet og andre gods.

I 1073 ble han fanget sammen med sin far.⁴⁷³

(Barn XIII:5578, Far XV:22309)

Gift med neste ane.

Barn:

Irene Dukaina. Født omkring 1066. Levde 1118. (Se XIII:5578).

XIV:11156 mf mf mm mf fm ff mm

Maria av Bulgaria. Prinsesse. Født omkring 1030. Levde 1083.

Prinsesse av Bulgarien, i Bysants hadde hun tittelen «Øverste kammerfrue».

Maria levde da Anna Komnena ble født i 1083.⁴⁷⁴

(Barn XIII:5578, Far XV:22311)

Gift med forrige ane.

XIV:11157 mf mf mm mf fm fm ff

Bela I av Ungarn. Født 1016. Død 1063. Gjentakelse, se side 130.

XIV:11158 mf mf mm mf fm fm fm

Richiza av Polen.⁴⁷⁵ Født omkring 1020. Død etter 1052. Gjentakelse, se side 130.

XIV:11159 mf mf mm mf fm fm mf

Rudolf av Rheinfelden. Hertug / Motkonge. Født omkring 1015. Død 15.10.1080 i Merseburg.

Hertug av Schwaben 1057 - 1080.

Motkonge av Tyskland 1077 - 1080.

Han ble første gang gift i 1059 med Mathilde av Tyskland (1045 - 1060).

Rudolf, som var hertug av Schwaben fra 1057, ble 15.03.1077 valgt til motkonge mot Henrik IV. På det møte i Forchheim hvor han ble valgt av de opprørske tyske fyrster, måtte han love at Tyskland heretter skulle være et valgrike og at kongen skulle velges av fyrstene. Han lovet biskopene kanoniske valg.

Han slo Henrik ved Mellrichstadt 07.08.1078 og ved Forchheim 27.01.1080.

Rudolf døde i oktober 1080 i Merseburg av de sår han dagen før hadde fått under slaget ved Mölsen mot Henrik IV.⁴⁷⁶

(Barn XIII:5580, Far XV:22317)

Gift omkring 1064 med neste ane.

Barn:

Adelheid av Rheinfelden. Født omkring 1064. Død ...05.1090. (Se XIII:5580).

⁴⁷³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1138. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 30, 32.

⁴⁷⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1140. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 30, 32.

⁴⁷⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 373. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 19, 79.

⁴⁷⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1147. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

XIV:11160 mf mf mm mf fm fm mm**Adelheid av Savoya.** Grevinne. Død 1079.Grevinne av Savoya.⁴⁷⁷

(Barn XIII:5580, Far XV:22319, Mor XV:22320)

Gift omkring 1064 med forrige ane.

XIV:11169 mf mf mm mf mf ff ff**Bela I av Ungarn.** Født 1016. Død 1063. Gjentakelse, se side 130.**XIV:11170 mf mf mm mf mf ff fm****Richiza av Polen.**⁴⁷⁸ Født omkring 1020. Død etter 1052. Gjentakelse, se side 130.**XIV:11171 mf mf mm mf mf ff mf****Theodul Synadenos av Bysants.**⁴⁷⁹ Levde omkring 1030.

(Barn XIII:5586)

Gift

Barn:

??? Synadena av Bysants.⁴⁸⁰ Død etter 1077. (Se XIII:5586).**XIV:11173 mf mf mm mf mf fm ff****Izjaslav I Yaroslavich av Kijev.** Storfyrste. Født 1024. Død 03.10.1078.

Storfyrste av Kijev [Kiev] 1054-68, 1069-73 og 1076-78.

Izjaslav [Yziaslav] levde som landflyktig i Polen i 1068-69 og 1073-76.

Han ble drept i 1078.⁴⁸¹

(Barn XIII:5587, Far XV:22345, Mor XV:22346)

Gift omkring 1043 med neste ane.

Barn:

Svyatopolk II Izjaslavich av Kijev. Født 1050. Død 16.04.1113. (Se XIII:5587).⁴⁷⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1151. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31, 92.⁴⁷⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 373. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 19, 79.⁴⁷⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1123. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18.⁴⁸⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1122. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18.⁴⁸¹ N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 186. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18, 90.

XIV:11174 mf mf mm mf mf fm fm**Gertrud av Polen.** Født omkring 1025. Død 04.01.1107.Gertrud var datter til kong Mieszko II Lambert av Polen og søster til Kasimir Karol av Polen.⁴⁸²

(Barn XIII:5587, Far XV:22347, Mor XV:22348)

Gift omkring 1043 med forrige ane.

Generasjon XV

XV:17985 mf ff mm ff mf ff ff f**Arnvid Torarinsson.** Levde omkring 900.

Konge på Sundmøre.

En Arnvid Torarinsson falt ved Solskjel mot Harald Hårfagre. Kampen ved Solskjel fant imidlertid sted ca. 864, altså mer en 100 år før Arnvids sønn Arnmod døde. Dette kan derfor ikke være den Arnvid som falt ved Solskjel, i stedet var det muligens hans farfars far.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga om slaget ved Sollkjel:

«11. Våren etter rustet kong Harald en stor hær fra Trondheimen, og sa at med den ville han seile til Sunnmøre. Solve Klove hadde ligget ute på hærskip om vinteren og herjet omkring på Nordmøre, drept mange av kong Haralds menn, og ranet noen; en tid på vinteren hadde han vært hos sin frende kong Arnvid på Sunnmøre også. Da de fikk høre at kong Harald kom, samlet de folk og fikk mange med seg, for det var mange som syntes de hadde noe å hevne på kong Harald. Solve Klove reiste sør i fjordene til kong Audbjørn, som rådde der, og ba ham om hjelp, ba at han skulle komme med sin hær og hjelpe ham og kong Arnvid; han sier: «Det er lett å se at vi nå alle bare har ett valg; vi kan reise oss mot kong Harald alle sammen, da har vi stor nok styrke, og skjebnen får rå for seieren, ellers må vi bli Haralds treller, og det er ikke et vilkår for menn som ikke har ringere navn enn Harald selv. Min far syntes det var bedre å falle i kamp i sitt kongedømme, enn å bli kong Haralds undermann.» Solve talte slik for at Audbjørn lofte å komme; han dro sammen en hær og seilte nord til kong Arnvid, og nå hadde de en svær hær. Da fikk de vite at kong Harald var kommet nordfra. De møttes innenfor Solskjel. Det var skikk når man kjempet ombord at man skulle binde sammen skipene og kjempe om stavnene; slik det ble gjort her også. Kong Harald la sitt skip mot skipet til kong Arnvid, der ble kampen kvassast, og folk falt tett på begge sider, men til slutt ble kong Harald så vill og vred at han gikk fram i rausnen (stavnen) på skipet sitt, og sloss der så hardt at alle frambyggene på Arnvids skip vek bakover helt til masten, og noen falt. Kong Harald gikk over på skipet, og kong Arnvids menn tok flukten. Arnvid selv falt på sitt skip. Kong Audbjørn falt også, men Solve flyktet. Så sier Hornklove:

Gramen vakte spydvær, vilt pilene hvinte,
 Skogul larmet; blodet suste rødt i sårene;
 da for fyrsten segnet livløse menn i stavnen,
 sverd raste mot skjoldet, og sverdfargereren seiet.

Av kong Haralds menn falt Asgaut og Asbjørn, hans jarler, og mågene hans, Grjotgard og Herlaug, sønner til Håkon Ladejarl. Solve var i viking i lang tid etterpå og gjorde ofte stor skade i kong Haralds rike.»⁴⁸³

(Barn XIV:8993)

Gift

Barn:

Arnmod Arnvidsson. Død 986. (Se XIV:8993).**XV:17993 mf ff mm ff mf fm ff f****Ogmund Kåresson på Sola.** Levde omkring 920.

Ogmund kom til Jæren og giftet seg der med en datter til Gyrd Haraldsson. Gyrd var sønn til kong Harald i Vest-Agder og falt i kamp med kong Gudrød Veidekonge.

Gjennom dette ekteskap kom Ogmunds ætt i besittelse av Sola, og ble den mektigste slekt i Rogaland.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«54. ... På Hordaland var det mange gjeve stormenn, som var kommet av Horda-Kåres ætt. Han hadde hatt fire sønner; den ene var Torleiv Spake, den andre Ogmund, far til Torolv Skjalg som var far til Erling på Sola; den

⁴⁸² N. de Baumgarten: Généalogie et Mariage occidentaux des Rurikides Russes du Xe au XIII Siècle. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 187. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 18, 79.

⁴⁸³ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga avsnitt 11. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 697. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 17.

trede var Tord, far til Klypp herse, som drepte Sigurd Sleva Gunnhildsson; den fjerde var Olmod, far til Askjel, far til Aslak Fitjaskalle. Det var den største og gjeveste ætten på Hordaland. ...»⁴⁸⁴

(Barn XIV:8997, Far XVI:35985)

Gift

Barn:

Toralv Skjalg på Sola. Levde 965. (Se XIV:8997).

XV:17997 mf ff mm ff mf fm mf f

Olav Haraldsson. Konge. Død 934 i Tunsberg.

Olav «Geirstad-Alv» var konge i Viken.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«21. Kong Harald hadde mange koner og mange barn. Han fikk en kone som het Ragnhild, datter til kong Eirik i Jylland; hun ble kalt Ragnhild den mektige, og deres sønn var Eirik Blodøks. Harald var dessuten gift med Svanhild, datter til Øystein jarl; deres barn var Olav Geirstadalv, Bjørn og Ragnar Rykkel. Kong Harald var dessuten gift med Åshild, datter til kong Ring Dagsson ovenfra Ringerike; deres barn var Dag og Ring, Gudrød Skirja og Ingegjerd. Folk sier at da kong Harald fikk Ragnhild den mektige, ga han slipp på elleve av konene sine; ...».

Snorre beskriver også tidligere en Olav Geirstad-Alv som var bror til Halvdan Svarte.

Ca. 912 ga Harald Hårfagre alle sine sønner kongenavn. Olav fikk Vingulmark og Raumarike. Etter Haralds død i 933 tok vikkværingene ham til overkonge.

Olav ble allerede i 934 drept i Tunsberg av sin bror Erik Blodøks.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«42. Kong Harald var nå åtti år gammel, han ble så tungfør at han ikke syntes han orket å reise rundt i landet mer eller styre med kongens saker. Da leidde han Eirik, sønn sin, til høgsetet og ha ham makten over hele landet. Men da de andre sønnene til Harald fikk høre det, så satte Halvdan Svarte seg i kongshøgsetet; han tok styringen over hele Trondheimen, og i det hadde han alle trønderne med seg. Etter Bjørn kjøpmanns fall hadde hans bror Olav fått riket i Vestfold, og han hadde hos seg Gudrød, sønn til Bjørn. Olavs sønn het Trygve, Gudrød og han var fosterbrødre og jevnaldrende på lag, begge hadde gode evner og var fulle av framferd. Trygve var større og sterkere enn noen annen.

Da nå vikkværingene hørte at hordene hadde tatt Eirik til overkonge, tok de Olav til overkonge der i Viken, og han tok makten der. Dette likte slett ikke Eirik. To år senere døde Halvdan Svarte plutselig i et gjestebud, inne i Trondheimen, og folk sa at Gunnhild kongsmor hadde kjøpt en trollkyndig kone til å gi ham gift i drikken. Etter dette tok trønderne Sigrød til konge.»

«43. Kong Harald levde i tre år etter att han hadde gitt Eirik enevelde over riket; da var han på Rogaland eller Hordaland, på de storgårdene han hadde der. ...»

«44. Året etter kong Haralds død tok kong Eirik alle de inntektene kongen hadde på Vestlandet, og Olav tok alt øst i Viken, og Sigrød bror deres hadde alt i Trøndelag. Dette var Eirik svært misnøyd med, og det gikk ord om at han ville bruke makt mot brødrene sine for å få eneherredømme over hele landet, slik som faren hadde gitt ham. Men da Olav og Sigrød hørte det, gikk det sendemenn mellom dem; dernest satte de hverandre stevne, og Sigrød kom om våren øst til Viken, og han og Olav møttes i Tønsberg og ble der en stund. Samme vår bød Eirik ut en stor hær med mange skip og styrte øst til Viken. Kong Eirik fikk så god bær at han seilte dag og natt, og ingen fikk vite noe om ham. Da han kom til Tønsberg, gikk Olav og Sigrød med sin hær ut øst for byen og fylkte der på bakken. Eirik hadde mye større hær, og han seiret. Olav og Sigrød falt begge to. Det er én haug over hver av dem dere på bakken hvor de la, da de var falt.

Eirik dro omkring i Viken og la den under seg og ble der lenge om sommeren. Trygve og Gudrød flyktet til Opplandene».⁴⁸⁵

(Barn XIV:8999, Far XVI:35993, Mor XVI:35994)

Gift

Barn:

Tryggve Olavsson. Død 963 i Bohuslen. (Se XIV:8999).

⁴⁸⁴ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 54. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 705. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 93.

⁴⁸⁵ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 21, 36, 42-44. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 341. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 709. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53, 93.

XV:17999 mf ff mm ff mf fm mm f**Eirik Bjodaskalle på Obrestad.** Levde omkring 950.

Eirik var ifølge sagaen en stormann på Jæren. Han bodde på gården Obrestad i Hå i det 10. århundre og har vel levet ca. 950.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«Det neste jeg nå vil skrive om, handler om islendinger.»

«81. Samme høsten kom Kjartan Olavsson til Nidaros fra Island; Kjartan var sønn til Olav, sønn til Hoskuld, og han var dattersønn til Egil Skallagrimsson; folk sier han har vært den aller beste unge mann som noen gang er blitt født på Island. Der var Halldor også, sønn til Gudmund på Modruvellir, og Kolbein, sønn til Tord Frøysgode og bror til Brenne-Flose; den fjerde var Sverting, sønn til Runolf gode. Alle disse var hedninger, og det var mange andre med dem, noen mektige og noen småfolk. Samtidig kom det også noen andre stormenn fra Island, folk som hadde lært kristendom av Tangbrand; det var Gissur Hvite, sønn til Teit Kjetilbjørnsson, mor hans var Ålov, datter til Bodvar herse, Vikingkåres sønn. Bror til Bodvar var Sigurd, far til Eirik Bjodaskalle som var far til Astrid, mor til kong Olav».

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga:

«69. ... Bjørn og følget hans red sin vei bort, og kom til Ragnvald jarls hird. Der ble de godt mottatt. Det var mange mennesker som hadde hørt om Bjørn, og alle de som hadde sett kong Olav, kjente ham både av utseende og stemme, for Bjørn sto fram på alle ting og talte på kongens vegne. Ingebjörg, konen til jarlen, gikk bort til Hjalte og kysste ham; hun kjente ham, for hun var hos Olav Trygvesson, bror sin, da Hjalte var der, og Hjalte regnet frendskap mellom kongen og Vilborg, som var konen til Hjalte: Eirik Bjodaskalle var far til Astrid, mor til kong Olav Trygvesson; og Bodvar var far til Ålov, mor til Gissur Hvite, far til Vilborg, og de to, Eirik og Bodvar, var brødre og sønner til Vikinge-Kåre, lendmannen på Voss».⁴⁸⁶

(Barn XIV:9000, Far XVI:35997)

Gift

Barn:

Astrid Eiriksdatter. Levde 963. (Se XIV:9000).

XV:18041 mf ff mm ff mm mm ff f**Håkon Grjotgardsson d. y. Ladejarl.** Jarl. Født omkring 865. Død omkring 900.

I tiden rundt Harald Hårfagre skal den nordnorske høvdingen Håkon Grjotgardsson ha hatt en sterk stilling i Trøndelag. «Håleygjatal», et skaldedikt av Øyvind Finnsson Skaldaspille fra slutten av 900-tallet, diktet til Håkon Grjotgardssons etterkommer, Håkon Sigurdsson Ladejarl, lar háløygætta, som disse tilhører, ha sitt utgangspunkt på Andøya. Ætten ekspanderte stadig sørover gjennom maktbruk, og midt på 800-tallet hadde Håkon Grjotgardssons far, Grjotgard Herlaugsson, etablert seg på Ørlandet. Derfra kunne han kontrollere skipsleia mellom nord og sør og trafikken inn i Trondheimsfjorden. Håkons eget maktområde strakte seg inn i trønderbygdene.

Etter at de kom til Trøndelag, ble ingen av háløygjarlene kalt trønderjarler, noe som kan tyde på at de på denne tiden ikke hadde full kontroll over det velorganiserte trønderske samfunnet. Man kalte dem «ladejarler» etter tilholdsstedet Lade (lasteplassen) ved utløpet av Nidelva. Forskere har vært inne på tanken om å se háløygætta antatte kontroll over Nord-Norge og ekspansjon sørover som en begynnende rikssamling før Harald Hårfagre - en samling som ble stoppet og overtatt av rikssamlere sørfra. senere sagaer vil ha det til at Harald Hårfagre og Håkon Grjotgardsson samarbeidet om å legge under seg Trøndelag. Og det er en kjennsgjerning at Ladejarlen i et drøyt hundreår fremover, i det minste i perioder, var hårfagreættens konkurrent om makten i Vest-Norge, Trøndelag og Nord-Norge.

Harald Hårfagre var gift med hans datter Åsa.

Håkon var av en gammel og mektig jarleætt fra Hålogaland og Nordmøre. Han kom, som det heter, «udefra Ørlandet». Håkon og hans far var i mitten av det 9. århundre herrer over innseilingen til Trondheimsfjorden og hadde derved nøkkelen til Trøndelag. Han var vistnok, da Harald kom nordenfjelds, høvding over hele kysten fra Lofoten til Nordmøre.

Håkon sluttet seg med en stor hær til Harald Hårfagre da denne på sitt tog kom ned i de trondhjemske bygder. Etter Trøndelags erobring fikk han denne landsdel som len. Da han også fikk Fjordafylke og Sogn i len, ble han den mektigste mann i Norge nest kongen.

Ervervelsen av de siste len kostet ham imidlertid livet. Da han ville fordribe jarlen Atle Mjove som tidligere var jarl der, kom det til et slag ca. 900 i Stångfjorden hvor Håkon falt og Atle ble dødelig såret.

⁴⁸⁶ Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 81. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 69. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 215. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 711. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 77.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«12. ... Våren etter seilte Harald sørover langs kysten og la under seg Fjordane. Siden seilte han østover langs land og kom fram øst i Viken; han satte Håkon jarl Grjotgardsson etter seg og ga ham styret i Fjordane. Da sendte Håkon jarl bud til Atle jarl den mjøve, at han skulle dra bort fra Sogn og være jarl på Gaular som han før hadde vært, sa at kong Harald hadde gitt ham, Håkon, Sygnafylke. Atle jarl sendte det til svar at han ville beholde både Sygnafylke og Gaular til han fikk talt med kong Harald. Jarlene trettet om dette, til de begge samlet hær, de møttes på Fjaler i Stavnesvåg, og der hadde de en stor strid. Der falt Håkon jarl, og Atle jarl ble såret dødelig; de seilte inn til Atløy med ham, og der døde han. Så sier Øyvind Skaldespiller:

På hærmannen Håkon ble våpen båret i væpnet kamp,
Frøys ætling ga på Fjaler livet hen i larm av sverd.
Og der falt en flokk av venner om Grjotgards sønn ved Stavenes,
og vågen i Odins gny blandet ble med manneblod.»

Forfedrene til stormenn som vi møter i sagalitteraturen, Tore Hund på Bjarkøy, Tore Hjort i Vågan, Torolv Kveldulvsson på Sandnes, Hårek på Tjøtta, Herlaug og Hrollaug i Namdalen, Olve på Egge og Håkon Jarl Grjotgardsson har i merovingertid hatt en økonomisk styrke og politisk makt som gjorde dem uavhengig av høvdingene på Vestlandet. Trøndelag og Nord-Norge utfylte hverandre ved at korn fra Inn-Trøndelag ble byttet i fangstprodukter fra kysten i nord. Men høvdingene seilte dessuten sørover til nordsjølandene og brakte hjem smykker, våpen og finere produkter.⁴⁸⁷

(Barn XIV:9021, Far XVI:36081)

Gift

Barn:

Åsa Håkonsdatter.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«17. ... Nå tok han (Harald Hårfagre) til å få barn; han og Åsa hadde disse sønnene: Guttorm, som var eldst, Halvdan Svarte og Halvan Hvite - de var tvillinger, den fjerde het Sigfred. De vokste alle sammen opp i Trondheimen med heder og ære».⁴⁸⁸

Sigurd Ladejarl Håkonsson. Født 890. Død 962. (Se XIV:9021).

XV:18043 mf ff mm ff mm mm fm f

Tore Teiande Ragnvaldsson Mørejarl. Jarl. Født omkring 862. Død mellom 938 og 940.

Tore «den Tause» ble jarl over Møre etter farens død i 892.

Han tilbød seg ca. 874, som eldste sønn til Ragnvald Mørejarl, å dra til Orknøyene for å bekjempe de brysomme vikingene der. Hans far avsto imidlertid tilbudet, fordi han hadde bestemt at Tore skulle bli hans etterfølger. Den egentlige grunn var vel at Tore dengang enda ikke var voksen. Da Ragnvald i 892 brente inne, satt Harald Hårfagre Tore til jarl over Møre, og ga ham sin datter til ekte. Tore hadde, foruten hele Møre, også Romsdal.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«30. Da kong Harald var 40 år gammel, var mange av sønnene hans voksne karer, de var tidlig modne alle sammen. Da gikk det etter hvert slik at de ble misnøydde med at kongen ikke ga dem noe rike, men satte en jarl i hvert fylke; de mente jarlene var av mindre ætt enn de selv var. En vår la de av sted, Halvdan Hålegg og Gudrød Ljome, med en stor flokk og kom uventet over Ragnvald Mørejarl, kringsatte huset for ham og brente ham inne med 60 mann. Så tok Halvdan tre langskip, fant mannskap til dem og seilte vest over havet. Gudrød satte seg fast i de landene som Ragnvald jarl hadde hatt før. Men da kong Harald hørte dette, dro han straks mot Gudrød med en stor hær, og Gudrød så ingen annen utvei enn å gi seg over til kong Harald, og kongen sendte ham øst til Agder. Kong Harald satte Tore, sønn til Ragnvald jarl, over Møre, og giftet ham med Ålov, datteren sin, hun som ble kalt Årbot. Tore jarl Teiande (den tause) fikk da samme riket som hans far Ragnvald hadde hatt.»

«31. Halvdan Hålegg kom helt uventet vest til Orknøyene og Einar jarl (Tores halvbror) flyktet straks fra øyene; han kom tilbake samme høst og kom da uventet på Halvdan. De møttes, det ble en kort kamp og Halvdan flyktet, da var det nesten natt. Einar og hans folk lå uten telt den natten, og om morgenen, da det tok til å lysne, lette de etter flyktingene rundt på øyene og drepte alle, der de fikk tak på dem. Da sa Einar: «Nei om jeg vet hva det er jeg ser der ute på Rinansøy (Ronaldsey), om det er fugl eller mann, snart reiser det seg opp, og snart legger det seg ned.» Så dro de dit bort, og der fant de Halvdan Hålegg og tok ham til fange. Einar jarl kvad denne visen om aftenen, før han gikk til kamp:

Jeg ser ei fra Rolvs hender, eller fra Rollaug's spydet

⁴⁸⁷ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 7-9, 12, 38. Cappelen's Norges Historie, Bind 1, side 426, 445; Bind 2, side 90, 94, 99. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 54. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 527. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 50.

⁴⁸⁸ Snorre Sturlasson, Harald Hårfagres saga, avsnitt 9, 17. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

fly i fiendeflokken; far vår bør vi hevne;
i kveld, mens vi kjemper, over kruset og drikken
sitter tyst på Møre Tore jarl og tier.

Da gikk Einar bort til Halvdan; han ristet ørn på ryggen hans på denne måten; han stakk sverdet inn i brysthulen ved ryggraden og skar alle ribbenene over ned til lendene, og dro lungen ut der; det var Halvdans bane. ...»

Han må være død straks før eller etter Håkon Adelstensfostres tronbestigelse i 935, da han som den mektige mann han var ikke nevnes under Håkons regjering.⁴⁸⁹

(Barn XIV:9022, Far XVI:36085, Mor XVI:36086)

Gift omkring 892 med neste ane.

Barn:

Bergljot Toresdatter. Levde omkring 937. (Se XIV:9022).

XV:18044 mf ff mm ff mm mm fm m

Ålov Haraldsdatter Årbot. Levde 892.

Ålov var datter til Harald Hårfagre. Hennes mor var Gyda Eiriksdatter. Som hennes mor nevnes også en Ragna Adilsdatter.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«30. ... Kong Harald satte Tore, sønn til Ragnvald jarl, over Møre, og giftet ham med Ålov, datteren sin, hun som ble kalt Årbot. Tore jarl Teiande (den tause) fikk da samme riket som hans far Ragnvald hadde hatt.»⁴⁹⁰

(Barn XIV:9022, Far XVI:36087, Mor XVI:36088)

Gift omkring 892 med forrige ane.

XV:18117 mf ff mm fm mf ff mf f

Brynjulf Bjørnsson på Aurland. Lendermann. Død før 925.

Brynjulf Bjørnsson bodde på Aurland i Sogn. Han var en av de fornemste lendermenn der.⁴⁹¹

(Barn XIV:9059)

Gift

Barn:

Tord Brynjulfsson på Aurland. Levde fra 925 til 952. (Se XIV:9059).

XV:18153 mf ff mm fm mm fm ff f

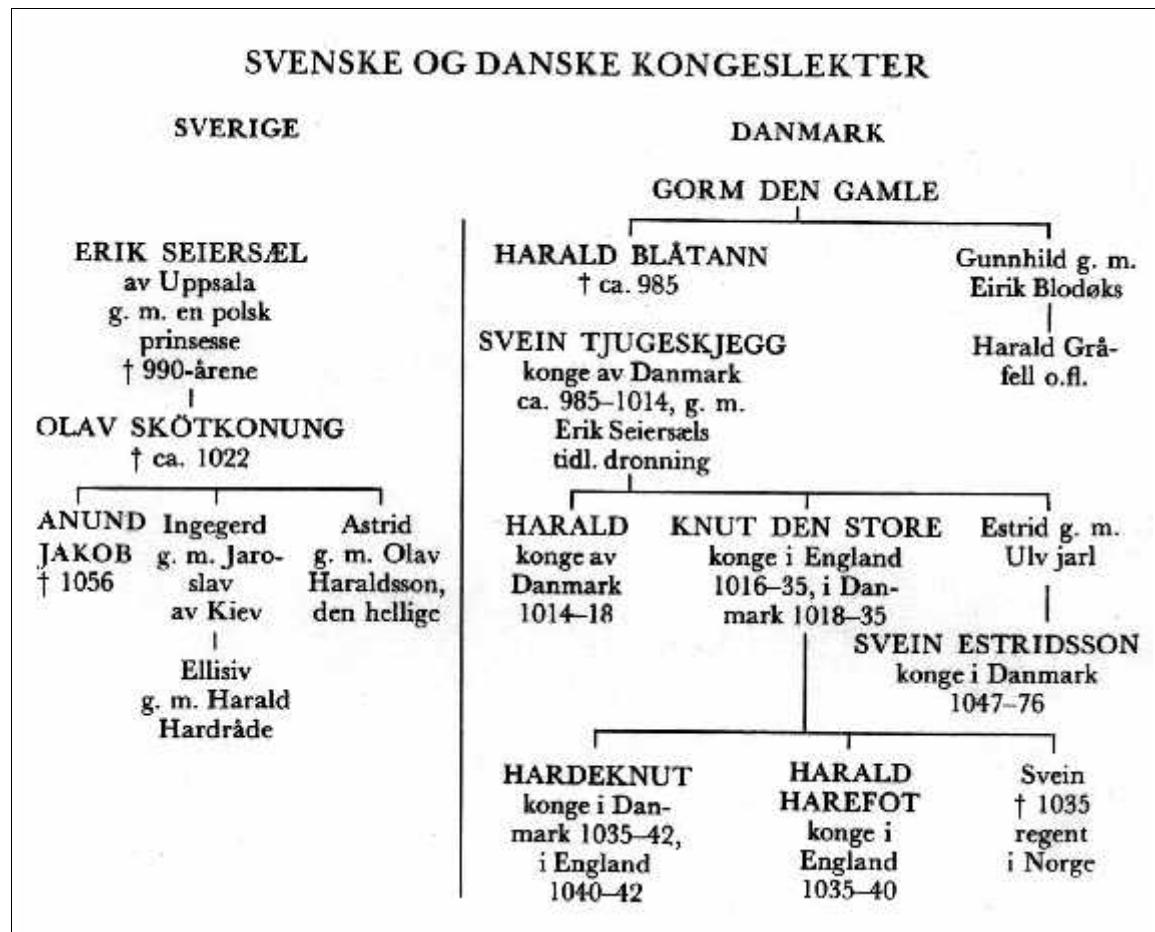
Gorm den Gamle av Danmark. Konge. Levde 910. Død omkring 936.

Konge av Danmark ca. 910 - ca. 936.

⁴⁸⁹ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 30. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 535. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 50.

⁴⁹⁰ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 30. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 536. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 50, 53.

⁴⁹¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 890. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 22.

Regjerende kongers navn er satt med store bokstaver.

Gorm var Danmarks første konge. Han samlet riket på samme måte som Harald Hårfagre samlet Norge. Han ligger sammen med Tyra i en mektig gravhaug ved kongsgården Jællinge.

Kildene gir nesten ingen pålitelige opplysninger om Gorm. Selv navnet til hans far er ukjent, men overleveringen tyder på at det var Hardeknud. Man vet ikke når og på hvilken måte Gorm overtok riket eller når han giftet seg med sin berømte dronning Tyre Danmarksbod. Tradisjonen har konsentrert seg om henne, og Gorm trekkes frem kun i forhold til henne.⁴⁹²

(Barn XIV:9077)

Gift med neste ane.

Barn:

Harald I Gormsson Blåtann av Danmark. Født 911. Død mellom 980 og 985 i Jomsborg. (Se XIV:9077).

XV:18154 mf ff mm fm mm fm ff m

Thyra Danebot. Dronning. Levde 911. Død omkring 935.

Thyra levde i 911. Hennes liv og virke er i første halvdel av det 10. århundre. Mest kjent er hun for oppførelsen av «Danevirke», en 17 km lang kampestensmur som grense mellom Sønderjylland og Tyskland.

De eneste samtidige kilder som beretter om dronning Thyra, er de to Jellingstenene. På den ene sier kong Harald Blåtann, at han satte stenen etter Gorm, sin far, og Thyra, sin mor. Innskriften på den andre lyder: «Gorm konge gjorde disse kumler etter Thyra sin kone Danmarkar bot.»

Fra Snorre Sturlasson: Halvdan Svartes saga:

«5. ... i det gjestebudet fikk Halvdan Ragnhild, og siden ble hun en mektig dronning. Mor til Ragnhild var Tyrne, datter til kong Klakk-Harald i Jylland; hun var søster til Tyra Danmarksbot, som var gift med Gorm den gamle som rådde for Daneveldet den gang.»⁴⁹³

⁴⁹² Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 85-86, 224-234, 244, 253. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 8 (1936), side 229-230. Snorre Sturlasson: Halvdan Svartes saga, avsnitt 5. Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 3. Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 9-10. Snorre Sturlasson: Olav den hellige, avsnitt 131. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 510. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45.

⁴⁹³ Politiken's Danmarks Historie, Bind 2, side 85-86, 226-234, 244, 260. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 24 (1943), side 432-433. Snorre Sturlasson: Halvdan Svartes saga, avsnitt 5. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 515. Bent og Vidar Billing

(Barn XIV:9077)

Gift med forrige ane.

XV:21545 mf mf mf ff fm fm ff f

Håkon Ladejarl Sigurdsson. Født omkring 937. Død ...02.995. Gjentakelse, se side 136.

XV:21547 mf mf mf ff fm fm fm f

Svend I Haraldsson Tjugeskjegg av Danmark. Født omkring 960. Død 03.02.1014 i Gainsborough. Gjentakelse, se side 138.

XV:21548 mf mf mf ff fm fm fm m

Sigrid Toftesdatter Storråde. Levde omkring 1000. Gjentakelse, se side 140.

XV:21551 mf mf mf ff fm fm mm f

Svend I Haraldsson Tjugeskjegg av Danmark. Født omkring 960. Død 03.02.1014 i Gainsborough. Gjentakelse, se side 138.

XV:21573 mf mf mf ff mf ff mf f

Erik VII Segersäll av Sverige. Konge. Levde 965. Død omkring 995.

Konge av Sverige ca. 965 - 995.

Munsöslekten etterfulgte Lodbrokslekten som konger av Sverige fra 785 til 1056. Erik regnes som den første historiske kongen av et samlet Sverige. Slekten ble etterfulgt av Stenkilslekten.

Det foreligger ingen vitnesikre opplysninger om Eriks byrd. I islandsk litteratur berettes at han skulle være sønn til en kong Bjørn. Dette er imidlertid historisk umulig, og man har i stedet antatt at han skulle være sønn til den Emund Eriksson, som Adam av Bremen i sin krønika oppfører som svensk konge umiddelbart før Erik. Unektelig finnes det ikke noe som hindrer at Eriks far het Emund, en sønnesønn til Erik bar dette navn, eller at han som Erik hadde vært svensk konge. At navneskikken bland Eriks arvtagere er den samme som hos hans foretrekere på tronen gjør det imidlertid sannsynlig at hans tronebestigelse ikke innebar et nytt dynasti.

Erik hadde seiersrike strider med sine fiender. Mest kjent er slaget ved Fyrisvallene, hvor han seiret over anfallende skånske vikinger. I allianse med slaver har han i henhold til en kilde bekjempet Danmark, at han også erobret landet og der mottok dåpen er omstridt. I de nordiske sagaene er Erik ofte omtalt, og hans historie overdrives kraftig. Det ovennevnte slaget ved Fyrisvallene skal han ifølge sagaene ha utkjempet mot sin brorsønn Styrbjørn og for seieren fått vie seg selv til Odin. Slaget skal ha funnet sted i 982.

Brorsønnen skulle tidligere ha flyktet til Danmark og blitt høvding i Jomsborg. Med hjelp av Harald Blåtann kunne han sette seg i spissen for en mektig hær og dra mot sin farbror. Styrbjørn falt i slaget ved Fyrisvallene. Etter seieren fikk Erik tilnavnet «Segersäll».

I henhold til sagaene skal Erik ha vært gift med Sigrid Storråde, men i virkeligheten var han gift med en slavisk prinsesse.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«28. Guttorm hertug satt oftest i Tønsberg og hadde styringen over hele Viken, når kongen ikke var til stede; han sto for landvernet der. Det var svært utsatt for vikinger der, og det var ufred oppe i Götaland hele tiden så lenge kong Eirik Emundsson levde. Han døde da kong Harald Hårfagre hadde vært konge i Norge i ti år.»

«29. Etter Eirik var Bjørn, sønn hans, konge i Svitjod i femti år; han var far til Eirik den seiersæle og Olav, far til Styrbjørn. Guttorm hertug døde sottedød i Tønsberg; da ga kong Harald styringen over hele dette riket til sin sønn Guttorm, og satte ham til høvding der.»⁴⁹⁴

(Barn XIV:10787)

Gift med neste ane.

Barn:

Olof Skötkonung Eriksson av Sverige. Levde 995. Død omkring 1021. (Se XIV:10787).

Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45.

⁴⁹⁴ Svenskt Biografiskt Lexikon, Bind XIV (1953), side 245-248. Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 257, 264, 267. Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 28-29. Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga, avsnitt 6. Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 5, 43. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 72, 80. Svensk Uppslagsbok, Bind 8 (1931), «E. Segersäll». Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 170. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45, 73.

XV:21574 mf mf mf ff mf ff mf m

Gunhild Mieczslavsdatter av Polen. Dronning. Død etter 1013.

De sikre informasjonen vi har om Gunhild er ytterst få, hennes slaviske navn er ikke kjent. Adam av Bremen setter hennes ekteskap med Erik Segersäll i forbindelse med et forenet svensk-slavisk angrep på Danmark, men den historiske bakgrunn for dette kan ikke kontrolleres. Ifølge Adam fødte hun Erik sønnen Olof Skötkonung. Etter Eriks død giftet hun seg med Svend Tjugeskjegg, muligens da denne ca. år 1000 inngikk forbund med kong Olav. Hun ble senere bortvist av Svend, og levde i mange år i Vendland, inntil hennes sønner etter Svends død hentet henne hjem til Danmark. De islandske sagaforfatterne har knyttet forskjellige ikke historisk korrekte trekk til hennes navn, og dette har senere i tradisjonen blitt fortrent av den svenske dronning Sigrid Storråde.

Gunhild var søster til Boleslav I av Polen (992 - 1025) og ikke hans datter som Snorre Sturlasson beretter.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«22. Mens Olav lå ved Bornholm, fikk han kvast vær og stormsjø, så han kunne ikke holde seg der; så seilte de derfra og sør under Vendland (Pommern), og der fikk de god havn. Der gikk alt fredelig for seg, og de ble der en stund. Kongen i Vendland het Burislav, døtrene hans var Geira, Gunhild og Astrid. ...»⁴⁹⁵

(Barn XIV:10787, Far XVI:43147, Mor XVI:43148)

Gift 1. gang med forrige ane.

Gift 2. gang ca. 995 med **Svend I Haraldsson Tjugeskjegg av Danmark.** Konge. Født omkring 960. Død 03.02.1014 i Gainsborough.

Konge av Danmark ca. 985 - 1014.

Konge av England 1013 - 1014.

Svend var leder av en sterk opposisjon mot sin far, kong Harald, mot slutten av dennes levetid. Så vidt man kan se, var denne opposisjon grunnet på at Danmark, ved innførelsen av kristendommen under kong Harald, hadde kommet så sterkt under innflytelse av erkebispsetet i Bremen. Den ønsket også å gjenoppta vikingtokter til England i stor stil. Omkring 986 kom spenningen til utbrudd. Kong Harald ble jaget fra Danmark og døde i Jumne (Jomsborg i Vengland), hvoretter Svend ble konge.

Ifølge noen primærkilder, bl.a. Snorre, var Svend også gift med Sigrid Storråde (960 - 1020), datter til Skoglar-Toste. Sigrid skulle være enke etter Erik VII Segersäll av Sverige og mor til Estrid. Andre primærkilder oppgir at denne enken var en polsk prinsesse. Gunhild av Polen er også nevnt lenge etter det angivelige giftemålet med Sigrid. Flere forskere er derfor av den mening at Sigrid er en oppdiktet person, og at Gunhild var Svends eneste kone.

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«34. Svein, sønn til kong Harald, han som siden ble kalt Tjugeskjegg, krevde rike av far sin kong Harald; men det gikk da som før, at kong Harald ville ikke dele Danevelde i to, og ville ikke gi ham noe rike. Da fikk Svein seg hærskip, og sa at han ville i viking. Men da hele flåten hans var kommet sammen, og dessuten Palna-Toke av jomsvikingene hadde kommet for å hjelpe ham, så seilte Svein til Sjælland og inn i Isefjorden. Der lå kong Harald, far hans, med skipene sine, han skulle ut i leidang. Svein la til strid med ham, det ble et stort slag; folk gikk over til kong Harald, så Svein kom til å kjempe mot overmakt, og så flyktet han. Kong Harald fikk sår der, og døde av dem. Deretter ble Svein tatt til konge i Danmark.

Dengang var Sigvalde jarl over Jomsborg i Vendland, han var sønn av kong Strut-Harald, som hadde rådd for Skåne før. Heming og Torkjel Høye var brødre til Sigvalde. Bue Digre fra Bornholm var også en av høvdingene for jomsvikingene, og bror hans som het Sigurd; Vagn var også med der, sønn til Åke og Torgunna, søstersønn til Bue. Sigvalde jarl hadde engang tatt kong Svein til fange og tatt ham med til Jomsborg i Vendland og tvunget ham til å slutte fred med Burislav, venderkongen, og til å la Sigvalde sette vilkårene for freden. Sigvalde var gift med Astrid, datter til kong Burislav. Og hvis kong Svein ikke gikk med på dette, sa Sigvalde, ville han overgi ham til venderne. Kongen visste at da ville de pine ham til døde, og derfor ga han samtykke til at Sigvalde skulle sette vilkårene for forliket. Jarlen dømte at Svein skulle gifte seg med Gunnhild, datter til kong Burislav, og Burislav skulle få Tyra, datter til Harald og søster til kong Svein; begge skulle få ha hver sitt rike, og det skulle være fred mellom landene. Så dro kong Svein hjem til Danmark med Gunnhild, sin kone. Sønnene deres var Harald og Knut den mektige. Den tid truet danene stadig med å dra med hær mot Håkon jarl i Norge.»

«91. Svein Tjugeskjegg, danekonge, var gift med Gunnhild, datter til Burislav venderkonge. Men ved den tid det er fortalt om her foran, hendte det at Gunnhild ble syk og døde. Og litt senere ble kong Svein gift med Sigrid Storråde, datter til Skoglar-Toste og mor til sveakongen Olav Svenske. Med mågskapen kom det stort vennskap mellom kongene og mellom dem og Eirik Håkonsson jarl.»

Fra Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga:

«130. Knut den mektige, som noen kaller Knut den gamle, var konge både over England og over Danevelde på den

⁴⁹⁵ Politiken's Danmarks Historie, Bind 2 (1963), side 244, 265-267. Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 22, 34, 91. Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 170 og 518. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45, 73, 80.

tiden. Knut den mektige var sønn til Svein Tjugeskjegg Haraldsson. Hans ætt hadde rådd over Danmark i lange tider. Harald (Blåtann) Gormsson, farfar til Knut, hadde tatt Norge etter Harald Gunnhildssons fall og hadde tatt skatter derfra og satt Håkon jarl den mektige til å styre landet. Svein danekonge, sønn til Harald, hadde også rådd over Norge og hadde satt Eirik Håkonsson jarl til å styre landet. ...»

Ethelred II «den Rådville» var konge av England fra 978 til 1016. På hans tid ble England hjemsoekt av den senere norske kongen Olav Tryggvasson og andre vikinger, og Ethelred måtte flere ganger ut med svære pengesummer til dem. Angrepene ble fortsatt av Olavs våpenbror, Svein Tjugeskjegg, og engelskmennene måtte på ny finne seg i å kjøpe seg fri for vikingenes herjinger. Pengene som skulle til, ble innkrevet som skatt, den såkalte «danegeld».

Men i 1002 gikk den uberegnelige Ethelred til det grusomme og troløse skritt å la alle dansker i den angelsaksiske delen av England drepe. Grunnen var et rykte om at danskene pønset på å rydde ham selv og hele hans ætt av veien. Da tok Svend en forferdelig hevn ved år etter år å sette i gang plyndringstog som ble fulgt av nye utpressinger. Sammen med ham kom også den senere norske kongen Olav Haraldsson, som etter sin død fikk navnet Olav «den Hellige». Til slutt måtte Ethelred flykte ut av landet, og Svend lot seg utrope til konge av England.⁴⁹⁶

Barn:

Knud I Svendsson den Mektige av Danmark. Konge. Født omkring 1000. Død 12.11.1035 i Shaftesbury.

Konge av Danmark 1018 - 1035.

Konge av England 1014 - 1035.

Konge av Norge 1028 - 1030.

Knud deltok tross sine unge år i sin fars, kong Svend, hærtog til England i 1013, og da Svend døde 03.02.1014, overtok Knud ledelsen av hæren og fortsatte kampen mot den fordrevne kong Æthelred, som nå hadde kommet tilbake, og dennes sønn Edmund Jernside. I begynnelsen måtte Knud rømme landet. Han dro til Danmark, hvor han krevde halv arv i riket av sin yngre bror Harald, som hadde blitt hyldet der. Harald avslo hans krav, men et uvennskap mellom brødrene oppsto ikke av denne grunn. I fellesskap foretok de et tokt til den slaviske kyst, hvorfra de hjemførte deres forviste mor, dronning Gunhild. Straks etter seilte Knud til England. Han hadde nå øket sin hær mens han var i Danmark, den norske jarl Erik Haakonsson hadde gått inn i hans tjeneste, den svenske kongen Olav Skötkonung hadde ydet flåtehjelp. Thorkil den høye, som hadde brutt med kong Æthelred, hadde sluttet seg til ham med ni skib. I den følgende tid fant en lang rekke slag sted. Hans motstander, Æthelreds sønn Edmund Jernside, ble etter farens død 23.04.1016 kåret til konge, men han døde 30.11.1016.

Knud ble engelsk konge i 1017. Han underla seg hele England og styrte både dette landet og Danmark med stor kraft. Han erobret også Norge og en del av vundernes land, slik at hans rike sies å ha vært det største noen nordisk konge har hersket over. Det var vikingenes største triumf.

Knud har reist seg et vakkert minnesmerke i de lovene han ga. En streng nordisk ånd har her seiret over den slapphet som hadde tatt overhånd i angelsaksisk strafferett og fullstendig hadde undergravet aktelsen for lov og rett i landet. Men Knuds berømte lovverk er ikke desto mindre gjennomsyret av humane prinsipper og utmerket seg blant annet ved at det gjør de forskjellige samfunnsklassene mer like for loven.

Knuds regjering var en fredelig og lykkelig tid for folket. Men den varte bare så alt for kort. Allerede i 1035 ble han revet bort, bare 40 år gammel, og da gikk det snart på samme måte med hans løst sammenføyde rike som med Aleksander «den Store»'s. Knuds sønner maktet ikke å forvalte arven etter sin store far og døde dessuten begge to ganske unge. Det skandinavisk-engelske samveldet falt fra hverandre, og i 1042 besteg Ethelreds sønn, Edvard, Englands trone.

Fra Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga:

«5. Kong Magnus fór om høsten helt øst til landsenden, og ble tatt til konge over hele landet, og hele landsfolket var glad over at Magnus var blitt konge. Samme høst døde kong Knut den mektige i England 13. november. Han ble jordet i Vinchester. Da hadde han vært konge over Danmark i 27 år, og over både Danmark og England i 24 år, og dertil over Norge i 7 år. Da ble Knuts sønn Harald tatt til konge i England. Samme vinter døde Svein Alfivasson i Danmark. ...»⁴⁹⁷

XV:21605 mf mf mf ff mm ff mf f

Finn Skjålge. Lendmann. Levde omkring 930.

⁴⁹⁶ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 365-366. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 23 (1942), side 193-194. Snorre Sturlasson: Olav Trygvassons saga, avsnitt 34-35, 53, 90-92, 98-101, 105, 113. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 12, 72, 130, 134. Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga, avsnitt 22. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 518. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45, 50.

⁴⁹⁷ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 366-367. Dansk Biografisk Leksikon, Bind 12 (1937), side 566-570. Snorre Sturlasson: Olav Trygvassons saga, avsnitt 34. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, mange avsnitt. Snorre Sturlasson: Magnus den godes saga, avsnitt 5, 8, 17-22, 31, 37. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45.

Finn «den Skjeløyde» var lendmann på Sandnes i Nordland.

Han tiltråtte rimeligvis som lendmann på Sandnes etter sin fars død. Finn fikk imidlertid ikke odelsrett til gården, men hadde den som kongelig len og var Håkon «den Gode»'s lendmann.⁴⁹⁸

(Barn XIV:10803, Far XVI:43209, Mor XVI:43210)

Gift med neste ane.

Barn:

Njål Finnsson. Død 03.09.1011. (Se XIV:10803).

XV:21606 mf mf mf ff mm ff mf m

Gunhild Halvdansdatter. Levde omkring 930.

Håkon og Gunhild hadde sønnene Njål og Øyvind Skaldespiller.

Fra Snorre Sturlasson: Eirikssønnenes saga:

«1. Eirikssønnene fikk kongedømme i Norge etter at kong Håkon («den Gode») var falt. Harald var den som førte blant dem, og han hadde størst verdighet; han var også den eldste av dem som levde dengang. Moren, Gunnhild, hjalp dem mye med styringen av landet, hun ble kalt «kongemor». Disse mennene var høvdinger i landet den gang: Trygve Olavsson øst i landet og Gudrød Bjørnsson i Vestfold, Sigurd Ladejarl i Trondheimen, og Gunnhildssønnene hadde Vestlandet.

Første vinteren gikk det bud og sendemenn mellom Gunnhildssønnene og Trygve og Gudrød; da ble de helt forlikt om det at de skulle ha like stor del av riket under Gunnhildssønnene som de hadde hatt under kong Håkon. Det var en mann som het Glum Geirsson, han var skald hos kong Harald, en kjekk og modig mann. Han laget denne visen etter Håkons fall:

Vel har Harald hevnet Gamle, hærmenn mistet livet,
fram gikk fyrsten folkedjerv i striden.
Mørke ravnnet mesker seg med blod fra Håkon
våpnene ble farget, vet jeg, over havet.

Denne visen likte folk godt. Men da Øyvind Finnsson hørte det, så kvad han den visen som er skrevet her foran:

Før har fluktsky konge farget sverd i Gamles blod,
mens motet svulmet; - sverd fikk òg Fenrir føle -
dengang han uforstrøden alle Eiriks sønner
drev på sjøen. Nå sørger spydfolk over kongen.

Denne visen ble også ofte kvedet. Da kong Harald hørte det, reiste han sak mot Øyvind for det og ville ha ham straffet med døden, helt til vennene deres fikk i stand forlik, Øyvind skulle bli hans skald, slik som han før hadde vært Håkons. De var nære frender, for Øyvinds mor Gunnhild var datter til Halvdan jarl, og hennes mor var Ingebjørg, datter til kong Harald Hårfagre. ...»⁴⁹⁹

(Barn XIV:10803, Far XVI:43211, Mor XVI:43212)

Gift med forrige ane.

XV:21697 mf mf mf fm mf ff ff f

Mieszko I av Polen. Hertug. Født mellom 922 og 931. Død 25.05.992.

Hertug av Polen 963 - 992.

Mieszko (Mieczyslav) ble døpt i 965. Han var en mektig fyrste og hersket over alle de stammer som bodde i Store- og Lille-Polen, landene omkring Weichel, Bug og Warta, samt over de hvite og røde kroater i Vestgalicien.

Piastslekten var hertuger og konger av Polen fra 960 til 1572. I perioden 1138 til 1320 var riket oppdelt i flere hertugdømmer (Storpolen, Lillepolen med flere). Sidegrenen som kalles Ezzonerslekten, var en tysk adelssekt i Lothringen.⁵⁰⁰

(Barn XIV:10849)

Gift 965 med neste ane.

⁴⁹⁸ C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 350. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 567. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 94.

⁴⁹⁹ Snorre Sturlasson: Eirikssønnenes saga, avsnitt 1. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 350. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 572. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 94.

⁵⁰⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 21. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 45, 80.

Barn:

Adelheid av Polen.⁵⁰¹ (Se XVI:44552).

Boleslaus I Chobry av Polen. Født omkring 967. Død 17.06.1025. (Se XIV:10849).

Gunhild Mieczyslavsdatter av Polen. Død etter 1013. (Se XV:21574).

XV:21698 mf mf mf fm mf ff ff m

Dobrawka av Böhmen.⁵⁰² Død 977.

(Barn XIV:10849, Far XVI:43395, Mor XVI:43396)

Gift 965 med forrige ane.

XV:21699 mf mf mf fm mf ff fm f

Dobremir ???.

Dobremir var en slavisk stormann.⁵⁰³

(Barn XIV:10850)

Gift

Barn:

Hemmilde ???.⁵⁰⁴ Levde 987. (Se XIV:10850).

XV:21701 mf mf mf fm mf ff mf f

Herman I Pusillus am Rhein. Pfalzgreve. Levde mellom 930 og 999.

Greve i Auelgau, Bonngau og Zülpichgau.

Herman «den Lille» var den første Pfalzgreve am Rhein i 939. Han utmerket seg i slaget ved Lechfeld 10.08.955.

Han nevnes siste gang i 999.⁵⁰⁵

(Barn XIV:10851, Far XVI:43401, Mor XVI:43402)

Gift med neste ane.

Barn:

Ezzo av Lothringen. Født omkring 954. Død 21.05.1034 på Saalfeld. (Se XIV:10851).

XV:21702 mf mf mf fm mf ff mf m

Heilwig av Dillingen. Grevinne. Levde 954.

Heilwig var grevinne av Dillingen.

Hun må ha vært av schwabisk herkomst og i slekt med biskop Udalrich som var greve av Dillingen og pfalzgreve av Schwaben. Udalrich var nevø, antagelig søstersønn, til hertug Burchard I av Alemannien.

Det er mulig at hennes far var Dietpald, greve av Dillingen, som døde i 955.⁵⁰⁶

(Barn XIV:10851)

Gift med forrige ane.

XV:21703 mf mf mf fm mf ff mm f

Otto II der Rote av Tyskland. Keiser. Født 955. Død 07.12.983 i Roma.

Tysk-romersk keiser 973 - 983.

Otto ble valgt som etterfølger etter sin far, Otto «den Store», etter at hans far døde i 973. Broren Ludolf hadde

⁵⁰¹ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23, 80.

⁵⁰² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 26. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80, 82.

⁵⁰³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 34. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80.

⁵⁰⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 33. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80.

⁵⁰⁵ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 37. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80.

⁵⁰⁶ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 41. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80.

avgått ved døden før faren. Otto var bare atten år ved sin tronbestigelse, men hadde i flere år fått prøve sine krefter på krevende oppgaver i statens tjeneste. Under farens lange fravær i Italia hadde han deltatt i regjeringen hjemme i Tyskland og hadde allerede da gitt bevis på sin rike begavelse, som imidlertid later til å ha vært parret med en altfor sterk selvfølelse. I motsetning til sin far var han liten og spinkel og savnet farens majestetiske ro og likevekt i motgangens dager, men han hadde den samme intense iver og ukuelige energi.

Både innad og utad fortsatte Otto sin fars politikk og forsvarte Tysklands grenser mot alle angrep både fra slaver og nordboere. Han kjempet mot Harald Blåtann og trengte langt opp i Jylland. Resultatet ble opprettelsen av den «Danske Mark» i 974 mellom Eider og Sil, som han dog mistet ved sin død. Samtidig kjempet han mot sin fetter, Henrik av Bayern, og overvant ham i 976. Senere kjempet han mot kong Lothar av Frankrike som ville ha Lothringen.

Ved sin tilnærming til det østromerske rike hadde hans far skapt et grunnlag for en felles innsats fra hele kristenhetens side mot sarasenerne. Med flammende stridslyst vendte nå hans egen sønn sine våpen mot disse kristenhetens fiender for å få en slutt på deres herjinger i Italia. Han beseiret dem i et slag ved Tarantobukten i nærheten av Cotrone i Calabria i 982. Men i seiersrusen glemte tyskerne alle forsiktighetsregler, med den følge at de plutselig ble overrumplet av store arabiske troppstyrker, som kastet seg over dem. Ottos hær ble revet fullstendig opp, og bare med nød og neppe unnkom han selv og noen få andre. Tvers gjennom fiendens rekker banet han seg vei på sin stridshingst, red ned til stranden og langt ut i sjøen og reddet seg til slutt ved å svømme ut til et gresk skip som førte ham til en havn lenger nord i landet.

Tyskernes strid med araberne i Syd-Italia minner på mange måter om romernes kamper med kartagerne nettopp i de samme traktene. Den tyske historikeren Leopold von Ranke kaller da også Ottos nederlag i Calabria for et germansk Cannae. Så hadde altså tyskerne, som alle hadde betraktet som uovervinnelige, likevel lidt et knusende nederlag. Det var en nyhet som fikk kammen til å svulme på alle de som hittil hadde vært så underdanige og ydmyke. Italienerne tillot seg en hånlige og overlegen tone overfor keiserens menn, og dansker og slaver falt igjen inn i de tyske grenselandene og herjet og plyndret. Ottos energi fornektet seg imidlertid ikke, den vokste med vanskelighetene. Han begynte å samle en ny hær men innen han fikk tatt den i bruk, ble han brått revet bort av døden i Roma i 983. Bare 28 år gammel hadde han bukket under for alle de sorger og bekymringer han hadde å slite med, og tapet følges dobbelt tungt for folket, fordi han bare etterlot seg en liten sønn på tre år, Otto III.⁵⁰⁷

(Barn XIV:10852, Far XVI:43405, Mor XVI:43406)

Gift 14.04.972 med neste ane.

Barn:

Mathilde av Tyskland. Født omkring 981. Død 1025. (Se XIV:10852).

XV:21704 mf mf mf fm mf ff mm m

Theophano av Bysants. Keiserinne. Født omkring 956. Død 15.06.991 i Niemwegen.

Keiser Otto I «den Store» bød forsoning med den østromerske keiser etter at han var blitt kronet til keiser i Roma i 962 ved å forslå ekteskap mellom sin og Adelheids unge sønn Otto og en bysantisk prinsesse. Forhandlingene brøt imidlertid sammen.

Etter at Theophanos far, keiser Romanos II, døde i 963, giftet hennes mor, Theophano (Anastasia), seg først med keiser Nikoforos II Phokas (912-969) og etter hans død med keiser Johannes I Tzimiskes (924-976). Moren døde selv i 970.

Etter tronskiftet i Konstantinopel ble stemningen der mer vennligsinnet, og omsider førte forhandlingene til at den vakre og kloke prinsesse, Theofano, som bare var seksten år gammel, ble formælt med prins Otto, som allerede nå ble kronet som sin fars etterfølger. Slik lyktes det altså tross alt til slutt for Otto «den Store» å knytte en forbindelse med det østromerske keiserhus, noe som ikke engang Karl «den Store» hadde maktet å få i stand.

Theophano øvet stor innflytelse på Otto II. Etter hans død i 983 overtok hun formynderskapet over sin sønn, Otto III. Hun regjerte til sin død i 991 med stor klokskap og kraft. Theophano forsto å gjøre sin innflytelse gjeldende i Frankrike og Italien, samtidig som hun sendte tyske hærer mot venderne.⁵⁰⁸

(Barn XIV:10852, Far XVI:43407, Mor XVI:43408)

Gift 14.04.972 med forrige ane.

XV:21705 mf mf mf fm mf fm ff f

Igor I Rurikovich av Kijev. Storfyrste. Født 875. Død 945.

⁵⁰⁷ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 28-29. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 43. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 33, 67.

⁵⁰⁸ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 24. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 128. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 33, 67.

Storfyrste av Kijev [Kiev] 913 - 945.

Igor etterfulgte Oleg som hersker over «Kievan Rus». Ifølge en russisk middelalderkrønika (Beretningen om forgangne tider [påbegynt 1037-39]), var Igor sønn til Rurik. Han regnes som den virkelige grunderen av det russiske fyrstedømmet. Kijev var rikets sentrum og omliggende slaviske stammer ble beskattet i skinn og penger.

Hans ekspedisjon i 941 mot Konstantinopel ble slått ned av grekerne. Et nytt angrep i 944 førte til forhandlinger og en kommersiell avtale med Bysants i 945.

Igors hustru, senere Sankt Olga, ble regent for deres sønn, Svyatoslav, etter hans død.

Samtidig som det i Europa på 900- og 1000-tallet var en utvikling i gang mot store territorialstater med grunnlag i romersk og germansk tradisjon, utviklet det seg et helt nytt kraftsentrum i den østlige delen av Europa. Det var Russland som vokste frem på slavisk grunn, oppblandet med et sterkt kulturinnslag fra det østromerske rike, det vil si Bysants. Mellom disse maktgrupperingene forsøkte enkelte mindre statsformasjoner å gjøre seg gjeldende. De viktigste av dem var Böhmen, Mähren, Polen og Ungarn, og de store maktkoalisjonene søkte å utvide sin innflytelse over disse områdene.

I Novgorod kontrollerte rus-høvdingen Rurik ca. 862-79 de nordlige delene av østerleden, mens stammefrendene hans, Askold og Dir, i Kijev hadde kontrollen over rutens sørlige avsnitt. Da Rurik døde, var sønnen Igor (Ingvar) ennå et barn. Hans slektning og formynder Oleg (Helge) overtok ledelsen (880-912) og begynte å utvide slektens maktsfære. Ved svik fikk han myrdet Askold og Dir og okkuperte Kijev, som nå ble Russlands hovedstad, «de russiske byers mor». Da han senere inntok Smolensk, kontrollerte han et rike som strakte seg langs handelsleden fra Finskebukta og Ladoga til Dnepr's nedre løp, der nomadestammen petsjenegerne lå i bakhold ved elvestrykene og ventet på de reisende. Særlig i vest lyktes det Oleg å underkue endel slaviske stammer med våpenmakt. En liten skandinavisk overklasse av krigere og storkjøpmenn hadde ledelsen i et multinasjonalt samfunn som foruten slaver også innbefattet finskbeslektede folkeslag. Rikets fremste handelsbyer var etter alder og rang disse: Kijev, Tsjernigov, Pereyaslav, Novgorod og Smolensk.

Fordi det lyktes å holde petsjenegerne borte fra Dnepr's nedre løp, og som en følge av angrepet på Bysants i 907, ble ferdselsveiene for fjernhandelen åpnet på ny, og med handelen kom også fruktene av den sørlige høykultur til Russland. Det unge Russland opplevde en tid preget av kraftig utvikling.

Oleg døde omkring 912, muligens så sent som i 922 ifølge «Novgorod Lietopis».

I Igors regjeringstid fortsatte den indre stabiliseringen av riket, særlig fordi stadig flere slaver begynte å nå opp til ledende stillinger, samtidig som varjagerne i stadig større utstrekning begynte å smelte sammen med den slaviske majoriteten. De «russiske» representantene i de første avtaler med Bysants hadde skandinaviske navn, men etter Igors korstog i 941 og 944 fantes det et ganske sterkt innslag av slaver blant forhandlerne om forretningsavtaler.

Kort tid etter hjemkomsten fra kampanjen mot Bysants, ble Igor drept i kamp med den slaviske Drevlianstammen nær byen Iskorosten i et forsøk på å samle inn en tvungen ekstraskatt. Dereva var den viktigste byen i denne folkegruppens område.⁵⁰⁹

(Barn XIV:10853, Far XVI:43409)

Gift 903 med neste ane.

⁵⁰⁹ Cappelens verdenshistorie, bind 5 (1982-87): Østens storriker, side 257-258. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 147. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 90.

Barn:

Svyatoslav I Igoryevich av Kijev. Født omkring 942. Død 972. (Se XIV:10853).

XV:21706 mf mf mf fm mf fm ff m

Olga den Hellige av Pskov. Fyrstinne. Født 890. Død 969.

Regent av Kijev [Kiev] for sønnen Svyatoslav 945 - ca. 962.

Olga kom fra Pskov, men det råder uenighet om hvorvidt hun var av skandinavisk eller slavisk opprinnelse.

Hun giftet seg med Igor, som senere ble storfyrste av Kijev, i 903.

Etter at Igor ble myrdet i 945, tok hun en grusom hevn. Hun innledet en kampanje som førte til at Iskorosten og andre drevljanske byer ble ødelagt og innbyggerne drept eller gjort til slaver.

Hun førte i 10 år Russlands regjering for sin umyndig sønn Svyatoslav.

Olga utviklet beskatningssystemet ved å opprette en slags skattemottagersentraler (russisk: «pogosi») over hele riket, og de ble etter hvert sentra for den lokale forvaltning og senere også for menighetene.

Hun erkjente at den kristne tro etisk var høyt hevet over de hedenske kultene, og hun gikk over til den ved å slutte seg til den allerede anselige menigheten i Kijev. I 957 avla hun et besøk i Konstantinopel, der hun ble døpt, og der keiseren selv opptrådte som hennes gudfar. I dåpen fikk hun navnet Helena. Hun var den første russiske fyrstinne som ble en kristen.

Det er rimelig at hun på mange måter støttet det kristne misjonsarbeidet i Russland. Hun sto i kontakt med Otto den Store, men hun avviste den vestlige kirkes forsøk på å få fotfeste i Russland.

Den greske kirken, men ikke den romerske, gjorde henne til helgen. Hennes dag er 11. juli.⁵¹⁰

(Barn XIV:10853)

Gift 903 med forrige ane.

XV:21713 mf mf mf fm mf mf ff f

Boleslav II den Fromme av Böhmen. Hertug. Levde 967. Død 07.02.999.

Hertug av Böhmen 967 - 999.

Boleslaw fikk opprettet bispedømmet i Prag i 973.

Han utstrakte sitt herredømme over Mähren som imidlertid gikk tapt under hans sønner.⁵¹¹

(Barn XIV:10857, Far XVI:43425, Mor XVI:43426)

Gift med neste ane.

⁵¹⁰ Cappelens verdenshistorie, bind 5 (1982-87): Østens storriker, side 258. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 149. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 90.

⁵¹¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 154. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 82.

Barn:

Udalrik av Böhmen. Levde 990. Død 09.11.1034. (Se XIV:10857).

XV:21714 mf mf mf fm mf mf ff m

Hemma av Sachsen. Hertuginne. Død 1006.

Hemma (Emma) var en hertuginne av Sachsen.⁵¹²

(Barn XIV:10857)

Gift med forrige ane.

XV:21761 mf mf mf mf ff ff ff f

Hugo le Grand av Paris. Hertug. Født 897. Død 17.06.956.

Hugo «den Store» var hertug av Paris.

Hans far fikk i kamp med Karl «den Enfoldige» kongenavn i 922, men døde i 923. Hugo var da hertug av France, som omfattet store strekninger av området ved Paris. I 936 var Hugo Frankrikes mektigste mann, men ønsket ikke selv å bære kongenavn.

Hugo var gift

1. gang med Rotilda,
2. gang med Ethilda, datter til kong Edvard av England, og
3. gang i 938 med Hedwig (Haduid) av Sachsen.⁵¹³

(Barn XIV:10881, Far XVI:43521, Mor XVI:43522)

Gift 938 med neste ane.

Barn:

Beatrice av Frankrike. Født omkring 938. Død 978. (Se XVI:44634).

Hugo I Capet av Frankrike. Født mellom 938 og 941. Død 24.10.996. (Se XIV:10881).

XV:21762 mf mf mf mf ff ff ff m

Hedvig av Sachsen.⁵¹⁴ Født 922. Død etter 14.05.965.

(Barn XIV:10881, Far XVI:43523, Mor XVI:43524)

Gift 938 med forrige ane.

XV:21763 mf mf mf mf ff ff fm f

Vilhelm III Tête d'Étoupe av Poitou. Hertug. Født omkring 915. Død 03.04.963.

Vilhelm «Stryhode» var greve av Poitou 935 - 963 (som Vilhelm I) og hertug av Aquitania 951 - 963.

Aquitianaslekten var grever av Poitou ca. 800 til 1199, grever av Auvergne fra 839 til 928 og hertuger av Aquitania fra 893 til 1199. Deretter ble Aquitania en del av kongeriket England, men senere gjenerobret av Frankrike.

Vilhelm fortsatte sine forfedres politikk. Vilhelm fikk grevskapet Auvergne og i 951 titelen hertug av Guienne (Aquitanien), en tittel som hans etterfølgere senere førte. Han forsvarte med hell Poitou mot Hugo «den Store» og Lothar i 955.

I 962 trakk han seg tilbake til klosteret St. Maxient og døde som munk der i 963.⁵¹⁵

(Barn XIV:10882, Far XVI:43525)

Gift 935 med neste ane.

Barn:

Vilhelm IV Fier-à-Bras av Aquitania. Født omkring 937. Død 03.02.995 i St. Maxient. (Se XIV:10993).

⁵¹² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 155. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 82.

⁵¹³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 908. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58.

⁵¹⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 910. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58, 67.

⁵¹⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 265. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14.

Adele av Poitou.⁵¹⁶ Født omkring 945. Død omkring 1004. (Se XIV:10882).

XV:21764 mf mf mf mf ff ff fm m

Gerlaug av Normandie. Født før 912. Død etter 14.10.968.

Gerlaug (Adele, Gerloc, Gerberge) var datter til Rollo (Gange-Rolv).

«Dictionaire de Biographie Française» av J. Bateau oppgir at hun var hans datter i ekteskapet med Popa av Bayeux (gift med Rollo i 886), idet hun var født før traktaten av 911 i St. Clair-sur-Epte. I denne fikk Gange-Rolv av Karl «den Enfoldige» landet omkring Seine ned til havet og hans datter Gisela til hustru.

I 969 stiftet hun klosteret la Trinité.

Hun var altså født før 912 og død etter 968.⁵¹⁷

(Barn XIV:10882, Far XVI:43527, Mor XVI:43528)

Gift 935 med forrige ane.

XV:21765 mf mf mf mf ff ff mf f

Vilhelm I av Provence. Greve. Født omkring 925. Død omkring 992.

Vilhelm (Guillaume) var greve av Provence 968 - 992.

Det råder uklarhet om hvorvidt Vilhelm I og Vilhelm II er samme person eller ikke. Mogens Bugge behandler disse som samme person i «Våre forfedre», mens Bent og Vidar Billing Hansen i «Rosensverdslektens forfedre» oppgir at de er far og sønn. «Nobility of the Holy Roman Empire and other european Nobility» har ingen informasjon om forfedrene til Vilhelm IV. Jeg tror at Vilhelm I og Vilhelm II er far og sønn, og har presentert materialet overensstemmende med dette.

Vilhelm synes å ha hatt en betydelig større posisjon enn faren Boso. Sammen med sin bror, Rothbald II, rådde han over utstrakte arvegods i grevskapene Frejus, Sisteron, Avignon, Riez, Marseille, Aix, Orange, Arles, Gap og mange andre. Han forestår retten i Arles i 967 eller 968 og i Manosque i grevskapet Sisteron i 978 eller 984. De var rådgivere bl. a. for biskopene i Marseille og Cavailon. På grunn av sin store innflytelse førte brødrene ikke bare titelen markgreve, men også fyrste av Provence, og ble titulert slik i samtlige dokumenter.

Brødrene innla seg stor fortjeneste, da de som anførere for hæren i 973, vistnok hjulpet av markgreve Arduin av Turin, fullstendig knekte og ødela Sarasenere, som overalt hadde herjet og lagt landet øde.

Vilhelm var i det hele tatt en sjelden mann og ble kalt «fedrelandets far».

Han døde som munk og ble begravet i Sarrian eller Cluny.⁵¹⁸

(Barn XIV:10883, Far XVI:43529)

Gift

Barn:

Vilhelm II av Provence. Død 1018. (Se XIV:10883).

XV:21767 mf mf mf mf ff ff mm f

Fulk II le Bon av Anjou. Greve. Født 900. Død omkring 960.

Fulk «den Gode» var den annen greve av Anjou 941 - 958.

Han var mild, religiøs og lite krigersk. Fulk arbeidet for å forbedre jordbruket i Anjou som hadde blitt ødelagt av krig.

I et dokument av 942 bekrefter han en gave til klosteret i St. Julien de Tours.

26.12.943 var han i Paris sammen med sin bror, Gui, som var biskop av Soissons fra 937. I 958 var han tilstede på et møte i Verron angående grensene mellom Anjou og Tourenne.⁵¹⁹

⁵¹⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 911. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 57.

⁵¹⁷ J. Bateau: Dictionaire de Biographie Française. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 276. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 76.

⁵¹⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 913. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81.

⁵¹⁹ J. Bateau: Dictionaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 859. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 81.

(Barn XIV:10884, Far XVI:43533)

Gift med neste ane.

Barn:

Alix av Anjou. Død etter 1026. (Se XIV:10884).

Gotfred I Grisegonelle av Anjou. Levde 950. Død 21.07.989. (Se XV:21997).

XV:21768 mf mf mf mf ff ff mm m

Gerberga ???.⁵²⁰ Levde omkring 930.

(Barn XIV:10884)

Gift med forrige ane.

XV:21793 mf mf mf mf fm ff ff f

Sancho II Abarca av Navarra. Konge. Død 994.

Konge av Navarra 970 - 994.

Sancho ervervet grevskapet Aragon ved sitt ekteskap.⁵²¹

(Barn XIV:10897, Far XVI:43585, Mor XVI:43586)

Gift med neste ane.

Barn:

Garcia III el Temblon av Navarra-Aragon. Død før 1000. (Se XIV:10897).

XV:21794 mf mf mf mf fm ff ff m

Urraca Fernandéz av Aragon. Grevinne. Levde 950.

Urraca var arvegrevinne til grevskapet Aragon.

Hun var mor til Garcia III av Navarra, Ramiro som døde i 992 og Gonzalo, som arvet Aragon med tittel av konge under sin brors overhøyhet.⁵²²

(Barn XIV:10897)

Gift med forrige ane.

XV:21797 mf mf mf mf fm ff mf f

Garcia I Fernandéz av Castilla. Greve. Født 938 i Burgos. Død 995.

Greve av Castilla 970 - 995.

Garcia Fernandéz arvet grevskapet Castilla etter sin far i 970. Dokumenter viser at han også arvet farens ånd og mot. Han sluttet fred med Alhaquem III og viet seg til å arbeide for sine grevskaper.

Men i 974 brøt krigen ut. Han måtte kjempe mot en stor invasjon av maurerne ledet av Almanzor, og den største del av hans land ble herjet mens maurerne trengte frem helt til Duro. Garcia måtte alliere seg med kong Bermudo II av Leon som selv var truet av invasjonen.

De forenede kristne armeer led imidlertid et fryktelig nederlag i et blodig slag mellom Langa og Alcocer, tross Garcias mot. Han ble hårdt såret, tatt til fange og døde 5 dager senere i Medinaceli. Hans legeme ble ført til Cordova, og Almanzor ga ham en fyrstelig begravelse. Garcias sønn, Sancho, oppnådde dog å få hans legeme, omhyggelig balsamert, utlevert og bisatte ham i San Pedro de Cardeña.

Garcia var første gang gift med Argentina.

Til hans regjeringstid henføres den tragiske legenden om de syv infanter av Lara.⁵²³

(Barn XIV:10899, Far XVI:43593, Mor XVI:43594)

⁵²⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 859. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13.

⁵²¹ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 925. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 74.

⁵²² Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 936. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 74.

⁵²³ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 940. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 35.

Gift med neste ane.

Barn:

Sancho I Garcés av Castilla. Død mellom 1017 og 1021. (Se XIV:10899).

Elvira av Castilla. Død omkring 1027. (Se XIV:10902).

XV:21798 mf mf mf mf fm ff mf m

Ana av Ribagorza. Prinsesse. Død 1010.

Ana (Aba, Onia, Sancha) var en frankisk prinsesse.

Ana og Garcia hadde foruten Sancho, døtrene Urraca, Velasquita og Elvira. For den eldste datteren, Urraca, stiftet de klosteret Covarrubias. De øvrige døtrene ble begge, etter hverandre, dronninger av Leon som Bermudo II's gemaliner.⁵²⁴

(Barn XIV:10899)

Gift med forrige ane.

XV:21801 mf mf mf mf fm fm ff f

Ordoño III av Leon. Konge. Død ...08.955.

Konge av Leon 951 - 955.

Ordoño kunne ikke hindre maurerne fra å herje i Castilla helt frem til Burgos.

Han var gift annen gang i 952 med Elvira.⁵²⁵

(Barn XIV:10901, Far XVI:43601, Mor XVI:43602)

Gift 946 med neste ane.

Barn:

Bermudo II le Goutteux av Leon. Født 954. Død 999. (Se XIV:10901).

XV:21802 mf mf mf mf fm fm ff m

Urraca av Castilla. Grevinne. Død 965 i Covarrubias.

Grevinne av Castilla.

Hennes far hadde gjort opprør med Ordoños far, Ramiro II. Han ble tatt til fange og måtte gi sin datter Urraca som garanti for fred. Hun ble forskutt, men senere gjeninnsatt.

Urraca døde i 965 i klosteret Santos Cosme y Damian i Covarrubias som hun hadde stiftet.⁵²⁶

(Barn XIV:10901, Far XVI:43603, Mor XVI:43604)

Gift 946 med forrige ane.

XV:21803 mf mf mf mf fm fm fm f

Garcia I Fernandéz av Castilla. Født 938 i Burgos. Død 995. Gjentakelse, se side 222.

XV:21804 mf mf mf mf fm fm fm m

Ana av Ribagorza. Død 1010. Gjentakelse, se side 223.

XV:21841 mf mf mf mf mf mf ff f

Adalbert av Italia. Konge. Født omkring 936. Død omkring 970.

Adalbert var medkonge av Italia fra 950 til 961.⁵²⁷

(Barn XIV:10921, Far XVI:43681, Mor XVI:43682)

⁵²⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 944. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 35.

⁵²⁵ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 948. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 65.

⁵²⁶ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 960. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 35, 65.

⁵²⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 296. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 55.

Gift omkring 958 med neste ane.

Barn:

Otto Vilhelm av Burgund. Født omkring 959. Død 21.09.1026. (Se XIV:10921).

XV:21842 mf mf mf mf mf ff m

Gerberga ???. Født omkring 940. Død omkring 990.

Gerberga var enten datter til greve Letald I av Mâcon eller mer sannsynlig til greve Lambert av Chalon som døde i 978.

Hun var gift 2. gang med hertug Henrik av Burgund.

Gerberga levde i april 986 og var død 11.05.993.⁵²⁸

(Barn XIV:10921)

Gift omkring 958 med forrige ane.

XV:21843 mf mf mf mf mf fm f

Renaud av Roucy. Greve. Død 10.05.967.

Renaud (Reinald) var av normannisk herkomst og greve av Reims og Roucy.

Roucyslekten var grever av Roucy i Frankrike. En sidegren ble senere konger av Jerusalem.⁵²⁹

(Barn XIV:10922)

Gift omkring 945 med neste ane.

Barn:

Giselbert av Roucy. Født før 956. Død mellom 991 og 1000. (Se XIV:10989).

Ermentrud av Roucy. Død etter 1005. (Se XIV:10922).

XV:21844 mf mf mf mf mf fm m

Alberada av Lothringen.⁵³⁰ Født mellom 930 og 935.

(Barn XIV:10922, Far XVI:43687, Mor XVI:43688)

Gift omkring 945 med forrige ane.

XV:21845 mf mf mf mf mf mf f

Richard I sans Peur av Normandie. Hertug. Født 932. Død 20.11.996 i Fécamp.

Richard «den Fryktløse» var hertug av Normandie 942 - 996.

Han ble også herre over Bretagne i 945, men måtte kjempe for sitt land mot Ludvig IV av Frankrike.

Richard var gift 1. gang med Emma, søster til Hugo Capet, men de hadde ingen barn.⁵³¹

(Barn XIV:10923, Far XVI:43689, Mor XVI:43690)

Gift omkring 969 med neste ane.

Barn:

Richard II le Bon av Normandie. Død 23.08.1027 i Abbaye de Fécamp. (Se XIV:10923).

XV:21846 mf mf mf mf mf mf m

Gunnor ???. Født omkring 950. Død omkring 1030.

Gunnor skal først ha vært Richard I's elskerinne, hvilket synes tvilsomt.

⁵²⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 312. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 55.

⁵²⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 316. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 87.

⁵³⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 317. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 87.

⁵³¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 850. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 76.

Hun ble etter Emmas død ca. 968 gift med Richard, antagelig kort tid etter 968.

Hun var en meget begavet kvinne med mange fortreffelige egenskaper og av en ansett slekt. Man kjenner en bror Herfast og tre søstre, Sainfria, Weiwa og Awelina. Hun viste stor klokskap i verdslige anliggender, var veltalende, hadde en god hukommelse og viste stor interesse for sin slekts historie.⁵³²

(Barn XIV:10923)

Gift omkring 969 med forrige ane.

XV:21847 mf mf mf mf mf mm f

Conan I le Tort av Bretagne. Hertug. Død 27.06.992 i Conqereuil.

Coan «den Urettferdige» var greve av Rennes 970 - 992 og hertug av Bretagne 987 - 992.

Conan viser seg først i 990 som greve av Rennes. Fra 990 kaller han seg hertug av Bretagne.

Han falt i slaget ved Conqereuil (ved Nantes) 992 i kamp mot Fulco III Nerra av Anjou som var hans svoger.⁵³³

(Barn XIV:10924, Far XVI:43693)

Gift omkring 980 med neste ane.

Barn:

Judith av Bretagne.⁵³⁴ Født omkring 982. Død 1017. (Se XIV:10924).

XV:21848 mf mf mf mf mf mm m

Ermengard av Anjou.⁵³⁵ Levde 980.

(Barn XIV:10924, Far XVI:43695, Mor XVI:43696)

Gift omkring 980 med forrige ane.

XV:21857 mf mf mf mf mm ff ff f

Vigo IV av Vion. Sire. Død omkring 996.

Vigo (Guiges) var herre av Vion 957 - 984.

Med Vigo overskred familien Vions eiendommer elven Rhone, utvilsomt ved hans ekteskap med Fredeburga.

I 940 eide han betydelige gods i Høy-Dauphiné og var den virkelige stamfar til huset Grenoble, de senere Dauphin'er av Vienne.

I et dokument av 07.09.995 hvor han gir gods i Vernioz i grevskapet Vienne til stiftet St. Maurice i Vienne, kaller han seg kun «ego in Dei nomine Wigo». Heller ikke i underskriften på dokumentet, hvor navnet Wigo er blitt til Ugo, fører han noen tittel. Det fremgår at hans hustru Fredeburga er delaktig i gaven.

Vigo døde mellom 07.09.995 og 18.10.996.⁵³⁶

(Barn XIV:10929, Far XVI:43713)

Gift med neste ane.

Barn:

Vigo V av Vion. Levde 1009. (Se XIV:10929).

XV:21858 mf mf mf mf mm ff ff m

Fredeburga av Vienne. Grevinne. Levde mellom 995 og 1016.

Grevinne av Vienne.

⁵³² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 853. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 76.

⁵³³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 855. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 29.

⁵³⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 854. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 29, 76.

⁵³⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 857. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 29.

⁵³⁶ Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. J. Bateau: Dictionnaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 981. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46.

Fredeburga la sammen med biskop Humbert av Grenoble grunnen til slektens formue. Gjennom sin slektsforbindelse med kong Rudolf av Burgund oppnådde hun 06.06.1009 konsesjon på alle fiskale jordegods mellom Gelaure-dalene og landsbyen Cuzin, altså innen Viennes grenser. Konsesjonen gjorde familien til meget store godsbesittere på venstre Rhonebredd.

Hun var annen gang gift i 1016 med Arnold av Theys.⁵³⁷

(Barn XIV:10929, Far XVI:43715)

Gift med forrige ane.

XV:21889 mf mf mf mm ff ff ff f

Borrell II av Barcelona. Greve. Født mellom 915 og 935. Død 30.09.992 i Barcelona.

Borrell var greve og marquis av Barcelona 954 - 992.

Han etterfulgte sin far, Sunier i 947 sammen med sin bror, Mir, som døde i oktober 966. Deretter styrte Borrell alene sine land i Barcelona, Ausona og Gerona. Da Sunifreds mannslinje var utdødd, fikk han også Urgel. Forøvrig hadde han utstrakte eiendommer som kvalifiserte ham til titelen hertug av Gothien,

I 967 dro han til Frankrike og kom tilbake fra Aurillac sammen med den berømte aquitanske munk Gerbert, den senere pave Sylvester II. Denne studerte de eksakte videnskaper under de gunstige forhold i Borrells grevskap.

I slutten av 970 reiste han til pave Johan XIII i Roma og fikk hans samtykke til å gjenopprette det gamle bispedet av Taragone som sarasenerne hadde ødelagt. I 984-85 deltok han i kamp mot disse.

Borrell styrte sine land i fred inntil Almanzor i 986 trengte inn med en stor hær. Han sendte skip fra Algarb og krigsmaskiner, så Barcelonas innbyggere var klar over at byen var tapt. Borrell flyktet i hemmelighet om natten i en båt 04.07.986. Forsvaret ble overlatt til den unge vicomte Udalart av Barcelona. I to dager ble byen angrepet og plyndret. Maurerne holdt byen besatt mellom 6 måneder og to år, mer nøyaktig vet man ikke. Det er imidlertid sikkert at Borrell igjen tok byen i besittelse i 987 uten bistand fra kong Ludvig V av Frankrike som døde 21.05.987. Dette førte til grevskapet Barcelonas uavhengighet, idet det nye franske Capetingerhus ikke gjorde krav på overhøyhet.

Borrell skaffet nå byen et forsvar og organiserte et redningsarbeide for å befri barcelonerne fra deres slaveri hos maurerne.

I 990 ga han eiendommer til greve Wilhelm av Castelbon og dennes hustru Sancia. Samme år underkastet han seg Hugo Capet. Han kalles en av de største velgjørerne for klosteret Le Graffe.

Mens byen igjen begynte å blomstre, døde Borrell der.⁵³⁸

(Barn XIV:10945, Far XVI:43777)

Gift med neste ane.

Barn:

Raimond Borrell III av Barcelona. Født omkring 972. Død 25.02.1018 i Barcelona. (Se XIV:10945).

XV:21890 mf mf mf mm ff ff ff m

Ledgarda av Toulouse. Grevinne. Født omkring 935. Levde omkring 972.

Grevinne av Toulouse.

Hun levde antagelig ca. 972.⁵³⁹

(Barn XIV:10945, Far XVI:43779)

Gift med forrige ane.

XV:21891 mf mf mf mm ff ff fm f

Roger I den gamle av Carcassonne. Født før 949. Død omkring 1012. Gjentakelse, se side 192.

XV:21892 mf mf mf mm ff ff fm m

Adelaide ???.⁵⁴⁰ Levde fra 965 til 1012. Gjentakelse, se side 192.

⁵³⁷ Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. J. Bateau: Dictionaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 989. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46.

⁵³⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1007. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26.

⁵³⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1012. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26, 97.

XV:21913 mf mf mf mm ff mm ff f**Johan I Lambert av Salerno.** Greve. Levde 930. Død 999.

Greve av Spoleto 947 - 999.

Greve av Salerno 981 - 999.

Johan (Giovanno) var tos kansk av fødsel og opprinnelig greve av Spoleto. Han ble antagelig greve av Salerno da han i 947 ble kalt til hersker over guvernementet Salerno ved å avlegge et offentlig løfte etter at hans forgjenger hadde flyktet. Som medregent hadde han i 5 år sin eldste sønn, Johan II, som døde i 988. Deretter delte han regjeringen med sin annen sønn, Waimar IV. Fra hans regjeringstid vet man kun å fortelle at pave Benedikt VII opprettet en erkebispestol i Salerno.⁵⁴¹

(Barn XIV:10957)

Gift

Barn:

Waimar IV av Salerno. Død 1027. (Se XIV:10957).***XV:21915 mf mf mf mm ff mm fm f*****Pandulf II av Benevento.** Fyrste. Levde 980. Død 1016.

Fyrste av Benevento 982 - 1016.

Fyrste av Capua 1009 - 1016 som Pandulf III.

Da hans far døde i 968-69 ble Pandulf fordrevet fra Benevento av sin farbror Pandulf I. Men da broren Landulf V av Capua døde i mai 993 og dennes sønn, Pandulf II av Capua, som døde 13.08.1014 var mindreårig, regjerte vår Pandulf II. Han hadde etter farbrorens død i 981 fått Benevento tilbake.⁵⁴²

(Barn XIV:10958, Far XVI:43829)

Gift

Barn:

Gaitelgrima av Capua. Levde fra 1000 til 1027. (Se XIV:10958).***XV:21917 mf mf mf mm ff mm mf f*****Pandulf VI av Teano.** Fyrste. Død 1026 i Roma.

Greve av Teano og fyrste av Capua fra 1022 til 1024.

Pandulf ble innsatt som fyrste av Capua i 1022 av keiser Henrik II. Samtidig ble den tidligere fyrsten, Pandulf IV, ført som fange til Tyskland. Da Konrad II løslot Pandulf IV i 1024, fordrev denne vår Pandulf kort tid senere.⁵⁴³

(Barn XIV:10959, Far XVI:43833)

Gift

Barn:

Landulf av Teano. Levde fra 1000 til 1049. (Se XIV:10959).***XV:21961 mf mf mf mm mf fm ff f*****Arnold I av Carcassonne.** Død omkring 957.

Greve av Carcassonne, Razès, Comminges og Conserans.

Arnold etterfulgte i 944 Acfred II i grevskapet Carcassonne og i Razès. Han fikk vistnok disse grevskapene med sin hustru Arsinde.

Han hadde også mye land i Narbonne og Toulousin, spesielt nær Pyreneene under greven av Toulouse. Dessuten hadde han Comminges og Conserans. I 944 gir han, Arsinde, og deres barn til klosteret Lezat og til abbed Adaius kirken, og jord til St. Ybar i Foix. Han må da, og noen år tidligere, ha vært greve av Carcassonne og Razès. Videre ga familien i 949 til klosteret Montolieu i Carcasona.

Arnold levde enda i 956, men var død i november 957.⁵⁴⁴

⁵⁴⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1027. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16.

⁵⁴¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1044. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26.

⁵⁴² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1046. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25.

⁵⁴³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1055. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 34.

(Barn XIV:10981, Far XVI:43921)

Gift med neste ane.

Barn:

Roger I den gamle av Carcassonne. Født før 949. Død omkring 1012. (Se XIV:10981).

XV:21962 *mf mf mf mm mf fm ff m*

Arsinde av Carcassonne. Grevinne. Død omkring 960.

Arsinde var antagelig datter og arving til Acfred II, som i 908 etterfulgte sin bror Bencion som greve av Carcassonne og Razès. Han levde i 934, men døde antagelig ca. 944, og var den siste av sin familie som hadde disse grevskaper. Han var sønn til Oliba II, greve av Carcassonne og Razès fra ca. 873.

Arsinde brakte grevskapene Carcassonne og Radèz med seg i sitt ekteskap med Arnold. Hun var fra 956 til 960 formynder for sin sønn, Roger I, var enke i 959, men levde enda i 960. Senere nevnes hun ikke.⁵⁴⁵

(Barn XIV:10981)

Gift med forrige ane.

XV:21977 *mf mf mf mm mf mm ff f*

Renaud av Roucy. Død 10.05.967. Gjentakelse, se side 224.

XV:21978 *mf mf mf mm mf mm ff m*

Alberada av Lothringen.⁵⁴⁶ Født mellom 930 og 935. Gjentakelse, se side 224.

XV:21981 *mf mf mf mm mf mm mf f*

Rainier III av Hainaut. Greve. Født omkring 920. Død 973.

Rainier (Reginar) var greve av Hainaut (Hennegau) 932 - 973.

Han ble lyst i band i 958.⁵⁴⁷

(Barn XIV:10991, Far XVI:43961, Mor XVI:43962)

Gift med neste ane.

Barn:

Rainier IV av Hainaut. Født omkring 950. Død 1013. (Se XIV:10991).

Lambert I av Löwen. Født omkring 950. Død 12.09.1015. (Se XIV:11021).

XV:21982 *mf mf mf mm mf mm mf m*

Adele ???. Død 961.

Adele var muligens datter til greve Lambert.⁵⁴⁸

(Barn XIV:10991)

Gift med forrige ane.

XV:21983 *mf mf mf mm mf mm mm f*

Hugo I Capet av Frankrike. Født mellom 938 og 941. Død 24.10.996. Gjentakelse, se side 185.

XV:21984 *mf mf mf mm mf mm mm m*

Adele av Poitou.⁵⁴⁹ Født omkring 945. Død omkring 1004. Gjentakelse, se side 186.

⁵⁴⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1024. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16.

⁵⁴⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1026. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16.

⁵⁴⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 317. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 87.

⁵⁴⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 418. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48, 100.

⁵⁴⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 422. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48.

⁵⁴⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I

XV:21985 *mf mf mf mm mm ff ff f*

Vilhelm III Tête d'Etoupe av Poitou. Født omkring 915. Død 03.04.963. Gjentakelse, se side 220.

XV:21986 *mf mf mf mm mm ff ff m*

Gerlaug av Normandie. Født før 912. Død etter 14.10.968. Gjentakelse, se side 221.

XV:21987 *mf mf mf mm mm ff fm f*

Theobald I le Tricheur av Blois. Født 908. Død 16.01.975.

Theobald «Fuskeren» var greve av Blois, Chartres og Tours.⁵⁵⁰

(Barn XIV:10994)

Gift før 945 med neste ane.

Barn:

Emma av Blois.⁵⁵¹ Født omkring 950. Død etter 27.12.1003. (Se XIV:10994).

XV:21988 *mf mf mf mm mm ff fm m*

Luitgard av Vermandois. Født omkring 920. Død etter 09.02.978.

Luitgard var første gang gift i 935 med Vilhelm I av Normandie som ble myrdet 17.12.942.⁵⁵²

(Barn XIV:10994, Far XVI:43975, Mor XVI:43976)

Gift før 945 med forrige ane.

XV:21997 *mf mf mf mm mm fm mf f*

Gotfred I Grisegonelle av Anjou. Greve. Levde 950. Død 21.07.989.

Gotfred (Geoffroy) «Gråkappe» var greve av Anjou 958 - 987.

Han var sin fars eldste sønn. Det første dokument hvor han nevnes er fra mars 966, senere nevnes han i 970 og 973.

I 976 var han i Poitiers, hvor han overdro en gave til kirken.⁵⁵³

(Barn XIV:10999, Far XVI:43993, Mor XVI:43994)

Gift 1. gang omkring 965 med **Adele av Troyes.** Født omkring 950. Død mellom 974 og 978.

Hennes avstamning er omtvistet, men utvilsomt stammer Adele (Adelheid) fra huset Vermandois.

I «Dictionnaire de Biographie Française» av J. Bateau anføres at hun var datter til Heribert II av Vermandois. Heriberts far, Heribert I, var greve av Troyes. Dette er imidlertid meget usannsynlig.

Kronologisk stemmer det best at hun var datter til Robert av Troyes, hvilket også berettes i de kronologier som ble skrevet i 1065 over grevene av Anjou.

Adele ble begravet i Saint-Aubin d'Angers.⁵⁵⁴

Barn:

Ermengard av Anjou.⁵⁵⁵ Levde 980. (Se XV:21848).

Gift 2. gang med neste ane.

(1928), side 345. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 911. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 57.

⁵⁵⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 286. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14.

⁵⁵¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 285. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14.

⁵⁵² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 292. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 99.

⁵⁵³ J. Bateau: Dictionnaire de Biographie Française. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 858. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 99.

⁵⁵⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 865. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 99.

⁵⁵⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 857. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 29.

Barn:

Fulk III Nerra av Anjou. Født 979. Død 1040. (Se XIV:10999).

XV:21998 *mf mf mf mm mm fm mf m*

Adele av Burgund. Levde 979.

Adele var gift 2. gang med greve Lambert av Chalon.⁵⁵⁶

(Barn XIV:10999, Far XVI:43995, Mor XVI:43996)

Gift med forrige ane.

XV:22001 *mf mf mf mm mm mf ff f*

Raimond III Pons av Toulouse. Greve. Født omkring 900. Død omkring 950.

Greve av Toulouse 923 - 950.

Raimond hadde allerede i 921 markgrevskapet Gothien. Han ervervet Uzès og Vivarais, jaget ungarerne ut av landet i 924 og utstrakte i 936 sitt herredømme til Auvergne.

Det er ukjent hvem som var hans første hustru og mor til Ledgarda.

Ca. 936 opprettet han klosteret St. Allire og dessuten Thomières i Narbonne til ære for St. Pons, en martyr fra Nice. Til ham ga Raimond og hans hustru rikelig i november 936, herav kommer det at han fikk tilnavnet Pons.

Han ville først ikke anerkjenne Raoul som konge. Da han i 932 underkastet seg ham, ble han hertug av Aquitania, noe som i 944 ble bekreftet av Ludvig «den Oversjøiske». Ved hans død i 950 gikk imidlertid hertugdømmet ut av familien.⁵⁵⁷

(Barn XIV:11001, Far XVI:44001)

Gift 1. gang

Barn:

Ledgarda av Toulouse. Født omkring 935. Levde omkring 972. (Se XV:21890).

Gift 2. gang 936 med neste ane.

Barn:

Vilhelm III Taillefer av Toulouse. Født omkring 947. Død 1037. (Se XIV:11001).

XV:22002 *mf mf mf mm mm mf ff m*

Garsinde av Narbonne. Født omkring 922. Død omkring 974.

Garsinde var grevinne av Narbonne. I 969 styrer hun også Narbonne og Gothien.

Hun ble oppkalt etter sin mormor, Garsinde, og anses utvilsomt å være datter til Odo av Narbonne som var gift med hennes mor, Richilde.

Etter sin manns død styrte hun grevskapet Toulouse for sin sønn, i hvert fall i 972.

Omkring 974 setter hun opp sitt testamente og synes å være død samme år.⁵⁵⁸

(Barn XIV:11001, Far XVI:44003, Mor XVI:44004)

Gift 936 med forrige ane.

XV:22003 *mf mf mf mm mm mf fm f*

Rothbold II av Provence. Greve. Født omkring 925. Død etter 1008.

Greve av Provence 992 - 1008.

Rothbold ble greve eller marquis av Provence sammen med sin bror, Wilhelm I, idet begge etterfulgte deres far, Boso II.

⁵⁵⁶ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 55.

⁵⁵⁷ Histoire Général de Languedoc. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1013. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26, 97.

⁵⁵⁸ Histoire Général de Languedoc. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1092. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 97.

Han var gift med Ermengard.

Sammen med sin bror undertegner han et dokument i mai 961. I 992 undertegner han et dokument som ikke er underskrevet av Ermengarde. I 1004 var han tilstede på et møte i klosteret Psalmodi, hvor han undertegner.

Et dokument fra 1005 angående en gave til klosteret S. Victor er undertegnet av ham, hans sønner og av Ermengarde. Hun nevnes etter hans sønner, noe som tyder på at hun ikke var deres mor.

Etter 1008 hører man ikke mer fra ham.⁵⁵⁹

(Barn XIV:11002, Far XVI:44005)

Gift

Barn:

Emma av Provence. Død etter 1037. (Se XIV:11002).

XV:22013 mf mf mf mm mm mm mf f

Roger I den Store av Montgomeri. Greve. Død 1045.

Roger «den Store» var greve av Montgomeri.

Han gjorde opprør mot den unge hertug av Normandie og var derfor i 1035 og i 1040 i landflyktighet i Paris.

Han opprettet i Troarn i Normandie et kollegium av munkere. Munkene ble sendt bort av hans sønn, Roger II, i 1050 på grunn av utskeielser, og erstattet med Benediktiner-munker.

Rogers hustru som var mor til Roger II, levde enda i 1068.

Hans far skal ha vært Hugo av Montgomeri og hans mor en Jocelina, niese til hertuginne Gunnor, gift med Richard I av Normandie. Hun kalles forøvrig Josseline av Pont-Audemar og skal ha blitt gift med Hugo i 994. Hugo var vicomte av Hiesmes.

Montgomerislekten var en normannisk adelsslekt som var nær beslektet med Vilhelm Erobreren. Etter erobringen av England slo de seg ned der og ble en av de mektigste adelsslektene i landet.⁵⁶⁰

(Barn XIV:11007)

Gift

Barn:

Roger II av Montgomeri. Født omkring 1015. Død 27.07.1094. (Se XIV:11007).

XV:22015 mf mf mf mm mm mm mm f

Vilhelm II Talvas av Bellème. Greve. Levde 1013. Død 1050.

Vilhelm (Guillaume) var herre av Alençon slott og greve av Bellème. Han har ofte blitt forvekslet med sin far.

Han skal ha vært en ung mann i tiden omkring 1013 eller tidligere.

Vilhelm ble fratatt Alençon av Gotfred Martel og senere av hans sønn Arnold.

Han var gift med Hildiburg som skal være mor til Mabel. ⁵⁶¹

(Barn XIV:11008, Far XVI:44029)

Gift

Barn:

Mabel av Bellème. Født omkring 1018. Død 1082 ved Bures-sur-Dines. (Se XIV:11008).

XV:22033 mf mf mm ff ff mf ff f

Vilhelm I av Weimar-Orlamünde. Greve. Død 963.

Greve av Weimar.

Vilhelm regnes som stamfar til huset Orlamünde.

Weimarslekten var en tysk adelsslekt i det som nå er Østre Tyskland. Sidegrenen var grever av Löwen (Leuven,

⁵⁵⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1100. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81, 97.

⁵⁶⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1108. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 72.

⁵⁶¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1110. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 72.

Louvain) i Belgia. Begge grevskapene lå dengang i det tysk-romerske riket.⁵⁶²

(Barn XIV:11017)

Gift

Barn:

Vilhelm II av Weimar. Død 24.12.1003. (Se XIV:11017).

XV:22041 mf mf mm ff ff mm ff f

Rainier III av Hainaut. Født omkring 920. Død 973. Gjentakelse, se side 228.

XV:22042 mf mf mm ff ff mm ff m

Adele ???. Død 961. Gjentakelse, se side 228.

XV:22043 mf mf mm ff ff mm fm f

Karl av Nedre Lothringen. Hertug. Født 953. Død mellom 992 og 995.

Hertug av Nedre Lothringen som da omfattet Brabant.

Ifølge Bent og Vidar Billing Hansen i «Rosensverdslektens forfedre» var Karl først gift med Agnes av Troyes (955-982) og dernest med Adelheid. Gerberga skal være hans datter i det første ekteskapet med Agnes.

Ifølge Mogens Bugge i «Våre forfedre» var Karl gift før 979 med Adelheid som var datter til en av Hugo Capets vasaller. Han fører henne som mor til Gerberga.⁵⁶³

(Barn XIV:11022, Far XVI:44085, Mor XVI:44086)

Gift

Barn:

Gerberga av Nedre Lothringen. Født omkring 975. Død etter 27.01.1018. (Se XIV:11022).

XV:22045 mf mf mm ff ff mm mf f

Gotfried der Gefangene av Verdun. Greve. Født mellom 930 og 935. Død 09.04.1005.

Gotfred «den Fangne» var
greve i Bidgau og Methingau 960 - 963,
greve i Hennegau (Hainaut) 973 - 990,
greve av Verdun før 965 og
markgreve av Enham.

Han ble gift med Mathilde etter 962, men før 979.⁵⁶⁴

(Barn XIV:11023, Far XVI:44089)

Gift omkring 963 med neste ane.

Barn:

Gozelo I av Nedre Lothringen. Død 19.04.1044. (Se XIV:11023).

XV:22046 mf mf mm ff ff mm mf m

Mathilde av Sachsen.⁵⁶⁵ Levde 945. Død 25.05.1008.

(Barn XIV:11023, Far XVI:44091, Mor XVI:44092)

Gift 1. gang 961 med **Balduin III av Flandern.** Greve av Flandern. Født omkring 940. Død 01.11.962.

Greve av Flandern 958-962.⁵⁶⁶

⁵⁶² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 361. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 100.

⁵⁶³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 424, se nr. 425. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 59.

⁵⁶⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 428. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 70.

⁵⁶⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 432. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 28, 38, 70.

⁵⁶⁶ Allgemeine deutsche Biographie. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge:

Barn:

Arnulf II le Jeune av Flandern. Greve. Født omkring 961. Død 30.03.988.

Arnulf «den unge» var greve av Flandern 965 - 988.⁵⁶⁷

Gift 2. gang omkring 963 med forrige ane.

XV:22049 mf mf mm ff fm ff ff f

Hermann Billung av Sachsen. Hertug. Født omkring 903. Død 27.03.973.

Hermann var hertug av Sachsen 961 - 973.

Han var stamfar til det Billungske hus. Forbindelsen med den eldre Billungslekten er usikker. Det er mulig at hans far var Billung som var greve av Sachsen og som døde i 967.

Hermann døde i 973 antagelig ca. 70 år gammel.

Billungslekten etterfulgte Liudolfingerslekten som hertuger av Sachsen fra 961 til 1106 og ble etterfulgt av Askanierslekten. Hertugdømmet Sachsen var en del av det tysk-romerske riket.⁵⁶⁸

(Barn XIV:11025)

Gift med neste ane.

Barn:

Mathilde av Sachsen.⁵⁶⁹ Levde 945. Død 25.05.1008. (Se XV:22046).

Bernhard I av Sachsen. Død 09.02.1011 i Corvey. (Se XIV:11025).

XV:22050 mf mf mm ff fm ff ff m

Hildegard av Westerburg.⁵⁷⁰

(Barn XIV:11025)

Gift med forrige ane.

XV:22051 mf mf mm ff fm ff fm f

Henrik I der Kahle av Stade. Greve. Død 10.05.976.

Henrik «den Skallete» var greve av Stade.

Han var første gang gift med Judith, datter til Heribert I av Kinziggau og Irmtrud som døde i 973.⁵⁷¹

(Barn XIV:11026)

Gift med neste ane.

Barn:

Hildegard av Stade.⁵⁷² Født mellom 974 og 977. Død 03.10.1011. (Se XIV:11026).

XV:22052 mf mf mm ff fm ff fm m

Hildegard ???. Levde 970.

Hildegard var av ukjent slekt.

Hun var ifølge «Zwei Ahnentafeln» av Prof. Dr. Fritz Curschmann mor til Hildegard.⁵⁷³

Våre forfedre, nr. 840. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 38.

⁵⁶⁷ Allgemeine deutsche Biographie. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 839. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 38.

⁵⁶⁸ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 410. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 28, 70.

⁵⁶⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 432. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 28, 38, 70.

⁵⁷⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 410. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 28.

⁵⁷¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 439. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 28.

⁵⁷² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 438. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 28.

(Barn XIV:11026)

Gift med forrige ane.

XV:22053 mf mf mm ff fm ff mf f

Bertold av Schweinfurt. Markgreve. Født omkring 921. Død 15.01.980.

Markgreve av Schweinfurt.

Bertold var Babenberger. Han ble antagelig greve av Nordgau (Nordmark) i 976, men han viser seg i dette grevskapet allerede i 961. Han nevnes som markgreve i 972, i hans store grevskap var Schweinfurt midtpunktet.

Otto I overlot ham greve Lothar som fange. Lothar hadde deltatt i Henriks sammensvergelse mot sin bror Otto I. Han ble senere Bertolds svigerfar.

Ifølge «Våre forfedre» av Mogens Bugge og «Rosensverdslektens forfedre» av Bent og Vidar Billing Hansen var Bertold sønn til en Adalbert II av Babenberg, men dette støttes ikke i tysk litteratur.⁵⁷⁴

(Barn XIV:11027, Far XVI:44105, Mor XVI:44106)

Gift 942 med neste ane.

Barn:

Heinrich av Schweinfurt. Født 975. Død 18.11.1017. (Se XIV:11027).

XV:22054 mf mf mm ff fm ff mf m

Heiliswinda av Walbeck. Død 19.08.1015.

Heiliswinda (Eila) bygde «monasterium in Suinvorder» som Thietmar og krønikeren Saxo nevner.⁵⁷⁵

(Barn XIV:11027, Far XVI:44107)

Gift 942 med forrige ane.

XV:22057 mf mf mm ff fm fm ff f

Gudrød Bjørnsson. Konge. Død mellom 963 og 968 i Tønsberg.

Gudrød var konge i Vestfold etter at hans far, Bjørn Farmann, ble drept. Senere var han konge i Viken. Han fikk sitte med styret sammen med sin fetter, Trygve Olavsson, mens Håkon Adalsteinsfostre («den Gode») var rikskonge.

Fra Snorre Sturlasson: Håkon den godes saga:

«2. Da det led mot vinteren, reiste kong Håkon til Opplandene; der lyste han til ting, og alt det folk som kunne, samlet seg da om ham. Han ble tatt til konge på alle ting der, og så reiste han øst til Viken. Der kom brorsønnene hans, Trygve og Gudrød, til ham og mange andre, og de regnet opp all den ulykke som hadde kommet over dem fra Eirik hans bror. Hatet mot Eirik vokste alt etter som alle mennesker ble mer glad i Håkon og fikk mer mot til å si det de tenkte. Kong Håkon ga Trygve og Gudrød kongsnavn, og samme makt som kong Harald hadde gitt fedrene deres; han ga Ranrike og Vingulmark til Trygve, og Vestfold til Gudrød. Men de var unge, bare barna ennå, derfor satte han gjeve og kloke menn til å styre landet med dem. Han ga dem landet med samme avtale som hadde vært før, de skulle ha halvdel med ham av skylder og skatter. Da våren kom, dro kong Håkon nordover til Trondheimen, han tok landveien gjennom Opplandene.»

Gudrød ble drept i Tønsberg ved svik av Gunhild-sønnene, antagelig av Harald Gråfeld.

Fra Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga:

«4. Det var en høst Håkon jarl dro til Opplandene. Da han kom ned på Hedmark, kom kong Trygve Olavsson og kong Gudrød Bjørnsson og møtte ham. Dale-Gudbrand kom også. De satte stevne med hverandre og satt lenge og talte sammen i enrom, men det kom da ut at de alle sammen skulle være venner. Så skiltes de, hver dro hjem til sitt rike. Dette fikk Gunnhild og sønnene hennes greie på, og de fikk mistanke om at det kanskje var tenkt på landssvik mot kongene (Gunnhilds sønner). De talte ofte om dette med hverandre. ...».

«5. Kong Harald (Gråfell) seilte mest utenskjærs. Han styrte inn i Viken og kom til Tønsberg om natten. Der fikk han høre at kong Gudrød Bjørnsson var på veitsle på landet ensteds der like ved. Kong Harald og hans menn dro dit opp; de kom dit om natten og kringsatte husene for dem. Kong Gudrød og hans menn gikk ut, det ble en kort strid til kong Gudrød falt og mange mann med ham. Så dro kong Harald hjem og møtte kong Gudrød bror sin. Nå la de under seg hele Viken».⁵⁷⁶

⁵⁷³ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 439. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 28.

⁵⁷⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 442. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

⁵⁷⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 449. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

(Barn XIV:11029, Far XVI:44113)

Gift

Barn:

Harald Grenske. Født mellom 952 og 957. Død mellom 993 og 995. (Se XIV:11029).

XV:22065 mf mf mm ff fm mf ff f

Taksony av Ungarn. Høvding. Død 972.

Taksony (Toxun) var den tredje hertug av Ungarn 944 - 972.

I hans tid kom hunnerne i 909 inn i Thüringen, i 910 helt til Augsburg, 932 til Merseburg og 955 atter til Augsburg.

Taksony førte krig mot tyskerne og de bysantiske keisere.

Han var farfar til Stefan den Hellige (979 - 1038). Selv ble han ikke døpt, men ga sin sønn og etterfølger, Geza, en kristen hustru, Sarolte.⁵⁷⁷

(Barn XIV:11033, Far XVI:44129)

Gift

Barn:

Geza av Ungarn. Født 945. Død 997. (Se XVI:44551).

Michael av Ungarn. Født 946. Død mellom 971 og 977. (Se XIV:11033).

XV:22081 mf mf mm ff mf ff ff f

Udalrich av Formbach. Greve. Levde 950.

Udalrich var greve 945 - 955.

Men ham begynner den virkelige Formbacher-genalogi. Dokumentene beretter intet om hans grevskaps beliggenhet.⁵⁷⁸

(Barn XIV:11041, Far XVI:44161)

Gift

Barn:

Berthold av Lurngau. Levde 1003. (Se XIV:11041).

XV:22273 mf mf mm mf ff ff ff f

Leopold I av Babenberg. Markgreve. Født 923. Død 10.06.994.

Markgreve av bayersk Ostmark (Østerrike) 976 - 994.

Leopold var opprinnelig greve i Donaugau.

Leopolds avstamning er usikker. Det er mulig at hans far var den østfrankiske greve Henrik som sto i nær forbindelse med kong Henrik I. Tradisjonelt blir han imidlertid regnet som etterkommer til den eldre Babenbergerslekten, og at hans far i så fall var Adalbert II (901 - 933) som var greve av Babenberg.

En av hans slektninger var Thietmar av Mersebug.

Han var gift med Richeza av dunkel herkomst, hun formodes å være søster til Ezzo som var phalzgreve av Lothringen. Enkelte kilder hevder at hun var Adalberts stemor.

Leopold ble begravet Würzburg.

Babenbergerslekten var markgrever og senere hertuger av Østerrike fra 976 til 1246. Hertugdømmet Østerrike var opprinnelig et markgrevskap under Bayern og ble kalt bayersk Ostmark. Østerrike var en del av det tysk-romerske riket. Venezia var opprinnelig en del av keiserriket Bysants, men ble etter hvert en selvstendig republikk med en doge som statsoverhode.⁵⁷⁹

⁵⁷⁶ Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 101, 107. Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 36. Snorre Sturlasson: Håkon den godes saga, avsnitt 2. Snorre Sturlasson: Håkon jarls saga, avsnitt 4 - 6. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 455. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

⁵⁷⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 162. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 19, 23.

⁵⁷⁸ Otto Dungern: Genealogisches Handbuch zur bairisch-österreichischen Geschichte. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 494. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 106.

(Barn XIV:11137)

Gift

Barn:

Adalbert av Østerrike. Født omkring 987 i Melk, Niederösterreich. Død 26.05.1055. (Se XIV:11137).

XV:22275 mf mf mm mf ff ff fm f

Ottone (Pietro) Orseolo di Venezia. Doge. Født omkring 991. Død omkring 1031.

Doge (XXVII) av Venezia 1008 - 1026.

Pietro Orseolo II døde i september 1009 og ble automatisk etterfulgt som doge av den 15-årige sønnen Ottone. Men som alle andre lignende forsøk til å forandre dogeskaper til et arvelig monarki, slo dette også feil. Ottone Orseolo regjerte til 1026 da han ble avsatt og sendt i eksil til Konstantinopel.

Ottone døde i 1031.

Hans sønn, Peter, ble konge av Ungarn. Sønnen Domenico ble doge av Venezia.

Familien Orseolo fikk ikke dogeskaper flere ganger, og døde ut på 1600-tallet.⁵⁸⁰

(Barn XIV:11138, Far XVI:44549)

Gift omkring 1009 med neste ane.

Barn:

Frowiza av Venezia. Født omkring 1010 i Venezia. Død etter 1058. (Se XIV:11138).

XV:22276 mf mf mm mf ff ff fm m

Maria av Ungarn.⁵⁸¹ Prinsesse. Født omkring 982 i Esztergom, Ungarn. Levde 1000.

(Barn XIV:11138, Far XVI:44551, Mor XVI:44552)

Gift omkring 1009 med forrige ane.

XV:22289 mf mf mm mf ff mf ff f

Heinrich av Franken. Greve. Født omkring 970. Død 28.03.997.

Greve av Franken.

Henrich kalles også Henrich av Worms eller greve i Speiergau.⁵⁸²

(Barn XIV:11145, Far XVI:44577)

⁵⁷⁹ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 193, se nr. 443. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 24.

⁵⁸⁰ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 195. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23.

⁵⁸¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 195. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23.

⁵⁸² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 200. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 91.

Gift med neste ane.

Barn:

Konrad II der Salier av Tyskland. Født omkring 990. Død 04.06.1039 i Utrecht. (Se XIV:11145).

XV:22290 mf mf mm mf ff mf ff m

Adelheid av Metz. Død mellom 1040 og 1046.

Adelheid av Metz eller Elsass var muligens datter til greve Richard av Metz.⁵⁸³

(Barn XIV:11145)

Gift med forrige ane.

XV:22291 mf mf mm mf ff mf fm f

Hermann II av Schwaben. Hertug. Død 04.05.1003.

Hertug av Schwaben 997 - 1003.⁵⁸⁴

(Barn XIV:11146, Far XVI:44581)

Gift omkring 988 med neste ane.

Barn:

Gisela av Schwaben.⁵⁸⁵ Født mellom 985 og 999. Død 14.02.1043 i Goslar. (Se XIV:11146).

XV:22292 mf mf mm mf ff mf fm m

Gerberge av Burgund. Født mellom 965 og 970. Død mellom 1016 og 1044.

Gerberge var enke etter grev Herman av Werl som døde etter 985.⁵⁸⁶

(Barn XIV:11146, Far XVI:44583, Mor XVI:44584)

Gift omkring 988 med forrige ane.

XV:22297 mf mf mm mf ff mm ff f

Berthold av Savoya. Greve. Død 1027.

Greve av Savoya ca. 995 - 1027.

Han skal ha vært gift med Catharina, pfalzgrevinne av Scheyern.⁵⁸⁷

(Barn XIV:11149, Far XVI:44593, Mor XVI:44594)

Gift

Barn:

Humbert I Biancomano av Savoya. Født 980. Død 01.07.1051. (Se XIV:11149).

XV:22299 mf mf mm mf ff mm fm f

Arnold av Schännis og Lenzburg. Greve. Levde 976.

Greve av Schännis og Lenzburg.

Arnold var kastfogde i 972 og riksfogde i Zürich i 976.

Han var gift med en datter til greve Bero i Argengau.⁵⁸⁸

(Barn XIV:11150, Far XVI:44597)

⁵⁸³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 239. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 91.

⁵⁸⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 241. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 63.

⁵⁸⁵ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 63, 91.

⁵⁸⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 250. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 21, 63, 101.

⁵⁸⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 325. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 92.

⁵⁸⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 328. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 92.

Gift

Barn:

Ancilia av Lenzburg. Levde fra 1023 til 1030. (Se XIV:11150).

XV:22301 *mf mf mm mf ff mm mf f*

Manfred I av Torino. Markgreve. Født mellom 955 og 965. Død 1001.

Manfred var markgreve av Torino og Arduin III Glabrio's eldste sønn.

Han nevnes 991 i et dokument sammen med sin hustru.⁵⁸⁹

(Barn XIV:11151, Far XVI:44601)

Gift før 991 med neste ane.

Barn:

Olderik Manfred II av Susa. Død anslått 29.10.1035. (Se XIV:11151).

XV:22302 *mf mf mm mf ff mm mf m*

Prangarda av Canossa. Grevinne. Levde 991.

Grevinne av Canossa.

Det finnes et dokument fra 991 ifølge hvilket «Maginfredus marchio, filius bone mem. Ardoini marchio, et Prangarda jugalibus filia bone memorie Adelberto marchio», i Pavia selger til en Diakonus Rambald «de plebe S. Donnini Burgo» visse gods. Det fremgår av samme dokument at Manfred lever etter salisk rett, mens Prangarda lever etter longobardisk.⁵⁹⁰

(Barn XIV:11151, Far XVI:44603)

Gift før 991 med forrige ane.

XV:22303 *mf mf mm mf ff mm mm f*

Otbert II av Este. Markgreve. Født omkring 945. Død mellom 1014 og 1021.

Otbert II var markgreve av Este og greve av Ligurien.

Vi finner ham 994 i Lavagna som dommer i en rettsstrid angående klosteret San Fruttoso. I et dokument av 05.05.999 nevnes hans hustru Railenda. Ca. år 1000 skal han ha grunnlagt St. Johannesklosteret i Vicolo Marchese i bispedømmet Piacenza. Han nevnes i flere dokumenter, således i et av 10.07.1014 som han selv har utstedt angående en gave «Odbertus marchio fil b. m. item Odbertus et comes palacii» til San Siro i Genua.

Otbert nevnes i et dokument høsten 1014, men ikke senere. Man har bevis for at han var død i 1021.⁵⁹¹

(Barn XIV:11152, Far XVI:44605, Mor XVI:44606)

Gift før 999 med neste ane.

Barn:

Bertha av Este. Død etter 29.12.1037. (Se XIV:11152).

XV:22304 *mf mf mm mf ff mm mm m*

Railenda av Comersee. Grevinne. Levde 999.

Railenda var grevinne av Comersee.

Hun kalles «comtissa filia b. m. Riprandi qui fuit comes» i et dokument av 05.05.999. Av dette fremgår også at hun hadde vært gift tidligere og at hun i det ekteskapet hadde sønnen Berengar, subdiakon av Mailand.

⁵⁸⁹ Prof. Fritz Curschmann: Zwei Ahnentafeln (Friedrich I und Heinrich d. Löwen). Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 333. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

⁵⁹⁰ Prof. Fritz Curschmann: Zwei Ahnentafeln (Friedrich I und Heinrich d. Löwen). Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 339. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

⁵⁹¹ Prof. Fritz Curschmann: Zwei Ahnentafeln (Friedrich I und Heinrich d. Löwen). Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 343. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

Hun ble gift lenge før 999 med Otbert.⁵⁹²

(Barn XIV:11152, Far XVI:44607)

Gift før 999 med forrige ane.

XV:22305 mf mf mm mf fm ff ff f

Manuel Erotikos Komnenos. Hærsejef. Levde 1000.

Manuel var hærsejef i Bysants.

Han var meget ansett og av keiser Basilios II (976 - 1025) en meget begunstiget offiser fra det gamle Paflagonien i Lilleasien. Keiseren utnevnte ham til hærøverste i hele østlandet for å gjøre ende på det fiendtlige forhold til Skleros.⁵⁹³

(Barn XIV:11153)

Gift

Barn:

Johannes Komnenos. Død 1067. (Se XIV:11153).

XV:22307 mf mf mm mf fm ff fm f

Alexios Dalassenos. Stattholder. Født omkring 1003.

Alexios var antagelig sønn til Adrianos Dalassenos og var i sin tid stattholder i Italia.

Han fikk tilnavnet Karon på grunn av sin tapperhet, «ti alle han angrep, sendte han til de dødes rike».⁵⁹⁴

(Barn XIV:11154)

Gift

Barn:

Anna Dalasenna. Født omkring 1030. Død omkring 1105. (Se XIV:11154).

XV:22309 mf mf mm mf fm ff mf f

Cæsar Johannes Dukas. Levde 1081.

Johannes (Ioannis) var munk da han arbeidet for å få i stand sin sønneatter, Irenes, ekteskap med Alexios I. Denne allianse ville kraftig styrke hans families anseelse ved å forbinde de to mektigste av aristokratiets familier. Hans plan møtte sterk motstand ved hoffet, men ekteskapet fant likevel sted.

Han var onkel til Michael VII.⁵⁹⁵

(Barn XIV:11155)

Gift

Barn:

Andronikos Dukas. Død 1077. (Se XIV:11155).

XV:22311 mf mf mm mf fm ff mm f

Troyan av Bulgaria. Fyrste. Født omkring 990.

Fyrste av Bulgaria.⁵⁹⁶

(Barn XIV:11156, Far XVI:44621)

Gift

⁵⁹² Prof. Fritz Curschmann: Zwei Ahnentafeln (Friedrich I und Heinrich d. Löwen). Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 347. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

⁵⁹³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1134. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 32.

⁵⁹⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1136. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 32.

⁵⁹⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1139. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 32.

⁵⁹⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1141. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 30.

Barn:

Maria av Bulgaria. Født omkring 1030. Levde 1083. (Se XIV:11156).

XV:22317 *mf mf mm mf fm fm mf f*

Chuno av Rheinfelden. Greve. Født omkring 978. Død 1026.

Chuno var antagelig greve i Albgau.⁵⁹⁷

(Barn XIV:11159, Far XVI:44633, Mor XVI:44634)

Gift

Barn:

Rudolf av Rheinfelden. Født omkring 1015. Død 15.10.1080 i Merseburg. (Se XIV:11159).

XV:22319 *mf mf mm mf fm fm mm f*

Otto av Savoya. Født omkring 1021. Død mellom 1057 og 1060. Gjentakelse, se side 169.

XV:22320 *mf mf mm mf fm fm mm m*

Adelheid av Susa. Født omkring 1015. Død 19.12.1091. Gjentakelse, se side 170.

XV:22345 *mf mf mm mf mf fm ff f*

Yaroslav I Vladimirovich den Vise av Kijev. Født omkring 988. Død 20.02.1054 i Vyshorod. Gjentakelse, se side 143.

XV:22346 *mf mf mm mf mf fm ff m*

Ingegjerd Olufsdatter. Død 10.02.1050 i Vyshorod ved Kijev. Gjentakelse, se side 146.

XV:22347 *mf mf mm mf mf fm fm f*

Mieszko II Lambert av Polen. Født 990. Død 10.05.1034. Gjentakelse, se side 150.

XV:22348 *mf mf mm mf mf fm fm m*

Richiza av Saalfeld. Født omkring 1000. Død 21.03.1063. Gjentakelse, se side 150.

Generasjon XVI

XVI:35985 *mf ff mm ff mf fm ff ff*

Hårda-Kåre ???. Herse. Levde omkring 900.

Hårda-Kåre sies å nedstamme i 9. ledd fra Rolf i Berg. Om Rolf vet man kun at han skal ha vært konge i Berg på Hedemarken. Om han var en historisk person er tvilsomt. Han er i så fall den eldste kjente opplendingekongen sagnet kjenner og må ha levet omkring 600 - 700.

Hårda-Kåre var en ansett og mektig herse i Hordaland i begynnelsen av Harald Hårfagres regjeringstid, og sluttet seg frivillig til ham.

Hans ættemenn opptrer som mektige jordegodsbesittere, både i Hordaland og i Rogaland.⁵⁹⁸

(Barn XV:17993)

Gift

Barn:

Ogmund Kåresson på Sola. Levde omkring 920. (Se XV:17993).

XVI:35993 *mf ff mm ff mf fm mf ff*

Harald I Halvdansson Hårfagre (Lufa) av Norge. Konge. Født omkring 860. Død omkring 932.

Konge av Norge fra før 900 til 932.

⁵⁹⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1148. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 31.

⁵⁹⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 706. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 93.

Overleveringen fra sagaen vil vite at Harald ble fostret langt hjemmefra, og at det var liten kjærlighet mellom far og sønn. Det kan vel være at Harald ble fostret i Sogn, og at den personlige kunnskapen han på denne måten skaffet seg om Vestlandet, har vært med på å forme en gryende tanke om å legge hele Norge under seg.

Harald Hårfagre samlet Norge - sier sagaene. Vi må konstatere at vi har lite sikker kunnskap om Harald Hårfagre og rikssamlingen. Selv tilnavnet «hårfagre» stemmer neppe. I engelske og franske kilder er det Harald Sigurdsson, i norske kilder kalt «Hardråde», som bærer dette tilnavnet. Tilnavnet må i ettertid ha blitt flyttet over på den første Harald, som også hadde et tilnavn knyttet til håret, nemlig «lufa» - lurvehode.

De danene som angrep England, må også ha omfattet menn fra områder i dagens Norge. Og betegnelsen «dansk tunge» (donsk tunga) blir i kildene brukt dels som fellesbetegnelse for de nordiske språk, dels om de enkelte språk - særlig om norsk og islandsk. Likevel er det klart at skandinavernene skilte mellom forskjellige folkegrupper innen Norden, selv om man registrerte likhetspunkter.

Det eldste sikkert tidfestede belegget for betegnelsen «nordmann» finnes i latinsk form i en irsk annalnotis fra året 874. Her står det at kongen i Dublin kalles Ivar, og at han er konge over alle nordmenn i Irland og Britannia. I «Haraldskvedet», som skal være diktet av Haralds hirdskald Torbjørn Hornklove etter slaget i Hafrsfjord omtrent på samme tid som annalnotisen, finner en uttrykket «drottin norðmanna» (nordmennenes herre).

Den eldste kjente beskrivelsen av Norge finnes i den nordnorske høvdingen og kjøpmannen Ottars beretning ved sitt besøk hos kong Alfred den Store av Wessex (871-99). Beretningen er tatt inn i den geografiske innledningen til kong Alfreds oversettelse av den spanske munken Orosius' verdenshistorie fra 400-tallet. Ottar fortalte at han bodde lengst nord av alle nordmenn, i det fylket som het Hålogaland, men at landet strakk seg videre nordover, der samene holdt til. Han skildrer «nordmennenes land» som det lange og smale kystlandet sørover. Han kunne seile til den byen sør i landet som kaltes Skiringssal på én måned hvis man lå i land om natta og ellers hadde god bøl. Han hadde da Norge («Norweg» eller «Norðwegr» - veien mot nord) på babord side hele veien. Fra Skiringssal seilte han på fem dager til byen Hedeby, som hørte under danene. På turen hadde han da på babord side Danmark og på styrbord side åpent hav i tre dager. To dager før han kom til Hedeby, hadde han på styrbord side Jylland og «Sillende» og mange øyer, og i to dager hadde han på babord side de øyene som hørte til Danmark.

Med andre ord: Det er leia rundt kysten som har gitt landet navn - denne brede ferdselsåren, handelsveien som betydde rikdom og makt. Leia som førte til Skiringssal i Vestfold. «Nordmenn» var altså ikke bare en liten gruppe i en del av Norge. Det må ha hersket en forestilling, både blant dem som bodde der, og blant andre, om det norske kystlandet som noe spesielt og skilt fra andre områder, og om at folk i dette området var nordmenn, til forskjell fra andre folk som Ottar også nevner: Svear, daner, kvener, bjarmer og finner. Nordveien og nordmenn kan selvsagt ha vært oppfattet ut fra rent geografiske forhold, og ikke som uttrykk for felles identitet ut over dette. Samtidig hadde folkegruppene i landet egne navn.

På den andre siden ser det ut til at nordmennene, til tross for sin «danske tunge», utgjorde en språklig og kulturell enhet sammenliknet med nabofolkene, noe man mener fremgår av runeinnskrifter, stedsnavn og mytologi. Også de eldste landskapslovene viser kanskje en slik enhet, ettersom disse har langt større likhet innbyrdes enn noen av dem har med tilsvarende svenske eller danske lover.

Kildene er samstemte om at Harald var sønn av Halvdan Svarte, konge på Opplandene. Men vi har ingen entydige opplysninger om hvor Harald selv kom fra. Kildene synes å trekke i ulik retning. Eldre historikere har i stor grad, i likhet med Snorre, ment at Vestfold måtte være utgangspunkt for rikssamlingen. Snorre hevder Harald var fra Vestfold og av ynglingætta, en kongeætt fra svensk Uppland med en utløper til Vestfold. Han bygger dette på skaldekvadet «Ynglingatal», til tross for at Harald selv ikke er nevnt i dette kvadet.

Både i kvad og de eldste sagaene berettes det at Harald etter rikssamlingen holdt til på kongsgårdene sine på Vestlandet - Seim i Nord-Hordland og Årstad, Fitjar på Stord, Avaldsnes på Karmøy og Utstein i Rogaland. Det samme gjorde de etterfølgende «riks»-kongene. Dette skulle kunne forklares ut fra strategiske hensyn, nemlig at de ville holde vestlandshøvdingene og vikingreirene på Vesterhavsoyene under oppsikt.

Beskrivelsen av Harald i Haraldskvedet tyder på at han var sjøkonge, altså vikinghøvding, sågar en stor vikinghøvding ifølge «Glymdråpa». Dette vil naturlig knytte Harald til Vest-Norge, selv om det ikke utelukker Vestfold. Men når hele sagamaterialet knytter Harald til Opplandene på farsiden og til Sogn, der han ble konge etter morfaren, mens kun de yngste sagaene knytter ham til Vestfold, er det rimelig å slutte at vestfold-tilknytningen er en senere konstruksjon, og at Sogn var utgangspunktet for erobringene.

Haraldskvedet er et samtidsbelegg for det siste større slaget Harald måtte utkjempe i Norge. Det har vært en omfattende debatt om hvem som var Haralds motstandere, selv om vi ikke engang vet om dette virkelig var det avgjørende slaget.

Kvadet opplyser at motstanderne kom østfra, de er «øst-kakser». Harald er konge over austmennene, men han bor på Utstein. Motstanderne løp hjem over Jæren, hvilket må bety østover forbi Jæren. «Austmennenes konge» kjemper altså mot noen som også må kunne betegnes som «austmenn», og han kommer nordfra, fra Utstein. Dette er tilsynelatende motstridende opplysninger, og flere tolkningsmuligheter har vært foreslått, tolkninger som bygger på kompliserte resonnementer.

Fastholder vi at utgangspunktet for erobringene var Sogn, vil det være mulig og rimelig at slaget sto mot småkonger eller høvdinge på Vestlandet, eller at Harald forsvarte sitt område mot angrep østfra - det være seg vikværinger eller dansker, eller en kombinasjon av disse. Men når hæren som møtte Harald i Hafrsfjord, besto både av krigerbønder («haunder») og av profesjonelle krigere («berserker» og «ulvhedner»), kompliserer dette bildet. Dette kan nemlig tyde på at Harald angrep et rike som forsvarte seg både ved hjelp av de profesjonelle krigerne til

høvdingene i området og ved hjelp av folkeoppbud.

Vi vet ikke hvem Harald vant over i slaget, bare at han erobret landet fra Sogn og sørover, Hordaland, Rogaland og kanskje Agder. Det området han fortrinnsvis oppholdt seg i, var Sørvestlandet. Her hadde han direkte kontroll, men han hadde i kraft av sin styrke trolig overherredømme over tilgrensende områder. Dette innebar at den direkte kontrollen i de underordnede områdene lå hos en lokal hersker. Han skulle anerkjenne overherren, gi ham militær støtte ved behov og kanskje betale tributt som symbol på underordning. Slike «overherredømmer» var vanlige i Europa på denne tiden. Et eksempel er danskekongenes overherredømme over de i dag vest-svenske områdene Bohuslän, Halland og Västergötland, kanskje også over Østfold i Norge. I alle fall regnet Ottar den nåværende norsk-svenske kysten (Østfold-Bohuslän), kanskje også det indre Oslofjord-området, som dansk. Han forteller at når han seilte fra Skiringssal i Vestfold til Hedeby, hadde han Danmark på venstre hånd. I nyere forskning oppfatter man disse områdene og de danske øyene, landet øst for Storebelt, som «danenes grenseområde» (Dan-«mark»). Danenes kjerneområde, danenes land, var Jylland, men tyngdepunktet flyttet seg stadig øst- og nordover. Liknende dansk kontroll har man tenkt seg over Vestfold og det indre Oslofjordområdet. Overherredømmer var ustabile og personavhengige; graden av underordning varierte, og de var ofte kortlivet, noe ikke minst eksempler fra England viser. I tiden rundt Harald Hårfages erobringer var danskene opptatt med indre oppgjør. Dette kan ha gitt Harald mulighet til å etablere overherredømme i danske interesseområder, for eksempel Vestfold. Liknende herredømme kan ha blitt etablert på Møre. Derimot synes Trøndelag og Nord-Norge å ligge utenfor Haralds maktområde. Her utøvde ladejarlene tilsvarende makt og kom i perioder til å konkurrere med hårfageætlingene om kontrollen over den vestlige, midtre og nordlige delen av landet.

Snorre, og med ham historikerne på 1800-tallet, mente Harald samlet og hersket over hele Norgesveldet. Men kildematerialet sett under ett tyder mest sannsynlig på at Sørvestlandet var Haralds kjerneområde, og at kontrollen her ga ham makt til å hevde overherredømme over andre landsdeler.

Historikernes syn på årsakene til rikssamlingen har vært ulike. Mest original er Snorre, når han hevder at erobringstypen ble tent i Harald da Gyda avsto å bli én av hans mange koner fordi han bare var småkonge.

Den forklaringen som med visse modifikasjoner lenge har vært sett på som den rimeligste, ble lansert på 1930-tallet av Johan Schreiner d.e. For ham var den historiske utviklingen en følge av samfunnsklassenes økonomiske interesser og motsetninger. I Nord-Norge hadde aristokratiet herredømme. Disse høvdingene kan ha basert mye av sin makt på finneskatten, slik Ottar forteller. Skatten besto av luksusprodukter som ble eksportert sørover til Skiringssal og Hedeby. Følgelig hadde også Vestfold-aristokratiet interesse av denne luksusvareeksporten. Disse to gruppene ville nå sammen med ladejarlen sikre sine handelsinteresser mot de vestnorske vikinghøvdingene, som forstyrret denne trafikken gjennom å kreve avgifter eller drive regelrett plyndring av handelsfartøyene. En allianse mellom Harald og ladejarlen med dette for øye muliggjorde jarlens herredømme i Trøndelag og Haralds på Vestlandet. Denne teorien forutsetter imidlertid enten at Harald hadde herredømmet over Vestfold og handelsinteressene der, eller også at Harald var alliert med danskekongen - dersom denne virkelig kontrollerte Vestfold.

Andreas Holmsen, som overtok dette synet, kom etter hvert til en annen oppfatning. Handelsinteressene var fremdeles avgjørende, men slik Holmsen så det, var det Haralds erobringer som truet trafikken langs kysten. Dette skapte en allianse mellom ladejarlen og danskekongen, som kontrollerte Hedeby.

Det er likevel rimelig å forestille seg at dansk ekspansjonspolitik i Norge må ha skapt motkrefter. I stedet for å underkaste seg dansk overherredømme kan man ha blitt stimulert til motstand, noe som krevde samarbeid mellom høvdingene. Haralds samling kan altså betraktes som følgen av mobilisering mot en mektig fiende. De økonomiske og samfunnsorganisatoriske forutsetningene for rikssamling og mer sentralisert herskermakt kan ha nådd et slikt utviklingsnivå at Haralds samlingsprosjekt kan ses på som et første skritt nettopp i den retning.

Claus Krag vil tone ned betydningen av Haralds virksomhet og betrakte den på linje med andre vikingkongers erobringer. Behovet for å forklare den som noe ekstraordinært vil da falle bort. Harald må imidlertid, også ifølge Krag, i samtiden ha vært betraktet som en betydelig høvding, noe både kontakten med den engelske kongen Adalstein og senere forestillinger om hårfageættens arverett til riket viser.

Dateringen av Haralds rikssamling byr på problemer. På slutten av 800-tallet oppfatter Ottar Norge som en geografisk enhet, men antyder intet om politisk enhet eller kongemakt. Ottars beretning står imidlertid i den «geografiske» innledningen til kong Alfreds oversettelse av den spanske munken Orosius' verdenshistorie fra 400-tallet, og Ottar nevner verken Harald eller andre fyrster.

Dateringen i sagaene er relativ. De oppgir antall vintre siden en viss begivenhet fant sted, og hvor lenge konger levde og regjerte. Det viser seg imidlertid at sagaenes kronologi ikke stemmer overens, og at de inneholder hull. Islandske «frode» (vise) menn la slaget i Hafrsfjord til begynnelsen av 870-tallet.

Rudolf Keyser (1830-tallet) tar utgangspunkt i slaget ved Svolder i år 1000, og ved å telle seg bakover gjennom antall år kongene ifølge sagaene hersket, kunne han etter noe subjektivt valg fastsette årstallet for slaget i Hafrsfjord til 872. Dette årstallet ble spredt folket gjennom P. A. Munchs historie.

Halvdan Koht (1921) avviste sagaenes datering, men tok også utgangspunkt i år 1000. Fra da av og tilbake til Harald var det så og så mange ætteledd å anslagsvis 30 år. Han kom da til at slaget må ha stått ca. 900. Ved å bruke denne metoden også på Ladejarlætten og andre ætter innen- og utenlands fant han godt samsvar. Ut fra dette skulle Harald være født ca. 865 og ha dødd ca. 945. Denne tidfestingen var lenge akseptert i historikermiljøet.

Den islandske historikeren Ólafía Einaradóttir har som den første systematisk studert sagakronologi. Hun mener å påvise at sagaskriverne var lærde menn, oftest prestelærde, og med kjennskap til gamle irske dateringssystemer. Sagaenes opplysninger er riktige, hevder hun, men problemet er bruk av forskjellige tidssystemer og måten å regne regjeringstid på. På grunn av dette finnes tilfeller av overlapping og dobbelttelling av tid. Hun kommer til at Haralds

dødsår må være 931-32, slik også Are Frode gjorde. Haftsfordslaget burde da kunne trekkes tilbake til 870-75. Hennes oppfatning om Haralds dødsår synes nå akseptert. Dateringen av slaget i Havsfjord er man fremdeles mer usikker på, men 880-tallet synes akseptabelt for de fleste.

Vi kan se bort fra at Harald var rikskonge med geografisk, politisk, økonomisk og militær makt. Alle forestillinger om sentralisert styre bør glemmes. Kongens maktgrunnlag var hirden, altså profesjonelle krigere som fulgte ham, og muligens stående styrker rundt om i riket. Han hadde intet folkeoppbud, ingen politi- eller rettsmakt, ingen skatteinnkreving.

Kongen var fysisk «allmektig», utøvde makt etter eget forgodtbefinnende og nektet alle andre dette. Det vil si at han forbød økonomisk utnyttelse av sitt område for andre enn seg selv. I «Glymdråpa» fortelles det at Harald straffet «tyver», noe som kan vise til at han beskyttet sitt rike mot vikinger. At hans yngste sønn Håkon ble oppfostret hos kong Adalstein i England, tyder på samarbeid med den engelske kongen mot felles fiender, som kan ha vært vikinger fra vikingrikene på De britiske øyene. Helt sikkert hadde Adalstein og Harald en felles fiende i dansk kongen, da dansk kongenes ekspansjonslyst rettet seg både mot England og Norge. Inspirasjon og forbilder for etableringen av riket kan Harald ha hentet utenfra - fra Danmark, England eller til og med Frankerriket.

Ifølge Snorre og Egilssagaen tok Harald landskyld (jordleie) av alle bønder, han «tok odelen» fra dem. Denne påstanden er uklar og omdiskutert, den kan neppe tolkes dit hen at Harald så på all jord som sin private eiendom. Slike forestillinger hadde han nok ikke, og heller ikke et administrasjonsapparat som kunne kontrollere dette. Harald gjorde vel det samme som vikinghøvdingene ellers gjorde, krevde mat av bøndene når han trengte det, kanskje kamouflert som gave eller hjelp. Dette var ikke noen form for fast skattlegging, som var ukjent for nordgermanerne på denne tiden. Ved å reise rundt mellom kongsgårdene kunne kongen «høste landet», markere sin makt og øve effektiv kontroll, noe som var det normale også ellers i Europa.

Når Harald stoppet den vilkårlige viking- og voldsaktiviteten i sitt område, var han til nytte for bøndene, og en kan kanskje ane spirene til et nærmere samarbeid mellom kongemakt og bondesamfunn. Det er mulig han fikk bøndene med på å opprette et «veitslesystem», altså frivillige kostytelser, når han reiste rundt. I alle fall fikk han inntekter fra de eiendommene han tok fra sine beseirete motstandere. jordegods og kanskje veitslerett ga underhold for hirden og ham selv. Da kunne det løse godset til de beseiret vikinghøvdingene og småkongene brukes til å belønne hirdmennene med.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«9. Kong Håkon reiste nå tilbake til Trondheimen og ble der vinteren over, der regnet han siden han hadde sitt hjem. Han bygde den største hovedgården sin der, den heter Lade. Den vinteren giftet han seg med Åsa, datter til Håkon jarl Grjotgardsson, kongen satte nå Håkon svært høyt. ...»

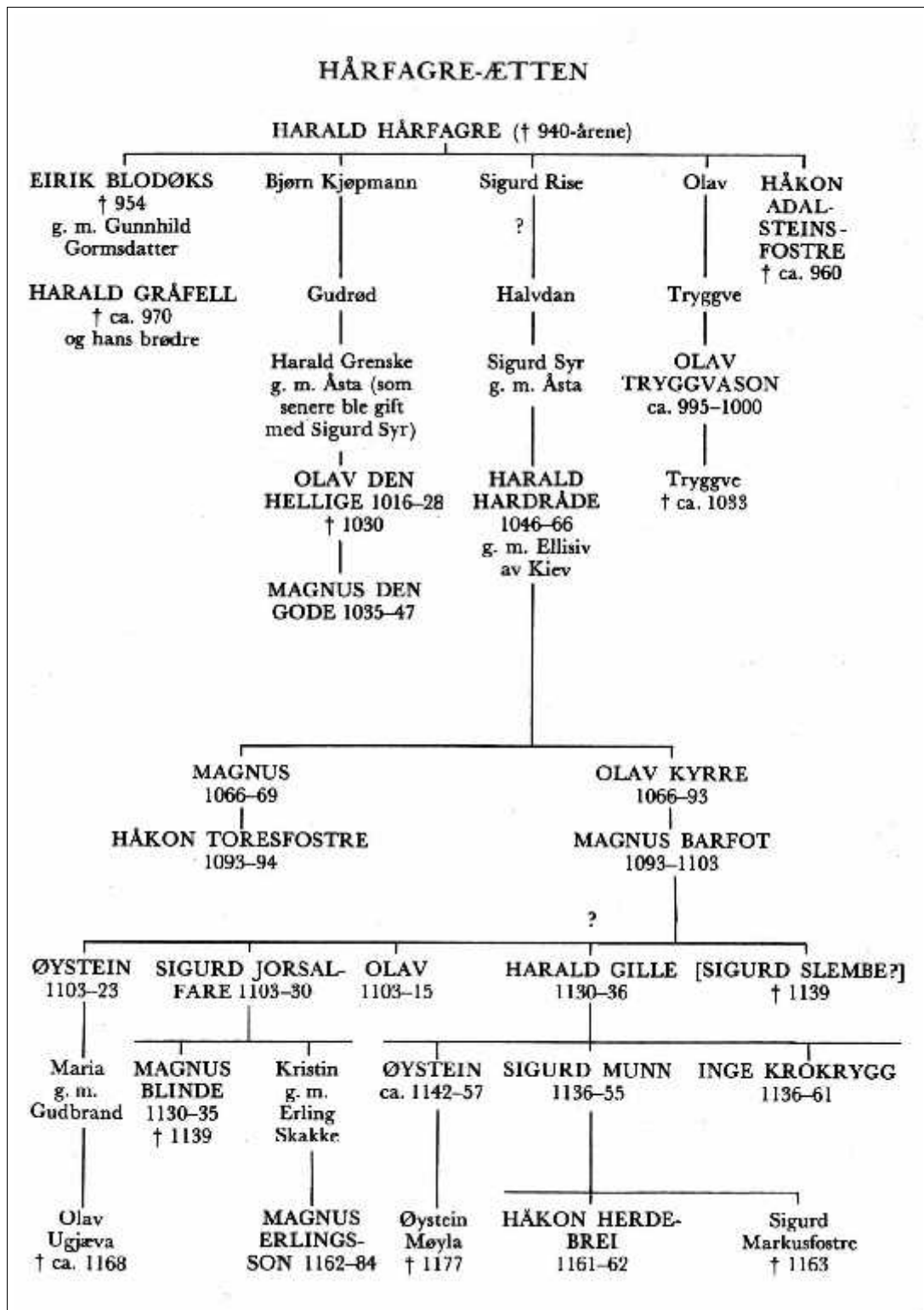
«17. Kong Harald fór med hærskjold over store deler av Götaland, han hadde kamp mange ganger der på begge elvesider, og som oftest vant han. I en av disse kampene falt Rane Gautske. Da la kong Harald under seg hele landet nord for Elv og vest for Vennern, og dessuten hele Vermland. Da han nå vendte tilbake derfra, satte han Guttorm hertug igjen der til landevern, og satte mye folk hos ham; selv dro han til Opplandene og bodde der en stund. Derfra gikk han nord over Dovrefjell til Trondheimen, og der var han en lang stund igjen. Nå tok han til å få barn; han og Åsa hadde disse sønnene: Guttorm, som var eldst, Halvdan Svarte og Halvdan Hvite - de var tvillinger, den fjerde het Sigfred. De vokste alle sammen opp i Trondheimen med heder og ære.»

«21. Kong Harald hadde mange koner og mange barn. Han fikk en kone som het Ragnhild, datter til kong Eirik i Jylland; hun ble kalt Ragnhild den mektige, og deres sønn var Eirik Blodøks. Harald var dessuten gift med Svanhild, datter til Øystein jarl; deres barn var Olav Geirstadalv(?), Bjørn og Ragnar Rykkel. Kong Harald var dessuten gift med Åshild, datter til kong Ring Dagsson ovenfra Ringerike; deres barn var Dag og Ring, Gudrød Skirja og Ingegjerd.

Folk sier at da kong Harald fikk Ragnhild den mektige, ga han slipp på elleve av konene sine; det nevner Hornkolve:

«Han vraket holmryger
og hordemøyer,
alle fra Hedmark
og av Håløygætt;
kongen den ættstore
tok kone fra Danmark.»

Kong Haralds barn ble hvert av dem fødd opp der moren kom fra. Guttorm hertug hadde øst vann over den eldste sønnen til kong Harald og gitt ham sitt navn; han knesatte denne gutten og var hans fosterfar, og tok ham med seg øst til Viken, der vokste gutten opp hos Guttorm hertug. Guttorm hertug hadde hele landsstyringen der i Viken og på Opplandene, når kongen ikke var der.»

Regjerende kongers navn er satt med store bokstaver.

Snorre utstyrer Harald med hele 20 sønner, og enda et par-tre barn er kjent fra andre kilder. Men Øyvind Skaldespiller sier at Håkon Adalsteinsfostre - som synes å ha vært den lengstlevende av brødrene - hadde åtte brødre i Valhall. Det kan passe med at ni er omtrent det antallet Hårfagresønner som har en klar plass i historien. De vokste opp på forskjellige kanter av landet, alt etter hvor de hadde morsætten sin. Det er uklart hvor stor makt Harald Hårfagre selv fikk i Trøndelag; jarlen Håkon Grjotgardsson falt allerede under rikssamlingskampene, og sønnen Sigurd må ha vært mindreårig da. Det kan ha bidratt til at Harald ble i stand til å utøve større innflytelse her enn opprinnelig forutsatt, og i Egils saga møter vi også hans menn på Hålogalandskysten med krav om skatt. Dermed kan det også være at Snorre har rett i å plassere Haralds sønn Halvdan (kalt Svarte etter farfaren) som underkonge i Trøndelag. Halvdan skal ha vært dattersønn av Håkon jarl. Med finnejenta Snefrid skal Harald ha hatt sønner som Sigurd Rise og Ragnvald Rettilbeine, som ble konger på Vest-Opplandene. Dessuten mener Snorre at det også var Harald-ætlinger som hersket på Hedemarken og i Gudbrandsdalen - han knytter tradisjonene om kongene Dag og Ring til ætten - men det er nok med mer tvilsom rett. I Viken satt Olav og Bjørn Farmann (kjøpmann). Eirik selv fikk Nordvestlandet i første omgang.

Harald ble gravlagt på gården Hauger (Gar) ved Haugesund.⁵⁹⁹

(Barn XV:17997, Far XVII:71985, Mor XVII:71986)

Gift 1. gang med **Åsa Håkonsdatter**.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«17. ... Nå tok han (Harald Hårfagre) til å få barn; han og Åsa hadde disse sønnene: Guttorm, som var eldst, Halvdan Svarte og Halvan Hvite - de var tvillinger, den fjerde het Sigfred. De vokste alle sammen opp i Trondheimen med heder og ære».⁶⁰⁰

Barn:

Halvdan Haraldsson Svarte.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«33. Guttorm, kong Haralds sønn, hadde landvern ute i Viken, han seilte med hærskip ytre leia. Da han lå i Elv-kvislene (Götaelvs munning), kom Solve Klove dit og la til strid med ham, der falt Guttorm, Halvdan Svarte og Halvdan Hvite lå i viking og herjet rundt i Austerveg. De hadde en stor strid i Estland, der falt Halvdan Hvite. ... »

«34. ... Eirik var hos kong Harald, faren sin; det var ham han var mest glad i av sønnene, og han satte ham høyest; til ham ga han Hålogaland og Nordmøre og Romsdal. Nord i Trondheimen ga han styringen til Halvdan Svarte og Halvdan Hvite og Sigrød. ...»

«37. Kong Eirik dro vinteren etter nord til Møre og tok veitsle på Selven innenfor Agdenes; men da Halvdan Svarte hørte om det, kom han dit med en hær og kringsatte huset. Eirik sov i et hus for seg, og kom seg ut og til skogs selv femte, men Halvdan og hans menn brente opp gården og alt folk som var inne. Med disse nyhetene kom Eirik til kong Harald. Kongen ble styggelig sint for dette, han samlet en hær og dro mot trønderne, men da Halvdan Svarte fikk høre det, bød han ut folk og skip og fikk en stor hær og seilte ut til Stadsbygd innenfor Torsbjørg. Kong Harald lå da med sin hær ute ved Reinsletta (Reinskloster). Nå sendte de menn til hverandre. Det var en gjev mann som het Guttorm Sindre, han var nå i følge med Halvdan Svarte, men før hadde han vært hos kong Harald, og han var en kjær venn for begge to. Guttorm var stor skald, han hadde laget et kvede om hver av kongene, både far og sønn; de hadde bydd ham lønn for det, han hadde ikke villet ha noen, men hadde bedt at de skulle oppfylle en bønn for ham, og det hadde de lovt. Han gikk nå til kong Harald og talte om forlik mellom dem, han rettet en bønn til hver av dem, og det var at de skulle forlike seg, og så høyt satte kongene ham at på hans bønn ble de forlikt. Mange andre gjeve menn støttet ham i denne saken. Forliket gikk ut på at Halvdan skulle få hele det rike han før hadde hatt, men han skulle også la sin bror Eirik være i fred. ...»

«42. ... To år etter at hordene hadde tatt Eirik til overkonge døde Halvdan Svarte plutselig i et gjestebud, inne i Trondheimen, folk sa at Gunnhild kongsmor hadde kjøpt en trollkyndig kone til å gi ham gift i drikken. Etter dette tok trønderne Sigrød til konge.»⁶⁰¹

Gift 2. gang med **Gyda Eiriksdatter**. Levde omkring 870.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«3. Kong Harald sendte sine menn etter en pike som het Gyda, datter til kong Eirik fra Hordaland, hun var i Valdres hos en mektig bonde til oppfostring. Harald ville ha henne til frille, for hun var vakker, men nokså stor på det. Da sendemennene kom dit hun var, kom de fram med sitt ærend for henne; hun svarte som så at hun ville ikke kaste bort sin møydom på å ta til mann en konge som ikke hadde større rike og styre over enn noen få fylker; «og jeg synes det er underlig» sier hun, «at det ikke fins noen konge som vil vinne hele Norge og bli enekonge over det, slik som kong Gorm i Danmark eller Eirik i Uppsala.» Sendemennene syntes hun svarte fælt overmodig, de spør henne hva hun kunne mene med å svare slik, og sier at Harald er en så mektig konge at han var fullt ut god nok for henne. Men enda hun svarte dem på en helt annen måte enn de hadde ment, så de seg ingen utvei denne gang til å få henne med bort, når hun ikke selv ville det, og så gjorde de seg ferdige til å reise igjen. Da de skulle dra av sted, fulgte man dem ut. Da talte Gyda med sendemennene, ba dem ta de ord med til kong Harald at bare på ett vilkår ville hun samtykke i å bli hans kone: Hvis han ville gjøre så mye for hennes skyld at han la under seg hele Norge og rådde for det riket like fritt som kong Eirik for Sveavelde eller kong Gorm for Danmark, «for da,» sa hun, «mener jeg han med rette kan kalles en folkekonge».

«4. Sendemennene kom nå tilbake til kong Harald og sa ham hva Gyda hadde svart; de sa hun var både frekk og

⁵⁹⁹ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga. Cappelen's Norges Historie, Bind 2. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmo: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 51, 54-60. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 339. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 457. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27, 53, 93, 94.

⁶⁰⁰ Snorre Sturlasson, Harald Hårfagres saga, avsnitt 9, 17. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

⁶⁰¹ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 17, 33, 34, 37, 42.

uvettig, sa det var til pass om kongen sendte en stor hær etter henne og tok henne så hun fikk skam av det. Da svarte kong Harald at Gyda hadde ikke sagt noe galt eller gjort noe som burde hevnes, han sa hun skulle ha takk for de ord hun sendte, «hun har mint meg om noe,» sier han, «som jeg nå synes det er underlig jeg ikke har tenkt på før.» Og så sa han: «Jeg gjør det løfte, og jeg tar Gud til vitne, han som skapte meg og rår for alt, at aldri skal jeg skjære håret eller kjemme det før jeg har vunnet hele Norge med skatter og skylder og fullt styre, eller også dø.» For disse ordene takket Guttorm hertug ham, og sa det var kongelig verk å holde sitt ord.»

«20. Kong Harald var nå blitt enekonge over hele Norge. Da mintes han hva hun hadde sagt til ham, den storlåtne møen. Han sendte menn etter henne, og lot henne føre til seg, og giftet seg med henne. De fikk disse barna: Ålov var eldst, så kom Rørek, så Sigtrygg, Frode og Torgils.»⁶⁰²

Barn:

Ålov Haraldsdatter Årbot. Levde 892. (Se XV:18044).

Gift 3. gang med neste ane.

Barn:

Olav Haraldsson. Død 934 i Tunsberg. (Se XV:17997).

Bjørn Haraldsson Farmann. Død 927. (Se XVI:44113).

Gift 4. gang med **Åshild Ringsdatter.** Levde omkring 890.

«Rosensverdslektens forfedre» av Bent og Vidar Billing Hansen fører henne som datter til Ring, mens Mogens Bugge i «Våre forfedre» kaller henne Åshild Dagsdatter, datter til Dag Ringsson fra Ringerike.

Ifølge Snorre var Dag Ringsson en av Harald og Åshilds sønner.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«21. ... Kong Harald var dessuten gift med Åshild, datter til kong Ring Dagsson ovenfra Ringerike; deres barn var Dag og Ring, Gudrød Skirja og Ingegjerd. ...»⁶⁰³

Barn:

Ingeborg Haraldsdatter. Levde omkring 900. (Se XVI:43212).

Gift 5. gang med **Ragnhild Eiriksdatter.**

Ragnhild var datter til Kong Eirik på Jylland.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«21. Kong Harald hadde mange koner og mange barn. Han fikk en kone som het Ragnhild, datter til kong Eirik i Jylland; hun ble kalt Ragnhild den mektige, og deres sønn var Eirik Blodøks. ...

Folk sier at da kong Harald fikk Ragnhild den mektige, ga han slipp på elleve av konene sine; det nevner Hornklove:

Han vraket holmryger og hordmøyer,
alle fra Hedmark og av Håloyætt;
kongen den ættstore tok kone fra Danmark.

...»

«24. ... Dronning Ragnhild levde i tre år etterat hun kom til Norge; etter hennes død kom Eirik, hennes og kong Haralds sønn til oppfostring hos Tore herse Roaldsson i Fjordane, og der vokste han opp.»⁶⁰⁴

Barn:

Eirik I Haraldsson Blodøks av Norge. Konge. Født omkring 895. Død 954.

Konge av Norge 931 - 933.

Da sønnene vokste til ble det ufred mellom dem. På sine gamle dager visste ikke Harald bedre enn å gi dem del i riksstyringen. Det vil i virkeligheten si: Han delte landet opp på ny, stykket det ut som en privatmanns arv, i en rekke småriker. Vel gjorde han et forsøk på å bevare enheten, slik at den skulle bestå også når han selv var borte. Eirik, den gjeveste, den eneste blant dem som var av kongesætt også på morssiden, skulle være overkonge etter ham selv. Dette tiltaket viser at idéen om Norge som ett rike

⁶⁰² Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 3-4, 20. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 537. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

⁶⁰³ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 63. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 575. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

⁶⁰⁴ Snorre Sturlasson: Håkon Hårfagres saga, avsnitt 21, 24. Cappelen's Norges Historie, Bind 2. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

faktisk har eksistert for Harald. Men det var et halvhjertet tiltak, som ikke kunne føre fram. Det var enten for meget - eller for lite.

Eirik var neppe fornøyd med tildelingen av småriker til hans brødre. Alt mens faren satt ved makten, begynte han å desimere kongeflokken. Han var en stor viking, og dro tidlig ut, med fem langskip som han hadde fått av faren. Sju år ble han borte i hærferd. Vel tilbake i Norge følte han seg provosert til å ta livet av Ragnvald Rettilbeine fordi han drev med trolldom. Så var det Bjørn Farmanns tur.

Fra Snorre Sturlasson, Harald Hårfagres saga:

«44. ... Eirik var en stor mann, vakker, sterk og svært modig, en stor hærmann, og seiersæl; han hadde et ustyrlig sinn, var grusom, uvennlig og fåmælt. Konen hans, Gunnhild, var en framifrå vakker kvinne, klok og trollkyndig, blid i sin tale, men full av baktanker og grusom. Barna til Eirik og Gunnhild var disse her: Gamle, som var eldst, så Guttorm, Harald, Ragnfred, Ragnhild, Erling, Gudrød og Sigurd Sleva. Alle Eiriks barn var vakre og lovte godt.»⁶⁰⁵

Gift 6. gang med **Snefrid Svåsesdatter**.

Snefrid var datter til finnen Svåse.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«25. En vinter var kong Harald og tok veitsler på Opplandene, da lot han gjøre julegjestebud for seg på Tofte. Julaften kom Svåse på døren mens kongen satt til bords, og sendte bud inn til kongen at han skulle komme ut til ham. Kongen ble sint for denne budsendingen, og samme mann som hadde båret budet inn, bar kongens vrede ut. Men Svåse ba ham likevel gå inn en gang til i samme ærend, og si at han var den finnen som kongen hadde gitt lov til å sette gammen sin på den andre siden av bakken der. Kongen gikk ut, og det ble til at han lovte å bli med finnen hjem; og så gikk han over bakken, enda noen av hans menn rådde til og andre ifra. Da han kom dit, sto Snefrid opp, datter til Svåse, den fagreste kvinne en kunne se; hun bød kongen en bolle full av mjød, han tok det alt sammen og hånden hennes med, og straks var det som het ild kom i kroppen på ham, og han ville ligge med henne med én gang, samme natten. Men Svåse sa at det skulle det ikke bli noe av med hans gode vilje, uten kongen festet henne og giftet seg med henne på lovlig måte. Kongen festet Snefrid og giftet seg med henne, og elsket henne så bort i ørske at han gikk ifra all ting, riket og alt det han burde se etter der. De fikk fire sønner, den ene var Sigurd Rise, så Halvdan Hålegg (langbein), Gudrød Ljome og Ragnvald Rettelbeine. Så døde Snefrid. Men hun skiftet ikke på noen måte farge, hun var like rød som da hun levde. Kongen satt alltid over henne, og trodde hun skulle komme til å levne opp igjen. Slik gikk det tre år; han sørget over at hun var død, og alle folk i landet sørget over at han var gal. ...»⁶⁰⁶

Barn:

Sigurd Haraldsson Rise. Levde omkring 900.

Sigurd var ca. 900 konge over Hadafylke (Ringerike, Hadeland). Som hans mor nevnes Snefrid som var datter til finnen Svåse.

Snorre hevder at han var far til Halvdan som ca. 960 var konge på Opplandene og far til Sigurd Syr. Dette er meget tvilsomt!

Fra Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga:

«60. ... Sigurd Syr var sønn til Halvdan, og han var sønn til Sigurd Rise, sønn til Harald Hårfagre.»⁶⁰⁷

Gift 7. gang med **Tora Mosterstang**.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga.

«38. ... Da kong Harald var nesten 70 år gammel, fikk han en sønn med en kvinne som het Tora og ble kalt Mosterstang, hennes ætt var fra Moster, og hun hadde gode frender, hun var skyld til Horda-Kåre. Hun var en staut kvinne og svært vakker; hun ble regnet som kongens tjenestejente. Det var mange den gang som gjorde tjeneste hos kongen, enda de var av god ætt, både menn og kvinner. Når det gjaldt storfolks barn, var det skikk å være svært nøye med hvem som skulle øse vann over dem og gi dem navn. Da det nå led mot den tid Tora ventet hun skulle føde barnet, ville hun reise til kong Harald, han var da nord på Seim, og hun var på Moster. Hun seilte så nordover på Sigurd jarls skip. De lå ved land om natten, og der fødte Tora barnet oppe på hella ved langangen; det var en gutt. Sigurd jarl øste vann over gutten og kalte ham opp etter sin egen far Håkon Ladejarl; gutten ble snart vakker og stor av vekst og lignet svært på sin far. Harald lot gutten følge moren, og de to var på kongsgårdene mens gutten var

⁶⁰⁵ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 21, 44. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 98 - 100. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

⁶⁰⁶ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 25-26. Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 795. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

⁶⁰⁷ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 25-26. Snorre Sturlasson: Olav Trygvessons saga, avsnitt 60. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 344. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 795. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

liten.⁶⁰⁸

Barn:

Håkon I Haraldsson Adelsteinsfostre, den Gode, av Norge. Konge. Født omkring 920. Død 959.

Håkon «Adalsteinsfostre» var konge av Norge 933 - 959.

Det riket vikingkongen Harald Hårfagre hadde erobret, var ikke solid fundert. Det ble holdt sammen av Haralds personlige makt og personlige forbindelser. Riket manglet et styringsapparat som kunne binde det sammen etter kongens død. Og alt før Harald døde, kan det ha vært uro i riket, blant annet i form av strid mellom stormenn. Det lyktes likevel Haralds etterkommere å beholde kontrollen over det vestnorske kjerneområdet, som så dannet grunnlag for ny ekspansjon.

Den fremste etterkommeren ser ut til å ha vært Eirik, som fikk tilnavnet Blodøks, og som Harald fikk med sin danskfødte dronning Ragnhild. Han var utpekt til å avløse sin far som overkonge. Ifølge «Historia Norvegiae», men i strid med islandsk tradisjon, skal han ha vært gift med den danske kongsdatteren Gunnhild, datter av Gorm den gamle, som var i ferd med å legge Danmark under seg. Eirik skal ha styrt sammen med faren de siste tre årene av Harald Hårfagres levetid, og kildene knytter hans herredømme eksklusivt til Vest-Norge. Men alt et par år etter farens død måtte han rømme landet. Vi vet ikke hvorfor, men tilnavnet «blodøks» kan kanskje gi en pekepinn. Eirik dukket opp som vikingkonge i York i 947-48, ble fordrevet, klarte på nytt å etablere seg der, men falt i 954.

Etter Eirik vant Harald Hårfagres yngste sønn, Håkon Adalsteinsfostre, riket. Tilnavnet fikk han fordi han var oppfostret hos den engelske kongen Adalstein. Håkon kom til Norge midt på 930-tallet. Også Håkon var trolig først og fremst vestlandskonge. Men han hadde fra første stund sterk støtte fra Sigurd Ladejarl i Trøndelag, der han ble formelt anerkjent som konge gjennom hylling på Øyratinget, og da vel i betydningen overherre. Årsakene til at ladejarlene gikk inn for en slik ordning, ligger i det dunkle. Det kan ha bunnet i forsvarssamarbeid mot ytre fiender.

Håkon synes å ha blitt konge i samarbeid med bøndene og deres ledere, og i hans periode ser det ut til å ha vært fredelige forhold i de områdene han kontrollerte. Fiender kom fra utlandet, og de farligste var Eirik Blodøks' sønner i samarbeid med danskekongen Harald Blåtann, dronning Gunnhilds bror, som ikke hadde gitt opp kravet på Viken. Håkons siste kamp var ved Fitjar på Stord i 960 eller 961. I denne kampen ble han fulgt av blant annet «håloyger» og «holmryger», noe man antar kan markere yttergrensene rundt områdene han kontrollerte direkte eller indirekte.

Håkons navn er særlig knyttet til to store reformer i retning av organisatorisk samling av riket, nemlig «leidang» og «lagting», som innebærer et mer formalisert samarbeid mellom kongen og bondefolket.

«Leidangen» var en sjømilitær forsvarsordning der bøndene gikk med på å stille til disposisjon skip med utstyr og krigere med våpen for forsvar av landet under ledelse av kongen. Det synes utelukkende å være tale om et forsvarsoppbud, et enkelt landvern som hadde lite til felles med den militære og økonomiske organisasjonen vi kjenner fra 1100- og 1200-tallet. Denne tidlige ordningen skal ha kommet i stand i Gulatingslagen, altså på Vestlandet, kanskje også i Trøndelag i løpet av Håkons regjeringstid, og bygde trolig på det eksisterende bondeoppbudet. Siden det innad i riket hersket fredelige forhold, har man tenkt seg at Håkon kan ha vært i stand til å redusere sitt personlige voldsapparat (hirden) og på den måten å senke bøndenes utgifter til underhold av kongen og hans menn. Slik kunne bøndene til gjengjeld være villig til å stille under kongens kommando til vern mot ytre fiender.

Den andre store reformen gjaldt «lagtingsordningen». Tingene var i begynnelsen av perioden organisert på bygdenivå og etter hvert på regionalt nivå (horder, ryger, grener, raumer), om ikke nødvendigvis på samme måte overalt. Håkon har trolig samarbeidet med bøndene i sitt rike om tingordningen. Han er tillagt æren for det første for en reorganisering og utvidelse av eldre rettsområder til å omfatte nye landskaper, for det andre en omlegging av lagtingene fra allmannating til representasjonsting. Det siste vil si at bøndene i stedet for å møte mannjevnt opp på lagtinget nå sendte representanter - en rasjonalisering som utvidelsen kan ha gjort nødvendig. Tingene for de mindre områdene besto som allmannating.

«Gulatingslagen», som opprinnelig synes å ha omfattet Hordaland, Sogn og Fjordane, ble utvidet med Rogaland (Rygjafylke). «Frostatingslagen», opprinnelig de åtte trønderfylkene, er kanskje på tilsvarende måte blitt utvidet med Namdalen og Nordmøre.

Etter slaget ved Fitjar i 960-61, der Håkon Adalsteinsfostre falt, lot danskekongen Harald Blåtann (ca. 958-ca. 986) seg hylle som norsk konge. Han styrket det danske herredømmet over Viken og ble overkonge i resten av Norge med Eirik Blodøks' sønner som skattskyldige underkonger eller «skattekonger», som slike konger ble kalt. Harald Blåtann utvidet dermed det danske interesseområdet til å gjelde hele landet nordmennene, noe som kommer til uttrykk på Jellingstenen som han lot reise til minne om sine foreldre, eller som han reiste for å markere seg som deres arvtaker. I et tillegg om seg selv betegner han seg som «den Harald som vant seg hele Danmark og Norge, og gjorde danene kristne». Haralds politikk overfor Norge må ses på bakgrunn av at han på denne tiden var opptatt med å forsvare seg mot den tyske keiser Otto II (973-83), som presset på den danske sørgrensen. For å sikre seg mot angrep i ryggen, var det hensiktsmessig å svekke de norske riksstyrernes samlingsforsøk.

⁶⁰⁸ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 38. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

Eirikssønnene med Harald Gråfell som den ledende, falt tilbake til den bruk av hærmakt deres far og farfar hadde basert seg på. Men hardstyret førte til uro innenlands. Mot dem knyttet da Harald Blåtann til seg Håkon, sønn av Sigurd Ladejarl, som sin jarl i Norge. Etter gjengs oppfatning dro Håkon jarl i 974 til Danmark for å bistå Harald Blåtann i krigen mot keiseren. Danskene tapte, og i oppgjøret som fulgte, skal Håkon jarl ha blitt døpt. Dette skjedde mot hans vilje, og etter hjemkomsten til Norge førte det til brudd mellom ham og danskekongen.

Peter Sawyer har imidlertid gitt gode argumenter for at Håkon hjalp Harald Blåtann, ikke i 974, men i hans vellykkete motangrep mot keiseren i 983. Håkon kan så ha gått over til å støtte Haralds sønn Svein Tjugeskjegg, som fordrev sin far i 987. I slaget i Hjørungavåg på Sunnmøre beseiret Håkon i alle fall Haralds straffeekspedisjon, der blant annet de profesjonelle «jomsvikingene» var med på dansk side. Det er uvisst når slaget stod, men det ble utkjempet på 980-tallet - trolig før ca. 987.

Etter slaget i Hjørungavåg kunne det se ut til at samlingen av nordmennenes land under én hersker hadde vært midlertidig. Viken lå, som så ofte tidligere, direkte under danskekongens styre, mens det nordafjelske Norge, det vil si Vestlandet, Trøndelag og Nord-Norge, var kontrollert av ladejarlene. Ladejarlene hadde tilsynelatende overtatt hårfagreættens rolle som bærer av tanken om en norsk riksenhet. Hårfagreættens kjerneområde inngikk mer eller mindre som en del av Håkon jarls rike, og kun når det gjaldt herredømmet i sørvest kunne Håkon jarl kanskje regne med en viss konkurranse fra høvdingætten på Sola på Jæren, som på denne tiden var i ferd med å etablere sin politiske maktstilling her.

Likevel ble ladejarlens herredømme en situasjonsbestemt episode. Det var menn som ble regnet til hårfagreætten, som kom til å fullføre rikssamlingen. Det later ikke til at ladejarlene har forsøkt å utvide sitt maktområde sørover forbi Trøndelag før alliansen med danskekongen som overherre. Underordning under danskekongen var også maktgrunnlaget Håkon jarls etterkommere bygde på, og etter Olav den hellige var ladejarlene ikke lenger en maktfaktor. At det gikk slik, kan skyldes ambisjonsnivå kombinert med ressursknapphet. For det første kan man ha vært tilfreds med full kontroll over Hålogaland og tilnærmet kontroll over trønderfylkene med de inntektene dette ga, og nøydt seg med å forsvare det man hadde. For det andre, måtte det være begrenset hvor store ressurser prestisjevarene fra nord kunne bidra med. Kanskje var det verken pelsdyr nok eller stort nok befolkningsgrunnlag til å bære et erobningsfremstøt videre sørover. Og kontrollen over det velorganisert trønderske bondesamfunnet var ikke absolutt. Ladejarlene kunne ikke uten videre disponere ressursene her uten å komme på kant med trønderne, noe utviklingen i Håkon Ladejarls siste år nettopp tyder på.

Det som er mer oppsiktsvekkende, og som trenger nærmere forklaring, er hendelsene etter Håkon jarls død. I løpet av en trettiårsperiode ble den territorielle samlingen av Norge i grove trekk fullført, og i dette overveiende hedenske området ble kristendommen eneste aksepterte og tillatte religion. Denne fasen i rikssamlingen ble påbegynt av Olav Tryggvason, videreført av Olav Haraldsson og fullført kort tid etter hans fall på Stiklestad. Begge kongene hadde bakgrunn som vikinghøvdinge, de hadde latt seg døpe før de kom til landet, og de brakte med seg geistlige. Kristningen søkte de å gjennomføre under til dels sterk motstand fra høvdinge og folk, og med bruk av betydelig voldsmakt. Vikingaktivitetene ga den startkapitalen de to trengte for å kreve kongemakt. Det innenlandske maktgrunnlaget synes derimot for begge å ha vært heller svakt.

Snorre Sturlassons: Håkon den godes saga:

«1. Håkon Adalsteinsfostre var i England da han fikk høre at hans far, kong Harald, var død. Han gjorde seg straks ferdig til å reise. Kong Adalstein ga ham folk og gode skip og rustet ham staselig ut for ferden. Han kom til Norge om høsten. Der hørte han om brødrenes fall, og at kong Eirik var i Viken, og da seilte Håkon nord til Trondheimen og til Sigurd Ladejarl, som var den klokeste mann i Norge, og der fikk han god mottagelse; de sluttet forbund, Håkon lovte ham stor makt om han ble konge. Så lot de stevne til stort ting, og på tinget talte Sigurd jarl på Håkons vegne og ba bøndene ta ham til konge. Etterpå sto Håkon selv opp og talte. Da talte folk seg imellom, og den ene sa til den andre at det måtte være Harald Hårfagre som var kommet og var blitt ung igjen for annen gang. Håkon åpnet sin tale med å be bøndene gi ham kongsnavn, og ba dem også om å følge ham og gi ham makt til å holde kongedømmet; han bød dem til gjengjeld å gjøre alle bønder til odelsbårne og gi odel til dem som bygslet. Etter denne talen ble det slikt bifall at hele bondemugen ropte og skrek at de ville ta ham til konge, og så ble gjort, trønderne tok Håkon til konge over hele landet. Da var han femtem år gammel, han fikk seg hird og dro omkring i landet.

Nå spurtes dette på Opplandene, at trønderne hadde tatt seg en konge som var aldeles slik som Harald Hårfagre; det var bare ett som skilte, det, at Harald hadde trellebundet og kuet alle folk i landet, men denne Håkon ville hver mann vel, og bød seg til å gi bøndene odelen tilbake, den som kong Harald hadde tatt fra dem. Slike nyheter ble alle glade for, og den ene sa det til den andre, og det fór som ild i tørt gras helt øst til landegrensen. Mange bønder kom fra Opplandene for å møte kong Håkon, noen sendte menn og noen sendte bud og tegn, alt sammen fordi de ville bli hans menn. Kongen tok imot med takk.»

«2. Da det led mot vinteren, reiste kong Håkon til Opplandene; der lyste han til ting, og alt det folk som kunne, samlet seg da om ham. Han ble tatt til konge på alle ting der, og så reiste han øst i Viken. Der kom brorsønnene hans, Trygve og Gudrød, til ham og mange andre, og de regnet opp all den ulykke som hadde kommet over dem fra Eirik hans bror. Hatet mot Eirik vokste alt etter som alle mennesker ble mer

glad i Håkon og fikk mer mot til å si det de tenkte. Kong Håkon ga Trygve og Gudrød kongsnavn, og samme makt som kong Harald hadde gitt fedrene deres; han ga Ranrike og Vingulmark til Trygve, og Vestfold til Gudrød. Men de var unge, bare barna ennå, derfor satte han gjeve og kloke menn til å styre landet med dem. Han ga dem landet med samme avtale som hadde vært før, de skulle ha halvdelen med ham av skylder og skatter. Da våren kom, dro kong Håkon nordover til Trondheimen, han tok landveien gjennom Opplandene.»⁶⁰⁹

XVI:35994 mf ff mm ff mf fm mf fm
Svanhild Øysteinsdatter.

Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«21. ... Harald var dessuten gift med Svanhild, datter til Øystein jarl; deres barn var Olav Geirstadalv, Bjørn og Ragnar Rykkel. ...».⁶¹⁰

(Barn XV:17997, Far XVII:71987)

Gift med forrige ane.

XVI:35997 mf ff mm ff mf fm mm ff
Vikinge-Kåre ???. Lendmann. Levde omkring 910.

Vikinge-Kåre var lendmann på Voss i Hordaland. Hans ætt satt både på Voss og på Obrestad på Jæren.

Vikinge-Kåre levde på Harald Hårfagres tid og antagelig også under Halvdan Svarte, muligens ca. 910.⁶¹¹

(Barn XV:17999, Far XVII:71993)

Gift

Barn:

Eirik Bjodaskalle på Obrestad. Levde omkring 950. (Se XV:17999).

XVI:36081 mf ff mm ff mm mm ff ff
Grjotgard Herlaugsson. Jarl. Død 867.

Jarl i Trøndelag.

Grjotgard hadde sin hovedgård på Svelven innenfor Agdenes

Også på den annen side av Trondheimsfjorden må Hålføy-jarlene ha hatt makt, da de siden kalles yrnernes eller ørlændernes jarler. Han var sammen med sin sønn Håkon ved midten av det 9. århundre herre over innseilingen til Trondheimsfjorden.

Han ble drept på sin hovedgård av en berserk og der er hans gravhaug.⁶¹²

(Barn XV:18041, Far XVII:72161)

Gift

Barn:

Håkon Grjotgardsson d. y. Ladejarl. Født omkring 865. Død omkring 900. (Se XV:18041).

XVI:36085 mf ff mm ff mm mm fm ff
Ragnvald Mørejarl. Jarl. Død omkring 890.

Ragnvald var jarl på Møre. Hans far skal ha vært Øystein Glumra.

Han levde på Harald Hårfagres tid, og ble av ham forlenet med Nordmøre, Romsdal og Sundmøre i 865. Han var av sine samtidige høyt ansett for sin klokskap og ble kalt «den mektige». Det var han som klippet Haralds hår, som da ikke var klippet på 10 år.

⁶⁰⁹ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 38. Snorre Sturlasson: Håkon den godes saga. Cappelen's Norges Historie, Bind 2. Ole Georg Moseng, Erik Opsahl, Gunnar I. Pettersen og Erling Sandmø: Norsk historie I - 750-1537, Tano Aschehoug 1999, side 60-64. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

⁶¹⁰ Snorre Sturlasson: Håkon Hårfagres saga, avsnitt 21. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 474. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

⁶¹¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 712. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 77.

⁶¹² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 528. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 50.

Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«10. ... Ragnvald Mørejarl, sønn til Øystein Glumra, var blitt kong Haralds mann da om sommeren. Kong Harald satte ham til høvding over disse to fylkene, Nordmøre og Romsdal, og ga ham rett til hjelp både av stormenn og bønder, likeså skip nok til å verge landet for ufred. Han ble kalt Ragnvald jarl den mektige eller den rådsnare, og de sier at begge navnene var sanne. Kong Harald var i Trondheimen vinteren som fulgte.»

«23. Kong Harald var i gjestebud på Møre hos Ragnvald jarl; da hadde han lagt hele landet under seg. Da gikk kongen i bad der. Og nå lot kong Harald håret sitt greie, og Ragnvald jarl skar håret hans; da hadde det ikke vært skåret eller kjemmet på ti år. Før kalte de ham Harald Luva, men nå ga Ragnvald jarl ham nytt navn, og kalte ham Harald Hårfagre. Alle som så ham, sa at det var virkelig et sant navn, for han hadde et hår som var både stort og vakkert.»

Ragnvald ble innebrent på sin gård sammen med 60 mann av Halvdan Hålegg og Gudrød Ljome, to av Haralds sønner, som vill være jarler over Møre.⁶¹³

(Barn XV:18043, Far XVII:72169)

Gift med neste ane.

Barn:

Gange-Rolv Ragnvaldsson av Normandie. Født mellom 860 og 866. Død 931. (Se XVI:43527).

Tore Teiande Ragnvaldsson Mørejarl. Født omkring 862. Død mellom 938 og 940. (Se XV:18043).

XVI:36086 mf ff mm ff mm mm fm fm

Hild Rolvsdatter. Levde fra 845 til 886.

Hild (Ragnhild) reiste til kong Harald Hårfagre for å be om nåde for sin sønn, Gange-Rolv, da han av kongen ca. 886 var lyst fredløs over hele Norge på grunn av strandhugg i Viken, men Gange-Rolv måtte forlate landet.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«24. Ragnvald Mørejarl var den kjæreste venn kong Harald hadde, og kongen satte ham høyt, Ragnvald jarl var gift med Hild, datter til Rolv Nevja (Nese); deres sønner var Rolv og Tore.

...

Rolv var en stor viking; Han var så svær av vekst at ingen hest kunne bære ham, derfor gikk han til fots overalt. Han ble kalt Gange-Rolv. Han herjet ofte i Austerveg. En sommer han kom østfra til Viken fra vikingtog, hogg han strandhogg der. Kong Harald var i Viken; han ble alvorlig sint, da han fikk høre om dette, for han hadde strengt forbudt å rane innenlands. Kongen lyste på tinget at han gjorde Rolv fredløs i Norge. Da Hild, Rolvs mor, fikk vite dette, dro hun til kongen på ba om fred for Rolv, men kongen var så sint at det nyttet henne ikke å be. Da kvat Hild dette:

Du vraker Nevjas navne, driver som varg av landet

bønders kjekke helbror; hvorfor så bister, herre?

farlig å vise ulvhug mot slik en ulv, høvding;

han blir ikke god mot fyrstens flokk om til skogs han renner».⁶¹⁴

(Barn XV:18043, Far XVII:72171)

Gift med forrige ane.

XVI:36087 mf ff mm ff mm mm fm mf

Harald I Halvdansson Hårfagre (Lufa) av Norge. Født omkring 860. Død omkring 932. Gjentakelse, se side 240.

XVI:36088 mf ff mm ff mm mm fm mm

Gyda Eiriksdatter. Levde omkring 870.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«3. Kong Harald sendte sine menn etter en pike som het Gyda, datter til kong Eirik fra Hordaland, hun var i Valdres hos en mektig bonde til oppfostring. Harald ville ha henne til frille, for hun var vakker, men nokså stor på det. Da sendemennene kom dit hun var, kom de fram med sitt ærend for henne; hun svarte som så at hun ville ikke kaste bort sin møydom på å ta til mann en konge som ikke hadde større rike og styre over enn noen få fylker; «og jeg synes det er underlig» sier hun, «at det ikke fins noen konge som vil vinne hele Norge og bli enekonge over det, slik som kong Gorm i Danmark eller Eirik i Uppsala.» Sendemennene syntes hun svarte fælt overmodig, de spør henne hva hun kunne mene med å svare slik, og sier at Harald er en så mektig konge at han var fullt ut god nok for henne. Men enda hun svarte dem på en helt annen måte enn de hadde ment, så de seg ingen utvei denne gang til å få henne

⁶¹³ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 10, 23-24. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 96. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 278. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 50, 76.

⁶¹⁴ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 24. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 281. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 76.

med bort, når hun ikke selv ville det, og så gjorde de seg ferdige til å reise igjen. Da de skulle dra av sted, fulgte man dem ut. Da talte Gyda med sendemennene, ba dem ta de ord med til kong Harald at bare på ett vilkår ville hun samtykke i å bli hans kone: Hvis han ville gjøre så mye for hennes skyld at han la under seg hele Norge og rådde for det riket like fritt som kong Eirik for Sveavelde eller kong Gorm for Danmark, «for da,» sa hun, «mener jeg han med rette kan kalles en folkekonge».

«4. Sendemennene kom nå tilbake til kong Harald og sa ham hva Gyda hadde svart; de sa hun var både frekk og uvetting, sa det var til pass om kongen sendte en stor hær etter henne og tok henne så hun fikk skam av det. Da svarte kong Harald at Gyda hadde ikke sagt noe galt eller gjort noe som burde hevnes, han sa hun skulle ha takk for de ord hun sendte, «hun har mint meg om noe,» sier han, «som jeg nå synes det er underlig jeg ikke har tenkt på før.» Og så sa han: «Jeg gjør det løfte, og jeg tar Gud til vitne, han som skapte meg og rår for alt, at aldri skal jeg skjære håret eller kjemme det før jeg har vunnet hele Norge med skatter og skylder og fullt styre, eller også død.» For disse ordene takket Guttorm hertug ham, og sa det var kongelig verk å holde sitt ord.»

«20. Kong Harald var nå blitt enekonge over hele Norge. Da mintes han hva hun hadde sagt til ham, den storlåtne møen. Han sendte menn etter henne, og lot henne føre til seg, og giftet seg med henne. De fikk disse barna: Ålov var eldst, så kom Rørek, så Sigtrygg, Frode og Torgils.»⁶¹⁵

(Barn XV:18044)

Gift med forrige ane.

Barn:

Ålov Haraldsdatter Årbot. Levde 892. (Se XV:18044).

XVI:43147 mf mf mf ff mf ff mf mf

Mieszko I av Polen. Født mellom 922 og 931. Død 25.05.992. Gjentakelse, se side 215.

XVI:43148 mf mf mf ff mf ff mf mm

Dobrawka av Böhmen.⁶¹⁶ Død 977. Gjentakelse, se side 216.

XVI:43209 mf mf mf ff mm ff mf ff

Øyvind Lambe. Lendmann. Levde 870.

Øyvind var lendmann på Sandnes i Nordland.

Han kom ca. 866 om høsten fra vikingetog og bega seg sammen med Torolf Kveldulfsson til Harald Hårfagre. De var på kongens skip under slaget i Hafrsfjorden i 872. Kongen kom i 877 til Sandnes. Sigrid ba da Øyvind og hans brødre om å følge seg til kongen for å få forlik i stand mellom kongen og Torolf. Dette lyktes ikke og Torolf falt. Kongen tilbød da Øyvind alle Torolfs etterlatte eiendommer og gods samt Sigrids hånd.

Øyvind og Sigrid ble stamfedre til en berømt slekt. Han synes etter Sigrids død å ha blitt gift med Ingeborg Håvardsdatter, sønnedatter til Grjotgard Håleygejarl.⁶¹⁷

(Barn XV:21605, Far XVII:86417)

Gift 877 med neste ane.

Barn:

Finn Skjålge. Levde omkring 930. (Se XV:21605).

XVI:43210 mf mf mf ff mm ff mf fm

Sigrid Sigurdsdatter. Levde omkring 870.

Sigrid var eneste arving etter sin far som var herse på Sandnes gård som ligger på Altenøya ved Vefsenfjord i Nordland.

Hun var gift

1. gang med Bård Brynjulfsson fra Hålogaland som døde ca. 870 og

2. gang ca. 871 med Torolf Kveldulfsson som døde i 877.⁶¹⁸

(Barn XV:21605, Far XVII:86419)

⁶¹⁵ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 3-4, 20. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 537. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.

⁶¹⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 26. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80, 82.

⁶¹⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 568. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 94.

⁶¹⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 570. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 94.

Gift 877 med forrige ane.

XVI:43211 *mf mf mf ff mm ff mf mf*

Halvdan Jarl. Jarl. Levde omkring 900.

Halvdan synes å ha hørt hjemme i Naumdal eller i Helgeland.⁶¹⁹

(Barn XV:21606)

Gift med neste ane.

Barn:

Gunhild Halvdansdatter. Levde omkring 930. (Se XV:21606).

XVI:43212 *mf mf mf ff mm ff mf mm*

Ingeborg Haraldsdatter. Levde omkring 900.

Ingeborg (Ingegerd) var datter til Harald Hårfagre. Hennes mor var Åshild Ringsdatter.⁶²⁰

(Barn XV:21606, Far XVII:86423, Mor XVII:86424)

Gift med forrige ane.

XVI:43395 *mf mf mf fm mf ff ff mf*

Boleslav I den Grusomme av Böhmen. Hertug. Levde 920. Død 15.07.967.

Boleslav «den Grusomme» eller «den Rasende» var hertug av Böhmen 929 - 967.

Hans bror, Venceslaus, måtte høytidelig anerkjenne Tysklands overhøyhet over Böhmen, da kong Henrik I i 929 gjorde et seierrikt krigstog dit. Men etter at Boleslav hadde myrdet sin bror og selv ble hertug i Böhmen i 935, ble landet en kort tid løst fra dette åk. Allerede i 950 måtte han imidlertid igjen underkaste seg og hylde Otto I.⁶²¹

(Barn XV:21698, Far XVII:86789, Mor XVII:86790)

Gift med neste ane.

Barn:

Boleslav II den Fromme av Böhmen. Levde 967. Død 07.02.999. (Se XV:21713).

Dobrawka av Böhmen.⁶²² Død 977. (Se XV:21698).

XVI:43396 *mf mf mf fm mf ff ff mm*

Bozena ???.⁶²³

(Barn XV:21698)

Gift med forrige ane.

XVI:43401 *mf mf mf fm mf ff mf ff*

Ehrenfried am Rhein. Greve. Levde fra 940 til 965.

Ehrenfried (Irmfrid) var greve

- 945 i Bonngau,

- 947 i Tubalgau som ligger lenger nede ved Nedre Rhinen hvor elven begynner å dele seg, og

- 965 i Mühlengau mellom Maas og Nedre Rhinen, nord for Roer.⁶²⁴

(Barn XV:21701, Far XVII:86801)

Gift med neste ane.

⁶¹⁹ C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 350. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 573. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 94.

⁶²⁰ C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 350. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 574. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53, 94.

⁶²¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 27. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80, 82.

⁶²² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 26. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80, 82.

⁶²³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 32. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80.

⁶²⁴ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 38. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80.

Barn:

Herman I Pusillus am Rhein. Levde mellom 930 og 999. (Se XV:21701).

XVI:43402 mf mf mf fm mf ff mf fm
Richwara ???.

Richwara kan ikke ha vært datter til Konrad II av Kärnten. 10.06.963 gir hennes sønn, Herman i Ochtersburg, et vinberg i nærheten av landsbyen Alf i Mayengau til stiftet Münstereifel for sin mors sjel.⁶²⁵

(Barn XV:21701)

Gift med forrige ane.

XVI:43405 mf mf mf fm mf ff mm ff

Otto I der Grosse av Tyskland. Keiser. Født 23.11.912. Død 07.05.973.

Otto «den Store» var konge av Tyskland 936 - 962 og Tysk-romersk keiser 962 - 973.

Henrik «Fuglefangeren» hadde ryddet veien for en ny tingenes tilstand. Som Pipin «den Lille» og Karl «den Store» hadde bygget videre på den grunnvoll Karl Martell hadde lagt, ble Henriks verk ført videre med ungdommelig kraft av hans store sønn Otto I, som etter Henriks ønske etterfulgte ham som konge i 936. Ærgjerrig og impulsiv som Otto var, gikk han imidlertid ikke like forsiktig og omtenkstomt fram som faren, «den brølende løven» med de gnistrende øynene kunne være forferdelig. Sine plikter som konge oppfylte han uten hensyn og straffet mer enn en gang mektige og høytstående personer for handlinger som det nok ville ha vært politisk klokt å se gjennom fingrene med. Derfor fikk han også oppleve mange kraftige bakslag i sin politikk. Men aldri viste han tegn til hevnløst eller nag mot dem som hadde motarbeidet ham. Når en sak først var opp- og avgjort, var den det en gang for alle. Otto var i det hele tatt en av de storslåtte og overlegne personligheter som ved sitt impulsive temperament fullstendig river omgivelsene med. En helteskikkelse var han, både åndelig og legemlig. Alt ved ham bar bud om den fødte hersker. Og hans ideal var Karl «den Store».

Det vanskelige problemet med å holde stormennene i tømme søkte Otto blant annet å løse ved å støtte seg til de geistlige vasallene, som gjennomgående hadde vist sin konge større hengivenhet enn de verdslige fyrstene hadde gjort. Han lot biskoper og abbeder få større len enn før, valgte menn han kunne stole på til kirkefyrster og gjorde de geistlige vasallene til en slags kongelige embetsmenn. En av sine brødre gjorde han til erkebiskop i Köln og en av sine sønner til erkebiskop av Mainz, mens kongens morbror satt som erkebiskop i Trier. Erkebiskopen av Köln ble dessuten rikskansler, og i ham hadde Otto alltid en sikker støtte. Han ble for øvrig også leder av hoffskolen, som nå blomstret opp igjen, og av kulturarbeidet i det hele tatt. På dette området gjenopptok Otto, så langt de urolige tidene tillot det, Karl «den Store»'s reform- og opplysningsarbeid for å skape en kultur som var kristen i sitt innhold, men antikk i formen.

Like iherdig som Otto i sin indre politikk arbeidet for å trygge rikets enhet, gikk han i utenrikspolitikken inn for sin fars linje i forholdet til skandinaver, slaver og madjarer. Slaverne kuet han ikke bare med sverdet, men sikret også sitt herredømme over dem ved hjelp av et velorganisert misjonsarbeid. Dette vant vestslaverne for den romerske kirke, mens østslaverne i Russland og på Balkan ble innlemmet i den gresk-ortodokse. De religiøse motsetninger som derved oppsto mellom øst- og vestslaverne, mellom polakker og russer som etnisk er så nær beslektet, har fått følger av verdenshistorisk betydning. Denne motsetningen kom nemlig for all fremtid til å være en avgjørende hindring for en sammenslutning av alle slaviske stammer, for det som med et moderne uttrykk kalles panslavismen.

Ottos mest berømte utenrikspolitiske bedrift ble imidlertid hans seier over ungarerne. De hadde gått til angrep mens Otto lå i strid med sin egen sønn, Ludolf, og sin svigersønn, Konrad «den Røde». På markene ved Lech utenfor det sterkt befestede Augsburg, møtte Otto dem med en liten, men sterk rytterhær i august 955. Og nå ble det utkjempet et veldig slag, hvis verdenshistoriske betydning kan sammenlignes med slagene ved Troyes og Poitiers. Madjarerne ble slått, kun en liten del av dem unnkom. De andre ble hugget ned eller trengt ut i elven hvor de druknet. Nå hadde ungarerne fått en lærepenge som satt slik skrekk i livet på dem at de ikke bare sluttet med sine herjingstog på tysk område, men helt og holdent ga opp sitt tidligere røverliv. Fra å være et urolig nomadefolk ble de etter hvert forvandlet til bofaste jordbrukere. Tysk kolonisasjon kunne heretter uforstyrret gå sin gang i det landet som senere fikk navnet Østerrike.

I sin grenseløse takknemlighet hilste de seirende tyske troppene sin konge som «fedrelandets far og imperator». Fra den dagen gjenlød alle kristne land av lovord over Otto «den Store», og ved hans hoff møttes sendemenn fra alle verdens kanter. De kom ikke bare fra Italia, Frankrike og England, men også fra Cordoba, Afrika, Bysants og Russland. «Og sendemennene brakte ham gaver av alle slag,» sier Widukind: «fat av gull, sølv og kobber og vidunderlig fint forarbeidede kunstgjenstander, skåler av glass, ja, av elfenben! Kunstferdig vevde, mønstrede tepper, balsam og alle slags krydderier og dyr som sakserne aldri før hadde sett, som løver og kameler, aper og strutser. For hele kristenheten så sin hjelp og sitt håp i Otto.» Widukind var munk i det vestfalske klosteret Korwey og skrev henimot slutten av Otto «den Store»'s regjeringstid det saksiske folks historie.

⁶²⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 40. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80.

Delbrück regner da også dagen for slaget ved Lech, 10. august 955, som det tyske rikets virkelige fødselsdag. Den dagen, sier han, forsto de forskjellige tyske stammene for første gang fullt ut verdien av et fredelig samarbeid og begynte å føle seg som en nasjon. Et enhetlig rike kan man nemlig ikke tale om før en slik samhørighetsfølelse gjør seg gjeldende, og dens forutsetning er nettopp en slik stor felles opplevelse.

Hertugene Mieszko av Polen og Boleslav av Böhmen måtte underkaste seg og fremme kristendommens utbredelse i sine land.

Det mål som nå lokket og fristet Otto var den keiserkronen som hans store forbilde engang hadde båret. Alt før han beseiret ungarerne, hadde han skaffet seg rettslig krav på Italias krone. Kong Lothar av Italia, som var av Karl «den Store»'s ætt, døde i 950. En maktlysten og tyrannisk markgreve i Nord-Italia, Berengar, hadde deretter oppkastet seg til konge av Italia. Otto kom til Italia, og ble hilst med jubel overalt. Han holdt sitt høytidelige inntog i Berengars hovedstad Pavia, ble i 951 kronet til longobardenes konge og kalte seg fra da av konge av Italia. Han giftet seg i Pavia 25.12.951. med Lothars enke, Adelheid, som hadde flyktet fra Berengar.

Berengar fant det rådeligst å underkaste seg Otto og avlegge troskapsed til ham. Men hans underdanighet varte ikke lenge. Mens Otto lå i kamp med sin opprørske sønn og svigersønn og deres forbundsfeller ungarerne, forsøkte Berengar å gjøre seg uavhengig og gikk med planer om å underlegge seg hele Italia og la seg utrope til romersk keiser. Men da ble paven, den attenårige Johannes XII, engstelig og ba Otto om hjelp. Dermed hadde Otto fått en gunstig anledning til å virkeliggjøre sine planer om å vinne keiserkronen. Så snart forholdene i Tyskland tillot det, dro han for annen gang over Alpene med en hær. Adelheid var også med. Hennes tidligere plageånd, Berengar, trakk seg på ny tilbake til sine utilgjengelige fjellfestninger sammen med sine menn og avventet der begivenhetenes gang. Men Otto fortsatte til Roma. Her hadde det lenge hersket bedrøvelige politiske tilstander. Keiserdømmets forfall på 900-tallet hadde, sier Gregorovius, medført at «Kirkestaten falt i hendene på tusenvis av røvere og selv pavenes åndelige makt var snart ikke annet enn en tom tittel. Et skremmende mørke brer seg over Romas historie, bare sparsomt opplyst av det flakkende lyset fra enkelte gamle krøniker, som her og der faller over dette uhyggelige tidsavsnittet - et forferdelig skuespill, hvor man får se voldsmenn som kaller seg konsulere eller senatorer, rå og mindreverdige paver, skjønne, ville og fordervede kvinner, skyggekeisere som kommer, kjemper og forsvinner, og alle disse scener jager forbi våre øyne i forvirrende hast.»

I denne byen holdt germanernes mektige hersker sitt inntog i 962 under store festligheter. Kongeparet ble mottatt i Peterskirken av Johannes XII og hans prelater og ble høytidelig kronet til keiser og keiserinne 02.02.962.

«Gutten på St. Peters stol» angret imidlertid snart at han hadde kalt Otto til Roma og sluttet i all hemmelighet forbund med Berengar mot keiseren. Det var ikke for å bli avhengig av en mektig keiser han hadde reddet seg unna Berengars ærgjerrige planer. Men keiseren så på sin side ingen grunn til å vise hensynsfullhet mot en innehaver av St. Peters stol som drakk og spilte, levde i sus og dus og forvandlet Lateranet til et harem. Ingen vergeløs kvinne kunne kjenne seg trygg for hans onde lyster. Fullstendig forblindet av sin lidenskap hadde han til og med overdyngnet en av sine elskerinner med kostbarheter fra St. Peters skattkammer, selv kors og kalker hadde han gitt henne!

Etter at Otto så fikk avsatt paven og erstattet ham med en ny pave, Leo VIII, vendte Otto seg mot Berengar. Han inntok de befestede borgene hans og førte ham som fange til Tyskland.

Ved sin hjemkomst ble keiseren møtt av jubel fra et helt folk, som på grunn av hans opphøyelse igjen følte seg hevet til maktens og ærens tinder etter lang tids fornedrelse. For en forskjell fra den tiden da riket holdt på å gå fullstendig i oppløsning og ingen kunne kjenne seg trygg for vikinger og slaviske og ungarske horder! Ikke siden Karl «den Store»'s dager hadde en vesterlandsk hersker nytt så stor anseelse og hatt et slikt ry som Otto. Men det var ingen fordel for Tyskland at keiseren de siste tolv år av sitt liv ble så opptatt av forholdene i det urolige Italia at han måtte oppholde seg der, langt borte fra hjemlandet, i nesten ti år.

I 973 ble Otto plutselig revet bort uten noen forutgående sykdom. Han var da 61 år gammel. «Minnet om hans klokskap, rettferdighet og forunderlige klarsyn i alle forhold, indre som ytre, vil leve evig,» sier Widukind.⁶²⁶

(Barn XV:21703, Far XVII:86809, Mor XVII:86810)

Gift 1. gang 929 med **Edith av England**. Prinsesse. Død 26.01.947.

Prinsesse av England.⁶²⁷

Barn:

Luitgard av Tyskland. Født 931. Død 18.11.953. (Se XVII:89154).

Gift 2. gang 25.12.951 med neste ane.

⁶²⁶ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 12-28. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 44. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 67, 91.

⁶²⁷ Dictionary of National Biography. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 215. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 67, 103.

Barn:

Otto II der Rote av Tyskland. Født 955. Død 07.12.983 i Roma. (Se XV:21703).

XVI:43406 mf mf mf fm mf ff mm fm

Adelheid av Burgund. Keiserinne. Født omkring 931. Død 16.12.999.

Grevinne av Burgund.

Adelheids far, Rudolf II av Burgund, døde i 937. Hennes mor, Bertha av Schwaben, giftet seg igjen med kong Hugo av Italia. Adelheid ble da, mens hun enda var barn, forlovet med Hugos sønn, Lothar og gift med ham i 947.

Kong Lothar av Italia, som var av Karl «den Store»'s ætt, døde i 950. En maktlysten og tyrannisk markgreve i Nord-Italia, Berengar, hadde deretter oppkastet seg til konge av Italia. Ettersom den avdøde kong Lothars enke, den vakre og folkekjære Adelheid, ble betraktet som arving til tronen, gjorde Berengar henne uskadelig ved å sperre henne inne, han utsatte henne til og med for den råeste mishandling, antagelig i det håp at hun skulle dø i fengslet. Det fortelles også at Berengar forsøkte å tvinge henne til ekteskap med sin sønn, Adelbert, for på den måten å skaffe sin ætt i hvert fall et skinn av rett til kongekronen. Men Adelheid holdt tappert stand.

Ryktet om den unge dronningens lidelser trengte snart over Alpene og fylte den ridderlige kong Otto med rettferdig harme. Nå var anledningen der til å vinne den italienske kongekronen, og han dro med en hær over Alpene for å befri den skjønne og samtidig sette en av sine store politiske planer ut i livet. Sagnet har forøvrig pyntet litt på dette drama og har latt Adelheid skrive et brev til Otto, hvor hun anropte ham om hjelp og bød ham sin hånd og Italias kongekrone som takk. Otto var nemlig blitt enkemann noen år i forveien.

Mens Otto gjorde forberedelser til krigstoget, greide Adelheid å flykte fra sine plageånder. En prest og en trofast terne som hadde fått lov til å bli hos henne, hadde med forenede krefter greidd å grave en underjordisk gang ut fra fengslet. En natt flyktet de alle tre, og etter å ha utstått mange farer og strabaser fant de beskyttelse i et befestet slott, som tilhørte en av Berengars motstandere.

Så kom da Otto til Italia, og ble hilst med jubel overalt. Han holdt sitt høytidelige inntog i Berengars hovedstad Pavia og kalte seg fra da av konge av Italia. Fra alle kanter strømmet landets mektigste menn til og hyllet ham, mens Berengar trakk seg tilbake uten sverdslag og søkte tilflukt i en borg oppe i fjelltraktene. Deretter sendte Otto bud til Adelheid og anholdt om hennes hånd. Hun svarte ja og fulgte Ottos utsendinger tilbake til Pavia, hvor deres bryllup ble feiret 25.12.951.

Adelheid øvet stor politisk innflytelse, spesielt da hun sammen med sin sønns hustru, den kloke og viljesterke Theophano, førte riksregimentet for den lille Otto III. I de første åtte årene ble regjeringen ledet av Theophano, og etter hennes død av Adelheid. Adelheid hadde lenge ligget i strid med sin svigerdatter, men hadde forsonet seg med henne da det gjaldt å bevare kronen for slekten. Adelheid fikk imidlertid aldri så stor innflytelse som Theofano hadde hatt, fordi den unge keiseren nektet å adlyde henne. Alftfor meget smiger fra smiskende hoffmenn hadde gjort den ualminnelig oppvakte gutten så trassig og innbilsk at farmoren til sist ikke orket alle nykkene hans lenger og dro tilbake til Italia, hvor hun alltid hadde likt seg best.

Adelheid døde i kloster i 999.⁶²⁸

(Barn XV:21703, Far XVII:86811, Mor XVII:86812)

Gift 25.12.951 med forrige ane.

XVI:43407 mf mf mf fm mf ff mm mf

Romanos II av Bysants. Keiser. Født 938. Død 15.03.963.

Keiser av Bysants 959 - 963.

Den østromerske keiser protesterte mot Otto «den Store»'s keiserverdighet, som i sin tid mot Karl «den Store»'s, og sa til hans utsending at det rett og slett var en skandale at en saksisk barbar våget å legge seg til en så opphøyet tittel. For å fremtvinge en anerkjennelse, rykket Otto da inn i de østromerske besittelsene i Syd-Italia, men samtidig tilbød han forsoning ved å foreslå ekteskap mellom sin og Adelheids unge sønn Otto og en bysantisk prinsesse. Som Ottos utsending dro biskop Liutprand til Konstantinopel for å fremføre frieriet. Men den stolte østromerske keiseren var mektig forarget over at tyskerne hadde rykket inn på hans område og ville slett ikke høre tale om noen dynastisk forbindelse. Liutprand ble behandlet som en spion og fikk ikke engang foretrede for keiseren. Da han langt om lenge likevel ble mottatt ved hoffet, begynte keiseren å spørre ham ut om Ottos stridskrefter. Da biskopen hadde svart på spørsmålene, tordnet keiseren: «Du lyver! Din herres krigere duger hverken til å ride eller til å kjempe til fots. De store skjoldene de bruker og de tunge panserne og hjelmene, for ikke å snakke om de lange sverdene, gjør begge deler umulig, og» - la han hånlig til - «drikk og fråtsing hindret dem også, for de har gjort buken til sin gud; motet deres er bare en rus og tapperheten drukkenskap. Forresten har din herre ingen flåte. Jeg alene er mektig til sjøs. Jeg skal angripe ham med mine skip, ødelegge havnebyene hans og alt land langs elvene. Og hvem skulle vel kunne

⁶²⁸ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 20-21, 29. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 65. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 67, 101.

motstå meg til lands, jeg, som har like mange krigere, som det finnes bølger i havet og stjerner på himmelen!»

Da Liuprand ville svare ham, ble han hysjet ned og hånet med ordene: «Dere er slett ikke romere men langobarder!» I stedet for å oppta dette som en fornærmelse, ga biskopen til svar at de østromerske keisere kunne føre sine aner tilbake til brodermorderen Romulus. «Vi langobarder og andre germanere» - fortsatte han - «forakter romernavnet i den grad at vi bruker det som skjellsord når vi er fortørnet på noen. For med navnet romer forbinder vi alt som tenkes kan av nedrighet, feighet, griskhet, lystenhet, løgnaktighet, ja over hodet alle laster.»

Følgen ble naturligvis at keiseren i sin vrede befalte Liutprand å gå tilbake til sitt losji, hvor han ble behandlet så dårlig at han ble alvorlig syk. Han var mer død enn levende da han omsider ble satt på fri fot og fikk lov til å reise hjem igjen. Men selv da ble han utsatt for forferdelige trusler og fornærmelser.

Romanos regjerte svakt. Dog ble Kreta erobret fra maurene under hans regjeringstid. De ble også overvunnet i Lilleasien og Syria.⁶²⁹

(Barn XV:21704, Far XVII:86813, Mor XVII:86814)

Gift omkring 956 med neste ane.

Barn:

Theophano av Bysants. Født omkring 956. Død 15.06.991 i Niemwegen. (Se XV:21704).

XVI:43408 mf mf mf fm mf ff mm mm

Theofano av Bysants. Keiserinne. Født omkring 941. Død omkring 970.

Hennes far, Krateros, var vinstue-vert på Peloponnes.

Theofano (Anastasia) var i 956 gift med keiser Romanos II.

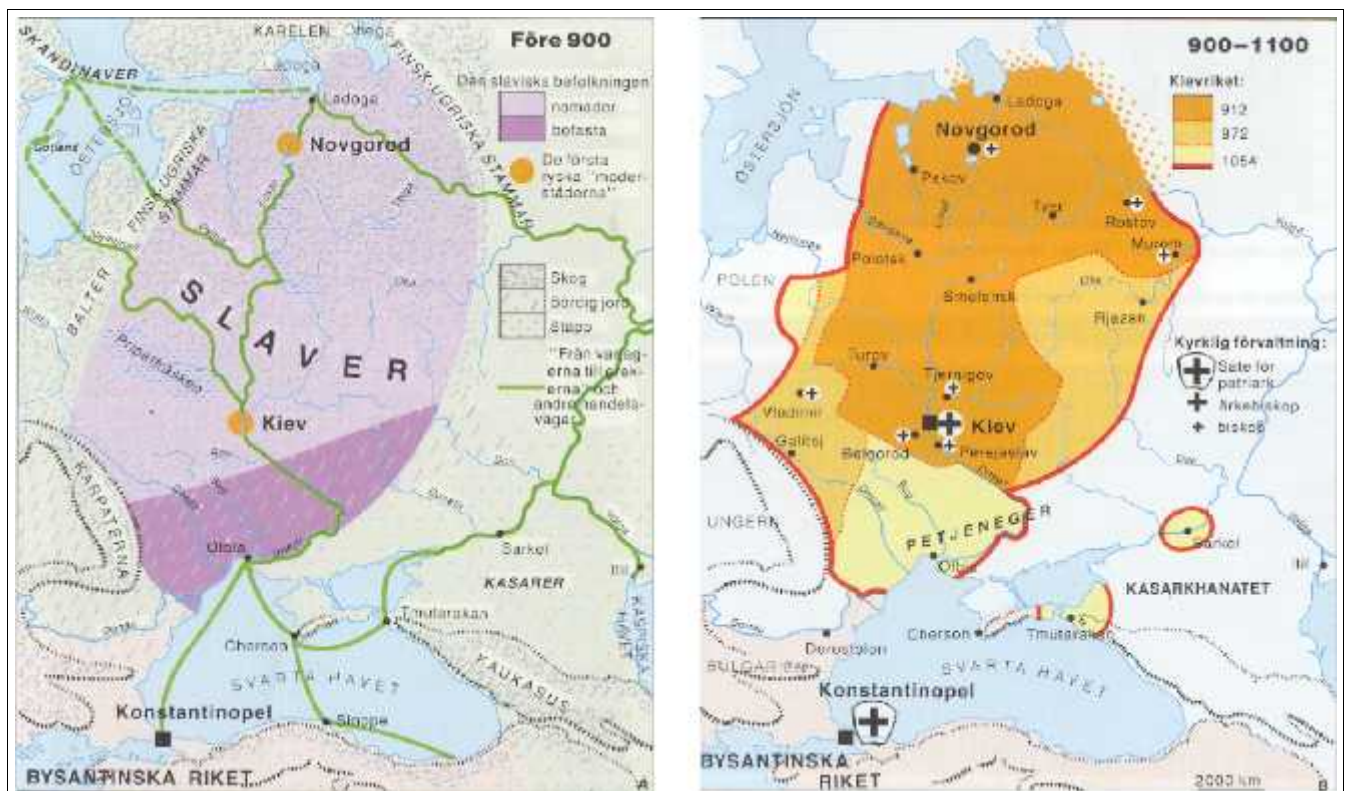
Hun ektet senere, antagelig i slutten av 963, Romano's etterfølger, keiser Nicophorus Phokas. Etter at denne ble myrdet 10.12.969 ble hun gift med keiser Johannes I Tzimiskes, men ble selv brent på øya Prote ca. 970.⁶³⁰

(Barn XV:21704)

Gift omkring 956 med forrige ane.

XVI:43409 mf mf mf fm mf fm ff ff

Rurik av Novgorod. Fyrste. Levde 862. Død 879.

Fyrste av Novgorod 862 - 879.

⁶²⁹ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 22-24. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 129. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 33.

⁶³⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 142, se også nr. 143. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 33.

Ifølge russisk tradisjon var Rurik grunnleggeren av det russiske rike.

Rurik-slekten regnes som det første dynasti som hersket i Russland. De var storfyrster av Kijev [Kiev] fra 880 til 1132 og senere tsarer (keisere) av Russland. I 1132 ble riket oppdelt i sine enkelte fyrstedømmer.

Vi finner i legenden først tre brødre: Rurik i Novgorod, Sineus i Belozero og Truvor i Izborsk. De profiterte på interne russiske stammestrider og ble de første kjente herskerne. Dernest ble Askold hersker i Kijev og Rogvolod i Polotsk. Senere ser vi at Ruriks fetter, Oleg, hjalp Rurik med makt å undertrykke et opprør da Novgorods borgere ønsket å fri seg fra Ruriks styre.

En «Vetsje» [folkmøte, rådslag] ble ifølge legenden sammenkalt av slaverne hvor det ble besluttet å invitere de tre brødrene fra «Varjager»-stammen «Rus» (varjager = viking) til å herske over slaverne. I den gamle krøniken «Novgorodskaya Pervaya Lietopis» [Den første Novgorod-krøniken] kan man lese at nordiske prinser ble invitert til Russland - krøniken taler ikke om av hvem - for å bringe orden i og å forsvare russisk land mot utenlandske angripere.

På den tiden konkurrerte og stred russiske byer og fyrstedømmer med hverandre og ble ofte angrepet av nomadiske tyrkiske stammer, noe som kunne ha skapt et behov for mer kvalifiserte nordiske krigsherrer og deres profesjonelle soldater. Det faktum at så mange nordiske prinser kom til Russland ved denne tid har imidlertid etterlatt seg inntrykket av at landet i virkeligheten ble invadert av disse «Ruridiker»-prinser og deres menn.

Igor (Ingvar), Olga (Helga), Rurik (Rørek) og Oleg (Helge) er antagelig nordiske navn, noe som indikerer at slekten muligens kom fra Sverige. Trolig var de i slekt med Munsö-slekten. Navnene Rogneda (Ragnhild) og Rogvolod (Ragnvald) er også nordiske.

Kloss opp til det bysantinske keiserrike, som på denne tiden ennå omfattet Balkan og Lilleasia, var Det nære Østen behersket av en annen stormakt, det arabiske kalifatet. Det var nettopp kommet i hendene på en ny herskerætt, Abbasidene, og rikets økonomiske tyngdepunkt lå nå i Irak og Iran, mens kalifen hadde opprettet sin residens i Bagdad. Dette riket hadde en veldig tilgang på sølv, og det hadde gode handelsforbindelser med områdene nord for Det kaspiske hav. Her hersket forskjellige asiatiske folk, bulgarer og khazarer. Og like hit ned trengte svearne. Fra den baltiske kysten hadde de fulgt de seilbare elvene oppover i det nordlige Russland, og når en hadde seilt dem så langt en kunne komme, var det ikke så mange kilometerne en behøvde å trekke skipene før en nådde Dnjepr, som førte til Svartehavet og Bysants, og tilløpene til Volga, som munnet ut i Det kaspiske hav. Senest i begynnelsen av 800-tallet er forbindelsen etablert. Utgravninger har vist klare spor etter nordboer i Staraja Ladoga (som nordmennene kalte Aldeigjuborg) fra denne tiden; byen lå like sør for sjøen Ladoga. En enda bedre beliggenhet rent handelspolitisk hadde Novgorod, det nordiske Holmgard, som ble et hovedsentrum, også for svensk politisk makt. Vi vet ikke nøyaktig når det skjedde. Men at det i 839 var etablert et svenskt rike et sted i Russland, synes å fremgå av en tilfeldig notis i en frankisk annal. I dette året kom det nemlig en bysantinsk sendeferd til keiser Ludvig, og i følget var det også noen menn som ba om tillatelse til gjennomreise; de sa de hørte til Rus-folket, og at deres konge kaltes khagan. Men «Rus», det var det navnet svenskene fikk i Russland (kanskje har det en forbindelse med Roslagen). Og khagan, det var den tyrkisk-arabiske betegnelsen på herskerne på de russiske steppene. Nå ble det imidlertid fort klart for keiserens menn at disse Rus var folk av svensk ætt, og keiseren, som på dette tidspunkt hadde all grunn til å se med skepsis på alle nordboer, fryktet for at mennene var spioner. Han ga ordre til at deres forhold skulle undersøkes nærmere før de fikk dra videre.

Ikke mer enn ti år yngre er en notis hos en arabisk geograf, som forteller at Rus fører bever- og svartrevskinn, foruten frankiske sverd, så vel til Svartehavet og Konstantinopel som til Det kaspiske hav og videre på kamelrygg til Bagdad. Det er altså klart at forbindelsen Østersjølandene - Bagdad nå er etablert. Det konstaterer vi for øvrig også gjennom et annet fenomen. Det begynner å flyte en veritabel strøm av sølv til Norden fra kalifatet. Den når høydepunktet på 900-tallet, men vi har funnet mynter også fra de tidligste Abbasidenes tid, og de kan ikke være kommet i jorda særlig meget senere enn 800. I Kaupang er det således funnet et par mynter slått av Karl den Stores samtidige, eventyrkalifen fra 1001 natt, Harun al-Rasjid.

Dermed hadde nordboene etablert seg i en gunstig posisjon mellom øst og vest. Enten de hentet skinn og slaver i Østersjølandene og solgte dem til frankerne mot våpen, glass, bronse, keramikk og vin - eller de eksporterte skinn og våpen til kalifens land for sølv, som de også kunne bruke til å handle vestpå med, gjorde de gode forretninger. Hovedparten av disse forretningene ble nok drevet av svear og særlig av gotlendinger. Nordmennene var i denne sammenheng neppe mer enn klokkeren som det dryppet på. Men også de fant veien østover - dro i austerveg - og i alle tilfeller er denne kontakten med Østen også en del av den generelle bakgrunn for det fellesnordiske foretagende som heter vikingtogene.

I en runeinnskrift fra Östergötland heter det

Sønner fikk Gulle, en god bonde, fem.

Ved Fyris falt Amund, den uredde kjempe.

Assur kom øst i Grekland av dage.

Halvdan ble på Bornholm drept,

Kåre ved Dundee - og død er Boe.

Verset sier ikke så lite om spennvidden i en svensk vikings interessesfære - fra hjemlige tronstridigheter til herjing i Skottland og kamper i Bysants. Svenske eventyrere hadde åpnet handelsveiene til Svartehavet og Det kaspiske hav. I annen halvdel av 800-tallet tok en svensk høvdingætt ledelsen over de slaviske folkene langs de store elvene i

Vest-Russland; det var Rurik (Rørek) og hans ætlinger. Handelen alternerte, som i vest, for en stor del med herjing, eller den hadde plyndringer som utgangspunkt. En god del av handelsvarene var skatter vikingene - eller varjagene som de heter på disse kanter - hadde presset ut av slaviske og finske stammer. Resultatet ble imidlertid at arabisk sølv strømmet til Birka, til Hedeby, og fremfor alt, til Gotland. Omkring 1000 sølvskatter fra disse par århundrene er funnet i svensk jord, endel, men langt mindre, i dansk. De politiske følgene denne sølvstrømmen fikk, vet vi lite om. Men de kan ikke ha vært ubetydelige. Det vi iallfall vet, er at svenskættede konger omkring 900 satte seg fast i Sønder-Jylland, sannsynligvis for å beherske hele Østersjøhandelen, fra Novgorod til Hedeby.

Dette svenske Østersjøveldet tok imidlertid slutt etter noen årtier. Svenskene i Hedeby ble fordrevet av tyskerne i 934. En mannsalder senere faller glemselens slør over det nylig så driftige Birka. Sølvstrømmen fra kalifatet ebber ut, for politiske omkalfatringer langt sørpå fører til at de gode forbindelsene med rikene sør og sørøst for Det kaspiske hav blir brutt. Til gjengjeld etablerer russerne nærmere forbindelser med Bysants. Rurik-ætlingen Vladimir lar seg døpe, og bysantinske misjonærer får innpass i Russland. Mens Birka forsvinner, overlever gotlendingene; det er de som nå har hovedparten av handelen på Novgorod.⁶³¹

(Barn XV:21705)

Gift

Barn:

Igor I Rurikovich av Kijev. Født 875. Død 945. (Se XV:21705).

XVI:43425 mf mf mf fm mf mf ff ff

Boleslav I den Grusomme av Böhmen. Levde 920. Død 15.07.967. Gjentakelse, se side 253.

XVI:43426 mf mf mf fm mf mf ff fm

Bozena ???.⁶³² Gjentakelse, se side 253.

XVI:43521 mf mf mf mf ff ff ff ff

Robert I le Vaillant av Frankrike. Konge. Født 866. Død 923 ved Soisson.

Robert «den Tapre» var hertug av «Ile de France».

Da hans bror, kong Eudes døde, ble han hertug i Seine-Loire-landet.

I 922 ble han valgt som motkonge mot Karl «den Enfoldige». Han falt 923 i slaget ved Soisson.⁶³³

(Barn XV:21761, Far XVII:87041)

Gift 1. gang

Barn:

Luitgard av Paris.⁶³⁴ Levde fra 900 til 920. (Se XVI:43976).

Gift 2. gang med neste ane.

Barn:

Hugo le Grand av Paris. Født 897. Død 17.06.956. (Se XV:21761).

XVI:43522 mf mf mf mf ff ff ff fm

Beatrice av Vermandois.⁶³⁵

(Barn XV:21761, Far XVII:87043)

Gift med forrige ane.

XVI:43523 mf mf mf mf ff ff ff mf

Heinrich I Fuglefangeren av Tyskland. Født omkring 875. Død 02.07.936.

Konge av Tyskland 919 - 936.

⁶³¹ Cappelen: Norges historie, bind 2 (1976): Rikssamling og kristning, side 36-37, 202-203. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 148. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 90.

⁶³² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 32. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80.

⁶³³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 909. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58.

⁶³⁴ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58, 99.

⁶³⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 909. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58, 99.

Henrik var stifter at det sachsiske hus. Han ble hertug i Sachsen etter farens død i 912.

Da Ludvig «barnet» døde i 911, holdt hele det tyske rike på å gå i fullstendig oppløsning. For å få slutt på den stadige oppdelingen av riket ved hvert arveskifte, ble Tyskland nå gjort til et valgrike. Merovinger og karolinger hadde skapt sitt rike ved erobringer og betraktet det som et slags storgods, som kongen kunne stykke ut til sine sønner etter forgodtbefinnende. Men fra nå av skulle kongedømmet ikke lenger være arvelig. Kongen skulle velges av folket, dvs. valget ble foretatt av rikets fornemste fyrster - hertugene - med de andre stormennenes og folkets bifall. En slektning av de siste karolinger, hertug Konrad av Franken, ble den første tyske valgkonge. På sitt dødsleie viste han bevis på sitt høysinn ved å overvinne seg selv til å oversende kronen, rikssverdet og kongekåpen til den dyktigste av sine motstandere, hertug Henrik av Sachsen. Tysklands vel lå Konrad mer på hjertet enn noe annet, og om noen skulle kunne redde rikets enhet, måtte det være Henrik, som også hadde sine stammefrønder, de mektige sakserne, i ryggen.

Henrik går i middelalderkrønikene under navnet «Fuglefangeren» fordi han var ute på fuglejakt da han mottok budet fra Konrad. At han var en ivrig jeger, er i hvert fall ganske sikkert.

Henrik ble valgt til konge i 919. Han tilhørte en ualminnelig livskraftig slekt, hans farmor Oda ble således hele 107 år gammel. Selv hadde han en imponerende skikkelse, men var temmelig stor og tung, en ekte saksisk folkekonge. Hans rettlinjede karakter og store viljestyrke som var parret med en velgjørende og gemyttlig ro, gjorde at han nettopp var den rette mann til å forene stridbare viljer og holde et vaklende rike sammen. Som menneske var han godhjertet og trofast, som politiker like seig og utholdende som han var klok.

Overfor slaverne førte Henrik en kraftig og fremgangsrik politikk og tsjekkerne i Böhmen og Mähren ble tvunget til underkastelse under det tyske rike. Saksernes gamle arvefiende, venderne øst for Elben, beseiret han også, og fikk dessuten satt stopp for vikingenes herjinger. Han oppsøkte danskene i deres eget land, tilføyde dem et knusende nederlag og tvang danskkongen til å sverge ham troskapsed. Selv madjarenes stormflod lyktes det Henrik å demme opp for - i hvert fall for sitt eget hertugdømmes vedkommende - ved å oppføre befestede murer rundt alle bebodde steder i Sachsen og utstyre dem med garnisoner. Av disse borgene oppsto senere de første saksiske byene. Dessuten arbeidet han på å skape et sterkt kavaleri, så han kunne føre sine kriger mest mulig med rytterhærer, «små, men helt av jern», og det lyktes også virkelig for ham å kaste de ungarske hordene tilbake med slik kraft at de senere ikke våget seg over Tysklands grenser så lenge Henrik levde.

Henrik hadde stått fram i den ytterste nød og reddet Tyskland ikke bare fra indre oppløsning, men også fra store ytre farer. Men hadde han ikke hatt sine stammefrønder saksernes urokkelige styrke å støtte seg til, ville han neppe ha kunnet gjennomføre den store oppgaven han hadde påtatt seg.

Han døde av slag i 936.⁶³⁶

(Barn XV:21762, Far XVII:87045, Mor XVII:87046)

Gift 909 med neste ane.

Barn:

Otto I der Grosse av Tyskland. Født 23.11.912. Død 07.05.973. (Se XVI:43405).

Gerberga av Sachsen. Født omkring 913. Død 05.05.984. (Se XVI:43688).

Hedvig av Sachsen.⁶³⁷ Født 922. Død etter 14.05.965. (Se XV:21762).

XVI:43524 mf mf mf mf ff ff ff mm

Mathilde av Ringelheim. Født omkring 890. Død 14.03.968 i Enger.

Mathilde ble oppdratt av bestemoren i klosteret Hervord, «den Hellige», og arvet etter henne karolinske besittelser.

Et av de vakreste trekk fra Henriks liv er hans forhold til sin hustru, den milde og barmhjertige dronning Mathilde. På dødsleiet uttalte han sin glede over at hans elskede, trofaste hustru fikk overleve ham. «Jeg takker deg», sa han til slutt, «for alle de gangene du har dempet min vrede og vendt mitt sinn fra hårdhet til rettferdighet og barmhjertighet og for alle de gode råd du har gitt meg.»⁶³⁸

(Barn XV:21762, Far XVII:87047, Mor XVII:87048)

Gift 909 med forrige ane.

⁶³⁶ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 9-12. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 45. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58, 67.

⁶³⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 910. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58, 67.

⁶³⁸ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 12. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 58. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 67.

XVI:43525 mf mf mf mf ff ff fm ff

Ebles Manzer av Poitou. Hertug. Død mellom 932 og 935.

Greve av Poitou 890 - 893 og 902 - 935.

Hertug av Aquitania 928 - 932.

Ebles forsøkte å motstå Eudes og den av ham utnevnte greve Adhèmar som var nevø til den gamle greven Emeno. Da Karl den Enfoldige tiltråtte regjeringen, falt Adhèmar i unåde i 902 og ble jaget ut av Poitou av Ebles.

Han slo normannerne foran Chartres i 911.

Da han i 927-28 arvet Auvergne og Limousin, antok ha titelen hertug av Aquitania i konkurranse med Raymond III av Toulouse. Han ble imidlertid berøvet Aquitania i 932 av den robertinske kongen Raoul og beholdt kun Poitou.

Ebles var gift

1. gang i 892 med Eremburge og

2. gang før 911 med Emiliane som skal ha vært mor til Vilhelm og som døde før 929.⁶³⁹

(Barn XV:21763, Far XVII:87049)

Gift

Barn:

Vilhelm III Tête d'Etoupe av Poitou. Født omkring 915. Død 03.04.963. (Se XV:21763).

XVI:43527 mf mf mf mf ff ff fm mf

Gange-Rolv Ragnvaldsson av Normandie. Hertug. Født mellom 860 og 866. Død 931.

Gange-Rolv (Rollo, Rollon) var hertug av Normandie 911 - 931 (som Robert I).

Normandieslekten var hertuger av Normandie fra 911 til 1204 og senere konger av England. Slekten stammer ifølge Snorre fra Mørejarlene i Norge. Danske forskere mener imidlertid at Rolv var dansk.

Ifølge Snorre dro Rolv ca. 13 år gammel på vikingeferd til Østersjøen. Han gjorde deretter strandhugg i Viken i Norge og ble erklært fredløs av Harald Hårfagre. Han dro så til Orknøyene og Suderøyene. Han var da i 20-års alderen. Senere dro han med andre vikinger til utløpet av Seine i Frankrike og herjet i Valland. Han ble høvding for en flokk vikinger som stormet mot Paris i årene 900-911.

Den franske kannik Dudo skrev hundre år senere Normandies historie etter oppdrag av en normannisk hertug. I år 911 hadde ryktet om at en veldig vikingflåte igjen hadde landet ved Seines munning spredt skrekk og forferdelse blant frankerne. Dudo gir oss et dramatisk og meget anskuelig bilde av den ånd som i det øyeblikket beskjelte henholdsvis nordboer og frankere. Den frankiske storvasallen som rådde over landet rundt Seine, kalte nok sammen sine tropper, men foretrakk likevel å forsøke seg med forhandlinger. Han henvendte seg til den berømte krigeren Hastings, som selv en gang hadde vært en veldig viking, men nå hadde gått i den franske kongens tjeneste, og ba ham snakke pent med sine tidligere landsmenn. Nokså motstrebende påtok Hasting seg dette tillitsvervet, for han visste at vikingene ikke likte at han hadde gitt seg inn under en fremmed hersker. Sammen med to frankiske riddere som kunne dansk, gikk han imidlertid ned til elvebredden, og der utspant det seg nå en samtale, som må kunne kalles klassisk i sitt slag.

Først ropte de tre mennene på frankernes side over elven: «Vi er riddere som er utsendt av frankernes konge og krever at Dere sier oss hvem Dere er, hvor Dere kommer fra og hva Dere ønsker.» Svaret lød: «Vi er dansker, kommer fra Danmark, og vi vil erobre Frankerriket.» - «Hva heter Eders herre?» «Ingenting» lød svaret, «for vi er alle like.» Da spurte Hasting: «Har Deres noen gang hørt tale om Hasting, som var Eders landsmann og seilte hit med mange krigere?» «Ja, Den mannen begynte godt, men sluttet dårlig.» lød svaret. Hasting fortsatte: «Vil Dere underkaste Dere Karl, frankernes konge, gå i hans tjeneste og få rike len av ham?» Men de svarte: «Vi vil aldri underkaste oss noen. Vi liker best den lønnen vi selv skaffer oss med våre våpen og bragder.» - «Hva vil Dere da gjøre?» Svaret ble: «Skynd Dere snarest mulig bort herfra! Vi liker ikke alt dette pratet; og vi vil heller ikke fortelle Dere hva vi har i sinne.»

Der er, som den danske middelalderhistoriker Steenstrup bemerker, noe så ekte nordisk i denne scenen med de skarpe, rammende replikkene som krysser hverandre over Seine at den må være tatt direkte ut av den normanniske tradisjon som Dudo bygget sitt historiske verk på. Hadde dialogen flytt fra Dudos egen penn, hadde vi ganske sikkert fått en lang harang i mer «klassisk» toneart, men den historiske tonen her sikkert er helt ekte.

I 911, ved traktaten i St. Clair-sur-Epte, tilbød Karl «den Enfoldige» Rolv og hans menn landet omkring Seine ned til havet og ga Rolv sin datter Gisela til hustru. Rolv ble nå hertug av Normandie som Karls vasall og lot seg døpe. Han fikk navnet Robert I, og han ble en mektig mann der.

Ifølge Snorre skal Rolv ha vært så kjempestor at ingen hest orket å bære ham og derfor ble han kalt Gange-Rolv.

⁶³⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 266. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 15.

Franske kilder kjenner imidlertid ikke dette navnet og minnes ham tvert imot som rytter, så dette er tvilsomt. Det fortelles også om ham at da han skulle hylle sin lensherre, nektet han å bøye seg for den vanlige skikken å kysse kongens fot. Til slutt gikk han imidlertid med på at en av mennene i hans følge skulle utføre seremonien for ham. Men han var også for stolt til å bøye seg ned. Isteden løftet han Karl «den Enfoldige»'s fot opp til munnen, med den følge at Hans Majestet ramlet baklengs.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«24. Ragnvald Mørejarl var den kjæreste venn kong Harald hadde, og kongen satte ham høyt. Ragnvald jarl var gift med Hild, datter til Rolv Nevja (Nese); deres sønner var Rolv og Tore. Ragnvald jarl hadde noen frillesønner også; én het Hallad; en annen Einar og en tredje Rollaug; de var voksne da de ektefødte brødrene deres var barn ennå. Rolv var en stor viking; Han var så svær av vekst at ingen hest kunne bære ham, derfor gikk han til fots overalt. Han ble kalt Gange-Rolv. Han herjet ofte i Austerveg. En sommer han kom østfra til Viken fra vikingtog, hogg han strandhogg der. Kong Harald var i Viken; han ble alvorlig sint, da han fikk høre om dette, for han hadde strengt forbudt å rane innenlands. Kongen lyste på tinget at han gjorde Rolv fredløs i Norge. Da Hild, Rolvs mor, fikk vite dette, dro hun til kongen på ba om fred for Rolv, men kongen var så sint at det nyttet henne ikke å be. ...

Gange-Rolv seilte siden vest over havet til Suderøyene; derfra seilte han vest til Valland (Frankrike) og herjet der, og vant seg et stort jarlerike, som han bygde for en stor del med nordmenn, og det heter Normandi siden. Jarlene i Normandi er kommet av Rolvs ætt. Sønn til Gange-Rolv var Viljalm, far til Rikard, far til Rikard den andre, far til Robert Langspade, far til Viljalm Bastard, Englands konge. Fra ham er alle Englandskongene ættet siden.»

Rolv var gift

1. gang i 886 med Popa og
2. gang i 911 med Gisela av Frankrike.

Rolv bodde i Rouen, hvor han døde i 931.⁶⁴⁰

(Barn XV:21764, Far XVII:87053, Mor XVII:87054)

Gift 886 med neste ane.

Barn:

Vilhelm I Longue-Épée av Normandie. Født mellom 900 og 912. Død 17.12.942. (Se XVI:43689).

Gerlaug av Normandie. Født før 912. Død etter 14.10.968. (Se XV:21764).

XVI:43528 mf mf mf mf ff ff fm mm

Popa av Bayeux. Grevinne. Levde 886.

Popa var grevinne av Bayeux.

«Dictionaire de Biographie Française» av J. Bateau oppgir at Gerlaug var Gange-Rolvs datter i ekteskapet med Popa, idet Gerlaug var født før traktaten av 911 i St. Clair-sur-Epte. I denne fikk Gange-Rolv av Karl «den Enfoldige» landet omkring Seine ned til havet og hans datter Gisela til hustru.⁶⁴¹

(Barn XV:21764, Far XVII:87055)

Gift 886 med forrige ane.

XVI:43529 mf mf mf mf ff ff mf ff

Boso II av Provence. Greve. Død mellom 965 og 968.

Greve av Provence 948 - 926.

Boso påtreffes som greve av Provence fra 934 innsatt av kong Hugo. Han var den første som titulerte seg greve av Provence, og hans etterkommere beholdt denne tittel i nesten 200 år. Han var også greve av Arles og må være utnevnt av Konrad II i 948. Man vet at han ikke tilhørte familien til den Boso som i 879 ble valgt til greve i Montaille av biskopene.

Boso nevnes i et skiftebrev utstedt i Arles i 948, videre i et dokument fra august 952 angående kirken i Arles. I mai 961 bekrefter han sammen med sin hustru, Constance, en gave til klosteret i Montmajour. Her underskriver også deres sønner Vilhelm og Rotbald. Brødrene kaller seg da grever, og kan derfor ikke ha vært spesielt unge den gang.

Hans hustru het Constance. De var gift til ca. 965.⁶⁴²

(Barn XV:21765, Far XVII:87057)

⁶⁴⁰ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 353-356. Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 24. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 277. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 14, 76.

⁶⁴¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 283. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 76.

⁶⁴² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 914. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81, 97.

Gift

Barn:

Vilhelm I av Provence. Født omkring 925. Død omkring 992. (Se XV:21765).

Rothbold II av Provence. Født omkring 925. Død etter 1008. (Se XV:22003).

XVI:43533 mf mf mf mf ff ff mm ff

Fulk I le Roux av Anjou. Greve. Født omkring 865. Død mellom 31.08.941 og 01.05.942.

Fulk «den Røde» var vicomte av Angers i 888 og greve av Anjou 886 - 941.

Han kom til Anjou i 886 sammen med Eudo, sønn til Robert «den Sterke», som han var tilhenger av. Han må da ha vært ganske ung.

Fulk ble den første greve av Anjou i 886, han nevnes i et dokument samme år av Eudo.

I 891 eller 892 deltok han ved avsigelsen av en dom i Tours, han nevnes også i 899. Dessuten var han en tid greve av Tours, men ikke lenger enn til 909.

Han nevnes også i 914, 924 og endelig i 931. Selv utstedte han et dokument i 929 angående en donasjon til Saint-Aubin og St. Lezin. Han kaller seg nå greve av Anjou og abbed av Saint-Aubin.

Han var gift med en datter til lensherren av Touraine.⁶⁴³

(Barn XV:21767, Far XVII:87065)

Gift

Barn:

Fulk II le Bon av Anjou. Født 900. Død omkring 960. (Se XV:21767).

XVI:43585 mf mf mf mf fm ff ff ff

Garcia II Sanchez av Navarra. Konge. Levde 915. Død 970.

Konge av Navarra 925 (919?) - 970.

Garcia drev en lang og vanskelig beleiring av maurerne under Abd-er-Rahman III i Pampelona, og slo dem i 921 ved Roncal-passet. Han bidro til seieren ved Simancas, og lå i stadig strid med Castilla.

Garcia var modig og mild.⁶⁴⁴

(Barn XV:21793, Far XVII:87169, Mor XVII:87170)

Gift med neste ane.

Barn:

Sancho II Abarca av Navarra. Død 994. (Se XV:21793).

XVI:43586 mf mf mf mf fm ff ff fm

Andregoto Galindéz av Aragon. Grevinne. Levde 930.

Andregoto var arvegrevinne av Aragon.

Galindo Aznaréz var den annen greve av Aragon. Han ga mellom 795 og 815 Jaca den første grunnlov. Det synes å være sikkert at far til Andregoto også het Galindo Aznaréz, den her omtalte Galindo var muligens hennes fars farfar.⁶⁴⁵

(Barn XV:21793)

Gift med forrige ane.

XVI:43593 mf mf mf mf fm ff mf ff

Fernan Gonzalez av Castilla. Greve. Død 970.

⁶⁴³ J. Bateau: Dictionnaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 860. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13.

⁶⁴⁴ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 926. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 74.

⁶⁴⁵ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 933, se nr. 934. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 74.

Greve av Castilla 923 - 970.

Fernan Gonzales var den første greve av Castilla, den mest berømte av sitt fyrstehus. Tradisjonen holder ham for å være en etterkommer til dommeren Nunio Rasura og sønn til greve Gonzalo Nuniéz. Det er riktig at han nedstammet fra de gamle dommere av Castilla, men nyere undersøkelser viser at hans far var Gonzalo Fernandéz. Sagnet om at han var hyrde hos maurerne er neppe korrekt.

Castillaslekten var grever av Castilla fra 923 til 1026. Etter at slekten døde ut ble Castilla kongedømme i union med Navarra og senere med Leon.

I 904 deltok han i slaget ved San Quirce og stiftet samme sted et kloster. I 923 forekommer han som greve av Burgos, etter kongens ordre. I 927 kaller han seg greve av Castilla og i 931 greve av Castilla og Alava. Alliert med Ramiro II av Leon vant han en seier over kaliffen av Córdoba, Abd-er-Rahman III ved Osma i 933 eller 934. I 935 antok han titelen greve av hele Castilla. I 934, 938 og 939 vant de et annet slag ved Simancas, hvor maurerne skal ha tapt 80.000 mann. Muselmennene led et tredje nederlag ved Dazio.

Fernan søkte nå å gjøre seg uavhengig av kongeriket Leon, og allierte seg med Ramiros motstandere. Han ble tatt til fange, men oppnådde tilgivelse, og ga sin datter Urraca til Ramiros sønn Ordogno III.

I 940 anla han Sepulveda.

Han ble bisatt i klosteret i Arlanza, men er i nyere tid overført til Colegiata de Covarrubias.⁶⁴⁶

(Barn XV:21797, Far XVII:87185)

Gift med neste ane.

Barn:

Garcia I Fernandéz av Castilla. Født 938 i Burgos. Død 995. (Se XV:21797).

Urraca av Castilla. Død 965 i Covarrubias. (Se XV:21802).

XVI:43594 mf mf mf mf fm ff mf fm

Sancha av Navarra. Prinsesse. Født omkring 910. Levde 940.

Sancha (Urraca) var datter til kong Sancho I Garcéz av Pamplona.⁶⁴⁷

(Barn XV:21797, Far XVII:87187, Mor XVII:87188)

Gift med forrige ane.

XVI:43601 mf mf mf mf fm fm ff ff

Ramiro II av Leon. Konge. Født før 923. Død omkring 951 i Zamora.

Konge av Leon 931 - 951.

Ramiro seiret over maurerne og lot seg i 931 kalle konge av Leon, Galicien, Asturien og Castilla.

Han var 2. gang gift med Urraca som ble mor til Ordoño III's bror Sancho.⁶⁴⁸

(Barn XV:21801, Far XVII:87201, Mor XVII:87202)

Gift med neste ane.

Barn:

Ordoño III av Leon. Død ...08.955. (Se XV:21801).

XVI:43602 mf mf mf mf fm fm ff fm

Teresa Florentina av Navarra. Grevinne. Født omkring 915.

Grevinne av Navarra.⁶⁴⁹

(Barn XV:21801, Far XVII:87203, Mor XVII:87204)

Gift med forrige ane.

⁶⁴⁶ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 941. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 35.

⁶⁴⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 943. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 35, 75.

⁶⁴⁸ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 949. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 65.

⁶⁴⁹ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 959. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 65, 75.

XVI:43603 mf mf mf mf fm fm ff mf

Fernan Gonzalez av Castilla. Død 970. Gjentakelse, se side 263.

XVI:43604 mf mf mf mf fm fm ff mm

Sancha av Navarra. Født omkring 910. Levde 940. Gjentakelse, se side 264.

XVI:43681 mf mf mf mf mf mf ff ff

Berengar II av Italia. Konge. Født omkring 900. Død 06.08.966 i Bamberg.

Konge av Italia 950 - 961.

Kong Lothar av Italia, som var av Karl «den Store»'s ætt, døde i 950. En maktlysten og tyrannisk markgreve i Nord-Italia, Berengar, oppkastet seg så til konge av Italia. Etersom den avdøde kong Lothars enke, den vakre og folkekjære Adelheid, ble betraktet som arving til tronen, gjorde Berengar henne uskadelig ved å sperre henne inne, han utsatte henne til og med for den råeste mishandling, antagelig i det håp at hun skulle dø i fengslet. Det fortelles også at Berengar forsøkte å tvinge henne til ekteskap med sin sønn, Adelbert, for på den måten å skaffe sin ætt i hvert fall et skinn av rett til kongekronen. Men Adelheid holdt tappert stand.

Adelheid greide å flykte fra sine plageånder. En prest og en trofast terne som hadde fått lov til å bli hos henne, hadde med forenede krefter greidd å grave en underjordisk gang ut fra fengslet. En natt flyktet de alle tre, og etter å ha utstått mange farer og strabaser fant de beskyttelse i et befestet slott, som tilhørte en av Berengars motstandere.

Så kom da Otto «den Store» til Italia, og ble hilst med jubel overalt. Han holdt sitt høytidelige inntog i Berengars hovedstad Pavia og kalte seg fra da av konge av Italia. Fra alle kanter strømmet landets mektigste menn til og hyllet ham, mens Berengar trakk seg tilbake uten sverdslag og søkte tilflukt i en borg oppe i fjelltraktene.

Berengar fant det rådeligst å underkaste seg Otto og avlegge troskapsed til ham. Men hans underdanighet varte ikke lenge. Mens Otto lå i kamp med sin opprørske sønn og svigersønn og deres forbundsfeller ungarerne, forsøkte Berengar å gjøre seg uavhengig og gikk med planer om å underlegge seg hele Italia og la seg utrope til romersk keiser. Men da ble paven, den attenårige Johannes XII, engstelig og ba Otto om hjelp. Dermed hadde Otto fått en gunstig anledning til å virkeliggjøre sine planer om å vinne keiserkronen. Så snart forholdene i Tyskland tillot det, dro han for annen gang over Alpene med en hær. Adelheid var også med. Hennes tidligere plageånd, Berengar, trakk seg på ny tilbake til sine utilgjengelige fjellfestninger sammen med sine menn og avventet der begivenhetenes gang. Men Otto fortsatte til Roma.

«Gutten på St. Peters stol» angret snart at han hadde kalt Otto til Roma og sluttet i all hemmelighet forbund med Berengar mot keiseren. Det var ikke for å bli avhengig av en mektig keiser han hadde reddet seg unna Berengars ærgjerrige planer. Etter at Otto så fikk avsatt paven og erstattet ham med en ny pave, Leo VIII, vendte Otto seg mot Berengar. Han inntok de befestede borgene hans og førte ham som fange til Tyskland.

Berengar døde 06.08.966 i et kloster i Bamberg som Otto «den Store»'s fange.⁶⁵⁰

(Barn XV:21841, Far XVII:87361, Mor XVII:87362)

Gift før 936 med neste ane.

Barn:

Adalbert av Italia. Født omkring 936. Død omkring 970. (Se XV:21841).

Rozela av Italia. Født mellom 950 og 960. Død 1003.

Rozela (Susanna) var gift annen gang i 989 med kong Robert II av Frankrike, men ble forstøtt.⁶⁵¹

XVI:43682 mf mf mf mf mf mf ff fm

Willa av Arles. Levde 950. Død etter 966.

Willa var i tysk fangenskap, og ble nonne etter Berengars død.⁶⁵²

(Barn XV:21841, Far XVII:87363, Mor XVII:87364)

Gift før 936 med forrige ane.

⁶⁵⁰ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 20-27. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 297. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 38, 55.

⁶⁵¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 847. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 38, 57.

⁶⁵² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 304. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 55.

XVI:43687 mf mf mf mf mf mf fm mf

Giselbert av Lothringen. Hertug. Født omkring 890. Død 02.10.939.

Giselbert var greve av Hennegau i 916 og hertug av Lothringen 928 - 939.⁶⁵³

(Barn XV:21844, Far XVII:87373, Mor XVII:87374)

Gift 929 med neste ane.

Barn:

Alberada av Lothringen.⁶⁵⁴ Født mellom 930 og 935. (Se XV:21844).

XVI:43688 mf mf mf mf mf mf fm mm

Gerberga av Sachsen. Født omkring 913. Død 05.05.984.

Gerberga var annen gang gift i 939 med Ludvig IV av Frankrike.

Bent og Vidar Billing Hansen angir i «Rosensverdslektens forfedre» at hun døde i 968.⁶⁵⁵

(Barn XV:21844, Far XVII:87375, Mor XVII:87376)

Gift 1. gang 929 med forrige ane.

Gift 2. gang 939 med **Ludvig IV d'Outremer av Frankrike.** Konge. Født omkring 921. Død 10.09.954.

Ludvig «den Oversjøiske» var konge av Frankrike (Vest-Franken) 936 - 954.

Da hans far ble fanget av opprørske stormenn i 923, brakte hans mor ham i sikkerhet i England. Her ble han oppdratt ved sin onkel, kong Athelstans hoff.

I 936 kalte stormennene ham tilbake til Frankrike og tok ham til konge. Hans regjeringstid var urolig. I stadige kamper med Otto I av Tyskland, normannerne, magyarerne og opprørske stormenn med Hugo «den Store» i spissen, måtte han hevde sin makt. Kampene ble ført med skiftende hell, men han beholdt kongetitelen til sin død.⁶⁵⁶

Barn:

Mathilde av Vest-Franken.⁶⁵⁷ Født 943. Død 27.11.991. (Se XVI:44584).

Karl av Nedre Lothringen. Født 953. Død mellom 992 og 995. (Se XV:22043).

XVI:43689 mf mf mf mf mf mf mf ff

Vilhelm I Longue-Épée av Normandie. Født mellom 900 og 912. Død 17.12.942.

Vilhelm «Langsverd» var hertug av Normandie 931 - 942.

Han var gift 2. gang med Luitgard av Vermandois.

Vilhelm ble myrdet i 942 under en sammenkomst med greve Arnulf av Flandern. Han er bisatt i katedralen i Rouen.⁶⁵⁸

(Barn XV:21845, Far XVII:87377, Mor XVII:87378)

Gift med neste ane.

Barn:

Richard I sans Peur av Normandie. Født 932. Død 20.11.996 i Fécamp. (Se XV:21845).

XVI:43690 mf mf mf mf mf mf mf fm

Sprota fra Bretagne. Død før 935.

⁶⁵³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 318. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48, 59, 87.

⁶⁵⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 317. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 87.

⁶⁵⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 261. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 59, 87.

⁶⁵⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 253. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 59, 87, 101.

⁶⁵⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 252. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 101.

⁶⁵⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 851. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 76.

Sprota var fra Bretagne.⁶⁵⁹

(Barn XV:21845)

Gift med forrige ane.

XVI:43693 mf mf mf mf mf mm ff

Juhel Berengar av Rennes. Greve. Levde 952.

Greve av Rennes 888 - 952 som Judicaël II etter Judicaël I som var greve 877 - 888.

Juhels hustru, som var datter til Curvant av Rennes og søster til Judicaël I, kom fra en hedensk keltisk slekt.

Curvant var

sønn til Erispoë - konge av Bretagne 851 - 857 og

sønnesønn til Nominoë - hertug av Bretagne 826 - 851, en samtidig med Karl «den Skallede».

Bretagneslekten var hertuger (konger) av Bretagne fra 826 til 1203. Bretagne ble befolket av keltiske briter under folkevandringstiden. Området klarte lenge å bevare sin selvstendighet fra frankerkongene, men ble etter hvert en del av Frankrike.⁶⁶⁰

(Barn XV:21847)

Gift

Barn:

Conan I le Tort av Bretagne. Død 27.06.992 i Conqereuil. (Se XV:21847).

XVI:43695 mf mf mf mf mf mm mf

Gotfred I Grisegonelle av Anjou. Levde 950. Død 21.07.989. Gjentakelse, se side 229.

XVI:43696 mf mf mf mf mf mm mm

Adele av Troyes. Født omkring 950. Død mellom 974 og 978.

Hennes avstamning er omtvistet, men utvilsomt stammer Adele (Adelheid) fra huset Vermandois.

I «Dictionaire de Biographie Française» av J. Bateau anføres at hun var datter til Heribert II av Vermandois. Heriberts far, Heribert I, var greve av Troyes. Dette er imidlertid meget usannsynlig.

Kronologisk stemmer det best at hun var datter til Robert av Troyes, hvilket også berettes i de kronologier som ble skrevet i 1065 over grevene av Anjou.

Adele ble begravet i Saint-Aubin d'Angers.⁶⁶¹

(Barn XV:21848, Far XVII:87391, Mor XVII:87392)

Gift omkring 965 med forrige ane.

Barn:

Ermengard av Anjou.⁶⁶² Levde 980. (Se XV:21848).

XVI:43713 mf mf mf mf mm ff ff ff

Vigo III av Vion. Sire. Død før 957.

Vigo (Guiges) antas å ha virket i sitt embede som herre av Vion fra 942 til sin død før 957.

En av hans brødre var munk i Savigny.⁶⁶³

(Barn XV:21857, Far XVII:87425, Mor XVII:87426)

Gift

⁶⁵⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 852. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 76.

⁶⁶⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 856. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 29.

⁶⁶¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 865. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 99.

⁶⁶² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 857. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 29.

⁶⁶³ J. Bateau: Dictionaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 982. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47.

Barn:

Vigo IV av Vion. Død omkring 996. (Se XV:21857).

XVI:43715 mf mf mf mf mm ff ff mf

Richard av Vienne. Greve. Død etter ...01.962.

Greve av Vienne.⁶⁶⁴

(Barn XV:21858, Far XVII:87429)

Gift

Barn:

Fredeburga av Vienne. Levde mellom 995 og 1016. (Se XV:21858).

XVI:43777 mf mf mf mm ff ff ff ff

Sunier av Barcelona. Greve. Født omkring 885. Død 15.10.954.

Greve av Barcelona 912 - 954.

Ved sin fars død arvet han antagelig brevskapet Besalù og senere, ved sin bror Wifred II's død, også grevskapet Barcelona i 912. Det sies at han styrte grevskapet i 40 år.

Enkelte forfattere forveksler Sunier med hans bror, Sunifredo, greve av Urgel, og med hans sønn, Borrell II.

Sunier lot bygge borgen Olérandulo (Olérdola) i 929. Av en donasjon han gjorde i 934 til kirken i Gerona, fremgår det at han også var greve av Gerona på den tid.

I 945-46 overlot han regjeringen til sine sønner Borrell og Miron, og gikk i kloster.⁶⁶⁵

(Barn XV:21889, Far XVII:87553, Mor XVII:87554)

Gift

Barn:

Borrell II av Barcelona. Født mellom 915 og 935. Død 30.09.992 i Barcelona. (Se XV:21889).

XVI:43779 mf mf mf mm ff ff ff mf

Raimond III Pons av Toulouse. Født omkring 900. Død omkring 950. Gjentakelse, se side 230.

XVI:43829 mf mf mf mm ff mm fm ff

Landulf III av Benevento. Fyrste. Død omkring 969.

Fyrste av Benevento 961 - 969.

Landulf etterfulgte sin far 21.05.961 som fyrste av Benevento, mens broren Pandulf I hadde Capua.⁶⁶⁶

(Barn XV:21915, Far XVII:87657)

Gift

Barn:

Pandulf II av Benevento. Levde 980. Død 1016. (Se XV:21915).

XVI:43833 mf mf mf mm ff mm mf ff

Atenulf av Aversa. Greve. Levde 970.

Atenulf skal ha vært markgreve av Aversa.⁶⁶⁷

(Barn XV:21917, Far XVII:87665, Mor XVII:87666)

Gift

⁶⁶⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. J. Bateau: Dictionnaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 990. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46.

⁶⁶⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1008. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26.

⁶⁶⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1047. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 25.

⁶⁶⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1056. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 34.

Barn:

Pandulf VI av Teano. Død 1026 i Roma. (Se XV:21917).

XVI:43921 mf mf mf mm mf fm ff ff

Asnarius av Comminges og Conserans. Greve. Levde omkring 900.

Asnarius var greve av Comminges og Conserans omkring 900.

Han grunnla klosteret Peyrissas i Comminges, abbed av Lezat.⁶⁶⁸

(Barn XV:21961)

Gift

Barn:

Arnold I av Carcassonne. Død omkring 957. (Se XV:21961).

XVI:43961 mf mf mf mm mf mm mf ff

Rainier II av Hainaut. Greve. Født omkring 890. Død etter 932.

Rainier (Reginar) var greve av Hainaut (Hennegau) 916 - 932.⁶⁶⁹

(Barn XV:21981, Far XVII:87921, Mor XVII:87922)

Gift med neste ane.

Barn:

Rainier III av Hainaut. Født omkring 920. Død 973. (Se XV:21981).

XVI:43962 mf mf mf mm mf mm mf fm

??? av Burgund. Levde 915.

Vi kjenner ikke hennes navn, men hun var datter til Richard av Burgund.⁶⁷⁰

(Barn XV:21981, Far XVII:87923, Mor XVII:87924)

Gift med forrige ane.

XVI:43975 mf mf mf mm mm ff fm mf

Herbert II av Vermandois og Troyes. Greve. Født mellom 880 og 890. Død 943.

Greve av Vermandois ca. 905 - 942 som Herbert II.

Greve av Troyes til 942 som Herbert I.

Herbert var vistnok gift med datteren til motkongen Robert I av Frankrike.

Vermandoisslekten var grever av Vermandois fra ca. 900 til 1025 og grever av Troyes fra ca. 910 til 995. Begge grevskapene lå i Frankrike.⁶⁷¹

(Barn XV:21988, Far XVII:87949)

Gift med neste ane.

Barn:

Adele av Vermandois. Grevinne. Født omkring 915. Død mellom 958 og 960.

Grevinne av Vermandois.⁶⁷²

Robert av Troyes. Født omkring 920. Død ...08.967. (Se XVII:87391).

⁶⁶⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1025. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 16.

⁶⁶⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 419. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48.

⁶⁷⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 420. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48.

⁶⁷¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 293. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 99.

⁶⁷² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 846. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 38.

Luitgard av Vermandois. Født omkring 920. Død etter 09.02.978. (Se XV:21988).

XVI:43976 mf mf mf mm mm ff fm mm

Luitgard av Paris.⁶⁷³ Levde fra 900 til 920.

(Barn XV:21988, Far XVII:87951)

Gift med forrige ane.

XVI:43993 mf mf mf mm mm fm mf ff

Fulk II le Bon av Anjou. Født 900. Død omkring 960. Gjentakelse, se side 221.

XVI:43994 mf mf mf mm mm fm mf fm

Gerberga ???.⁶⁷⁴ Levde omkring 930. Gjentakelse, se side 222.

XVI:43995 mf mf mf mm mm fm mf mf

Giselberg av Burgund. Hertug. Død 956.

Hertug av Burgund 952 - 956.⁶⁷⁵

(Barn XV:21998)

Gift med neste ane.

Barn:

Adele av Burgund. Levde 979. (Se XV:21998).

XVI:43996 mf mf mf mm mm fm mf mm

Ermengard av Burgund.⁶⁷⁶

(Barn XV:21998, Far XVII:87991, Mor XVII:87992)

Gift med forrige ane.

XVI:44001 mf mf mf mm mm mf ff ff

Raimond II av Toulouse. Greve. Født mellom 850 og 860. Død 923.

Raimond var greve av Toulouse før 909, innen hans far, Odo, døde.

I 878 var han greve av Albi og i 890 og 909 av Nismes. Ca. 900 hadde han grevskapene Carcasona og Raséz.

I 918 hadde Raimond blitt greve eller lensherre av Gothien sammen med sin bror Ermanguad. Begge var Karl «den Enfoldiges» tilhengere. Han slo sarasenerne som i 920 hadde kommet helt til Toulouse, og slo ungarene i 923. Han kom også i strid med de store vasaller og utmerket seg ved en stor seier over normannerne i Auvergne.

I 922 usurperer han Gothiens kirkeeiendommer.

Raimond døde i slutten av 923.

Han var gift med Gudinilde som overlevde ham.⁶⁷⁷

(Barn XV:22001, Far XVII:88001, Mor XVII:88002)

Gift

Barn:

Raimond III Pons av Toulouse. Født omkring 900. Død omkring 950. (Se XV:22001).

XVI:44003 mf mf mf mm mm mf ff mf

Odo av Narbonne. Vicomte. Død omkring 936.

⁶⁷³ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58, 99.

⁶⁷⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 859. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13.

⁶⁷⁵ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13.

⁶⁷⁶ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 48.

⁶⁷⁷ Histoire Général de Languedoc. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1014. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 98.

Vicomte av Narbonne.

Odo (Eudes) gir 17.12.924 sammen med sin hustru, Richilde, et gods i Narbonne til klosteret Montolieu. Dette hadde han arvet etter sine foreldre, Francon og Arsinde, som da var døde.⁶⁷⁸

(Barn XV:22002, Far XVII:88005, Mor XVII:88006)

Gift med neste ane.

Barn:

Garsinde av Narbonne. Født omkring 922. Død omkring 974. (Se XV:22002).

XVI:44004 mf mf mf mm mm mf ff mm

Richilda av Barcelona. Grevinne. Født omkring 906. Død før 966.

Grevinne av Barcelona.

Etter hennes manns død ca. 936 styrte hun grevskapet Narbonne i mange år for sin sønn Matfred, vistnok helt til 955.

I et dokument av 936 kaller hun seg datter til greve Borrell (identisk med Wilfred II) og grevinne Garsinde.

Hun var død i 966.⁶⁷⁹

(Barn XV:22002, Far XVII:88007, Mor XVII:88008)

Gift med forrige ane.

XVI:44005 mf mf mf mm mm mf fm ff

Boso II av Provence. Død mellom 965 og 968. Gjentakelse, se side 262.

XVI:44029 mf mf mf mm mm mm mm ff

Vilhelm I av Bellème. Greve. Død 1028.

Greve av Bellèmes.

Vilhelm var herre av Alençon, greve av Bellèmes, Perche og Siez. Han hadde også mange andre slott og var overhode for det mektige huset Bellème. Han hadde sterke borger i byen Bellème, i Perche, Domfront, Alençon samt i Maine.

Etter farens død ga han til klosteret Notre Dame de Bellème. I tiden 1015-27 fikk han bispedømmet Siez, eller herredømmet over dette, av hertug Richard II av Normandie. En forfatter mener at han fikk slottet Alençon som lensgods av en av hertugene av Normandie.

Han var Robert «le Diable»'s vasall, men viste tross og nektet lydighet. Robert dro da med endel krigere mot Alençon og innesluttet borgen så tett at Vilhelm måtte overgi seg. På bare ben, i skjorten og med sadel på ryggen, trådte han frem for hertugen. Denne tilga ham og lot ham beholde byen. Vilhelms ydmyghet var dog ikke ærlig ment. Kort tid senere sendte han to av sine sønner, Fulco og Robert, ut på et plyndringstog i Normandie. I skogene ved Blavou, ikke langt fra Bellème, støtte de sammen med hertugens folk. Fulco ble drept, og Robert unnslopp etter å ha mistet de fleste av sine folk. Vilhelm var da syk, og budskapet om sønnenes skjebne nedslo ham helt slik at han døde.⁶⁸⁰

(Barn XV:22015, Far XVII:88057)

Gift

Barn:

Vilhelm II Talvas av Bellème. Levde 1013. Død 1050. (Se XV:22015).

XVI:44085 mf mf mm ff ff mm fm ff

Ludvig IV d'Outremer av Frankrike. Konge. Født omkring 921. Død 10.09.954.

Ludvig «den Oversjøiske» var konge av Frankrike (Vest-Franken) 936 - 954.

Da hans far ble fanget av opprørske stormenn i 923, brakte hans mor ham i sikkerhet i England. Her ble han

⁶⁷⁸ Histoire Général de Languedoc. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1093. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 97.

⁶⁷⁹ Histoire Général de Languedoc. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1096. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 97.

⁶⁸⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1111. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 72.

oppdratt ved sin onkel, kong Athelstans hoff.

I 936 kalte stormennene ham tilbake til Frankrike og tok ham til konge. Hans regjeringstid var urolig. I stadige kamper med Otto I av Tyskland, normannerne, magyarene og opprørske stormenn med Hugo «den Store» i spissen, måtte han hevde sin makt. Kampene ble ført med skiftende hell, men han beholdt kongetitelen til sin død.⁶⁸¹

(Barn XV:22043, Far XVII:88169, Mor XVII:88170)

Gift 939 med neste ane.

Barn:

Mathilde av Vest-Franken.⁶⁸² Født 943. Død 27.11.991. (Se XVI:44584).

Karl av Nedre Lothringen. Født 953. Død mellom 992 og 995. (Se XV:22043).

XVI:44086 mf mf mm ff ff mm fm fm

Gerberga av Sachsen. Født omkring 913. Død 05.05.984. Gjentakelse, se side 266.

XVI:44089 mf mf mm ff ff mm mf ff

Gozelo av Bidgau. Greve. Født omkring 911. Død før 943.

Gozelo var stamfar til huset Verdun. Han var greve av Bidgau 15.03.942.

Han døde 18. oktober før 943.

Gozelo var gift med Oda som døde 7. april etter 18.05.963.⁶⁸³

(Barn XV:22045, Far XVII:88177, Mor XVII:88178)

Gift

Barn:

Gerberga av Bidgau.⁶⁸⁴ Levde omkring 940.

Gotfried der Gefangene av Verdun. Født mellom 930 og 935. Død 09.04.1005. (Se XV:22045).

XVI:44091 mf mf mm ff ff mm mf mf

Hermann Billung av Sachsen. Født omkring 903. Død 27.03.973. Gjentakelse, se side 233.

XVI:44092 mf mf mm ff ff mm mf mm

Hildegard av Westerburg.⁶⁸⁵ Gjentakelse, se side 233.

XVI:44105 mf mf mm ff fm ff mf ff

Arnulf der Böse av Bayern. Hertug. Født mellom 885 og 890. Død 14.07.937 i Regensburg.

Hertug av Bayern 907 - 937.

Ved denne tid foregikk sekularisering av klostrene, de inndragne gods ble gitt som len til hans fortrolige. Som eksempel hadde klostret Tegernsee tidligere mer en 11.000 bondegårder, etter konfiskasjonen kun 114. Kirken ga ham derfor tilnavnet «der Böse».

11.08.909 tvang Arnulf ungarerne, som hadde trengt frem til Schwaben, til retrett.⁶⁸⁶

(Barn XV:22053, Far XVII:88209, Mor XVII:88210)

Gift med neste ane.

⁶⁸¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 253. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 59, 87, 101.

⁶⁸² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 252. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 101.

⁶⁸³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 429. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 37, 70.

⁶⁸⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1190. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 37, 70.

⁶⁸⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 410. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 28.

⁶⁸⁶ Lexicon des Mittelalters: Band I, side 1015.

Barn:

Bertold av Schweinfurt. Født omkring 921. Død 15.01.980. (Se XV:22053).

XVI:44106 mf mf mm ff fm ff mf fm

Judith av Friuli.⁶⁸⁷ Levde 864.

Judith av Friuli [Friaul på tysk] var høyst sannsynlig datter til Eberhard av Friuli og Gisela av Franken, datter til Ludvig I le Pieux av Franken. At hun het Judith er en antagelse. Det råder også viss usikkerhet om hvem Judith var gift med.

Følgende utdrag fra «Genealogische Tafeln zur mitteleuropäischen Geschichte» argumenterer for at hun het Judith og var gift med Arnulf der Böse av Bayern:

«Ihre Herkunft und ihr Name sind aus den Namen ihrer Kinder Eberhard, Hermann, Judith und Ludwig zu erschließen. Sie entstammte dem Geschlechte der Unruochinger und war allem Anschein nach eine Tochter des Grafen Eberhard, der sich 888 mit (seinem Bruder) Berengar in die Grafschaft über Dußlingen teilte DD Karol. 3, 55 f. n 37 - beide können mit großer Gewissheit als Söhne des Unruoch, Markgrafen von Friaul (zuletzt 872), des älteren Sohnes des Markgrafen Eberhard (+ 864/66) gelten, der bekanntlich mit Gisela, einer Tochter Ludwigs des Frommen und der Welfin Judith, vermählt war. Hermann aber hieß 938 der Graf des Pfullichgaues, den im 11. Jh. die von den Unruochingern stammenden Grafen von Achalm besaßen. Er wird wie die Gattin des Herzogs Arnulf den Grafen Eberhard von 888 zum Vater gehabt haben. Der Name der Gattin war offenbar Judith, da dieser Name nicht nur der einer Tochter Arnulfs war, sondern auch bei den Nachkommen der Markgrafen Berthold und Liutpold erscheint, die ebenfalls zu Arnulfs Kindern gehören. Besonders beweisend für die Abstammung Judiths von den Unruochingern sind die Ereignisse in Italien, wo Berengar I., Nachfolger seines Bruders Unruoch in der Markgrafschaft Friaul, 888 König geworden war. Als Berengar 924 ermordet wurde, suchten Missvergnügte in Italien gegen den neuen König Hugo Anlehnung bei Herzog Arnulf und riefen 933/34 (siehe oben) dessen Sohn Eberhard zum König aus, offenbar mit Rücksicht auf dessen Abkunft von den Unruochingern. Das Unternehmen hatte keinen Erfolg. Aber als Berengar II., des älteren Berengar Enkel, 950 König von Italien geworden war, kam es bezüglich der Herrschaft in Italien zu einem Ausgleich zwischen den Nachkommen Unruochs und Brengars I., indem Otto I. seinem mit Judith, der Schwester Eberhards, vermählten Bruder, den Bayernherzog Heinrich I., dem 951 ein Sohn geboren war, 952 mit dem Nordosten des Königreiches, der Mark Verona, Berengar II. samt seinem Sohne hingegen mit dem übrigen Italien belehnte.»

Karl Ferdinand Werner skriver i «Die Nachkommen Karls des Großen»:
III. 32

Vgl. unsere Bemerkungen zu IV,30 hinsichtlich der Hypothesen über etwaige Eheverbindungen Judiths. Man hat vor allem an Adalbert II., HUNFRIDINGER und Graf im Thurgau gedacht, womit eine karolingische Abkunft Herzog Burchards von Schwaben gegeben wäre.

Karl Ferdinand Werner - og noen andre kilder - antar imidlertid at hun var gift med Heinrich I av Babenberg som falt ved Paris 20.08.886.

Ifølge «Våre forfedre» av Mogens Bugge og «Rosensverdslektens forfedre» av Bent og Vidar Billing Hansen var Judith gift med Adalbert II der Erlauchte av Rhätien.⁶⁸⁸

(Barn XV:22053, Far XVII:88211, Mor XVII:88212)

Gift med forrige ane.

XVI:44107 mf mf mm ff fm ff mf mf

Lothar den Gamle av Walbeck. Greve. Levde 941. Død 986.

Lothar var egentlig en Sachsisk greve, men ble senere kalt «von Walbeck».

Han nevnes i 941 da keiser Otto I overlot ham som fange til Berthold av Sachsen, Lothars senere svigersønn. Han hadde deltatt i Henriks sammensvergelse mot sin bror Otto.⁶⁸⁹

(Barn XV:22054)

Gift

Barn:

Heiliswinda av Walbeck. Død 19.08.1015. (Se XV:22054).

⁶⁸⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 122. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 49, 56.

⁶⁸⁸ Dr. Wilhelm Wegener: «Genealogische Tafeln zur mitteleuropäischen Geschichte», side 72. Karl Ferdinand Werner: «Die Nachkommen Karls des Großen», side 452. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 122. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 49.

⁶⁸⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 450, se nr. 442 Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27.

XVI:44113 mf mf mm ff fm fm ff ff**Bjørn Haraldsson Farmann.** Konge. Død 927.

Bjørns hovedsete var Sem i Vestfold. Tilnavnet Farmann eller kjøpmann fikk han fordi han drev det stort i handel - han fikk varer nordfra, og kjøpte og solgte både i Danmark og lenger sør. Så sier Snorre, og det stemmer godt med det som var rimelig for en Vestfold-konge å ta seg til. Det kan da være at det nettopp var han som flyttet kaupangen fra Skiringssal til Tønsberg, nærmere sin egen kongsgård i Sem. Kaupang forsvinner iallfall fra historien omkring denne tiden.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«36. Bjørn, kong Haralds sønn, rådde da i Vestfold, han satt for det meste i Tønsberg og var lite på hærferd. Til Tønsberg kom det mange kjøpmannsskip både der fra Viken og lenger nordfra i landet, og sør fra Danmark og fra Saksland. Kong Bjørn hadde også kjøpskip ute i fart på andre land og skaffet seg på den måten kostbare saker og andre varer som han syntes han trengte. Brødrene hans kalte ham farmann eller kjøpmann. Bjørn var en klok mann, rolig og sindig, og så ut til å bli en god høvding, han fikk seg et godt og høvelig gifte, og han fikk en sønn som het Gudrød.»

En dag kom hans halvbror Eirik reisende fra Østersjøen, han hadde mye folk og trengte proviant og telt. Han krevde skatten på sin fars vegne - underkongene delte landsinntektene halvt med Harald. Men Bjørn ville ikke gjøre regnskap for noen annen enn Harald selv. Det endte med at Eirik gikk til angrep. Om kvelden, da Bjørn og hans menn satt ved drikken, omringet de huset. Bjørn falt der.

Bjørn ligger i Farmannshaugen ved Tønsberg.⁶⁹⁰

(Barn XV:22057, Far XVII:88225, Mor XVII:88226)

Gift

Barn:

Gudrød Bjørnsson. Død mellom 963 og 968 i Tønsberg. (Se XV:22057).**XVI:44129 mf mf mm ff fm mf ff ff****Zoltan av Ungarn.** Høvding. Født 896. Død mellom 944 og 950.

Zoltan (Zsolt) var høvding over ungarerne fra 907.

Han etterfulgte sin far som hertug i 907. Zoltan herjet i omtrent alle sentraleuropeiske land, i Sveits og Norditalien, Han trengte også frem til Reims i Frankrike.⁶⁹¹

(Barn XV:22065, Far XVII:88257)

Gift

Barn:

Taksony av Ungarn. Død 972. (Se XV:22065).**XVI:44161 mf mf mm ff mf ff ff ff****Meginhard I av Traungau.** Greve. Levde 930.

Greve i Traungau.

30.03.930 ligger Bachmanning, Bezirk Lambach og Øvre Østerrike i hans grevskap.

Winzenburgslekten omfatter forskjellige tyske adelsslekter i det tysk-romerske riket.⁶⁹²

(Barn XV:22081)

Gift

Barn:

Udalrich av Formbach. Levde 950. (Se XV:22081).

⁶⁹⁰ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 21, 36. Cappelen's Norges Historie, Bind 2, side 99-100. C.M. Munthe: Norske slektsmerker, NST Bind I (1928), side 343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 456. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27, 53.

⁶⁹¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 163. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 19.

⁶⁹² Otto Dungern: Genealogisches Handbuch zur bairisch-österreichischen Geschichte. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 495. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 106.

XVI:44549 mf mf mm mf ff ff fm ff

Pietro II Orseolo di Venezia. Doge. Født omkring 960. Død ...09.1009.

Doge (XXVI) av Venezia 991 - 1009.

Pietro Orseolo II var doge i republikken Venezia fra 991 til 1009. Det var stor uro inn for 1000-års skiftet, som også var ventet å innebære et vendepunkt i middelalderens historie. Det inntraff sikkert også et vendepunkt i republikkens historie under Pietro Orseolo's II styre.

Han var sønn til dogen Pietro Orseolo I, som etter å ha vært doge i kun et par år forsvant plutselig. Ikke en gang hans kone og barn visste hvor det var blitt av ham. Han ble til slutt funnet i abbediet i Cuxa, på grensen mellom Frankrike og Spania. Han fortsatte å bo der i streng bot. Mot slutten ble han eneboer.

Pietro var meget ung når han ble valgt til doge i 991 av folkerådet. Nøyaktig fødselsdato er ikke registrert, men man tror at han var omtrent 30 år gammel.

Umiddelbart viste Pietro stor handlingskraft og samtidig et stort diplomatisk skarpsinne. Han meklet skikkelig mellom bysantinerne, saracenerne og den da meget unge vesterlandske keiseren Otto III som drømte om å gjenopprette det romerske imperiet. Otto lyktes til slutt å få en sønn gift med et barnebarn til den bysantiske keiseren, og en annen sønn gift med en svigerinne til den romerske keiseren.

Orseolo's største bedrift var den store flåteekspedisjonen i år 1000, en del kilder angir at den fant sted i 998 eller 999. Allerede i året 996 ledet imidlertid Orseolo en ekspedisjon mot Narentanipiratene som ble beseiret ved Lissa. Imidlertid dro piratene seg tilbake til Dalmatien, der de undertrykket befolkningen som til slutt bønnfalt Venezia om hjelp. Orseolo lot ikke tilfellet gå seg ut av hendene, og etter å ha fått godkjennelse fra Bysants seilte han på Kristi Himmelfartsdagen i år 1000 i spissen for en andre flåteekspedisjon i stor stil. Ifølge flere kilder ble nå banneret med San Marcos løve anvendt for første gang. Ekspedisjonen ble en fullstendig fremgang. Orseolo lyktes effektivt å skingre narentanerne, sikre seg deres fester og tvang dem til slutt til å kapitulere av hunger. Under ferden tilbake underla seg alle byer flåten passerte Venezias overhøyhet. Derved ble Isria og Dalmatien venezianske protektorat og Orseolo ble forlenet tittelen «Hertug av Dalmatien og Kroasia». Seirene førte til at det senere ikke var noen som utfordret Venezias overhøyhet i det adriatiske havet. Om Venezia ble utsatt for fare, kom samlede utenlandske krefter som Genovarepublikken eller det Ottomanske imperiet til unnsetning.

I Venezia ble det bestemt at dogen sammen med biskopen og hele rådet, hvert år på Kristi Himmelfarts dag, skulle høytideligholde minnet av ekspedisjonen på et festpyrdet skip utenfor Lidos havn. Slik skal altså sermoneien «Bryllupet med havet» eller «Sensafesten» ha kommet til.

År 1001 kom Otto III til Venezia i stor hemmelighet som dogens gjest, først på San Servolo-øya, senere i San Zaccaria klostret. Han ville ha Venezias støtte i enda et forsøk på å gjennomføre en gjenforening av det romerske imperiet. Imidlertid lot Orseolo seg ikke overtale, og Otto måtte fortsette alene i sine forsøk, noe som ikke ga noe resultat.

Gjennom å befri Bari fra saracenerne fikk Orseolo en annen viktig fremgang, og i år 1004 ble San Marco definitivt valgt som Venezias beskytter.

Pietro Orseolo II døde i september 1009 og ble automatisk etterfulgt som doge av den 15-årige sønnen Ottone. Men som alle andre lignende forsøk til å forandre dogeskapet til et arvelig monarki, slo også dette feil. Ottone Orseolo regjerte til 1026 da han ble avsatt og sendt i eksil til Konstantinopel. Familien Orseolo fikk ikke dogeskapet flere ganger, og døde ut på 1600-tallet. Pietro Orseolo II står imidlertid frem som en av de fremste dogene i den venezianske historien og må anses å være den virkelige grunderen av Venezias makt over havet.⁶⁹³

⁶⁹³ Susie Boulton og Christopher Catling: Venedig & Venetien. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side

(Barn XV:22275, Far XVII:89097)

Gift

Barn:

Ottone (Pietro) Orseolo di Venezia. Født omkring 991. Død omkring 1031. (Se XV:22275).

XVI:44551 mf mf mm mf ff ff fm mf

Geza av Ungarn. Født 945. Død 997.

Hertug av Ungarn 972 - 997.

Gezas far, Taksony, var farfar til Stefan den Hellige (979 - 1038). Selv ble han ikke døpt, men ga sin sønn og etterfølger, Geza, en kristen hustru, Sarolte.⁶⁹⁴

(Barn XV:22276, Far XVII:89101)

Gift med neste ane.

Barn:

Maria av Ungarn.⁶⁹⁵ Født omkring 982 i Esztergom, Ungarn. Levde 1000. (Se XV:22276).

XVI:44552 mf mf mm mf ff ff fm mm

Adelheid av Polen.⁶⁹⁶

(Barn XV:22276, Far XVII:89103, Mor XVII:89104)

Gift med forrige ane.

XVI:44577 mf mf mm mf ff mf ff ff

Otto av Kärnten. Født mellom 948 og 950. Død 04.11.1004.

Otto var hertug av Kärnten og greve i Worms. Han var også greve i Speiergau, Nahegau og Niefgau.

28.04.980 fikk han store krongods.

Han stiftet klosteret Lambrecht-Grevenhausen i Hardt ved Neustadt.

Otto var gift med Judith som muligens var datter til greve Henrik av Arlon. Pave Gregor V var en av deres sønner.⁶⁹⁷

(Barn XV:22289, Far XVII:89153, Mor XVII:89154)

Gift

Barn:

Heinrich av Franken. Født omkring 970. Død 28.03.997. (Se XV:22289).

XVI:44581 mf mf mm mf ff mf fm ff

Konrad I av Schwaben. Hertug. Født omkring 920. Død 20.08.997.

Konrad var greve av Rheingau fra 949 og hertug av Schwaben 982 - 997.

Han var gift med Jutta.

Konradinerslekten etterfulgte Hunfridingerslekten som hertuger av Schwaben fra 926 til 954 og fra 982 til 1079.

Deretter overtok Hohenstauferslekten. Hertugdømmet Schwaben var en del av det tysk-romerske riket.⁶⁹⁸

(Barn XV:22291, Far XVII:89161, Mor XVII:89162)

24. Frederic C. Lane: Storia di Venezia - Einaudi, Torino 1991. Claudio Rendina: I dogi, Storia e segreti - Newton, Roma 1993. Liceo Foscarini: Pietro Orseolo II.

⁶⁹⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 162. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 19, 23.

⁶⁹⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 195. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23.

⁶⁹⁶ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 23, 80.

⁶⁹⁷ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 201. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 91.

⁶⁹⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 242. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 63.

Gift

Barn:

Hermann II av Schwaben. Død 04.05.1003. (Se XV:22291).

XVI:44583 mf mf mm mf ff mf fm mf

Konrad III le Pacifique av Burgund. Konge. Født 923. Død 19.10.993.

Konrad «den Fredelige» var konge av Burgund 937 - 993.

Han var første gang gift med Adele av England som døde i 963.⁶⁹⁹

(Barn XV:22292, Far XVII:89165, Mor XVII:89166)

Gift omkring 960 med neste ane.

Barn:

Gerberge av Burgund. Født mellom 965 og 970. Død mellom 1016 og 1044. (Se XV:22292).

XVI:44584 mf mf mm mf ff mf fm mm

Mathilde av Vest-Franken.⁷⁰⁰ Født 943. Død 27.11.991.

(Barn XV:22292, Far XVII:89167, Mor XVII:89168)

Gift omkring 960 med forrige ane.

XVI:44593 mf mf mm mf ff mm ff ff

Rudolf av Burgund. Hertug. Død 962.

Hertug av transjuransk Burgund 938 - 962.

Rudolf var annen gang gift med Irmengard.⁷⁰¹

(Barn XV:22297, Far XVII:89185, Mor XVII:89186)

Gift 1. gang med ??? av **Walbeck.** Grevinne.

Hun var muligens datter til Lothar «den Gamle» (905 - 986) som var greve av Walbeck.⁷⁰²

Barn:

Rudolf av Burgund. Født omkring 935. Død 1018. (Se XVI:44633).

Gift 2. gang med neste ane.

Barn:

Berthold av Savoya. Død 1027. (Se XV:22297).

XVI:44594 mf mf mm mf ff mm ff fm

Irmengard ???. Levde omkring 940.

Irmengard var antagelig mot til Berthold.⁷⁰³

(Barn XV:22297)

Gift med forrige ane.

XVI:44597 mf mf mm mf ff mm fm ff

Ulrich av Schännis. Greve. Levde 972.

Ulrich var 18.08.972 greve av Schännis.

⁶⁹⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 251. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 63, 101.

⁷⁰⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 252. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 101.

⁷⁰¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 326. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 32, 101.

⁷⁰² Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 326. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27, 32.

⁷⁰³ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 326. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 32.

Han var gift med Mechtild.⁷⁰⁴

(Barn XV:22299, Mor XVII:89194)

Gift

Barn:

Arnold av Schännis og Lenzburg. Levde 976. (Se XV:22299).

XVI:44601 mf mf mm mf ff mm mf ff

Arduin III Glabrio av Torino. Markgreve. Død 975.

Arduin «Glabrio» var markgreve av Torino.

Han nevnes ofte i klosterkronikken og kalles stadig «marchio». Kong Lothar gir ham «dum aliquando de Pavia veniret Taurinum cum uxore sua ... feria 4. quae est 13. dies mensis Novembris, praeceptum abbaciae Bremensis». Dette dokument må være av 13.11.950.

Han dro med kong Berengar II til Attos beleiring foran Canossa og reddet Atto (hans svigerfar) ved list «ob id quia Atto socer erat filii sui».

Antagelig fikk han grevskapet i 942 av kong Hugo etter Anskars død og Berengars flukt til Tyskland.

Arduin var gift med en datter til Manfred av Mozezzo. De hadde også sønnene Arduin, Otto og Amizzone som ble biskop i Torino.⁷⁰⁵

(Barn XV:22301, Far XVII:89201)

Gift

Barn:

Manfred I av Torino. Født mellom 955 og 965. Død 1001. (Se XV:22301).

XVI:44603 mf mf mm mf ff mm mf mf

Adalbert-Atto II av Canossa. Markgreve. Død før 982.

Adalbert-Atto var markgreve av Canossa. Han var også greve av Mantua i 977.

Han må ha begynt sin løpebane som vasall under biskop Adalhard av Reggio. I Reggios område lå hans uinntagelige borg Canossa, som han hadde bygd på slette fjellet. Et dokument beretter riktignok at den opprinnelig tilhørte biskopen, og at Atto hadde tilrevet seg den med vold.

Han trer tydelig fram første gang i 951. Sin greveverdighet synes han å ha fått ved Ottos gunst. I en kjøpekontrakt av november 958 kalles han også flere ganger «Comes». Han finnes i Otto I's omgivelser i 964 og 967.

Beretningene stemmer overens i at hans borg tjente som tilfluktssted for dronning Adelheid, som måtte flykte for Berengar og Adalbert. Atto måtte derfor utstå en lengre beleiring av Berengar.

Vinteren 975 sendte han sin sønn Thedald til Roma og fikk av pave Benedikt VII et stadfestelseskort på det korherrestift han hadde opprettet i Canossa.

En forøvrigt uklar beretning viser at hans gemalinne het Ildegarda, forøvrigt av ukjent herkomst.

Han nevnes siste gang i 981. Antagelig døde han 13.02.982 og Ingegarda 11.02.982.⁷⁰⁶

(Barn XV:22302, Far XVII:89205)

Gift

Barn:

Prangarda av Canossa. Levde 991. (Se XV:22302).

XVI:44605 mf mf mm mf ff mm mm ff

Otbert I av Este. Markgreve. Død før 15.10.975.

⁷⁰⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 329. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 92.

⁷⁰⁵ Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 334, se også nr. 337 og 338. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

⁷⁰⁶ Prof. Fritz Curschmann: Zwei Ahnentafeln (Friedrich I und Heinrich d. Löwen). Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 340. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

Otbert var markgreve av Este.

Han nevnes som markgreve allerede i 960. Det finnes også et diplom av 23.01.951 hvor det nevnes en «Odebertis marchionis», men muligens gjelder dette markgreven Hubert av Tusciens.

Senest i september 962 ble han utnevnt til pfalzgreve, og det finnes mange vitnesbyrd om hans virksomhet i hofretten. Disse strekker seg frem til 20.08.972.

Et dokument av 15.10.975 viser at han da var død. Dokumentet inneholder en kontrakt mellom hans sønner Adalbert I og Otbert II på den ene og biskop Alberich av Pisa på den annen side.⁷⁰⁷

(Barn XV:22303, Far XVII:89209)

Gift med neste ane.

Barn:

Otbert II av Este. Født omkring 945. Død mellom 1014 og 1021. (Se XV:22303).

XVI:44606 mf mf mm mf ff mm mm fm

Alde av Spoleto. Grevinne. Levde 945.

Alde var markgrevinne av Spoleto.⁷⁰⁸

(Barn XV:22303)

Gift med forrige ane.

XVI:44607 mf mf mm mf ff mm mm mf

Riprand Comersee. Greve. Levde omkring 950.

Riprand var greve av Comersee.

Han var sønn til Olderando og Railenda, datter til Auprand og Verticilio.⁷⁰⁹

(Barn XV:22304)

Gift

Barn:

Railenda av Comersee. Levde 999. (Se XV:22304).

XVI:44621 mf mf mm mf fm ff mm ff

Samuel av Bulgaria. Tsar. Født 945. Død 24.10.1015.

Fyrste av Bulgaria 976 - 993.

Tsar av Bulgaria 993 - 1014.

Samuel etterfulgte sin bror David 977-979. Han var en prektig kriger, som i 35 år fylte den bysantiske historie. Han var den mest berømte forsvarer av den bulgarske nasjonalitet. Etter 10 års kamp lyktes det ham å grunnlegge et kongedømme fra Adriaterhavet til Svartehavet. Det omfattet omtrent hele Balkanhalvøya og strakte seg helt til Tessalien.

Ca. 983 brakte han Achilleios av Larissa's ben med som bytte fra Thessalien. Han var også en tid i besittelse av Dyrrhachion.

Samuel var gift første gang med Agathe, datter til en derværende borgermester, Johannes Chryselios.

Basilios II av Bysants ødela imidlertid etter en 25 år lang krig det annet bulgarske rike. Etter et nederlag ved Cimbalongue 29.07.1014 døde Samuel av sorg. Han ble meget gammel.

Bulgariaslekten var keisere (tsarer) av Bulgaria fra 976 til 1018. Riket ble også kalt det vestbulgarske riket fordi hovedstaden ble flyttet til Makedonia. Bulgaria ble erobret av keiser Basileios II og innlemmet i Bysants.⁷¹⁰

(Barn XV:22311)

⁷⁰⁷ Prof. Fritz Curschmann: Zwei Ahnentafeln (Friedrich I und Heinrich d. Löwen). Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 344. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

⁷⁰⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 346. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

⁷⁰⁹ Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 348. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

⁷¹⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1142. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 30.

Gift

Barn:

Troyan av Bulgaria. Født omkring 990. (Se XV:22311).

XVI:44633 mf mf mm mf fm mf ff

Rudolf av Burgund. Greve. Født omkring 935. Død 1018.

Greve av (transjuransk) Burgund 1000 - 1018.

Det ble tidligere antatt at hans hustru var en datter til Cuno av Öhringen, men dette er ikke riktig. Hans far var hertug Rudolf av Burgund og hans mor en grevinne av Walbeck.⁷¹¹

(Barn XV:22317, Far XVII:89265, Mor XVII:89266)

Gift omkring 978 med neste ane.

Barn:

Chuno av Rheinfeld. Født omkring 978. Død 1026. (Se XV:22317).

XVI:44634 mf mf mm mf fm mf fm

Beatrice av Frankrike. Født omkring 938. Død 978.

Beatrice var første gang gift ca. 954 med Fredrik I av Øvre Lothringen. Han tilhørte ardennergrevenes hus og døde i 978.⁷¹²

(Barn XV:22317, Far XVII:89267, Mor XVII:89268)

Gift omkring 978 med forrige ane.

Generasjon XVII

XVII:71985 mf ff mm ff mf fm mf ff f

Halvdan Svarte. Konge. Født omkring 820. Død 860.

Norsk Konge omkring 850.

Vi har kun Snorres ord for at Halvdan Svarte hørte til Ynglingeætten. Han skal ha vært sønn til Gudrød Veidekonge og Åsa, og dermed en yngre halvbror av Olav Geirstadalv. Geirstad er antagelig Gjekstad i Sandar. Dette er nabogården til Gokstad, der en svær skipshaug ble gravd ut i 1880, og grunnen der haugen lå, har antagelig i sin tid tilhørt Gjekstad. En høyding i 50-60 års alderen lå i skipet, og dateringen kan passe, slik at det kan være fristende å tenke på Olav. Tradisjonen kaller ham Geirstadalv.

Det er merkelig lite i overleveringen som knytter Harald Hårfagre til Vestfold. Vi må likevel bli stående ved, som det rimeligste - siden det ikke finnes spor av noen annen opprinnelse i overleveringen - at Halvdan Svarte virkelig var et skudd på Ynglingeætten i Vestfold. Men han kan ha tilhørt en nordligere gren. Saga og sagn knytter ham først og fremst til Ringerike og Hadeland, og den sikreste tradisjonen om hans grav er den som sier at han ble hauglagt på Stein på Ringerike. Vi regner altså med at han rådde for et ikke ubetydelig rike på Vest-Opplandene, men at han også har fått Vestfold i sin makt - vel etter at Ragnvald Olavsson på en eller annen måte er forsvunnet ut av bildet.

Halvdan Svarte skal ha vært gift med Ragnhild, datter av en kong Harald Gullskjegg i Sogn. Han omkom på vårparten 860 under en tur på isen på Randsfjorden.

Snorre Sturlasson: Halvdan Svartes Saga:

«1. Halvdan var årsgammel da faren falt, Åsa, mor hans, reiste straks vest til Agder med ham, slo seg ned der og tok det rike som hennes far hadde hatt. Der vokste Halvdan opp, han ble snart stor og sterk, han var svart i håret, og ble kalt Halvdan Svarte. Da han var 18 år gammel, fikk han kongedømme på Agder, like etter reiste han til Vestfold og delte riket der med broren, Olav. Samme høst dro han med en hær til Vingulmark mot kong Gandalv, de hadde mang en strid og det var seier på begge sider, men til slutt ble de forlikt; Halvdan skulle ha halve Vingulmark, slik som Gudrød, far hans hadde hatt før.»

«9. Halvdan Svarte kjørte fra veitsle på Hadeland, og veien hans falt slik at han kjørte over Randsfjord; det var om våren; det var varmt av solen og det tinte godt. Og så kjørte de over Røykensviken, der hadde de brukt å vanne buskapen om vinteren, og der det var kommet møkk på isen, hadde det gravd seg hull av solvarmen. Da nå kongen kjørte over der, så røk isen, og der druknet kong Halvdan og en mengde mennesker, da var han 40 år gammel. Han

⁷¹¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1149. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 32, 92.

⁷¹² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1150. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 32, 58.

hadde vært så årsæl en konge. Folk sørget så over ham, at da det ble kjent at han var død, og at liket var ført til Ringerike og skulle gravlegges der, så kom det stormenn fra Romerike og Vestfold og Hedmark, og alle krevde de å få liket med seg og hauglegge det i sitt fylke; alle trodde at de skulle få godt år om de fikk det. De ble forlikt på den måten at de delte liket i fire deler; hodet ble lagt i haug på Stein på Ringerike, og hver av de andre tok sin del med seg hjem og haugla den der, og alle disse haugene heter Halvdanshauger.»⁷¹³

(Barn XVI:35993)

Gift 1. gang med **Ragnhild Haraldsdatter**. Dronning.

I følge Cappelen's Norges historie skal Halvdan Svarte ha vært gift med Ragnhild, datter til en kong Harald Gullskjegg i Sogn. Snorre Sturlasson forteller imidlertid om to hustruer, begge med navnet Ragnhild.

Fra Snorre Sturlasson: Halvdan Svartes saga:

«3. Halvdan Svarte fikk en kone som het Ragnhild, hun var datter til Harald Gullskjegg, som var konge i Sogn. De fikk en sønn, og kong Harald ga ham sitt eget navn; denne gutten vokste opp i Sogn hos morfaren kong Harald. Harald var blitt gammel og skral og dertil sønneløs, og så ga han riket til dattersønnen Harald og lot ham ta til konge.

Litt senere døde Harald Gullskjegg. Samme vinter døde datteren hans, Ragnhild også, og våren etter ble kong Harald den unge syk og døde i Sogn; han var da 10 år gammel. Straks Halvdan Svarte fikk vite om sønnens død, tok han av sted med stort følge og reiste nord til Sogn, der tok de godt imot ham. Han krevde rike og arv etter sin sønn, og det var ingen motstand; han la under seg riket der. ...»⁷¹⁴

Gift 2. gang med neste ane.

Barn:

Harald I Halvdansson Hårfagre (Lufa) av Norge. Født omkring 860. Død omkring 932. (Se XVI:35993).

XVII:71986 mf ff mm ff mf fm mf ff m

Ragnhild Sigurdsdatter. Dronning. Levde omkring 850.

I Cappelen's Norges historie nevnes Halvdan Svartes ekteskap med Ragnhild, datter til en kong Harald Gullskjegg i Sogn. Snorre Sturlasson forteller imidlertid om to hustruer, begge med navnet Ragnhild.

Snorre fører Halvdans andre hustru som datter til Sigurd Hiort, konge på Romerike, større og sterkere enn alle andre. Det sies at Sigurd, bare 12 år gammel, drepte berserken Hildebrand og 11 av hans menn i enekamp. Sigurd øvet mange storverk, men en dag han red på jakt etter storvilt, ble han drept av Hake berserk med 30 menn nær Hadeland. Hake førte Ragnhild til sin gård på Hadeland og holdt henne der, men måtte senere gi henne til Halvdan Svarte.

Sigurd skulle være sønn til Helge «den Kvasse» og Åslaug, datter til Sigurd Orm-i-øye, hvis far var Ragnar Lodbrok fra den sagnpregede Lodbrokslekten. Slekten skal ha etterfulgt Ynglingeslekten som konger av Sverige fra 655 til 785. Det er uklart hvor stor del av Sverige slekten regjerte over. Den ble etterfulgt av Munsöslekten som egentlig var en gren av Lodbrokslekten.

«Fagerskinna» kaller Halvdans andre hustru Helga «den Hårprude» og anfører at hennes far var Dag «den Frode».

Fra Snorre Sturlasson: Halvdan Svartes saga:

«5. Sigurd Hjort het en konge på Ringerike, han var større og sterkere enn noen annen mann, vakrere var han også enn alle andre. Far hans var Helge den kvasse, og mor hans var Åslaug, datter til Sigurd Orm-i-øye, Ragnar Lodbroks sønn. ... Han hadde to barn; Ragnhild het datteren, en ualminnelig gjev og vakker kvinne, hun var i 20-års alderen den gang, og broren hennes, Guttorm, var halv voksen. ...

... Kong Halvdan så at de kom over fjorden på isen, han var så klarsynt; og da han så en vogn med tjeld, skjønte han det hadde gått som han ville med utsendingene. Da lot han sette fram bord og sendte bud rundt om i bygda og ba mange mennesker til seg, og den dag ble det stort gjestebud og i det gjestebudet fikk Halvdan Ragnhild, og siden ble hun en mektig dronning. Mor til Ragnhild var Tyrne, datter til kong Klakk-Harald i Jylland; hun var søster til Tyra Danmarksbot, som var gift med Gorm den gamle som rådde for Daneveldet den gang.»

«6. Dronning Ragnhild drømte store drømmer. Hun var en klok kvinne. Engang drømte hun at hun syntes hun sto ute i hagen sin og tok en torn ut av serken. Og mens hun sto og holdt på tornen, vokste den slik at den ble en lang tein, og den ene enden nådde jorden og ble straks rotfast, og like etter var den andre enden av treet høyt opp i luften; så syntes hun treet var så stort at hun nesten ikke kunne se toppen på det, og det var et under så tykt som det var;

⁷¹³ Snorre Sturlasson: Halvdan Svartes saga. Cappelen's Norges Historie, Bind 2. C.M. Munthe: Norske slegtsmerker, NST Bind I (1928), side 339. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 458. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 54.

⁷¹⁴ Snorre Sturlasson: Halvdan Svartes saga. Cappelen's Norges Historie, Bind 2. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 54.

nederste delen av treet var rød som blod, og treleggen oppover var fager og grønn, men oppe i greinene var det snehvitt; det var mange store greiner på treet, noen langt oppe og noen langt nede, og greinene var så store at hun syntes de bredde seg over hele Norge og enda lenger.»

«7. Kong Halvdan drømte aldri. Han syntes det var merkelig, og gikk til en mann som het Torleiv Spake og fortalte det og ba om råd, spurte om han kunne gjøre noe ved det. Torleiv sa hva han brukte gjøre når det var noe han gjerne ville vite; han la seg til å sove i et grisehus, og da slo det aldri feil at han drømte. Kongen gjorde dette, og så hadde han denne drømmen: Han syntes han hadde fått langt hår, og hele håret hang i lokker, noen lokker var så lange at de rakk til jorden, andre til midt på leggen, noen til knes, noen til hoftene, noen til midt på livet, noen til halsen og noen var ikke mer enn så vidt kommet opp av hausen, likesom knuvlehorn. Lökkene hadde alle farger, men én lokk vant over alle de andre, så fager og lys og stor var den. Han fortalte Torleiv denne drømmen, og han tydet den slik: en stor ætt skulle komme av ham, og den skulle rå land og rike med stor heder, men ikke alle av ætten med like stor. Og én skulle komme av hans ætt, som skulle bli større og gjevere enn alle de andre, og det tror folk for visst at den lokken betydde Olav den hellige.

Kong Halvdan var en klok mann, sannferdig og rettvis, han satte lover og holdt dem selv, og han lot andre holde dem, slik at ingen kunne velte lov med makt; han satte også faste bøter for hver sak (saketal), og rettet bøkene etter hver manns byrd og stilling.

Dronning Ragnhild fikk en sønn, de øste vann over ham og kalte ham Harald. Han ble fort stor og svært vakker; han vokste opp der og lærte snart mange idretter; han hadde godt vett. Hans mor var svært glad i ham, men hans far mindre.»

Disse to drømmene som Snorre forteller, har en klar funksjon. De er plassert lik en inngangsportale til hans storverk, sagaene om de norske konger, eller Heimskringla, og de viser hvilket perspektiv han har valgt for sin sagaskrivning. Hans program ligger i de drømmene han lar dronning Ragnhild og Halvdan Svarte fortelle. Det er kongætt og dens menn han vil skildre - hvordan den «bredte seg over hele Norge og enda lenger», hvordan den fikk «rå land og rike med stor heder», men også hvordan enkelte ble «større og gjevere enn de andre». Snorres norgeshistorie er i virkeligheten en ættesaga og et helteepos. Det er en rekke høvdinger som står i brennpunktet for interessen - høvdinger som skilte seg ut ved det at de ble gjevere enn alle andre og fikk makt til å rå over et helt folks skjebne.⁷¹⁵

(Barn XVI:35993)

Gift med forrige ane.

XVII:71987 mf ff mm ff mf fm mf fm f
Øystein Jarl. Jarl.

Øystein Jarl «den Rike» gikk i Harald Hårfagres tjeneste og ble hans jarl først på Opplandene (Hedemarken) og senere, da Haralds morbror Guttorm døde, også i Viken.

Øystein var som flere menn på Opplandene en stor viking, noe også hans tilnavn «Sjøfarer» forteller.⁷¹⁶

(Barn XVI:35994)

Gift

Barn:

Svanhild Øysteinsdatter. (Se XVI:35994).

XVII:71993 mf ff mm ff mf fm mm ff f
Sigurd Bjodaskalle. Levde omkring 880.

Sigurd levde antagelig ca. 880.

Hans foreldre skal ha vært Hundasteinar som var jarl i England og Ålov Lodbroksdatter. Ålov var datter til den yngre Lodbrok.⁷¹⁷

(Barn XVI:35997)

Gift

Barn:

Viking-Kåre ???. Levde omkring 910. (Se XVI:35997).

⁷¹⁵ Snorre Sturlasson: Halvdan Svartes saga. Cappelen's Norges Historie, Bind 2. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 473. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 54, 69.

⁷¹⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 475.

⁷¹⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 713. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 77.

XVII:72161 mf ff mm ff mm mm ff ff f**Herlaug Jarl d. e. Grjotgardsson.** Jarl. Levde 825.

Herlaug kan ha levet ca. 825.

Hålogaslekten var jarler (konger) i Hålogaland som er det gamle navnet på området mellom Namdalen i Nord-Trøndelag og Lyngen i Troms. Senere var slekten jarler i Trøndelag og i perioder konger av Norge. Sidegrenene var jarler og konger på Møre.

Øyvind Skaldespiller skrev på 900-tallet «Håløygjatal, et hyldingsdikt til Håkon jarl. Her nevner han jarlens forfedre bakover i 27 generasjoner. Det er svært usikkert hvor godt belegg han har hatt for sine opplysninger. Han nevner imidlertid en kong Godgest på Omd (muligens Andøya), og kong Herse som muligens holdt til i Namdalen. Et indisium på håloyghøvdingenes kontrakter utad kan det være at Godgest skal ha fått en hest i gave fra kong Adils i Uppsala, og Gylaug og Gudlaug skal ha kjempet i sjøslag mot Uppland-kongene et sted ved Danmarks kyster.

Mogens Bugge fører i «Våre forfedre» Herlaug som sønn til Harald Naumdalajarl og antar at Harald levde omkring 800.

I «Rosensverdslektens forfedre» av Bent og Vidar Billing Hansen angis hans far å være Grjotgard, født ca. 790. Denne Grjotgard skulle så være sønn til Herlaug og sønnesønn til den ovennevnte Harald Trondsson Naumdalajarl. Sistnevnte antar at Harald er født ca. 730.

Da begge må ha anvendt Håløygjatal som kilde har det vel sneket seg inn en skrivefeil i en av disse bøker. Hva diktet inneholder må derfor kontrolleres senere.

Forfedrene til stormenn som vi møter i sagalitteraturen, Tore Hund på Bjarkøy, Tore Hjort i Vågan, Torolv Kveldulvsson på Sandnes, Hårek av Tjøtta, Herlaug og Hrollaug i Namdalen, Olve på Egge og Håkon Jarl Grjotgardsson hadde i merovingertid en økonomisk styrke og politisk makt som gjorde dem uavhengig av høvdingene på vestlandet. Trøndelag og Nord-Norge utfylte hverandre ved at korn fra Inn-Trøndelag ble byttet i fangstprodukter fra kysten i nord. Høvdingene seilte dessuten sørover til nordsjølandene og brakte hjem smykker, våpen og finere produkter.

Vareomsetningen i innland og utland har vært en stor inntektskilde for småkonger og høvdinge. Frie og trygge handelsveier har vært viktig for varesendingene, og særlig har det vært av betydning å sikre skipsleia langs kysten hvor hovedferdselen gikk. De nordnorske høvdingene synes å ha frigjort seg fra maktsentrene på Vestlandet i første del av merovingertiden, og de har kunnet omsette sine produkter lenger sør uten at stormennene langs kysten hindret dem. I løpet av 700-tallet ser det ut til at vestlandsdistriktene igjen opplevde en oppgangsperiode, og på nytt ble rikdom og makt konsentrert hos høvdingene her, slik for eksempel skipsgraver fra tiden like før år 800 på Nord-Karmøy viser. De sterke høvdingene ved Avaldsnes kunne kontrollere all ferdsel i hovedleia gjennom det smale Karmsundet, og handelsskip nordfra kunne vanskelig slippe forbi uten spesielle avtaler. Dersom også andre høvdinge på Vestlandet i strategiske posisjoner krevde toll eller avgifter for fri ferdsel, ville snart overskudd fra vareomsetningen gå tapt.

Et sterkt Vestland ville begrense økonomisk vekst i Nord-Norge og Trøndelag, og det ville være av stor betydning for høvdingene herfra å få underlagt seg distriktene lenger sør langs kysten. Det kan se ut til at forfedrene til Håkon jarl Grjotgardsson, de såkalte Håløygjarlene som omtales i Håløygtal, hadde gjennomført en erobring av kyststrøkene fra Lofoten i nord til Trondheimsfjorden i sør i løpet av merovingertid og tidlig vikingetid. Trolig var det jarlens politikk å fortsette erobringen sørover langs vestlandskysten. Grjotgard jarl hadde sin kongsgård på Ørlandet ved innløpet til Trondheimsfjorden på slutten av 800-tallet da Harald Hårfagre kom over fjellet fra Øst-Norge og underla seg Trøndelag. Håkon jarl Grjotgardsson dro til møtes med Harald Hårfagre, og de to erobrerne gikk i forbund, slik at de ved felles styrker kunne kue vestlandshøvdingene.⁷¹⁸

(Barn XVI:36081)

Gift

Barn:

Grjotgard Herlaugsson. Død 867. (Se XVI:36081).**XVII:72169 mf ff mm ff mm mm fm ff f****Øystein Glumra.** Levde omkring 830.

Øysten må ha levet omkring ca. 830.

Hans far skal ha vært Ivar Opplendingajarl, sønn til Håkon Gamle og sønnesønn til Gor.

Fra Snorre Sturlason: Olav den helliges saga:

«96. Det er fortalt at Orknøyene ble bygd i de dager da Harald Hårfagre var konge i Norge; før hadde det vært

⁷¹⁸ Cappelen's Norges Historie, Bind 1, side 426. 444-445. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 529. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 50.

vikingsbøle der. Den første jarlen på Orknøyene het Sigurd; han var sønn til Øystein Glumra, og bror til Ragnvald Mørejarl. ...»⁷¹⁹

(Barn XVI:36085)

Gift

Barn:

Ragnvald Mørejarl. Død omkring 890. (Se XVI:36085).

XVII:72171 *mf ff mm ff mm mm fm fm f*

Rolv Nevja. Odelsbonde. Levde 820.

Rolv var odelsbonde.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«24. Ragnvald Mørejarl var den kjæreste venn kong Harald hadde, og kongen satte ham høyt. Ragnvald jarl var gift med Hild, datter til Rolv Nevja (Nese); deres sønner var Rolv og Tore. ...»⁷²⁰

(Barn XVI:36086)

Gift

Barn:

Hild Rolvsdatter. Levde fra 845 til 886. (Se XVI:36086).

XVII:86417 *mf mf mf ff mm ff mf ff f*

Kåre Vemundsson. Levde omkring 840.

Berdla-Kåre var bosatt på Berle på Bremangerlandet i Sogn og Fjordane.

Han var en av de mest ansette menn i Firdafylke. Da dette ble undertvunget av Harald Hårfagre i 866, bodde han på gården Berdla (Berdle) på Bremangsland. Han hadde gjort mange vikingetog og var navngjeten for sin tapperhet og styrke.

Kåre var en berserk. Berserk kalte man menn som ble grepet av paroksysmer i kamp, slik at de ikke kjente smerte. De kjempet derfor gjerne brynjeløse, i bare skjorten (berr-serkr). En annen teori vil utlede navnet av et forsvunnet ord for bjørn (beri), altså «en med bjørneskjorte», som går i bjørneham.

Han kom med langskip til Ragnvald Jarl og fulgte ham til Møre, derfra til Trondhjem, hvor han ble Harald Hårfagres mann.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«12. Kong Harald la under seg Sunnmøre. Vemund, kong Audbjørns bror, hadde ennå styret i Firdafylke (Fjordane). Dette var langt utpå høsten, og kong Harald og hans menn ble enige om at han ikke skulle seile sør om Stad senhøstes. Så satte kong Harald Ragnvald jarl over begge Mørene og Romsdal, han hadde da mye folk omkring seg. Kong Harald vendte tilbake til Trondheimen.

Samme vinter tok Ragnvald jarl den indre veien over Eid og derfra sør i Fjordane, han hadde speidere ute etter kong Vemund, og kom så om natten til et sted som heter Naustdal, der var kong Vemund på veitsle. Ragnvald jarl kringsette huset og brente kongen inne med nitti mann. Etterpå kom Berdla-Kåre til Ragnvald jarl med et langskip med fullt mannskap, de seilte begge to nord til Møre. Ragnvald jarl tok de skipene som kong Vemund hadde eid, og alt det løssøre han fikk tak på. Berdla-Kåre reiste nordover til kong Harald og ble hans mann. Han var en stor berserk. ...»⁷²¹

(Barn XVI:43209)

Gift

Barn:

Øyvind Lambe. Levde 870. (Se XVI:43209).

⁷¹⁹ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 10. Snorre Sturlasson: Olav den helliges saga, avsnitt 96. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 279. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 76.

⁷²⁰ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 24. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 282. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 76.

⁷²¹ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 12. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 569. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 94.

XVII:86419 mf mf mf ff mm ff mf fm f**Sigurd på Sandnes.** Levde omkring 872. Herse.Sigurd var en rik herse på Sandnes gård på Altenøya ved Vefsenfjord ca. 872.⁷²²

(Barn XVI:43210)

Gift

Barn:

Sigrd Sigurdsdatter. Levde omkring 870. (Se XVI:43210).**XVII:86423 mf mf mf ff mm ff mf mm f****Harald I Halvdansson Hårfagre (Lufa) av Norge.** Født omkring 860. Død omkring 932. Gjentakelse, se side 240.**XVII:86424 mf mf mf ff mm ff mf mm m****Åshild Ringsdatter.** Levde omkring 890.

«Rosensverdslektens forfedre» av Bent og Vidar Billing Hansen fører henne som datter til Ring, mens Mogens Bugge i «Våre forfedre» kaller henne Åshild Dagsdatter, datter til Dag Ringsson fra Ringerike.

Ifølge Snorre var Dag Ringsson en av Harald og Åshilds sønner.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«21. ... Kong Harald var dessuten gift med Åshild, datter til kong Ring Dagsson ovenfra Ringerike; deres barn var Dag og Ring, Gudrød Skirja og Ingegjerd. ...»⁷²³

(Barn XVI:43212, Far XVIII:172847)

Gift med forrige ane.

Barn:

Ingeborg Haraldsdatter. Levde omkring 900. (Se XVI:43212).**XVII:86789 mf mf mf fm mf ff ff mf f****Wratislav I av Böhmen.** Hertug. Død 921.

Hertug av Böhmen 907 - 921.

Wratislav var en ivrig tilhenger av kristendommen, som snart vant stor utbredelse i landet.⁷²⁴

(Barn XVI:43395, Far XVIII:173577, Mor XVIII:173578)

Gift med neste ane.

Barn:

Boleslav I den Grusomme av Böhmen. Levde 920. Død 15.07.967. (Se XVI:43395).**XVII:86790 mf mf mf fm mf ff ff mf m****Drahomira av Stodor.** Levde 921.

Drahomira var formynderinne for sin sønn Boleslav I inntil 921, og ble «oppslukt av jorden» i 924.

Ifølge «Stammtafeln zur Geschichte der europäischen Staaten» av A. Cohn kalles hun «von Stodor», regent til 928 og død etter 935.⁷²⁵

(Barn XVI:43395)

Gift med forrige ane.

XVII:86801 mf mf mf fm mf ff mf ff f**Herman av Auelgau.** Greve. Levde 948.⁷²² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 571. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 94.⁷²³ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 63. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 575. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 53.⁷²⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 28. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 82.⁷²⁵ A. Cohn: Stammtafeln zur Geschichte der europäischen Staaten. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 31. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 82.

Herman var greve av Auelgau i 948.⁷²⁶

(Barn XVI:43401)

Gift

Barn:

Ehrenfried am Rhein. Levde fra 940 til 965. (Se XVI:43401).

XVII:86809 mf mf mf fm mf ff mm ff f

Heinrich I Fuglefangeren av Tyskland. Født omkring 875. Død 02.07.936. Gjentakelse, se side 259.

XVII:86810 mf mf mf fm mf ff mm ff m

Mathilde av Ringelheim. Født omkring 890. Død 14.03.968 i Enger. Gjentakelse, se side 260.

XVII:86811 mf mf mf fm mf ff mm fm f

Rudolf II av Burgund. Konge. Død 11.07.937.

Konge av Øvre Burgund 911 - 930 og av Burgund 930 - 937.

Rudolf fikk Øvre Burgund etter sin far i 911 og regjerte også over Italia fra 920 til 926. Han ervervet Nedre Burgund i 930. Det forenede riket kalles ofte kongeriket Arelat etter hovedstaden Arles.⁷²⁷

(Barn XVI:43406, Far XVIII:173621)

Gift 922 med neste ane.

Barn:

Rudolf av Burgund. Død 962. (Se XVI:44593).

Konrad III le Pacifique av Burgund. Født 923. Død 19.10.993. (Se XVI:44583).

Adelheid av Burgund. Født omkring 931. Død 16.12.999. (Se XVI:43406).

XVII:86812 mf mf mf fm mf ff mm fm m

Bertha av Schwaben. Dronning. Født mellom 905 og 908. Død etter 02.01.966 i Isenburg.

Bertha ble strakt etter Rudolfs død i 937 gift med kong Hugo av Italia.

Hun er begravet i Marienkloster i Peterlingen.⁷²⁸

(Barn XVI:43406, Far XVIII:173623, Mor XVIII:173624)

Gift 922 med forrige ane.

XVII:86813 mf mf mf fm mf ff mm mf f

Konstantin VII Porphyrogenetos av Bysants. Keiser. Født 905. Død 09.11.959.

Keiser av Bysants 913 - 959.

Konstantin kom på tronen knapt 8 år gammel under formynderskap av sin mor, Zoè. Han gjorde store innsatser for litteraturen og opptråtte selv som forfatter.⁷²⁹

(Barn XVI:43407, Far XVIII:173625, Mor XVIII:173626)

Gift 27.04.919 med neste ane.

Barn:

Romanos II av Bysants. Født 938. Død 15.03.963. (Se XVI:43407).

XVII:86814 mf mf mf fm mf ff mm mf m

Helena Lekapenna av Bysants. Keiserinne. Død 19.09.961.

⁷²⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 39. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80.

⁷²⁷ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 66. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 32, 49, 67, 101.

⁷²⁸ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 116. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47, 49, 101.

⁷²⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 130. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 33.

Helena var prinsesse og keiserinne av Bysants.

Kort før november 959 stiftet hun fremmed- og aldershjemmet «Petron». ⁷³⁰

(Barn XVI:43407)

Gift 27.04.919 med forrige ane.

XVII:87041 mf mf mf mf ff ff ff ff f

Robert le Fort av Tours. Greve. Død 25.07.866.

Robert «den Sterke» var greve av Tours, Auxerre og Blois og marki av Neustria.

Han var vistnok sønn til Theodoret eller Wittekind III. Hans mor skal være Adelheid av Tours som var datter til greve Hugo av Tours.

Robert skal ha vært gift med en Adelheid som muligens var datter til Ludvig «den Fromme». Det antydes imidlertid også at hun kan ha vært datter til Karl «den Skallede». Hun var hans annen hustru og skal ha vært søster til keiserinne Irmengard. Robert kunne ikke ha ektet henne før mot slutten av sitt liv. Hun kan derfor ikke ha vært mor til Odo og Robert, og da heller ikke til Richilde. Hennes ekteskap med Robert kan neppe ha funnet sted før 866. ⁷³¹

(Barn XVI:43521)

Gift

Barn:

Robert I le Vaillant av Frankrike. Født 866. Død 923 ved Soisson. (Se XVI:43521).

XVII:87043 mf mf mf mf ff ff ff fm f

Herbert I av Vermandois. Greve. Født omkring 840. Død omkring 905.

Greve av Vermandois til ca. 905. Herbert ble myrdet mellom 900 og 908 ⁷³²

(Barn XVI:43522, Far XVIII:174085)

Gift

Barn:

Beatrice av Vermandois. ⁷³³ (Se XVI:43522).

Herbert II av Vermandois og Troyes. Født mellom 880 og 890. Død 943. (Se XVI:43975).

??? av Vermandois. Levde 918. (Se XVII:89162).

XVII:87045 mf mf mf mf ff ff ff mf f

Otto I der Erlauchte av Sachsen. Hertug. Født omkring 836. Død 30.11.912.

Otto «den Edle» var hertug av Sachsen 880 - 912.

Han var først greve i Sydhüringen. Han ble hertug av Sachsen i 880, idet han etterfulgte sin bror Bruno ifølge en forordning av Ludvig III. ⁷³⁴

(Barn XVI:43523, Far XVIII:174089, Mor XVIII:174090)

Gift omkring 869 med neste ane.

Barn:

Heinrich I Fuglefangeren av Tyskland. Født omkring 875. Død 02.07.936. (Se XVI:43523).

XVII:87046 mf mf mf mf ff ff ff mf m

Hedvig av Babenberg. Født omkring 850. Død 24.12.903.

I «Allgemeine deutsche Biographie» uttales at Hedwig stammet fra Karolinerne. ⁷³⁵

⁷³⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 139. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 33.

⁷³¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 289. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58.

⁷³² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 246. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58, 63, 99.

⁷³³ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 909. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58, 99.

⁷³⁴ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 46. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 68.

(Barn XVI:43523, Far XVIII:174091, Mor XVIII:174092)

Gift omkring 869 med forrige ane.

XVII:87047 *mf mf mf mf ff ff ff mm f*

Theoderik av Ringelheim og Oldenburg. Greve. Født omkring 872. Død omkring 916.

Theoderik (Dietrich) var greve av Ringelheim og Oldenburg.⁷³⁶

(Barn XVI:43524)

Gift med neste ane.

Barn:

Mathilde av Ringelheim. Født omkring 890. Død 14.03.968 i Enger. (Se XVI:43524).

XVII:87048 *mf mf mf mf ff ff ff mm m*

Reginhild av Friesland.

Reginhilds far var Gotfred som var greve av Frisland.⁷³⁷

(Barn XVI:43524, Far XVIII:174095)

Gift med forrige ane.

XVII:87049 *mf mf mf mf ff ff fm ff f*

Rainulf II av Poitou. Hertug. Født omkring 855. Død 05.08.890.

Hertug av Aquitania og greve av Poitou 867 - 890.

Rainulf ble med vanskelighet sin fars etterfølger og regjerte til 890. Han slo i 868 tilbake normannernes angrep på Poitiers.

Rainulf ville ikke anerkjenne Eudes og lot seg etter sigende proklamere som konge av Aquitanien av de andre grevene. Alliert med normannerne, han ektet datteren til en av deres anførere, dannet han et parti til gunst for Karl «den Enfoldige». Eudes angrep Poitou, men sluttet fred og anerkjente Rainulf som greve. Senere ble Rainulf forgiftet av Eudes.

Hans hustru het muligens Irmgard.⁷³⁸

(Barn XVI:43525, Far XVIII:174097)

Gift

Barn:

Ebles Manzer av Poitou. Død mellom 932 og 935. (Se XVI:43525).

XVII:87053 *mf mf mf mf ff ff fm mf f*

Ragnvald Mørejarl. Død omkring 890. Gjentakelse, se side 250.

XVII:87054 *mf mf mf mf ff ff fm mf m*

Hild Rolvsdatter. Levde fra 845 til 886. Gjentakelse, se side 251.

XVII:87055 *mf mf mf mf ff ff fm mm f*

Berengar av Bayeux. Greve. Levde omkring 850.

Greve av Bayeux.

Berengar tilhørte antagelig huset Vermandois.⁷³⁹

⁷³⁵ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 56. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 24, 68.

⁷³⁶ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 59. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 67.

⁷³⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 63. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 67.

⁷³⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 267. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 15.

⁷³⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 284. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 76.

(Barn XVI:43528)

Gift

Barn:

Popa av Bayeux. Levde 886. (Se XVI:43528).

XVII:87057 mf mf mf mf ff ff mf ff f

Rothbold I av Provence. Greve. Levde 934.

Greve av Provence 900 - 926.

Rothbold utøvde vistnok greverettigheter i Provence. Han levde antagelig enda i 934.

Provinceslekten var grever av Provence fra 900 til 1481. Grevskapet Provence lå opprinnelig i kongeriket Burgund som ble en del av det tysk-romerske riket. Senere gikk grevskapet over til Frankrike. Kildene er uklare når det gjelder enkelte slektsledd. Noen mener f.eks. at Vilhelm I og Vilhelm II er samme person.⁷⁴⁰

(Barn XVI:43529)

Gift

Barn:

Boso II av Provence. Død mellom 965 og 968. (Se XVI:43529).

XVII:87065 mf mf mf mf ff ff mm ff f

Ingelger av Auxerre. Død før 929.

Ingelger var far til Fulk I som var greve av Anjou. Han var selv ikke greve av Anjou.

Det går mange sagn om ham og en hustru ved navn Adele, men noe sikkert om dette vet man ikke.

Ifølge «Dictionaire de Biographie Française» av J. Bateau var han gift med Adele, arving til Gâtinais. Med henne fikk han Auxerre og Orleans. Hennes far skal ha vært Tertulle, sønn til en røver, jeger eller bonde. Han skal av Karl «den Skallede» ha fått et embete i Gâtinais.⁷⁴¹

(Barn XVI:43533)

Gift

Barn:

Fulk I le Roux av Anjou. Født omkring 865. Død mellom 31.08.941 og 01.05.942. (Se XVI:43533).

XVII:87169 mf mf mf mf fm ff ff ff f

Sancho I Garcéz av Pamplona. Konge. Død 925.

Konge av Pamplona (Navarra) 905 - 925.

Navarraslekten var konger av Navarra (Pamplona) fra 810 til 1134. Slekten etterfulgte Castillaslekten som konger av Castilla fra 1026 til 1230 og Leonslekten som konger av Leon fra 1037 til 1230. Deretter var slekten konger av Castilla-Leon fra 1230 til 1516. Sidegrenen var grever av Aragon fra 809 til 922. Aragon ble fra 970 et eget kongerike i union med Navarra, men ble i 1035 skilt ut som eget kongerike under Aragonslekten.

Det er usikker hvem som er Sancos foreldre. Mogens Bugge angir i «Våre forfedre»:

Han far, Garcia Jimenéz, var greve av Aragon og døde i 882-84. Han kalles også Garcia Iñigués. Disse navnene er ofte feilaktig tillagt to forskjellige personer. Han var gift med Urraca som var av kongelig byrd og mor til Fortun Garcés, bror til Sancho. Det oppgis at hans farfar, Iñigo Arista, var den første konge av Pamplona og at han døde så sent som i 880.

Bent og Vidar Billing Hansen angir i «Rosensverdslektens forfedre»:

Den videre rekkefølge angir tradisjonelt at hans far, Garcia I Iñigues, døde i 880 og at hans farfar, Iñigo Arista, døde i 851 (29 år tidligere enn angitt av Mogens Bugge). Det oppgis at en kilde, «Nouvelle Larousse illustré» av Claude Augé, angir at hans far var Garcia Jimenez som døde i 883 og at hans farfar var Jimeno Garces, født ca. 800.

Sancho etterfulgte sin bror Fortun Garcéz og utvidet sitt territorium til Tudela.

I 905 antok han kongenavn, men nedla regjeringen i 919 og gikk i kloster. Landet ble imidlertid i 920 truet av

⁷⁴⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 915. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 81.

⁷⁴¹ J. Bateau: Dictionaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 861. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13.

invasjon av maurene. Han allierte seg med Ordoño III, men de kristne armeer led et fullstendig nederlag ved Valjunquera. Muselmennene trengte helt frem til Frankrike, men led ved tilbaketoget delvis nederlag ved Roncevaux.

I 924 foretok sarasenerne en ekspedisjon helt frem til Pamplona som de dog måtte oppgi.⁷⁴²

(Barn XVI:43585)

Gift med neste ane.

Barn:

Sancha av Navarra. Født omkring 910. Levde 940. (Se XVI:43594).

Garcia II Sanchez av Navarra. Levde 915. Død 970. (Se XVI:43585).

Teresa Florentina av Navarra. Født omkring 915. (Se XVI:43602).

XVII:87170 mf mf mf mf fm ff ff ff m

Tota av Navarra. Levde 958. Dronning.

Tota var dronning av Navarra.

Hun var formynder for sønnen Garcia II mens han var mindreårig. Hun var både klok og energisk.

Tota levde enda i 958.⁷⁴³

(Barn XVI:43585)

Gift med forrige ane.

XVII:87185 mf mf mf mf fm ff mf ff f

Gonzalo Fernandéz av Castilla. Levde 900.

Gonzalo Fernandéz forekommer i forskjellige diplomer og skrifter fra 899 til 919. Han nedstammer fra dommeren Nuño Rasura.

Gonzalo Fernandéz var, etter nyere undersøkelser, far til Fernan Gonzalez.⁷⁴⁴

(Barn XVI:43593)

Gift

Barn:

Fernan Gonzalez av Castilla. Død 970. (Se XVI:43593).

XVII:87187 mf mf mf mf fm ff mf fm f

Sancho I Garcéz av Pamplona. Død 925. Gjentakelse, se side 289.

XVII:87188 mf mf mf mf fm ff mf fm m

Tota av Navarra. Levde 958. Gjentakelse, se side 290.

XVII:87201 mf mf mf mf fm fm ff ff f

Ordoño II av Leon. Konge. Død ...01.924 i Zamora.

Konge av Leon 914 - 924.

Ordoño ble konge av Galicien i 910 og ble dessuten valgt til konge av Leon i 914. Han lå stadig i strid med kaliffene av Córdoba.

Han ble 2. gang gift med Aragonta fra Galicien som ble forstøtt.

Ordoño døde i januar 924 i Zamora og ble bisatt i Santa Maria de Leon.⁷⁴⁵

(Barn XVI:43601, Far XVIII:174401, Mor XVIII:174402)

⁷⁴² Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 927. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 35, 65, 75.

⁷⁴³ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 932. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 75.

⁷⁴⁴ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 942. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 35.

⁷⁴⁵ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 950. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 65.

Gift 910 med neste ane.

Barn:

Ramiro II av Leon. Født før 923. Død omkring 951 i Zamora. (Se XVI:43601).

XVII:87202 mf mf mf mf fm fm ff ff m

Elvira Nuña av Galicia. Grevinne. Død 922.

Elvira var en spansk grevinne som tilhørte en adelsfamilie i Galicien. Hun var født i slutten av det 9. århundre.

Hun hadde sønnene Sancho, Alonso, Ramiro og Garcia og datteren Ximene.⁷⁴⁶

(Barn XVI:43601)

Gift 910 med forrige ane.

XVII:87203 mf mf mf mf fm fm ff fm f

Sancho I Garcéz av Pamplona. Død 925. Gjentakelse, se side 289.

XVII:87204 mf mf mf mf fm fm ff fm m

Tota av Navarra. Levde 958. Gjentakelse, se side 290.

XVII:87361 mf mf mf mf mf mf ff ff f

Adalbert II av Ivrea. Markgreve. Død omkring 923.

Adelbert var den 2. markgreve av Ivrea.⁷⁴⁷

(Barn XVI:43681, Far XVIII:174721)

Gift før 900 med neste ane.

Barn:

Berengar II av Italia. Født omkring 900. Død 06.08.966 i Bamberg. (Se XVI:43681).

XVII:87362 mf mf mf mf mf mf ff ff m

Gisela av Italia.⁷⁴⁸ Født mellom 880 og 885. Død mellom 910 og 915.

(Barn XVI:43681, Far XVIII:174723, Mor XVIII:174724)

Gift før 900 med forrige ane.

XVII:87363 mf mf mf mf mf mf ff fm f

Boso av Arles. Markgreve. Født omkring 885. Død omkring 938.

Boso var greve av Avignon 911 - 931 og av Arles 926 - 931.

Han ble markgreve av Toscana før 17.10.931 og avsatt i 936.⁷⁴⁹

(Barn XVI:43682, Far XVIII:174725, Mor XVIII:174726)

Gift med neste ane.

Barn:

Willa av Arles. Levde 950. Død etter 966. (Se XVI:43682).

XVII:87364 mf mf mf mf mf mf ff fm m

Willa ???. Levde 936.

Om Willa vet man kun sikkert at hun ble satt i bann i 936.

⁷⁴⁶ Enciclopedia universal ilustrada Evropeo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 958. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 65.

⁷⁴⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 298. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56.

⁷⁴⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 300. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56.

⁷⁴⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 305. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56.

Da Rudolf I av Burgunds hustru også het Willa, og begge allerede i 888 hadde flere sønner og døtre, er det mulig at hun var Rudolfs datter.⁷⁵⁰

(Barn XVI:43682)

Gift med forrige ane.

XVII:87373 mf mf mf mf mf fm mf f

Rainier I av Hainaut. Hertug. Født omkring 850. Død omkring 915.

Rainier (Reginar) «Langhals» var den første greve av Hainaut fra 875 til 915 og hertug av Lothringen.

Hainautslekten var grever av Hainaut (Hennegau) fra 875 til 973 og fra 998 til 1433. Grevskapet Hainaut ligger nå på grensen mellom Belgia og Frankrike, men lå dengang i hertugdømmet Nedre Lothringen i det tysk-romerske riket.⁷⁵¹

(Barn XVI:43687, Far XVIII:174745, Mor XVIII:174746)

Gift med neste ane.

Barn:

Rainier II av Hainaut. Født omkring 890. Død etter 932. (Se XVI:43961).

Giselbert av Lothringen. Født omkring 890. Død 02.10.939. (Se XVI:43687).

XVII:87374 mf mf mf mf mf fm mf m

Alberada ???. Død etter 916.

Alberada var sikkert bestemor til Alberade av Lothringen.⁷⁵²

(Barn XVI:43687)

Gift med forrige ane.

XVII:87375 mf mf mf mf mf fm mm f

Heinrich I Fuglefangeren av Tyskland. Født omkring 875. Død 02.07.936. Gjentakelse, se side 259.

XVII:87376 mf mf mf mf mf fm mm m

Mathilde av Ringelheim. Født omkring 890. Død 14.03.968 i Enger. Gjentakelse, se side 260.

XVII:87377 mf mf mf mf mf mf ff f

Gange-Rolv Ragnvaldsson av Normandie. Født mellom 860 og 866. Død 931. Gjentakelse, se side 261.

XVII:87378 mf mf mf mf mf mf ff m

Popa av Bayeux. Levde 886. Gjentakelse, se side 262.

XVII:87391 mf mf mf mf mf mm mm f

Robert av Troyes. Greve. Født omkring 920. Død ...08.967.

Greve av Troyes og Meaux 942 - 966.

Robert var gift 2. gang med Ingeltrude.⁷⁵³

(Barn XVI:43696, Far XVIII:174781, Mor XVIII:174782)

Gift med neste ane.

Barn:

Adele av Troyes. Født omkring 950. Død mellom 974 og 978. (Se XVI:43696).

⁷⁵⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 311. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56.

⁷⁵¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 319. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48, 87.

⁷⁵² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 321. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48.

⁷⁵³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 866. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 99.

XVII:87392 mf mf mf mf mf mf mm mm m**Adelheid av Burgund.** Død omkring 960.Adelheid kalles også Wera.⁷⁵⁴

(Barn XVI:43696)

Gift med forrige ane.

XVII:87425 mf mf mf mf mm ff ff ff f**Vigo II av Vion.** Sire. Levde 934.Vigo (Guigo, Guiges) arvet sin fars embete og var «Sire» (herre) av Vion i 934.⁷⁵⁵

(Barn XVI:43713, Far XVIII:174849)

Gift med neste ane.

Barn:

Vigo III av Vion. Død før 957. (Se XVI:43713).**XVII:87426 mf mf mf mf mm ff ff ff m****Gandalmodis av Italia.** Grevinne. Levde omkring 910.

Grevinne av Vienne.

Gandalmodis far var kong Hugo II av Italia.⁷⁵⁶

(Barn XVI:43713, Far XVIII:174851)

Gift med forrige ane.

XVII:87429 mf mf mf mf mm ff ff mf f**Karl Konstantin av Vienne.** Greve. Født etter 900. Død etter 960.

Karl Konstantin (Charles-Constantin) var greve av Vienne allerede 25.12.927.

Da han i et dokument 03.06.923 allerede opptrer som «ambasciator» og i 951 kalles «grandaevus», må han være født ikke lenge etter 900. Han kalles uekte sønn til keiser Ludvig III av Italia. Hans annet fornavn, Konstantin, kan vel kun forklares ved at hans mor var av burgundisk-provencialslek, der dette navn ofte forekommer. Konrad av Burgund kaller han «consanguineus», men dette beviser ikke at hans mor tilhørte Welferhuset, slektskapet kunne bestå på annen måte.⁷⁵⁷

(Barn XVI:43715, Far XVIII:174857)

Gift

Barn:

Richard av Vienne. Død etter ...01.962. (Se XVI:43715).**XVII:87553 mf mf mf mm ff ff ff ff f****Wilfred I el Velloso av Barcelona.** Greve. Død mellom 898 og 902.

Wilfred (Wifred) «den Lodne» var den første greven av Barcelona 873 - 898.

Han var også marquis eller generalguvernør over den spanske mark (la Marche d'Espagne) og var følgelig en meget mektig mann.

Det er mulig at han var nevø til Aylòn, sønn til Aznar Galindèz.

Han regnes som den første greve som var uavhengig av de frankiske konger. Vi vet lite eller intet om de første år av hans regjering.

⁷⁵⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 867. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 99.⁷⁵⁵ J. Bateau: Dictionaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 983. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47.⁷⁵⁶ J. Bateau: Dictionaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 987. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47.⁷⁵⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 991. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46.

I 874 trer han imidlertid frem som greve av Barcelona. I 873 hadde han en del av grevskapet Resez sammen med Miron og to andre. Sammen med sine brødre Miron og Rousillon (Rudolf, Raoul), greve av Conflant, ga han i 888 rikelig til klosteret la Graffe. Disse kaller seg da sønner til Sunifred og Ermessinde. Emessinde levda enda i 898.

Han var i 888 gift med Widimilde.

Wilfred stiftet klostrene San Juan de las Abadesas og Santa Maria de Ripoll.

Barcelonaslekten var grever av Barcelona fra 873 til 1162. Grevskapet Barcelona var da en del av Frankrike, men ble siden en del av kongeriket Aragon. Slekten ble også konger av Aragon fra 1137 og grever av Provence fra 1144. Salernoslekten var fyrster av Salerno fra 983 til 1075 og Hautevilleslekten var hertuger av Apulia fra 1043 til 1127. Deretter grunnla de kongeriket «De to Sicilier» i Syd-Italia og på Sicilia. Bohemund av Otranto grunnla fyrstedømmet Antioka i Syria etter det første korstoget.

Hans sønn, Wilfred II, sides i 905 å ha etterfulgt ham nylig. Ved sin død hadde det lyktes Wilfred å forene under seg grevskapene Barcelona, Gerona, Ausona, Urgel, Cerdaña, Besaù og Conflant.⁷⁵⁸

(Barn XVI:43777, Far XVIII:175105)

Gift med neste ane.

Barn:

Sunier av Barcelona. Født omkring 885. Død 15.10.954. (Se XVI:43777).

Wilfred II av Barcelona. Født omkring 888. Død 26.04.912. (Se XVII:88007).

XVII:87554 mf mf mf mm ff ff ff ff m

Widimilde ???.

Widimilde (Gudinilde, Winidilda) hadde flere sønner, blandt dem Borrel Wifredo som etterfulgte faren, doña Emma og Rudolf som ble biskop, samt Sunier eller Suniaro som etter å ha fått grevskapet etter sin bror, Borrel, gikk i kloster.

Hun var gift med Wilfred i 888.⁷⁵⁹

(Barn XVI:43777)

Gift med forrige ane.

XVII:87657 mf mf mf mm ff mm fm ff f

Landulf II av Capua og Benevento. Fyrste. Død 21.05.961.

Landolf «den Rødhårede» var fyrste av Capua og Benevento 940 - 961.

Han regjerte først sammen med sin bror Atenulf III, men han fratok sin bror makten og denne forsvinner i 943 fra historien. Deretter regjerte Landulf begge fyrstedømmene til sin død. Disse ble da igjen delt mellom hans to sønner, Paudulf I og Landulf III.⁷⁶⁰

(Barn XVI:43829, Far XVIII:175313)

Gift

Barn:

Landulf III av Benevento. Død omkring 969. (Se XVI:43829).

Pandulf I Jernhode av Capua og Benevento. Død 981. (Se XVII:87665).

XVII:87665 mf mf mf mm ff mm mf ff f

Pandulf I Jernhode av Capua og Benevento. Fyrste. Død 981.

Fyrste av Capua 961 - 981,

fyrste av Benevento 969 - 981 og

fyrste av Salerno 978 - 981.

Pandulf fikk ved sin fars død i 961 fyrstedømmet Capua, men da hans bror, Landulf III, døde 968-69, fordrev han Landulfs arveberettigede sønn, Pandulf II, fra Benevento og regjerte deretter begge fyrstedømmene.

Av Otto I fikk han markgrevskapet Spoleto og Camerino og knyttet i 978 til dette også fyrstedømmet Salerno. Han hadde dermed forenet de lombardiske fyrstedømmene.

⁷⁵⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1009. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26.

⁷⁵⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1011. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26.

⁷⁶⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1048. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26, 34.

Han ødela imidlertid sitt verk ved før sin død å utpeke Capua og Benevento for sin eldste sønn Landulf IV som døde allerede i 982. Pandulf fikk Salerno, men ble senere fordrevet.

Pandulf døde i mars 981.⁷⁶¹

(Barn XVI:43833, Far XVIII:175329)

Gift med neste ane.

Barn:

Atenuulf av Aversa. Levde 970. (Se XVI:43833).

XVII:87666 mf mf mf mm ff mm mf ff m

Aloara av Capua. Fyrstinne. Død omkring 993.

Fyrstinne av Capua 982 - 993.

Aloara (Aloarda) kalles i «Geschichte Italiens im Mittelalter» av L. M. Hartmann for den tapre Aloara.

I 969 ble hun tatt til fange, men løslatt straks etter keiser Ottos tronbestigelse.

Hun synes å være død i 993.⁷⁶²

(Barn XVI:43833)

Gift med forrige ane.

XVII:87921 mf mf mf mm mf mm mf ff f

Rainier I av Hainaut. Født omkring 850. Død omkring 915. Gjentakelse, se side 292.

XVII:87922 mf mf mf mm mf mm mf ff m

Alberada ???. Død etter 916. Gjentakelse, se side 292.

XVII:87923 mf mf mf mm mf mm mf fm f

Richard le Justicier av Burgund. Hertug. Død 921.

Richard «Dommeren» var hertug av Burgund ca. 888 - 921.

Han var bror til Boso som var konge av Provence og som døde i 888. Bosos hustru, Ermengerd, ble deretter holdt i fangenskap av Richard.

Richard var formynder for Bosos sønn, Ludvig, som etterfulgte Boso som konge.⁷⁶³

(Barn XVI:43962, Far XVIII:175845, Mor XVIII:175846)

Gift med neste ane.

Barn:

??? av Burgund. Levde 915. (Se XVI:43962).

Ermengard av Burgund.⁷⁶⁴ (Se XVI:43996).

XVII:87924 mf mf mf mm mf mm mf fm m

Adelheid av Bayern.⁷⁶⁵

(Barn XVI:43962, Far XVIII:175847)

Gift med forrige ane.

XVII:87949 mf mf mf mm mm ff fm mf f

Herbert I av Vermandois. Født omkring 840. Død omkring 905. Gjentakelse, se side 287.

⁷⁶¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1057. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 34.

⁷⁶² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1058. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 34.

⁷⁶³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 421. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 48.

⁷⁶⁴ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 13, 48.

⁷⁶⁵ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48, 101.

XVII:87951 mf mf mf mm mm ff fm mm f

Robert I le Vaillant av Frankrike. Født 866. Død 923 ved Soisson. Gjentakelse, se side 259.

XVII:87991 mf mf mf mm mm fm mf mm f

Richard le Justicier av Burgund. Død 921. Gjentakelse, se side 295.

XVII:87992 mf mf mf mm mm fm mf mm m

Adelheid av Bayern.⁷⁶⁶ Gjentakelse, se side 295.

XVII:88001 mf mf mf mm mm mf ff ff f

Odo av Toulouse. Greve. Født omkring 830. Død omkring 918.

Odo (Eudes) etterfulgte sin bror, Bernhard, som greve (eller hertug) av Toulouse i 875.

I 877 var han også greve av Querzy, Ruergue samt arving til Carcasona og Raséz.

Odo var i 875 gift med Garsinda. Omkring 878 fikk han ved sitt ekteskap grevskapet Albigeois.

I 880 kom Toulouse under Carloman. Han anerkjente kong Eudes i 880 og underskrev i 910 grunnleggelsesdokumentet i Cluny for hertug Wilhelm av Aquitania.

I 918 var han tilstede ved et rettsmøte og må da ha vært meget gammel.⁷⁶⁷

(Barn XVI:44001, Far XVIII:176001, Mor XVIII:176002)

Gift med neste ane.

Barn:

Raimond II av Toulouse. Født mellom 850 og 860. Død 923. (Se XVI:44001).

XVII:88002 mf mf mf mm mm mf ff ff m

Garsinde av Albi. Levde fra 850 til 875.

Grevinne av Albi.

Garsinde må ha vært datter til Ermengaud som var greve av Albi og levde i 864.⁷⁶⁸

(Barn XVI:44001)

Gift med forrige ane.

XVII:88005 mf mf mf mm mm mf ff mf f

Francon II av Narbonne. Vicomte. Død før 924.

Francon ble vicomte av Narbonne i 851 etter Francon I som han nedstammet fra.

Denne Francon I var vicomte av Narbonne i 851. Hans sønn, Lindoin, som i 875 var vicomte av Narbonne, var vistnok far til Francon II.

Francon døde i 924 eller tidligere.⁷⁶⁹

(Barn XVI:44003)

Gift med neste ane.

Barn:

Odo av Narbonne. Død omkring 936. (Se XVI:44003).

XVII:88006 mf mf mf mm mm mf ff mf m

Arsinde av Rousillon. Grevinne. Død før 925.

⁷⁶⁶ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48, 101.

⁷⁶⁷ Histoire Général de Languedoc. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1015. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 98.

⁷⁶⁸ Histoire Général de Languedoc. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1019. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 98.

⁷⁶⁹ Histoire Général de Languedoc. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1094. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 98.

Arsinde var grevinne av Rousillon.

Hun var gift med Odo i 875.⁷⁷⁰

(Barn XVI:44003)

Gift med forrige ane.

XVII:88007 mf mf mf mm mm mf ff mm f

Wilfred II av Barcelona. Greve. Født omkring 888. Død 26.04.912.

Wilfred II (Borrell I) var greve av Barcelona 898 - 912.

Wilfred arvet sammen med sin bror, Sunier, grevskapene Barcelona, Gerona og Ausona. Mir arvet Besalù og Cerdania og broren Sunifred fikk Urgel.

Han døde ung og ble bisatt i benediktinernes kloster San Pablo del Campo i Barcelona som han hadde begunstiget meget.⁷⁷¹

(Barn XVI:44004, Far XVIII:176013, Mor XVIII:176014)

Gift med neste ane.

Barn:

Richilda av Barcelona. Født omkring 906. Død før 966. (Se XVI:44004).

XVII:88008 mf mf mf mm mm mf ff mm m

Garsinde ???. Levde 900.

Garsinde hadde flere barn med Wilfred, men bare Richilde overlevde henne.⁷⁷²

(Barn XVI:44004)

Gift med forrige ane.

XVII:88057 mf mf mf mm mm mm mm ff f

Yves II den Gamle av Bellème. Død omkring 997.

I 981 underskriver Yves et dokument sammen med sin hustru, Geila, og sin sønn Yves som var erkebiskop av Mans. Han kaller seg vasall til Hugo av Frankrike, den senere Hugo Capet. Hugo underskriver også sammen med sin hustru, Adelheid, og deres sønn Robert. Dokumentet var utstedt for klosteret Homblières i Vermandois. Yves er utvilsomt den samme som var gift med Godehildes (Goheu eller Godeheu) og som stiftet Notre Dame de Bellème ifølge et udatert dokument utstedt på Bellème slott 940-997.

Yves ga før 1005 Magny-le-Désert til klosteret Fleure-sur-Loire.

Yves angis å være død 997, men dette er usikkert.⁷⁷³

(Barn XVI:44029, Far XVIII:176113)

Gift

Barn:

Vilhelm I av Bellème. Død 1028. (Se XVI:44029).

XVII:88169 mf mf mm ff ff mm fm ff f

Karl III le Simple av Frankrike. Konge. Født 17.09.879. Død 07.10.929.

Karl «den Enfoldige» var konge av Frankrike 898 - 922.

Han ble født etter sin fars død. Karl hadde fra først av ingen utsikt til kongemakten, som i 887 var tilfalt Hertug Eudes. Men senere samlet motstandere til Eudes seg om Karl, som etter Audes død i 898 ble konge over Vest-Franken eller Frankrike.

Hans regjering var svak. Karl ble avsatt i 923, ble kort tid senere tatt til fange, og døde i fangenskap.

⁷⁷⁰ Histoire Général de Languedoc. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1095. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 98.

⁷⁷¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1097. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 98.

⁷⁷² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1098. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 98.

⁷⁷³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1112. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 72.

Han var første gang gift med Frederuna som døde ca. 916.⁷⁷⁴

(Barn XVI:44085, Far XVIII:176337, Mor XVIII:176338)

Gift 919 med neste ane.

Barn:

Ludvig IV d'Outremer av Frankrike. Født omkring 921. Død 10.09.954. (Se XVI:44085).

XVII:88170 mf mf mm ff ff mm fm ff m

Edgiva av England. Død 948.

Edgiva (Eadgifu) måtte i 923, da Karl ble fanget, flykte til England med sin sønn, den senere Ludvig IV.

Hun ble 2. gang gift i 931 med Heribert den Gamle.⁷⁷⁵

(Barn XVI:44085, Far XVIII:176339, Mor XVIII:176340)

Gift 919 med forrige ane.

XVII:88177 mf mf mm ff ff mm mf ff f

Wigerich av Aachen. Greve. Død før 919.

Wigerich var greve i Triergau og Ardennergau. Han var pfalzgreve av Aachen 19.01.916.⁷⁷⁶

(Barn XVI:44089)

Gift før 910 med neste ane.

Barn:

Gozelo av Bidgau. Født omkring 911. Død før 943. (Se XVI:44089).

XVII:88178 mf mf mm ff ff mm mf ff m

Kunigunde av Franken. Født omkring 890.

Det er ikke sikkert om hun var mor til Gozelo, men dette er høyst sannsynlig.⁷⁷⁷

(Barn XVI:44089, Mor XVIII:176356)

Gift 1. gang før 910 med forrige ane.

Gift 2. gang omkring 920 med **Richwin av Moselgau.** Greve. Død 15.11.923.

Greve av Moselgau (og/eller Verdun).

Richwin ble myrdet av greve Boso.⁷⁷⁸

Barn:

Siegfried I av Luxembourg. Greve. Født omkring 922. Død 15.08.998.

Greve av Luxembourg (Moselgau) 963 - 998.

Siegfried var fogde av Echternach og St. Maximin ved Trier. Han ervervet seg 17.04.963 borgen Luxembourg ved et bytte med klosteret St. Maximin ved Trier.

Han hadde sørget for et siste hvilested i St. Maximin for seg og sin hustru. Siegfried nevnes siste gang i et dokument av 997.⁷⁷⁹

⁷⁷⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 254. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 59, 103.

⁷⁷⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 260. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 59, 103.

⁷⁷⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 430. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 37.

⁷⁷⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1183. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 38, 70.

⁷⁷⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1182. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 38.

⁷⁷⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1181. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 37.

XVII:88209 mf mf mm ff fm ff mf ff f**Luitpold Bayern.** Hertug. Levde 885. Død 04.07.907 i Preßburg.

Markgreve og hertug av Bayern 885 - 907.

Luitpold var sønn til en greve Ernst fra en gammeladelig bayersk slekt.

Han ble drept i det store slaget ved Preßburg i 907, hvor den angripende bayerske hær ble tilintetgjort av den ungarske høvdingen Arpad.⁷⁸⁰

(Barn XVI:44105)

Gift med neste ane.

Barn:

Arnulf der Böse av Bayern. Født mellom 885 og 890. Død 14.07.937 i Regensburg. (Se XVI:44105).**XVII:88210 mf mf mm ff fm ff mf ff m****Kunigunde av Schwaben.** Levde 885.

Kunigunde var datter til den svabiske Pfalzgreven Berthold.

(Barn XVI:44105)

Gift med forrige ane.

XVII:88211 mf mf mm ff fm ff mf fm f**Eberhard av Friuli.** Markgreve. Død omkring 866.

Eberhard var markgreve eller hertug av Friuli.

Han var sønn til en frankisk adelsmann og bror til hertug Berengar av Septimania som døde i 835. Angivelig var han sønnesønn til Desiderius, longobardenes høvding.

Eberhard kom til Italia ca. 830 og fikk før 836 den orientalske mark. Som Lothars vasall forvaltet han markgreveskapet Friuli og hadde store gods i områdene ved mitre og nedre Maas i Flandern. Han tilhørte rikets mest ansette menn, kjent for sin gjestfrihet. Eberhard holdt hoff i Cividale og i sitt slott Musetre, hvor han samlet sin tids lærde menn. Sedulio Scota var sanger ved hans familiebegivenheter. I (Wiener) Jahrbuch für vaterland Geschichte nevnes «Fünf Gedichte des Sedilius an der Markgraf von Friaul».

Han var tilstede ved riksdagen i Diedenhofen i mai 836 og møtte i 842 i Clamey ved Yonne hos Lothar som utsending. Eberhard var frankernes seierrike fører i kampene mot slavere og sarasenerne.

Eberhard stiftet klosteret Cyssoing ved Ryssel i Flandern i 854 som ble hans siste hvilested.⁷⁸¹

(Barn XVI:44106, Far XVIII:176421)

Gift mellom 836 og 840 med neste ane.

Barn:

Judith av Friuli.⁷⁸² Levde 864. (Se XVI:44106).**Berengar I av Italia.** Født mellom 850 og 860. Død 07.04.924. (Se XVIII:174723).**XVII:88212 mf mf mm ff fm ff mf fm m****Gisela av Franken.**⁷⁸³ Født omkring 820. Død etter 01.07.874.

(Barn XVI:44106, Far XVIII:176423, Mor XVIII:176424)

Gift mellom 836 og 840 med forrige ane.

XVII:88225 mf mf mm ff fm fm ff ff f**Harald I Halvdansson Hårfagre (Lufa) av Norge.** Født omkring 860. Død omkring 932. Gjentakelse, se side 240.⁷⁸⁰ Lexicon des Mittelalters: Band V, side 2206.⁷⁸¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 123. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 49, 56.⁷⁸² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 122. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 49, 56.⁷⁸³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 125. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56, 60.

XVII:88226 mf mf mm ff fm fm ff ff m
Svanhild Øysteinsdatter. Gjentakelse, se side 250.

XVII:88257 mf mf mm ff fm mf ff ff f
Arpad av Ungarn. Høvding. Død 907.

Høvding over ungarene 896 - 907.

Arpad ble prins av Ungarn omkring 894. Han var den første ungarske storfyrste og magjarernes anfører da de ved år 900 erobret Ungarn. Fra ham nedstammer de senere konger av Ungarn like ned til Andreas III (1000 - 1301) som derfor kalles «Arpader».

Arpaderslekten var konger av Ungarn 997 - 1301.

Arpad betegnes som en noe dunkel historisk person. Han skal ha fullført magjarernes utbredelse til platået ved midtre Donau som begynte under Almos (800 - 844). Den siste kalles en halvt legendarisk person. Arpad skal stamme fra Attila som ble konge over hunnerne i 401.

Etter Ludvig «den Tyske»'s død ble ungarene eller madjarene stadig farligere og mer pågående, og til slutt sto østfrankerne fullstendig vergeløse overfor dem. Ungarene var et folk som var beslektet med hunnerne og tilhørte den finsk-ugriske folkestammen. Fra sine opprinnelige boplasser ved Volga hadde de på 800-tallet dratt vestover og slått seg ned på slettene omkring Donau og Theiss. Der ble de etterhånden mer og mer plagsomme for alle nabolandene, det østromerske rike, Tyskland og Italia. Ungarene var et halvilt nomadefolk som bodde i telt om sommeren og i sivhytter om vinteren, og det gikk de forferdeligste rykter om at de pleide å rive hjertet ut av brystet på sine falne fiender for å spise det og siden drikke blodet deres. Ypperlige ryttere og sikre skyttere som de var, pleide de å bringe forvirring i fiendens rekker ved lynsnare, overraskende angrep, for så å sende en skur av piler mot dem. Ved å late som om de flyktet, fikk de lokket fienden ut av sine faste stillinger, men så kunne plutselig en sterk reserve av ungarene bryte fram fra et bakhold og kaste seg over forfølgerne. Det var forferdelig å se disse hardbarkede krigerne når «synsranden med ett ble formørket av deres rytterskarer og tusener av hjelmer dukket opp som av et avgrunnsdyp». Herjende, plyndrende og brennende stormet disse hordene fram og spredte død og fordervelse hvor de kom. Fra begynnelsen av 900-tallet var Tyskland i flere decennier fullstendig prisgitt dette halvville folket som ikke hadde noen forståelse for kulturelle verdier. Helt opp til Bremen i nord og til Roma og Syd-Italia i syd våget de seg. Flere ganger satte de til og med over Rhinen, på flåter som de bygget av tømmer fra Schwarzwald, og hjemsoekte Frankrike.⁷⁸⁴

(Barn XVI:44129)

Gift

Barn:

Zoltan av Ungarn. Født 896. Død mellom 944 og 950. (Se XVI:44129).

XVII:89097 mf mf mm mf ff ff fm ff f
Pietro I Orseolo den Hellige di Venezia. Doge. Født 928. Død 987.

Doge (XXIII) av Venezia 976 - 978.

⁷⁸⁴ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 342-343. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 164. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 19.

Den hellige Peter Orseolo ble født i Venezia. Tyve år gammel ble han admiral for den venezianske flåte. Etter at dogen Peter Candiani IV ble myrdet, ble den hellige Peter valgt til doge i 976, og loset republikken trygt gjennom den politiske krisen.

Bacino Orseolo nord for «Piazza san Marco» i Venezia er oppkalt etter Pietro. Han anla et pilgrimsherberge her i 977. Idag fortøyer vanligvis mange gondoler i Bacino Orseolo.

Etter å ha vært doge i kun et par år, forsvant han plutselig. Ikke en gang hans kone og barn visste hvor det var blitt av ham. Han ble til slutt funnet i abbediet i Cuxa, på grensen mellom Frankrike og Spania. Han fortsatte å bo der i streng bot. Mot slutten ble han eneboer. Hans minnedag er 10. januar.

Til høyre for kirken San Zaccaria i Venezia er det en dør inn til St. Athanasios kapell som leder til San Tarasios kapell. I den vannfylte krypten finnes relikene etter Pietro og syv andre doger.

St. Markus kirken i Venezia er den tredje kirken som har blitt bygd på denne plassen. Den første kirken ble bygd av dogen Giustiniano Partecipazio for å feire ankomsten av relikene etter apostelen Markus i 828. Etter en brann i 976 ble kirken bygd opp igjen etter ordre av Pietro I Orseolo. Denne kirken ble så revet på 1000-tallet for å gi plass til en mer spektakulær helligdom som skulle avspeile republikkens makt, tegnet av en ukjent arkitekt (1063-1094).

Basilikaen ble ombygd flere ganger under de følgende århundrene.⁷⁸⁵

(Barn XVI:44549)

Gift

Barn:

Pietro II Orseolo di Venezia. Født omkring 960. Død ...09.1009. (Se XVI:44549).

XVII:89101 mf mf mm mf ff ff fm mf f

Taksony av Ungarn. Død 972. Gjentakelse, se side 235.

XVII:89103 mf mf mm mf ff ff fm mm f

Mieszko I av Polen. Født mellom 922 og 931. Død 25.05.992. Gjentakelse, se side 215.

XVII:89104 mf mf mm mf ff ff fm mm m

Dobrawka av Böhmen.⁷⁸⁶ Død 977. Gjentakelse, se side 216.

XVII:89153 mf mf mm mf ff mf ff ff f

Konrad der Rote av Lothringen. Hertug. Født mellom 910 og 920. Død 10.08.955 ved Lechfelde.

Konrad «den Røde» var hertug av Lothringen.

Han fikk i 944 (947) hertugdømmet Lothringen, og var under keiser Otto I av Tyskland, fra ca. 940, en av de fremste i riket.

I 953-954 gjorde han opprør mot Otto som da var hans svigerfar, sammen med Otto's sønn Ludolf. Ludolf var misunnelig på sin maktlystne onkel Henrik, og mente at denne ble foretrukket på hans bekostning. Han var også forbitret over farens nye giftermål, som han var redd kunne føre til at han selv mistet sin arverett. Begge var hensynsløse nok til å sette seg i forbindelse med ungarerne, som benyttet seg av den knipe Otto var i, til å herje og plyndre på tysk område.

Otto gjorde imidlertid først opp regningen med sin sønn og sin svigersønn og tvang dem til underkastelse. Ved sine forbindelser med kristenhetens fiender, ungarerne, hadde de forøvrig også brakt sin sak i vanry og fått folkeopinionen mot seg, og Otto fikk derfor snart bukt med dem. Med sin vanlige edelmodighet tilga han dem, men de måtte gi avkall på sine hertugdømmer, og tronfølgerverdigheten gikk over til Ottos lille sønn i annet ekteskap.

Deretter vendte kongen seg mot ungarerne, som var blitt så overmodige av fremgangen de hadde hatt at de tenkte å underlegge seg hele det kristne Vesten. Med en hær som etter sigende skal ha tallet 100.000 mann, sikkert et uhyre overdrevet tall, brøt de inn i Bayern og skrøt høylydt av at de ikke aktet å la seg stanse av noe, så fremt ikke jorden oppslukte dem eller himmelen styrtet ned over dem. På markene ved Lech utenfor det sterkt befestede Augsburg, møtte Otto dem med en liten, men sterk rytterhær i august 955. Delbrück beregner Ottos hær til høyst 6000-8000 mann og mener at madjarerne snarere var færre enn flere. Nå ble det utkjempet et veldig slag, hvis verdenshistoriske betydning kan sammenlignes med slagene ved Troyes og Poitiers.

Widukind forteller at ungarerne var nær ved å omringe den tyske hæren, men at faren ble avverget ved en helteddig innsats av Konrad «den Røde», som var kommet ridende til kampen med en skjorte av hestetagl under rustningen og

⁷⁸⁵ Susie Boulton og Christopher Catling: Venedig & Venetien. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 24.

⁷⁸⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 26. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 80, 82.

hadde bønnfalt Gud om å få sone hva han hadde forbrutt, ved å få dø en ærefull død.

Da Konrad hadde avverget den fare som truet tyskerne i ryggen, holdt Otto en oppmuntrende tale til sine menn. «Heller må vi falle med ære, om det er Guds vilje,» sa han, «enn leve et vanærende liv som treller hos våre fiender eller kanskje komme til å dingle i galgen som forbrytere. Meget mer kunne jeg ha sagt, hvis det hadde vært nødvendig å øke Eders mot og dristighet, men la oss nå heller begynne å tale til våre fiender med sverdet enn med munnen». Med disse ordene grep Otto den hellige kongelansen som man sa var beslått med spiker fra Kristi kors og satte av sted rett mot fienden i spissen for sine menn. Tyskernes angrep var så kraftig at madjarernes motstand brøt fullstendig sammen og bare en liten del av dem unnkom. De andre ble hugget ned eller trengt ut i elven, hvor de druknet.

Konrad fant den død han søkte på slagmarken 10.08.955.⁷⁸⁷

(Barn XVI:44577, Far XVIII:178305)

Gift fra 947 til 949 med neste ane.

Barn:

Otto av Kärnten. Født mellom 948 og 950. Død 04.11.1004. (Se XVI:44577).

XVII:89154 mf mf mm mf ff mf ff ff m

Luitgard av Tyskland. Født 931. Død 18.11.953.

Luitgard var datter til keiser Otto I «den Store» av Tyskland.⁷⁸⁸

(Barn XVI:44577, Far XVIII:178307, Mor XVIII:178308)

Gift fra 947 til 949 med forrige ane.

XVII:89161 mf mf mm mf ff mf fm ff f

Udo II av Wetterau. Greve. Født omkring 895. Død 12.12.949.

Udo var konradiner og greve i Wetterau.⁷⁸⁹

(Barn XVI:44581, Far XVIII:178321, Mor XVIII:178322)

Gift 918 med neste ane.

Barn:

Konrad I av Schwaben. Født omkring 920. Død 20.08.997. (Se XVI:44581).

Heribert I av Wetterau. Greve. Født omkring 925. Død 992.

Greve i Wetterau (Kinziggau) i 949.⁷⁹⁰

XVII:89162 mf mf mm mf ff mf fm ff m

??? av Vermandois. Grevinne. Levde 918.

Hennes far var greve Herbert I av Vermandois, men hennes navn er ikke kjent.⁷⁹¹

(Barn XVI:44581, Far XVIII:178323)

Gift 918 med forrige ane.

XVII:89165 mf mf mm mf ff mf fm mf f

Rudolf II av Burgund. Død 11.07.937. Gjentakelse, se side 286.

⁷⁸⁷ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 8, side 16-18. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 202. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 91.

⁷⁸⁸ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 214. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 67, 91.

⁷⁸⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 243. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 37, 63.

⁷⁹⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1187. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 37, 63.

⁷⁹¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 245. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 63, 99.

XVII:89166 mf mf mm mf ff mf fm mf m

Bertha av Schwaben. Født mellom 905 og 908. Død etter 02.01.966 i Isenburg. Gjentakelse, se side 286.

XVII:89167 mf mf mm mf ff mf fm mm f

Ludvig IV d'Outremer av Frankrike. Født omkring 921. Død 10.09.954. Gjentakelse, se side 271.

XVII:89168 mf mf mm mf ff mf fm mm m

Gerberga av Sachsen. Født omkring 913. Død 05.05.984. Gjentakelse, se side 266.

XVII:89185 mf mf mm mf ff mm ff ff f

Rudolf II av Burgund. Død 11.07.937. Gjentakelse, se side 286.

XVII:89186 mf mf mm mf ff mm ff ff m

Bertha av Schwaben. Født mellom 905 og 908. Død etter 02.01.966 i Isenburg. Gjentakelse, se side 286.

XVII:89194 mf mf mm mf ff mm fm ff m

Hemma ???. Levde omkring 900.

Hemma var barnebarns barn til greve Hunfrid av Rhäthien og Istria som i begynnelsen av det 9. århundre grunnet frueklosteret Schännis i nordøstre Sveits.

Hun ble gift med en adelsmann hvis navn ikke kjennes.⁷⁹²

(Barn XVI:44597)

Gift

Barn:

Ulrich av Schännis. Levde 972. (Se XVI:44597).

XVII:89201 mf mf mm mf ff mm mf ff f

Roger I av Auriate. Greve. Levde 910.

Roger fikk ved forlening av kongen som residerte i Pavia, og etter forbønn av kongens gemalinne, «comitatis Aurriate», han ble altså greve av Auriate. Han hadde da giftet seg med enken etter grevskapets tidligere innehaver, Rudolf, som døde ca. 910. Overdragelsen av grevskapet må ha funnet sted i tiden 906-912.

Med henne hadde han sønnene Roger I og Arduin III.⁷⁹³

(Barn XVI:44601, Far XVIII:178401)

Gift

Barn:

Arduin III Glabrio av Torino. Død 975. (Se XVI:44601).

XVII:89205 mf mf mm mf ff mm mf mf f

Sigfred av Lucca. Levde omkring 920.

Sigfred var en ansett mann i grevskapet Lucca i Toscana. Herfra utvandret han i begynnelsen av det 10. århundre til Lombardiet ifølge flere beretninger.

Det fremgår ikke om han var greve av Lucca.⁷⁹⁴

(Barn XVI:44603)

Gift

Barn:

Adalbert-Atto II av Canossa. Død før 982. (Se XVI:44603).

⁷⁹² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 330. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 92.

⁷⁹³ Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 335. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

⁷⁹⁴ Prof. Fritz Curschmann: Zwei Ahnentafeln (Friedrich I und Heinrich d. Löwen). Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 341. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

XVII:89209 *mf mf mm mf ff mm mm ff f***Adalbert I av Este.** Markgreve. Død før 960.

Adelbert er den eldste markgreven av Este som med sikkerhet kan påvises.

Han må være død før 960, sønnen Otbert I hadde da overtatt embetet.⁷⁹⁵

(Barn XVI:44605)

Gift

Barn:

Otbert I av Este. Død før 15.10.975. (Se XVI:44605).**XVII:89265 *mf mf mm mf fm fm mf ff f*****Rudolf av Burgund.** Død 962. Gjentakelse, se side 277.**XVII:89266 *mf mf mm mf fm fm mf ff m*****??? av Walbeck.** Grevinne.Hun var muligens datter til Lothar «den Gamle» (905 - 986) som var greve av Walbeck.⁷⁹⁶

(Barn XVI:44633)

Gift med forrige ane.

Barn:

Rudolf av Burgund. Født omkring 935. Død 1018. (Se XVI:44633).**XVII:89267 *mf mf mm mf fm fm mf fm f*****Hugo le Grand av Paris.** Født 897. Død 17.06.956. Gjentakelse, se side 220.**XVII:89268 *mf mf mm mf fm fm mf fm m*****Hedvig av Sachsen.**⁷⁹⁷ Født 922. Død etter 14.05.965. Gjentakelse, se side 220.

Generasjon XVIII

XVIII:172847 *mf mf mf ff mm ff mf mm mf***Ring Dagsson.** Levde omkring 860.

Fra Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga:

«21. ... Kong Harald var dessuten gift med Åshild, datter til kong Ring Dagsson ovenfra Ringerike; deres barn var Dag og Ring, Gudrød Skirja og Ingegjerd. ...»⁷⁹⁸

(Barn XVII:86424)

Gift

Barn:

Åshild Ringsdatter. Levde omkring 890. (Se XVII:86424).**XVIII:173577 *mf mf mf fm mf ff ff mf ff*****Borzivoj I av Böhmen.** Hertug. Levde 875. Død 910.

Hertug av Böhmen 890 - 895 og 898 - 905.

Borzivoj var den første kristne hertug i Böhmen, han lot seg døpe i 871.

⁷⁹⁵ Prof. Fritz Curschmann: Zwei Ahnentafeln (Friedrich I und Heinrich d. Löwen). Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 345. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

⁷⁹⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 326. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 27, 32.

⁷⁹⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 910. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58, 67.

⁷⁹⁸ Snorre Sturlasson: Harald Hårfagres saga, avsnitt 63. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 576.

Han ble hertug i 890, men avsatt i 895. Han ble så igjeninnsatt i 898, men tok selv avskjed i 905.

Om Borzivojs forfedre ved man intet sikkert. Den tsjekkiske sagnhistorie nevner den vakre og vise fyrstedatter Libussa og hennes gemal Przemysl som tilskrives grunnleggelsen av Prag. Hans etterkommere ble muligens hertuger som hadde overhøyhet over de andre hertuger. Under Karl «den Store»'s kriger med avarerne ble Böhmen flere ganger hjemsoekt av frankiske hærer, men landet kom ikke i noe egentlig avhengighetsforhold til Tyskland.

Przemysliderslekten var hertuger og konger av Böhmen fra 623 til 1457. Hertugdømmet Böhmen omfattet også Mähren (Moravia) og var en del av det tysk-romerske riket.⁷⁹⁹

(Barn XVII:86789)

Gift med neste ane.

Barn:

Wratislav I av Böhmen. Død 921. (Se XVII:86789).

XVIII:173578 mf mf mf fm mf ff ff mf fm

Ludmila den Hellige av Mielnick. Død 15.09.927.

Ludmila ble døpt i 871 og virket meget for kristendommen.

Hun ble myrdet 15.09.927 og erklært som helgen.⁸⁰⁰

(Barn XVII:86789)

Gift med forrige ane.

XVIII:173621 mf mf mf fm mf ff mm fm ff

Rudolf I av Burgund. Konge. Født omkring 860. Død 25.10.912.

Konge av Øvre Burgund 888 - 911.

Rudolf opptrer første gang i 872 som abbed av St. Maurice, i 885 og 886 som «marchio» og «marchius». I et dokument fra 21.12.888 nevnes han med gemalinne, sønner og døtre. Som hans mor oppføres Waldrada.

Han ble i 888 kronet til konge av Burgund. Hans herredømme omfattet også det vestlige Sveits og Franche-Comté.

Rudolf var gift med Willa som døde etter 911, hun var død 14.06.929. Willa var vistnok fra Schwaben.

Welferslekten var konger av Øvre Burgund fra 888 til 930 og av hele Burgund frem til 1032. Kongeriket Burgund ble deretter en del av det tysk-romerske keiserriket under Salierslekten. En annen gren av slekten var grever og hertuger av Bayern, de ble senere tysk-romerske keisere.⁸⁰¹

(Barn XVII:86811, Far XIX:347241)

Gift

Barn:

Rudolf II av Burgund. Død 11.07.937. (Se XVII:86811).

XVIII:173623 mf mf mf fm mf ff mm fm mf

Burchard II av Schwaben. Hertug. Født omkring 885. Død 29.04.926 i Ivrea.

Hertug av Schwaben (Alemannien) 917 - 926.

Burchard ble valgt i 917 under Konrad I av folket og de store herrer. I 919 fikk han stadfestelse på sin verdighet av Henrik I «Fuglefangeren» av Tyskland. Han kjempet samme år seierrikt mot burgunderkongen Rudolf II.

Burchard døde i Ivrea under et tokt til Italia. Han styrtet med sin hest i løpegravene og ble drept av italienerne.

Hunfridingerslekten var hertuger av Schwaben fra 917 til 926 og fra 954 til 973. De ble etterfulgt av Konradinerslekten. Hertugdømmet Schwaben var en del av det tysk-romerske riket.⁸⁰²

(Barn XVII:86812, Far XIX:347245)

⁷⁹⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 29. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 83.

⁸⁰⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 30. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 83.

⁸⁰¹ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 67. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 101.

⁸⁰² Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 117. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 49.

Gift før 906 med neste ane.

Barn:

Bertha av Schwaben. Født mellom 905 og 908. Død etter 02.01.966 i Isenburg. (Se XVII:86812).

XVIII:173624 mf mf mf fm mf ff mm fm mm

Reginlinda i Süllichgau. Hertuginne. Død etter 23.04.958.

I «Allgemeine deutsche Biographie» kalles Reginlina (Reginhilde) «av Nellenburg?».

I februar 949 besøkte hun kong Otto I i Worms.

Da Burchard døde, giftet hun seg med hans etterfølger, Herman I av Schwaben, som døde i 948.

Reginlina tilbrakte sine siste år tilbaketrukket som abedisse i klosteret St. Felix og Regula i Zürich.⁸⁰³

(Barn XVII:86812)

Gift før 906 med forrige ane.

XVIII:173625 mf mf mf fm mf ff mm mf ff

Leon VI Filosofus av Bysants. Keiser. Født 01.09.866. Død 11.05.912.

Leon var keiser av Bysants 886 - 912.

I følge Mogens Bugge i «Våre forfedre» var Leon sønn til Basileios «Makedonieren» (813 - 886) som var keiser i Bysants fra 867 til han døde. Basileios var sønn til en bonde i Adrianopel og fikk på grunn av sin styrke og skjønnhet plass ved de kongelige staller i Konstantinopel. Han oppnådde som hestetemmer keiser Michael III's gunst og steg hurtig i gradene til overstallmester og storkammerherre. I 866 ble han utnevnt til Cæsar. Året etter lot han den uverdige keiser rydde av veien og hadde nå selv makten. Han var som keiser dyktig og omsiktsfull, klok og økonomisk. Basileios døde på jakt ved et ulykkestilfelle. Ifølge Bugge ble han gift ca. 865 med Eudoxia Ingeria av Bysants. Hun oppgis å være datter til den østromerske keiseren Theofilos.

Ifølge til Bent og Vidar Billing Hansens «Rosensverdslektens forfedre» var imidlertid Leon sønn til keiser Michael III Drankeren, født 838 og keiser i Bysants fra 842 til han døde i 867 og Eudoxia Ingeria som var hans konkubine. Basileios I var kun proforma gift med Eudoxia mens Michael III levde og ble derfor offisielt regnet for å være Leons far. Leons farfar blir derved Theophilos (se ovenfor), og hans oldefar Michael II «den Stamme». Michael II grunnla det frygiske eller amoriske dynasti som regjerte fra 820 til 867. Deretter overtok det makedonske dynasti fra 867 til 1057.

Leon var ikke i stand til å avverge angrep fra ytre fiender, men hadde fortjenester av rikets indre orden. Han fullførte en ny lovbok og økte sentraliseringen av statens styre. Leon var en lærd man som utga teologiske verk, skrev vers og drev spådom.

Han var gift

1. gang i 881 med Theofano,
2. gang i 894 med Zoè, datter til Stylien etter først å ha hatt henne som elskerinne,
3. gang med Eudoxia.

Etter Eudoxias død tok han Zoè Karbonopsina som konkubine. Med sine 3 første hustruer hadde han ingen barn som levde opp.

Den vestre halvdel av romerriket falt fra hverandre i småriker med overveiende germansk preg. Den østlige delen, derimot, fortsatte i tusen år å eksistere som et romersk keiserrike, takket være blant annet hovedstadens gode forsvarsmuligheter. I virkeligheten var heller ikke denne staten romersk lenger, det vil si latinsk, selv om de moderne innbyggere i Hellas med stolthet har holdt romernavnet i hevd like til dette århundre. Gresk ble snart nasjonalspråket, og kulturen kan vi betegne som en ennå levende hellenisme med meget sterke innslag fra Orienten. Akkurat hvor langt denne orientalske innflytelsen strakte seg, og hvor dens viktigste kilder i Østen lå, er det delte meninger om blant de forskere som beskjeftiger seg med denne overordentlig viktige og fengslende kulturepoken, som vi kaller bysantinismen etter Konstantinopels gamle navn. Andre foretrekker betegnelsen «det greske keiserrike», men i våre dager benyttes dette navnet nokså sjelden.

I århundrer levde her et stykke antikk kultur videre i kristen drakt. Ofte ble roen forstyrret av bitre dogmestrider, av pøbeloppløp og av hoffintriger hvor herskesyke damer, listige evnukker og ærgjerrige embetsmenn gjerne spilte hovedrollen. Men den bysantiske stat tålte påkjennningene, dens livskraft var utrolig seig. Lik en værbitt klippe, skurt ren av folkevandringenes skred og stormer, sto det romerske dominat ennå ubeseiret i øst, og ennå skulle historiens sol skinne og dens regn falle over tredve slektledd før Diokletians og Konstantins veldige byggverk forvitret.

I dag, da man har et veldig historisk og arkeologisk materiale å grunne tanker om det bysantiske rike på, må man

⁸⁰³ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 127. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 49.

nærmest smile av den forestillingen som så lenge var på moten, å avferdige hele den bysantiske epoken med noen ord om «forfall». Treffende peker den fremstående tyske bysantinolog Heinrich Gelzer på at «et rike som tilbringer tusen år i kontinuerlig «forfall», likevel må være noe ganske respektabelt. Andre stater får være tilfreds om deres oppkomst, blomstringstid og forfall tilsammen fyller et tidsrom på tusen år.»

Å skape noe virkelig, epokegjørende nytt ble ikke den bysantiske kultur forunt. Sin store innsats gjorde den når det gjaldt å bevare resultatet av antikkens kulturarbeid, forvalte det og omforme det gjennom århundrer i en ny tids ånd, og formidle det til andre. Men bare det er en innsats vi må bøye oss for i ærbødighet og takknemlighet, når vi tenker på de uavlatelige kamper på liv og død som dette gamle riket måtte føre, mot fremstormende barbarer, fulle av friske krefter og vill kamplyst - mot sine jevnbyrdige rivaler, de sasanidiske storkonger i Persia, like fullt som mot frekke parvenyer i historien - mot folk som kjempet med giftpiler, som korsfestet sine fanger eller flådde dem levende - mot madjarer og arabere, slaver og tyrkere, og ikke minst mot folk vestfra som kalte seg kristne og siviliserte, men som ikke sto tilbake for noen av troens og kulturens fiender i råskap eller uvettig ødeleggelseslyst. Hvor mange ganger har ikke ville horder med mord og brann oversvømt keiserens land og trengt helt fram til hovedstadens porter!

De gjengse skildringer forteller om bysantinere som fråtset bak sine bymurer i alle de raffinerte nytelser en overmoden sivilisasjon byr - der i verdenshovedstaden, det herlige Konstantinopel, smykket med praktfulle bygninger, og fylt av rov fra antikkens skjønneste kunstbyer. Men bildet blir ikke fullstendig hvis man glemmer at livsnyttelsen stadig kunne bli spolert av angsten for innfall fra blodtørstige naboer. «Innenfor murene var det alltid fest,» skriver Gelzer, «utenfor hersket dødsfaren til enhver tid. Det fantes perioder da enhver som nødtvungent eller av uforsiktighet forlot byen, gikk den visse død i møte. Han risikerte å bli truffet av spydet til en slavisk marodør, eller bli slept avsted til slavemarkedet av arabiske pirater, eller bli levende flådd av tyrkere.»

Gjennom hele dette årtusen var det bysantiske rike Europas skjold mot øst. Beskyttelsen som dets sterke festninger og våpen ga, gjorde at Vestens kultur fikk slå rot og utvikle seg. Diplomatiets våpen ble heller ikke forsømt av de østromerske keisere i kampen mot barbarene. Med århundres oppsamlet erfaring i den gamle romerske kunst å splitte og herske, hisset de det ene folk opp mot det andre. Og hele tiden mens denne kampen sto på, gjennomførte Bysants sin verdenshistoriske oppgave ved å kristne og sivilisere slaver og andre folk i øst, og ved å hjelpe dem til en fast statsorganisasjon. Det Roma ble for germanerne, ble Bysants for Øst-Europa.

Men ikke nok med det, hva ville vi ha visst om madjanernes, slavernes eller bulgarernes eldste historie, om vi ikke hadde hatt det bysantiske kildematerialet? Vi ville ha hatt like lite kjennskap til disse folkegruppene barndom som vi ville ha visst om germanerne uten Cæsar og Tacitus. For ennå en gang å tale med Gelzer, bysantinene «nøyde seg med å være menneskehetens bibliotekarer. Men det er ingen ringe fortjeneste å ha vernet om en slik arv, både med våpenmakt og med diplomatisk dyktighet.»⁸⁰⁴

(Barn XVII:86813)

Gift med neste ane.

Barn:

Konstantin VII Porphyrogenetos av Bysants. Født 905. Død 09.11.959. (Se XVII:86813).

XVIII:173626 mf mf mf fm mf ff mm mf fm

Zoè Karbonopsina av Bysants. Keiserinne. Levde 912.

Zoè var keiser Leo VI's elskerinne. Etter hennes sønns, Konstantin VII's tronbestigelse som bysantisk keiser i 912, regjerte hun en tid i hans navn.⁸⁰⁵

(Barn XVII:86813)

Gift med forrige ane.

XVIII:174085 mf mf mf mf ff ff ff fm ff

Pipin av Vermandois. Greve. Født omkring 817. Død etter 840.

Pipin var antagelig greve av Vermandois.⁸⁰⁶

(Barn XVII:87043, Far XIX:348169, Mor XIX:348170)

Gift

⁸⁰⁴ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 61-64. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 131, se også nr. 132 og 133. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 33.

⁸⁰⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 138. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 33.

⁸⁰⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 247. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 99.

Barn:

Herbert I av Vermandois. Født omkring 840. Død omkring 905. (Se XVII:87043).

XVIII:174089 mf mf mf mf ff ff ff mf ff

Liudolf av Sachsen. Hertug. Født omkring 806. Død 866 i Brunshausen.

Storhertug av Sachsen 844 - 866.

Liudolf (Ludolf) er berømt som stamfar til det sachsiske hertughus. Liudolfingerslekten var hertuger av Sachsen fra 844 til 961 og ble etterfulgt av Billungslekten. Slekten etterfulgte også Karolingerslekten som konger av Tyskland og som tysk-romerske keisere fra 919 til 1024. Keiserriket gikk deretter over til Salierslekten.

Han var på pilgrimsferd til Roma sammen med sin gemalinne Oda under Pave Sergius II i årene 844 - 847.

Liudolf stiftet Gandersheim i 856 sammen med sin hustru.

I 852 grunnet Liudolf et kloster i Brunshausen hvor han døde i 866.⁸⁰⁷

(Barn XVII:87045)

Gift omkring 836 med neste ane.

Barn:

Otto I der Erlauchte av Sachsen. Født omkring 836. Død 30.11.912. (Se XVII:87045).

XVIII:174090 mf mf mf mf ff ff ff mf fm

Oda av Sachsen. Født omkring 806. Død 913.

Oda stiftet Gandersheim.

Hun døde i mai 913 i en alder av 107 år.⁸⁰⁸

(Barn XVII:87045, Far XIX:348179)

Gift omkring 836 med forrige ane.

XVIII:174091 mf mf mf mf ff ff ff mf mf

Heinrich av Babenberg. Markgreve. Død 28.12.886 ved Paris.

Heinrich anses å være den første markgreve av den bayerske Ostmark.

Hans far var sannsynligvis greve Poppo i Grabfelde, Tullifelde og Saalgau (819 - 839), en rik og under Ludvig «den Fromme» en høyt ansett mann. En av hans brødre het Poppo.

Heinrich var en tapper mann. Han falt foran Paris 28.12.886.⁸⁰⁹

(Barn XVII:87046)

Gift med neste ane.

Barn:

Hedvig av Babenberg. Født omkring 850. Død 24.12.903. (Se XVII:87046).

XVIII:174092 mf mf mf mf ff ff ff mf mm

Baba av Spoleto. Levde 850.

Babenbergerne har muligens sitt navn etter Baba som ifølge tradisjonen skulle være søster til kong Heinrich I og datter til Berengar av Spoleto.⁸¹⁰

(Barn XVII:87046, Far XIX:348183, Mor XIX:348184)

Gift med forrige ane.

⁸⁰⁷ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 47. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 68.

⁸⁰⁸ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 53. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 68.

⁸⁰⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 57. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 24.

⁸¹⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 445. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 24.

XVIII:174095 *mf mf mf mf ff ff ff mm mf***Gotfred av Friesland.** Greve. Død 885.

Greve av Friesland.

Hans hustru, Mathilde, døde etter 909.⁸¹¹

(Barn XVII:87048)

Gift

Barn:

Reginhild av Friesland. (Se XVII:87048).**XVIII:174097 *mf mf mf mf ff ff fm ff ff*****Rainulf I av Poitou.** Hertug. Død 866.

Greve av Poitou 831 - 841 og hertug av Aquitania 845 - 866.

Ved Ludvig den Frommes død i 840 oppsto det ubalanser. Karl «den Skallede» flyktet til Poitiers og opprettet i 845 et hertugdømme for Rainulf.

Rainulf ble slått i 853 ved Brillac, men fikk senere en stor seier i nærheten av Poitiers i 855. I 865 ble Poitiers igjen brent. Greven forenet seg da med Robert «den Sterke», hertug av Frankrike.

Han døde av de sår han fikk i det følgende slaget ved Bissarthe i 866.

Det er mulig at han ble gift ca. 845 med en datter til greve Rörich av Maine.⁸¹²

(Barn XVII:87049)

Gift

Barn:

Rainulf II av Poitou. Født omkring 855. Død 05.08.890. (Se XVII:87049).**XVIII:174401 *mf mf mf mf fm fm ff ff ff*****Alfonso III el Grande av Asturia og Leon.** Konge. Født mellom 838 og 848. Død 20.12.912 i Zamora.

Alfonso «den Store» var konge av Asturia og Leon 866 - 909.

Han kjempet i mer enn 30 felttog mot maurerne og utvidet sitt rike til alle kanter. De kostbare krigene tynget imidlertid folket, og hans egen sønn, Garcia, gjorde oppstand mot ham. Da sønnen ble overvunnet og fengslet, opphisset hans hustru sine sønner mot Alfonso, slik at han til slutt måtte avstå kronen til Garcia. Som sin sønns feltherre vant han enda en stor seier over maurerne før sin død.

Av hans sønner fikk Garcia Leon, Ordogno Galicien og Fruela Asturien.

Han ble bisatt i Astorga, men senere overført til Panteon.⁸¹³

(Barn XVII:87201, Far XIX:348801)

Gift 877 med neste ane.

Barn:

Ordoño II av Leon. Død ...01.924 i Zamora. (Se XVII:87201).**XVIII:174402 *mf mf mf mf fm fm ff ff fm*****Jimena av Aragon.** Grevinne. Levde 877.

Grevinne av Aragon.

Hennes far skal ha vært Garcia I Iñigues (Jiménez) som var greve av Aragon eller Pamplona og som døde ca. 880 - 883.⁸¹⁴⁸¹¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 64. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 67.⁸¹² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 268. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 15.⁸¹³ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 951. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 65.⁸¹⁴ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 957. Bent og Vidar Billing Hansen:

(Barn XVII:87201)

Gift 877 med forrige ane.

XVIII:174721 *mf mf mf mf mf mf ff ff ff*

Anskar av Ivrea. Markgreve. Død omkring 899.

Markgreve av Ivrea 891 - 899.

Anskars herkomst har vært meget omtvistet, men var antagelig av en saalfrankisk stamme. Det er mulig at han var sønn til en greve Guido som før 865 eide «La villa pontificale de Vendœvre» i Lassais. Anskar var greve av «pagus Oscariensis» 879 - 887 kalt etter floden Ouche ved Dijon, en biflod på høyre side av Saône.

Han kom med markgreve Guido av Spoleto som en av hans tilhengere til Italia i 888. Anskar kalles markgreve første gang 21.02.891. Han fikk de occidentale grevskapene i det subalpine settentrionale området i Ivrea-partiet og med disse grevskapet Turin.

I 894 kom den karolinske kongen Arnulf til Italia for å kreve kongekronen. Han angrep Anskar, dro gjennom Nord-Italia og ødela de byer som gjorde motstand. I 895 dro han bl.a. gjennom Ivrea. Anskar unngikk døden ved å ta sin tilflukt til grubene inntil Arnulf, trett av å forfølge ham, gikk gjennom Burgund tilbake til Tyskland.

I et diplom av 01.12.898 kalles Anskar for «illustre marchese e sommo consigliere» (den berømte markgreve og høyeste rådsherre). Han døde snart etter, for i et diplom utstedt i Vercelli 21.04.902 gjør kong Ludvig av Provence en donasjon etter ansøkning av Anskars sønn Adalbert.⁸¹⁵

(Barn XVII:87361)

Gift

Barn:

Adalbert II av Ivrea. Død omkring 923. (Se XVII:87361).

XVIII:174723 *mf mf mf mf mf mf ff ff mf*

Berengar I av Italia. Keiser. Født mellom 850 og 860. Død 07.04.924.

Konge av Italia 888 - 889 og 898 - 915 og tysk-romersk keiser 915 - 924.

Berengar var markgreve av Friaul før 875.

Han ble konge av Italia i januar 888, og valgte da Verona til sitt sete. Berengar ble tysk-romersk keiser 24.03.915.

Italiaslekten etterfulgte Karolingerslekten som konger av Italia fra 888 til 961. Deretter ble Italia en del av det tysk-romerske riket. Slekten var også grever av Burgund fra 985 til 1405. Grevskapet Burgund (Franche-Compté) lå i kongeriket Burgund som også ble en del av det tysk-romerske riket.⁸¹⁶

(Barn XVII:87362, Far XIX:349445, Mor XIX:349446)

Gift før 03.11.890 med neste ane.

Barn:

Gisela av Italia.⁸¹⁷ Født mellom 880 og 885. Død mellom 910 og 915. (Se XVII:87362).

XVIII:174724 *mf mf mf mf mf mf ff ff mm*

Bertila av Spoleto. Grevinne. Død før 01.12.915.

Bertila var grevinne av Spoleto.⁸¹⁸

(Barn XVII:87362, Far XIX:349447)

Gift før 03.11.890 med forrige ane.

Rosensverdslektens forfedre, side 65, 75.

⁸¹⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 299. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56.

⁸¹⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Susie Boulton og Christopher Catling: Venedig & Venetien. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 301. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56.

⁸¹⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 300. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56.

⁸¹⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 302. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56.

XVIII:174725 mf mf mf mf mf ff fm ff**Theobald av Arles.** Greve. Død mellom 887 og 898.Theobald (Thibaud) var greve av Arles og Viennois.⁸¹⁹

(Barn XVII:87363)

Gift før 881 med neste ane.

Barn:

Hugo II av Italia. Født omkring 880. Død 10.04.947. (Se XVIII:174851).**Boso av Arles.** Født omkring 885. Død omkring 938. (Se XVII:87363).***XVIII:174726 mf mf mf mf mf ff fm fm*****Bertha av Lothringen.** Født omkring 863. Død 08.03.925.Bertha ble 2. gang gift ca. 895 med Adalbert II, markgreve av Toscana, som døde i 915.⁸²⁰

(Barn XVII:87363, Far XIX:349451, Mor XIX:349452)

Gift før 881 med forrige ane.

XVIII:174745 mf mf mf mf mf fm mf ff**Giselbert av Maasgau.** Greve. Død etter 877.

Greve av Maasgau.

Giselbert var gift med en datter, Irmgard(?), til Lothar I og dennes første hustru, Irmgard av Tours, som han hadde bortført.⁸²¹

(Barn XVII:87373)

Gift før 847 med neste ane.

Barn:

Rainier I av Hainaut. Født omkring 850. Død omkring 915. (Se XVII:87373).***XVIII:174746 mf mf mf mf mf fm mf fm*****Irmengard? av Franken.**⁸²² Levde 846.

(Barn XVII:87373, Far XIX:349491, Mor XIX:349492)

Gift før 847 med forrige ane.

XVIII:174781 mf mf mf mf mf mm mm ff**Herbert II av Vermandois og Troyes.** Født mellom 880 og 890. Død 943. Gjentakelse, se side 269.***XVIII:174782 mf mf mf mf mf mm mm fm*****Luitgard av Paris.**⁸²³ Levde fra 900 til 920. Gjentakelse, se side 270.***XVIII:174849 mf mf mf mf mm ff ff ff ff*****Vigo I av Vion.** Sire. Død omkring 889.

Vigo (Guigo, Guiges) var «Sire» (herre) av Vion. Han hadde embedet i 873.

Han hadde en bror, Rostain III.

Vigo døde før april 895.⁸²⁴⁸¹⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 306. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 46, 47, 56.⁸²⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 307. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56.⁸²¹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 320. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48.⁸²² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 320. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47, 48.⁸²³ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58, 99.⁸²⁴ J. Bateau: Dictionaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 984. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47.

(Barn XVII:87425, Far XIX:349697)

Gift

Barn:

Vigo II av Vion. Levde 934. (Se XVII:87425).

XVIII:174851 mf mf mf mf mm ff ff ff mf

Hugo II av Italia. Konge. Født omkring 880. Død 10.04.947.

Hugo (Ugo) var

- greve av Vienne 07.04.903
- hertug av Provence og
- konge av Italia fra 06.07.926 til sin død.

Hans første sikre fremkomst er i 899. Det er ikke kjent når han ble hertug av Provence. Etter 16.05.908 forekommer han som «comes» og i 912 nevnes han som «dux marchio». Han var i alle fall den egentlige regent i Nedre Burgund etter at Ludvig III var blitt blindet.

Antagelig var en av hans konkubiner, Wandelmoda, mor til Gandalamodis.

Hugo var gift

1. gang med Willa,
2. gang med Alda, mor til kong Lothar II av Italia, skilt,
3. gang med Marozia,
4. gang med Bertha av Schwaben som døde i 966.

I tillegg til Wandelmoda, hadde han konkubinene Pezola, Stephania og Rotrud.⁸²⁵

(Barn XVII:87426, Far XIX:349701, Mor XIX:349702)

Gift

Barn:

Gandalmodis av Italia. Levde omkring 910. (Se XVII:87426).

XVIII:174857 mf mf mf mf mm ff ff mf ff

Ludvig III der Blinde av Italia. Keiser. Født omkring 883. Død 928.

Ludvig (Busonides) «den Blinde» var

- konge av Nedre Burgund i 887 og
- konge av Italien i 900.

Han ble kronet som tysk-romersk keiser i Pavia, 15. eller 22. februar 901.

Ludvig ble fordrevet fra Italia av stormennene under ledelse av Berengar og blindet av ham 02.07.905.

Ved farens død i 887 hadde han arvet hans andel av de burgundiske land, nemlig Provence og de omliggende områder. Etter at han kom tilbake til Burgund i 905, beholdt han sitt kongenavn, men overlot styret til en av sine slektninger.

Det er mulig at Anna av Bysants, datter til Leon VI Filosofen og Zoe Karbonopsina, var mor til Karl Konstantin. Flere kilder mener imidlertid at han var sønn til en konkubine. Ludvig var gift med Adelheid 18.01.915⁸²⁶

(Barn XVII:87429, Far XIX:349713, Mor XIX:349714)

Gift

Barn:

Karl Konstantin av Vienne. Født etter 900. Død etter 960. (Se XVII:87429).

XVIII:175105 mf mf mf mm ff ff ff ff ff

Hunfrid de Ria av Rousillon. Død 858.

Hunfrid (Wifredo) var greve av Rousillon og Cerdaña.

⁸²⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. J. Bateau: Dictionaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 988. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47, 56.

⁸²⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. J. Bateau: Dictionaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 992. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 33, 46.

Willfred I og hans brødre kaller seg i 888 sønner til Sunifred og Ermessinde, hun levde enda i 898. Hunfrid er derfor antagelig identisk med Sunifred.

Hunfrid ble myrdet av utsendinger fra Salomon.⁸²⁷

(Barn XVII:87553)

Gift

Barn:

Wilfred I el Velloso av Barcelona. Død mellom 898 og 902. (Se XVII:87553).

XVIII:175313 *mf mf mf mm ff mm fm ff ff*

Landulf I av Capua og Benevento. Fyrste. Død 943.

Fyrste av Capua og Benevento 910 - 943.

Han var først fyrste sammen med sin bror, Atenulf II, som døde i 940. Landulf fortsatte sin fars energiske kamp mot maurerne. I 936 kjempet han også mot barbarerne.⁸²⁸

(Barn XVII:87657, Far XIX:350625)

Gift

Barn:

Landulf II av Capua og Benevento. Død 21.05.961. (Se XVII:87657).

XVIII:175329 *mf mf mf mm ff mm mf ff ff*

Landulf II av Capua og Benevento. Død 21.05.961. Gjentakelse, se side 294.

XVIII:175845 *mf mf mf mm mf mm mf fm ff*

Biwin av Vienne. Greve. Død 862.

Greve av Vienne.⁸²⁹

(Barn XVII:87923)

Gift med neste ane.

Barn:

Boso av Vienne. Død 11.01.887. (Se XIX:349713).

Richard le Justicier av Burgund. Død 921. (Se XVII:87923).

XVIII:175846 *mf mf mf mm mf mm mf fm fm*

Richilda av Arles. Levde omkring 850.

Richilda var datter til greve Boso (Boson) av Italia. Han var i slekt med greve Rothbold I av Provence.⁸³⁰

(Barn XVII:87923)

Gift med forrige ane.

XVIII:175847 *mf mf mf mm mf mm mf fm mf*

Konrad II der Jüngere av Burgund. Hertug. Død før 876.

Konrad «den Yngre» var hertug av transjuransk Burgund.

Han var greve av Strattingen og Auxerre og hertug av Rätthien. Konrad nevnes som greve i et dokument fra 02.12.863 av Karl «den Skallede». Her nevnes også hans gemalinne, Waldrada.

Hans far var ikke Konrad I av Schwaben som angitt i «Über die Abstammung Heinrichs I von den Karolingen» av Emil Krüger, men Konrads bror, Rudolf.⁸³¹

⁸²⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1010. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 26.

⁸²⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1049. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 34.

⁸²⁹ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47, 48.

⁸³⁰ Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47.

⁸³¹ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 68. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 101.

(Barn XVII:87924, Far XIX:351693, Mor XIX:351694)

Gift

Barn:

Rudolf I av Burgund. Født omkring 860. Død 25.10.912. (Se XVIII:173621).

Adelheid av Bayern.⁸³² (Se XVII:87924).

XVIII:176001 mf mf mf mm mm mf ff ff ff

Raimond I av Toulouse. Greve. Død omkring 864.

Greve av Toulouse 852 - 864.

Raimond var greve av Limoges og greve av Quierzy allerede i 852, idet han etterfulgte sin bror Fredelon i grevskapet Toulouse og Rouergue. Fra ham stammer det grevhus som kalles dynastiet «Raimund».

Han grunnla klosteret Vabres i Rouergue.

I 863 ble han drevet ut av Toulouse av Hunfred som var markgrave av Gothien. Markgrevskapet Toulouse ble redusert til nesten kun å omfatte Toulousin. Det ble etter å ha hatt flere herrer, spesielt Karl «den Skallede», forenet med kongeriket da Ludvig «den Stammende» tiltrådte regjeringen.

Toulouseslekten var grever av Toulouse fra 852 til 1271. Grevskapet lå i nåværende Frankrike. Raimond IV grunnla grevskapet Tripoli i Libanon etter det første korstoget.⁸³³

(Barn XVII:88001, Far XIX:352001)

Gift med neste ane.

Barn:

Odo av Toulouse. Født omkring 830. Død omkring 918. (Se XVII:88001).

XVIII:176002 mf mf mf mm mm mf ff ff fm

Bertha ???. Grevinne. Levde 883.

Bertha (Berthiez) var grevinne.

Ifølge et dokument av april 883 gir hun til klosteret Vabres i Rouergue som ble grunnlagt av hennes mann. Hun gir også i mai samme år flere eiendommer til klosteret for sjelene til sine foreldre, Remi og Arsinde, sin avdøde mann og sin avdøde bror, Bernhard. Gaven skulle også redusere hennes sønners, Odo's og Benoit's, synder!⁸³⁴

(Barn XVII:88001)

Gift med forrige ane.

XVIII:176013 mf mf mf mm mm mf ff mm ff

Wilfred I el Velloso av Barcelona. Død mellom 898 og 902. Gjentakelse, se side 293.

XVIII:176014 mf mf mf mm mm mf ff mm fm

Widimilde ???. Gjentakelse, se side 294.

XVIII:176113 mf mf mf mm mm mm mm ff ff

Yves I av Bellème. Født omkring 890. Død mellom 968 og 981.

Yves av Creil tilhørte huset Bellème i Normandie og var i 945 oberst i infanteriet (balistarius). Han synes å ha fått et stort lensgods av hertug Hugo for en tjeneste han gjorde hertug Richard da Osmond under en kongelig jaktutflukt bortførte den unge hertug i 944 eller 955. Om dette var Bellème eller et annet gods er uvisst. En forfatter mener at Yves hadde Bellème allerede i 940-45.

I 968 underskriver han et dokument sammen med Osmond som antagelig var hovmester hos hertug Richard I av Normandie. Det er mulig av Yves ved den tid fikk Bellème for tjenester i forbindelse med hertugens unnvikelse.

Som hans hustru nevnes en viss Aubour.

⁸³² Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 48, 101.

⁸³³ Histoire Général de Languedoc. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1016. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 98.

⁸³⁴ Histoire Général de Languedoc. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1018. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 98.

At hans hus hadde eiendommer i Vermandois (muligens i Vexin) og i Maine, fremgår av et dokument fra 981 undertegnet av hans sønn og svigerdatter hvor sønnen kaller seg vasall til Hugo av Frankrike. Da Yves ikke underskriver dette, må han ha vært død.⁸³⁵

(Barn XVII:88057)

Gift

Barn:

Yves II den Gamle av Bellème. Død omkring 997. (Se XVII:88057).

XVIII:176337 *mf mf mm ff ff mm fm ff ff*

Ludvig II le Bègue av Frankrike. Konge. Født 01.11.846. Død 19.04.879.

Ludvig «den Stamme» var konge av Frankrike 877 - 879.

Han ble konge av Aquitanien i 867 og etter farens død i 877, også konge av Frankrike. Han regjerte ytterst svakt i to år, og ga bort en mengde krongods.

Ludvig var første gang gift med Ansgarde, men ble skilt etter 866.⁸³⁶

(Barn XVII:88169, Far XIX:352673, Mor XIX:352674)

Gift mellom 868 og 870 med neste ane.

Barn:

Ermentrud av Frankrike. Født omkring 870. (Se XVIII:176356).

Karl III le Simple av Frankrike. Født 17.09.879. Død 07.10.929. (Se XVII:88169).

XVIII:176338 *mf mf mm ff ff mm fm ff fm*

Adelheid av Friuli. Død etter 10.11.901.

Adelheid var en slektning til Rumauld, abbed i St. Maur-de-Fossé. Ifølge dette klostrets dokumenter var hennes bestefar en greve Bego. Hun var også i slekt med Audran II, greve av Troyes. Hun var søster til abbed Wulfard av Flavigny og antagelig barnebarns barn til greve Bego i Paris.

Konciliet i Troyes nektet i 878 å anerkjenne hennes ekteskap med Ludvig på grunn av slektskap.

Da Ludvig døde 10.04.879 skulle hun ha sønnen Karl.⁸³⁷

(Barn XVII:88169)

Gift mellom 868 og 870 med forrige ane.

XVIII:176339 *mf mf mm ff ff mm fm ff mf*

Edvard I the Elder av Wessex og Kent. Konge. Levde 875. Død 924.

Konge av Wessex og Kent 901 - 924.

Edvard «den Eldre» var voksen i 894.

Med sin konkubine Egwyn hadde han sønnen Etherstan som ble konge av England.

Han var gift annen gang med Edgiva. De hadde sønnene Edred og Edmund I som også ble konger av England.⁸³⁸

(Barn XVII:88170, Far XIX:352677, Mor XIX:352678)

Gift 901 med neste ane.

Barn:

Edgiva av England. Død 948. (Se XVII:88170).

Edith av England. Død 26.01.947. (Se XVIII:178308).

⁸³⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1113. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 72.

⁸³⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 255. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 38, 59.

⁸³⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 259. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 59.

⁸³⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Dictionary of National Biography. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 216. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 67, 103.

XVIII:176340 mf mf mm ff ff mm fm ff mm**Elfred ???.**⁸³⁹ Levde 900.

(Barn XVII:88170, Far XIX:352679, Mor XIX:352680)

Gift 901 med forrige ane.

XVIII:176356 mf mf mm ff ff mm mf ff mm**Ermentrud av Frankrike.** Født omkring 870.Grevinne(?) av Vest-Franken.⁸⁴⁰

(Barn XVII:88178, Far XIX:352711, Mor XIX:352712)

Gift

Barn:

Kunigunde av Franken. Født omkring 890. (Se XVII:88178).**XVIII:176421 mf mf mm ff fm ff mf fm ff****Unruoch av Friuli.** Markgreve. Levde omkring 800.

Unruoch var markgreve av Friuli [Friaul] og må ha levet ca. 800.

Han var bror av Berengar, og overlevet ham. De tilhørte en edel frankisk familie, blandt de saliske franker.

Hovedstaden for det langobardiske riket var Pavia. Men deres første hertugdømme på italiensk grunn, og det siste støttepunkt hvor de hevdet sin uavhengighet da frankerne falt inn i landet og gjorde slutt på deres makt, var den lille byen oppe ved foten av Alpene som het Cividale. Opprinnelig var denne byen en romersk militærkoloni som kaltes «Forum Julii», herav landskapsnavnet Friuli. Dens strategiske betydning lå i at den voktet nedgangen fra et av de viktigste Alpepassene, der hvor markomanner, goter og andre rovgriske barbarfolk gjennom tidene hadde truet Italia. I Cividale finnes ennå mange av de merkeligste minner fra langobardenes storhetstid. Her er også historikeren Paulus Diaconus født, han som siden gikk i kloster i Monte Cassino og der skrev sitt folks historie. En tid var han ved Karl «den Store»'s hoff, hvor han tilhørte kretsen av lærde menn som kongen omga seg med. Det langobardiske Cividales siste hektiske blomstringstid var omkring 750-760.⁸⁴¹

(Barn XVII:88211)

Gift

Barn:

Eberhard av Friuli. Død omkring 866. (Se XVII:88211).**XVIII:176423 mf mf mm ff fm ff mf fm mf****Ludvig I le Pieux av Franken.** Keiser. Født ...08.778. Død 20.06.840.

Ludvig «den Fromme» var Tysk-romersk keiser 814 - 840.

3 år gammel ble Ludvig kronet i Roma av sin far, Karl «den Store», som konge av Aquitanien. I 813 antok faren ham som medkeiser i det frankiske rike, og etter Karls død, 28.01.814, overtok han tronen. Ludvig var lite krigersk og sterkt religiøs. I 816 kronet paven ham i Reims.

Det var en stor ulykke at kun den minst dyktige av Karl «den Store»'s sønner overlevde ham og ble hans etterfølger. Karls stat var riktignok den mektigste i Europa, men ennå har verden aldri sett en stormakt som holdes sammen bare av sin egen iboende likevekt. Det må også ha en kraftig, samlende hånd, ellers tar motstridende interesser overhånd. Hvor lysende og imponerende en slik stormakt enn kan ta seg ut i samtidens øyne, har den alltid sine svake sider. Og det var også tilfelle med Karls rike. Der fantes stoff nok til konflikter både innad og utad, som den store keiseren ikke hadde maktet å få bukt med. Det var et klart motsetningsforhold mellom det romanske Vesten og det germanske Østen. Det hersket en selvrådighet blant stormennene, som bare en sterk og imponerende monarks vilje så noenlunde kunne tøyte. Og i syd var riket truet av «sarasenerne», i nord av «normanerne» og i øst av de slaviske folkemassene.

Karls jernhånd hadde maktet å beherske og kue alle disse uromomentene. Ludvig var av en helt annen støpning.

⁸³⁹ Dictionary of National Biography. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 236. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 103.

⁸⁴⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1184. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 38, 59.

⁸⁴¹ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 93. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 124. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56.

Riktignok ikke kroppslig sett, for Ludvig var staselig å se på og kraftig bygget, og han var en dyktig rytter og jeger. Farens bestrebelse for å øve rettferdighet mot alle, finner man også igjen hos ham. Men som personlighet var Ludvig skåret over en meget mindre lest. Han var «en mann uten lidenskaper, uten laster og uten dyder», for å sitere Haucks dom over ham. Mot Karl «den Store» med sin voldsomme kraft var sønnen en dverg. Mildhet og saktmodighet var hans mest fremtredende egenskaper. Men i virkeligheten skyldtes de bare svakhet og vankelmodighet, og Ludvigs berømte fromhet slo snart over i det absurde. Han ble så from at «han aldri mer kunne le», hvor lystig stemningen enn var omkring ham. Isteden gråt han så meget mer. Overfor prelatene gikk hans ydmykhet så langt at den grenset til selvpoppivelse. Paven overså nå keiseren på en måte som han aldri ville ha våget overfor Karl, og biskopene oppførte seg som riksfyrster. Ludvigs kirkelige forordninger ble nærmest bare et ekko av prestenes krav. De er holdt i en helt annen toneart enn den vi kjenner fra Karls lover, hvor en hersker som er seg sine rettigheter fullt bevisst, taler strengt selv til kirkens menn. I sin nidkjærhet for å få utryddet «hedendommen» gikk Ludvig så langt at han til og med forbød de gamle germanske kvadene som han selv hadde lært i sin ungdom. Ingen fikk fra nå av lese eller lære seg dem. Og de germanske heltesagnene som hans store far hadde elsket og samlet på med så stor pietet, lot han kaste på ilden og brennemerket på den måten sitt eget minne for alle tider. I stedet for den krets av lærde og kultiverte menn som hadde omgitt Karl, var det nå åndelig trangsynte mennesker som anga tonen ved hoffet. Ludvigs styre var slik at han fikk økenavnet «munken», og han ville også sikkert ha passet bedre til å være abbed i et kloster enn keiser.

I 830 brøt det ut et opprør mot keiserparet. Det var først og fremst det kirkelige partiet som ville hevne seg fordi keiserinnen hadde visst å skaffe seg alt for stor innflytelse over sin gemal, og dessuten sluttet kongens sønner av første ekteskap seg til opprørerne. Judith ble beskyldt for ekteskapsbrudd og tvunget til å ta nonnesløret og Ludvig måtte bøye seg for riksforsamlingens krav om at han skulle avstå keiserverdigheten til Lothar.

Tilsynelatende behandlet Lothar sin far med stor ærbødighet, men hadde i virkeligheten berøvet ham hans frihet og omga ham bare med munker som skulle forberede ham til å tre inn i et kloster. Men en så herskesyk og hjerteløs egoist som Lothar var ikke den rette til å vinne hverken undersåttenes eller sine brødres sympati. Stemningen slo plutselig om til fordel for den gamle keiseren, sønnene kom i krig med hverandre, og i løpet av mindre enn et halvt år hadde en ny riksdag gitt kronen tilbake til Ludvig. Men Judith følte seg for sikker i salen. Hensynsløst arbeidet hun videre på å fortrenge stesønnene til fordel for Karl, og en vakker dag slo de seg sammen igjen og gjorde opprør mot faren. Ved Kolmar i Elsass - på «Løgnmarken», som stedet siden ble kalt - sto far og sønner mot hverandre med hver sin hær. Men ved hjelp av løfter og trusler fikk sønnene lokket størsteparten av Ludvigs tropper over på sin side. Da ga keiseren opp det hele og var glad til at han, Judith og Karl slapp fra det med livet.

I og med dette ble Ludvig betraktet som avsatt, og Lothar overtok keisermakten. Men hans brødre fikk samtidig utvidet sine riker ganske betraktelig og ble dessuten fra nå av selvstendige konger. Karl «den Store»'s rike var altså faktisk delt mellom tre fyrster. Ludvig og hans familie ble holdt i fangenskap. Etter at en riksdag hadde bekreftet Ludvigs avsettelse, tvang Lothar og hans tilhengere det frankiske rikets tidligere keiser til i hele menighetens påsyn å kaste seg ned foran alteret i en kirke i Soissons og «med strømmende tårer bekjenne offentlig at han hadde forvaltet sitt embede på en uverdigg måte». Biskopene overrakte ham et langt synderegister, hvor han ble anklaget for helligrøde, mord, mened og alminnelig pliktforsømmelse, alt dette måtte Karl «den Store»'s sønn og etterfølger erklære seg skyldig i overfor Gud og alt folket. Deretter ble han tvunget til å gi fra seg sitt sverd og iføre seg bordsdrakt.

Ludvigs fiender trodde at de på denne måten hadde gjort ham så umulig i folkets øyne at han aldri mer kunne bestige noen trone. Fra nå av skulle han hele sitt liv betraktes som en botferdig synder. Men de hadde skutt over målet. En så unaturlig ydmykelse virker ikke bare forsonende, men vekker også medlidenhet. Den avsatte kongens sønn Ludvig, som regjerte over nesten hele den germanske delen av riket og derfor ble kalt Ludvig «den Tyske», ble grepet av skam over den uverdige behandlingen faren hadde fått og over at Lothar fortsatt holdt ham i fangenskap. Til det kom også frykten for Lothars alt for tydelige planer om å tilrive seg herredømmet over hele riket. En ny brødrekrig brøt ut. Lothar måtte flykte, og Ludvig «den Fromme» var fri på ny. Under alminnelig jubel iførte han seg igjen sitt keiserlige skrud, og keiserinnen ble befridd fra fengselset.

Knapt hadde Judith kommet til makten på ny, før hun igjen bare traktet etter at Karl skulle bli tilgodesett på sine halvbrødres bekostning, og den fromme Ludvig var et fullstendig viljeløst redskap i hennes hender. Det var ikke en slik takk Ludvig «den Tyske» hadde ventet seg da han hjalp sin far opp på tronen igjen, og han grep til våpen mot ham enda en gang. Da forsøkte Ludvig og Judith å vinne Lothar for seg, enda det jo var han som hadde tilføyd faren den største ydmykelsen. Men for en intrigemakerske som Judith var nettopp en samvittighetsløs egoist som Lothar den rette forbundsfelle. Og hun fikk virkelig vunnet ham for sine planer. Far og sønn forsonte seg med hverandre, på den betingelse at riket etter Ludvigs død skulle deles likt mellom Lothar og Karl, bortsatt fra et lite område som Ludvig «den Tyske» aller nådigst skulle få beholde. Denne smukke avtalen ble beseglet med rørende scener, den gamle keiseren omfavnet og kysset «den forlorne, men nå gjenkomne sønn» og ba de to halvbrødrene pent om alltid å vise hverandre kjærlighet og stå hverandre bi. Den nakne sannhet bak de vakre frasene var imidlertid at den fromme Ludvig, med god hjelp fra den mest samvittighetsløse av sine tre sønner, hadde tatt nesten hele arven fra ham som tross alt hadde vist seg å være den beste da faren hadde sin vanskeligste tid. Men midt under forberedelsene til å få denne skammelige overenskomsten drevet igjennom med våpenmakt, ble den gamle keiseren rammet av en sykdom, som stadig forverret seg.

I 840 var livet forbi for den mannen som snarere burde ha fått tilnavnet «den Svake» enn «den Fromme». Hans

yngste sønn i første ekteskap var da allerede død og hans fars mektige rike ble oppløst i småstykker.⁸⁴²
(Barn XVII:88212, Far XIX:352845, Mor XIX:352846)

Gift 1. gang omkring 794 med **Irmengard av Haspen**.⁸⁴³ Død 03.10.818.

Barn:

Lothar I av Franken. Født 795. Død 29.09.855 i Prüm. (Se XIX:349491).

Gift 2. gang ...02.819 med neste ane.

Barn:

Gisela av Franken.⁸⁴⁴ Født omkring 820. Død etter 01.07.874. (Se XVII:88212).

Karl II le Chauve av Frankrike. Født 13.06.823. Død 06.10.877. (Se XIX:352673).

XVIII:176424 mf mf mm ff fm ff mf fm mm

Judith av Bayern. Død 19.04.843 i Tours.

Judith tilhørte Welferslekten.

Ludvigs første hustru døde i 818 og keiseren giftet seg om igjen. Den nye dronningen, Judith, som var berømt for sin store skjønnhet, sto høyt over sin mann både når det gjaldt begavelse og viljestyrke, og Ludvig ble snart bare en kasteball i hennes hender. Den ærgjerrige dronningen satte alt inn på å skaffe sin og keiserens sønn Karl - som er kjent i historien som Karl «den Skallede» - så stor makt som mulig. Hun oppnådde å få drevet igjennom at han allerede i barneårene fikk seg tildelt en betydelig del av riket som len, og det gikk rykter om at Karl også var utsett til å bære keiserkronen etter sin far.

Da brøt det i 830 ut et opprør mot keiserparet. Det var først og fremst det kirkelige partiet som ville hevne seg fordi keiserinnen hadde visst å skaffe seg alt for stor innflytelse over sin gemal, og dessuten sluttet kongens sønner av første ekteskap seg til opprørerne. Judith ble beskyldt for ekteskapsbrudd og tvunget til å ta nonnesløret og Ludvig måtte bøye seg for riksforsamlingens krav om at han skulle avstå keiserverdigheten til Lothar.

Tilsynelatende behandlet Lothar sin far med stor ærbødighet, men hadde i virkeligheten berøvet ham hans frihet og omga ham bare med munkes som skulle forberede ham til å tre inn i et kloster. Men en så herskesyk og hjerteløs egoist som Lothar var ikke den rette til å vinne hverken undersåttenes eller sine brødres sympati. Stemningen slo plutselig om til fordel for den gamle keiseren, sønnene kom i krig med hverandre, og i løpet av mindre enn et halvt år hadde en ny riksdag gitt kronen tilbake til Ludvig. Snart etter fikk også keiserinnen sin frihet igjen og med den også sin tidligere innflytelsesrike stilling.

Men Judith følte seg for sikker i salen. Hensynsløst arbeidet hun videre på å fortrenge stesønnene til fordel for Karl, og en vakker dag slo de seg sammen igjen og gjorde opprør mot faren. Ved Kolmar i Elsass - på «Løgnmarken», som stedet siden ble kalt - sto far og sønner mot hverandre med hver sin hær. Men ved hjelp av løfter og trusler fikk sønnene lokket størsteparten av Ludvigs tropper over på sin side. Da ga keiseren opp det hele og var glad til at han, Judith og Karl slapp fra det med livet.

Noen måneder før riksdelingen i Verdun i 843 døde Judith som hadde brakt så megen ulykke over folk og land ved sin forblindede morskjærlighet og sitt maktbegjær.⁸⁴⁵

(Barn XVII:88212, Far XIX:352847, Mor XIX:352848)

Gift ...02.819 med forrige ane.

XVIII:178305 mf mf mm mf ff mf ff ff ff

Werner av Wormsgau. Greve. Født omkring 885. Død 919.

Mogens Bugge angir i «Våre forfedre» at han var greve av Rothenburg, Franken og Wormsgau, mens Bent og Vidar Billing Hansen i «Rosensverdslektens forfedre» oppgir at han var greve av Speyergau.

⁸⁴² Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 327-334. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 75. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56, 60.

⁸⁴³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 114. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 60.

⁸⁴⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 125. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56, 60.

⁸⁴⁵ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 330-336. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 126. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 60, 102.

Han var antagelig sønn til Eberhard, som igjen var sønn til Udo I Eberhard (Greve i Franken fra 889, onkel til kong Konrad I og død i 902). Eberhards enke ble med sine sønner i 983 tvunget av Adalbert I av Babenberg til å forlate sine arvegods og sine len, og trekke seg tilbake bak Spesshart.⁸⁴⁶

(Barn XVII:89153)

Gift

Barn:

Konrad der Rote av Lothringen. Født mellom 910 og 920. Død 10.08.955 ved Lechfelde. (Se XVII:89153).

XVIII:178307 *mf mf mm mf ff mf ff ff mf*

Otto I der Grosse av Tyskland. Født 23.11.912. Død 07.05.973. Gjentakelse, se side 254.

XVIII:178308 *mf mf mm mf ff mf ff ff mm*

Edith av England. Prinsesse. Død 26.01.947.

Prinsesse av England.⁸⁴⁷

(Barn XVII:89154, Far XIX:356615, Mor XIX:356616)

Gift 929 med forrige ane.

Barn:

Luitgard av Tyskland. Født 931. Død 18.11.953. (Se XVII:89154).

XVIII:178321 *mf mf mm mf ff mf fm ff ff*

Gebhard I av Lothringen. Hertug. Levde 888. Død 22.06.910 i Fritzlar i Hessen.

Hertug av Lothringen 903 - 910 og greve i Rheingau og Wetterau.

Gebhard falt i en trefning mot ungarene ved Fritzlar i Hessen.⁸⁴⁸

(Barn XVII:89161, Far XIX:356641)

Gift med neste ane.

Barn:

Udo II av Wetterau. Født omkring 895. Død 12.12.949. (Se XVII:89161).

XVIII:178322 *mf mf mm mf ff mf fm ff fm*

Oda av Aquitania.⁸⁴⁹ Levde 895.

(Barn XVII:89161)

Gift med forrige ane.

XVIII:178323 *mf mf mm mf ff mf fm ff mf*

Herbert I av Vermandois. Født omkring 840. Død omkring 905. Gjentakelse, se side 287.

XVIII:178401 *mf mf mm mf ff mm mf ff ff*

Arduin I av Torino. Markgreve. Levde omkring 880.

Arduin regnes som den eldste av grevhuset Torino.

Torinoslekten omfatter markgrever av forskjellige grevskaper i Nord-Italia som senere ble innlemmet i det tysk-romerske riket.

Arduin innvandret til Italia «de sterilibus montibus». Hans sønner var Roger I av Auriate og Arduin II av Torino.

⁸⁴⁶ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 203. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 91.

⁸⁴⁷ Dictionary of National Biography. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 215. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 67, 103.

⁸⁴⁸ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 244. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 63.

⁸⁴⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 244. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 63.

Navnene Arduin og Roger tyder på at han kom fra Frankrike eller Burgund.⁸⁵⁰

(Barn XVII:89201)

Gift

Barn:

Roger I av Auriate. Levde 910. (Se XVII:89201).

Generasjon XIX

XIX:347241 *mf mf mf fm mf ff mm fm ff f*

Konrad II der Jüngere av Burgund. Død før 876. Gjentakelse, se side 313.

XIX:347245 *mf mf mf fm mf ff mm fm mf f*

Burchard I av Schwaben. Hertug. Født omkring 865. Død 05.11.911.

Markgreve av Rätien.

Hertug av Schwaben 909 - 911.

Burchard var markgreve av Rhätien eller Churwalchen og greve av Berchtoldsbaar.

Han falt i 911 under en folketumult samme dag som han skulle gjennomføre anerkjennelsen av sin nye verdighet som hertug.⁸⁵¹

(Barn XVIII:173623, Far XX:694489)

Gift

Barn:

Burchard II av Schwaben. Født omkring 885. Død 29.04.926 i Ivrea. (Se XVIII:173623).

XIX:348169 *mf mf mf mf ff ff ff fm ff f*

Bernhard av Italia. Konge. Født omkring 797. Død 17.10.817.

Konge av Italia 810 - 817.

Etter farens død i 810 ble Bernhard av sin bestefar, Karl «den Store», satt til konge og kronet i september 813. Senere følte han seg forurettet ved den ordning av rikets forhold som hans onkel, Ludvig «den Fromme», innførte i desember 817, og som gjorde Lothar til medkeiser.

Til tross for keiser Ludvigs umåtelige bigotteri, anvendte han flere ganger den grusomme bysantiske straffen å berøve sine motstandere synet. Til og med sin egen unge brorsønn, Bernhard, behandlet han slik, da han hadde latt seg forlede av sine rådgivere til å gjøre opprør. Og det skjedde til og med etter at den ulykkelige hadde oppgitt sitt forsett og frivillig hadde innfunnet seg hos sin onkel i Chalons-sur-Saone, kastet seg for hans føtter og bekjent sin skyld. To dager senere døde han. Denne grusomheten mot den folkekjære unge fyrsten på grunn av en forbrytelse som han hadde begått i ungdommelig ubetenksomhet, vakte alminnelig harme. Senere angret imidlertid keiseren det han hadde gjort, benådet alle som hadde deltatt i opprøret mot ham og gjorde offentlig kirkebot.⁸⁵²

(Barn XVIII:174085, Far XX:696337)

Gift med neste ane.

Barn:

Pipin av Vermandois. Født omkring 817. Død etter 840. (Se XVIII:174085).

XIX:348170 *mf mf mf mf ff ff ff fm ff m*

Kunigunde ???. Levde 810. Død etter 835.

Kunigunde utstedte et dokument i Parma 15.06.835 angående nonneklosteret San Alessandro, som hun hadde

⁸⁵⁰ Harry Breszlau: Jahrbücher des Deutschen Reiches unter Konrad II. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 336. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 96.

⁸⁵¹ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 118. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 49.

⁸⁵² Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 330. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 248. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 99.

bygget.⁸⁵³

(Barn XVIII:174085)

Gift med forrige ane.

XIX:348179 mf mf mf mf ff ff ff mf fm f
Billung av Sachsen. Greve. Levde omkring 800.

Billung (Billing) var greve av Sachsen.

Han var gift med Aeda av frankisk slekt.⁸⁵⁴

(Barn XVIII:174090, Far XX:696357)

Gift

Barn:

Oda av Sachsen. Født omkring 806. Død 913. (Se XVIII:174090).

XIX:348183 mf mf mf mf ff ff ff mf mm f
Berengar av Spoleto. Greve. Død før 866.

Berengar nevnes 850 i Camerino (Spoleto) sammen med en bror Ildebert, som var greve av Carmerino 843 - 860 og som levde i Lothringen i 882.

Han forvaltet ikke Camerino samtidig med Ildebert, men Ildebert ble i 860 dømt på grunn av undertrykkelser, senere på grunn av opprør mot keiseren. Han flyktet sammen med Wido's sønn Lambert til Benevent og forsvinner fra historien.

Det er da mulig at Berengar ble greve av Carmerino etter ham, dvs. ca. 860.⁸⁵⁵

(Barn XVIII:174092, Far XX:696365)

Gift med neste ane.

Barn:

Baba av Spoleto. Levde 850. (Se XVIII:174092).

XIX:348184 mf mf mf mf ff ff ff mf mm m
Helletrude av Spoleto. Levde 866.

Helletrude nevnes i et brev av 866 skrevet av pave Nikolaus som søster til keiser Lothar II av Franken og enke etter greve Berengar.⁸⁵⁶

(Barn XVIII:174092, Far XX:696367, Mor XX:696368)

Gift med forrige ane.

XIX:348801 mf mf mf mf fm fm ff ff ff f
Ordoño I av Asturia og Leon. Konge. Død 866.

Ordoño, «folkets far», var konge av Leon i 850.

Han var tapper og måtte kjempe mot baskerne. Dette hindret ham fra å dra fordel av de stridigheter som lammet kalifatet i Córdoba

Han var gift med Muña.⁸⁵⁷

(Barn XVIII:174401, Far XX:697601)

Gift

⁸⁵³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 248. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 99.

⁸⁵⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 54. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 28, 68.

⁸⁵⁵ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 446. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 24.

⁸⁵⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 448. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 24.

⁸⁵⁷ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 952. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 66.

Barn:

Alfonso III el Grande av Asturia og Leon. Født mellom 838 og 848. Død 20.12.912 i Zamora. (Se XVIII:174401).

XIX:349445 mf mf mf mf mf ff ff mf f

Eberhard av Friuli. Død omkring 866. Gjentakelse, se side 299.

XIX:349446 mf mf mf mf mf ff ff mf m

Gisela av Franken.⁸⁵⁸ Født omkring 820. Død etter 01.07.874. Gjentakelse, se side 299.

XIX:349447 mf mf mf mf mf ff ff mm f

Suppo II av Spoleto. Hertug. Levde 870.

Hertug av Spoleto 871 - 875.

Mogens Bugge oppgir i «Våre forfedre» at Bertilas far, Suppo, var markgreve av Spoleto fra 822 til 824 og at han døde det året. Denne Suppo må i så fall minst ha vært hennes farfar.⁸⁵⁹

(Barn XVIII:174724)

Gift

Barn:

Bertila av Spoleto. Død før 01.12.915. (Se XVIII:174724).

XIX:349451 mf mf mf mf mf ff fm fm f

Lothar II av Lothringen. Konge. Født omkring 835. Død 08.08.869 i Piacenza.

Lothar var konge av Lothringen fra 855 og av Burgund fra 863.

Da hans far døde i 855 ble landet delt mellom hans 3 sønner. Lothar ble konge over den nordlige del av Lothringen, det smale fransk-tyske grenseområde som etter ham har fått navnet «Lotharingen». Etter hans død ble Lothringen delt mellom Frankrike og Tyskland ved forliket i Merseburg i 870. Det meste av Lothringen ble tysk, men det ble senere stadig kjempet om området med vekslende resultat.⁸⁶⁰

(Barn XVIII:174726, Far XX:698901, Mor XX:698902)

Gift 862 med neste ane.

Barn:

Bertha av Lothringen. Født omkring 863. Død 08.03.925. (Se XVIII:174726).

XIX:349452 mf mf mf mf mf ff fm fm m

Waldrade ???. Dronning. Død etter 868.

Waldrade var Lothars konkubine fra før 855, muligens allerede i 851. Hun ble gift med Lothar i 862 og kronet til dronning, men ekteskapet ble ikke anerkjent av kirken.

Hun ble skilt fra Lothar i 865 og ført til Italia. Waldrade ble ekskommunisert 02.02.866, ble absolvert 12.02.868 og ble til slutt nonne i klosteret Remieremont, hvor hun døde.⁸⁶¹

(Barn XVIII:174726)

Gift 862 med forrige ane.

XIX:349491 mf mf mf mf mf fm mf fm f

Lothar I av Franken. Keiser. Født 795. Død 29.09.855 i Prüm.

⁸⁵⁸ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 125. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56, 60.

⁸⁵⁹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 303. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56.

⁸⁶⁰ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 308. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47, 56.

⁸⁶¹ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 310. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 56.

Tysk-romersk keiser 840 - 855.

Forholdet mellom Ludvig og hans sønner og mellom sønnene innbyrdes var et sørgelig kapittel, fullt av hat og fiendskap. Maktlyst og tarvelig egen nytte fikk uhemmet drive sitt spill og tro og lover ble trampet under fot. Lothar, den eldste av Ludvigs tre sønner, var like herskelysten som han var intrigant. I 817 ble han valgt til sin fars medkeiser og fremtidige etterfølger under en riksdag i Aachen, mens Ludvigs to yngre sønner fikk hvert sitt kongerike, men som lydfyrster under Lothar. Dette ble stadfestet av pave Paschalis I, som i 823 kronet Lothar til keiser.

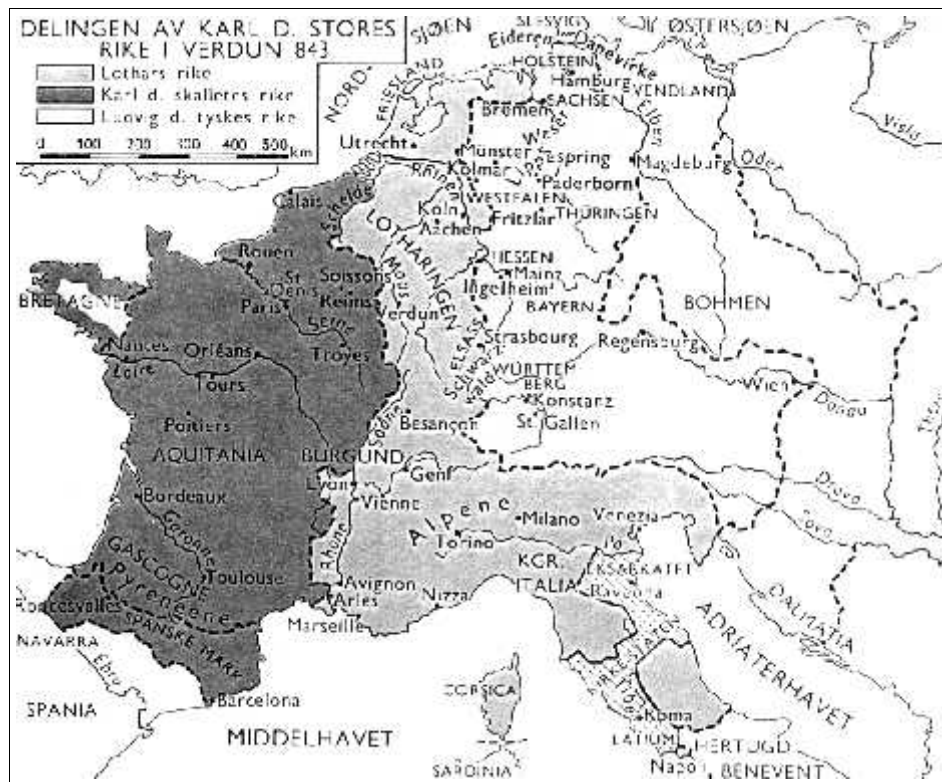
I 830 brøt det ut et opprør mot keiser Ludvig og hans nye hustru, Judith. Det var først og fremst det kirkelige partiet som ville hevne seg fordi keiserinnen hadde visst å skaffe seg alt for stor innflytelse over sin gemal, og dessuten sluttet kongens sønner av første ekteskap seg til opprørerne. Judith ble beskyldt for ekteskapsbrudd og tvunget til å ta nonnesløret og Ludvig måtte bøye seg for riksforsamlingens krav om at han skulle avstå keiserverdigheiten til Lothar.

Tilsynelatende behandlet Lothar sin far med stor ærbødighet, men hadde i virkeligheten berøvet ham hans frihet og omga ham bare med munkar som skulle forberede ham til å tre inn i et kloster. Men en så herskesyk og hjerteløs egoist som Lothar var ikke den rette til å vinne hverken undersåttenes eller sine brødres sympati. Stemningen slo plutselig om til fordel for den gamle keiseren, sønnene kom i krig med hverandre, og i løpet av mindre enn et halvt år hadde en ny riksdag gitt kronen tilbake til Ludvig. Snart etter fikk også keiserinnen sin frihet igjen og med den også sin tidligere innflytelsesrike stilling.

Før farens død i 840 hadde Karl og Lothar blitt enige om å dele riket mellom seg. Uten å bekymre seg om de løftene han hadde gitt den avdøde med hensyn til hans yndlingssønn, bestemte Lothar seg til å gjøre seg til herre over hele riket. Mens Lothar forberedte seg til et væpnet oppgjør med Ludvig «den Tyske», forsikret han Karl om sitt vennskap. Men Karl kjente sin halvbrors falskhet alt for godt til ikke å gjennomskue hans hensikter og mente det var tryggere å sette sin lit til våpenmakt enn til Lothars vennskapsforsikringer. Under slike forhold var det rimelig at Karl og Ludvig fant hverandre og ble enige om å glemme sitt gamle uvennskap. De sluttet forbund mot sin felles fiende og beseiret ham også i blodig slag ved Fontenoy i 841.

Men dermed var ikke kampen avgjort. Lothar var en mester når det gjaldt renker og intriger. Han sendte ut oppviglere som egget sakserne til opprør mot Ludvig, og for å skaffe Karl lignende vanskeligheter på halsen, unnså han seg ikke for å gjøre felles sak med de hedenske mennene fra Norden. Krigen ble ført med stadig større grusomhet og hensynsløshet, og i bevisstheten om at det nå mer enn noensinne gjaldt å holde sammen, møttes Ludvig og Karl i Strasbourg i 842 og bekreftet sitt forbund med høytidelige eder. Det er interessant å merke seg at for at begge hærene skulle kunne forstå innholdet av denne overenskomsten, var dokumentene avfattet både på tysk og på det romanske språk som fransken har utviklet seg fra. De er for øvrig blant de eldste av de tekster med både fransk og tysk språk som er bevart. Også i Italia holdt nå et særskilt folkemål på å utvikle seg av latinen. Det var begynnelsen til det italienske språket vi kjenner i dag.

Den høytidelige overenskomsten mellom Karl «den Skallede» og Ludvig «den Tyske» gjorde Lothar betenkt, og han tilbød forhandlinger. Han sendte bud og hilsen til sine brødre at han «innså sin brøde mot Gud og mot dem og ønsket å få slutt på den fordervelige striden» og erklærte seg villig til å gå med på at riket ble oppdelt i tre omtrent like store kongedømmer.

Både fyrster og folk lengtet nå etter å få en slutt på krigens redsler, og etter lange forhandlinger kom det i 843 til et forlik i Verdun. Ludvig «den Tyske» fikk landene øst for Rhinen og Weser, Karl «den Skallede» landene vest for Rhône, Saône, Maas og Schelde, mens Lothar fikk beholde det mellomliggende område fra og med Italia i syd til og med Friesland i nord, samt keiserverdigheten.

Det riket som Lothar fikk ved riksdelingen i Verdun, var en kunstig og unaturlig statsdannelse uten indre enhet, en langstrakt landremse innestengt mellom de to andre rikene og med åpne grenser mot begge. Så utmattet som befolkningen nå også var etter de langvarige slektsfeidene, maktet de heller ikke å gjøre fyldest for seg hverken mot vikingene i Nordsjøen eller sarasenerne i Middelhavet. Da var det østfrankiske rike bedre i stand til å bekjempe slaverne, ikke minst fordi Ludvig «den Tyske» var den dyktigste, klokeste og sterkeste av brødrene. Han minnet om sin store farfar, ikke bare av skikkelse, men også ved sine indre egenskaper.

Den «broderlige endrektighet» som var kommet i stand i Verdun, ble det snart så som så med. Den ble nok nødtørftig lappet sammen igjen på nye møter, hvor brødrene tilga hverandre og lovet at de skulle glemme alt gammelt nag og ikke lytte til ondsinnede rådgivere, og enkelte år kunne man også oppleve at «det hersket en slik fred mellom brødrene at mange undret seg over det», for å bruke en av de gamle annalistens ord. Men forholdet mellom dem var like spent for det, og Lothar hadde stadig sine følehorn ute for å undersøke om han ikke skulle kunne spille Ludvig ut mot Karl.

Først da han merket at døden nærmet seg, ble det slutt på hans maktbegjær og intriger. Da gjorde han bot og ble munk i Prüm. Men bare seks dager senere, den 29.09.855, endte hans syndefulle liv.⁸⁶²

(Barn XVIII:174746, Far XX:698981, Mor XX:698982)

Gift 15.10.821 med neste ane.

Barn:

Helletrude av Spoleto. Levde 866. (Se XIX:348184).

Ludvig II av Franken. Født omkring 825. Død 12.08.875. (Se XX:699427).

Adelheid? av Franken. Levde 857. (Se XIX:351694).

Irmengard? av Franken.⁸⁶³ Levde 846. (Se XVIII:174746).

Lothar II av Lothringen. Født omkring 835. Død 08.08.869 i Piacenza. (Se XIX:349451).

XIX:349492 mf mf mf mf mf fm mf fm m

Irmengard av Tours. Født omkring 800. Død 20.03.851.

Irmengard var datter til greve Hugo av Tours.⁸⁶⁴

⁸⁶² Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 330-344. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 74. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47, 48, 60, 101.

⁸⁶³ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 320. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47, 48.

(Barn XVIII:174746, Far XX:698983)

Gift 15.10.821 med forrige ane.

XIX:349697 mf mf mf mf mm ff ff ff ff f

Rostain II av Vion. Sire. Død før ...02.889.

Rostain var «Sire» (herre) av Vion.

Han hadde mye land i området omkring Annonay, og var antagelig landfogde der. Han virket i Annonay fra 873 til sin død.

Rostain var gift med Bertilde.⁸⁶⁵

(Barn XVIII:174849, Far XX:699393)

Gift

Barn:

Vigo I av Vion. Død omkring 889. (Se XVIII:174849).

XIX:349701 mf mf mf mf mm ff ff ff mf f

Theobald av Arles. Død mellom 887 og 898. Gjentakelse, se side 310.

XIX:349702 mf mf mf mf mm ff ff ff mf m

Bertha av Lothringen. Født omkring 863. Død 08.03.925. Gjentakelse, se side 311.

XIX:349713 mf mf mf mf mm ff ff mf ff f

Boso av Vienne. Konge. Død 11.01.887.

Konge av Nedre Burgund (Provence) 879 - 887.

Gjennom sin søster Richildis var han svoger til Karl «den Skallede» av Frankrike som gjorde ham til greve av Provence i 871. De burgundiske stormenn valgte ham i 880 til konge, og han stiftet således det nyburgundiske eller cisjuranske kongerike.⁸⁶⁶

(Barn XVIII:174857, Far XX:699425, Mor XX:699426)

Gift 876 med neste ane.

Barn:

Ludvig III der Blinde av Italia. Født omkring 883. Død 928. (Se XVIII:174857).

XIX:349714 mf mf mf mf mm ff ff mf ff m

Irmengard av Franken. Født omkring 855. Død 897.

Irmengard var i 866 forlovet med keiser Basilios av Bysants.

Etter at hun hadde forgiftet sin første gemal, bortførte Boso henne. Hun var kjent for å være meget stolt.

Irmengard døde i 897, før 2. juni.⁸⁶⁷

(Barn XVIII:174857, Far XX:699427, Mor XX:699428)

Gift 876 med forrige ane.

XIX:350625 mf mf mf mm ff mm fm ff ff f

Atenuf I av Capua og Benevento. Fyrste. Død 910.

Greve av Capua 887 - 900.

⁸⁶⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 309. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47, 58.

⁸⁶⁵ J. Bateau: Dictionaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 985. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47.

⁸⁶⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 993. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47.

⁸⁶⁷ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 994. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47.

Fyrste av Capua og Benevento 900 - 910.

I 899 satt Atenulf seg i besittelse av Capua og ble i 900 utropt til fyrste av Benevento. Capua ble da opphøyet til fyrstedømme, hvorved han fikk tittel av fyrste over begge disse land som han lot gå i arv til sine to sønner.

Han opptok en energisk kamp mot maurernes koloni ved Garigliano, men opplevet ikke å se det lykkelige resultat av dette.⁸⁶⁸

(Barn XVIII:175313, Far XX:701249)

Gift

Barn:

Landulf I av Capua og Benevento. Død 943. (Se XVIII:175313).

XIX:351693 *mf mf mf mm mf mm mf fm mf f*

Rudolf Welfer. Død 06.01.866.

Rudolf «Welfer» spilte en betydelig rolle i det Vest-Frankiske rike. Han forvaltet klosteret i St. Riquir i Picardie med sjøprovinsene og var blandt de fremste ved flere viktige forhandlinger angående statsspørsmål.

Hans hustrus navn er ikke kjent, men hun het muligens Adelheid.⁸⁶⁹

(Barn XVIII:175847, Far XX:703385, Mor XX:703386)

Gift med neste ane.

Barn:

Konrad II der Jüngere av Burgund. Død før 876. (Se XVIII:175847).

XIX:351694 *mf mf mf mm mf mm mf fm mf m*

Adelheid? av Franken. Levde 857.

Rudolf var gift med en datter til keiser Lothar I av Tyskland. Det er mulig at hun het Adelheid.

Hun var syk i 857.⁸⁷⁰

(Barn XVIII:175847, Far XX:703387, Mor XX:703388)

Gift med forrige ane.

XIX:352001 *mf mf mf mm mm mf ff ff ff f*

Fulcoald av Rouergue. Greve. Levde 836.

Fulcoald (Fulguald) var i 836 greve av Rouergue og kommissær i Septimania.

Han var gift med Senegonde.⁸⁷¹

(Barn XVIII:176001)

Gift

Barn:

Raimond I av Toulouse. Død omkring 864. (Se XVIII:176001).

XIX:352673 *mf mf mm ff ff mm fm ff ff f*

Karl II le Chauve av Frankrike. Tysk-romersk keiser. Født 13.06.823. Død 06.10.877.

Karl «den Skallede» var

konge av Frankrike 843 - 877 og

tysk-romersk keiser 875 - 877.

Keiser Ludvig I's første hustru døde i 818 og han giftet seg om igjen. Den nye dronningen, Judith, som var berømt

⁸⁶⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1050. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 34.

⁸⁶⁹ Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 69. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 101.

⁸⁷⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 73. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47, 101.

⁸⁷¹ Histoire Général de Languedoc. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1017. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 98.

for sin store skjønnhet, sto høyt over sin mann både når det gjaldt begavelse og viljestyrke, og Ludvig ble snart bare en kasteball i hennes hender. Den ærgjerrige dronningen satte alt inn på å skaffe sin og keiserens sønn Karl - som er kjent i historien som Karl «den Skallede» - så stor makt som mulig. Hun oppnådde å få drevet igjennom at han allerede i barneårene fikk seg tildelt en betydelig del av riket som len, og det gikk rykter om at Karl også var utsett til å bære keiserkronen etter sin far.

Forholdet mellom Ludvig og hans sønner og mellom sønnene innbyrdes var et sørgelig kapittel, fullt av hat og fiendskap. Maktlyst og tarvelig egen nytte fikk uhemmet drive sitt spill og tro og lover ble trampet under fot. Lothar, den eldste av Ludvigs tre sønner, var like herskelysten som han var intrigant. I 817 ble han valgt til sin fars medkeiser og fremtidige etterfølger under en riksdag i Aachen, mens Ludvigs to yngre sønner fikk hvert sitt kongerike, men som lyd fyrster under Lothar.

I 835 fikk Karl flere besittelser og ytterligere nye etter broren Pipins død i 838.

Før farens død i 840 hadde Karl og Lothar blitt enige om å dele riket mellom seg. Uten å bekymre seg om de løftene han hadde gitt den avdøde med hensyn til hans yndlingssønn, Ludvig «den Tyske», bestemte Lothar seg til å gjøre seg til herre over hele riket. Mens Lothar forberedte seg til et væpnet oppgjør med Ludvig, forsikret han Karl om sitt vennskap. Men Karl kjente sin halvbrors falskhet alt for godt til ikke å gjennomskue hans hensikter og mente det var tryggere å sette sin lit til våpenmakt enn til Lothars vennskapsforsikringer. Under slike forhold var det rimelig at Karl og Ludvig fant hverandre og ble enige om å glemme sitt gamle uvennskap. De sluttet forbund mot sin felles fiende og beseiret ham også i blodig slag ved Fontenoy i 841.

Men dermed var ikke kampen avgjort. Lothar var en mester når det gjaldt renker og intriger. Han sendte ut oppviglere som egget sakserne til opprør mot Ludvig, og for å skaffe Karl lignende vanskeligheter på halsen, unnså han seg ikke for å gjøre felles sak med de hedenske mennene fra Norden. Krigen ble ført med stadig større grusomhet og hensynsløshet, og i bevisstheten om at det nå mer enn noensinne gjaldt å holde sammen, møttes Ludvig og Karl i Strasbourg i 842 og bekreftet sitt forbund med høytidelige eder. Det er interessant å merke seg at for at begge hærene skulle kunne forstå innholdet av denne overenskomsten, var dokumentene avfattet både på tysk og på det romanske språk som fransken har utviklet seg fra. De er for øvrig blant de eldste av de tekster med både fransk og tysk språk som er bevart. Også i Italia holdt nå et særskilt folkemål på å utvikle seg av latinen. Det var begynnelsen til det italienske språket vi kjenner i dag.

Den høytidelige overenskomsten mellom Karl og Ludvig gjorde Lothar betenkt, og han tilbød forhandlinger. Han sendte bud og hilsen til sine brødre at han «innså sin brøde mot Gud og mot dem og ønsket å få slutt på den fordervelige striden» og erklærte seg villig til å gå med på at riket ble oppdelt i tre omtrent like store kongedømmer.

Både fyrster og folk lengtet nå etter å få en slutt på krigens redsler, og etter lange forhandlinger kom det i 843 til et forlik i Verdun. Ludvig «den Tyske» fikk landene øst for Rhinen og Weser, Karl «den Skallede» landene vest for Rhône, Saône, Maas og Schelde, mens Lothar fikk beholde det mellomliggende område fra og med Italia i syd til og med Friesland i nord, samt keiserverdigheten. Noen måneder før riksdelingen i Verdun var forøvrig Karls mor, Judith, som hadde brakt så meget ulykke over folk og land ved sin forblindede morskjærlighet og sitt maktbegjær, avgått ved døden.

Ved forliket i Verdun var den germanske delen av Karl «den Store»'s rike blitt skilt fra den romanske, og dermed var også grunnen lagt for de senere nasjonalstatene Tyskland, Frankrike og Italia. Skjebnegudinnen hadde bestemt at franskmenn, tyskere og italienere fra nå av skulle gå hver sin vei. Språkgrensen mellom franskmenn og tyskere kan man datere til omkring 700. På den tiden hadde nemlig latinen i Gallia forandret seg så sterkt på grunn av keltisk og germansk påvirkning og hele utviklingens gang, at det må betraktes som et nytt språk. Men det fantes også andre og mer dyptgående grenseskiller mellom de to nasjonene. Franskmennene hadde overveiende keltisk og førkeltisk blod i årene, om enn oppblandet med romersk og germansk. Tyskerne derimot er germanere, i visse områder oppblandet med romanske og keltiske folkeelementer, i andre med slaviske.

Karl regjerte dårlig og normannerne gjorde innfall i landet. Da Lothars tredje sønn døde i 875 dro Karl til Italia, hvor det lykkedes ham å bli kronet som keiser.

Han var gift annen gang 22.11.870 med Richardis, datter til greve Burvinus som døde etter 877.⁸⁷²

(Barn XVIII:176337, Far XX:705345, Mor XX:705346)

Gift 19.12.842 med neste ane.

Barn:

Judith av Vest-Franken. Født 843.

Judith var gift

1. gang 01.10.856 med kong Ethelwulf av England som døde i 858.
2. gang i 858 med hans sønn, Etherbald, død i 860.

⁸⁷² Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 330-337. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 256. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 38, 60.

3. gang i 862 med Balduin Bras-de-Fer av Flandern.⁸⁷³

Ludvig II le Bègue av Frankrike. Født 01.11.846. Død 19.04.879. (Se XVIII:176337).

XIX:352674 mf mf mm ff ff mm fm ff ff m

Irmentrud av Orleans.⁸⁷⁴ Levde 830. Død 06.10.869.

(Barn XVIII:176337)

Gift 19.12.842 med forrige ane.

XIX:352677 mf mf mm ff ff mm fm ff mf f

Alfred the Great av Wessex og Kent. Konge. Født 849. Død 28.10.901.

Alfred «den Store» var konge av Wessex og Kent 873 - 901.

Etter farens død hjalp han sine eldre brødre i kampen mot de normanniske vikingers innfall.

For angelsakserne var første halvdel av 800-tallet en grusom tid. De hedenske mennene fra nord benyttet seg av de stadige indre urolighetene i smårikene i Øst-England og underla seg etter hvert hele denne delen av landet, brente kirker og klostre og slo uten barmhjertighet i hjel både munk og nonne. En vikinghøvding hugget med egen hånd ned en gammel ærverdig abbed som sto for høyalteret og leste messen, og fra bøndene tok de buskap og hester og spente eierne selv for plogen.

Angelsaksernes redningsmann i nøden ble kong Alfred av Wessex, det sydligste av de angelsaksiske smårikene. Han ble konge i 873 da han var 23 år gammel. Etter utallige forbitrede kamper med «danene», som vikingene gjerne ble kalt, var angelsaksernes krefter nå nesten uttømt, og det så ut som om hele England skulle komme i de fremmedes vold. Alfred måtte flykte og holde seg skjult i skog og myrer. I 878 forskanset han seg på øya Ætelnay. Han opplevde mange eventyr som folkesagnene har romantisert og utbrodert. En tid bodde han forkledd i en gjeterhytte. Men i hemmelighet sendte han bud til alle som ville ta opp kampen mot undertrykkerne at de skulle møte fullt væpnet på et bestemt sted. En dag hadde gjeterens kone satt ham til å passe noen brød som hun holdt på å steke, mens hun stelte med noe annet arbeid. Men da hun kom tilbake var brødene brent. «Din latstokk,» ropte hun forarget og slo til ham med bakstefløyten, «spise brødet vårt, det kan du, men passe det duger du ikke til.» I det samme trådte Alfreds sendebud inn og meddelte sin konge at de angelsaksiske frivillige nå var samlet og bare ventet på sin anfører. Og nå fikk kona til sin forferdelse vite hvem det var hun hadde behandlet så lite ærbødig. Men Alfred bare smilte, takket vertsfolkene sine og gikk.

Danenes hær lå i en befestet leir. For å skaffe seg rede på fiendens styrke og forsvarstiltak skal Alfred selv ha gitt seg i vei dit, forkledd som en omvandrende harpespiller. Danene ble så begeistret for spillemannen som sang og spilte så vakkert, at de holdt ham tilbake i flere dager. Men da Alfred hadde utforsket alle svake punkter i fiendens leir, smøg han seg tilbake til sine egne. Neste dag førte han dem mot danene og tilføyde fienden et så grundig nederlag at de måtte overgi seg på nåde og unåde. Vikingene ga ham gisler som sikkerhet for at de skulle la Wessex i fred, og høvdingen deres lot seg døpe sammen med tre av sine fornemste menn. Noen år senere brøt de riktignok freden, og nå hadde de fått forsterkninger av nye vikingflokker hjemmefra, men Alfred beseiret dem igjen etter en hard kamp.

Ved å bygge krigsfartøy og møte vikingene ute på havet, sparte han sitt folk for mange lidelser og satte seg også i større respekt hos fienden enn noen av hans forgjengere eller de frankiske kongene hadde maktet. Og med tiden smeltet også de nordboerne som hadde bosatt seg i England og angelsakserne sammen til ett folk.

Så snart Alfred hadde avsluttet sin heltedige og beundringsverdige utholdende kamp for å vinne sitt rike tilbake, begynte han av all kraft å arbeide for å styrke forsvaret både til lands og til vanns, og her tok han lærdom av fienden han hadde kjempet mot i så mange år. Fred og orden trygget han med et stort lovverk, hvor han som ledende prinsipp satte ordene: «Alt det som Dere ikke vil at menneskene skal gjøre mot Dere, skal Dere heller ikke gjøre mot dem!» Krig og leirliv hadde ikke brutalisert Alfreds humane livssyn. Sin skildring av hvordan en konge bør være, har han innledet med følgende ord: «Makt er i og for seg intet gode, men blir det bare så sant dens innehaver selv er god.»

I hele sin ferd som hersker minner Alfred meget om frankernes største konge, hvis veldige materielle ressurser riktignok var mange ganger større enn angelsakserens. Som Karl «den Store» elsket Alfred de gamle saksiske sangene og kronet sin kongegjerning med et iherdig arbeid for å gjenopprette den angelsaksiske kulturen som hadde gått sterkt tilbake under danenes herjinger. Alfred var også vitebegjærlig og full av kunnskapstørst og satte seg som mål å utbre lese- og skriveferdigheten blant sine undersåtter ved å opprette skoler. Hans ganglige virksomhet på alle områder skaffet ham hans landsmenns takknemlighet både i samtid og ettertid og innbrakte ham også hedersnavnet «den Store». For engelskmennene er «den engelske nasjons skaper» blitt nasjonalhelten fremfor noen og hans liv er av

⁸⁷³ Allgemeine deutsche Biographie. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 844. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 38.

⁸⁷⁴ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 257. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 60.

deres kjæreste historiske minner. «Den vise kongen» er i folketradisjonen blitt til en engelsk Salomo, hvis ry for ubestikkelig rettferdighet er slått fast på en temmelig drastisk måte i fortellingen om hvordan han på en og samme dag hengte 44 urettferdige dommere. Dette er bare en av alle de anekdotene som i tidens løp er blitt knyttet til minnet om den gode og folkekjære fyrsten «som på en gang var konge, far og oppdrager for sitt folk», for å sitere en berømt engelsk historiker.

Alfred døde sannsynligvis i år 900. Hans sønn og sønnesønner fortsatte det verket han hadde påbegynt og fullførte det ved å underlegge seg flere andre engelske småriker og skape et stort samlet rike med London som hovedstad. Men i sin sønnesønns sønnesønn, Ethelred II med tilnavnet «den Rådville» fikk Alfred derimot en uverdigg etterfølger.⁸⁷⁵

(Barn XVIII:176339, Far XX:705353, Mor XX:705354)

Gift 888 med neste ane.

Barn:

Elftrude (Aelftryth) av England.⁸⁷⁶ Død 07.06.929.

Edvard I the Elder av Wessex og Kent. Levde 875. Død 924. (Se XVIII:176339).

XIX:352678 mf mf mm ff ff mm fm ff mf m

Ealhswyth ???.⁸⁷⁷ Død mellom 902 og 905.

(Barn XVIII:176339, Far XX:705355, Mor XX:705356)

Gift 888 med forrige ane.

XIX:352679 mf mf mm ff ff mm fm ff mm f

Ethelhelm ???. Thegn. Levde 860.

Ethelhelm var en av kong Edvard I's godseiere (thegns).⁸⁷⁸

(Barn XVIII:176340)

Gift med neste ane.

Barn:

Elfred ???.⁸⁷⁹ Levde 900. (Se XVIII:176340).

XIX:352680 mf mf mm ff ff mm fm ff mm m

Ealhswyth ???.⁸⁸⁰ Levde 860.

(Barn XVIII:176340)

Gift med forrige ane.

XIX:352711 mf mf mm ff ff mm mf ff mm f

Ludvig II le Bègue av Frankrike. Født 01.11.846. Død 19.04.879. Gjentakelse, se side 315.

XIX:352712 mf mf mm ff ff mm mf ff mm m

Adelheid av Friuli. Død etter 10.11.901. Gjentakelse, se side 315.

XIX:352845 mf mf mm ff fm ff mf fm mf f

Karl I der Grosse av Franken. Født 02.04.747. Død 28.01.814 i Aachen.

⁸⁷⁵ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 362-365. Dictionary of National Biography. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 217. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 103.

⁸⁷⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 260. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 38, 103.

⁸⁷⁷ Dictionary of National Biography. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 233. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 103.

⁸⁷⁸ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 237. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 103.

⁸⁷⁹ Dictionary of National Biography. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 236. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 103.

⁸⁸⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 238. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 103.

Karl I «den Store» (Charlemagne) var konge av Franken 768 - 800 og tysk-romersk keiser 800 - 814.

Han regjerte først sammen med sin bror Karlmann og var, etter dennes død i 771, enehersker.

Karl var idealet av en herskerskikkelse, en veldig mann, både legemlig og sjelelig. En kjempeskikkelse var han, når han viste seg til hest i spissen for sine paladinere, en utvalgt skare av panserkledte ryttere, med hjelm, panser og benskinner av jern og med hånden på festet til det tunge slagsverdet. Det fortelles at han var så sterk at han kunne rette ut en hesteko med hendene. Dessuten var han en dyktig rytter og svømmer og en ivrig jeger. Jordbruk interesserte han seg også sterkt for og gjorde sine krongods til rene mønstergårder. Til daglig levde han meget enkelt. Som keiser Augustus brukte han helst klær som hans hustru og døtre hadde vevet. Men ved festlige anledninger opptrådte han med imponerende pomp og prakt. De som da ble invitert til hoffet, kunne være sikre på at stemningen i gjestebudet ville bli munter, for deres høye vert elsket spøk og lystighet når så skulle være. God kost vanket det også. Kongens eget veldig korpus krevde mye mat. Han klaget over at han ikke hadde godt av de kirkelige fastene. Ville drikkelag ville han imidlertid ikke vite noe av. Når det gjaldt drikkevarer var Karl for sin egen del meget måteholden og forsøkte også å oppdra andre i samme retning ved formaninger og straffer. I sine krigsartikler bestemte han for eksempel at den som opptrådte beruset i leiren, bare fikk vann å drikke til han hadde forbedret seg, og den som kom for sent til en hærsamling, måtte unnvære både kjøtt og vin i like mange dager som han hadde forsvømt.

Karls politikk var fra første stund mer vidtfavnende enn farens. Et uttrykk for det var hans innblanding i Italias affærer. Til å begynne med sto Karl på god fot med langobardenes konge Desiderius og giftet seg med hans datter. Paven var naturligvis opprørt over «det djevelens verk som førte til denne avskyelige forbindelse mellom den edle frankiske kongeslekt og de troløse og stinkende langobardene». Men det lyktes ham ikke å forhindre ekteskapet, til tross for at han forbød det i kraft av apostelen Peters autoritet, ja truet med evig forbannelse. Allerede et år senere forsvant imidlertid Karl sin dronning. Grunnene til det kjenner man ikke, men de har vel snarere vært av politisk enn av personlig art. Desiderius forsøkte å ta hevn ved å spille ut Karls brorsønner mot ham. Samtidig åpnet langobarderkongen fiendtligheter mot paven og rykket inn på romersk område. Da vendte paven seg til frankernes konge med bønn om hjelp, og Karl grep med glede denne anledningen til å få en slutt på Desiderius' lumske anslag mot sin forhenværende svigersønn. Med en sterk hær dro han over Alpene og gjorde slutt på langobardenes rike. Kongen ble tatt til fange og forsvant i et frankisk kloster, og landet ble et lydrike under Karl. Fra nå av - 774 - kalte han seg «frankernes og langobardenes konge». Senere dro Karl flere ganger til Italia for å skape ordnede forhold der og avskaffe misbruk som hadde vokset fram både i stat og kirke.

Hovedoppgaven for Karls utenrikspolitikk lå imidlertid ved en annen grense, den nordlige og nordøstlige. Der fortsatte han den kamp som allerede hans farfar hadde begynt mot de ville sakserne. Det var nødvendig å få en slutt på deres ustanselige plyndringstog inn på frankisk område, og etterhånden satte Karl seg også større mål enn bare å holde dette hedenske folket i sjakk. Han ønsket å innlemme det i den germansk-kristne kulturverden.

I 772 rykket Karl for første gang inn i saksernes land. Noe av det første han gjorde var å ødelegge den eldgamle, berømte helligdommen Irminsul eller Irminsäule, i Westfalen, nordøst for Paderborn, som var viet til den germanske krigsguden Irmin. Det var en veldig trestamme eller stolpe som sto inne i en hellig lund og etter tradisjonen bar hele verdensaltet oppe. Irminsul med tilhørende templer og andre bygninger ble jevnet med jorden av Karl, gull- og sølvskattene i helligdommen ble bortført og den hellige lunden brent. Det var Karls gjengjeldelse for de frankiske kirkene som sakserne hadde plyndret og brent. I de tre dagene ødeleggelsesverket sto på, var det så brennende varmt at alle kilder tørket ut og soldatene led forferdelig av tørst, men så snart hedningenes offerplass var ødelagt, skjedde det et under; i et uttørret bekkeleie i nærheten av frankernes leir sprudlet vannet plutselig så rikelig fram at hele hæren kunne få slukket tørsten. Underet har imidlertid senere fått sin naturlige forklaring. Ved Altenbochum i nærheten av Lippespring fantes det ennå på 1600-tallet en kilde som kaltes Bullerborn og som hadde den merkelige egenskap at den med stort bulder og brak ga rikelig vann seks timer av gangen og så tørret helt inn i de neste seks timer. Kampene mot sakserne fortsatt fram til 804. Han førte også seierrike kamper fra 791 til 797 mot Avarere og 801 i Spanien. Karl utvidet derved sitt rike i nord helt til Eider, i øst til Saale, Elben og Raab, og i syd til Voltorno og Ebro.

Juldagen i år 800 fant en av verdenshistoriens mest betydningsfulle begivenheter sted i Peterskirken. Karl overvar den dagen messen i kristenhetens fornemste tempel. Da han reiste seg opp etter å ha forrettet sine bønner foran alteret, trådte pave Leo III fram og satte en gylden krone på kongens hode, mens hele menigheten ropte «Hill deg, Carolus Augustus, den av Gud kronede, fredsæle romerske keiser!»

En bysantisk historieskriver fra denne tiden gjør følgende refleksjon i sin beretning om Karls kroning: «Da brast det bånd som lenge hadde forenet Roma med Konstantinopel, det siste bånd mellom kristenhetens to hovedsteder. Den verdenshistoriske begivenhet i år 800 leder tanken hen på det som skjedde anno 476». I Bysants ble keiserinne Irene som regjerte i sin sønns navn, styrtet og landsforvist i 802. Under hennes etterfølger ble forholdet mellom Østens og Vestens keisere direkte fiendtlig. I Bysants betraktet man Karl som en usurpator som ikke hadde noen som helst rett til keisernavnet. Karl svarte med å underlegge seg de østromerske besittelsene rundt nordkysten av Adriaterhavet i 809. Den viktigste av dem var Venezia, som takket være sin innbringende handel med Orienten hadde tilført Bysants en ustanselig strøm av gull. Da den østromerske keiseren dessuten til stadighet var utsatt for et sterkt press fra bulgarere og arabere, bestemte han seg derfor tross alt for å underhandle med «usurpatoren», og i 812 anerkjente han ham omsider som Vestens keiser, mot at det østromerske rike fikk tilbake Venezia og Dalmatia. Fra da av eksisterte

det altså på ny et vestromersk keiserdømme, sideordnet med det østromerske og formelt anerkjent av dette etter gjeldende diplomatiske regler. Karl behøvde ikke lenger å føle seg i taknemlighetsgjeld til paven for sin høye verdighet.

Karls ry nådde imidlertid enda lenger enn til Bysants. Også med Østens mektigste hersker, Harun al-Rasjid, sto han i diplomatisk forbindelse. Kaliffen beundret den store frankerfyrsten og «foretrakk hans vennskap for alle andre kongers». Den vennskapelige forbindelse mellom dem ble innledet i 797 da tre fornemme frankere kom som utsendinger til «perserkongen Aron», som kaliffen ble kalt i frankiske beretninger. Etter fem års fravær vendte den eneste overlevende av sendemennene tilbake med rike gaver, deriblant en elefant. Karl hadde ønsket seg nettopp en slik gave, og Harun sendte ham «den eneste elefant han i øyeblikket eide». Mer kan man jo ikke forlange. Det trofaste dyret, som lød navnet Abu-l-Abbas, kom til Aachen i 802. Keiser Karl satte meget stor pris på det, og elefanten ble tatt hånd om på beste måte til den døde åtte år senere.

Han opprettet til rikets beskyttelse forskjellige markgrevsaker, schlesvigsk, thüringsk, avarisk, spansk osv. Videre skapte han i alle stammer en felles rett, kapitularier. Han fremmet handel og industri.

Almindelig dannelse og kunnskaper fremmet han ved tilkallelse av lærde menn. Han hadde særlig omsorg for det tyske språk og for dikterkunsten.

Karl var gift fire eller fem ganger. Fjorten barn - enkelte kilder oppgir atten eller tyve - ble resultatet av hans forskjellige ekteskap og andre forbindelser. Sin sterke sanselighet maktet nemlig den veldige frankerfyrsten aldri å tøyse.

Helt til Karl nærmet seg 70-årsalderen fikk han beholde sin jernhelse usvekket. Men de siste fire årene han levde, var den svære, kraftige mannen ofte plaget av feber, og en halting på den ene foten tydet på gikt. Sorgen over å miste tre av barna, som døde i sin kraftigste alder i løpet av årene 810 og 811, bidro også til å undergrave hans motstandskraft. I 810 døde de to eldste og uten sammenligning mest lovende av sønnene. Tyngst var nok tapet av den førstefødte, yndlingssonnen, som Karl hadde satt alt sitt håp til. Aldri hadde man sett den gamle keiseren så beveget som etter dette dødsfallet.

I januar 814 ble Karl angrepet av en voldsom feber. Etter en ukes forløp følte han at hans timeglass var runnet ut. Med lukkede øyne og armene korslagt over brystet begynte han med svak stemme å synge salmen «Herre, i dine hender overgir jeg min ånd». Han døde den 28. januar etter å ha regjert i 45 år. I alminnelighet blir hans fødselsår satt til 742, og han skulle altså da ha vært 72 år ved sin død, men det er også enkelte som hevder at han først ble født i 747 og bare var 67 år da han døde.

Karl døde i sin yndlingsby Aachen og ble begravet i domkirken der. I 1165 ble han, i nærvær av keiser Fredrik Barbarossa, høytidelig erklært for helgen, og samtidig ble hans ben flyttet fra den marmorsarkofag hvor de hadde hvilt i 350 år, til en kiste av tre. Senere ble denne byttet ut med et relikvieskrin av gull, som hvert syvende år vises fram til dem som valfarter til domkirken. Skrinet ble åpnet i 1481 etter ønske av Karls beundrer Ludvig XI av Frankrike, og siden også to ganger på 1800-tallet, siste gang i 1861, da det ualminnelig kraftige skjelettet ble målt og viste seg å ha en lengde av 1.92 m. Hodeskallen oppbevares for seg, i et mindre skrin av sølv.⁸⁸¹

(Barn XVIII:176423, Far XX:705689, Mor XX:705690)

Gift 781 med neste ane.

Barn:

Pipin Karlmann av Italia. Født ...04.773. Død 08.07.810. (Se XX:696337).

Ludvig I le Pieux av Franken. Født ...08.778. Død 20.06.840. (Se XVIII:176423).

XIX:352846 mf mf mm ff fm ff mf fm mf m

Hildegard av Schwaben. Født 758. Død 30.04.783 i Dudenhofen.

Hildegard tilhørte gjennom sin mor, Imma, de gamle Schwabenhertugers hus. Hun var søster til Gerold, en bayersk markgreve som nød stor og velfortjent anseelse hos «Karl den Store » og Udalrich, som i 802 var greve i Argengau og Linzgau.

Hun ledsaget Karl til Italien og Roma i 773-774. En av hennes døtre, Adelheid, ble født under Pavias beleiring foran byens porter.

Hennes lykkelige ekteskap ble avbrutt ved hennes død 30.04.783 i Dudenhofen ved Mosel etter at hun hadde født Hildegard.

I «Genealogische Tabellen» av Johann Hübner kalles hun datter til hertug Childebrand i Schwaben og Brandenburg og barnebarn til den alemanniske hertug Gotfred. Det siste sier von Dunkern er feil i «Aus dem Blute Widukinds».⁸⁸²

⁸⁸¹ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 279-327. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 76. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 60, 99.

⁸⁸² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 109. Bent og

(Barn XVIII:176423, Mor XX:705692)

Gift 781 med forrige ane.

XIX:352847 mf mf mm ff fm ff mf fm mm f

Welf I av Bayern. Greve. Død omkring 824.

Greve av Bayern.

Welf var stamfar til welfernes berømte slekt. Han eide store besittelser i Schwaben og Bayern og var greve i Bayern og herre til Althoff.⁸⁸³

(Barn XVIII:176424, Far XX:705693)

Gift med neste ane.

Barn:

Judith av Bayern. Død 19.04.843 i Tours. (Se XVIII:176424).

Rudolf Welfer. Død 06.01.866. (Se XIX:351693).

XIX:352848 mf mf mm ff fm ff mf fm mm m

Eigilwich ???. Levde omkring 800.

Eigilwich eller Heilwig var av en fornem saksisk slekt.

Hun var senere abedisse i Chelles.⁸⁸⁴

(Barn XVIII:176424)

Gift med forrige ane.

XIX:356615 mf mf mm mf ff mf ff ff mm f

Edvard I the Elder av Wessex og Kent. Levde 875. Død 924. Gjentakelse, se side 315.

XIX:356616 mf mf mm mf ff mf ff ff mm m

Elfred ???.⁸⁸⁵ Levde 900. Gjentakelse, se side 315.

XIX:356641 mf mf mm mf ff mf fm ff ff f

Udo I av Wetterau(?). Greve. Født omkring 830. Død mellom 880 og 885.

Udo var greve fra 861 til 879.

Han var muligens gift med en datter til Konrad I av Schwaben (800 - 862) som var bror til Rudolf Welfer. Deres far var greve Welf I av Bayern som døde ca. 824.⁸⁸⁶

(Barn XVIII:178321)

Gift

Barn:

Gebhard I av Lothringen. Levde 888. Død 22.06.910 i Fritzlar i Hessen. (Se XVIII:178321).

Generasjon XX

XX:694489 mf mf mf fm mf ff mm fm mf ff

Adalbert II der Erlauchte av Rhätien. Markgreve. Levde 850. Død mellom 903 og 906.

Adalbert «den Edle» var markgreve av Rhätien.

Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 60.

⁸⁸³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 70. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 102.

⁸⁸⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, se nr. 70. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 102.

⁸⁸⁵ Dictionary of National Biography. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 236. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 103.

⁸⁸⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 207. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 63.

Han levde i 850 og 889.

Ifølge «Våre forfedre» av Mogens Bugge og «Rosensverdslektens forfedre» av Bent og Vidar Billing Hansen var Adalbert gift med Judith av Friuli [Friaul], men dette støttes ikke i tysk litteratur.

Karl Ferdinand Werner skriver i «Die Nachkommen Karls des Großen»:

III. 32

Vgl. unsere Bemerkungen zu IV,30 hinsichtlich der Hypothesen über etwaige Eheverbindungen Judiths. Man hat vor allem an Adalbert II., HUNFRIDINGER und Graf im Thurgau gedacht, womit eine karolingische Abkunft Herzog Burchards von Schwaben gegeben wäre.⁸⁸⁷

(Barn XIX:347245, Far XXI:1388977)

Gift omkring 864

Barn:

Burchard I av Schwaben. Født omkring 865. Død 05.11.911. (Se XIX:347245).

XX:696337 mf mf mf mf ff ff ff fm ff ff

Pipin Karlmann av Italia. Født ...04.773. Død 08.07.810.

Konge av Italia 781 - 810.

Helt til Karl «den Store» nærmet seg 70-årsalderen fikk han beholde sin jernhelse usvekket. Men de siste fire årene han levde, var den svære, kraftige mannen ofte plaget av feber, og en halting på den ene foten tydet på gikt. Sorgen over å miste tre av barna, som døde i sin kraftigste alder i løpet av årene 810 og 811, bidro også til å undergrave hans motstandskraft. I 810 døde de to eldste og uten sammenligning mest lovende av sønnene. Tyngst var nok tapet av den førstefødte, yndlingssønnen Pipin, som Karl hadde satt alt sitt håp til. Aldri hadde man sett den gamle keiseren så beveget som etter dette dødsfallet.⁸⁸⁸

(Barn XIX:348169, Far XXI:1392673, Mor XXI:1392674)

Gift

Barn:

Bernhard av Italia. Født omkring 797. Død 17.10.817. (Se XIX:348169).

XX:696357 mf mf mf mf ff ff ff mf fm ff

Amalung I av Sachsen. Greve. Død omkring 811.

Greve av Sachsen.

Amalung var fra Sachsen. Han lot seg døpe og søkte seg et nytt hjem i Wolfsanger ved Kassel. Etter en tid dro han videre og stilte seg under keiser Karl «den Stores» beskyttelse i Waldisbecchi mellom Werra og Fulda. Her fikk han dyrket opp en del av Buchan-skogen.

Han var ved keiser Karls hoff i 785.⁸⁸⁹

(Barn XIX:348179)

Gift

Barn:

Billung av Sachsen. Levde omkring 800. (Se XIX:348179).

XX:696365 mf mf mf mf ff ff ff mf mm ff

Berengar av Spoleto. Hertug. Død omkring 843.

Hertug av Spoleto 835 - 843.

Berengar nevnes i 837 og 841 og var da i sitt 2. respektive 6. embetsår.

Han må være død straks etter, for fra 842 til 852 opptrer Wido I, far til keiser Wido, i den vestlige halvdel, det

⁸⁸⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 119. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 49. Karl Ferdinand Werner: Die Nachkommen Karls des Großen, side 452.

⁸⁸⁸ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 322. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 249. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 61, 99.

⁸⁸⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 55. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 28, 68.

egentlige Spoleto. I Camerino i den østlige halvdel styrer greve Ildebert som hadde tiltrådt ca. 843.⁸⁹⁰
(Barn XIX:348183)

Gift

Barn:

Berengar av Spoleto. Død før 866. (Se XIX:348183).

XX:696367 mf mf mf mf ff ff ff mf mm mf

Lothar I av Franken. Født 795. Død 29.09.855 i Prüm. Gjentakelse, se side 322.

XX:696368 mf mf mf mf ff ff ff mf mm mm

Irmengard av Tours. Født omkring 800. Død 20.03.851. Gjentakelse, se side 324.

XX:697601 mf mf mf mf fm fm ff ff ff ff

Ramiro I av Asturia og Leon. Konge. Født før 791. Død 850 ved Oviedo.

Konge av Asturia, Galicien og Leon 842 - 850.

Ramiro undertrykte en oppstand fra adelsmennenes side. Han skal ha vunnet en stor seier over maurerne ved Clavijo, hvor apostelen Johannes skal ha kjempet i spissen for de kristne.

Han var gift med Paterna. Begge er bisatt i Panteon i Oviedo.⁸⁹¹

(Barn XIX:348801, Far XXI:1395201)

Gift

Barn:

Ordoño I av Asturia og Leon. Død 866. (Se XIX:348801).

XX:698901 mf mf mf mf mf mf ff fm fm ff

Lothar I av Franken. Født 795. Død 29.09.855 i Prüm. Gjentakelse, se side 322.

XX:698902 mf mf mf mf mf mf ff fm fm fm

Irmengard av Tours. Født omkring 800. Død 20.03.851. Gjentakelse, se side 324.

XX:698981 mf mf mf mf mf mf fm mf fm ff

Ludvig I le Pieux av Franken. Født ...08.778. Død 20.06.840. Gjentakelse, se side 316.

XX:698982 mf mf mf mf mf mf fm mf fm fm

Irmengard av Haspen.⁸⁹² Død 03.10.818.

(Barn XIX:349491)

Gift omkring 794 med forrige ane.

Barn:

Lothar I av Franken. Født 795. Død 29.09.855 i Prüm. (Se XIX:349491).

XX:698983 mf mf mf mf mf mf fm mf fm mf

Hugo av Tours. Greve. Død 836.

Hugo (Hugues) var greve av Tours.

Han nedstammet fra den gamle alemanniske dynastislekten Etikonerne.

02.09.820 gjorde han en byttekontrakt med biskop Bernhard av Worms angående klosteret Weissenburgs gods.

I 827 dro han sammen med Matfred av Orleans med en sterk frankisk hær til Spanien for å gå mot sarasenerne, men

⁸⁹⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 447. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 24.

⁸⁹¹ Enciclopedia universal ilustrada Evropo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 953. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 66.

⁸⁹² Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 114. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 60.

de tok seg for lang tid på veien og kom for sent. Begge ble i 828 av riksdagen erklært å ha gjort seg skyldige i forsømmelser og ble fradømt sine len og verdigheter.

Han var gift med Ava. Hun fikk 10.08.836 gården Lacato i Mailand-området av Lothar I. I et annet dokument av 836 nevnes hun med navnet Bava sammen med Hugo.

Hugo døde høsten 836.

Hans enke gir i 837 «curtis Leocate» ved Lambro til kirken i Monza.⁸⁹³

(Barn XIX:349492)

Gift

Barn:

Irmengard av Tours. Født omkring 800. Død 20.03.851. (Se XIX:349492).

XX:699393 mf mf mf mf mm ff ff ff ff ff

Rostain I av Vion. Sire. Død før ...04.844.

Rostain var «Sire» (herre) av Vion i 843. Han synes å være stamfar til det meridionale hus Vienne.

Han var gift med Suffice.

Grenobleslekten var først herrer (Sire) av Vion, deretter grever, senere dauphiner, av Vienne (Albon) fra 1044 til 1349. Grevskapet Vienne lå i kongeriket Burgund som senere inngikk i det tysk-romerske riket. Sidegrenen er Italiagrenen av Karolingerslekten som var tysk-romerske keisere 840 - 905.⁸⁹⁴

(Barn XIX:349697)

Gift

Barn:

Rostain II av Vion. Død før ...02.889. (Se XIX:349697).

XX:699425 mf mf mf mf mm ff ff mf ff ff

Biwin av Vienne. Død 862. Gjentakelse, se side 313.

XX:699426 mf mf mf mf mm ff ff mf ff fm

Richilda av Arles. Levde omkring 850. Gjentakelse, se side 313.

XX:699427 mf mf mf mf mm ff ff mf ff mf

Ludvig II av Franken. Keiser. Født omkring 825. Død 12.08.875.

Ludvig var keiser Lothar I's eldste sønn, og arvet Italia ved farens død i 855, mens hans to brødre fikk henholdsvis Lothringen med Friesland og Burgund.

I 842 var han forlovet med en bysantisk prinsesse.

Ludvig var en svak fyrste, han gjorde lite for å hevde sin keiserlige myndighet. I 863 utvidet han sitt rike til Rhône ved delingen av de land som hadde tilhørt hans bror, Karl. Ludvig kjempet uten resultat mot grekere og sarasener. Sarasener var en middelaldersk betegnelse på muhammedanerne. Det kommer antagelig av et arabisk ord som betyr «de fra øst».

Nikolaus I var pave i årene 858 til 867 og var en av de betydeligste paver i tidlig middelalder. Han var en ivrig forkjemper for pavestolens øverste myndighet, men var samtidig en sann kristen som kjempet for evangeliets og sedelighetens fremme. Han hadde en rekke feider med Ludvig, og som regel måtte keiseren trekke det korteste strå.⁸⁹⁵

(Barn XIX:349714, Far XXI:1398853, Mor XXI:1398854)

Gift med neste ane.

⁸⁹³ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 291. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 58.

⁸⁹⁴ J. Bateau: Dictionaire de Biographie Française. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 986. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47.

⁸⁹⁵ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 339. Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 995. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47.

Barn:

Irmengard av Franken. Født omkring 855. Død 897. (Se XIX:349714).

XX:699428 *mf mf mf mf mm ff ff mf ff mm*

Angilberga ???. Død 900.

Angilberga (Engelberga) ble forlovet med Ludvig før 05.10.851.

Hun ble i 882 tatt med Karl «den Tykke» til Schwaben, men vendte tilbake til Italia.

01.03.986 var Angilberga abedisse i klosteret San Sisto i Piacenza som hun selv bygde.⁸⁹⁶

(Barn XIX:349714)

Gift med forrige ane.

XX:701249 *mf mf mf mm ff mm fm ff ff ff*

Landonulf av Teano. Greve. Død før 861.

Greve av Teano.

Landonulf var en yngre bror til Lando (Landone) som sammen med deres yngste bror Landulf (biskop av Capua, død 12.03.879) anla den nåværende byen Capua og gjorde Capua uavhengig av Salerno. Den gamle byen ble antagelig ødelagt ved en brand i 842 anlagt av sarasenerne. Sarasener var en middelaldersk betegnelse på muhammedanerne. Det kommer antagelig av et arabisk ord som betyr «de fra øst».

Landonulf fikk grevskapet Teano som grenset till Capua.⁸⁹⁷

(Barn XIX:350625, Far XXI:1402497)

Gift

Barn:

Atenulf I av Capua og Benevento. Død 910. (Se XIX:350625).

XX:703385 *mf mf mf mm mf mm mf fm mf ff*

Welf I av Bayern. Død omkring 824. Gjentakelse, se side 332.

XX:703386 *mf mf mf mm mf mm mf fm mf fm*

Eigilwich ???. Levde omkring 800. Gjentakelse, se side 332.

XX:703387 *mf mf mf mm mf mm mf fm mf mf*

Lothar I av Franken. Født 795. Død 29.09.855 i Prüm. Gjentakelse, se side 322.

XX:703388 *mf mf mf mm mf mm mf fm mf mm*

Irmengard av Tours. Født omkring 800. Død 20.03.851. Gjentakelse, se side 324.

XX:705345 *mf mf mm ff ff mm fm ff ff ff*

Ludvig I le Pieux av Franken. Født ...08.778. Død 20.06.840. Gjentakelse, se side 316.

XX:705346 *mf mf mm ff ff mm fm ff ff fm*

Judith av Bayern. Død 19.04.843 i Tours. Gjentakelse, se side 318.

XX:705353 *mf mf mm ff ff mm fm ff mf ff*

Ethelwulf av Wessex og Kent. Konge. Død 13.01.858.

Konge av Wessex og Kent 839 - 855.

Etherwulf ble anglosaksisk konge i 839. Han var meget kirkevenlig og ville foreta en pilgrimsferd. Biskop Ealstan fikk ham i stedet til å verge Wessex mot vikingene, som han seiret over flere ganger. De ble kraftig slått ved Ockley og senere av sønnen Ethelbald ved Sandwich i 851. Sammen med sønnen Alfred dro han etter 855 på pilgrimsferd til

⁸⁹⁶ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen, Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 996. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 47.

⁸⁹⁷ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 207. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1051. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 34.

Roma, hvor han forpliktet seg til å gi 300 gullmynter i årlige peterspenger. Etter tilbakekomsten overlot han styret av Wessex til sin kraftige sønn Ethelbald, og nøyde seg med en beskjeden stilling som underkonge i Kent fra 856.

Han var gift 2. gang i 856 med Judith av Vest-Franken.

Ethelwulf er begravet i Wichester.⁸⁹⁸

(Barn XIX:352677, Far XXI:1410705)

Gift med neste ane.

Barn:

Alfred the Great av Wessex og Kent. Født 849. Død 28.10.901. (Se XIX:352677).

XX:705354 mf mf mm ff ff mm fm ff mf fm
Osburh av Wight. Levde 856.

Osburh var en nobel og religiøs kvinne.⁸⁹⁹

(Barn XIX:352677)

Gift med forrige ane.

XX:705355 mf mf mm ff ff mm fm ff mf mf
Ethelred the Mickle. Eldermann. Levde 840.

Ethelred «Mickle» var en av kong Alfreds «ealdormen of the gains».⁹⁰⁰

(Barn XIX:352678)

Gift med neste ane.

Barn:

Ealhswyth ???.⁹⁰¹ Død mellom 902 og 905. (Se XIX:352678).

XX:705356 mf mf mm ff ff mm fm ff mf mm
Eadburh av Mercia.⁹⁰² Levde 840.

(Barn XIX:352678)

Gift med forrige ane.

XX:705689 mf mf mm ff fm ff mf fm mf ff
Pipin le Bref av Franken. Konge. Født 714. Død 24.09.768 ved Paris.

Pipin «den Lille» var rikshovmester av Austrasia og Neustria 741 - 751 og konge av Franken 751 - 768.

Karl Martell ble etterfulgt av sin sønn Pipin. Navnet «den Lille» skal han ha fått på grunn av en bedrift som minnet om Davids kamp med Goliath. For å vise sine menn hva han dugde til, ga han seg nemlig i kamp med en løve, som han først hadde latt anfalle en vill okse, og skilte hodet fra kroppen på dem begge med et eneste sverdhugg. Fra det øyeblikk var det ingen som våget å måle krefter med Pipin.

Han ble sammen med sin bror Karlmann «major domus» over Neustrien, Burgund og Provence. Han innsatte Childerich III i 742 og ble eneherre i 747, da Karlmann gikk i kloster.

Et par år etter Karl Martells død var det på ny blitt plasert en konge av Klodvigs ætt på tronen, men meningen var bare å ha ham der «som et fugleskremsel» mot rovfuglsvermene mens Pipin selv var borte på felttog i fiendeland. Da Pipin vendte hjem som seierherre, syntes han imidlertid det var meningsløst å ha en slik skyggekonge ved siden av seg, og for å få en anstendig slutt på den ynkelige komedien, sendte han «etter råd og godkjenning fra alle franker», et sendebud til paven og lot forespørre hos Hans Hellighet om det var rett og riktig med konger som ikke hadde

⁸⁹⁸ Dictionary of National Biography. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 218. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 103.

⁸⁹⁹ Dictionary of National Biography. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 231. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 103.

⁹⁰⁰ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 234. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 103.

⁹⁰¹ Dictionary of National Biography. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 233. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 103.

⁹⁰² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 236. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 103.

noen makt.

Hva pavens svar ville bli, kunne det ikke herske noen tvil om. Spørsmålet var blitt stilt ham på et tidspunkt som var meget gunstig for Pipin. Den hellige fader levde nemlig i stor redsel for de forhatte langobardene, som nettopp da var i full gang med å forsøke å gjøre seg til herrer over hele Italia. De hadde alt underlagt seg de keiserlige besittelsene ved Ravenna, det såkalte Eksarkatet, og når som helst kunne turen komme til Roma.

Paven trengte altså en beskytter. Fra keiseren var det ingen hjelp å vente, for hans stridskrefter var bundet i øst i kampen mot islam. Den hellige fader ville ha vært en meget dårlig statsmann hvis han i en slik situasjon ikke hadde innsett verdien av å få frankernes mektige hersker til venn. Hans svar på Pipins spørsmål ble følgelig: «Det er bedre at den som har makten også bærer kongenavnet.» I kraft av denne uttalelsen ble så Pipin valgt til konge av frankerne i 751 eller 752 på en riksforsamling i Soissons. Landets fornemste biskoper salvet ham med hellig olje til bekreftelse på hans nye verdighet, «som Samuel hadde salvet Saul og David». Dermed hadde kirken gitt den nykronede kongen sin velsignelse, og den burde vel kunne oppveie savnet av fødselsretten til tronen. Den siste merovinger måtte gå i kloster sammen med sin sønn.

Pipin fikk snart anledning til å gjøre paven en gjentjeneste. Som ventet, ble nemlig Hans Hellighet hardt presset av langobardenes konge, som fordret at romerne skulle betale skatt til ham. Forgjeves sendte paven sine sendemenn til ham - kongen bare «brølte som en løve» og slynget ut de forferdeligste trusler mot Roma. Forgjeves skrev også Den hellige fader til keiseren i Konstantinopel og anropte ham om bistand. Paven måtte da i sin nød se seg om etter annen hjelp, og han vendte seg til frankernes konge. Enda det var sent på høsten, foretok han en besværlig reise over Alpene for å samrå seg med Pipin om hjelp. Kongen sendte sin tolv år gamle sønn Karl - den senere Karl «den Store» - sammen med flere fornemme menn for å møte paven på frankisk jord og eskortere ham videre. Selv hilste kongen Den hellige fader med store æresbevisninger, gjorde ydmykt knefall for ham og gikk et langt stykke «som en annen stallkar» ved siden av Hans Hellighets hest. Den hellige fader nølte nå ikke med å legge St. Peters sak i kongens hender, og Pipin påtok seg oppgaven som pavens og den hellige kirkes beskytter. Forbundet mellom den hellige fader og frankernes konge ble ifølge gamle beretninger beseglet under dramatiske, delvis bibelske scener i middelalderisk regi; paven og hans klerker i sekk og aske lå nesegrus og anropte kongen om hjelp, mens de påkalte Gud og apostlene. Og straks Den hellige fader reiste seg, rakte kongen, hans sønner og stormenn ham hendene til tegn på at de ville stå ham bi. Deretter viste paven sin takknemlighet ved selv høytidelig å salve Pipin til konge i kirken i Saint-Denis, og dessuten ble også begge hans sønner innvidd til sin vordende kongeverdighet på samme måte. Inntrykket av den høytidelige handling ble ytterligere forsterket ved den forbannelse paven uttalte over enhver som dristet seg til å velge en annen enn en av Pipins sønner til konge, når den tid kom.

Så var da «den hellige Peters velsignelse blitt utøst over frankernes konge». I og med kroningen var Pipin og hans frankere «blant alle konger og folk blitt utvalgt til Guds eget folk», og Pipin hadde også fått et sterkt overtak over alle sine medbeilere til kronen.

Hans takk kom i form av to krigstog til Italia, hvor han beseiret langobarderkongen Aistulf i 756 og - sannsynligvis etter avtale - overleverte de italienske områdene som keiseren ikke hadde maktet å forsvare, til pavestolen. Ved denne gaven fra den frankiske konge ble grunnen lagt til den senere Kirkestaten som var helt uavhengig av Bysants og omfattet omtrent hele det gamle Latium og den sydlige delen av Etruria foruten Eksarkatet. Tidligere hadde det materielle grunnlag for pavens makt bestått av de domener som hadde tilfalt kirken ved gavebrev og testamenter rundt omkring på hele Apenninerhalvøya, på Sicilia, Sardinia og Korsika, ja til og med i Nord-Afrika, Syd-Gallia og Illyria. Dette kirkelige arvegodset fortsatte hele tiden å bestå ved siden av selve Kirkestatsområdet og vokste stadig ved nye donasjoner. Pipin ble «Patricius» og dermed Romas skytsherre.

Etter å ha skjenket kirken en slik stor almisse mente Pipin at han hadde skaffet seg forlatelse for alle sine synder. I hvert fall fremstilte han saken slik for keiseren da denne gjorde krav på å få tilbake de områdene Pipin hadde forært bort. «Ingen skatter i verden ville kunne formå meg til å frata St. Peter det som jeg en gang har gitt ham,» bedyret han.

Pipin hadde «som en gang Moses og David, reddet Guds folk fra fiendens vold», og paven velsignet ham, hans hus og hele hans land. Romerne hadde stilt seg under de frankiske kongers protektorat. Roma tilhørte ikke lenger det romerske keiserdømme, men til det frankiske rike. «Inntil da hadde den romerske kirke vendt sitt ansikt mot øst,» sier den estnisk-tyske historieforskeren Johannes Haller. «Nå vender den ryggen mot Østen og kaster seg i armene på frankerne.» Det er i landene i vest paven har funnet sin store fremtidsoppgave, først og fremst takket være misjonsarbeidet og karolingernes kraftige beskyttelse.

Grunnleggelsen av Kirkestaten har hatt umåtelig betydning for Italias skjebne. Langobardriket ble på den måten berøvet enhver mulighet til å utvikle seg til en mektig og enhetlig stat, og Apenninerhalvøya var for århundrer fremover dømt til splittelse.

Om Pipins regjering er det forøvrig å fortelle at han styrte sitt rike med kraft og klokskap og med hell fortsatte sin fars bestrebelse for å verge rikets grenser mot fiendtlige angrep. Han hadde en lykkelig evne til å forene kraft og myndighet med mildhet og forsonlighet. Etter krigen med langobardene formidlet han et godt forhold mellom dem og paven. og selv med keiseren i Konstantinopel kom han etter en tids forløp på ganske god fot. Hans italienske politikk hadde ingen vidtgående hensikter, han ville bare trygge pavens selvstendighet overfor langobarder og østromere og derved skaffe seg et støttepunkt i Roma. Noen tanke om selv å skaffe seg besittelser syd for Alpene, hadde han ikke.

Det var tilstrekkelig med andre, mer nærliggende utenrikspolitiske oppgaver, som ga ham mer enn nok å gjøre. Det var først hans store etterfølger som kom til å slå inn på nye veier i sin italienske politikk.

Men like lite som Pipin hadde egne planer med Italia, ville han gi sin støtte til å virkeliggjøre de høytflyvende ideene som pavemaktens fremvekst etter hvert hadde fremkalt i Roma. Der hadde man nemlig begynt å drømme om intet mindre enn det vestromerske rikets fornyelse gjennom pavedømmet. Slike fantasterier stilte Pipin seg kjølig avvistende til. I stedet rakte han keiseren hånden til forsoning ved å sende en utsending til Konstantinopel. Resultatet ble at de to fyrstene «lovte hverandre vennskap og troskap» og sendte gaver til hverandre. Blant gavene fra keiseren var det et orgel, et musikkinstrument som ingen hadde sett før i frankernes land, og de undret seg umåtelig da «orgelpipene ble beskjelet av belgenes åndedrett og etterlignet tordenens drønn, lyrens tone og cymballenes klang».

Keiseren innledet også forhandlinger om ekteskap mellom sin sønn og en av Pipins døtre. Men kongen ville ikke høre på det øret. Han unnskyldte seg med at han ikke ville gifte bort barna sine til fremmede land og forøvrig ikke kunne love noe i denne forbindelse uten pavsens samtykke.

Også med El-Mansur, kaliffen i Bagdad, innledet Pipin diplomatiske forbindelser, og de to fyrstene utvekslet sendemenn og ga hverandre gaver. De hadde jo felles interesser overfor kalifatet i Cordoba. Men til noe samarbeid mellom øst og vest mot omajjadene i Spania kom det ikke.

Pipin døde i 768. Han hadde gjort begge sine sønner og etterkommere til regenter, men den yngste av dem døde snart etter, og Karl ble konge alene.⁹⁰³

(Barn XIX:352845, Far XXI:1411377)

Gift med neste ane.

Barn:

Karl I der Grosse av Franken. Født 02.04.747. Død 28.01.814 i Aachen. (Se XIX:352845).

XX:705690 mf mf mm ff fm ff mf fm mf fm

Bertrada av Laon. Død 13.07.783 i Choisy.

Bethrada (Bertha) døde i Choisy nær Noyon. Hun ble bisatt i kirken i St. Dennis, hvor hennes gemal allerede hvilte.⁹⁰⁴

(Barn XIX:352845)

Gift med forrige ane.

XX:705692 mf mf mm ff fm ff mf fm mf mm

Imma av Schwaben. Død anslått 798.

Imma levde i alle fall i 786 da hun da sammen med sin sønn, greve Gerold i Berchtoldsbaar, undertegnet et dokument i Nagold.

Muligens var hennes gemal en greve Gerold, som i 779 forekommer i Kraichgau sammen med sin hustru Imma.

Hun døde vistnok i 798.⁹⁰⁵

(Barn XIX:352846)

Gift

Barn:

Hildegard av Schwaben. Født 758. Død 30.04.783 i Dudenhofen. (Se XIX:352846).

XX:705693 mf mf mm ff fm ff mf fm mm ff

Isenbrand til Althoff. Greve. Levde fra 780 til 811.

Isenbrand (Isenbarth) var herre til Althoff i Schwaben og greve i Thurgau.

Han levde i 780 ved Karl «den Store»'s hoff og var, som sin far, greve i Thurgau. Han deltok 810 - 811 i et tog mot Tortosa.

Isenbrand hadde en bror ved navn Suabo.

⁹⁰³ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 258-263, 279. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 77. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 61.

⁹⁰⁴ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 107. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 61.

⁹⁰⁵ Erich Brandenburg: Die Nachkommen Karls des Grossen. Leipzig 1935. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 110. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 60.

Han var gift med Irmentrud, som skal ha vært søster til Karl «den Store»'s gemalinne Hildegard. At hun også var datter til hertug Gotfred av Schwaben er tvilsomt.⁹⁰⁶

(Barn XIX:352847)

Gift

Barn:

Welf I av Bayern. Død omkring 824. (Se XIX:352847).

Generasjon XXI

XXI:1388977 mf mf mf fm mf ff mm fm mf ff f

Adalbert I av Rhätien. Markgreve. Levde mellom 820 og 838.

Markgreve av Rhätien og Thurgau ca. 836 - ca. 838.⁹⁰⁷

(Barn XX:694489, Far XXII:2777953)

Gift

Barn:

Adalbert II der Erlauchte av Rhätien. Levde 850. Død mellom 903 og 906. (Se XX:694489).

XXI:1392673 mf mf mf mf ff ff ff fm ff ff f

Karl I der Grosse av Franken. Født 02.04.747. Død 28.01.814 i Aachen. Gjentakelse, se side 329.

XXI:1392674 mf mf mf mf ff ff ff fm ff ff m

Hildegard av Schwaben. Født 758. Død 30.04.783 i Dudenhofen. Gjentakelse, se side 331.

XXI:1395201 mf mf mf mf fm fm ff ff ff ff f

Bermudo I el Diacono av Asturia og Leon. Konge. Levde fra 770 til 791.

Bermudo «Diakonen» var konge av Asturia og Leon 788 - 791.

Han skal være sønn til Fruela av Cantabria og etterkommer til den vestgotiske konge Recared I «den Katolske» som døde i 601.

Bermudo levde i kloster da stormennene 788-790 valgte ham til konge i Leon, men han nedla regjeringen allerede i 791.

Han var gift med Nunilona av Navarra.

Bermudo døde 14. september, lenge etter 791.

Den muhammedanske stormflod som til slutt ble stanset ved de ulendte fjellmassene i Lilleasia og Konstantinopels murer i nord, fikk fritt utløp mot vest, gjennom de østromerske besittelser i Egypt og resten av Nord-Afrika. Karthago ble herjet og ødelagt enda en gang og ikke lenge etter århundreskiftet år 700, gikk grensene for kaliffens rike så langt borte som ved Herkulesstøttene. Den romerske kultur i Nord-Afrika ble fullstendig utryddet og landets urbefolkning, som var beslektet med egypterne, ble omvendt til islam. Det som ikke hadde lyktes for fønikere eller romere, nemlig å assimilere dette folkeelement i sitt eget folk, greidde araberne. Både fønikere og romere hadde måttet nøye seg med å kolonisere enkelte byer og noen andre steder ved kysten, mens innlandet stort sett fortsatte å være på berbernes hender. Og begge de store kolonimaktene ble etter hvert feid vekk derfra av andre folk.

Ved å assimilere berberne, skaffet araberne seg et nytt tilskudd av menneskemateriell som fikk stor betydning for deres videre fremgang. Uten denne kraftreserven ville muhammedanerne sikkert aldri ha greidd å gå over stredet ved Herkulesstøttene. Men nå kunne de snart oversvømme Syd-Europa også. Det nye erobringstoget er ikke så meget et resultat av arabernes egen ekspansjonslyst, som av nødvendigheten av å sysselsette de berbiske hordene som nettopp var gått over til islam. For det som hadde fristet berberne til å stille seg under islams fane var håpet om krigstog og utbytte. Og det var i grunnen mer for å plyndre enn for å erobre at berberen Tarik i spissen for 7000 mann år 711 satte over det stredet som danner skille mellom to verdensdeler til landet ved den klippeodden som bærer hans navn, Gibraltar eller «Djebel-al-Tarik», som betyr Tariks fjell.

På Pyreneerhalvøya var vestgoterne i tidens løp blitt sammensmeltet med den romerske befolkning og var blitt en

⁹⁰⁶ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 71. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 102.

⁹⁰⁷ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 120. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 49.

romersk nasjonalitet, den spanske, som snakket et latinsk datterspråk i likhet med italienerne og franskmenn. Men nå var det indre splittelse i vestgoternes rike. Kongene var brikker i hendene på maktlystne stormenn og den intoleranse som hersket i det spanske presteskap gjorde tilværelsen uutholdelig for alle tenkende mennesker. De mange jødene var i en fullstendig fortvilet situasjon, utsatt for en samvittighetsløs utryddelseskamp fra fanatiske kristne. Derfor hilste både de og den undertrykte bondebefolkning araberne og berberne som befriere. Det vestgotiske rike falt som en overmoden frukt for det første vindkast og i det avgjørende slaget ble hæren deres nesten tilintetgjort av Tariks tropper. Den siste vestgotiske kongen er antagelig falt i slaget eller omkommet under flukten fra slagmarken. I alle tilfelle er han forsvunnet ut av historien fra den dagen. Siden var det en forholdsvis lett sak for araberne å underlegge seg halvøya, og nesten overalt fikk de hjelp av forrædere.

Det vestgotiske aristokrati ble utryddet, bortsett fra noen få som flyktet til Asturias fjell og grunnla et lite rike. Den jorden som hadde tilhørt de drepte aristokratene ble delt ut til berbiske og arabiske krigere, de såkalte maurene.

Det var vel ingen som tenkte seg akkurat da at fremtiden tross alt hørte vestgoterne til. Men hva alle visste, var at dette folk allerede hadde satt uutslettelige merker etter seg i den spanske folkekarakter. Navnet «got» ble fortsatt brukt som betegnelse på en spansk kristen og helt inn i det nittende århundre ble det ved spanske domstoler sitert paragrafer fra vestgoternes lov.

Leonslekten var konger av Asturia, Leon og Galicia fra 739 til 1037. Etter maurenes erobring av visigoternes rike i Spania i 711 opprettet de kristne spanierne kongeriket Asturia i fjellene i nord. Etterhvert ble rikets tyngdepunkt flyttet sørover til Leon, og Castilla frigjorde seg. Etter at slekten var dødd ut ble riket igjen slått sammen med Castilla til kongeriket Castilla-Leon under Navarraslekten.⁹⁰⁸

(Barn XX:697601)

Gift

Barn:

Ramiro I av Asturia og Leon. Født før 791. Død 850 ved Oviedo. (Se XX:697601).

XXI:1398853 mf mf mf mf mm ff ff mf ff mf f

Lothar I av Franken. Født 795. Død 29.09.855 i Prüm. Gjentakelse, se side 322.

XXI:1398854 mf mf mf mf mm ff ff mf ff mf m

Irmengard av Tours. Født omkring 800. Død 20.03.851. Gjentakelse, se side 324.

XXI:1402497 mf mf mf mm ff mm fm ff ff ff f

Landulf I av Capua. Greve. Død 842.

Greve av Capua 840 - 842.

Landulf fikk i 840 grevskapet Capua av Sico (Sicone) og ble stamfar til det langobardiske fyrstehuset Capua.

Ved delingen av fyrstedømmet Benevento i Benevento og Salerno, ble grevskapet Capua innbefattet i Salerno i 847.

Capuaslekten var grever og senere fyrster av Capua fra 840 til 1058 og fyrster av Benevento fra 900 til 1074. Fyrstedømmene i Syd-Italia klarte å hevde sin selvstendighet både fra det tysk-romerske riket og fra Bysants. På slutten av 1000-tallet ble de erobret av normanneren Robert Guiscard og inngikk deretter i kongedømmet «De to Sicilier».⁹⁰⁹

(Barn XX:701249)

Gift

Barn:

Landonulf av Teano. Død før 861. (Se XX:701249).

XXI:1410705 mf mf mm ff ff mm fm ff mf ff f

Egbert av Wessex og Kent. Konge. Født 775. Død 839.

Konge av Wessex og Kent 802 - 839.

Egbert var etterkommer til vestsaksernes høvding Cerdic.

Han ble som ung jaget av kong Offa av Mercia og oppholdt seg i flere år hos Karl «den Store». Egbert kom ca. 802 tilbake til England og ble konge.

⁹⁰⁸ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 199-204. Enciclopedia universal ilustrada Evropeo-Americana. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 954. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 66.

⁹⁰⁹ Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 1052. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 34.

Kongen av Mercia gjorde et innfall i 825, men led nederlag. Deretter undertvang Egbert seg Kent, Sussex og Essex. Østanglerne underkastet seg også, og Mercia og Northumberland måtte i 829 anerkjenne ham som overherre. Dette år betegnes som de syv rikers forening.

Egbert var gift med Redburh (Redburgia).

De saksiske germanerne kom fra Sachsen i Tyskland ved slutten av 400-tallet og fordrev de keltiske brittene. Slekten skal visstnok kunne føre sine aner tilbake til Odin (Woden)! England ble oppdelt i kongerikene Northumbria, East Anglia, Mercia, Essex, Sussex, Wessex og Kent. På 600-tallet hadde Northumbria den ledende stillingen i England, mens Mercia dominerte på 700-tallet.

Wessexslekten var konger av Wessex og Kent fra 519 til 927 og konger av England fra 927 til 1013 og fra 1042 til 1066. Etter et kort mellomspill med kong Harald Godwinson ble England erobret av Vilhelm «Erobreren».⁹¹⁰

(Barn XX:705353)

Gift

Barn:

Ethelwulf av Wessex og Kent. Død 13.01.858. (Se XX:705353).

XXI:1411377 mf mf mm ff fm ff mf fm mf ff f

Karl Martell av Franken. Rikshovmester. Født omkring 690. Død 22.10.741 i Kirsey ved Oise.

Karl «Hammeren» var rikshovmester av Austrasia og Neustria.

Merovingerslekten var konger i Franken fra 457 til 751. I 561 ble riket oppdelt i kongerikene Austrasia, Neustria og Burgund. Karolingerslekten var først rikshovmestere (major domus) under Merovingerslekten. Deretter overtok de som konger av Franken fra 751 til 800 og som tysk-romerske keisere fra 800 til 928. Forstavelsen «tysk-» ble egentlig først tatt i bruk av Liudolfingerslekten. Dessuten var slekten konger av Frankrike fra 843 til 987 og konger av Tyskland fra 843 til 911. Etter Ludvig «den Fromme»'s død ble Karl «den Store»'s rike oppdelt i kongerikene Frankrike (Karl), Tyskland (Ludvig), Italia, Lothringen og Burgund (Lothar). Lothar arvet også keisertitelen, men det var en tittel uten særlig makt. Lothringen ble delt mellom Tyskland og Frankrike etter Lothar II's død. Slekten ble i Frankrike etterfulgt av Kapetingerslekten, i Tyskland av Liudolfingerslekten, i Italia av Italiaslekten og i Burgund av Welferslekten.

Karl hadde som «Major domus» - Rikshovmester - den virkelige makt i Austrasien og Neustrien, de to viktigste av de provinser som det merovingiske rike da var delt opp i. Han var den høyeste hoffembedsmann i det frankiske rike og var samtidig kongens mektigste minister og øverstbefalende for hæren. Han tilnavn, som betyr «Hammeren», var høyst betegnende for en mann med hans slagkraft, en egenskap som bl.a. satte ham i stand til å ta ledelsen av rikets affærer i en tid da kongene av Klodvigs ætt, de såkalte merovinger, hadde utartet fullstendig. Et dynasti av skyggekonger, som setter barn til verden i 14-15-årsalderen og er utlevd i begynnelsen av tyveårene, har ikke store utsikter til å få leve lenge på jorden. «De dådløse konger» er historiens navn på de siste merovinger.

Det som de frankiske kongene ikke lenger maktet, nemlig å holde riket sammen, greide imidlertid den mektige Karl Martell. Hans enhetsbestrebelse ble faktisk også understøttet ved at landet stadig ble utsatt for angrep fra ytre fiender. Arabere, langobarder, slaver og saksere - et hedensk germanerfolk mellom nedre Rhinen, nedre Elben og Eideren - trengte på fra forskjellige kanter og tvang den ene stolte hertug etter den andre til å be riksregjeringen om hjelp. Og hjelp fikk de.

I 717 seiret han over neustrierne, og da disse i 719 gjentok sitt angrep alliert med akvitanerne, beseiret han dem igjen. Karl førte kamp mot en rekke andre folk, og tvang disse inn under sitt overherredømme. Ved sine kriger fra 717 til 719 samlet han hele Frankrike.

Omkring 720 gikk araberne og berberne som hadde beseiret vestgoterne i Spania, over Pyreneene, lokket av skattene i de galliske kirkene. Kanskje også med et håp om med tiden å kunne komme fram til Konstantinopel til lands og gi den stolte keiserbyen det drepene slag. Men først skulle det nå rettes et støt mot frankernes rike, mot hjertet til den vesterlandske kristenhet. Hvem skulle vel et århundre tidligere ha kunnet drømme om at det skulle bli nødvendig for Gallias folk å skjelve for erobrere fra det fjerne sagalandet Arabia og at disse erobrere skulle grunnlegge et rike som omfatte så forskjellige land som Spania og Persia!

Araberne møtte Karl ved Poitiers i 732. I syv dager lå de to hærene urørlig rett overfor hverandre og bare holdt øye med hverandre. Men da endelig de arabiske rytterskarene på sine raske hester styrtet fram mot frankernes tette rekke med hevede krumsabler, prellet de fullstendig av mot denne levende muren. De spebygde araberne ble formelig knust av de tunge frankiske slagsverdene, som ble ført «med jernhånd». Natten avbrøt blodbadet, men da dagen grydde, sto frankerne igjen oppstilt i slagorden, ferdige til å fortsette kampen. Men det var ikke en araber å se, og leiren deres var tom og forlatt. Islams seierrike fremmarsj var blitt stanset. Romersk-germansk kultur og kristen tro hadde enda engang, som på slagmarken ved Troyes nesten 300 år tidligere, holdt stand mot Østens hærskarer. Helt knekket var

⁹¹⁰ Dictionary of National Biography. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 219. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 8-9, 103.

arabernes pågangsmot riktignok ikke, for enda i mange år måtte Karl kjempe mot dem før de lot det frankiske rike i fred.

Hvor betydningsfullt slaget ved Poitiers enn var, er det imidlertid en stor overdrivelse å påstå at det var Karl som fikk islams stolte bølge til å stilne av. Hvis ikke Konstantinopels murer og skip hadde stanset de fremstormende Allah-tilhengerne, ville de ha gått over Bosporus og truet hele kristenheten fra den andre kysten av streket. Den tapre karolingeren hadde bare stanset den siste utløperen av verdenserobrerens hærskarer. Det bysantinerne gjorde, nemlig å holde stand mot stormen fra den arabiske sentralmakt i mannsaldre og slå den definitivt tilbake til slutt, er uten sammenligning en meget større bedrift.

Etter seieren ved Poitiers og senere ved Berre i 737 var imidlertid Karls stilling i det frankiske rike blitt så sterk at da den kongen som i navnet regjerte landet døde, kunne han tillate seg å la tronen bli stående tom og selv lede regjeringen. Etter å ha erobret Provence, forberedet han seg til å dra over Alpene for å beskytte paven mot langobardene. Han døde imidlertid 22.10.741 i Kirsey ved Oise innen han kunne gjennomføre planen.

Hvem som er mor til Pipin «den Lille», vet man neppe. I visse kilder kalles hun Rothrudis, i andre Christrudis.⁹¹¹ (Barn XX:705689, Far XXII:2822753)

Gift

Barn:

Pipin le Bref av Franken. Født 714. Død 24.09.768 ved Paris. (Se XX:705689).

Generasjon XXII

XXII:2777953 *mf mf mf fm mf ff mm fm mf ff ff*

Hunfrid av Rhätien og Istria. Forstander. Levde 814.

Hunfrid var forstander over Rhätien og Istrien under Karl «den Store» og Ludvig «den Fromme». Han må altså ha levet 814.

I første halvdel av det 9. århundre grundet han frueklosteret Schännis i nordøstre Sveits.⁹¹²

(Barn XXI:1388977)

Gift

Barn:

Adalbert I av Rhätien. Levde mellom 820 og 838. (Se XXI:1388977).

XXII:2822753 *mf mf mm ff fm ff mf fm mf ff ff*

Pipin av Heristal. Rikshovmester. Født 640. Død 16.12.714 i Jüpille.

Pipin var hertug i Brabant i 685. Han var «Major domus» over Austrasien under Theodoric III, Clodvech III og Childebert III.

I tiden etter kong Klodvig var frankernes rike mer og mer blitt delt i tre mindre riker, Austrasia, Neustria og Burgund. Dynastiet kaltes merovingerne, etter en viss Merowech som skal ha deltatt i slaget mot hunnerne på De katalauniske marker. Kong Dagobert var den siste mann som under sitt enekongedømme kastet en viss glans over slekten. Gullmynter preget under ham, var blant myntene som ble funnet i en skipsgrav ved Sutton Hoo. I handels- og kulturforbindelsene nord for Alpene i denne tiden spiller det frankiske riket en så stor rolle at navnet «merovingertiden» brukes av arkeologene om hele perioden mellom folkevandringene og vikingtiden. Etter Dagoberts død i 638 gikk det raskt tilbake med dynastiet. De virkelige herrer i riket var palasshovmestrene, som ble en slags arvelige førsteministre for de veke og degenererte småkongene. Fra en slik hovmesterslekt skulle siden Karl «den Store»'s dynasti vokse fram.

Etter seieren ved Testri i 687 vant Pipin også makten i Neustrien og Burgund. Han hadde langt mer makt enn de svake merovinger og kjempet med hell mot de tyske folk.

Han ville overlate sin stilling til en umyndig sønnesønn, men det ble hans uekte sønn, Karl Martell, som fikk makten etter hans død. Han var gift med Plestrudis, men mor til Karl var hans elskerinne, Alpaida, som døde i 718.⁹¹³

⁹¹¹ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 204-206, 253-258. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 78. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 59, 61, 71.

⁹¹² Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 121. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 49.

⁹¹³ Carl Grimberg: Menneskenes liv og historie, bind 7, side 60-61. Allgemeine deutsche Biographie. Mogens Bugge: Våre forfedre, nr. 79. Bent og Vidar Billing Hansen: Rosensverdslektens forfedre, side 61.

(Barn XXI:1411377)

Gift

Barn:

Karl Martell av Franken. Født omkring 690. Død 22.10.741 i Kirsey ved Oise. (Se XXI:1411377).

???, (Gro) -1290- (462)	25
???, Adelaide -(0965-1012)-0970?- (2338)	192 226
???, Adele -0961 (1827)	228 232
???, Alberada -(0916..) (2273)	292 295
???, Alvhild -1025- (2574)	167
???, Angilberga -0900 (2781)	336
???, Arlette 1011?-(1100..) (2122)	195
???, Arsinde -0980 (1853)	186 192
???, Bertha -0883- (2671)	314
???, Bjadok (526)	61
???, Bozena (2217)	253 259
???, Bozena -0990-1052 (3485)	185
???, Dobremir (2475)	216
???, Ealhswyth -0860- (2245)	329
???, Ealhswyth -0888-(0902..0905) (2241)	329 337
???, Edla (2413)	182 200
???, Eigelwich -0800?- (2542)	332 336
???, Elfled -0900-0901- (2242)	316 329 332
???, Estrid (842)	182
???, Ethelhelm -0860- (2244)	329
???, Fransenda -1057? (2303)	157
???, Garsinde -0900- (2672)	297
???, Gerberga -(..1003)-1000- (2364)	198
???, Gerberga -0930?- (2184)	222 270
???, Gerberga 0940?-0990? (1854)	224
???, Gunhild -(1066..) (2422)	142 180
???, Gunhild -(1135-1160)- (2059)	63
???, Gunhild -0965?- (841)	179
???, Gunnor 0950?-1030? (2256)	224
???, Halvdan -0960- (554)	134
???, Hemma -0900?- (2700)	303
???, Hemmilde -(0986..)-0987- (2189)	183 216
???, Hildegard -0970- (2361)	233
???, Hårda-Kåre -0900?- (2421)	240
???, Ida -1101 (1948)	131
???, Irene -(..1186) (2079)	85
???, Irmengard -0940?- (2410)	277
???, Jimena -0987- (2649)	187
???, Judith -1021-1058 (3482)	152
???, Judith 1152?-(1201..) (1980)	56
???, Kunigunde -0810-(0835..) (2174)	320
???, Mathilde (1751)	99
???, Matuscha -0959- (2292)	185
???, Palna-Toke (2142)	180
???, Petronilla -1070 (2828)	123
???, Ragnhild -1209-1247- (521)	44
???, Richwara (2482)	254
???, Roe -1140-1190? (2044)	63
???, Sofie -1050?- (3489)	121
???, Urraca (2441)	187
???, Vesete -0980?- (2140)	181
???, Vikinge-Kåre -0910?- (2489)	250 282
???, Vladimir -(..1141)-1140?- (767)	66
???, Waldrade -0862-(0868..) (2465)	322
???, Widimilde (2677)	294 314
???, Willa -0936- (2467)	291
???, Wulfnoth (2133)	182
Aachen, Wigerich av -(..0910)-(..0919) (2809)	298
Aalesson, ??? -1170?- (426)	40 47
Albi, Garsinde av -(0850-0875)- (2661)	296
Albon, Vigo I le Vieux av -1075? (2752)	155 190
Albon, Vigo II le Gras av 1025-1079? (2750)	123 155
Albon, Vigo III av -1084-1125 (1749)	98 123
Althoff, Isenbrand til -(0780-0811)- (2541)	339

Alvsdatter, (Ragndid/Gudrun) -1240- (505)	27	33
Angelos, Andronikos -(1183..) (1886)	103	133
Angelos, Konstantin -1154- (1943)		133
Anjou, Alix av -0985?-(1026..) (2424)	186	222
Anjou, Ermengard av -0980-0980?- (1852)	225	229 267
Anjou, Ermengard av 1012-1076 (2146)	122	160 194
Anjou, Fulk I le Roux av 0865?-(0941..0942) (2702)	263	289
Anjou, Fulk II le Bon av 0900-0960? (2183)	221	263 270
Anjou, Fulk III Nerra av 0979-1040 (2150)	194	230
Anjou, Gotfred I Grisegonelle av -0950-0989 (2148)	222	229 267
Apulia, Mathilde av -(1076..1080)-1111? (1806)	99	126
Apulia, Robert Guiscard av 1015-1085 (2299)	124	157
Aquitania, Oda av -0895- (2524)		319
Aquitania, Vilhelm IV Fier-à-Bras av 0937?-0995 (1992)	193	220
Aquitania, Vilhelm IX le Jeune av 1071?-1127 (1810)	100	128
Aquitania, Vilhelm V le Grand av 0969?-1030 (1814)	159	193 202
Aquitania, Vilhelm VIII av 1027?-1086 (1812)	128	159
Aragon, Andregoto Galindéz av -0930- (2472)		263
Aragon, Dulce Ramonsdatter av 1160?-1198 (786)	55	68
Aragon, Jimena av -0877- (2456)		309
Aragon, Petronilla av 1135-1173 (814)	68	82
Aragon, Ramiro I av 1000-1063 (1801)	127	154
Aragon, Ramiro II el Monje av (1075..1080)-1147 (1795)	81	100
Aragon, Sancho I av (1043..1045)-1094 (1798)	100	127
Aragon, Urraca Fernandéz av -0950- (2473)		222
Arles, Boso av 0885?-0938? (2461)	291	311
Arles, Constance av 0988?-1032 (1833)	153	186
Arles, Richilda av -0850?- (2725)	313	335
Arles, Theobald av -(..0881)-(0887..0898) (2463)	311	325
Arles, Willa av -(..0936)-(0966..) (1859)	265	291
Arnstein, Eufemia av 1270?-1312 (463)		24
Arnvidsson, Arnmod -0986 (2186)	173	206
Assel, Hedwig av (1075-1080)-(1123..) (1988)		82
Asturia og Leon, Alfonso III el Grande av (0838..0848)-0912 (2455)	309	322
Asturia og Leon, Bermudo I el Diacono av -(0770-0791)- (2821)		340
Asturia og Leon, Ordoño I av -0866 (2731)	321	334
Asturia og Leon, Ramiro I av (..0791)-0850 (2733)	334	341
Auelgau, Herman av -0948- (2481)		285
Auriate, Roger I av -0910- (2642)	303	320
Aurland, Brynjulf Björnsson på -(..0925) (2041)		210
Aurland, Brynjulf Helgesson på -1040?- (2033)	87	115
Aurland, Helge på -1010?- (2035)	114	138
Aurland, Rannveig Tordsdatter d. y. fra (2107)	91	116
Aurland, Rannveig Tordsdatter d.e. på -0980?- (2037)	138	141 178
Aurland, Svein Brynjulfsson på -(1080-1093)-(1093..) (2031)	73	87
Aurland, Tord Brynjulfsson på -(0925-0952)- (2039)	178	210
Aurland, Tord på -1010?- (2111)	115	138
Auxerre, Ingelger av -(..0929) (2704)		289
Aversa, Atenulf av -0970- (2605)	268	295
Babenberg, Hedvig av 0850?-0903 (2259)	287	308
Babenberg, Heinrich av -0886 (2373)		308
Babenberg, Leopold I av 0923-0994 (2485)		235
Ballenstedt, Adalbert av -0980?- (2786)		161
Ballenstedt, Albrecht av 1030?-1080? (2020)	101	129
Ballenstedt, Eisicho av -(1059..) (2783)	129	161
Barcelona, Berengar Raimond I el Curvo av 1006?-1035 (2685)	156	190
Barcelona, Borrell II av (0915..0935)-0992 (2681)	226	268
Barcelona, Raimond Berenguer I el Viejo av 1024?-1076 (1807)	123	156
Barcelona, Raimond Berenguer III el Grande av 1082-1131 (1752)	81	99
Barcelona, Raimond Bergenguer II av (1053..)-1082 (1804)	99	124
Barcelona, Raimond Borrell III av 0972?-1018 (2683)	190	226
Barcelona, Ramon Berenguer I (IV) el Santo av 1114?-1162 (787)	68	81
Barcelona, Richilda av 0906?-(..0966) (2668)	271	297
Barcelona, Sibylla av -1055-1055?- (1787)		97

Barcelona, Sunier av 0885?-0954 (2680)	268	294
Barcelona, Wilfred I el Velloso av -(0898..0902) (2676)	293	313 314
Barcelona, Wilfred II av 0888?-0912 (2670)	294	297
Bayern, Adelheid av (2180)	295	296 314
Bayern, Arnulf der Böse av (0885..0890)-0937 (2368)	272	299
Bayern, Judith av -0819-0843 (1873)	318	332 336
Bayern, Luitpold -0885-0907 (3491)	299	
Bayern, Welf I av -0824? (2539)	332	336 340
Bayeux, Berengar av -0850?- (2716)	288	
Bayeux, Popa av -0886- (1858)	262	289 292
Bellème, Mabel av 1018?-1082 (2611)	196	231
Bellème, Vilhelm II Talvas av -1013-1050 (2615)	231	271
Bellème, Vilhelm I av -1028 (2617)	271	297
Bellème, Yves I av 0890?-(0968..0981) (2621)	314	
Bellème, Yves II den Gamle av -0997? (2619)	297	315
Benevento, Landulf III av -0969? (2315)	268	294
Benevento, Pandulf II av -0980-1016 (2313)	227	268
Berg-Schelklingen, Heinrich av -1100?- (3467)	97	121
Berg-Schelklingen, Poppo av -1050?- (3470)	121	
Berg-Schelklingen, Salome av (.1101)-1144 (772)	80	97
Bidgau, Gerberga av -0940?- (2805)	272	
Bidgau, Gozelo av 0911?-(..0943) (2807)	272	298
Bigorre, Garsinde av -(0993..) (2335)	158	
Bigorre, Gerberga av -1036-1040- (1803)	127	158
Bjodaskalle, Sigurd -0880?- (2491)	282	
Bjørnsson, Gudrød -(0963..0968) (2693)	234	274
Blindheim, Eldrid Jonsdatter av -1130?- (2052)	47	
Blois, Emma av 0950?-(1003..) (1994)	193	229
Blois, Theobald I le Tricheur av 0908-0975 (1995)	229	
Boleslausdatter, Richiza 1116-(1155..) (769)	67	80
Bretagne, Conan I le Tort av -0980?-0992 (1850)	225	267
Bretagne, Judith av 0982?-1017 (1849)	189	225
Bretagne, Sprota fra -(..0935) (1857)	266	
Bulgaria, Maria av 1030?-1083- (2199)	204	240
Bulgaria, Samuel av 0945-1015 (2205)	279	
Bulgaria, Troyan av 0990?- (2203)	239	280
Burgund, ??? av -0915- (2181)	269	295
Burgund, Adele av -0979- (2155)	230	270
Burgund, Adelheid av -0960? (2158)	293	
Burgund, Adelheid av 0931?-0999 (1978)	256	286
Burgund, Agnes av 0995?-1068 (1919)	159	189 202
Burgund, Ermengard av (2177)	270	295
Burgund, Gerberga av 0985?-(1019..1024) (1763)	158	189
Burgund, Gerberge av (0965..0970)-(1016..1044) (2224)	237	277
Burgund, Gisela av 1070?-1105- (1748)	98	123
Burgund, Giselberg av -0956 (2176)	270	
Burgund, Henrique av 1035?-(1070..1074) (1785)	97	121
Burgund, Henriquez I av 1070?-1112 (812)	80	97
Burgund, Hildegard av -(1068..1069)-(1104..) (2144)	122	128 160
Burgund, Konrad II der Jüngere av -(..0876) (2535)	313	320 326
Burgund, Konrad III le Pacifique av 0923-0993 (2226)	277	286
Burgund, Otto Vilhelm av 0959?-1026 (1764)	188	192 194 224
Burgund, Renaud I av 0990?-1057 (1769)	155	189
Burgund, Richard le Justicier av -0921 (2179)	295	296 313
Burgund, Robert I le Vieux av 1011?-1076 (1788)	121	153 160
Burgund, Rudolf I av 0860?-0912 (2533)	305	314
Burgund, Rudolf II av -0922-0937 (2530)	286	302 303 305
Burgund, Rudolf av -0962 (2289)	277	286 304
Burgund, Rudolf av 0935?-1018 (2286)	277	280 304
Burgund, Vilhelm I av -1087 (1766)	122	155
Bysants, ??? Angela av -1186- (1882)	70	85
Bysants, ??? Synadena av -1073-(1077..) (2457)	172	205
Bysants, Helena Lekapenna av -0919-0961 (2512)	286	
Bysants, Isak II Angelos av 1155?-1204 (1884)	84	103

Bysants, Konstantin VII Porphyrogennetos av 0905-0959 (2508)	286	307
Bysants, Leon VI Filosofus av 0866-0912 (2510)	306	
Bysants, Romanos II av 0938-0963 (2505)	256	286
Bysants, Theodora Monomachus av -1046?- (2075)	119	
Bysants, Theodora av -1203-1246 (1881)	56	71
Bysants, Theodul Synadenos av -1030?- (2459)	205	
Bysants, Theofano av 0941?-0970? (2506)	257	
Bysants, Theophano av 0956?-0991 (1975)	217	257
Bysants, Zoè Karbonopsina av -0912- (2511)	307	
Böhmen, Boleslav I den Grusomme av -0920-0967 (2216)	253	259 285
Böhmen, Boleslav II den Fromme av -0967-0999 (3487)	219	253
Böhmen, Borzivoj I av -0875-0910 (2222)	304	
Böhmen, Brzetislav I Fornyeren av 1002?-1055 (3481)	152	185
Böhmen, Dobrawka av -0965-0977 (2214)	216	252 253 301
Böhmen, Judith av 1057?-1085? (3471)	97	121
Böhmen, Udalrik av -0990-1034 (3484)	185	220
Böhmen, Wratislav I av -0921 (2219)	285	305
Böhmen, Wratislav II av 1035?-1092 (3476)	120	152
Canossa, Adalbert-Atto II av -(..0982) (2646)	278	303
Canossa, Prangarda av -(..0991)-0991- (2638)	238	278
Capua og Benevento, Atenulf I av -0910 (2321)	325	336
Capua og Benevento, Landulf I av -0943 (2319)	313	326
Capua og Benevento, Landulf II av -0961 (2317)	294	313
Capua og Benevento, Pandulf I Jernhode av -0981 (2606)	294	
Capua, Aloara av -0993? (2608)	295	
Capua, Gaitelgrima av -(1000-1027)- (2311)	191	227
Capua, Landulf I av -0842 (2325)	341	
Carcassonne, Arnold I av -0957? (2340)	227	269
Carcassonne, Arsinde av -0960? (2341)	228	
Carcassonne, Ermensinda av 0972-1058 (2689)	190	192
Carcassonne, Roger I den gamle av (..0949)-1012? (2337)	192	226 228
Carlad, Adele av -1040- (2328)	126	158
Carlad, Giselbert II av -1010?- (2330)	157	
Castilla, Elvira av -0992?-1027? (2446)	188	223
Castilla, Fernan Gonzalez av -0970 (2433)	263	265 290
Castilla, Garcia I Fernández av 0938-0995 (2431)	222	223 264
Castilla, Gonzalo Fernández av -0900- (2435)	290	
Castilla, Nuña Elvira av -1040 (2427)	154	187
Castilla, Sancho I Garcés av -(1017..1021) (2429)	187	223
Castilla, Theresa av 1070?-1130 (809)	80	98
Castilla, Urraca av -0946-0965 (2449)	223	264
Castilla-Leon, Alfonso VI el Bravo av 1040-1109 (1726)	97	122
Castilla-Leon, Fernando I el Grande av 1017-1065 (1728)	122	154
Clérieux, Gotelena av -1040- (2829)	190	
Comersee, Railenda av -(..0999)-0999- (2627)	238	279
Comersee, Riprand -0950?- (2630)	279	
Comminges og Conserans, Asnarius av -0900?- (2343)	269	
Conteville, Herluin av -1040?-(1100..) (2121)	195	
Dagsson, Ring -0860?- (2595)	304	
Dalasseno, Anna 1030?-1105? (2192)	203	239
Dalassenos, Alexios 1003?- (2194)	239	
Danebot, Thyra -0911-0935? (827)	211	
Danmark, Erik I Svendsson Ejegod av 1056?-1103 (750)	73	90
Danmark, Erik IV Valdemarsson Plogpenning av 1216-1250 (737)	39	45
Danmark, Gorm den Gamle av -0910-0936? (825)	210	
Danmark, Harald Eriksson Kesja av 1080?-1135 (1719)	74	
Danmark, Harald I Gormsson Blåtann av 0911-(0980..0985) (823)	178	211
Danmark, Knud I Svendsson den Mektige av 1000?-1035 (837)	140	214
Danmark, Knud II Svendsson den Hellige av 1043?-1086 (930)	89	
Danmark, Niels I Svendsson den Gamle av 1064?-1134 (773)	90	
Danmark, Oluf I Svendsson Hunger av 1052?-1095? (931)	89	
Danmark, Svend I Haraldsson Tjugeskjegg av 0960?-1014 (758)	138	179 212 213
Danmark, Svend II Estridsson av 1018?-1076 (753)	87	91 115
Danmark, Valdemar I Knudsson den Store av 1131-1182 (744)	53	66

Danmark, Valdemar II Valdemarsson Sejr av 1170-1241 (740)	44 54
Dillingen, Heilwig av -0954- (2483)	216
Dukaina, Irene 1066?-1118- (1942)	171 173 204
Dukas, Andronikos -1077 (2198)	204 239
Dukas, Cæsar Johannes -1081- (2201)	239
Einarsdatter, Ålov (950)	87 114
Eiriksdatter, Astrid -0960?-0963- (584)	176 208
Eiriksdatter, Gyda -0870?- (2207)	245 251
Eiriksdatter, Ragnhild (609)	246
Eivindsdatter, ??? 1360?-1400- (501)	2
England, Edgiva av -0919-0948 (2233)	298 315
England, Edith av -0929-0947 (2269)	255 315 319
England, Elfrude (Aelftryth) av -0884-0929 (2093)	329
England, Harald II Gudinesson av 1022?-1066 (735)	119 149
Eriksdatter, Ingeborg 1244?-1287 (524)	32 40
Eriksson, Håkon Ladejarl 0998?-1030 (846)	141 180
Erlingsdatter, Ingeborg 1320?-1400- (482)	10
Erlingsdatter, Ragnði -1189?- (518)	42 48 53
Erlingsdatter, Ragnhild -(..1013)-1012- (570)	112 136
Este, Adalbert I av -(..0960) (2637)	304
Este, Bertha av -1014-(1037..) (2624)	203 238
Este, Otbert I av -(..0975) (2634)	278 304
Este, Otbert II av 0945?-(1014..1021) (2626)	238 279
Fagerskinna, Thrugot Ulvsson -1036-1070? (789)	91 116
Farmann, Björn Haraldsson -0927 (608)	246 274
Finnsson, Njål -1011 (2578)	183 215
Flandern, Arnulf II le Jeune av 0961?-0988 (2084)	233
Flandern, Balduin III av 0940?-0962 (2087)	232
Foix, Bernhard av 0981-1036? (2334)	158 192
Folesson, Tord -1030 (561)	86
Formbach, Udalrich av -0950- (2746)	235 274
Franken, Adelheid? av -0857- (2544)	324 326
Franken, Gisela av 0820?-(0874..) (1870)	299 318 322
Franken, Heinrich av 0970?-0997 (1915)	236 276
Franken, Irmengard av 0855?-0897 (2779)	325 336
Franken, Irmengard? av -(..0847)-0846- (2562)	311 324
Franken, Karl I der Grosse av 0747-0814 (1874)	329 339 340
Franken, Karl Martell av 0690?-0741 (2564)	342 344
Franken, Kunigunde av 0890?-0920?- (2795)	298 316
Franken, Lothar I av 0795-0855 (2382)	318 322 334 336 341
Franken, Ludvig I le Pieux av 0778-0840 (1871)	316 331 334 336
Franken, Ludvig II av 0825?-0875 (2385)	324 335
Franken, Pipin le Bref av 0714-0768 (1876)	337 343
Frankrike, Adele av 1010?-1079 (2572)	153
Frankrike, Beatrice av 0938?-0978 (2287)	220 280
Frankrike, Ermentrud av 0870?- (2797)	315 316
Frankrike, Hedvig av -0996?-(1013..) (1824)	186 193
Frankrike, Hugo I Capet av (0938..0941)-0996 (1793)	185 220 228
Frankrike, Karl II le Chauve av 0823-0877 (2097)	318 326
Frankrike, Karl III le Simple av 0879-0929 (2232)	297 315
Frankrike, Ludvig II le Bègue av 0846-0879 (2235)	315 328 329
Frankrike, Ludvig IV d'Outremer av 0921?-0954 (2229)	266 271 298 303
Frankrike, Robert I le Vaillant av 0866-0923 (2163)	259 287 296
Frankrike, Robert II le Pieux av 0970-1031 (1791)	152 186
Friesland, Gotfred av -0885 (2719)	309
Friesland, Reginhild av (2265)	288 309
Friuli, Adelheid av -(0868..0870)-(0901..) (2236)	315 329
Friuli, Eberhard av -(0836..0840)-0866? (1868)	299 316 322
Friuli, Judith av -0864- (2555)	273 299
Friuli, Unruoch av -0800?- (2558)	316
Fugl, Torkell på (2028)	63
Galge, Torstein -0950?- (571)	173
Galicja, Elvira Nuña av -0910-0922 (2721)	291
Galicja, Mendo Gonzalez av -0999- (2443)	188

Galiciefarer, Ulv -1062- (843)	116
Gascogne, Sancha av -(..1023)-1027 (2688)	156
Giske, Arne Arnmodsson på -1024? (565)	134 173
Giske, Ogmund Torbergsson på -(..1050) (563)	86 111
Giske, Sigurd Havtorsson til 1315?-1392? (511)	6 15
Giske, Skofte Ogmundsson på -1050-1103 (556)	72 86
Giske, Tora Skoftesdatter fra 1070?- (537)	63 72
Giske, Tora Torbergsdatter på 1025?-1062- (3459)	111
Giske, Torberg Arnesson på 0990?-1050? (566)	110 135
Glumra, Øystein -0830?- (2706)	283
Grenske, Harald (0952..0957)-(0993..0995) (550)	109 198 235
Grjotgardsson, Herlaug Jarl d. e. -0825- (2255)	283
Gudbrandsdatter, Åsta 0970?-1020? (549)	108 134 200
Gudinesdatter, Gyda (732)	147
Gudinesson, Toste Jarl -1051-1066 (728)	147
Guttormsdatter, Helena 1160?-1230- (1698)	45
Guttormsdatter, Tora -1136- (596)	61
Guzman, Jimena Nuniéz de -1070- (2112)	98
Gyrdsson, Eivind 1400?-1471- (487)	3
Gyrdsson, Jon -1443-(1448..) (499)	2
Haakonsdatter, Bodil -1062- (845)	116 142
Hainaut, Beatrix av -1035- (1821)	159 193
Hainaut, Rainier I av 0850?-0915? (1924)	292 295 311
Hainaut, Rainier II av 0890?-(0932..) (1922)	269 292
Hainaut, Rainier III av 0920?-0973 (1825)	228 232 269
Hainaut, Rainier IV av 0950?-1013 (1822)	193 228
Halvdansdatter, Gunhild -0930?- (2581)	215 253
Haraldsdatter, ??? -1135- (430)	47 62
Haraldsdatter, Brigida -(..1174)-(1136-1202)- (1691)	62
Haraldsdatter, Gyda -(1085-1132)-1070?- (818)	94 119
Haraldsdatter, Ingeborg -0900?- (2584)	246 253 285
Haraldsdatter, Ragnhild (620)	281
Haraldsson, Olav -0934 (597)	207 246
Haspen, Irmengard av -0794?-0818 (2381)	318 334
Hauteville, Tancret av -1031- (2302)	156
Heristal, Pipin av 0640-0714 (2566)	343
Herlaugsson, Grjotgard -0867 (2253)	250 283
Håkonsdatter, Bergljot (..0990)-1050- (953)	114 137
Håkonsdatter, Ingeborg 1301-1360? (465)	25
Håkonsdatter, Åsa (604)	209 245
Håkonsson, Eirik Ladejarl 0964?-1024? (888)	137 179
Håkonsson, Sigurd Ladejarl 0890-0962 (893)	177 209
Ingesdotter, Christina -1095-1122 (776)	79 94
Ingesdotter, Katarina -(1120..)-1100?- (1718)	96
Italia, Adalbert av 0936?-0970? (1772)	223 265
Italia, Berengar I av (0850..0860)-0924 (1863)	299 310
Italia, Berengar II av 0900?-0966 (1774)	265 291
Italia, Bernhard av 0797?-0817 (2173)	320 333
Italia, Gandalmodis av -0910?- (2767)	293 312
Italia, Gisela av (0880..0885)-(0910..0915) (1862)	291 310
Italia, Hugo II av 0880?-0947 (2769)	311 312
Italia, Ludvig III der Blinde av 0883?-0928 (2776)	312 325
Italia, Pipin Karlmann av 0773-0810 (2170)	331 333
Italia, Rozela av (0950..0960)-1003 (2085)	265
Ivrea, Adalbert II av -(..0900)-0923? (1860)	291 310
Ivrea, Anskar av -0899? (2487)	310
Jarl, Halvdan -0900?- (2583)	253
Jarl, Øystein (2528)	282
Jonsdatter, Ragndid -1305- (546)	20
Jonsdatter, Ragnhild -(1322-1336)- (545)	20
Jonsson, Ivar -1309 (541)	19
Jonsson, Tore Tinghatt -1310- (542)	19
Kastamonnita, Euphrosine -1155- (2331)	104
Kijev, Anastasia Yaroslavs datter av 1021?-(1074..) (3490)	146 152

Kijev, Dobroniega-Maria av (1011..)-1087 (3474)	120	152
Kijev, Euphrosyne Mstislavsdatte av 1130?-(1174..1186) (1893)	79	83
Kijev, Igor I Rurikovich av 0875-0945 (2294)	217	259
Kijev, Izyaslav I Yaroslavich av 1024-1078 (2078)	146	205
Kijev, Mstislav I Vladimirovich av 1076-1132 (760)	78	94 103
Kijev, Predslawa av 1085?-1104- (1899)	133	172
Kijev, Svyatopolk II Izyaslavich av 1050-1113 (2077)	172	205
Kijev, Svyatoslav I Igoryevich av 0942?-0972 (2291)	184	219
Kijev, Vladimir I Svyatoslavich den Hellige av -0970-1015 (838)	150	181 185
Kijev, Vladimir II Vsevolodovich Monomakh av 1053?-1125 (762)	93	119
Kijev, Vsevolod I Yaroslavich av 1030-1093 (2074)	118	146
Kijev, Yaroslav I Vladimirovich den Vise av 0988?-1054 (820)	143	152 185 240
Kijev, Yelisaveta Yaroslavsdatte av -(1030-1067)-1045?- (3460)	146	
Kinziggau, Tiemo I av -1028? (2742)	168	200
Kinziggau, Tiemo II av -1049 (2740)	130	168
Komnena, Theodora (..1088)- (1945)	133	171
Komnena, Theodora -1149-1184 (1902)	83	103
Komnenos, Alexios I 1048-1118 (1940)	170	172 203
Komnenos, Andronikos (1934)	103	132
Komnenos, Johannes -1067 (2191)	203	239
Komnenos, Johannes II 1087-1143 (1937)	132	171
Komnenos, Manuel Erotikos -1000- (2196)	239	
Kongs-fostre, Skule 1052?- (538)	71	
Kroatia, Almos av 1074?-1129 (1897)	132	172
Kule, Gudbrand -1000- (576)	134	
Kviden, Erling på -1185- (725)	48	
Kärnten, Otto av (0948..0950)-1004 (1917)	276	302
La Marche, Almodis -(1040..1045)-1071 (2125)	124	156 160
La Marche, Bernard I av -1047 (1828)	156	191
Ladejarl, Hákon Grjotgardsson d. y. 0865?-0900? (928)	208	250
Lambe, Øyvind -0870-0877- (2588)	252	284
Laon, Bertrada av -0783 (1878)	339	
Lausitz, Oda av -1039- (2350)	161	197
Lavard, Knud Eriksson 1096?-1131 (747)	64	74
Leira, Torkel -0986 (2135)	143	
Lenzburg, Ancilia av -(..1023)-(1023-1030)- (2282)	202	238
Leon, Alfonso V el Noble av 0994-1027 (1735)	154	188
Leon, Bermudo II le Goutteux av 0954-0999 (2445)	188	223
Leon, Elvira av -1052 (1834)	154	188
Leon, Ordoño II av -0910-0924 (2453)	290	309
Leon, Ordoño III av -0946-0955 (2448)	223	264
Leon, Ramiro II av (..0923)-0951? (2451)	264	291
Leon, Sancha av 1016-1071 (1730)	122	154
Limoges, Almodis av -1008 (1832)	191	
Longwy, Etienne av -(1092..) (1768)	123	
Lorraine, Hildegard av -1046 (2152)	194	
Lothringen, Alberada av (0930..0935)-0945?- (1846)	224	228 266
Lothringen, Bertha av 0863?-0925 (2466)	311	322 325
Lothringen, Ezzo av 0954?-1034 (1970)	183	216
Lothringen, Gebhard I av -0888-0910 (2523)	319	332
Lothringen, Giselbert av 0890?-0939 (1847)	266	292
Lothringen, Konrad der Rote av (0910..0920)-0955 (2267)	301	319
Lothringen, Lothar II av 0835?-0869 (2386)	322	324
Lucca, Sigfred av -0920?- (2648)	303	
Lurngau, Berthold av -1003- (2744)	200	235
Luxembourg, Siegfried I av 0922?-0998 (2792)	298	
Löwen, Adele av -1055?-1083 (2025)	129	162
Löwen, Lambert I av 0950?-1015 (2814)	197	228
Löwen, Lambert II av 0990?-(1062..) (2812)	161	197
Maasgau, Giselbert av -(..0847)-(0877..) (2561)	311	
Manases, Irene (1936)	103	
Mercia, Eadburh av -0840- (2248)	337	
Metz, Adelheid av -(1040..1046) (1961)	237	
Mickle, Ethelred the -0840- (2247)	337	

Mielnick, Ludmila den Hellige av -0927 (2223)	305
Milhaud, Berengar II av -1060- (2327)	126
Mochental, Adelheid av -1100?- (3468)	97
Mok, Olav -1224? (424)	32 40
Montgomeri, Mathilde av 1035?-..1052)- (2119)	161 196
Montgomeri, Roger I den Store av -1045 (2613)	231
Montgomeri, Roger II av 1015?-1094 (2610)	196 231
Mortain, Emma av 1052?-1083- (2116)	128 161
Mortain, Robert av (1035..1040)-1091 (2118)	160 195
Moselgau, Richwin av -0920?-0923 (2794)	298
Mosterstang, Tora (612)	247
Mstislavsdatter, Ingeborg 1100?-1137- (749)	66 78
Mstislavsdatter, Malmfrid 1105?- (817)	79
Mørejarl, Ragnvald -0890? (2212)	250 284 288
Mørejarl, Tore Teiande Ragnvaldsson 0862?-(0938..0940) (2210)	209 251
Narbonne, Francon II av -(..0924) (2665)	296
Narbonne, Garsinde av 0922?-0974? (2660)	230 271
Narbonne, Odo av -0936? (2663)	270 296
Navarra, Garcia II Sanchez av -0915-0970 (2471)	263 290
Navarra, Sancha av 0910?-0940- (2436)	264 265 290
Navarra, Sancho II Abarca av -0994 (2469)	222 263
Navarra, Teresa Florentina av 0915?- (2717)	264 290
Navarra, Tota av -0958- (2439)	290 291
Navarra-Aragon, Garcia III el Temblon av -(..1000) (1733)	187 222
Navarra-Aragon, Sancho III el Major av (..0965)-1035 (1731)	153 158 187
Nedre Lothringen, Gerberga av 0975?-(1018..) (2815)	197 232
Nedre Lothringen, Gozelo I av -1044 (2824)	197 232
Nedre Lothringen, Karl av 0953-(0992..0995) (2817)	232 266 272
Nedre Lothringen, Oda av -1020- (2822)	162 197
Nevja, Rolv -0820- (2708)	284
Nevsteinsdatter, Gudrun (540)	71 85
Niederaltaisch, Meginhard IV av -1066? (2735)	102 131
Njålsdatter, Astrid -(1066..) (2131)	150 183
Norge, Eirik I Haraldsson Blodøks av 0895?-0954 (611)	246
Norge, Eirik II Magnusson av 1268-1299 (442)	31
Norge, Harald I Halvdansson Hårfagre (Lufa) av 0860?-0932? (602)	240 251 281 285 299
Norge, Harald III Sigurdsson Hardråde av 1015-1066 (553)	104
Norge, Harald IV Gille av 1103?-1136 (431)	56
Norge, Håkon Håkonsson Unge av 1234-1257 (3316)	39
Norge, Håkon I Haraldsson Adelsteinsfostre, den Gode, av 0920?-0959 (614)	248
Norge, Håkon III Sverresson av 1180?-1204 (529)	42 53
Norge, Håkon IV (Håkonsson) av 1204-1263 (439)	33 43
Norge, Håkon V Magnusson av 1270-1319 (411)	21 31
Norge, Inge I Haraldsson Krokrygg av 1134?-1161 (598)	62
Norge, Inge II Baardsson av 1185-1217 (519)	41
Norge, Magnus I Olavsson den Gode av 1025?-1047 (1738)	167
Norge, Magnus VI Håkonsson Lagabøte av 1238-1280 (437)	27 39
Norge, Olav I Tryggvason av -1000? (585)	174
Norge, Olav II Haraldsson den Hellige av 0995?-1030 (552)	110 162 200
Norge, Sigurd II Haraldsson Munn av 1133?-1155 (525)	61
Norge, Skule Baardsson av 1189?-1240 (520)	42 43
Norge, Sverre I av 1151?-1202 (527)	48 63
Norge, Øystein II Haraldsson av (..1130)-1157 (594)	61
Normandie, Adele av 1000?-(1037..) (1771)	155 189
Normandie, Gange-Rolv Ragnvaldsson av (0860..0866)-0931 (1839)	251 261 292
Normandie, Gerlaug av (..0912)-(0968..) (1838)	221 229 262
Normandie, Richard I sans Peur av 0932-0996 (1782)	224 266
Normandie, Richard II le Bon av -(..1008)-1027 (1780)	189 224
Normandie, Vilhelm I Longue-Épée av (0900..0912)-0942 (1855)	262 266
Novgorod, Rurik av -0862-0879 (2297)	257
O, Cecilia Sigurdsdatter på (..1342)-1361- (493)	5 10
O, Gudrid på -(1348-1349)- (497)	6
O, Gyrd Ingjaldsson på -(1385-1400)- (489)	1 5
O, Ingjald Guttormsson på 1330?-1361- (491)	4 6

Obrestad, Eirik Bjodaskalle på -0950?- (586)	208 250
Olavsdatter, Ulvhild 1020?-1071 (2019)	130 167
Olavsson, Tryggve -0960?-0963 (581)	173 207
Olufsdatter, Ingegjerd -1019-1050 (822)	146 182 185 240
Orleans, Irmentrud av -0830-0869 (2099)	328
Ostmark, Adelheid av -1050?- (1989)	169 201
Ostmark, Dedo II av -1075 (1990)	201
Ostmark, Thietmar II av -1030 (2352)	196
Pamplona, Sancho I Garcéz av -0925 (2438)	289 290 291
Paris, Hugo le Grand av 0897-0956 (1920)	220 259 304
Paris, Luitgard av -(0900-0920)- (2161)	259 270 311
Perigord, Aldebert I av -0997? (1830)	190
Poitou, Adele av 0945?-1004? (1835)	186 221 228
Poitou, Agnes av -(1110-1135)-1134- (1797)	82 101
Poitou, Agnes av 1022-1077 (1960)	159 169
Poitou, Ebles Manzer av -(0932..0935) (2493)	261 288
Poitou, Rainulf I av -0866 (2497)	309
Poitou, Rainulf II av 0855?-0890 (2495)	288 309
Poitou, Vilhelm III Tête d'Etoupe av 0915?-0963 (1836)	220 229 261
Polen, Adelheid av (2000)	216 276
Polen, Boleslaus I Chobry av 0967?-1025 (2001)	183 216
Polen, Boleslaus III Krzywousty av 1085-1138 (770)	79 96
Polen, Gertrud av 1025?-1107 (2573)	150 206
Polen, Gunhild Mieczyslavsdatter av -0995-(1013..) (835)	139 213 216
Polen, Kasimir Karol av 1015?-1058 (3473)	120 150
Polen, Mieszko I av (0922..0931)-0992 (926)	215 252 301
Polen, Mieszko II Lambert av 0990-1034 (1967)	150 168 183 240
Polen, Richiza av 1020?-(1052..) (1966)	130 150 204 205
Polen, Vladislav I Herman av 1040?-1102 (815)	96 120
Portugal, Affonso I Henriquez av 1094-1185 (810)	68 80
Portugal, Berengaria av 1192?-1221 (743)	45 55
Portugal, Sancho I o Povoador av 1154-1211 (784)	55 68
Provence, Boso II av -(0965..0968) (2501)	262 271 289
Provence, Emma av -0991?-(1037..) (2128)	194 231
Provence, Etienne av -(..1040)-(1100..) (1760)	126
Provence, Gerberga av 1055?-1112? (1757)	100 126
Provence, Gotfred I av 1004?-1060? (1758)	126 158
Provence, Rothbold I av -0934- (2503)	289
Provence, Rothbold II av 0925?-(1008..) (2674)	230 263
Provence, Vilhelm I av 0925?-0992? (1778)	221 263
Provence, Vilhelm II av -0985?-1018 (1776)	186 192 221
Provence, Vilhelm IV av 0980?-1052 (1761)	158 186 192
Pskov, Olga den Hellige av 0890-0969 (2295)	219
Pålsdatter, Ulvhild (558)	41
Ragnvaldsdatter, Ingerid -(1110-1134)-1135?- (595)	61
Rameru, Hilduin av -(..1031)-(1059..) (1816)	127
Rein, Baard Guttormsson på 1150?-1194 (516)	41 47 53
Rein, Guttorm Åsolvsen på -(1120-1183)-1150?- (533)	47 63
Rein, Ingeborg Baardsdatter fra -(1205-1240)-1221- (515)	33 42
Rein, Ingrid Guttormsdatter på -(1135-1150)-1150?- (2053)	47
Rein, Åsolv Skulesen på (535)	63 71
Rennes, Juhel Berengar av -0952- (2499)	267
Reval, Knud Valdemarsson av 1205?-1260 (2047)	45
Rhein, Ehrenfried am -(0940-0965)- (2479)	253 286
Rhein, Herman I Pusillus am -(0930..0999)- (2477)	216 254
Rheinfelden, Adelheid av 1064?-1090 (2402)	171 204
Rheinfelden, Chuno av 0978?-1026 (2408)	240 280
Rheinfelden, Rudolf av 1015?-1080 (2404)	204 240
Rheinhausen og Gleichen, Elli II av 1010?- (2738)	131
Rheinhausen, Mathilde av -1060- (2736)	102 131
Rhätien og Istria, Hunfrid av -0814- (2554)	343
Rhätien, Adalbert I av -(0820..0838)- (2552)	340 343
Rhätien, Adalbert II der Erlauchte av -0850-(0903..0906) (2550)	332 340
Ribagorza, Ana av -1010 (2440)	223

Ringelheim og Oldenburg, Theoderik av 0872?-0916? (2264)	288
Ringelheim, Mathilde av 0890?-0968 (2003)	260 286 288 292
Ringsdatter, Åshild -0890?- (2586)	246 285 304
Rise, Sigurd Haraldsson -0900?- (617)	247
Roesdatter, Astrid -1178- (1742)	53 64
Rolvsdatter, Hild -(0845-0886)- (2213)	251 284 288
Roucy, Adele av -(..1031)-1063 (1818)	127 159
Roucy, Ebles I av -0997- (1819)	159 193
Roucy, Ermentrud av -(0975..0980)-(1005..) (1841)	189 192 194 224
Roucy, Felicitas av -1063-1086 (1800)	100 127
Roucy, Giselbert av (..0956)-(0991..1000) (1842)	193 224
Roucy, Renaud av -0945?-0967 (1844)	224 228
Rouergue, Fulcoald av -0836- (2659)	326
Rouerque, Dulcia av 1095?-1128? (1754)	81 100
Rouerque, Giselbert III av -1111? (1755)	99 126
Rousillon, Arsinde av -(..0925) (2667)	296
Rousillon, Hunfrid de Ria av -0858 (2679)	312
Saalfeld, Richiza av 1000?-1063 (1969)	150 168 184 240
Sachsen, Albrecht I der Bär av 1100?-1170 (1931)	69 82
Sachsen, Albrecht av -1222-1261 (781)	46 56
Sachsen, Amalung I av -0811? (2729)	333
Sachsen, Bernhard I av -1011 (2357)	197 233
Sachsen, Bernhard II av 0995?-1059 (2354)	162 198
Sachsen, Bernhard III av 1140-1212 (806)	55 70
Sachsen, Billung av -0800?- (2727)	321 333
Sachsen, Eilika av 1080?-1142 (2013)	82 101
Sachsen, Gerberga av 0913?-0984 (1926)	260 266 272 303
Sachsen, Gjertrud av 1030?-1113 (2569)	162
Sachsen, Hedvig av 0922-(0965..) (1929)	220 260 304
Sachsen, Hemma av -1006 (3488)	220
Sachsen, Hermann Billung av 0903?-0973 (2102)	233 272
Sachsen, Jutta av 1223?-(-..1267) (739)	40 46
Sachsen, Liudolf av 0806?-0866 (2261)	308
Sachsen, Magnus av 1045?-1106 (2014)	101 130
Sachsen, Mathilde av -0945-1008 (2100)	232 233
Sachsen, Oda av 0806?-0913 (2262)	308 321
Sachsen, Ordulf av 1020?-1072 (2017)	130 162
Sachsen, Otto I der Erlauchte av 0836?-0912 (2258)	287 308
Sachsen, Otto der Reiche av 1075?-1123 (1930)	82 101
Salerno, Johan I Lambert av -0930-0999 (2310)	227
Salerno, Sikilgaita av 1040-1090 (2300)	126 157
Salerno, Waimar IV av -1027 (2308)	191 227
Salerno, Waimar V av 1011?-1052 (2305)	157 191
Sandnes, Sigurd på -0872?- (2591)	285
Savoya, Adelheid av -1064?-1079 (2405)	170 205
Savoya, Agnes av 1074?-1143 (1905)	102 132
Savoya, Amadeus III av 1092?-1148 (1743)	80 98
Savoya, Bertha av 1051-1087 (1959)	132 170
Savoya, Berthold av -1027 (2284)	237 277
Savoya, Humbert I Biancomano av 0980-1051 (2281)	202 237
Savoya, Mathilde av 1125?-1157 (808)	68 80
Savoya, Otto av 1021?-(-1057..1060) (2278)	169 202 240
Savoya, Umberto II av -1080-1103 (1746)	98
Schwaben, Bertha av (0905..0908)-(0966..) (2531)	286 303 306
Schwaben, Burchard I av 0865?-0911 (2548)	320 333
Schwaben, Burchard II av 0885?-0926 (2546)	305 320
Schwaben, Gisela av (0985..0999)-1043 (1912)	202 237
Schwaben, Hermann II av -0988?-1003 (1913)	237 277
Schwaben, Hildegard av 0758-0783 (2274)	331 339 340
Schwaben, Imma av -0798? (2276)	339
Schwaben, Konrad I av 0920?-0997 (2518)	276 302
Schwaben, Kunigunde av -0885- (3492)	299
Schweinfurt, Bertold av 0921?-0980 (2366)	234 273
Schweinfurt, Eilika av 1000?-(-1055..) (2355)	162 198

Schweinfurt, Heinrich av 0975-1017 (2363)	198 234
Schännis og Lenzburg, Arnold av -0976- (2696)	237 278
Schännis, Ulrich av -0972- (2698)	277 303
Sémur, Dalmas I av -1000?- (2576)	153
Sémur, Helia av -1020-1109 (1790)	122 153
Serbia, Helene Urosz av -1130-(1146..) (1896)	103 133
Serbia, Stefan Urosz av -1149 (1957)	133
Sigurdsdatter, Cecilia 1155-1186 (531)	41
Sigurdsdatter, Ingerid -1018- (543)	85 104
Sigurdsdatter, Ragnhild -0850?- (2559)	281
Sigurdsdatter, Sigrid -0870?-0877- (2589)	252 285
Sigurdsson, Håkon Ladejarl 0937?-0995 (891)	136 177 212
Skagesdatter, Tora -0960?- (954)	137 178
Skedjuhof, Ivar av -1224-1240- (422)	26 33
Skjälge, Finn -0930?- (2580)	214 252
Skoftesson, Skage -0940?- (956)	177
Skoglar, Toste -0960- (833)	179
Skulesdatter, Margrete 1210?-1270 (523)	39 44
Sola, Erling Skjalgsson på 0975?-1028 (573)	135 173
Sola, Ogmund Kåresson på -0920?- (2419)	206 240
Sola, Toralv Skjalg på -0965- (2417)	173 207
Spoletto, Alde av -0945- (2635)	279
Spoletto, Baba av -0850- (2374)	308 321
Spoletto, Berengar av -(..0866) (2376)	321 334
Spoletto, Berengar av -0843? (2378)	333
Spoletto, Bertila av -(..0890)-(..0915) (1865)	310 322
Spoletto, Helletrude av -0866- (2379)	321 324
Spoletto, Suppo II av -0870- (1866)	322
Sprakalegg, Torgils 0980?-(1000..1005) (733)	138 183
Stade, Henrik I der Kahle av -0976 (2360)	233
Stade, Hildegard av (0974..0977)-1011 (2358)	198 233
Stallare, Nevstein -1018- (588)	85
Stodor, Drahomira av -0921- (2220)	285
Storråde, Sigrid Toftesdatter -1000-1000?- (832)	140 179 212
Sudreim til Borregaard, Jon Havtorsson av 1312?-1390? (406)	14
Sudreim, Agnes Håkonsdatter til 1292?-1319 (410)	15 24
Sudreim, Havtore Jonsson til 1275?-1320 (408)	10 19
Sudreim, Jon Raud Ivarsson til 1245?-1312? (420)	16 27
Süllichgau, Reginlinda i -(..0906)-(0958..) (2556)	306
Susa, Adelheid av 1015?-1091 (2279)	170 203 240
Susa, Olderik Manfred II av -1014-1035? (2623)	202 238
Svarte, Halvdan 0820?-0860 (618)	280
Svarte, Halvdan Haraldsson (605)	245
Sveinsdatter, Hallkatla -1120?- (2029)	63 73
Svendsdatter, Estrid -1015-1020- (757)	115 140
Svendsdatter, Gunhild -1000-1010?- (2600)	139 180
Svendsdatter, Gyda -0996?-1000- (890)	140 180
Svendsdatter, Ingerid -(1093..)- (2042)	73 90
Sverige, Astrid Olofsdotter av -1019-(1035..) (2411)	167 182 200
Sverige, Erik VII Segersäll av -0965-0995? (830)	212
Sverige, Helena av -1100- (3317)	96
Sverige, Inge I den Eldre Stenkilsson av -1065-1112 (777)	94 120
Sverige, Margareta Fredkulla Ingesdotter av -1101-1130? (1740)	94
Sverige, Olof Skötkonung Eriksson av -0995-1021? (828)	181 200 212
Sverige, Ragnvald Ulfsson den Gamle av -1020 (2130)	150
Sverige, Stenkil Ragnvaldsson av -1066? (779)	120 150
Svåsesdatter, Snefrid (615)	247
Swan-neck, Edgyth -1066- (2143)	120
Syr, Sigurd 0960?-1018 (547)	104 134
Tambarskjelve, Einar 0982-1050? (951)	113
Teano, Gemma av 1015?-1032?- (2306)	157 192
Teano, Landonulf av -(..0861) (2323)	336 341
Teano, Landulf av -(1000-1049)- (2601)	192 227
Teano, Pandulf VI av -1026 (2603)	227 269

Thrugotsdatter, Bodil 1056?-1103 (752)	77	92
Tokesson(?), Åke (2137)	142	181
Torarinsson, Arnvid -0900?- (2188)	206	
Tordsdatter, Gudrun (..1031)- (560)	73	87
Toresdatter, Bergljot -0937?- (895)	177	210
Torgilsdatter, Gyda -(..1019)-(1067..) (731)	138	149
Torgilsson, Ulv jarl 0998?-1027 (755)	115	138
Torino, Arduin I av -0880?- (2644)	319	
Torino, Arduin III Glabrio av -0975 (2640)	278	303
Torino, Manfred I av (0955..0965)-1001 (2632)	238	278
Torkelsdatter, Ingeborg -(0970-0987)-0987?- (2106)	118	143
Torkelsdatter, Sigrid -(1120-1150)-1150?- (727)	47	63
Tornberg, Alv Erlingsson d.e. av -1200-1240? (513)	33	
Torsteinsdatter, Tora -0980- (569)	135	173
Toulouse, Ledgarda av 0935?-0972?- (2690)	226	230
Toulouse, Mathilde-Philippa av 1068-1117 (2113)	101	128
Toulouse, Odo av 0830?-0918? (2655)	296	314
Toulouse, Pons av (0990..0993)-1060? (2124)	124	160 194
Toulouse, Raimond I av -0864? (2657)	314	326
Toulouse, Raimond II av (0850..0860)-0923 (2653)	270	296
Toulouse, Raimond III Pons av 0900?-0950? (2651)	230	268 270
Toulouse, Vilhelm III Taillefer av 0947?-1037 (2127)	194	230
Toulouse, Vilhelm IV av (1040..1045)-1093 (2115)	124	128 160
Tours, Hugo av -0836 (2710)	334	
Tours, Irmengard av 0800?-0851 (2384)	324	334 335 336 341
Tours, Robert le Fort av -0866 (2713)	287	
Traungau, Meginhard I av -0930- (2748)	274	
Troyes, Adele av 0950?-(0974..0978) (2149)	229	267 292
Troyes, Robert av 0920?-0967 (2157)	269	292
Tryggvesdatter, Astrid (..0963)-0996?- (575)	136	174
Tyskland, Heinrich I Fuglefangeren av 0875?-0936 (1927)	259	286 287 292
Tyskland, Heinrich III der Schwarze av 1017-1056 (1908)	169	201
Tyskland, Heinrich IV av 1050-1106 (1906)	131	169
Tyskland, Konrad II der Salier av 0990?-1039 (1910)	201	237
Tyskland, Luitgard av 0931-0953 (2270)	255	302 319
Tyskland, Mathilde av 0981?-1025 (1972)	184	217
Tyskland, Otto I der Grosse av 0912-0973 (1976)	254	260 319
Tyskland, Otto II der Rote av 0955-0983 (1973)	216	256
Ulvnadsson, Gudine jarl -(..1019)-1053 (730)	147	183
Ungarn, Adelheid av 1040?-1062 (3477)	121	152
Ungarn, Andreas I av -1038-1060? (3479)	152	168
Ungarn, Arpad av -0907 (2399)	300	
Ungarn, Bela I av 1016-1063 (1964)	130	168 204 205
Ungarn, Bela II den Blinde av 1108?-1141 (1894)	103	133
Ungarn, Geza I av (1040..1044)-1077 (1962)	130	172
Ungarn, Geza II av 1130-1162 (1891)	83	103
Ungarn, Geza av 0945-0997 (1998)	235	276
Ungarn, Helena av -1174-1199 (1890)	70	83
Ungarn, Laszlo I den Hellige av 1045?-1095 (2401)	130	171
Ungarn, Maria av 0982?-1009?- (1956)	236	276
Ungarn, Michael av 0946-(0971..0977) (2393)	200	235
Ungarn, Piriska av 1088?-1133 (1939)	132	171
Ungarn, Sophie av -1071-1095 (2016)	102	130
Ungarn, Taksony av -0972 (2395)	235	274 301
Ungarn, Vazul av 0976?-1038- (2391)	168	185 200
Ungarn, Zoltan av 0896-(0944..0950) (2397)	274	300
Vagnsdatter, Thorgunna 1030?-1070- (791)	92	118
Varg, Aale -1120?- (428)	46	
Varteig, Inga av 1185?-1234? (736)	43	
Vemundsson, Kåre -0840?- (2593)	284	
Vendland, Vortigern av -1000?-1010?- (2597)	180	
Venezia, Frowiza av 1010?-(1058..) (1953)	201	236
Venezia, Ottone (Pietro) Orseolo di 0991?-1031? (1954)	236	276
Venezia, Pietro I Orseolo den Hellige di 0928-0987 (2516)	300	

Venezia, Pietro II Orseolo di 0960?-1009 (2514)	275 301
Verdun, Gotfried der Gefangene av (0930..0935)-1005 (2826)	232 272
Vermandois og Troyes, Herbert II av (0880..0890)-0943 (2160)	269 287 311
Vermandois, ??? av -0918- (2521)	287 302
Vermandois, Adele av 0915?-(0958..0960) (2090)	269
Vermandois, Beatrice av (2164)	259 287
Vermandois, Herbert I av 0840?-0905? (2167)	287 295 308 319
Vermandois, Luitgard av 0920?-(0978..) (1997)	229 270
Vermandois, Pipin av 0817?-(0840..) (2169)	307 320
Vesetesdatter, Thorgunna (2138)	142 181
Vest-Franken, Judith av 0843-0862- (2096)	327
Vest-Franken, Mathilde av 0943-0991 (2227)	266 272 277
Vienne (Albon), Mathilde av -1120?-1145 (1745)	80 99
Vienne, Biwin av -0862 (2724)	313 335
Vienne, Boso av -0876-0887 (2778)	313 325
Vienne, Fredeburga av -(0995..1016)- (2770)	225 268
Vienne, Karl Konstantin av (0900..)-(0960..) (2774)	293 312
Vienne, Richard av -(0962..) (2772)	268 293
Vion, Rostain I av -(..0844) (2766)	335
Vion, Rostain II av -(..0889) (2764)	325 335
Vion, Vigo I av -0889? (2762)	311 325
Vion, Vigo II av -0934- (2760)	293 312
Vion, Vigo III av -(..0957) (2758)	267 293
Vion, Vigo IV av -0996? (2756)	225 268
Vion, Vigo V av -1009- (2754)	189 225
Vladimirdatter, Sophie 1141?-1198 (746)	54 67
Walbeck, ??? av (2290)	277 304
Walbeck, Heilswinda av -0942-1015 (2387)	234 273
Walbeck, Lothar den Gamle av -0941-0986 (2389)	273
Weimar, Vilhelm II av -1003 (2347)	196 232
Weimar, Vilhelm III av -1039 (2345)	161 196
Weimar-Orlamünde, Adelheid av 1055?-1100 (2022)	101 129
Weimar-Orlamünde, Otto av -1055?-1067 (2023)	129 161
Weimar-Orlamünde, Vilhelm I av -0963 (2349)	231
Welfer, Rudolf -0866 (2537)	326 332
Werl, Mathilde av 0990?- (2784)	129
Wessex og Kent, Alfred the Great av 0849-0901 (2240)	328 337
Wessex og Kent, Edvard I the Elder av -0875-0924 (2238)	315 329 332
Wessex og Kent, Egbert av 0775-0839 (2819)	341
Wessex og Kent, Ethelwulf av -0858 (2250)	336 342
Westerburg, Hildegard av (2103)	233 272
Wetterau(?), Udo I av 0830?-(0880..0885) (2526)	332
Wetterau, Heribert I av 0925?-0992 (2801)	302
Wetterau, Udo II av 0895?-0949 (2520)	302 319
Wight, Osburh av -0856- (2251)	337
Winzenburg, Hermann I av -1122? (1986)	82 102
Winzenburg, Sophie av 1107?-1160 (1933)	70 82
Wormsgau, Werner av 0885?-0919 (2272)	318
Østerrike, Adalbert av 0987?-1055 (2370)	200 236
Østerrike, Agnes av 1206-1225 (783)	46 56
Østerrike, Ernst av 1030-1075 (1949)	169 201
Østerrike, Heinrich II Jasomirgott av 1112-1177 (1900)	83 102
Østerrike, Leopold II av 1055?-1096 (1946)	131 169
Østerrike, Leopold III der Heilige av 1073-1136 (1903)	102 131
Østerrike, Leopold V av 1157-1194 (1888)	70 83
Østerrike, Leopold VI der Glorreiche av 1176-1230 (1879)	56 70
Øysteinsdatter, Svanhild (607)	250 282 300
Åkesson, Vagn -(0970-0987)-0987?- (2105)	116 142
Årbot, Ålov Haraldsdatter -0892-0892?- (2208)	210 246 252

Aachen	329 339 340
Abbaye de Fécamp	189 224
Altenburg ved Elbe	101 130
Bamberg	265 291
Barcelona	190 226 268
Bergen	27 31 32 39 42 48 53 56 61 63
Bodfeld i Harz	169 201
Bohuslen	173 207
Botner, Høland	3
Botner, Løken, Høland (AK)	2 3
Brunshausen	308
Bures-sur-Dines	196 231
Burgos	222 223 264
Cardagne	156 190
Chizé	128 159
Choisy	339
Coimbra	55 68
Conqereuil	225 267
Corvey	197 233
Covarrubias	223 264
Dudenhofen	331 339 340
Enger	260 286 288 292
Esztergom, Ungarn	236 276
Falkenberg, Eidsberg	33 43
Fécamp	224 266
Florvåg ved Askøya	41 47 53
Fontevraud	101 128
Fritzlar i Hessen	319 332
Frogner Store, Ullensaker	16
Fyn	89
Gainsborough	138 179 212 213
Genova	68 81
Goslar	202 237
Gulkunrud, Stange	5
Haraldsted Skog ved Ringsted	64 74
Hastings	119 149
Hauteville, Normandie	124 157
Irland	56
Isenburg	286 303 306
Ivrea	305 320
Jomsborg	178 211
Jüppille	343
Kefalonien	124 157
Kilikien	132 171
Kirse ved Oise	342 344
Konstantinopel	170 172 203
Kypros	73 80 90 98
Lechfelde	301 319
Lüttich	131 169
Melhus, Gauldalen	113
Melk, Niederösterreich	200 236
Merseburg	204 240
Nidaros	41 42 43
Niemwegen	217 257
Norderhov på Ringerike, Buskerud	33
Nyitra	130 171
O, Vang (HE)	1 2 3 4 5 6 10
O, Vang	3 4
Oljeberget ved Jerusalem	77 92
Orknøyene	33 43
Ostenbach	169 201
Oviedo	334 341
Paris	308 337 343
Piacenza	322 324

Poitiers	100 128
Preßburg	299
Prüm	318 322 334 336 341
Regensburg	272 299
Reins kloster	39 44
Roma	159 169 216 227 256 269
Roskilde	64 74 115 138
Saalfeld	183 216
Sarpsborg	167 168
Shaftesbury	140 214
Slangerup	73 90
Slien	39 45
Soisson	259 287 296
St. Maxient	193 220
Stamford Bro	147
Stamford bro	104
Stiklestad	86 110 162 200
Sørum (Sudreim, Skedjuhof), Sørum (AK)	6 10 14 15 16 19 24 27
Tours	318 332 336
Tulln, Niederösterreich	131 169
Tunsberg	207 246
Tunsberghus	21 31
Tønsberg	27 39 234 274
Utrecht	201 237
Venezia	201 236
Viborg	54 55
Viscu	154 188
Vordingborg	44 53 54 66
Vyshorod	143 152 185 240
Vyšhorod ved Kijev	146 182 185 240
Vålen Nedre, Gausdal	3
Wien	83 102
Zamora	264 290 291 309 322